THE LIBRARY OF CONGRESS
1800

A4 8662

Čelakovský, František Ladislav.

F. L. Čelakovského

SEBRANÉ LISTY.

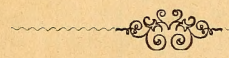

KNIHOVNA Č. V MOLITOROVĚ
dupl.
KNIHOVNA Č. 1025 V MOLITOROVĚ

V PRAZE.
Tiskem a nákladem Dra. Ed. Grégra.
1865.

PG4064
.C5 Z53

Copy

2890S
6 Aug 56

Mezi muži, jichž výtečnými snahami literatura novočeská ze sprotičkých začátků během první polovice našeho století povznešena jest ke stupni netušenému, na kterémž jí netřeba se báti porovnání s literaturami jiných máločetných národů, třeba i v šťastnějších okolnostech se nalézajících; mezi křísiteli téměř umrtvělé národnosti, kteří neodolatelným pudem hnáni podnikli dílo, o jehož velikolepém zdaru ani zdání neměli; mezi těmito nezapomenutelnými dobrodinci národu našeho bez odporu náleží jedno z předních míst Františkovi Ladislavu Čelakovskému, nevyrovnanému básníku národnímu. Známoť vůbec, jak těžko bylo zápasiti novověké literatuře naší s překážkami druhu nejrozličnějšího, jakými nesnázemi se musila proplítati, jaké předsudky přemáhati, nežli se octla tam, kde nelze bylo déle jí upírati čestného uznání. Byla to doba pamětihodná, ve kteréž národ Český neunavným působením nyní tak zvaných starších vlastenců probíral se ponenáhlu ze sna hlubokého, a doba, ve které tak skrovnými prostředky dosaženo věcí tak velikých, vším právem zasluhuje, aby co možná zevrubně byla poznána. K tomu nic lépe nemůže přispěti, jako soukromé památky současníků a spolučinitelů, které nám podávají obraz mnohem věrnější a úplnější, nežli všecky všude spisy určené pro veřejnost. A takový jest účel tohoto vydání korespondence Čelakovského.

Mát nynější pokolení plné právo patřiti s úsměvem na mnohé stránky „idylického“ vlastenectví před rokem 1848; ale

tím samým právem bude nejprv příští pokolení snad ještě přísněji posuzovati slabé stránky nynější doby literatury naší. Naivnost předbřeznového vlastenectví byla jenom výstřelkem onoho jemu vlastního rázu, který tak mohútně působil za té doby, totiž nejhoroucnějšího zápalu pro ideu národnosti, jehož následkem bylo mravní povznešení vůbec. Ukládaloť zajisté vlastenectví každému povinnost mravní neúhonnosti, aby před světem nezneuctil v osobě své věc, které se byl s celým srdcem věnoval, a tím samým každý vlastenec v druhu stejně smýšlejícím viděl člověka vyšší mravní ceny, jehož přátelstvím poctěna se domníval. V užším pak kruhu vlastenců čelnějších vyvinula se jakási solidárnost, ba pravé bratrství všech obětí schopné.*) Touto mravní silou, která v něm spočívala, působilo vlastenectví zajisté mocněji nežli písemnictvím, teprva z plenek se probírajícím, i nežli kterýmkoliv jiným spůsobem. Věc, jejíž přívrženci byli lidé řádní a vážení, přednější pak representanti pro výtečné dary ducha i srdce stejně vysoko stáli v úctě všeobecné, jako Jungmann, Svatopluk Presl, Šafařík, Sláma, Chmelenský (dosavad na živě jsoucích nepřipomínám), nemohla býti špatná, a jedinou zbraní proti ní byly tajné úklady, policejní prostředky a lehkovážné úsměšky, tyto více líčené než opravdivé, více z tajné bázně než z pohrdání pocházející.

Totoť jest věrný obraz doby oné, do které hlavně padá literární působení Čelakovského, v jehož osudech — což významné jest — takořka zosobněna sama literatura novočeská.

---

*) Jak bolestně Čelakovský roku 1851 pohřešoval „zlaté časy bratrské Jungmannova věku,“ viz na str. 518.

Z nízké chýše pošlý, trudně zápase s materiálními překážkami, povznesl se silou ducha svého k výši znamenité, docházel skvělého uznání ale skrovné odměny; nade všecko klada svobodu dlouho se bránil pevným úvazkům života, ale neubránil se, a neunavná činnost jeho, hověvši dlouho snahám ideálním, octla se na konec ve směru větším dílem praktickém.

Korespondence Čelakovského uvádí nám před oči hodný kus literárního života z důležitých třiceti let první polovice našeho století, i sezná v ní laskavý čtenář, že osoby tu vystupující sluší úplně k naší charakteristice té doby. Jemnoduchý Kamarýt, srdečný Chmelenský, rozšafný Vinařický, prostomilá Marie Antonie, jaké to ryzé povahy, jaké to ušlechtilé duše! A což věrný přítel Plánek! Víte kdo je Plánek? Jan Plánek jest mistr truhlářský a usedlý měšťan Strakonický, ctihodný kmet vysokého věku. Jest docela autodidakt, ale vzdělání tak všestranného, jaké sotva se nalezne při jiném muži jeho stavu daleko široko. I národovec jest samorostlý, veden byv k tomu vlastním citem svým; rozhodná pak svobodomyslnost jeho má jakýsi přídech josefinský. Hojná jeho sbírka knih obsahuje i díla vzácnější, jichž obsah Plánek dobře umí oceniti. V dějinách jak vlasti své tak i všeobecných zná se výborně, i získal tím prostrauného rozhledu ve světě a životě. Až do nedávna provozoval řemeslo a to výtečně; nyní je vede syn jeho. Plánek byl první, jenž mladému Čelakovskému, který s počátku německého Pegasa sobě osedlával, vštípil lásku k jazyku a národu svému; bez Plánka snad by nebylo Čelakovského. A Plánek pyšní se touto svou zásluhou i rád mluvívá o Čelakovském,

kochaje se při tom v milých zpomínkách. Nikdo ze starších literátů, který zavadí o Strakonice, neopomine navštíviti Plánka a pobaviti se s milým stařečkem. Plánek má v literární historii české zajisté větší důležitost nežli mnohý spisovatel, i zasluhuje vším právem, aby jmeno jeho známo bylo v širších kruzích.

Listy samého Čelakovského velice zajímavé jsou i v ohledu psychologickém, otvírajíce nám náhled v tu mysl do sebe uzavřenou, v níž vedle nejútlejšího citu spočívá rozpustilá satira, a v rozličných proměnách života střídá se bujnost s chorou malomyslností.

Vynikající stránkou při něm byla neporušitelná poctivost, k čemuž připočteme-li ještě neobyčejnou tuhost ducha, kterou jenom tělesná choroba zlomiti mohla, jeví se nám povaha Čelakovského ve zvláštním světle, činíc jej takořka prototypem charakteru právě českého.

Vzájemné dopisy
F. L. Čelakovského a Vlastimila Kamarýta.

1818—1832.

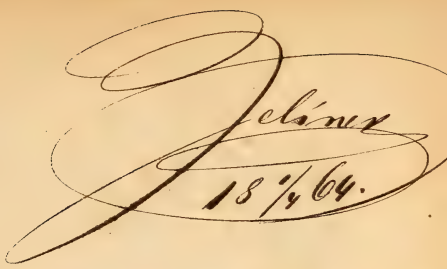

V Praze dne 6. září 1818 (v neděli ráno).

Příteli! drahý příteli!

Povol mi opět toho sladkého jména užívati po dnech smutných, — po dnech minulých! — Ústa má při našem loučení nejsou v stavu býti hlasatelem srdce. Pláči, pláči sám nad sebou, že jsem příhodných příležitostí tak zle užíval, a neosvobozuji se v ničem. Těžce, co kámen mi na srdci leží ona okamžení — však co připomínati strastných chvílí kde jsem — kde mne pekelná náruživost v uzdu pojala. Snad znáš předc mé srdce, aspoň některou stranu jeho, a více dle něho než dle prvnější souditi budeš! O smutné dočekání! Truchlivé oné hodiny mysl má sice vypustila, a nepřipomíná nežli oných prvnějších, nejprvnějších! Ale tím traplivěji pro mě, že všecky takové nebyly. — Zaražen sám nad sebou stojím a nepochopuji, jak se z oných sladkostí ten nejtrpší jed státi mohl! Odpusť, odpusť! volá duch můj za tebou neustále! — Teď jsem sám, s kým mé srdce budu moci sděliti, s kým? — Rovný k rovnému! — a těch je zřídka. Ty najdeš, máš přátel více! a budeš v požívání jich šťastnější, než jsi byl se mnou! — Však již dosti toho! Já sice jsem ten z ohledu tebe, který jsem byl dnes rok! — Jsem tvůj přítel, jsi-li ty! ach! — a chcešli ním být? Důvěřuji i nedůvěřuji se, neboť přátelství velmi uraženo bylo! Buď jak buď, já budu truchliti sám, a nevím kdo zahojí ránu tebe vždy milujícího

Čelakovského.

Na den Václava krále
a vlastence 28. září 1818. Ve Velešíně.

Rozmilý příteli!

Jakkoliv mne tvůj na rozchodu mně daný list tak pohnul, že nemálo slzí cestou jsem vyplakal, předce jsem se ještě dosti nerozmyslel, jestlis se opět nezmýlil; a tudy jsem dílem proto, dílem zas skrze jistá zaneprázdnění s psaním dlel. Že jsi však opět

žádal, nemohl jsem zdržeti se. Ovšem, žeť bych více věrných přítelíčků měl, však jen jedinkému svěřiti se dobře jest, a s jedinkým celé sdíleti srdce. Skoumej, ptej se všech, a poznáš, komu více jsem uvěřil, komu víc přál — dříve než mne cizí klam lidi znáti učil. — Ale k čemu toho připomínati! Buďme raději tím opatrnější, pokojnější, věrnější, mějme se rádi jako jindy a zapomeneme na každou nepříjemnost. —

Těší mne, že předc *Plánek**) jednou na mne zpomněl — jestli tys mu nepřipomněl — a mnohem víc jeho chvalitebný vlastenecký čin, totiž vynaložení částky mohovitosti na oběť Umě-nám. — Žádal bych o dva výtisky těch žalozpěvů ať jsou zač-koliv. —

Ostatně žádná bouře mezi učenými? — *Markova* logika, nic? *Jungmanna* mého krestomatie, nic? Básně z Prešpurku, nic? Ani Tristram? Což s Hájkem, jde-liž to od ruky? a j. v.

Než Prahu opustíš, hleď nám tam někoho zjednat, kdo by pilným našich důležitostí byl pozorovatelem; arciť měl bych *Macháčka* — tenť by nám nerád odřekl — jest ale chud, jako každá skoro vznešenější duše, a protož se nemálo liknuji; co se však dá dělati, nepominu. Můj *Marchal***) (Jungmanista) zůstane v Budějovicích. *Veselý***) je ve všem hoden milování, jenom našich věcí, jemu ne tak vážných, ne velmi všímavý. *Kvasnička***) na-proti tomu horlivý vlastenec, jinými však péčemi obestřín jest. Wohlmann**) — jest z Chomútova. Také nevím, koho-li tam vy-slídíš. Jen čekejme času co husa klasu, snad se předce někdo vy-skytne a naskytne. Jenom nedli a z cogilare jistotu čiň. Já zatím, ačkoli ne velmi ploden jsa, v radosti a v milosti hodných lidí žiji, hledaje uměn a milostek s mil — (enkou či? kami?).

Žádám, abys koupil Rozmanitosti N.

Pozdravuj Plánka, kterého žádám o brzké psaní, a Kvas-ničku od tvého

Kamareyta.

V Praze dne 9. října 1818.

Sunt lacrimae rerum
et mentem mortalium tangunt.

Dnes osm dni, příteli! věda, že mi s Prahou již co nej-dříve se rozžehnati, a k vyšším Vltavy břehům, kde Ty, jsa

---

*) *Plánek* Jan, mistr truhlářský v Strakonicích, jeden z nejvěrnějších přátel Čelakovského. Jsa horlivý vlastenec a přítel české literatury, pokusil se sám v písemnictví českém a sepsal: „V paměti pozůstavená cnost“ etc. (nad smrtí Pavla Skály.) Hojnou českou knihovnou stal se Čelakovskému ve velké míře užitečným.

**) Spolužáci Čelakovského v Praze.

z náručí mého uchvácen, snad nyní bloudíš, že i mně tam povolno zase bude, přicházejícímu s Tebou se těšiti, přetrhnutou přátelství našeho nit zapřísti, a šťastnějších požívati dnův: pojala mne žádost, ještě také ono nešťastné místo, kde naši padlí předkové jiným ku povstání osudem sloužiti museli, ohlédati.*) — „O nešťastné, právě nešťastné pole, přec jsi nám krví otcův posvěcené!“ dříve, než jsem se nadál, tam octnuv se, zvolal jsem. Pohled na umírající přírodu, nastávajícího podzimku, bolest mou ještě více rozmnožoval, uvodiv mi na mysl, že i tentokráte podzimek nám nastal, jejž v patách tuhá následovala zima, anaž ještě i nyní ourodné naše kraje sněhem přiodívá, a zdravým bylinkám povstati brání. — Povyvodiž i Tobě, má rozkoši! nechť se v jakékoliv době nalezáš, toto trudné vzpomenutí slzí — slzí, jakýmiž mé smáčelo tváře; a jichž tok jen naděje budoucího jara a leta zastavovala. Dlouhát byla zima, dlouhéť bude i jaro, i leto, nezměníť Pán ustanovený doufám, zákon. —

Přikročiv ku kapli tam vystavené, bolest má v jakousi nevoli se obrátila; tu nápis zpupný, nehodný poznamenání, obrazové bitvu onu představující, na které já chvíli hledě hořkým smíchem, jak i zde mnišská lest a bezbožnost božství poznovu vymyšleným zázrakem zneuctila; naručest jsem se vzdálil, a na jednom návrší se posadiv, pokojně za pluhem kráčejícího rolníka, nepamětlivého, co se před lety zde dálo, jsem pozoroval, an neví odkud i na něj třeba bídy doléhají, a šťastnějším jest. V takových a mnohých jiných myšlenkách, jako loď v zbouřeném moři se házela duše má, a jen slabým obrazem toho tento list jest. Slunce již zacházelo, smutně i já se ubíraje z krajiny této, ani se neohlédna, při měsíčním světle domů jsem se dostal. Nemaje koho, s nímž bych těch věcí sděliti mohl, Tobě nejmilejší Kamareyte, list tento jsem naplnil. Přijmi od přítele Tě vždycky milujícího.

Čelakovský.

Ve Velešíně 1819. na Velký pátek.

Zhejřilý Františku!

Kdepaks běhal, a kdes nyní? Jsi-li pak přec doma? Co bych tobě psal, nevím, ale z pokuty tvého toulání neveselou tobě píši novinu. Předevzals sobě sbírati hlaholy národa prvotního, však věz, že již dávno kantorům (jak říkáme) žádost a nařízení dané bylo, aby národních písní co kdo může sbírali a

*) Bílou Horu.

zaslali. A náš kantor sám jich devět zaslal i s melodiemi, toť se rozumí. Takť hle! Veta po tvém plánu!

1. Náš kohoutek kokrhá, kokrhá,
bude brzy ráno:
můj Honzíček zpomíná, zpomíná,
na mne panimámo.
Ach kýž dítě moje,
kýž je možná tobě
hubičku dáti!

2. Panimámo vstávejte, vstávejte,
pantáta vás volá,
snídaničko přistrojte, přistrojte,
bude u nás svatba.
Já se budu vdávat,
musím taky vstávat
brzy raníčko.

3. Můj Honzíček jede k nám, jede k nám,
tam hle, od háječku;
věru já ho dobře znám, dobře znám,
na bílém koníčku.
Pospěš hezky brzy,
moje potěšení,
ráda tě vidím.

4. Jsem tomu ráda, ráda jsem,
srdce ve mně skáče,
můj úmysl potěšen, potěšen,
že budu mít chlapce.
Nebudu se víc bát,
abych měla ostat
osiřelou děvečkou.

To jest česká Daina z Vídeňských novin — kterou já jsem zaslal; jak se ti líbí? — Jenom pilej Františku, shledati takových víc, i já se vynasnažím. O Lesníku, Lesníku, *) co pak ty bys tomu řekl? — Sbírej bratře, sbírej, a nevěř předešlému mluvení o kantořích, neboť nejvíce prý duchovní písně, a takové které již od starodávna při chrámích obyčejné jsou, zaslati měli, a byťby několik z našich měli, nic nedělá, nemá nás to zastrašit, nemá nám to tu radost zkazit, zpytovati hlaholů sladkých sprostností; a vidět máme jak vůbec národ náš v té věci jest, jak daleko od cíle žádoucího, neb jak blízko k němu, jak snadný k navedení, jak podivného ducha a t. v. Že jsem držán za kacíře, lidé pochybnost za nevěru berouce, mně donášejí, o tom však více ústně, jenom brzy se navrať, teskním věru po tobě. Ži blaze! To ti přeje

tvůj

Vlastimil.

V Strakonicích 7. října 1819.

Si vales, Vlastimile! bene est, ego valeo! To jest po česku: Válíš-li se, dobře je, já se válím a nic nedělám. — Dostali jsme dnes právě tvé psaní; sice já ne, jen náš Jan. **) — Tedy začnu hned o něm: Tragedii nejen vyhotovil celou, ale již začíná opět jinou veselohru, nazvanou: *Milovníci.* — Blaženého věku v časoměrném hexam. asi pět archů a jiné maličkosti více (rozuměj drobnější básně) co všecko jak brzy bude mít kdy, vzhotovit míní. — Nemáš na něm dost? To se mi zdá!

*) Lesník místo Lessing.
**) Plánek.

— Mé prodlení zde v Strak. nebude na dlouze, neb tak cosi mne pořád někam táhne; víš dobře, jak tak bývá, po rozloučení. Směj se! všc! — Ne, bláhový, co pak ty asi hned nezamýšlíš? Slyš tedy. V pátek neboli v sobotu před všemi Svatými já a rytíř Plánek osedláme vrance Pegaza a pojedeme na Kvačov. Slovo dělá muže, on mi to rukoudáním slíbil. — Tedy nás čekej, a vyjdiž nám naproti; neboť půjdem poeticky. — To bude radost! Čtyři -milové a -slavové se octnou v lůně Velešínského oudolí, či vrchu?

Že naše psaní jedno druhému místy na odpor čelí, z toho si nedělej nic a věř všemu! — Obzvláště co já píši; neboť znáš pravdu a tebe milujícího

Ladislava.

V psaní se stal nahoře omyl v jedné řádce; oprav takto: k *„blaženému věku“* má přichystáno pět archů papíru.

Zatím dost, ani tolik nezasluhuješ; jsouť u nás prozaičtí časové! —

Ve Velešíně dnes 1819.
(10. října.)

Jářku!

Když se tak povlovně válíš, chare Ladislave! nebudu překazem pohodlí tvému, a následovně tedy jen malý a krátký lístek neboli psaníčko, skrovného a sprostičkého obsahu tobě posílám, a sice jakožto odpověď na to tvé, které bylo ovšem také jen krátké a malé, a které jsem zrovna dnes dostal, a na které zase zrovna dnes z krátka a *čemu říkajíc* sprosta jenom odpovídám. Tyť mi to prominеš a odpustíš, to vím a přesvědčen jsem, protože jsem tvůj milý, dobrý a věrný kamarád a přítel, který již po tobě touží a dychtí, a co nejdřív tebe uzříti a spatřiti sobě žádá a vinšuje. Však snad již dlouho doma se válet a lenošit nebudeš, jakož sám v tom psaní, které jsi mi ze Strakonic psal, a které jsem zrovna jak povídám dnes dostal a obdržel, a s ním se velmi mnoho potěšil a obveselil, povídáš, a tudy a protož brzy na Kvácov přijdeš a k nám se přineseš. Ale zdá se mi a myslím, že si také v tom psaní, které jsem, jak pravím, dnes zrovna dostal a obdržel, psal, že i vznešený a nám milý rytíř pán a pán Vlastislav z Lenochova a na Zahálí s pánem a pánem velemilým Ladislavem z Válenína a na Hnilově na Kvácov k panu Vlastimilovi ze Zývova a na Protahově přijdou a přiklusají? O tom se mi zdá, že si něco napsal a poznamenal, poshověj, hned nahlídnu a podívám se do tvého psaní — — — ba psals to! Nu toť bude radost, a veselí, a ples, a radování! Na mou milou, to dám pod hradem Kvácovem zlatou loketní

literou vrýt — v stodole do slámy, jestli mne ty, tak nelživý a pravdomluvný člověk, přelžeš. Nu pojechám vám na proti s radostí, snad mne přece překvapíte. A což to „*všc*“ znamená? aha s tím odháníš lenost; dobře, dobře hošku, ale to bys měl na ni zařvat v lyrické figuře. — Tu ti něco posílám, toť budeš moci dobře váleje se přebírat a z toho si vybírat. Ostatně ti víc a líp povím až se sejdem. Zatím dost, jsouť u nás ovšem prosaičtí časové. Valetudinem tuam cura.

Vlastimil.

NB. Již mám zas o několik národních
písní víc, zvláště jedna se mi líbí,
jestli je ti povědomá:
Stojí hruška v širém poli vysoká,
pod ní pěkná bílá růže vykvétá atd.

V česk. Budějovicích 5. prosince 1819.*)

Příteli!

Teskliv jsem na srdci pro tvou zarmoucenost, Ladislave! a těžko mi jest, že jenom tu zarmoucenost, ne spolu s tebou i osud tvůj nésti mně nelze, abych ulehčil tobě, a odplatil přízeň a službu loňského roku mně prokázanou. Právě, příteli, vzdycháš: nikdež slunce tak libojasně nesvítí jako ve vlasti; nikde se rozkošněji nesměje jaro a léto jako na polích našich; líběji sluch jímají slavíci naši; láska, věrnost, upřímnost ve vlasti jenom obcují s námi, srdce nejhlouběji slovy mateřinými pronikajíce nebe nám otvírají. Častěji však z ráje toho osudem odloučeni býváme na čas, abychom cizinou, všelikými příhodami, nesnázemi, ano bídami cvičení, větší dosáhše dokonalosti ku blahosti té se zase navrátili i sobě i bratřím svým. Nejvznešenější, jak vidíme, muži povstali chudobou, neštěstím, těžkým živnosti dobýváním. Doufej, Ladislave, v srdci svém, doufej v *Něm*, jenž ti je dal před mnohými z druhů našich, takové srdce. Žádná protivenství neodejmou je tobě, ni utisknou. Hle, malý než minul čas, octneš se v lůně vlasti, v rukou milých. **) Teskním pro tebe o samotě bloudě, jestliže samotnost jest, kde duch můj s tebou se vodívá. Často v rozmluvě vlastenské k svatému poli putujeme, kde žalost na hrob skloněná pláče, kde bohotvorná ruka Ledre-

*) List ten nese již tenkráte českou adresu, ačkoliv byl, jak to poštovní znamení dosvědčuje, poslán po poště. Adresa zní: Pánu, Panu Frant. Čelakovskému, snaženci Physiky v Linci. Betlehemsgasse 437. Bei der Frau Bruckmüllerinn.

**) Čelakovský šel po prázdninách t. r. študovat do Lince druhý ročník filosofických škol či jak se tenkrát říkalo: fysiku.

rova Prahu na mysl přivádí. — — Milejšího nemám vyražení. Tu jest milkem genius, tu milenkou bolest a naděje. Tu mne zvi šťastným. — Měj na mysli, měj na srdci vlast i Vlastimila tvého, aniž dopusť, aby uměna ustoupila, alebrž strůn stetelených v brzce shlasovala, a našincům želeti nedala.

Pro slavozpěvy Polákovy ještě neposlal jsem, proč, netěžce uhodnouti. Slovníku Palkovičova, profesora československé literatury v Prešpurku, již první díl vyšel.

Od našinců upřímné pozdravení; od Zelenkovic K. zvláště, čeká lístek s radováním.

Ještě-li nepsal p. *Hadrava?*

List, který měl p. Hecht dopravit do Strakonic, nebyl mezi druhými nalezen.

NB. Saluta et Nanyn et bellam Rosaliam! De *Plánko* hucusque nihil audimus. Diebus festivis magno cum gaudio te sumus excepturi. Amare noli Teutonkas!

Vale

amareque perge tuum

Josephum V. K.

V Linci 8. prosince 1819.

Amare noli Teutonkas! Nediv se příteli, že se uchopuji slov tvých posledních, neb u mě se nyní všecko děje od zadu k předu, to jest proti srsti. Znal si onoho Římana, an sedě mezi poklady chudobu vychvaloval? — Ale já znám ještě jiného, sedícího na hodech Ládiných, a o střídmosti mluvícího. — A to — je můj Kamareyt! — Honem to zamluvme. — Ono spanilé děvče, jenž mne v otčině mnohou blahou dobou blažilo, jenž mne z dýmu městského často vyvedši, se mnou se v nevinné přírodě kochávala — má Básněnka mne až na pomezí vlastenské doprovodivši, zmizela — Vlastimil jen umí doma i v cizině Muzy za sebou louditi, — mně ubožáku to nedáno! — O jak se těší duch můj dvojnásobně zažalářován z vyproštění, po roce — po dni. — Jak to smutno viděti se kolem obklíčena medvědy a vlky. Jediný můj spoludruh p. Klicpera (bratr našeho dramatika) horlivý a mezi mými spolužáky mi nejmilejší jinoch často mne zapoměnliva činí na všecky nehody a protivnosti. — Než, proč bych měl si naříkati? proč chtíti počet zženštilých Ovidů zmnožiti? — (Arci Praha Roma, Brundusium Budějovice a Linec Tomi.) Jsouť i v Linci, jenž mne ubique locorum těšívávali (y). Myslíš snad děvčata? — Ach ne! — Oktávníky, kvartanty, folianty. A právě dnes jsem četl

v novinách Rakouských kritiku o „Počátcích Českého básnictví,“ — K. rukopis, o Papouškovi a t. d.

Slyš, jak mezi jiným švandrkuje analysta rakouský o „Počátcích česk. básnictví.“ *) Nejprv dělí básnictví české do 5 period: 1. Poklad starobylosti, (míní ruk. Král.), 2. básně rýmované, — Lomnický. 3. Nevytřená časomíra, Drachovský, Kom., Rosa. 4. Přízvuk. 5. Časomíra. Pak doráží na filology míchající se do básnictví.

Unter andern: — In 6, in lebendiger und reitzender Schreibart verfassten Briefen haben die Verfasser gründlich dargethan, dass zur böhmisch-slavischen Prosodie nicht der Ton, sondern das Zeitmass geeignet sei, und nahmen mit Recht den musikalischen Rhythmus zum Probierstein des poetischen an. Die ganze Schrift ist so reichhaltig und interessant, dass es schwer ist, einen Auszug mitzutheilen. — Die Gedichte, die als Beispiele und Proben der aufgestellten prosodischen Grundsätze angehängt sind, zeigen einen echt poetischen Geist und Vertrautheit mit den grössten Dichtern Pindar und Klopstock. Wir wünschen das Buch in den Händen aller Freunde der slav. Dichtkunst, und ersuchen die Verfasser, uns mit mehrern Beispielen, und wo möglich, mit einer Poetik oder ganzen Aesthetik zu beschenken. Durch sie kann der böhm. Dichtkunst die neueste und schönste Epoche aufblühen. — Jänner 1819.

Jiného nevím věru nic. Čteš-li pak Hylosa českého? — Nebude asi z našeho nic. Kdyby ale přec — oznam. *Hadrava* mi nepíše nic.

Onehdy i mne vyvábila těžkomyslnost na zdejší svaté pole a byl jsem té naděje, že tuto pocítění sladkých dojdu, jež jsem požívával v Praze; ale nastojte! — Místo *Ledrerových* soch jsem viděl celé strniště nastrkaných křížků s zavěšenými kropenkami, místo prostých a líbých nápisů ve zdi zasazené formuláře, kde kdo umříti má; a kdo umřel, jaké byl tloušťky. — „*Ein korpulenter Mann, liegt hier wie ein Schäupchen Stroh.*“ O, jemine! jaké to povzbudlivé pohlednutí! — O, i na hřbitově krásocitní Čechové! — Rozveselen jsa, jsem odtud utíkal. — Budoucně nezapomeň poznamenat své obydlí. — V divadle jsem ještě nebyl, bojím se věru; nebo daní kusové mnoho mne až potud nevábí.

Amare perge Vlastimile Ladislaum.

V Budějovicích 12. prosince 1819.

Austria!
Reddas incolumem precor;
Et serves animae dimidium meae.
Hor.

Veliké zaradování tvůj list, milý Ladislave, mně přinesl ještě ho nečekajícímu. I nechciť v této píli zůstati poslední. Já

*) Knížka, která vyšla v Prešpurku a v Praze v r. 1813.

prý sedě na hodech Ladiných mluvím o střídmosti? O kéž, příteli! Ale věz, že netratím ještě citu, abych nečil, na hodech *těchto* nebýti krmí ambrou zavánějících, nepřipíjeti se nápoj nektarový, jakéhož jen bohům okoušeti přáno, a těm, jenžto rovni jsou bohům. — Venuši *takovéto* nikoli srdce mé neplane, aniž kdy zahoří. Pro mne žádná Cydli-se nezrodila — nikdy oko mé Lenku neuvidí — nepolíbí mne na zemi Vlastimilka. Než volno, Venuši nebešťance obětovati, té ať srdce jen pálá, až mne synek její, přívětivý Genius v svatyni její uvede. Ladislave! Tu Ladu slavme, sestru spanilejší spanilé Básněnky. Ale co se hrozím! Tato jen na pomezí tě doprovodivši zmizela? nezůstala ve vlati alespoň? zmizela? Ach nikoli! S teboutě šla. Bojíc však se medvědů a vlků v oněch pouštích rouškou zastřela se neviditedlnosti. Spěchej dle obvyku z šumného města, a uzříš, jak tebe v touze čekajíc, brzy u potoku chřestícího, brzy v stinném i mně kdysi posvátném hájku se prochází. Tamť nalezev ji, nalezls útěchy s ní, jako vyloučen z Olympů na luzích Admétových Apollo. Pospěš ale, pro bůh! ji uvolati, než v lesích zabloudí.

Minulý týden opět jsem se potuloval v mém Tivoli. Laudabunt alii claram Rhodon, aut Mitylenen: mně nade všecky města i kraje Velešín s okolím jeho. Chceš-li o svátcích zase sděliti se mnou radosti v dolích Velešínských, nedli oznámiti, půjdu naproti. Nepřijdeš-li však, navštívím já tebe, nic-li mně nepřekazí.

Začal jsem čísti: *Platners neue Anthropologie*, ale nevím, jestli klání nedostanu; to je ti suchopárnost! Samé trní a bodláčí a sveřepec! Tak je to příjemné, co metlice v zubech. Toť poznávám zde, že doma nejsem, že nebudu lékař ani mudřec, psanáť jest pro lékaře a pro mudrce, (druhé oddělení z větší částky vyjímám.) O vy božští Platonové, a vy jejich následovníci, jste proti hloubálkům podobným, jako slunce hřející a živící a ozdobující svět proti jejich mrkajícím lampičkám, u jejichžto světla sídla duše, sídla paměti, sídla rozumu a všecky jejich hluboké moudrosti hledali; a nám ukázali marné — sídlo nerozumu. — Již jen se zanášej pilně čítáním *letopisů literatury*, a znamenej co pamětihodno, abychom alespoň povrchně hned ku předu věděli, jaké knihy by nám prospěšnější byly; já, věru se bojím každé nepovědomé, neb mi času nestačí, bych sám vše četl a zkoušel.

Jak se ti líbí Schillerova báseň: *Der Tanz*? Není-liž pravda, výborně? já jsem náhodou přišel na strom, z něhož onen vznešený básník tuto větev v půdu německou vštípil: In Xenophontis *œconomice* čteme:

Εςι δ' ȣδεν ȣ́τως ȣτ' ευχρηςον ȣτε καλον ανθρωποις, ὡς η ταξις, και γαρ Χορος εξ ανθρωπων συγκειμενος εςιν etc.

Zdejší divadlo bude co nejdřív spořádané, a letos budou zatím ještě hrát Nicneznanti čili diletanti, t. j. kupečtí a bradýřští mládenci, a noblesy, (ó jémine!) než přijde na nový rok Santroch.

Z Prahy ani z Král. Hradce ještě nic nebylo psáno. Piš pak P. Hadravovi, neboť neví tebe býti v Linci.

Hylosa nečtu, neboť není ho zde, aniž se dosavád čeho doslýchám. Kde pak jest přece Kronberger, povídá se, že v Linci a že je bohomluvec?

Můj stateček, na němž se zdržuji, jest:
Za Pražskou branou,
v Grylovském domě (se říká u mne)
pod číslem 128.
na hoře (zůstávám).

P. Marchal a všickni našincové tě pozdravují, jen že jich bohužel je tady maličičko.

Vyřiď zvláštní pozdravení a vítání panu Klicperovi, ostatní jak obyčejně. P—ti—ti ještě nemohu, nemám —íze, (Beutl děravý).

Nezapomínej, a piš ještě do svátků tvému

Vlastimilovi.

V Linci 18. prosince 1819.

„Psát naučilo nebe nejprv nešťastníky; —
Jeť psaní živo, mluví — — —
dvou duší rozmlouvání sladce spojí spolu,
a nese povzdychnutí od — —“

od Dunaje k Malici. — O můj Vlastimil mi odpustí, byť ho psaní má někdy i z blaženého uspání probuditi měla. — V povětří rozplyne má žalost, svěřená listu pospíchá k příteli, útěchu zanechavši sladkého sdělení nešťastnému. Piš jen drahé pero! co srdce skličuje. Jediný můj, sám nejsa vozen po rovinách, každému tahu tvému porozumí, slovíčko pocítí každé. Mámli ti děkovati, velevládná moci! neboli se mám zpouzeti z daru tvého, že mně již v kolébce ležícímu jiné zpívány písně; žes mne nadala duchem neohebným pod jho obecného života? Ne, nechci se nehodna učiniti daru tvého; ačkoli příchlavé stezky tvé, — než z trnu jen vyrostají vonné růže. Ať se mi všudy zavírají dvéře, ať se mi zatarasí vchod i odchod — krása a ideál buďte heslo mé, jim za obět buď jak buď, za obět kladu mladistvou svou sílu. — Ale osud! tvrdým žezlem nad námi vládnoucí osud! Tenť jest, co mé utěšeně setkané fantasie často rozvívá, ukazujíc mi nahé žití kolem mě obcujících v obrazu hnusném, tenť jest, co nás z milé vlasti a od přátel vypudiv, do

rukou hrubých podává cizincům; tenť jest, an drzou nohou nebeské i onyno dcerky, rány od něho nám způsobené hojící Nadějky od nás odkopává. Rovnou cestou s ním se potkati, nerázno; jemu utíkati nadarmo, šťastný kdo mu vyhnuv se, v blátě neb v trní se neoctne.

19. pros. ráno.

Tajemství a pravdy pod rouškem básnictví pěkněji se vynímají; — slyš, (ó jak tě mám jmenovati a ti díky vzdáti) slyš, pravím Vlasto, co se mi v noci na dnešek snilo. Procházel jsem se s tebou na velmi rozkošné louce, brzy na to ty na mezi usnuls, a já k podál stojícímu stromu se blížím, na němž se hrozný had svíjel. Ustrašen utíkám k tobě, had za mnou. Jedva ale popadnu hůl vedle tebe ležící, hned ta obluda začne se pryč plaziti, ale kudy se plazila, kvítkové poslintáni a zcuchání byli. V tom procitnu, a přemýšlím a divím se jak velikou podobu sen tento s jiným hadem má, tenť zajisté mé květiny poslintati nemá. Budu držet v ruce hůl. O tom snu si někdy více oustně povíme.

20. prosince.

Našeho Jungmanna chrestomatye, Slovesnost nazvaná, již vyšla, co nejdřív ji sem dostanem. Pan Klicpera, Shakespeare mladší, profesor v Králové Hradci, začíná vydávat své hry; prvý svazek tři kusy obsahující již se tamtéž tlačí; nejspíš přijde svazek na 3 zl. Dvě z jeho her (jichž ku čtyřiceti vyhotovil téměř) jsou v Slovesnosti. — Četl jsem jeho psaní, které poslal svému p. bratrovi sem zdejšímu doktorovi, s nímž jsem se tyto dny seznámil, a jejž za svého mecenáta pokládám, mnohým dobrodiním mne podporujícího, a spolu nadějí jeho jsem zase pookřál, neboť přes rok přijde do Prahy za profesora mediciny, a já též, (ale já ne za doktora) rozuměj do Prahy, v němž pomocníka i tam nalezena míti doufám. Mladý Klicpera pěkné poručení. Jsem s ním tak dalece spokojen, až na to, že si neoblibuje básnictví vesměs, nýbrž jen dramatické umění. To je jeho živel, zvlášť veselohra. Nic mezi jeho knihami spíše nenalezneš, než akterské zboží. — S Klicperami dramatická Múza lomcuje. Slyš také jednou vindickou Uměnku:*)

Ti moję dekletze lepa, te iest prosim
Šen birtich sana;
Da bom koinza nafutrou, napuijou, nafutrou,
Mam sivo trudna.

*) To se mnou chodí do školy dvá Korytánové, od jednoho se trochu učím po vindicku marlovat.

Sim dalezh perjesdou, zhries tri puaninize
Zhir tizhi poio.
Kokuza pa poie da u'se sa zengla
Mene spati kne na.

Smysl tento je česky: — „Prosím tě, ty mé krásné děvče, o zástěrku sena; bych mohl koníčka nakrmit, napájet, nakrmit, jestiť velmi mdlý. — Z daleka jsem přijel přes tři kopce, (vlastně alpy) kde ptáci zpívali; kukačka ještě pěje, až vše se rozléhá, a mně spáti nedá.“ — Snad ti ještě ňáké, bude-li se líbiti, pošlu.

Vidíš, tak leží vždy přede mnou půlarch, a co se mne udá zvěděti, neb s čím se potkám, na něj napíši, a když tři strany popsané, zapečetím, a nesu na poštu, a to jsou má psaní.

Tvůj Vlastimile věrný přítel

Ladislav.

NB. Budoucí psaní z jisté příčiny ti pošlu po poslovi, zeptej se u něho někdy okolo nového roku.
Ostatně — —

Vale et fave.

V Linci 23. prosince 1819.*)

Qui vult aliquem finem, debet uti mediis. — Toť jest takové přísloví, že je s profesorem Hauzrem vrabci na střeše zpívají; — ergo — víš, co chci? — Z našich filosofických hádek asi nebude nic; vezměme tedy něco z kraje citů a pěknosti. Majíť to jen býti zkoušky; ale nedělá nic, třebas místy i šilhavým okem na něco hleděno, až nabudem zraku ostřejšího, vysmějem se našemu šilhání. Ty, milý příteli, kde co chybno, zprav, kde co roztrhnuto, zaší, kde co na bludné cestě, uveď na pravou, zkrátka: budem měřit jedno loktem dvojím. Ať je to potom sukno, nebo dykyta nebo šerka, nebo — cokoli. — Nespi tak mnoho v noci a přemýšlej (jaké tvé k tomu obydlí?) patře na krásnou lunu o kráse, hlídaje do měnivosti nočních šerotin o tvoření pěkných forem z jednotlivé bludné hmotnosti. — Než k čemu přilévám do jezera vody?

Pamatuješ ještě Vlastimile, jak jsme někdy v slavném Městě žijíce, časem směšnou, časem i opravdovou půtku s V—nem vedli, Göthovi-li, nebo Šillerovi krásnější věnec náleží? Myslel jsem sice častěji na to, ale jen povrchně. Teprv nedávno jakýsi Kdosi se mnou se dal v rozprávku, vydávaje se za znatele pěkné literatury; líbilo se mi sice jeho Šillera do nebes vychvalování, ale nelíbilo se mi jeho hanění Götha. Odkud tato ne-

*) List tento je první, který je psán latinkou.

svornost? myslím. Je pravda, čtu-li Šillera, tuť můj duch se jen kolébá v nebeských harmoniích, v pravé říši idealů se kochá, vyveden živným jeho slovem z nízké pozemskosti; ale slyším-li Götha zpívati, tuť nejináč, než jako by příroda prsem svým zdravotou napájela všecko, jakoby potůčkové medoviny se linuli, jakoby — ó co mám říci? — Šiller uvádí člověka mezi bohy, Göthe bohy v společnost lidskou. — Kdo větší má zásluhu? — V zjevný rozsudek o přednosti jednoho před druhým až posud se vydati nechci; ale odkud zalíbení to jednoho před druhým pochází, takto jsem si vysvětliti snažil.

Báseň každá, vůbec tím slovem vzata, dle materie a formy své se považovati může. Materií vyrozumívám v světlo výstavný (exponendus) námět sám pro sebe; neboli vidku jakousi v svém čistém vyložení a rozložení. — Formou kunštovný potah námětu na jiné zevnitř něho ležící předměty, a soustavení obou v šťastném závěru. Že každá báseň materii i formu do sebe míti musí, samo se rozumí. Ale nyní kráčím v úsudku svém dále. Čím více báseň na formě zišti, tím jí více v materii ubývá, a naopak. Nicméně ale tento můj výřek výmínce je podroben tak dalece, jelikož nalezáme básně i formou i materií výtečné, a zase v obojím malicherné. — Sáhnu nyní k Šillerovu rozdělení básní v naivné a sentimentální, a pravím: Básník sentimentální, kráčeje říší citů zveličených, a říší ideálů, s obtížnostmi zápasiti musí chtěje námět svůj na zevnitř ležící předměty potahovati, a tím mu přibývá v materii; naivní toliko v světu smyslnosti esthetické se kochá, a práce jeho toliko rozmanité a chaotické předměty v způsobnou stvůru přivádí, by takměř tito dílní a rozdílní předmětové vedle sebe v jednotu krásnou slinuli, z čehož jich pochází forma. K. p. Polákova „Nevinnost“ je báseň více materialní; formální básní by se tentýž námět stal, dívku nevinnou nebo dítě v jednání uvozující. Nesčíslný počet je materií básnických, ale mnohem nesčíslnější počet forem, kdežto materie jedna v steré ba tisíceré formy obléci se může. Materie každému zdravému rozumu je vrozena, a my obdivujem tak dalece básníka materiálního, jak dalece nás k poznání jejímu přivedl, neb čím čistější a subtilnější ji vyložil. Forma toliko z fantasie básníkovy pochází, je dítě ať tak dím šťastné doby, a tím více nám podivení vynutí, čím nestatečnější smysl náš esthetický cítíme, takové vyvoditi formy. Příkladu zde užiji: Koberce jak ho dle látky si vážíme, tím více čím tenší, čím hustější jeho nitě jsou, formu mu dává jeho tkanina, obraz nějaký vystavující. A tak, jestli to, co jsem propověděl, pravé, nazývám Šillera více materialního, a Götha více formálního basníka a tudy komu Šiller více se líbí, ten v materii cenu klade, komu Göthe, ten ve formě. První více k filosofickému druhu, kde se o materii jedná; druhý ale více

k čistému básnictví náklonnost jeví. Já, subjektivně chopuji se formy, a Götha jakož básníka více si vážím.

Že pěkná forma od čisté materie nerozdílná není, dokazuje umění sochařské. Kameník schopný z prostého kamene sochu pěknější vytesati může nad neumělého, byť i do Parského mramoru tesal. Totéž básník. Toho důkazem i Göthův Faust; kolik nenalezneš výjevů, jejichž materie ať dím plzká ano i mrzká by nebyla, a přec nám lahodí. Proč? Jejich forma hlaďoučká smyslu esthetickému. Zatím dost. Ohe! — To jsem se naplácal, není-li pravda? Však ty mne, příteli, zpravíš. Arci by se nechalo o tom ještě více mluvit.

Teď jdu spat, již ponocný huláká dvanáct, a nechám si něco hezkého zdát o mém Vlastimilovi.

Tvůj

Ladislav.

V Českých Budějovicích 9. ledna 1820.

Velmi dobrý, blahomyslný jsi, Ladislave můj! že tak bázlivě ze sna mne budíš. Ale není to sen, jakovým objatého býti mne míníš, jestliže mne kdy jaký pojme. Pročež nechtěj zdržovati žalostí na srdci svém, slož je na srdce soucitné, věrné, obvyklé v zlobách a bolestech všelikých, kterémuž, jako ty, málo kdo, a nikdo nerozumí. O Ladislave, jsouť tu milovníci Uměny; rádi by, aby ona k nim s Olympů sešla, a ne oni k ní aby sobě klestili cestu. Nesmejšlíce tak zasloužiti se snažme věnec, hodni se jeho učinivše. Krása a ideál i mé jest heslo, a co na mně jest, vynaložím. Však nejsem ani snitel, ani nehledám v člověku ideálu, což mi kdos předhodil; vímť a přesvědčen jsem, všedního člověka býti cosi bídného, cosi politování hodného, ano cosi, které nám cestu k ideálu drsnatí s osudem. Než, mějme outrpnost s bratrem i nešťastným, nechtějme býti osudníci; raději doufajíce v moudrosti neobstíhlé, v dobrotě věčné, vše připisujme její prozřetelnosti, k dobrému vedoucí všecko, a méně budem žalostiti. Věz, shledal jsem, že co se dosavád se mnou dělo, k mému štěstí se dělo, i ty shledáš později totéž. Tato důvěra jest to, kteráž i v hroznych života bouřích poklid tichý v srdci chová; a tuť zdá se tobě v blaženém uspání dlíti Vlastimil.

Sen tvůj vážný jest, a jakkoli nevím, co vlastně v onom hadu vidíš, dosti znamenitý, připomínajíc hada ráj v peklo zvrátivšího.

Mám-liž ti záviděti, že v tak utěšenou a výbornou známost tě uvádí Štěstěna? o ját se raduji z toho, nejsem-li spolu šťasten, když šťastným jest můj Ladislav? Hle jak ty dříve a tolik rozkošných novin dostáváš, než já, ačkoli v cizině. Pomoziž mi vylo-

žiti název zlaté chrestomatie, zdáť se obsahati něco velkého; kýž mohu raději říci, pomoziž mně se radovati, pomoziž mi k čtení těch novinek výtečných! — Měl' bych také něco nového, ale ty snad již jsi to slyšel? nu fingamus, jakobys ještě nevěděl nic, a jako bych ti teprv chtěl povědít, že: Vlastenského Hyllosa vydává letos *Hýbl*, a aby prý ten spis výborným německým časopisům k straně položiti se mohl (ty se směješ, ale jen slyš), a aby povzbuzeni byli jinoši českých milovní Uměn, tedy — vysazena jsou — obdarování. Totiž, kdo bude ku konci roku vůbec ten nejoblíbenější přispívatel k Hyllosu (kdo si nejvíc nasbírá hlasů) dostane 100 (neuměl bych si je — vydělat,) druhý 75, a třetí 50 zl. Která cena se i zmnoží, nalezne-li prý se více dobrodinců a předplatitelů. Na původní práce, (ne na obšírnost) na novotu a na jiné výtečnosti prý zvláště ohled se vezme. Učenci čili umělci snad do toho nepolezou, jen učedlníci, toť se rozumí! — Což tomu říkáš? Já si tak něco podivného myslím, ale líbí se mi ten nápad. Ano, kdybych byl svobodný pán, ale čas! čas! — A ten spropadený *Hanka!* Tu chceme sbírati národní písně — Hanka nás předešel; tu se zanáším myšlenkou, že bych tak pomalu přeložil Idyly Gesnerovy — a hle „Idyly Gesnerovy od Hanky“ čtu v letošním kalendáři. Tak jest, sero venientibus ovsa. Ale dobře, čím dřív tím líp, a snad bych já je nebyl tak hezky přeložil. Poslechni, jak hezky je ohlašuje a líčí: „— —r“ hrome! Teprv jsem si zpomněl, že ten kalendář nemám!

Byl jsem párkrát v novém divadle. Na mou věru jest velmi hezounké (niedlich), nevím, zdaž Linecké v hezkosti nepředčí. Herna (Bühne) jest prostornější nad Vídenskou. Na oponě jest do nebevzetí Ganymeda; ale nemysli, že jest to ten Ganymed, jehož jsme u boku Jovišovu v Pražské galerii obdivovali. Zdejší není tak spanilý a obličej zdá se míti — snad od orla, jestli nemilostivě ho popad — zdrápaný. Anebo onen teprva v nebi spanilost dostal. — Přes to všecko se nediv, jestli jináč to shledáš, až sem přijdeš, víšť, že krátký zrak mám. — Prvnímu místu říkají zde: *Ochsenstand*, ty si tu budeš myslet na lože (jest jich 17), ale ne, to jest pod ložemi. Poslední místo není jako v Praze u stropu, ale, jak pravím, pod ložemi. *Sie wollen über den Ochsenstand sein.* — Ostatně výborně zřízeno vše. Jenom herci aby lépe do své věci se znali. Zrovna prvního ledna se přistěhovali. Paní Šantrachová přede hrou činila promluvu, v kteréž mimo veleslavení Uměn a města smrt svého manžela oznámila. Splakala, však nedoráželo to, jak by mělo, na srdce, nebo zakvílela — v rýmu. Slyšel jsem také již jednu zpěvnu: *Die Alpenhütte* od Kotzebue. Hudba, zvláště samozpěvy, velmi se mi líbily. Divím se, kterak

se mohl pan skladatel hudby do toho tak zamilovati, ten Kotzebue z leč̌ehos udělá operu. A herci křič̌eli, „jak to strašně bouří!“ a já neslyšel nic. Nicméně *Ochsenstand* — s noblesy přeštědře chválu rozdávají. O je! Lesníku, tu by zrůstala tvá dramaturgie!

Kýž tě mohu obejmouti za tu líbeznou Vindič̌ku! Totě něco obzvláštního do mé sbírky. Žeť nelze mi podobné radosti tobě způsobiti! Budu jich více s radostí a s vděčností č̌ekávat i s ponaukou, jak bych je měl dobře č̌isti.

Co nejdřív dostaneš Slavozpěvy Polákovy.

Pozdravuji pěkně mladšího synka Thaliina a j. známé.

Tvůj list jsem teprv dostal 31. prosince; a já ti psal z Tivoli na Štěpána. Rád bych ti byl poslal také povinnou *koledu*, ale bratříč̌ku, letos mi ztlouklo. — — Dostal-liš pak alespoň psaní?

Z Prahy, z Král. Hradce, ze Strakonic — nic — nic. Budoucně více. Zatím se měj blaze, blažeji než tebe

věrně milující
Vlastimil.

V Českých Budějovicích 15 ledna 1820.

Odložiž pak i v maličkostech, Ladislave můj, pochybnost. Psal jsem z našeho Tivoli na Štěpána. Nebylo sice psaní ono důležité, a sem by náležel tvé lari fari. Psal jsem zvláště, že se cvič̌ím v trpělivosti č̌tením románů, ale románů ad castos vedoucích mravos; že se Plattner — zbláznil, což mi z Prahy bylo psáno; že vyšlo pokračování kroniky Beneše z Hořovic (1 zl. 15 kr.), kterážto kronika, jak poznávám, bude (alespoň z většího dílu) ona, již mám v opisu od tebe. Dostanu-li tištěnou do ruky, uvidím. Pak jsem v psaní tom žaloval: „Ale Ladislave, želím, že bez tebe naše doly a stráně protuluji. Věz, i v zimě jim na pěknosti neschází, jsouť to ty nejkrásnější rytiny. Leží v nich jakási příjemnost, jakési podobenství, plné utěšených tajemství! Takhle, myslel jsem sobě, stoje na stráni pusté, a prohlédaje údolí, takové pusto, taková studenost ještě na vlasti spočívá, tento duch vlastenský ještě jako ta řeka, ledem obklič̌en, vlastí se vleče, ale přijde někdy, přijde brzy slunečko, doufajíce radujme se! kterážto život vleje do všeho a radosti a slávu přinese vlasti!“ — Pak jsem ti přál k novému roku štěstí Scapina Göthového, který se jen otázati směl: Herz, was begehrst du? a hned vše tu bylo. To jsem ti psal, že však utopení mostu Lineckého zmatek jakýsi způsobilo, za to nemohu. Ano strojil jsem se na cestu k Ladislavovi, ale věda, že se most utopí — zůstal jsem beze strachu doma.

Tu jsem byl v Tivoli a teprv přijda posledního prosince do Budějovic tvé utěšené psaní s vindickou písní jsem dostal. Dle tvé zprávy jsem se dvakrát u posla tázal, a nedal mi nic, až pak dnes tak šťasten jsem byl. Ten list do Strakonic hned jsem dopravil, i p. Böhmovi. Pravil, on sám že nemůže vyjednat nic, ale raději abys se zrovna s prosbou (suplikou) na české gubernium (na Vilhelma) obrátil, žádaje duplikát svých vysvědčení od roku 1818, a že prý jistě obdržíš. — Nu, teď naše zamotané okoličnosti jsou tedy spořádané?

Slovníček ruský ti posýlám, vindický mám doma, však i ten jenom později pošlu tobě. Pošli pak mi brzy zas nějakou zpěvničku se slabikářem, ano? Anožeť.

Na to výborné psaní (od 23. pros. 1819) Ladislávku, jak dalece mi dáno bude, odpovím budoucně, i na znamenitější §§. posledního listu. Toto píši jenom v spěchu, že nejsem tím spokojen, abys tu měl mimo mne jiného korrespondenta, a mně aby se tím ujma na tvých milých listech stávala; ale věru, ten korrespondent ti lže jako novináři.

Ten Klopštok byl krom své nebeské vynešenosti podivný špekulant! „Die deutschen Dichter haben die Silbenzeit besser beobachtet als Homer.“ Haha, tomu uvěří spíš Tomáš, než já. A ten první šestiměr je snad ten nejkrásnější v řeči německé; maluje, ale míry nemá, v naší a v řecké řeči by byl ohyzda. Onť se Klopstokovi líbil, že se tak hezká tintěrka z něho dá vyvest:

kunštovní míra	*slovní míra*
— ∪∪ Schrecklich er-	— ∪∪ — Schrecklich erscholl
— ∪∪ scholl der ge-	∪∪ — ∪∪ der geflügelte
— ∪∪ flügelte	— ∪∪ — Donnergesang
— ∪∪ Donnerge-	∪∪ — — in der Heerschaar.
— ∪∪ sang in der	
— — Heerschaar.	

Totě případnost, na kterou si básník, kuje ten šestiměr, ani nepomyslel. Tento hexametr jest ještě lepší:

Tintili, vantili, koně se zplašili, vůz se mu převrh.

A ten druhý zrovna tak zní, jako když u Götha Scapin představuje Cerbera, řve: vau, vau, vau, vau!

Podruhé více.

Pozdravuj všecky našince; a Nany, je-li pak ještě živa, co dělá, jak se jí vede? atd. Pěkné poručení od Kaćenky Temnoslavky, kterés čítával.

Piš co nejdřív

tvému

Vlastimilovi.

Vale et fave!

2 zl. zatím, víc nemohu.

20. ledna 1820.

Rozmilý příteli! — počkej, dříve něco jiného: Nedbale! ospalá sovo! Epicuri de grege p—!— etc.

Co pak jsem proti tobě zavinil, že mne docela zanedbáváš. He? Josífku! protírej oči! Jak snažně jsem tě v mém předešlý týhoden ti poslaném listu prosil, bys mně zprávu dal o tom všem, co jsem ti psal. Posel mi pravil, žes od něho psaní obdržel. A předce nic, žádná odpověď, jenž by mne upokojila. Na mou — nemám-li zde za 4 dni od tebe list, tedy tě ohnu, že ti každý den prázdné psaní pošlu. Buď tedy moudrý a piš, a hleď mne zpravit o tom všem, obzvláště ze strany prof. Böhma. — Jsi-li ještě vlastenec, tedy ti zas něco povím: Nejspíš při začátku máje t. r. bude vycházet pod zprávou p. hraběte Berchtholda nový český časopis, mající za záměr medicinu, technologii etc. P. doktor Klicpera a já NB. budeme též přispívat, t. j. p. doktor diktuje nebo spisuje a já koriguji a opisuji. Považ! — Potom, jak jsem ti oznámil, že p. Klicpera Kralohradecký dává tlačit své hry, tedy tě žádáme, abys se poohledl jestli by se v Budějovicích kdo chtěl předplácet; první díl se již tlačí, obsahuje 3 kusy: *Divotvorný klobouk*, *Dobré jitro* a — třetí víc nevím. S pěkným obrázkem. Prenumerace se béře na díl 3 zl. Letos beztoho nevyjde jen ten díl. Ty se bezpochyby předplatíš, snad i p. Marchal. Šturmuj na ně. Nedávno jsem četl od téhož p. krásnou smutnohru: *Únos z hrobky* v rukopisu. V slovesnosti jsou od Klicpery 2 kusy původní: *Bratři* a *Dobré jitro*. Pan doktor *Presl* je v Holomouci professor z naturální historie v metafysice. Jiného nevím nic. Jenom že nyní čtu Shakespeara (asi dvanáctou hru); co o něm smýšlím, myslím ti budoucně obšírněji povědíti. Co pak ty čteš? Kdy dostanu *Poláka?*

Piš brzy.

Tvůj

Ladislav.

---

23. ledna 1820.

Mann muss vergebens harren,
wenn man nichts kühnes wagt.
Göthe.

Vystoupím, Ladislave milý, vystoupím na tvé vyzvání na zápasiště. S tebou však mne mocnějším není mi zápas, ale s haniteli našeho Goetha.

V pravdě, příteli drahý! Jelikož ve všem naše srdce jednocitné, mysl naše tatáž jest, což se nejednou dovodilo, snadno uvěříš, žeť i já ode dávna tentýž chovám úmysl, s tím jenom rozdílem, že jsem ještě velmi sobě povědom své slabosti, a proto

ostýchám se vystoupiti. I nebylť bych tak brzy nedůvěru svou překonal, kdyby tvůj pěkný list, mně ani nový ani podivný, ale překvapný, mi nebyl zmužilosti přidal, pravě: *Majíť to býti toliko zkoušky.* Než hned první zkouška, co by měla býti nejsnadnější, srdce skoro mi přesadí; jeť to úkol pro mistra, nikoli ještě pro učence. Budiž tak! —

Učiti v té věci nechci nikoho, aniž skoumati a hloubati tak velmi, proč by se někomu více Goethe, jinému více Šiller líbil, a ještě méně přednost jednoho neb druhého stanoviti. To a co k tomu náleží, si zachovám na delší čas, kdežto pilněji ne četv ale študovav z Goetha i Šillera i co kde o nich řečeno, více látky a dokladnějších důvodů bude ku sepsání folianta nebo aspoň kvartanta (jen se tomu směj); zatím jak mi to na srdci leží, zhola, různě, ouhrnkem, snad také chybně povím.

Goethova múza beze zdoby zbyteční v prosté spanilosti, klidnou veselost v oku usmívavém loukou se toulajíc žádný kvítek neopomine, žádným nepohrdá, okotěšky, žluťáčky, plané růže, fialky, co se nahodí, citem a umem Glyceneiným v nejlepší věnec vije. Múza Šillerova již ozdobena, v štíhlé kráse, co Juno květnicí se prochází, okem ohně plným jímajíc, věnec vije z nejplnějších růží, z fial a vzácných květin zahradních. Onano jestli péje, ty nejvnitřnější, ty nejsrdečnější city budí, jeť zpěv její co potok chřestící vina se hájkem oblíbeným: tato city nebeské pějíc, jako proud se skály se vrhnoucí. Onano radostí, slastí srdce očaruje, tato jímá rozkoší blízkou vytrženosti.

Göthe jest básník čistý, naivní více, Schiller sentimentální, onen tu přednost, tu libocitnost do sebe má, že se jeho písně dají povolně provázeti hudbou, což dobře poznává náš výborný Tomášek; ne tak Schillerovy. Tak se mi dosavád zdají býti alespoň v básni menší. V smutnohře mistrové oba, Göthe k tomu i v činohře i veselohře, a což mám říci mimo jiné o *Heřmanovi a Dorotě*? Tento mistrný jest následovník božských Řeků, Schiller z většího dílu Angličanů.

Göthe jest více spanilý, líbezný, Schiller velký, vznešený, onoho milujem, s celým srdcem na něm závisíme, tohoto více obdivujem a ctíme; (bez ohledu na jich rozdílné genie, neboť Göthe patrně větší jest genius).

Schillera bych věnčoval nejkrásnějším věncem žaludovým, Götha nejkrásnějším věncem laurovým, provitým růžemi.

Jestliže, jak pravíš, komu Göthe se líbí ve formě, a komu Schiller v materii cenu klade, rozhodnouti nedá mi ratio ignava. To pravé jest, že Schiller již v materii jest výtečný; příkladem buď skoro každá jeho báseň: Wallenstein, Maria Stuart, Tell;... tož i v baladě i v písni, což silná ovšem jest příčina oblíbenosti sobě v něm. Já bych spolu mínil takto:

Naivnost poznati (a v ní tedy zalíbení míti) není tak snadno jako velkost a vznešenost, a tím nesnadněji, čím více jsme se sami vzdálili prostoty přirozené. Co s tím chci, víš. A toť jsem častěji seznal zkušeností, že milovníci Schillera a hanitelové Götha byli, ať tak dím, *Špisem* a *Cramerem* pokažení; byli milovníci chřestu a bouře, milovníci ne tak jeho pravé ceny, ale jeho květoucí bliskavé slovnosti; byli slabého soudu, (neb těžší jest k posouzení Göthe než Schiller, a není-li čtenář jeho

. . . . . der unbefangenste, der ihn
Sich und die Welt vergisst, und in dem Buche nur lebt

jakéhož sám sobě žádá, tomuť se ovšem nezalíbí).

Zatím dost té zkoušky — na třetí klas, není-liž pravda?

Jsem-li jednoho mínění s tebou *o materii a formě*, podotknu budoucně, pohne-li se můj lenivý rozum.

§. *O bále a o divadle, to jest, často-li chodívám se svou Nynkou do reduty a do divadla?*

Toť si můžeš pomyslit, že málo, a proč? abych na křepčírně nečinil divadlo, a v divadle blivadlo. — Kdyby někdo veřejně k tanci vystoupil, neumě, toť by ovšem bylo divadlo; na křepčírnu vstoupí obyčejně již vyučení tanečníci. Nedávno tu hráli heroicko-epickou operu Oberona, (byla tě to na mou věru, jak se říká, opera). Zvlášte se mi libil bůžek Oberon, byltě dokonalý chám, že ho po znamenitých provazích spouštěli s nebe, ó Ladislave, jak zpomínal jsem na den šťastný, kdyžto jsme v našem Tivoli pod jabloněm na vršíčku zastíněném ležíce střídně četli Oberona Wielandova!

Těšil jsem se na to divadlo, ale raději chodívám domů než do něho. Jak pak to vyhlíží v Linci, žádná dramaturgie? Budějovice se nedočkají dramaturgie, leč dramahudlie.

Jestli paks již dostal všecko od posla? Toť nejspíš ne, proto že tak dlouho nic nepíšeš. Nemáš-li ještě nic, neměj starost; vše, cos žádal, je v dobrém pořádku, a měls dostat od posla: psaní, ruský slovník, „Vznešenost přírody“ a 2 rynské; již dávno jsem to odevzdal, jenom že posel již byl na cestě, za to nemohu.

Zlatý Ladislávku, nezlob se déle a pišiš brzyčko
tvému roztouženému

Vlastimilu.

Pozdravuj p. Klicperu, Nany . . . .
Kde pak jest Slovesnost k dostání, ještě ji nemáš?
V Budějovicích 23. ledna 1820.
Vale et fave.

Na den Hromic
2. února 1820.

Scribamus Vlastimile rozmilý! a zodpovídáme tvé přemilé psaní dle pořádku. Nečekej ale žádnou zkoušku více před svátky, neboť přicházejí jiné zkoušky. — Až v létě.

Aj, *Polák* dělá časoměrné verše. Hle, hle. Knihy ty jsem s velkou radostí přijal, a ještě ten večer jsme Poláka u *Klicperů* čtli. P. doktor je s ním v dobrém srozumění a mnoho mně o něm vypravoval. Má býti člověk velmi střelený, ohnivý a dobrý znatel fortepiana. Jednou v *Plesích* v jakési společnosti se stala hádka, zdali německé čili české písně s hudbou pěkněji znějí. Hlasové se dvojili, *Polák* ale bez vší hádky posadiv se k jsoucímu zde při ruce fortepiánu zpíval písně české. Celé shromáždění se zbouřilo. Dotvrdil skutkem. Škoda Poláka, že se stal z něho vojen. Rozebrání tvé *Schillera* a *Götha* nalezám pěkné. Pohni jen lenivým rozumem. Onehdy přebíravě knihy v doktorově bibliothece, naleznu najednou pěkně tlačenou v Petrsburce ruskou knihu, čtu a čtu a slabikuji, a aj, ruský *Eneáš na vrub*. Kdybych jen rusky uměl. — Máme-li pak zůstat ypsolonisty, co myslíš? Já věru nevím porady. V pořádku dobrém je teď všecko, jenom jedno ne, totiž s volověným Böhmem (ale neříkej mu to). Já již před osmi nedělmi psal Vilhelmovi psaní a nedostávám odpovědi žádné. Od těch ďáblů je něco žádat. Proukaž mi tu službu ještě jednou a mluv s Böhmem, ať mi dá jenom vysvědčení ještě jednou, že mé attesty viděl, a ať připíše k tomu klasy, nebo já myslím, že by to prozatím dostatečné bylo; první to jeho vysvědčení jsem spolu do Prahy poslal, a nemám nic v rukou a examina se blíží. Když mi ztratil attesty, může mi tu službu prokázat a mi to poslat. Nezapomeň, prosím tě, dolehej na něj. — Čteš romány od castos vedoucia mravos. myslím a věřím, aspoň ne samoděk, nýbrž ukracuješ nimi večery staré a mladé J—. Čemu se všecko člověk nepodvolí — o Herkule, Herkule! — Baborovi řekni, že má Uza v Strakonicích. já ho v zmatku zapakoval spolu, o velkých vagacích mu ho dám. nebo věz, že na velkonoc zůstanu též v Linci, tyť mne potom navštiv; ó co si všecko nepovíme! Ale přijď. Pan Hadrava konečně mi poslal psaní, vy si bezpochyby také dopisujete. Co nejdřív mu odepíši. Což pak Plánek? Ryska je zde.

Ži blaze a zpomínej často na tvého věrného přítele.

F. L. Č.

Herz, was begehrst du?

Vindickou tu knížku víc nepotřebuji. co nejdřív dostaneš zas písně vindické.

Což pak robí pan Marchal?

Vale et ama.

10. února 1820.

Tandem aliquando! řekne můj Ladislav. Již bych ondy byl psal, než čekaje na noviny znamenité z Prahy, prodlel jsem trochu. A hle, na zmar, pan Lenoch ještě nepíše od tamtud co jistého, musím ti tedy napovědit, ještě-li neslyšels, že má být Bolzano — Bolzano že má být se svého ouřadu shozen, a tak sice, že ani loučiti se se svými k němu planoucími poslouchači nesměl! — Slzíš příteli, já vidím, a vře zjitřené srdce tvé zlostí, — usedá pak outrpností, outrpností ne ale nad osudem božského muže tohoto, než nad osudem universitáty naší! Neboť kdož může skaliti, kdo schladiti slunce? I kdybych plakati viděl muže toho, nemyslel bych, že snad pláče nad sebou, ale nad lidmi pravdu kamenujícími. — Drahá, věčná Čechům památko a slávo, Huse! pro pravdu umučený! Shledni dolů s nebes okem outrpnosti na osudy vlasti své! Hle, jak po tolika stoletích ještě žijí tyranové! — — Poslyš, příteli! Že prý tenkráte našeho Husa, nechtíce (raději *nemohouce*) z lepšího jej přesvědčiti a ponaučiti, zrovna upálili (kdo — snadno dosadíš —), leželo prý v časích tehdejších, pravil profesor Schopper, a my prý nic jiného říci nemůžem — než outrpně, lítostně pohleděti na to! — A vidíš co se děje za našich časů? snad také nic jiného nemůžem říci? můžem, ale — nesmíme. —

11. února.

Naše zkoušky odkládáš na leto, snad jen na jaro, nu dobře, to nebude tak dlouho: u nás jsou ti již taková jitra, takoví dnové, takoví večerové, jako bývali v Arcadii za podletí, a zdá se, jako by to již daleko nebylo, věru já se bojím cos, aby nezačaly stromy pučet a kvítí růsti, a není-liž se co bát, aby ještě na to mráz nepřipadl a nám to zahubil? Nevčas jest nevčas! Netěším se tak letos na jaro, neboť se nebudu moci s tebou jako jindy z přírody radovati. Ale Ladislave, jestli to také máš za zkoušku, co jsi mně zrovna přislíbil říct o Shakespearovi, toť se musím tak trošinku zaškaredit, na mou věru! to jest mi do leta dlouho čekat! Bezpochyby že na mysli přemítáš Hamleta s Ottokarem. — O jemine! já bych se zděsil, shlídna *Eneáše na vrub*, proto že jsem jej neviděl ještě na líci. Rád bych rusky uměl, a ještě raději řecky, sice jak pak doptal bych se Parnasu, jejž bych tak rád shlídl? — Hle, s tím Parnasem mi tu zrovna cosi připadlo, co jsem nedávno kdes četl o Göthovi:

Über Göthe.

Einen Tempel suchten sich die Grazien und Musen:
Und fanden ihn in Göthes (což jiného nežli) Busen.

Nevíš, kdo to povídá? Jakýsi Kdosi, o němž ti budoucně povím, jestli mně povíš o Shakespearovi. Ale tak velké zvíře tentoť ovšem není jako Shakespeare.

O Herkule, Herkule! — kéž jest mi tvá síla, abych pro mého Ladislava mohl přemoci Leona, jenžto sebou nedá hnouti. „Ich kann ihm nicht helfen, wenn er sie (attesty) nicht bekommen kann; ich hab' ihm sie damals ganz gewiss gegeben, wer weiss, wo er sie verloren hat. Nun kann ich ihm nichts mehr geben, nicht helfen.“ O raději do pekla pro tebe půjdu nežli více k němu.*) Radil bych, když pomoci nemohu, ale bohužel! ani to mi nelze, jenom trpěti s tebou přiteli drahý, mohu. Kdyby ale jiné pomoci nebylo, co tomu říkáš, abys mu ještě jednou a to důtklivě (pohnutelně) o vysvědčení maličké psal, že attesty viděl, ale ne skrze mne, zrovna poštou, já bych jen jej víc zasmušil. Nevím, nevím, jak bych ti radil. Kýž Bůh dá, abys již byl potěšen a více toho nepotřeboval. Snad ti to přece brzy přijde z Prahy, doufej a nezarmucuj se.

Víš-li pak, že je pan Brož v Linci, a jaké štěstí tam nalezl? Bezpochyby již se spolu procházíváte. Psal mi alespoň z Lince 1. února. — I Hadrava mi pěkný list a dlouhý poslal. O panu Klicperovi nečiní ani zmínky.

Stranu předplacení jakž píšeš, se tážem, kde a do kterého času se může až předplácet, ovšem žeť to snad také v novinách bude oznámeno?

Posledně bych tě měl kárat ze lži! — Ano, ano! „Když, prý, tři strany popíši, praviš kdes, zapečetím, a to jsou mé psaní.“ A v tvém posledním listu kyproučce naplněné jsou dvě strany; na třetí jest jenom poručení, nevím, jestli od čtyr čili od osmi z tvého harému? Vyjmenuj mi je přec a tu nejcennější znamenej *, přijdu se o svátcích na ni podívat.

Pozdravení od našinců. Nevyskoč si nohu!

Já jím koblihy v Tivoli zpomínaje na tebe

Tvůj

Vlastimil.

Stranu *ypsylonysmu* — věru mezi námi jakýsi genius panuje — týť bys rád doypsylonoval, a já také; jenom že tu bude zas na zvyk něco třeba. Aniž jináč psáti nechci, než latinskou literou.

Zatím zas jeden zlatý.

Vale!

---

14. února 1820.

„Wohl dem, zu dem sein Vater spricht:
Sohn, werde dumm, und der den Vater höret!“

— a blaze mu konečně, otcem-li mu navršené hromady peněz; tenť jistě dojde hodností; tenť sám nevěda jak se pro-

*) K profesorovi Böhmovi.

šoukne tímto divokým životem: blaze mu i tenkrát, náhrobek-li jeho: žil, — tyl, — shnil. Oh osvícenosti 19. století! — Velehlavá hydra, ohromná politika plije kolem sebe nakažlivé dechy — ona zavírá východ z pozemskosti nízké ku všelikým výtečnostem. — Obětuj Uměně lepotvorné — obětuj nebeské moudrosti — celým srdcem — tudíž tě začnou její mrzké služky závist a nenávist pružinou poháněti světem. Nevinný Hus v osidla jejich upadl, upadl pravdu milující Rousseau; a — Bolzano, — můj božský učitel pade — ach pade! Jaké mé zarmoucení, onehdy v novinách když jsem četl, jeho učitelská stolice že prázdná, a on že ode všeho veřejného vyučování odloučen! Zajisté můj drahý, drahý Vlastimile! muž ten slzí — nemůž jináč býti; neboť nosí nebe v svých prsou, a paprskové se nebudou volně a bezčíslně z něho více vyvinovati. Takť jest: „Blahost obcí prý žádá, by se udržela prostřednost mezi moudrostí a hloupostí.“ — Což to asi bude za pancharta? — „Ich habe sie ihm ganz gewiss gegeben,“ sagt der Schurke? V hrdlo lže. — Bydlí, příteli, po světě jakýsi brak lidstva, roztroušenější nad židy, těkavější nad cikány, jsouť služebníci mamony, chlípníci, tlustý břich za největší dobré mající, polokleštěnci, jichžto nejvyšší zákon, oharek lásky a milosti, tento nejkrásnější dar věčné dobroty, lidi k lidem vábící a spojující, udusiti, jsouť to lidé — ale proč je tak jmenují? — a co se divím, že má žádost jich kamenných srdcí dojíti nemůže? Kamareyte! vyhýbej se takovýchto těchto, a běda tobě, měl-li bys se kdy k nim připojiti; nestaneš-li se soudruhem jich ochalebností, sami tě budou pronásledovati. Hle Bolzano! — Já více ani perem nehnu ni do Budějovic ni do Prahy;*) snad mi přispěje důvěra zdejších profesorů, kterou jsem si osobil, a kdo ví, budu-li čeho víc potřebovat; nebo slyš: zdání jakési se ve mně zase ozývá a silněji, než nyní rok, zdání — snad nadarmo mne ponoukající, bych z nepříznivých vlastí se ubíral do příznivějších polovlastí — já se hotovuji do Rus; a to sice až ku dvoru cárovu. O kdybys ty nebyl v domácích důležitostech na domov tak vázán, věru se mnou bys musel. — Čti noviny, uvidíš jak Alexander vše, co jen koli trochu v umělosti prospívá, do svých zemí vábí, jaký počet Němců se tam táhne, ó co bych se zradoval, kdybych se tam jen octnouti mohl — ale cesta — cesta! — Já dávno uzavřel neumříti v zemích pod rakouským žezlem, teď nepotřebuji nic, než aby valné jakési neštěstí se mne tknulo, — jdu. — Man muss vergebens harren, wenn man nichts kühnes wagt! A mněť se to tak děje: čím bázlivěji co podnikuji, tím méně pořídím.

Budiž tedy, buď vše vyhráno nebo vše prohráno.

*) Stranu vysvědčení, které žádal od pr. Böhma.

Eneáš na vrub se vlastně ta kniha nejmenuje, nýbrž P. Wirgiliewa Eneida na iznaku. Četl jsem též tyto dni Ruské básně Ivana Dmitrieva s německým přeložením, aj jaký to lyrický duch!

О Волна! рѣкъ озеръ краса,
Глава, царица, честъ и слава!
О пышна, величава!
Прости! atd.

Brož vlastně není v Linci, nýbrž tři hodiny odtud, já s ním ještě nemluvil, u jakéhosi barouna je instruktorem, co mu to platno, mně se zdá že neštuduje. „Když prý tři strany popíši“ etc., snad tomu není tak? — a dnes míním psát ještě víc, jakýs ty špekulant, — latinskou literou — poněvadž ví, že já rád takto více píši. Teď tedy ještě Vindyčku — zpomene-li si můj scriba na ostatní verše, dostaneš je, neboť není celá. Jak se čte? jak to leží, *zh* vyslov skoro č, z=c, ostatně se dovtípíš.

Asi takto:

zhei si hodou, zhei si bin
Po nozhi;
Da si taku zhriuelze rosiu
Ponozhi, ponozhi.

Kde si chodil, kde si byl
Po noci (v noci)
Žes tak střevíce porosil.

Jest sim biu u' selinam gosdezhi
Ponozhi;
Tam zhir so te lipe tizheze
Ponozhi, ponozhi.

Já jsem byl v zeleném háječku,
Tam kde jsou pěkní ptáčkové.

One majo redezhe lizheze
Ponozhi;
Inoi lipe redezhe schnabelze,
Ponozhi ponozhi.

Oni mají červené tvářičky,
A pěkné růžové zobáčky.

Lete tizheze sim jes usuiu
Ponozhi;
Sim pa nender le eno dobiu
Ponozhi, ponozhi.

Tytéž ptáčky jsem chtěl chytit,
Ale jen jednoho jsem dostal.

Ta ma nai te lipschi schnabelze,
Ponozhi;
Noi nai bol redezhe lizheze
Ponozhi, ponozhi.

Ten má nejpěknější zobáček,
A nejvíc růžové tvářičky.

Leta tizheza me rada ma
Ponozhi;
Noi medna boua u' kapei schcuena
Ponozhi, ponozhi.

Tenť ptáček mne rád má,
A my dva — — — (sám nevím).

V českém ten smysl nejde, poněvadž *pták* je mužsk. pohl. ve vindickém *ena tizheza*. Hezky se dá zpívat.

Vale, vale vale!

Tvůj věrný

Ladislaus.

NB. Půjdeš-li do Rus, ještě věrnější.

Dostaneš-li po nějakém čase psaní z Písku, vyplať je, a pošli mně je sem, bude v něm attestát z retoryky.

Teď jdu do bálu k čtyrem sloupům.

---

21. února, po páté ráno 1820.

I mužně, Slave! nesme, jak jsme nesli posud,
ten ku přikoří valně zasazený osud.
Kdo ve vrtkavém štěstí mysl chová stálou,
Ten v nezvalných okovách věncuje se chválou.
— — — — — — po všem není veta. —
Buď že jho podmanění naše hněte šíje,
A vazba politiky vůkol nás se vije.
Buď jak buď, aspoň činme nehodě své vzdoru,
svou *příští* blahost lépe majíc na pozoru. —
Nech v ouřadě neb v vojště cizokrajan dvoří,
nám neodcizí lásky, jaká v srdcích hoří . . . .

Marek.

Lépěji nemohu zodpovídati tvůj list, Ladislave milý! znepokojen a soužen jsa trpkými povinnostmi školními. Však poodložmež nyní takových myšlenek a rozmyslů, které jenom svírají nás nedajíce požíti, nedímli poznati, potěšeníček, jichž nám tu onde drahá vlast poskytuje. Takovéto myšlénky, jež právem žijící nad námi *časové* vzbuzují, jen o půlnoci černé, kdy jich nevidí outrpná luna, ni hvězda plesající, jenom tenkráte v srdce své pouštím. Nebo když hrom všemohoucí po nebi se koulí zamračeném, tuť klopotá srdce k Hospodinu, jehožto pravice může mrštiti hromem v paláce a sídla útisků a nepráva, může aspoň i mne bleskem vzíti z tyranství vezdejšího! Však nech ať shovívá pro dobrotu, nebude skromnější jeho spravedlnost! — Stranu našeho *Bolzana* jest v podezření u mnohých — rozžvachtaný Frint. —

Blahost obcí prý žádá, by se udržela prostřednost mezi moudrostí a hloupostí?

Blíží se radostná chvíle, kdež se příteli, zase objavše, mnoho a všelicos pohovoříme. Zatím, a než odejdeš do — Rus, uží příležitostí, nám potěšení dávajících.

Rád bych tobě s penízem povinným ještě pomohl, ale slyš a považ. Psal jsem Krausovi pro Královdvorský Rukopis, tázaje se při tom, nebyla-li by u něho k dostání *Slovesnost*, a zač — hle on mi ji poslal s Rukopisem Kr.! Na Hájka jsem měl ode dávna předplaceno na jeden dílec, onehdy se na něj táži — a přišlo dílců 10, deset jich přišlo! Radost přec převyšovala nebo zmenšovala strach; tuť jsem kvapně přebrakoval svou knihovnu, mám-li co k vyhození, (dobrého nic neprodám, kdybych žebrat

měl,) abych to zpeněžil; jak bude, nevím, ale mnoho mi již neschází.

P. Brož učí své žáky slovenštině. Ve Vídni prý bude vycházet časopis *Vesna* pod zprávou právníka *Trnky*. *Vyskočil* pracuje o přítrž. V Ruském lonského roku vyšla Iliada a Odyssea v Petrově — ale to jsem ti hrome neměl říct!

Plánkovi jsem psal, neodpovídá, snad že na vrch stálo: Na Pana † Jana.....

V Praze prý každé psaní svědčící (addressirt) studujícím filosofii, se otvírá. Já tam jedno psal, jestli je otevřeli, něco se dověděli.

P. Schopper se ve škole tázal na význam jmena Žižka, nemůže-li to prý být křtící jmeno, a jeden spolužák můj hlasem zkřikl: „Šiška bedeutet einen Zapfen!“ — Dir das Maul zu verstopfen, jsem si myslel, nemoha smíchu držet.

Co pak abych se ho tázal: Was bedeutet der Nahme *Schopper*?

Nezapomeň, že jest ta vindická nedokonaná.

Buď zdráv a šťasten na žádost

tvého

Vlastimila.

---

23. února 1820.

Že pak nejsme, Vlastimile dobromyslný, v Praze. Jak se to tam divně asi hatí. Nepřím se, že je F — oučinkovatel na Bolzanově zkáze, ale mnohem více, věř, příčinou je podkrouchaný N—č (censor librorum) a blbý V—lm. Nás sem divné docházejí noviny, poslyš. — Po pronešení, že je Bolzano beze všeho penzí od vyučování odmrštěn, kdosi z metafyziků následující hanobu vyhotoviv, na rohy ulic a ve škole přilepil:

Obgleich der Staat mit schwachem Sinne
Des Böhmerlandes grössten Patrioten unterdrückt;
Dient nur der Bosheit zum Gewinne,
— der edlen Unterthanen Oberhaupt berückt —
Bolzano bleibt dennoch gross,
Obgleich gekränkt durch unverdientes Loos! —

Přišed ráno Klár do školy, kázal to smazati; ale všickni se obořivše na pedela, holmi ho tloukli a pilně řádky opisovali. Přišla komisí věc vyšetřiti, slibovala 300 zl. konvenční mince tomu, kdo by původce toho vyjevil; ale Pražáci nejsou blázni! Co se stalo? věc se donesla až ku dvoru a metafyzika má být zavřena letos. — Co tomu říkáš? — Ty, můj plán považuješ co šprým — ne — ne! — Tento týhoden jsem psal do Vídně prosbu na hraběte Kolowkyna, ruského vyslance, žádaje od

něho list nějaký průvodní až do Petrova, — vyslyší-li žádost mou, a ostatní co jsem podotkl, po svátcích se dám na cestu, (Do Buděj. ty svátky nepůjdu, — přijdiž ty sem — snad, ach, snad se uvidíme naposled.) Můj úmysl vždy více a více dozrává Homér ruský! O toť i nám na zisk. Toho ti potom pošli.

Posledního února

jsem obdržel opět list od mého Vlastimila. Děkuji ti za tvou mi proukázanou přívětivost.

Zejtra máme zkoušku první, vy máte tedy méně ferií než my, bylo-li by ti vhod, přišel bych asi na tři dni ty svátky do Velešína, až do Strakonic je mi daleko, neboť vidět se musíme. A co bysme tu čtli? Slovesnost. Já ji ještě nečetl. Smrt na tě šahala? — Neboj se jí, já bych si jí věru přál. — Ale kdybys tak k. p. umřel, napsal bych ti věru pěknější náhrobek — a nebo žádný — ano žádný — nebo po světsku bych ho netrefil. Ale sochu plačící, jenž by se podobala Nýně — bych dal na své outraty na hrob vystavět — náhrobek bych napsal do svého srdce. Ale tam až k Moraně ještě nám doufám dlouho. — S Brožem jsem ještě nebyl. Co mi po něm. — Což pak tě to mýlí, že můj známý tě jmenuje wohlgeboren a von. Já bych tě ještě jinak chtěl povýšiti a vím, že by ti to nebylo nemilo. As takhle: P. V. J. K. rytíř růžové lyry, nejvyšší vyslanec Grácii. tajemník Ladin , číšník vyšší Melničiny při hodech a na kvasích veselých vlastenců, Umění komorník, na Parnasu, bič politiky atd.

Zatím se měj dobře můj Kamarejte až do velkonočního obejmutí

tvého

Ladislava.

---

15. března 1820.

Jednou tedy zase zprostiv se nechutných zaměstnání, s mým přemilým Vlastimilem pohovořiti mi volno. Naše zkoušky jsou tak dobře, jako dokonány, a všecky se zdařily dle vůle a pomyšlení. Žiji zase v spokojenosti, a školní caparty do truhly uloživ, hledám úlevy a rozkoše v Göthovi a Shakespearovi. Jací to čarodějové! Tento — a jestli on ne, zajisté žádný, kdo jen trochu mozku v hlavě má, umí tak vtip rozdrážditi, a čím dále až ku zhrození, po vysokých kopcích za sebou potahovati, onen ledajakýs brzy cit ve mně jen tutlající a dřímající tak náhle umí překvapit, brzy obrazy z minulosti tak mile a živě znítit, že co dítě radostí pleši a vnadného Němce toho nade všecko vynáším. Tak výteční synové velké přírody oučinkovati mohou na její ctitele a rozence.

Z Vídně psaní jsem dostal, ale — úmysl můj již se zvrhl. Juchhej!

Im Vaterlande
Schreibe, was dir gefällt,
Da sind Liebesbande,
Da ist deine Welt!!!

Tak na mne zabroukal Göthe. A což můj Vlastimil? — O tenť čisté zajisté žádosti ku vládci nesmírných vlastí za mě posýlal, anto úmysl můj již již utvrzený náhle změnil. Již nebudeme poslání psávat ty ve vlasti, a já v cizině truchlivé; blížící se máj, toliko dá Bůh, k radostným písním nás povzbudí.

Jak často toulaje se polem, pohlídám přes rakouské hory na zalíbenou stranu českou a v roztoužení přál bych si u vás se jen chvílkou octnouti, však nevím, bude-li to tak brzy jak myslím. Dne 4. t. m. mne navštívil p. Brož.

Co myslíš, abysme se zde v Linci o svátcích tak sešli na dobré víno. Má hospodyně se bez toho vždy ptá, brzo-li přijdeš. Zatím zůstane na tvé libosti. Vidět se musíme.

17. března.

Zase nový plán. Pan Klicpera chce též tyto svátky někam jíti. Já ho přemluvil, aby šel se mnou do Budějovic. Očekávej nás tedy 27. (bude-li pěkný čas) a to u vás zůstanem až do Velkého pátku.

Tvůj

Čelakovský.

Na den sv. Josefa 1820.

Příteli!

Ten svatý Josef i se svou širočinou mi dnes do mozku notně natrousil. Jedva jsem z postele vylezl, již jsem pro bílé naši starou poslal a sedě při milém Göthovi jsem ti připíjel. Modlit jsem se za tebe nemohl, nebyv ani v kostele, za to jsem za tebe pil. — O polednách teprva nastala radost u stolu p. doktora samými vlastenci obsazeném. Po dokonané trachtě lahvice po lahvici přicházela na stůl. „Ať žije Jungmann! Ať žije Dobrovský! Ať žijí dobromyslní Josefinští vlastenci!“ doktor, uchopiv se sklenice, a my po něm přiťukávajíce, jsme volali. Tak jsme hovořili a pili a zase hovořili, až božský nápoj do hořejšího ponebí vstupovati začal. Co se potom mluvilo, nevím, jenom to, že jsem se prohlásil, škoda že se Anakreon nejmenoval Josef, i za něj bysme obětovali sklenku. Pak jsme se rozbráborali každý domů, a já, prospav se, ještě dnes jsem si umínil, že ti budu psáti. — Ale vidím, že mi to nejde hrubě. Hlava ještě těžká. Dobrou noc.

21. března.

Již dávno jsem dychtil kdesi Mathisonovu vlastní biografii uhoniti, ale až posavad se mi to nepoštěstilo. Na mysli jsem přemítával, co to asi zvláštního musí býti, svůj vlastní život popsati. Za to mne nyní se docela naplnila má touha v Göthovi. Dočítám teď třetí již díl (bude jich snad ještě více). Mistrnost jeho i zde se plně jeví. Nejen případnosti v životě jeho obecném, jež všudy důležitostí přiodívá, stav literatury německé a obzvláštních spisovatelů na něj oučinkujících, milovaného Klopstoka a jiných krásné vyobrazení, historická a politická udání svého věku, místy rozumlování, pohnůtek uvedení k svým větším i nižším spisům mne rozmanitě překvapovaly, nýbrž i obzvláště jeho milování a romantické požívání života poutnického. Známo ti bude, jak jsem se právě nyní rok bavil a zanášel s „Venkovem", jehož ale bohužel vyvedení, jako i mnohého jiného nedozralého plánu, ležeti zůstalo. Tak se mi až posavade děje, lecjakýs komét se mi v hlavě ukáže, ale brzo zase mou v těch věcech vrtkavostí zachází, by nevyšel více. Nicméně jsem se přece vždy kojil nadějí „Venkov" někdy vyvesti; ale jaké mé podivení, čtoucího tento román zživotěný na Göthovi milujícím dceru pastorovu tři míle od Štrasburku, rozmilou Fridrišku. Čeho já ve fantasii požíval a tvořil, hle to on, on to požíval skutečně. Tak se nám chudákům děje. Jenom zde ještě připomenu Vlastimilovi, že nalezám mezi jeho některými miláváními a Göthovými jakousi podobnost. První jeho láska bylo sprosté děvče, ňáká Markétka (Gretchen), tolikéž i jedna koketa čili fiflenka francouzského tancmistra etc. Teď ale sobě ještě hledej Fridrišku.

27ho tedy mně a Klicperovi přijdiž naproti k večeru a zásobte se pro nás, nebo příběhnem co chrti, sub conditione, bude-li nám povětrnost přívětivá, ale dodržíli pochvist, jak se nyní ukazuje, nepůjdeme nikam. Nepřijdem-li tedy toho dne, více nás nečekej; nebo já svátky každým způsobem chci trávit zde, a pošli mi asi na dvě neděle po příležitosti Slovesnost k čtení, anebo ji sám na překvapení přines tě milujícímu

Ladislavu.

Ve Velešíně na Velký pátek 1820.

Byl' bych dávno, Ladislave můj milý, odpověděl, nemohl jsem Nevymlouvám se, aniž příčiny chci jmenovati tobě, neboť víš mne býti v dopisování nejpilnějšího a zvláště mezi námi. Velmi potěšen jsem, že se loučiti nebudem na vždy, že tě neodejme Vlastimilovi Rusie chladná. Kamž my se někdy as rozejdem, a

nebo na blízce, ba spolu někde zůstanem! — Velikou tíží dolehá na mne stavu volení, ani já sám sobě ani jiní dosti mi raditi nemohou v té nejdůležitější věci života. Dle mého uznání nebudeť ono jináče, než že černý obleknuv pláštík na vždy výhost dáti musím Lenkám, Julkám, Terinkám, Nynynkám a Fridříškám; a budu milovati Magdalenu kající v slzách ještě ladnější, Marii, a ty nejctnostnější světice boží. Ale líbiti se mi budou věčně dívčiny hezké; či jenom přáno a dovoleno těšiti se s růží, s nezabudkou, sedmikrásou mrtvou, a ne s pěknou dívkou city andělskými nadanou? Obdivuji se v růži milostnosti a všemohoucnosti Hospodinově, proč i ne v ruměncích panenských? Rádi máme lilie, proč ne děvče bělotělné, nemající poškvrny ni na těle ni na duši? — Vždy vás vroucně miluji živé růže, živé lilie!

V sobotu.

Jaro nám nastává, těš se Ladislave! těš se z radosti jeho, těš se v plnosti! — mně nelze pokojně a srdečně libostí jeho požívati, nelze, dokavad v ouřadě svém ustaven nejsem. — Jednou, mohu říci, jednou za tolik let užil jsem jara překrásného, aniž kdy máj ten ze srdce mého vyjde! Blaženosti plní dnové žití našeho v Praze nejdražšími budou mně pouti vezdejší. Může-liž mne co větší rozkoší překvapiti, jako nás překvapilo první zočení Bubenče, první štěhotání slavíka, první octnutí se ve Volšanech, v hradě věčného Karla? Tehdejší jaro jen slaviti mohl jsem s Klopštokem zbožným u boku tvého, i čísti Götha i Husa nevinného, i slyšeti Bolzana blahomluvného! —

Od toho času málo z Götha četl jsem sice, však co se mi k čtení událo, rovněž tu radost mi působilo, co tobě, a já také mistra v něm nalezám a miláčka uměn. Zabíral jsem se trochu Lesníkovými hrami, velmi se mi některé líbí, ano nad jeho *Emilii* nic jsem nečetl výbornějšího toho druhu. Našeho Klicpery smutnohra v Slovesnosti prý se podobá Philotasovi, řekl mi kdos, dobře-li, nevím, neboť ani tolik času mi nezbývá pro sebe, abych byl mohl Slovesnost čísti. Dostaneš ji brzy, ale jenom na dvě neděle. Tak jest Ladislave milý! Nyní se nediv, jestli velmi pozadu zůstanu — mně času nedáno k čtení Shakespeara, Goetha a j. jako tobě šťastnému jakkoli v cizině.

Proč pak jste mne přelhali? he? ty a pan Klicpera? Což pak dělá, veselohry či frašky? Jak rád bych se byl octnul s vámi na dobrém víně u Jagernvara na hezkém vejhledí, — ale z jiných překážek ta zpráva mne zdržela, žebys 25tého již v Linci nebyl. Tedy jsem tě s panem Klicperou čekal k nám, častěji s radováním vycházeje naproti, ale — nejdou — nejdou a již nepřijdou!

Tvůj

Vlastimil.

Posledního dubna 1820.

Kolikráte již spomínal jsem, jak se tobě asi všecko daří v Linci, jak se ti tam líbí, zdalis spokojen tam či ne: a k mému potěšení seznávám z listu tvého, jak vesele tam žiješ, jak dobře. Ne tak bylo mně tam žíti, aniž jest mi nyní v Budějovicích. Bývaloť mé vyražení bez druha projíti si okolo svatého pole do hájku čítaje listy tvé, a smejšleje básničku do listu pro tebe. Řidčeji pozabloudil jsem tudy u boku šlechetné černooké Marie; trhávala lístky z kakušky s usmíváním libým hádajíc, ji-li miluje Josef? Řidčeji pravím, a tak stoudně chovala se milost naše, že ani nepolíbil jsem vroucně milované dívky. Bývalo vyražení v knihovně hledati společnost, nebo u Fany poučiti se kytaře a zpěvu, kdež samou pozorností jsem stratil často pozornost. Nejvíce však veselila mne nade vše dívčiny Slovénka milostná, již právě tenkráte (což k podivení) v cizině jsem seznával. Ostatně žádné neznal jsem kvasy, žádné společnosti hlučné, žádný neviděl jsem Veselov. Tuto rovně tak žiji, příteli zlatý, bez tebe. Poslyš, ať vyčtu vše kroky své tobě. Jitro hned v prvním uzardění slavívám na oněch místech, kde jsme chodívali spolu čtouce neb „Hlasatele“ neb „Stracený ráj“ neb jiné výbornosti vlastenské. Pozdraviv jitro venku pospíchám k povinnostem, které se mi zmnožily letos. Učím češtině syna železníkova, totiž Garbra (znám-li ti). Tuť vidím, jak se Němec namáhati, jak musí kroutiti jazyk, než to nejsnadnější slovičko vykoktne. S večerem zas toulám se samoten venku, a hledám ano prosím s nebe spokojenost a spořádanost mysle. O Ladislave, vše pusto a trudno jest mi bez tebe, se žádným tu nemohu myšlení svá sdělovati, se žadným nedá mi to důvěrně promluviti nebo kdož mi rozumí? Kvasy veselé to byly, příteli, kvasy to bývaly v Praze u tebe, když Kociánka přinesla džbánek piva a za groš chleba; bohat jsem byl u tebe, když zastaviv Klopštoka dostal jsem dva zlaté! O kde jsou ty časy! — Však si to vynahradíme, až se opět sejdem, ale pro bůh, kdy pak to již bude? snad na budoucí svátky? Ano? hleď, prosím tě hleď, Hadrava slibuje že přijde do Budějovic, přijď s p. Klicperou, ať se všickni shledáme a potěšíme. Jak se mýlí ti páni profesoři, z tebe chtí míti matematykáře a ze mne básníře českého. Nebylo menší mé uleknutí, slyšícího, jak si pan Hauser dal (v Rozmanitostech) překládati mou píseň na Lenku, a — líbila se mu! k tomu přeložena jenom od kohos, kdo ani nevěděl, co jest milostenka, co Láda. Měltě říci, že ho to těší, že pod sebou má Čechy nestydící se za jazyk svůj. Tvé přirovnání matematyky k flajdě jest výborné, ale to o černých diblících huhu! smutné! Ty mne strašíš — snad mne ani nebudeš mít rád, buduli černoplášťníkem? ah, šašky! nikoli, černost ta srdce mé nezatmí —

ve tmě tím jasněji oheň svítí. — Sbírám pořád písně národní k svému zalíbení, jakousi velikou radost mi působí, ale ještě jich nemám ani sto. Nezapomínej na Vindické a kde jaké dostaneš. Což o těch Rakouských nedávno vydaných nic neslyšíš? pověz mi pak něco, ano budu také spokojen, když mi ty nejpěknější z nich pošleš — čili lépe sepsané v excerptech tvých na svátky přineseš, dostanešli je k čtení. — Slovesnost ještě mám u pana Blažka, jak ji přečte, dostaneš ji po poslovi. Zatím ti posýlám žádaného Cesara po témž, ale zejtra (1ho května) teprv se zeptám, jestli posel tady — není-li, nemohu dřív poslat. Na našeho Shakespearovce ani nesmím pomnít bez bolení srdce, že pak mi ta kasa o pár zlatých víc nevynáší! A- což až přijdeš na svátky, přineseš jej s sebou a budem jej číst? Arciže budem! NB. v Budějovicích již jest deset Slovesností! hle, jak se ta má zalíbila.

Zelenkovic měla radost nesmírnou nad vyřízením od tebe, a opět tě co nejpěkněji pozdravuje, a že ti posýlá mnoho hubiček — to jsem jí četl v očích a v zarděné tváři milostí.

Vždy povídám, většího o—a není nad Rakušana! Poslechni: Již od třech listů tvých platím vždy 10 kr. stř. místo 4 — mne to mejlilo — jdu s poledním listem na poštu, a expeditor usmívav se, pravil, že omyl jest v latinském nápisu, že v Linci nevědí, co jest to za místo Budvitium Bohemorum, a tedy počítali dle toho Pragervorstadt N. 128 — do Prahy. Však ukázal jsem mu druhé listy a ostatní peníze mi vrátil.

Plánek ještě nepsal, Hadrava také ne, Lenoši Pražští také ne, — nic tedy nevím znamenitého, abych ti psal.

Všickni tě pozdravují, a já zvláště pana Klicperu. Nedej dlouho toužiti po listu tvému

Vlastimilu.

---

1. května 1820.

Jak často na tebe drahý Vlastimile! zpomínávám — zpomínávám v mých nejblažších okamženích. Tuto pod květoplným stromem spočívaje, — tamto v lesíku, blížícího se večera skrz tkaniny zelené zrůžený slunce západ u svaté zhrouzelosti pozoruje, anebo již lunu bledotvářnou nad sebou v soumračinách bloudící okem stihaje, vždy a vždy a vždy duch můj, srdce mé u tebe příteli drahý! — Snad i on tak samosám kdesi polem neb stromovím se loudaje, tebe večere překrásný požívá, — v slasti trudné požívá a — i někdy tebe si na mysl uvádí — tak soudívám, a tuším, že nesoudím na prázdno. Ó tuť myšlenky naše dalekosahající v půlcesti se objímají, spolčí, snoubí, bratří,

a zase nerady rozloučivše se ku svým pramenům tihnou, nesouce nadějné úlevy. Poletujte jen zatím vy myšlénky, věrní poslíkové; co nejdřív Ladislav v náručí Vlastimilově se octne, ano — ano ještě růžový květen a květný růžen nás pohromadě zastihne. Úmysl můj byl sice tě překvapiti o letnicích, ale považ, maminka má, jak mi píše, bude ty svátky v Římově na pouti (to jest ona bude hledat mrtvého, aby nalezla živého) a jací to tedy ty a ona dvá silní magnetové, aby kousek potratilého železa k sobě přitáhnouti neměli! — Na boží hod okolo desíti ráno budu vidět Velešín — ať svou konáš povinnost. — Bezpochyby p. Klicpera půjde se mnou.

Tvůj

Ladislav.

---

8. května 1820.

Ty chytrý Ladislávku! což mně již svůj příchod k nám oznamuješ? Nemíníš snad již psáti do svátků? Ne, z toho nebude nic. Ještě pět listů nejméně musím od tebe dostat. Ale však tys jenom chtěl mou radost zvětšiti, prodloužiti — nu zas dobře!

Proč ti nyní vlastně píši a co píši, věru nevím, jen právě abych psal, a ty aby peníze vyhodil. Nic nedělá, aspoň ti něco povím, co bych ti byl teprv s tebou sejda se pověděl, tím víc můžeme potom o jiných hovořiti věcech. Co to bude? mnoho ne, něco však trochu podivného. Slyš. Pan z Griez četl z žertu pomaloučku Rozmanitosti; tím dostal pomalu chuť k češtině. Později jsem mu dal k čtení první zpěv Iliady od Nejedlého, a hle s ochotností nedočkavou žádal o následující zpěvy, nevěda jich na světě nebýti. S jakým potěšením vyznal, jak mnohem dokonaleji Homer češtinou vyložen jest než němčinou, jak velmi se mu líbí, ano již se pronesl, že bych brzy z něho udělal Čecha. Teď čte Královdv. Rkp. Nebyloliž by to něco velkého z takových odpůrců činiti (dovol) proselity? Nenadím se sice toho, že by celé se zčeštil — ale jižť vyznání jeho mne potěšilo. I jeho maminka čtla tu částku Homéra. Kéž se pomalu všickni Nečeši přesvědčí o milostnosti češtiny!

Stejskáš sobě, nemaje co čísti, snad míníš co českého, (neboť v Linci nemíti co čísti?!) jáť bych měl co, ale nemám kdy, vždy vedu starou žalobu.

Že pak o písních národních v posledním lístku zmínku žádnou nečiníš? Aha, ty raději přineseš s sebou nějaké desatero alespoň Vindiček; bezpochyby žeť i ty rakouské mi seznati dáš. Tuť bude zpěvu! a hovoru! a čtení! a smíchu! a toulání horami

a dolami a lukami a chrastinami, skalami a stráněmi!! Těš se Velešíne!

Také sluší, abych za odpuštění žádaje tebe, ti se přiznal, že jsem na své svědomí tvé spisy prohledávaje vypůjčil si *Miseriam Čechiae*, — pak *Muzu srbskou*, čistě opsanou knížku *Komenského* a staré tištěné *rozmlouvání otce se synem o víře*. Vše dobře zaopatřím. Puchmíra rovněž máš u mne k pohledávání. Césara žádaného jsem již poslal, dříve než psaní tvé jsem dostal, Slovesnost však budeme čísti v našem Tivoli.

Tvůj

Vlastimil.

Vale et fave!

V Linci dne 24. června.

Můj Vlastimile!

Tak krásně stojí naše přátelství, takové k mé největší radosti kořeny zarazilo, že ani hněv, ani urážka, ani která vášeň, hýbajíc ním, je podvrátiti nemůže. O jaké mi štěstí dalo nebe, davši mi tebe. Umínil jsem si sice, tě tak dlouho lačněcího nechat po mém listu, jak dlouho já lačněl. Již devatenáctý den — a ještě nepíše — „19 dní nebudeš psáti“ — již dvacátý den — — „dvacet dní“ — a hle, dnes list na stole — hned všecka má předsevzetí mizí — on píše! — jeho list to! a ani dvacetí hodin pomstu pod srdcem chovati nemohu. Jaký ďábel mne posedl vycházejícího z Budějovic — nevím; jenom to vím, že jsem tobě velmi nemilou chvíli působiti musel — odpusť! — já se sám mrzel nad svou mrzutostí — a věc byla tím horší. Cesta nám ostatně prošla ještě snesitelně — aspoň jsme nezmokli, leč v Krumlově na dobrém pivu. Ve Vyšebrodě nás vlídně přijali, a v knihovně jsme viděli pěknou bibli českou od 1488. Aj, Libušino věkovité krásné město! Kdožby po tobě netoužil? Tam se zdržují, aspoň větší díl nynějších synů vlasti; tam viděti našeho zlatinkého Jungmanna, tam — tam! Ó celá Linec mi rokem nedá, co mi Praha dnem poskytne. Příteli, kéž o kéž nás opět oba v sebe pojme — hleď ať se tak stane — třebas i nouze tu ať na nás časem dolehne — třebať — chudí — co Diogenové u studny do kornoutu čerpali vody — — my budem v Praze! A ta změna mezi bídou a poněkud opět dobrými dny ještě nyní pomyšlením mi lahodí. Změna je můj živel, a nic mne dříve neomrzí jako trvalost, sebe prostopášnější. — K tomu se nadějme, že lépe bude, než onehdy. Nesmíme co bubenečtí slavíci o samotě se lidí vzdalovati, nýbrž co domácné vlašťovičky prozatím k nim se přitulovati. Svět jinak nežádá! Kde

jindy bohem vedený pěvec nalezl hostinství — tu je nyní nalezá marnomluvný břichopásek. Takť jest! Basta! Ty půjdeš — já půjdu!

Teď ještě o jakémsi projektu; když ti páni logici hirci — pražští, — se tak dávají slyšet v té blumové sbírce, co myslíš, abychom my se také oč zasadili? Já myslím tak: Já mám jakési takési ty mé prácičky; ty máš také nějakou zásobu, (Milodín NB. je beztoho můj, a následovně já s ním mohu činit co se líbí) P. Marchal — tu se také dá něco vybrat, totéž Plánek — a koho ještě anděl Páně přinese; o vagacích se něco ještě k tomu přidělá; zmíchejme si to *παντα περι παντων* a dá-li bůh na přes rok pod jmenem: poetické zábavky to vydejme. Má vůle je v tom celá, a doufám že pro naše přátelství tomu na odpor nebudeš.

Hleď se mně vypůjčiti od p. Marchala ty jeho básně, (ale prozatím mu neříkej nic) a pošli mi je po poslu spolu s tvými posud nevydanými pracemi, za to tě prosím. Z jakého ohledu to chci činiti, ti jindy povím, ač se snad dovtípíš sám.

S tím tě líbá tvůj

Ladislav,
an budoucně a to co nejdřív,
více psáti slibuje.

Posledního června 1820.

Políbení přede vším vroucí, posílaje Vlastimilovi Ladislav, vše dobré přeje a žádá.

Jakým způsobem předešlý list můj, drahý příteli, přijat byl, vlídně-li, mile-li, očekávaje odpovědi, jsem žádostiv zvěděti, schválil-lis mé předsevzetí ze strany našich básní, čeho se důvěřuji; dozrává-li tvá touha po Praze v skutek mně nejžádanější, nebo-li to jen tak obyčejné byly přeháňky, po tom všem dychtím, by mi známost dal. Nevykládejž prosím, toto mé poslední podotknutí ve zlé; já tak myslím, co by tomu říkaly delitiae nostrae — o půl sáhu by Vltava povystoupla. — Než nechme šašku a obraťme se k Vašku.

Teď nastavuj sluchy, noviny! — noviny! — noviny! — „O charakteru, jazyku a literatuře národa českého.“ Co tomu říkáš? — Ba ovšem, ty si myslíš, o tom by se nechal foliant psát. — Bláhový! Viz, Němec důvtipný čili poněmčilec prof. V. A. Gerle (jak slyším při konservatorium v Praze) vydal o tom všem i se svým glosatorem a doktorem Sartori (Erneuerte vaterl. Blätter 31. Mai 1820) pojednání — pojednání hubené tři stránky vynášející. — Kde se to v těch lidech bere! — Je se věru čemu

diviti. — Já tedy, jak dalece jsem si cosi tosi pamatoval, musím toho tobě též z té německé mošny poskytnouti. Vezmeme to dle toho rozvrženého pořádku na tré, ač jsem to skoro vše dohromady zmíchané nalezl. Není divu! v tak velkých spisech často se něčeho zapomene, co se potom dopovědíti musí.

Es war und ist leider noch (tak se ten žalozpěv začíná) ein gewöhnl. Vorurtheil, sich den Böhmen als dumm, boshaft und störrisch vorzustellen etc.

Slavná redakcí zde připojila známku: Wir sind der Meinung, dass der Herr Verfasser nur die eigentlichen Čechen und auch die nur in den untern Klassen hiermit im Sinne gehabt habe. Ba arciže tak myslil, ovšem jak povídá, jest to obyčejný předsudek o Češích; a pravda taková by jen mohla platiti, každý moudrý e contrario doloží o českých bohemácích čili horácích. Ten jim nehrubě posvítil. Item, vypravuje jak klesl národ český a jiné věci které dávno víme; jak málo je pravých vlastenců, a ti kteří jsou, jaké jsou to spanilé duše, sami do sebe se uzavírající, jejichžto důvěru ne tak lehce získati lze; atd. Item, jak mnoho se počítá po Čechách a v Praze učených mužů a jak prach málo spisovatelů. — Slavná redakce to zas takto omastí: Dokud prý Čechové se nedopídí chleba, tu prý na překot pracují, a stěžuje si, jak mnohé spisky pražských nedospělých študentů do ciziny přecházejí, a jim, totiž Rakušanům, na kredytu škodí — hahaha! — Ubohý Wohlmanne! tys dostal! Item, jak se v Čechách nezřídka nalezají zprávcové a jiní úředlníci, anto ani ortograficky, ani dobře po německu psáti neumějí — probůh! to je hřích! — — a jak se Čech všecky jiné jazyky lehčeji učí, jenom k německému že je neschopen, tvrdě a bez akcentu vyslovuje. — To jsou rozumy! — Dej Bůh, by pravdu mluvil, ale — — — Item. Jak český jazyk nehrubě k spisování způsobný — a jak hubená jejich literatura z několika toliko chatrných překladů pozůstávající. — Nu, již se mi zdvihá — musím skončit. Vyšlo to v Rakousích — nediv se, a německý Čech to psal. Ti na tu topinku suchou také nepřivábí myši do pasti. Psala to hloupost a diktovala ji nenávist. Čechové jednou moudře začínají péci Martinské husy, a Rakušákům to zavání pod nos. Jinak to nebude.

Když tedy o Rakousích mluvíme, tedy i něco o našem milost-zeměpánu, an se tu tři dny zdržel. To bylo slávy. Na břehu byl vystavený vítězný rampouch, a na něm verše:

Der Völker Wonne,
Oesterreichs Sonne,
Und Habsburgs Glanz
Ist Kaiser Franz.

Já vím, že ani u nás nic takového nebylo, ba kdož by v

Čechách takové verše dovedl. Ten prý měl radost čta to; si povídali zde. Co se rýmuje ještě na Glanz? — A což potom ta světýlka, co mu pálili, do lampiček jim napršelo. — Ty zíváš? já taky — hoj! již hlásá dvanáctou. Dobrou noc. —

Čtu Kosegartenovy poesie. Nemýlím-li se, tys ho ještě mého vědomí nečetl. Ody a lyrické básně se mi nehrubě líbí, všecko v nich bubří, šťastnější je v hexametrických baládách a romancích, též mnohé vybrané kusy národního básnictví pojímá. Ehem! co dělají naši národní zvukové? Kolik již jich beček máš? — Co dělá Plánek? Co ti píše? Co nejdřív mu musím psát. Musím já si zase tu čest osobiti, čest-li to, že jsem nadcházivý?? Já ho mám přece rád, ač nechce písničkářem býti, kdežto já bych radost nesmírnou měl, kdybych jen nějakým dokonalým mohl býti. Onehdy jsem zase něco skládal, poslyš:

Bělička.

Schni jen, schni mé plátenečko,
bych tě zase mohla skropit:
ráda běhám, kropím, leji,
čekám — bys co sníh zbělelo.
Kdy jsem sama zasívala,
můj milý mne zamiloval;
kdy se v poli lenek modral,
pojal si mne za ženušku.
Kdy jsem zralé hlávky drhla,
a na slunci len sušila,
pomáhal mi již mužíček;
pak jsem mědlovala — předla,
ale ach! Jak těžko těžce!
A co tkadlec přízi soukal
hlavička mně zabolela.
Schni jen, schni mé plátenečko,
dokud jasné nebe topí:
až smutná zas zima přijde,
obělujíc vrchy, doly,
budeš hebounké plátenko
rozměřeno, rozstřiháno;
košile a košilinky
pěkné budu z tebe šíti
pro mužíčka, pro synáčka —
již jsi uschlo plátenečko —
hned tě napojím vodičkou.

Půjčka za oplátku.

Marsia, pěvnou hrou tam zvítěziv, odřel Apollo:
Což se divíte, že drou jej za to kozlouši? —
Tento lístek žádám, by odevzdal, a mně hezky brzo a častěji psával: sice —

Tě milující Ladislav se bude hněvati,
a ty víš, jak mu to škaredě sluší.

---

11. července 1820.

Tvůj list příteli, který já nedočkavě očekávaje, 8ho jsem obdržel, mně zase potěšil velmi. O kdybys věděl, jaké potěchy mi jedenkaždičký způsobí, na větším díle v smutku a trudu pohřízenému; zajisté každou chvilku, anaž by se odprázdniti dala, by k tomu užil utvořování mé radosti. Tuť hned čela povyjasním, hned se jinak neobyčejný ze vnitřního upokojení plynoucí úsměv na mé líci vyskytne; hned celý den veseleji ztrávím. Viz jaký to oučinek, kdy se rovnost rovnoty dotýká! — Nepřestá-

vejž tedy na mne spomínaje, chápati se pera, a měj přesvědčení, že ti přítel tvůj neopomine vše nahraditi.

Že se mému podnikání nejen nezpěčuješ, alebrž je schvaluješ, jsem spokojen; já aspoň od té kojitelné myšlenky neupustím! ačkoli si nemám nač zakládati, co by se mne týkalo, a nepatrností mých práciček náhradu hodlám, upřímně vyznám, ve vašich druhých stodolách nalézti. Byť! — S málem začneme, a dovedem-li někdy dalbůh! čeho lepšího, nebude nám to na škodu. Piš Kvasničkovi, pozdravuje ho ode mě, ať ti o feriích něco zaopatří. Marchalovy*) básně (jestli pak ten pan lenoch něco dále dělá?) jestlis je nedal ještě poslovi, tedy je nedávej, ale hleď je u sebe podržeti, až já k vám po prošlých dvou měsících přijedu. Ostatně o těch věcech se více oustně poradíme, jak bychom všecko spravili. Plánkovi jsem psal předevčírem, — ale jen tak prozatím udobřínku! Co tomu as řekne? — 5ho toho měsíce opět ve známých již tobě novinách (Oesterr. Bl.) vyšlo něco nás se týkajíc, totiž o českém divadle (Ein frommer Wunsch), aby se hledělo v Praze zříditi české divadlo. Mezi mnohými necudnostmi a nepravdami přec nejmenovaný spisatel to dobré podotkl, jak je v ústech rozeného Čecha jazyk náš zvučný a zvláště v ústech milovné Češky.

Pak, že ačkoli větší ba největší díl stavů a panstva ne tak lehce upustí od německého divadla, že by přec mezi 40000 mohovitých bydlitelů mnoho bylo přispívačů k národní herně. Konečně vypočítá zásluhy Štěpánkovy o periodické hry české provozené, o závod s Klicperou k jednomu cíli směřující. — Musí býti dobrý známý Štěpánkův. A ještě konečně aby brzo nechal své hry přetlačit, kterých již málo k dostání, a které vypočítá. Holla! Druhý díl Klicperova divadla se již dotlačuje (tak psal). Milý brachu! chystej již zase 3 zl. Musí míti dobrý odbyt. Obsah: 1. Božena. 2. Lhář se svou rodinou.

Nejdřív vyjde německá recensí o prvním díle. O čemž tě zpravím. P. Brož se ti nechá poroučet. Bejvá tu za časté — a tu spolu píváme, ale slyš! ont pracuje na české smutné opeře: *Persefone* a k tomu i hudbu si skládá. Ten nápad by nebyl zlý, by si opereční básník též hudbu sám skládal. Ouvertury jsem slyšel začátek od něho hrát na fortepiano.

Upřímně tě líbá

Ladislav.

*) *Marchal* Jan, narozen ve Velešíně dne 9. listopadu 1797, odbyl studia filosofická a bohoslovecká v Budějovicích. Obdržev dosasení na uprázněné kaplanské místo ve Velešíně pobyl tam až do 23. června r. 1828, od kteréhožto času vedl správu osady Římanské. Přeložil: „Pane zůstaň s námi," dle Bluma. (Jungm. hist. lit. české.)

Žes mi mou titěrku pochválil, posýlám ti jinou, mnohem titěrnější. Vydej svůj úsudek.

Tři světýlka.

Pod lesíčkem roste osamělý dřínek,
roste — zelená se v zimě, v létě;
tři světýlka skáčí kolem dřínku,
skáčí o půlnoci divným skokem.
Až ten dřínek dozelená,
tři světýlka shasnou,
odletí krásné dušinky
za modrý lesíček,
daleko, daleko, daleko.
Přišly sem tři pacholátka
v běloukých košilkách;
odkud přišly, nikdo neví
pacholátka zlatovlasé.
Za těmi sem tři děvčátka
přišly s růžovými pásky,
odkud přišly, nikdo neví,
děvčátka hezounké.
A do země zasadily
ten zelený dřínek;
kolem dřínku, kolem stromku,
po dvou skákaly jsou divně.
Aj! z hlaviček jim plamínek
modrojasný šlohá,
aj! kde jsem, kde jsou děvčátka?
kde ty pacholátka?
Tři světýlka skáčí kolem dřínku,
skáčí o půlnoci divným skokem.
Až ten dřínek dozelená,
tři světýlka shasnou,
odletí krásné dušinky
za modrý lesíček,
daleko, daleko, daleko.

14., 21. července 1820.

Já ti děvče udělám.

Bětulinko boubelatá
darmo se mne vzdaluješ;
darmo ústka růžovatá
slíbati mi zbraňuješ:
známť já čarovati,
dívky skrocovati,
já děvče ti udělám.

Za klobouk si mezi kvítí
laskavičník zavěsím;
tvá jak na mne pozasvítí
očka, ním je poděsím:
budou po mně číhat,
zdaleka mne stíhat; —
já děvče ti udělám.

Čtverolístky v jetelíčku
dva si schvalně vyhledám,
ty ti do nových střevíčků
Bětulinko tajně dám:
za tvé upejpání
nebudeš mít stání,
já děvče ti udělám.

Tu kdys v noci při měsíčku
nastíral jsem s kapradí
kapky rosné do hrníčku,
ty mě bdění nahradí:
těmi tebe skropím,
bouři v tobě stropím,
já děvče ti udělám.

Žabku v mraveništi chovám;
až jen dobře vysmáhne,
háček z ní u sebe schovám,
ten tě ke mně přitáhne:
rádo děvče půjdeš,
lahodit mi budeš;
já děvče ti udělám.

Tvému nyní usmívání
potom já se mohu smát;
bez milosti, bez podání
na oko se budu zdát:
pak tě teprv zpile
slíbám roztomile
děvče, to ti udělám.

Považ můj Vlastimile, jak já po zadu za tebou poklusávám. Takovéto písničky tys již před třemi lety dělával, ku př. „zbouření“ a právě také v Linci, buď to snad proto, že Linec v lepším prouhu leží — anebo tu píšícímu u téhož stolku mi nějaký pozůstatek po tobě zůstal. To nejspíš bude. Zatrolené písničky! — Tak já ubohý dodělávám z básnictví na písničkářství podobaje se onomu kupci, an dokupčiv, v kudličkách kramařiti začal. Nemohu si pomoci — aspoň se těším tou myšlénkou, že mi někdy selská mládež také ratolesti v cestu klásti bude — Co ty tomu říkáš? Když mne ta nadvětrná muza opouští, musím se přidržeti pozemské; tu vidím plátno běliti — co z toho? uděláme běličku. Tu chce ódou některou vynésti se nad slunce, pero pořád selhává, bohovec se nutit nedá, — budem psát, co se namane, — co z toho? Tři světýlka. Tu zas pod stromem v chládku leže, najdu jetelový čtyřlístek, — myslím a myslím, — a per decessum idearum vagarum začnu čáry plodit. — Však je to má poslední taková práce; dobře má Plánek, že nechce být písničkářem. — (Svíčka mi ale dohořívá, musím jít na lov vídek, totiž spat.)

14. července.

Dnes zde v Klomové ulici vznikl oheň a celý dům shořel a několik kolem ležících domů napolo pohromu vzalo. Kteroužto případnost to jediné mi důležitou činí, poněvadž v domu tom ostává náš přemilý profesor Weiss. Jak velmi si tohoto dokonalého a učeného muže vážíme, dokázali jsme dnes, anto jeho celá mohovitost nazvíce pomocí študentů zachráněna byla, ba i po uhaslém ohni ještě všudy mu přispívaly ruce študujících. Jestli si to za štěstí pokládati mohu, že jsem do Lince kdy přišel, tedy z největší části i to k tomu náleží, že se mi událo poznati co je historická věda a její cenu dokonale poznati, jediným přednášením Weissovým. Škoda, že jsem nebyl při počátku hned jeho žákem. — Jiní profesoři ukazují, (Titze, Schopper, o jiných nevím) toliko pěnu, bubliny a jiné sem vodou zanešené věci, tento ale celým časovým proudem za sebou potahuje.

21.

Včera tu byl p. Brož pod tou zámluvou, že jako tys na to přišel, a jako by ty na rok ty básně vydával (nebo to víš, že oni více na tvé jmeno dají nežli na mé, jsoucího tebe již star-

šího i dospělejšího zpěvce nežli mne) se podvolil, co má také k tomu přidati, dá se myslím ledacos vybrat; tedy tomu porozumíš co napsal tuto. Přes to užívá prázdného času nyní k tomu, ze se cvičí ve francině, překládaje Milotovu historii — neomrží-li ho to.

Tvůj přítel tě líbá vroucně — vroucně.

L. Čelakovský.

---

29 července 1820.

Zlatoušku! Miláčku! Jedináčku! a — nevím jak jinak plným bych srdcem tě mohl jmenovati, Ladislave! za všecky ty radostné dni, které mi častěji než já tobě spůsobuješ? Hle jak ty mne předcházíš, jak mne zavazuješ sobě! Toužil jsem po tvém listu rozmilém, toužil, ale nečekal jsem ho předešlý ještě nezodpovídav, než mimo nadání leží nové psaníčko na stolku! Věru mimo nadání, kdežto v outerý z Lince pošta nepřicházívá. Tuť kvapně rozvinuji a již tluče před strachem srdce pro vejstupky domnělé za dlouhé neodpovídání — odevru psaní a.... již v radost mění se postrach! Za to tě líbám tisíckrát. — „Ano, pěkně děkuji," myslíš sobě, za tak pěkné listy tisíc větrem poslaných hubiček, to by stálo, kdyby je poslala ještě aspoň *Slastimilka* místo Vlastimilka. Dobře, Ladislave, však mi se porovnáme, ty hubičky jenom zatím posýlám pro nedostatek času. Zkoušky se blíží, to víš; jak to zde chodí, také víš, tedy sapienti pauca. — Až budeš v Praze, těš se na listy dvou- a tříarchové, rovněž básněmi naplněné, ale ne tak hezkými, ne tak dokonalými, ne jako tvé jsou. Zdá se mi, že se ti tu cos nelíbí, ku příkladu že ti chci posýlati listy do Prahy? Neklej, neklej, jest to hřích! a já si již pomoci nemohu. Proto však nemá být rozvrh náš odložen neboli odhozen; jak bychom to co nejlépe vedli, umluvíme sejdouce se v našem Tivoli. — Ano pak si mnoho povíme, co jsme kdo vystáli, jak jsme se měli na zdraví, na milosti, na Helikonu a j. Ját ovšem mnoho povídati o tom nebudu moci, ale Ladislav, Ladislav.

Ne? Zajisté! Takové libostné písně, takové čáry jenom nápojem Helikonu, Helikonu zas jen českého, *) opojen prováděti umí. Nikoli nepochlebuji a přísahal bych, že takovýmito písněmi ovšem našim kráskám uděláš. — Jaká to lež, jaké přeřknutí, takové písně já již před desíti lety dělal? Ba arci že ne,

*) Vynajdiž nám pak nějakou vlastenskou znamenitou horu, již bychom naším Helikonem zvali. (Ale nesměj se tomu, že dle Řeků něco chci tvořiti, co myslitelné není.) Vždyť může umka naše také obývati květné luhy — ne zrovna nadvětrné vrchy.

a kdyby hned, musil bych přec nyní říci: „Bývával jsem, bývával, ale teď — nejsem nic — —“ Mne bys mohl praviti dokupčivšího kudličkáře. Však míním, že na oko jenom pohrůžky děláje, se stavíš, jako bys tu národní umku právě za děvku držel, za milost její se stydě, sice jinak nadíti bych se toho nemohl do Ladislava. Spíláš tedy a čekám více od tebe písní podobných. Jelikož dosavad za ně náhrady nemohu činiti — aspoň předmětem některým přispěji, protož za tento obrázíček tuším — zas něco dostanu: jest to mílek bez luku a šípu — nebo genius jakýsi — neb dítě — chytře a opatrně chce uchytiti holoubka. — Což ti to jen pleskám, vždyť tomu ty lépe rozumíš. — Nedávno zkázal jsem Marchalovi o jeho básně, poslaltě lístek: „Non sunt amplius.“ Nu tak je po merendě, myslíš? Ne, ne: já jich několik zachoval s jeho mně zaslanými listy, tomu se on sám nenaděje, že bych já každý list od vlastenců mezi klenoty své složil. Hle, Ladislave! jak jest dobře básně do listů schovávati, ne tak snadno se ztratí. Jenom to k obávání, aby nám tento souzpěvec lyru svou nepověsil na věčný hřebík, neboť některý člověk co časové se mění. K našemu cíli musíme hned zprvu aspoň 2—300 písní míti. Hadrava ti nepsal? mně také ne; psal sice komus, že 27. přijde do Budějovic, abychom mu vyšli naproti. Jest-li zase neselže, nevím. 25. máme zde vše odbyto; bude-li jenom druhý klas vydávati, málo nažnem, doufám ale cosi lepšího na poli svém. — Žádné pak ještě recensí na *vznešenost přírody?* — myslím, že bys nezatajil četv něco o tom. Ját ovšem velmi málo dávám na recensí zvlášť v rakouských novinách, ale abych se měl zas čemu zasmát. — Teď již dlouhý čas nečtu pra nic a málo kdy vyjdu leč pod večer. Tu jsem se ti onehdy naposlouchal, kráčeje polem ženci plným; tak pronikaly dívek selských písně, že slza slasti polila mé oko! Blaze nám, příteli, žijeť ještě prostá národnost aspoň u tohoto dobrého lidu, a rozplyne se bohdá nad vlastí celou ve vidinné leposti . . .

Podruhé více a mohu-li pěkněji, srdečněji nemohu.

Tvůj

Vlastimil.

V Strakonicích 30. září.

Milý Vlastimile!

Naše básně již se tlačí — totiž mým perem; dnem nocí na nich sedím, pořád hladím, lízám a opisuji; mám arci na spěch, zelí se již také do beček tlačí. Tu toho bude, hromada a kopec! jak u nás říkávají. Ody, písně, české balady, elegie, epigramy, ba i bájka (Zajícové) — pravá všehochuť, a co ještě — taky jeden německý epigram. Ano, ano. Mnoho ale ještě posud

z vlastních prací mi zbývá k docelování. Modli se, utinam mihi deus faveat! Plánek — ó miseria! — ani zbla! — pra nic a nic. Pocelovav v Budějovicích Namrlinky a Katrlinky i s mým filečkem šťastně jsem se domů dožabroval. Šťastný Abelarde! tvá Heloiza s tebú hazuku obleče — frnk! přes pole — přes role — sem, tam; jo, jo! „Na tě myslím děvče ušlechtilé.“ — Považujž pak Vlastimile blázna. — Já jsem a nejsem! — „Jaký jsem byl blázen, věru hrozný blázen!“ Nu, a dost toho, já bych tě naposledy ještě zmátl, jsa sám pomatený.

Radost nad radost! sláva nad slávu! dnes obdržel jsem list z Velešína! Desetkrát ho za hodinu přečetv odpovídám. — Jedno hned na začátku si vyprošuji, abys mezi náma budoucně překvapování pominul, jak pravím — desetkrát jsem list i básně četl — ale nevím na čem jsem, závrať dostávám. — „Lutibor“ tvůj? — Hned jsem si to myslel; zlatou literou mi musí tiskař pod ní vytlačit: Kamarýt. Co mi to nechtěl nabulíkovat — nemusel bych já svého Vlastimila znát. Ne, teď jsem v pytli jedním rázem i s mým básnictvím. — Zatrolená baso! — Ty vidíš, můj rozmilý! že třeštím — však dost na tom, — ztřeštěním se dosti pochválí báseň.

Za druhé. „*Krása.*“ Koho míníš pod tou básní? snad ne docela sám sebe. Z té nejsem dost moudrý. Já hádal Šafař— hádal P. Prosím vysvětliž mi to, nezapomeň. Všecko, všecko se ti podařilo překrásně, i ten epigram. Ani slovíčka nezměním, máš dobře, pokazil bych to, kdybych jotu změnil, věrně to opíši, jako svaté evangelium. Hoj, co tomu ás bude zejtra Plánek říkat! Ten se podiví. Nic z jeho básní nemohu do sbírky dostat, snad ho to pobídne.

Konečně ještě něco o naší sbírce. Tedy myslíš, ten název by se změnil, a kterak? poraď! — Snad takto: Jarní kvítí z přátelského sadu. Či jak? Zaměstnán jsem pořád: viz toto již opsáno. Na smělost Č. Léta mladosti M. Komu pěji K. Děvče já t. u. Č. Shojení K. V květnu M. Fany B. Poslední Marinina žádost. Č. Vděky Polákovi. Č. Milodín a Velena. — Zajícové. M. (neříkej mu nic). Toužení K. Na Voděnku Č. Na přítele M. Odporování lásce K. Vzpomínání Č. Na slavíka B. Ohlas K. Na Julii Č. Masopustní M. Na vlašťovky. Č. Na Lenku K. Slza Č. Tři světýlka Č. Bivoj. Dívce nevěrné Č. Pohádka M. Boubínské kmotry Č.

Epigramy do zadu dám, již toho osm archů, mním že bude 16 a v tisku 9. — Nyní pracuji na časoměrné básni: Plavba. Díla mám plné ruce. Pročež odpustíš, že ti tak zhruba píši, a že mi na nic více času nezbývá nežli by v duchu líbal

svého Vlastimila

Ladislav.

Pozdravuj ode mne tvé p. rodiče a P. Marchala.

Nevím budu-li moci více ze Strakonic psáti, ale jak se dostanu do Prahy, hned píši, ty mi ještě do Strakonic piš. 21. jdu pryč.

Psáno v Strakonicích u Plánka
den před mým odchodem do Prahy.
20. října 1820.

Rozmilý příteli!

Ještě než se odtud odeberu, tímto skrovným a chatrným listem tě pozdravím, chatrným — jako je duch, jako je celá bytnost má. O kdybys ty tu jen na čtvrt hodinky býti mohl, bych tě potěcho má políbiti a snad i ulevení teskností mne sužujících od tebe na cestu vzíti mohl. Jak velmi se na Prahu s jedné strany těším, tak i jinou stranou se všeho obávám, a strašné jakési předcítění mne docela malatného činí. Buď jak buď! mne mrzí všecko, — pro mne nejméně radostí vykvétá, mému duchu se všudy odedávna obtížnosti v cestu kladly, a dvojnásobně vždy se zmáhají, — ja začínám nad celým člověctvem zoufati. Jak bídní! jak bídní jsme my, naši mladistvou, svíží sílu v hrubých všednostech že promrhati musíme! a jak bídná při tom vlast naše! — — Donuceni jsouce, jí oběti naše, v mužském věku začínajíce, na oltáře klásti, jakých se tu možná plodů nadíti, kde ohně vyhořívají, krev chladne a mysl pro krásu nejapnější učiněna. Klubkem nespokojenosti jsem celý obtočen; — neboť vidím, že má krásná stavení, která jsem pro budoucnost hodlal, teprva načatá již se boří a kácí. Než, dosti toho, bych i tebe, sám jsa těžkomysln, ním neučinil. Zprávu o smrti Puchmírově jsem těžce nesl. — Tvé poslední psaní mne velmi — velmi potěšilo, naše sbírka stojí v té váze jako prvé, — co jsem měl rozdělaného, nedodělal jsem nic, jednu nebo dvě básně přidělav, ostatně nic, docela nic. Hráli jsme zde: Divotvorný klobouk; já převzal osobu Strnadovu, Plánek Pohořelského. Rád bych ti ještě více psal — nemohu; musím se jít trochu vyrážet, nevím co mi dnes je. Z Prahy ti budu brzo psát. Měj se dobře.

Tvůj

Ladislav.

Mám za to, že mi ty tragédie ještě na nějaký čas zapůjčíš; P. Marchala pozdravuj.

Líbám tě v mém smutném duchu.

Z Prahy 22. listopadu 1820.

Můj Vlastimile!

Jak málo si člověk sám může dostatečen býti, — jak tuze odvisí od náhod a okolností! V předešlém listu jsem se trochu

nevrlým ukazoval, nemýlím-li se, a byl jsem opravdu; nyní jsem zas spokojenější. Každodenně volám: Jen jedna Praha a v ní jen jeden Jungmann! Škoda, přeškoda, že nám nemožno zase zároveň zde obývati. Mezi nehodami, bojujíce s nedostatkem, mající ještě bouřlivé mysle, jsme předc tak blaze — tak blaze žili; o jakž by to muselo býti po odstranění toho všeho. Jungman! Jungmann! ó co to jméno lahodí sluchu mému! jak blaží a pojí a dviže srdce mé! — Tenkráte jsemť jej arci málo znal. Znáš-li pak jeho dceru? Ani ještě jejího jména nevím — a — a nesmím toho vysloviti. Já jsem nyní tak dalece zaopatřen (péčí pánů Preslů), že samostatně skoro stojím; mám celou stravu, obydlí a 200 zl. ročně, za to mi ale nemálo přirůstá práce; neboť mám pod svou správou pět jinochů k pěstování. Tento rok mne asi česká Umka zřídka bude navštěvovati. Tak je! U nás ubožátek vždy zisk a škoda rovnou váhu hledá, nikdy nechce prvnější nadvážiti druhou.

K napravení toho, bratříčku, ti zde zděluji neneprázdnou myšlénku; táži se, jsi-li též s tím spokojen? — Všecko nyní hraje na časopisy, hrejme my taky. — Ale ne pro obecnost. Ne, nikoli. Budeme vydávat časopis jenom pro — — nás dva. Nu, toť bude něco pěkného, řekneš. — Ovšem že bude. Začnouce se začátkem roku 1821 každý týden ty i já list sepsati musíme původního i přeložení, a to se dá vždy za přílohu ku psaní. Považ, do roka 52 listů! a za týden se předc list našmarykuje. To pěkně zůstane ležet, mé práce u tebe, tvoje u mne, a posílaly by se pak příležitostně. Čtvrtletně bychom ale vždy museli býti v čistém, tož ku př. ku konci března míti odvedených 13 listů. Tak by se dalo nějak to líné tělo a ten ještě lenivější duch pobádati. Pověz mi, co o tom soudíš? —

Ještě něco ti oznámiti musím; na moje stará kolena se začínám učiti fortepiano, nechtěje příležitosti, anaž se mi namítá, opomenouti. Ale co — fortepiano sem, fortepiano tam — slyš něco novějšího. Dein intimer Freund — líbí-li se ti, můžeš předplatit 4 zl. na „Lyrische Gedichte von F. X. Wohlmann, 2 Bde.“; v červnu vyjdou. Ten se jináč k tomu má, než my, arciť, on pracuje ex offo a my ne. Mluvil jsem s ním teprv jedinkrát — to je ti větrovel, to je rozcuchaná paruka! On doufá tímto vydáním 7000 zl. vydělati, tak prál — považ, co ta Němčina vynáší, neprotrhne-li se mu totiž počet.

Časopis „Krok“ nepřijímá žádné esthetické dílo, a nic z pěkné nauky, toliko vědou se zanášeje. Také dobře. — Vzdělá se zas jeden ouhor. „Stuartka“ a „Kollarovy básně“ leží ještě v censuře. — Nová směšnohra se tlačí: „Topič“ od Jana Retika, co-li na ní, nevím. Muž a žena prý básní dnem i nocí. Nu, to je život k pohledání! Štěpánek také zas strojí ňákou

huspeninu. Štěpničkovi lampička umrkává. — S básníkem Trnkou jsem se dobře sčuchl. Přál bych, by méně básnil, má již na 300 archů básní, ovšem málo díla klasického, ale ohnivý mladík a dobromyslný, mnoho slibující. Nu, řekneš, tuť je novin, a co novinek! a což nic o našich básních? — Nic. Za 14 dní doufám, že je dostanem ze zlaté censury.

Náš Jungmann pořád pracuje v sanscritu a ukazoval mi onehdy indickou báseň *Nalus*, já tomu čerta rozumím. Mladý Jungmann studuje poráde ruštinu, a Hanka vydal „*Igora*“ rusky, česky a německy, pak „Tristrama.“ Macháček má Götovu Ifigenii v časomíře celou přeloženou, pak Horacovu „ars poetica“ a jiné původní básně. Mohli-li pak se tamto na Olimpii o větší závod a rychleji honiti? — Nejedlý a Hněvkovský stůní, touž nemocí jako † Puchmayer; praví se, že to přízvučná kolika — uchovejž nás Apollo před ní. A konečně náš Klár: „Meine Herrn! Cicero hat keine hirschlederne Hosen getragen. — Veleslavín hat echt ciceronisch geschrieben und die böhmische Sprache ist die perfektibilste. — Ich muss Ihnen (con affetto) sagen, dass Sie alle Esel sind“ — a za chvilku: „Meine Brüder!“ — — Celý, celičký nebožtík Ezop. Měj se dobře a piš brzo tě líbajícímu

Ladislavu.

V Praze dne 9. prosince 1820.

Můj Vlastimile!

Den po dnu tvé listy oba, po kterých jsem dychtěl, také jsem obdržel. Líbila se mi tvá dobromyslná rada, knihu naši na peníze uvesti; ačkoli jsem toho úmyslu nikdy nebyl, a čině všelijaké plány dokud písmo v censuře leželo, zdarma to komukoli pořádnému tiskaři obětovati. Teď se to v censuře vyleželo, dnes právě z pazourů jejích jsem to zboží dostal, a hle mimo nadání považ, mimo nadání, ani slovíčka rozmilá censura nezměnila, — viz, totě pravý důkaz, že na tom a v tom a do toho přec něco je, není-li pravda? — „Klassisch!“ „klassisch!“ — jen z ticha! Nyní ale jen, jak to dáme tlačit; já bych soudil ve folio, aby to více hluku nadělalo, a více do očí každému padlo; paní Vetterlová již bere předplacení po 1 zl. 45 kr., až to vyjde, bude prý cena zvýšena, až — až, nu co mi po tom. — Wůlman je povolný za 50 zl. totéž do němčiny přeložiti. Co tomu zas říkáš? — Také dobře. Než hnedle bych byl radostí zapomněl oznámiti co svatá censura na posledním lístku připojila.

Aj všecken um pozbírej, a nadivno ti sluchu!

„*Non imprimantur*“ Tvrdy.

O mortalia facta! totě arci trudná novina Pro Bůh! bratře! nepovídej to žádnému — to by bylo smíchu. Látro hromů do Němečka uhoď! aby mu ruka zdřevěněla, řit otekla, měděný nos v sejr se obrátil. O bys tu byl, to bys žlučí a smíchy pukl; ale více žlučí, jak hanebně všudy na porobu českou se pracuje, ale co pracuje? — Zdaž otroka možná více otrokem učiniti? — Že se nám tudy počet přetrh, z toho si nic nedělám, ba to mne ještě více k práci povzbudí, — jak já tomu za deset let najdu cestu, to víš, bez peněz nedojde daleko; ale to mne mrzí a bolí, jak jiná vlastenecká díla se hubí a potlačují. „Stuartka“ přeložená rovně zapovězena. Náš Trnka vůbec všenárodní povídky vydávati chtěje, rovně tak pochodil. Kollarových básní polovice vymazána — a přec, až je čísti budeš, ó nebe počiješ! — Viz, mně se to nelíbí, an se to nemá k dobrému. Ať nám censor vyfouká — jen když se naše básně Jungmanovi a jiným na slovo vzatým líbily; tito nám za více ručiti musejí. A konečně kdo ví k čemu to dobré. Aequam servare mentem. Jen pracuj, — censura horší než lutrie; — obsadíme budoucně toho více. Než již jednou musím z té kalužiny vybřísti. Novějšího nevím dokonce nic. Krok se tlačí. Zlomky Šebastianovy jsem překoukl! to je klasičnost! — Dobrou noc, má censuro. Jak soudím, (nebo censoři prý jen umění se týkající české knihy nyní propouštějí), tedy to přijde na mou někdejší výpověď, že má býti milost rozumná a ne citová. — — Na mou milou! — — Igor se prodává po 1 zl. 15 kr. a Tristram po 1 zl., Hankovy písně po 30 kr., bude-li se ti co líbiti, jsem volen vše tobě zaopatřiti. Krok vychází prací a nákladem Preslovým a jiných vlastenců a prvního dílu (který teprv lednem vyjde) obsah je asi tento: Krok, báseň od Jungm. v indickém metrum, pak jedna báseň od Turinského, jiné básně žádné. O lázních Libnických. Lučba neb chemie. O indickém básnictví od J. O samskritu od A. Jungm. Něco od Hanky a Zimmerm. Od Marka tehdáž nic.

Více ti o tom spisu říci nemohu, sám budoucně čta se přesvědčíš, že vyplní-li se záměr toho spisu, vším právem velký krok v naší literatuře učiní. Radostí jásám a se těším a jak vyjde, hned ho máš dostati, jenom piš kde. Achac*) bývá zde hospodou, a kdy sem přijíždí? A což Kollar! nám více, než Petrarka! Já všecky jeho básně opíši, které nepropustila censura a i tobě nimi potom posloužím. Ještě něco. V „Kroku“ je také cenná otázka, roční lhůty, zdali dokázati se může, že Čech za našich dnů na těle i na duši mrzačí, a zdali cvikýřem může jmín býti, (as takto). Kdo nejlépe vypracuje, dostane 10 holand. dukátů. Co zas tomu říkáš? — Zatím odpusť, že tak z hruba

*) Achac, majitel dostavníku, jezdícího až podnes z Budějovic do Prahy.

píši, a buď ubezpečen, že nikoli nedbanlivost ani co jiného, nýbrž mnohá mrzutá práce vinna jest. O sváctích, buda míti více kdy, pořádněji naše důležitosti popíši; jenž tě líbám a tisíckrát objímám.

Ladislav.

Prosím, nepiš žádnému ani nic nepovídej o naší nehodě s básněmi, já to budu hledět sám zamalovat, ani Plánkovi nic. Smím-li dát některé z nich do některého časopisu?

---

7. ledna 1821.

Můj Vlastimile!

Jak bych r. d hojným listem o věcech, které se nyní zvláště s naší mateřtinou udávají, a jak vůbec se v Praze jedná, s tebou promluvil, a tobě si v mnohém postěžoval, a kde by možná tobě i radostné čáky poskytl, kdyby jen i mysl má byla schopna, to všecko na jakýsi pořádek uvésti. V jakých zmotaninách bloudíme, a že nevíme co jsme a na čem jsme, to tebe tajno nebude, nahledajecímu jen trochu do životnosti a pospolitosti nynější nevážné. Tak se nám při vší radosti, kterou by nám nebe ještě popřávalo, naše přítomnost kruší a horší, aniž o budoucnosti můžeme co vnadnějšího říci, a naděje, ta nebeská dcera, jen v slabém nám se ukazuje dohledu. Utečmež se tedy do náručí minulosti; jiné rady nevím, a podávejme se, kam nás povleče čas.

13. ledna.

Do minulosti — ba právě do minulosti, pamatuješ-li, můj zlatoušku, dnes tři léta? Dnes tři léta! o sladké vzpomenutí — ponejprv tě Praha do svého lůna, já tebe a ty mne v přátelském jsi přijal objetí! — O, což to byly sladké doby! co nám plynuly druhdy v okolí Pražském a ještě druhdy v okolí Budějovickém. Pryč, všecko pryč! navrátí-li se jen v soumraku, šťastní opět budeme.

Dnes teprva jsem dostal tvůj list od 27. prosince. Roznášeč mne několikrát asi nemusel v kolegium najíti, budoucně raději piš na náš dům: Johanisbergel o. Svatojanský vršek 312.

Ladislav.

O hrách českých mnoho nevím, a které mně jsou známy, budou též tobě. Polštině se neučím, až dále.

Mnoho-li básníš? miluješ? piješ?

S Bohem!

V Praze dne 25. března 1821.

Tu tedy, můj Vlastimile, máš soud Libušin,*) kterého první čtyry řádečky jsi četl v Slovesnosti, více-li, nevím. Co nyní medle o něm soudíš? Nenemístná tato má otázka, jelikož od mnohých za podstrčenou báseň udáván, a P. Dobrovský prý patera důkazů P. Jungmannovi namítl o nepravosti její. Báseň tato v Čechách ještě tiskem nevyšla, ale v Polště, ve Varšavě v loni v knize *Pravda ruská*, dedikované *Alexandrovi*. Poláci jsou chlapíci. Záměr nadjmenované knihy je slovanská národnost, obsahuje v sobě plán k tomu. Sbírání zvyků, obyčejů, mravů, náboženství, práva, jazyk atd., tak aby se národ slovanský budoucně jako jindy od jinších pomatených a popletených lišil, a svou dráhou k lepší budoucnosti putoval. Nejásá ti srdce, můj drahý příteli! To připomenout musím, že se tam nalezá posouzení našeho Králd. rukopisu. *Našeho rukopisu!!!* — Ten dělá u Slovanů účinek. — Rusové praví, že je staroruský psán, Poláci že staropolsky a my Čechové ovšem, že staročesky — z čehož následuje, že to staro- a staro- bývalo jedno, aspoň si velmi blízko. V polském jazyku již vyšel, od koho, posud nevím. Totéž v ruském od vice-admirála Šiškova v Sočinení ruské akademie. Toto přeložení zde již máme, já je ale ještě nečetl. Minulého měsíce poslala ruská petrohradská akademie p. Hankovi stříbrnou medaili. Na jedné straně je obraz Ekateryny Druhé, zakladatelkyně akademie, a na druhé kolem ruští nápisové. Turinského *Angelina* truchlohra v 4 dějství vyšla v Králové Hradci. Tyto dni jsem četl mistrovské dílo! Jak vidím, více v řeči nežli v citu se mu povedla. Proto ale předce krásná, a naše — první smutnohra. Hankova česká gramatika dle Dobrovského zřízená se již tlačí.

Díl 2. Klicp. vyšel, totiž: Božena, Uhlířka, Bělouši; já posud ještě nečetl, již mi velmi nechutná p. Klicp. Ty Záboji bratře, ať mně více nepřezdíváš Rumílem, sice ti něco řeknu, co mi onehdy řekla pražská židovka. A na konec můj zlatoušku! ty budeš tyto svátky tráviti v Tivoli, a já nadějno v Sulmoně; nevím, mám-li já tobě čili ty mně závideti, ty se budeš potulovat na pobřeží libošumné Malice, a tudy onudy básniti nějakou hezkou písničku — snad pro mě; já uvidím naše staré Trosky, Hrubou Skálu a našeho milého Marka. Odtamtud ti budu psát. Zatím ty mi sem ještě piš. Mám mnoho slováckých a srbských původních národních hezkých písní, budeš-li často psávat, máš pokaždé dostat jednu od tvého, láskou Pavlovou tě milujícího

Ladislava.

*) Na začátku listu tohoto nalézá se Libušin soud.

1. dubna 1821.

Již jsem měl, Vlastimile! psaní zapečetěné, chtěje dáti na poštu; tuto se mi ale nabídla příležitost a já honem ještě rozpečetil, abys nemusel čekat na slíbený polský překlad Král. Rukopisu, hned ho posýlám. Já teprva jen dva v polštině přeložené kusy četl, Záboje a Zbyhoně; první je věrně a v proze přeložen a tento — nu vždyťs ho četl. Ty pravíš, kdybychom jej celého mohli dostati? Z toho nebude asi nic leda opsat, nebo vychází jen po kusích v časopisu „Pamětníku Varšavském". K čtení zde dostanu ledacos, nebo pan Hanka zakládá u sebe slovanskou malou bibliotheku; oudové, jenž z ní užívají knihy, platí ročně 10 i více zlatých, a tím zase knihy přirůstají. Jestli mi pošleš ty národní písně, tak mi neposýlej takové, které jsi z tištěných opsal, ty p. Hanka nedrží za národní, (aspoň ne za čisté); on má čistěnárodních již hodně mnoho, a jak doslýcháme, p. Šafařík s Kollarem mají již velkou sbírku pohromadě, kterou hotoví do tisku.

Vale et fave.

Máš-li kdy, uč se trochu rusky — Puchmírův mluvník snad máš? Nemáš-li ho, tedy si ho kup, stojí 5 zl.; je totiž tlačen nákladem českého museum.

V Praze 4 máje 1821.

Včera pod večerem procházeje se po mostě, sicut meus est mos, aj, tu vidím před sebou jakéhosi pána jíti, jehožto o děv a nesení-se mi velmi nápadno bylo; nadejdu si ho, a — hle, noster intimus — Crispinus! — Drahně časův jsem ho neviděl, dám se s ním v řeč a pomyslím si dříve: Hic multicolor est, hunc tu Boheme caveto; neboť měl cajkový více do fialova padající měňavé barvy přeťatý po německu kabát, čemu říkajíc básnicky s červenými výložky; měňavý kabát — měňavé básně, měňavá mysl atd. Hovoříme o tom — o jiném, o básních, bylo mi viděti z hrnce lezoucí plíce, pracuje prý na originalní básni velké (dle Tiedgovy Uranie) — které již dva zpěvy vyhotoveny; mluveno i o tobě — konečně o politickém stavu. Ohy! Takovou prý — samé prý — já si nemohu pomoci, neboť jsem toho nic nečetl, a k jeho slovům od starodávna rád kladu: prý. — Takovou prej udělal onehdy báseň v enthusiasmu (německy, to se rozumí), že kdyby se v obecnost dostala, rázem by pozdvižení povstalo. (Tu všecko vstává — ano; snad kdyby ji četl, jak to u starých bývalo, vstalo by se a odešlo, nu —) Začátek mi přec pověděl: „Wie lange willst du noch Löve Bohemiens schlafen? atd. Jam satis. Dává tě pozdravovat.

6tého.

Dnes jsem tvůj milý list obdržel; viz, nejsem-li já pilen, již zas jiný vyhotoven; a již téměř na polo tebou zodpovídaný. Ba právě je lépe Němcům nic nelíčiti o naší literatuře, již nám ten chlubivý křik zas na škodu; nebo rozkaz ten, by se na gymnasiích také česky učilo, již opět dvorem odvolán; ačkoli to ne velká škoda, přece škoda. — Ty národní písně zatím ponechej, — může to počkat — já si je někdy — sám vyberu. — Ale, ale copaks o svátcích nic nedělal? — Nic? — Jestli ti čas postačuje, — nezapomeň na Gellerta; já ho časem čítám, a myslím, že by některých kusů přeložení pro naše obecenstvo bylo prospěšno.

Tvůj

Ladislav.

Kollárovi nápisové censurou vymazaní.

Budoucnost.

Jen století, vnukové! moudřejší k národu přijdou:
Tyť po slovansku jenom psáti, ne polsky budou;
Tyť po slovansku jenom čísti, ne rusky budou;
Tyť po slovansku jenom hráti, ne česky budou;
Tyť po slovansku jenom píti, ne srbsky budou.

Dobrá rada.

Co jsi ty? Čech; co ty? — Rus; co ty? Srb; a ty? já Polák iestem;
Vezměte rejstra bratří, smažte to, pište: Slovan.

Proroctví.

Až dokavád trůnům svět slouží, ne světu trůny,
Tam nebude s lidstvem na světě dobře dotud.

Věk.

Vždycky novými se náš, — ó sláva mu! — nálezy věk stkví.
Sňal těla otroctví, již ducha jatky staví.

Náš věk.

O časové, horší než Circe! měniče veřejný
V chyžky život, na čeleď národy, vlasti na — dům.

Zvelebování národů.

Nač my prosím našemu šlechtictvu křivdu činíme?
Sice na národ nic, dbá ale více na rod.

Zmatek řeči.

Ten nečasům těmto sluje občan ctný a pobožný,
Jenž doma tiše sedí; ven kdo vykukne — buřič!

Slovanská svatba.

Národ jest ženichem; choť obec; věno jest řeči sláva:
My chceme, můž-li to být, bez chotě míti věno.

Určení.

Ne pluhy, ne droty, ne dřevo jest, ani plátno, olejky;
Cíl člověka Slované, než rozum a svoboda.

— — —

21. května 1821.

Tedy opět místo všeho pozdravení na pochoutku jednu z Kollárových, censurou vytrhnutých

Znělek.

Jak tě vítat, slzou čili zpěvem?
Jako matku, či jak macechu?
Země, plná cizích posměchů,
plná slávy, bitá losů hněvem.
Kraj lvů silných, nyní chlévem
zdáš se lecijakých (lecjakých) Nečechů,
vůdce jmeno vzavši za věchu,
jen smeť různou skrýváš pod oděvem.
Tečte slzy, jako Labe teče,
zmýte skvrny, co dešť z oblaků:
Ha! ký duch mne v pokušení vleče?
Vlast-li větší, čili Bonců kasty?
Národ, čili hosté Feaků?
Za mnou, za mnou pěkné české Vlasty.

Vy, jenž trudné ňadra otvíráte
volněj bratři v chrámě přírody;
vy, jenž hojných zlostí zárody
ke své škodě v světě potínáte;
vy, jenž dny a noci povzdycháte
želejíce lásky neshody;
aneb odkopnuvše mrzké návody,
onu velkou ztrátu se mnou lkáte:
čisté duše! jimžto s nezbednými
losy v zmatku tuto válčiti,
k břehu kroky pospěšte rychlými.
Zde je pevná loď a silné veslo,
kdož by nechtěl v kraj ten plaviti?
Ideál a krása — naše heslo!

Krása a ideál! — Toť heslo i mé! a což nám jiného zbývá? — Tolik příprav k tomuto bídnému žití, tolik lopotování v tomto bídném žití—a skok — a po všem veta. Tuto pod rouškou tiché noci sedě přemýšlím o časech minulých a klopotně a strašně myslím na časy budouci; nebo příteli můj, nyní se tu i se mnou jedná, k čemu se pro budoucnost odhodlati mám. Mně jen trojí cesta polouotevřená, ostatní všecky nic; a nejlépe by bylo, kdybych docela na žádnou šlápnouti nemusel. Přirozená vrtkavost a nestálost ve věcech životních a pozemských jest již jednou mým podílem, a tímto se nijaké poklidné štěstí v mém srdci usídliti nemůže. — Jean Paul praví, že pravý básník všecko býti může, jenom ne šťasten, ó by tato průpověď i takto pravdivá byla, kdo vše jiné ale ne šťasten, ten pravý básník, tuť bych já věru byl ten nejpravější. Řekl jsem, že mi mezi trojím voliti. Já tuto mé myšlení, mé přemítání, můj um i srdce před tebou, můj jediný, otevra, žádám, jsili s to, aby mi na ruku dal, k čemu by nejlépe se nachýliti. Již po léta, jak ti známo, je mé předsevzetí professuře se oddati, ale i to se nyní viklá, nebo i nejistý s obtížnostmi sloučený přístup k tomu, i považování věčného se oddání na prach školní mne odstrašuje. Druhá cesta — jak po-

divno! je taž samá, kterou jsi ty volil.*) Sem to mne ač bázlivého táhne, — nezávisnost od všelikých zevnitřních sloučeností, tichost života, a jakési skromné bádání okamžité, jež si sám vyjádřiti nemohu; ale když považím mou nechut, kterou od dávna proti tomuto stavu mám, větším dílem pocházející z pozoru, jak stavu tomu oddaný člověk, tak dím, všecko užší spojení k tomuto světu postrádati musí, z čehož, nediv se, má zkušenost malá mne až dosti o tom přesvědčila, často nelidskost, hrubá zatvrzelost k lidství a odtrhlost od něho pocházejí: tuť o sáh v předsevzetí pokročiv, o dva sáhy zase zpět tažen bývám. — Zde stojí kněz — sám ze sebe všelikou útěchu při dolehání naň osudných tížení čerpati musí; on nenalezá hned srdce, do něhož by ouzkosti své složiti mohl, jenž by mu břímě nésti pomáhalo, sám sobě vše, jen ne celý člověk! Mé srdce mne táhne, táhne a pobádá zvoliti někdy citelné, soustrastné, se mnou spojené srdce v předmětu chotě; ale ach, kdybych se tuto zmýlil, pak, pak, a podobení k pravdě vždy větší — jelikož já samou touž mou neustálostí a opovrhováním zevnitřního lesku jedině osobu zcela dle mé mysli (a kde ta?) bych oblažiti mohl. Považ tedy rozpaky mé, a nediv se mé třetí zvolené cestě, — duch můj strachem i jakousi radostí při tom pomyšlení se otřásá, pro Bůh! skrý toto vše, co nejtajnější tajemství v nejhlubší kout ňader svých — nebo učiním-li tak, stane se to rázem buď ze zoufání, nebo z přílišného doufání. — Já míním uteci — ujíti do Ruska. Tam vidím hvězdu mou státi, anaž mne za sebou táhne. Co tam? To sám nevím, nebo v této věci jsem ještě v hrozných snách, a mé procitnutí jakové by bylo, sám nevím. Já jsem odhodlán na všecko. Jestli by nic jinak tam nebylo — tedy je tu — ultimum refugium — vojna. Tam bych sloužil mým bratrancům, kdežto zde mým bratřím sloužiti nesmím, leč k zahubení jich samých. — A tuto i tuto doufám, že by hůř býti nemohlo, než je nyní. — I tu ale jedna, dvě myšlénky! — Ty sápají mé srdce! — Takto mne vidíš na rozcestí stojícího, kdežto si se toho nejméně nadál. Co o tom myslíš a soudíš, to mi ruče oznam, nejhlavnější — beztoho necháme náhodě a příhodě. Piš mi o tom. Více o tom budeme si moci oustně za tři měsíce povědíti, kdežto já po zkouškách hodlám do Strakonic, odtud za týden do Budějovic a do Velešína, a odtud zpět po vodě do Prahy a na Hrubou Skálu, pobyv, poradiv, potěšiv se a slíbav Vlastimila

Ladislav.

Moje nejmilejší zaměstnání a bavení je literatura ruská; právě čtu básně Karamzinovy; ó jaký to vnadný, jaký to mužský

*) Stav kněžský.

zpěvec, chtěl jsem z něho výtahy dělati, ale tuť bych jej skoro celého opsati musel, tak silně se mi líbí; — ačkoli vlastně dob poetických mnoho do sebe nemá, ale jeho obsah, úvaha, síla, slovem didaktičnost mistrná. — Nyní ale čekám tvůj úplný obšírný úsudek o Kollárovi, i vždy o jeho básních, které ti v listech pošlu. Teď ještě připojím jednu z mých písniček, na odměnu za tvou Selanku.

Označení smrti.

Co ti má dceruško,
co ti dítě schází?
Zticha potichounku
slzami že stále
svlažuješ své vlákno?

Ach! drahá matinko!
Můj milý mi stůně:
nemohu dál přísti;
tížící mi slzy
přetahují vlákno.

Nermuť se mé zlato,
tvůj milínek dojde
bohdá zase svého
zdraví, jenom nechej
žalostného lkání!

Slyš, o slyš matinko!
Na naší stodůlce
sejček hrozně skučí!
Po celé vsi naší
jen můj milý stůně.

Neděs se dceruško!
Klamou tě jen zdání;
v sousedově sadu
supan to tak vyje,
ten tak vždy skučívá.

Probůh! Má matinko!
Co nám to na vrata
dvakrát prutem šlehlo!
Běda! Drahá máti,
můj miláček stůně!

Tvá tě mysl šálí —
vítr vraty vrzá;
nebo zas nějaký
noční tulák v nečas
nezdvořile spílá.

Běda! ach matinko,
smrti dech se točí
po světnici; z jasna
kahánek shasíná,
můj milý umírá!

Viď! Jak náleží prosaická báseň? nu nedělá nic, jak já se polepším, nebo toho docela nechám. Vale.

V Rusich 14. července 1821.

Nelekej se rozmilý Vlastimile! Již jsme v Moskvě já i tvůj bratr — teď jsi ztratil v Čechách bratra i přítele; chceš-li jich opět dosíci, neliknuj se a pojď za náma. Zrovna dnes při obědě obdržev tvůj strachováním se naplněný list, jak jsem jej přečetl, běžím k tvému bratru, an před domem stoje — zdráv, jist před lotry — přepodsíval myšlénky na větru, a vítr asi některé zavíval k Budějovicům. Tedy zkrátka nechá tebe i milého otce pozdravovat, a popozejtří, totiž v úterý se míní vydati na cestu k vám. Já jej jak náleží pokáral, proč vám tolik strachu nadělal.

Příčina mého dlouhého mlčení byla nemalá; neboť rád bych byl dávno již psal, anto list rozepsaný již před celým měsícem na mém stolku se povaluje, ale nebylo možná; nebo já přes

celé dvě neděle hroznou bolestí a palčivostí očí ani nic čísti, ani nic psáti nemohl a nesměl. Jak mi to bolestné bylo, snadno uvážíš. Tak je, co neunaveným vynaložením a přischraňováním času vynakládajíce i noci vyzískáme, to za jinou nevhodnou stranou postrádati musíme. Mezi to když již líp bylo, vloudily se některé nemilé okolnosti zdržující mne od psaní; ale teď je jináč — teď zas píši a píši tobě. — Jak jsem se těšil, že se brzo spolu uvidíme, a všelicos spolu vyjednáme, ale teď vidím, že má naděje vodnatí a má radost na různo přichází, nebo jakési obstojatelstva, na které tuze vázán jsem, mne kamsi ku Krkonošům zavlekou. O jak rád, jak rád bych se u tebe octl, tak mnoho maje k vyjednání, po čem lačním i žížním. Zprostředkuj ty to nějak, bychom se brzo viděti mohli. A nyní já tobě ještě celou odpověď na tvoje prvnější pěkné a posilňující psaní dlužen. Velkou útěchu mi způsobilo, ačkoli mne docela z mých rozpačitostí nevytrhlo; z těch mne nebude nic moci vyvésti, až hodina na mne osudná zahřmí hlasem ohromným: Vol! Mé duši pak vše jedno, kamkoli se obrátí. Když to tak upřímně považíme, věru nic náš život není, nic naše štěstí a neštěstí v něm nežli — hra s vidkami. Pevné jistoty, utvrzeného štěstí zde nadarmo hledati. Odkudž by to medle mohlo přicházeti, že by se lidé jednoho a téhož nedrželi, že to, čeho já sobě hnusím, jiného blaží a naopak; nic než jak jsem řekl, pouhá hra s vidkami. Štěstí po světě hledati nikoli účel můj, jsem tak dobře, tak zúplna tvého mínění, že se to obé všude nerado stejně přijímá. Vím že ze vnitř, a ne ze vně blaženost pochází; i na paměti mám slova básníkova:

Quid brevi fortes jaculamur aevo
Multa? quid terras alio cadente
Sole mutamus? patriae quis exul
Se quoque fugit.

Aniž o štěstí a o životě sobě přepiaté myšlénky dělám — Nihil ab omni parte beatum. Ale co to všecko a tém podobné stotery průpovídky, když já předc s Karamzínem volati musím:

„Слова казалися прекрасны,
Но только ъыли несоласны.“

Vůbec o těchto věcech by se dalo více mluviti, ale nyní právě nemám k tomu příhodného rozpoložení ducha, jak bych žádal, a jak jsem si předevzal. Jen to prozatím položme stranou, vložme to do lůna budoucnosti a vymysli raději a pověz, jak bychom se brzo viděti mohli. Co nového? — Jungmann neunavně pracuje na slovníku. Bůh ho posilň. Slovník Dobrovského též vyšel tyto dni; a díly 4 za 15 zl. „Kroka“ druhý díl právě dotlačen. Hankova česká mluvnice se tlačí. Nejedlého 3. rozmnožené vydání „mluvníku“ rovně vyšlo, rozmnožené NB.,

jelikož asi dvacet listů Dobrovského vypsal a několik výpadů hloupých na novotáře a časoměrce připojil. Hněvkovského zlomky, praví Nejedlý, jsou: das mit vieler Umsicht und Genauigkeit bearbeitete Werkchen!

Vale

---

24. července 1821.

Dlouho jsem nepsal, nejmilejší Ladislave! Dlouho, však vymlouvati se, vidí mi se býti zbytečné. Přesvědčen buď, že nic tak rád nepíši jako list mému Ladislavu, jenom když mi jiné tak nazvané povinnosti v tom nepřekazí. A kdyby mi nyní nebyly takovéto překazily, věru bych se byl obával tvých očí brzkým listem opět porušiti, docela-li uzdravené nebyly. Nyní však utrhám povinnostem a spolehám se na zdraví tvé a píši. Za jedno děkuji za šťastné pořízení s mým bratrem, jenž bez ourazu k nám se dostal, a mně něco, čemu jsem v listu tvém nevěřil, dotvrdil, totiž že Velešín dle slibu nenavštívíš. Takť se ustavuje u mne pravda: Když se na něco nejvíc těšíš, věz to, sklamán budeš. O totě ukrutná nemilostná pravda, která mnoho radostí před časem nám zhasíná. Všecko bylo by na svém místě — jenom řekni kdy, kterak si všecky ty důležitosti povíme, jichž tolik a tolikkráte slíbeno v listech našich? Všecko psaním? Kterak, když denně nejde pošta — když nemožná vypsati všecko za příčinami sterými — když ohně nesnese papír! Takť zase však ké tíže a ouzkosti v srdci chovati musím, dokud, nevím.

25.

Man zählt jetzt im russischen Reiche 350 lebende Schriftsteller. Es sind bis jetzt schon 8000 Werke in russischer Sprache gedruckt. Moskau hat 10 Buchhandlungen, 19 Druckereien; St. Petersburg 7 Buchhandlungen, 15 Druckereien; Wilna 1 Buchhandlung, 5 Druckereien; Riga 2 Buchhandlungen, 4 Druckereien; Reval 1 Buchhandlung, 2 Druckereien; Dorpat 1 Buchhandlung, 2 Druckereien, eben so viel Charkov. Auch sind schon mehrere Schriftgiessereien in diesem Reiche vorhanden; und es erscheinen in russischer und *deutscher Sprache* (té jest nám třeba jako pátého kola u vozu) 20 Zeitschriften. Die neue Universität zu St. Petersburg zählt schon über 300 Immatrikulirte.“ Literarischer Anzeiger Nr. 24. Miscell.

Viz, to by něco bylo pro nás, a nejvíce pro tebe, ježto nám vždy vyklouznouti chceš, ale nebude z toho nic — nikdo prý do Rus od nás nepřijde, než nevím, čili pro nepřipuštění *Alexandra* čili z nedopuštění našeho monarchy.

Co škodí! imatrikulovaní můžem býti krom všecko, tam na *Petrově* — jenom aby nám přáno a dáno bylo čísti z těch 350 spisovatelů jen 50 a z 8000 kněh jen 80. Jaká to hojnost, jižť dosti vyplatí se čas na ruštinu vynaložený, jakkoli soudím,

ža odměna velká takou lahodnost z té řeči požívati, jakou všecky nové řeči nemají a míti nebudou mimo slovanských čistých nařečí. Jakžto panu Hankovi se daří se slovanskou knihovnou? A ty bratříčku nezapomeniž mi aspoň pozasýlati slíbených přeložení jak polských tak rusk. a třeba i jinoslovanských, kdy sám, jak myslil jsem, jich nepřineseš. Bohužel! Jaké rozkoše by nás byly prováděly stráněmi a luhy Velešínskými! Jak by pěknou byl se Velešín pozdvihl hrdostí — an ozvěna hlaholí po jeho dolích hlaholem jinoslovanským! Věz to, požehnali by nám duchové otců tam na rumích mnohověkých nad Malicí úpěnlivou žijící! — — Obraz z potopy čili *Karticu* ještě neopsal jsem, však zachována dobře a jak brzo opíši, vděčně odešlu, očekávaje buď něco z Karamzína buď z jiného Kochánka, s nimiž obíráš se utěšeně. Zlatý Ladislave! Tebe kdybych neměl, usnul bych — uschnul bych! Jenom to ještě jsou mé časté prosby k Bohu — aby v stav tě povolal, v němž bys štěstí své nalezl ne toliko pozemské nýbrž i věčné. Já ve svém stavu, Bohu díky, více a více se stanovím, a jižť bych nezměnil jej za žádný jiný na světě veškerém; někdy tak ještě půtky a spory srdce mé nastoupí — pochybnosti neklidné neklid rády by rodily v mých prsích — než zlatá pravda: „Blažení jsou chudí duchem, jejich bude království nebeské.“ To jest: Blažení jsou, kteří svým rozumem vysoko se nevynáší ve věcech víry se týkajících — jim za podíl se dostane pravé náboženství a následovně nebe! — To, kdykoli rád by rozum můj ubohý mudrovati chtěl — to hned mne zarazí a v pokoře křivím kolena před Bohem a tajnostmi jeho. Neméně bodá mne při takových příležitostech ono o sv. Tomášovi: „Blažení, kdož neviděli — a věří! I takéť sám rozum to uznati musí, že smyslnější a hodnější Boha jest, zde o něm věřiti, než věděti všecko. — Ba snadno státi se může, an zrovna ti, kteří rozumem svým vysoko se vynáší — nízko padnou. Pokora jest ctnost, ale přílišné vynášení se? — A ta pokora žádá se k stavu duchovnímu s nábožností — ne bez učenosti — bez zdrženlivosti! O ty Boha prosím, a uděliti jestli mi jich ráčí, dobře volil jsem, což i tobě srdečně přál bych, abychom i tu byli šťastní bratří.

Devět zaslaných sonet na větším díle se mi líbí, ale ze všech povyšuji 1., poněkud 6.; tyť celé podle chuti mé v znělkách. Aj tím výborně na mne jsi zašel: Devět znělek pěkných, čtyry tvé? a pět Kollarových? Na to jaktěživ nebyl bych přišel, a na posledy ještě je jich 5 tvých a 4 Kollarovy. Buď si to jak buď, dotud ti věřím, ale na všechen způsob jest to pro mne velké uložení. Za jedno není mi cviku ve vyšší kritice čili sudbě, za druhé Kollara na to dostatečně jsem nestudoval. Slyšel-lis pak co o jakémsi Francouzovi (jmeno mi nepřipadá), an

Tacita po mnohá léta četv, tak mistrně dějinu jeho skoncoval, že nelze jest rozeznati slohu onoho od tohoto — jedna krátkost, jedna jadrnost, jedna promluva. A ty neméně s Kollarem na procházkách se obíráš — což si kdys listem vyznal, tedy mi nesnadno rozhodnouti; mimo to ještě Kollar žije a píše a cvičí se: a z toho malička (ač to mnoho z jiného ohledu) nelze cele seznati ducha a slohu jeho atd. S tebou rovněž tak se děje. Abych snad přece něco vyřkl, prozatím následuje tvé rady k vyhledání, zdá mi se být znělka 4tá, 6tá, 8má, 9tá jako by tobě náležely. Jenom jestli kterou uhodl jsem, pověz, dále neříkej nic, snad to přec vyvedu přemysliv časem lépe Kollara. Nic nad jeho smělost ve slohu. „Krok“ bude již pohotově — a já peněz potud nemám, na mou milou to mne usouží jestli brzy k něčemu nepřijdu. A což Dobrovského slovník! ten mi také nedá stání a zasmání.

Než se odebereš z Prahy, prosím, prosím abys ještě psal, kdy a kam se uberes, byloli by přec možno, abychom se uviděli, obejmuli o feriích, a pakli není, můžem-li se lístkem potěšiti. Přijmi zatím to skromničké sdělení se s tebou; podruhé více. Tvůj

Vlastimil.

Ještě jenom poslechni něco (snad již víš?) o knížeti z Hohenlohe a biskupu v Bamberku. Což od slova k slovu tu kladu, jak to pan prof. Durrach tamější p. Šemberovi psal.

„Bamberg den 7. Juli 1821.

Freund!

In grösster Eile, da ich eben Gelegenheit habe, will ich dir etwas sehr merkwürdiges mittheilen. Fürst Alexander von Hohenlohe, bekannt durch mehrere Schriften und Predigten, durchwanderte wie ein wahrer Apostel Franken. — Was er in Würzburg bewirkt, will ich übergehen. — Den 3. kam er hieher und diese Tage ist es nicht anders, als ob die ganze verkrüpelte Menschheit Frankens auf der Wanderung wäre. Vom Morgen bis zum sinkenden Abend ist seine Wohnung umlagert, und wo er geht, drängen sich ihm Hunderte nach. Auf dem weiten Domplatz, wohin er die Franken beschied, ist alles mit Wägen und Tausenden von Neugierigen angefüllt, und auch ich fand mich dabei ein, um zu sehen, was man seit Jahrtausenden nicht sah. Alle Menschen waren hier zur Schau ausgelegt. Ich sah Lahme gehen, Blinde sehen, Taube hören etc. Bis die Regierung Anordnung getroffen hat, will der Fürst nichts unternehmen, allein er wird zu sehr bestürmt. Der Kronprinz, bei dem er sehr viel gilt, und der schon vorgestern schrieb, erwartet ihn in Brückenau. Der Fürst spricht nur ein kurzes Gebet, heisst dann den z. B. Lahmen aufstehen und gehet im heiligen Nahmen Jesu, und die Kranken, wie Beispiele sind, die 14 bis 17 Jahre auf dem Krankenlager gelegen, stehen auf und gehen.

Vom Prof. Durrach. Weitere Bestättigung vom Prof. Scheifele, Waigner und mehreren andern von Lemberg.

Vale!

V Budějovicích dne 4. srpna 1821.

Kolikerý by to list byl, jejžs posledně mi zaslal, tot, milý Ladislave! větší je mi pohádka než ona s deviti znělkami. Jakž mohu říci kolikerý, an každý mně milý a drahý. Raději a snáze povím tobě kolikátý, totiž 39tý, poněvadž ale k mnohému všelicos pěkného z literatury přiloženo, slušně mohu říci 40., ano 40+x+y+z! Škoda, přeškoda našich prvnějších listů! (Vidíš, tak se kárá zlost želem ustavičným) ne pro jejich výbornost snad vypracování, hlubokovíření — než pro mladost, pro dětinství jejich upřímné. Nežehrejž pak na rozličnost v listech tvých, ano i v jiných pracích slušné vzalo místo; anižť já v těch věcech nemám stálosti, nemám charakteru. Co mi na srdci leží, to sděluji i s tebou, buď žalost, buď radost, buď cokoli jiného jak mi namane, píši, nestuduju na pořádek nebo na slova pěkná a žádného nedělám přepisu. Cožť, nepíši jaktěživ pro veřejnost listů těchto, ne pro literaturu, sice bych jistě jako Muret po několik neděl na desíti řádečkách brousil a cídil, pak by ovšem jináče listy takové vypadaly. Však, byl bys Ladislave spokojen, kdybychom si jen jednou psali za měsíc a tak nuceně? Ó jen pryč s takovými listy! Raději držme se v nich necharakternosti tak říkajíc; aj, jakkoli ustavičnost, usedlost v jistém smyslu zdá se býti charakterem, myslím že také ustavičné těkání tímž právem jest charakterem. Stranu povahy osobní také mně se ještě nedostává usedlosti, — nejvíce a nejpevněji však u mne sídlí sprostnost, sprostnost v jídle, v šatu, v obcování s lidmi, v srdci; že pak nyní lidé jsou sami větrníci (v městě alespoň největší díl), jeden šum, jedna etiketa, jedno fiflenování, jen blesky a třesky a co toho více —; tedy sprostnost a nenucenost srdce mého ohražuje se pevné láskou k samotě, k přírodě, a dobře rozumím, co každý strom, co každá bylinka mi povídá, — (vysoké, moudré věci mi mluvějí, věř Ladislave) a ptáčata opery mi pějí, i moudřeji hovoříme s najadami než nadutý hejsek s prázdnou vodnatou slečnou. Nedej Bože! bych stal se misantropem, ale dobře, výborně srovnává se sprostnost taková se stavem, jejž s Bohem nastupuji, srovnává se s povahou mého Ladislava, a s jinými kdo nám rozumí — a na tom dosti.

Tobě více uděleno smělosti, jest pravda, ale jakkoli nejednou nad mou nesmělostí se mrzívám, z více jiných stran děkuji Bohu, an mi ji odepřel k mému štěstí. Ať jest to jak jest, my jsme v dobrém srovnání, buď jeden těkavým potokem, buď druhý pevným stromem: potok napájí a očerstvuje stromu, strom hájí a chrání potok od parna žhoucího stínem svým — obojí pospolu teprv krásný obraz podávají očím.

Já mám ten obyčej, ku knihám připisovati, co k nim schází neb náleží; to právě bych byl učinil se znělkami mně zaslanými,

jež bych byl všecky připsal ku Kollarovi — to by byla mela! Dobře žes mi pověděl (víc jich nemáš od Kollara?), neb já uhodnouti skoro neumím; jaké těžkosti při tom, napověděl jsem a jsouť patrné; a já za vše milovník nejsem skoumání a posuzování ostrovidového: u mne více citu se usadilo nežli zpytu — více srdci žehnáno než rozumu — a nestydím se toho vyznati přede všemi vysokoučenými, přeosvícenými. Nezavrhuji, neudušuji sice ono světlo nebeské, kteréž ovšem i tomu srdci jasné pěknosti přidává, ano bez něhož nevěděl bych o srdci — —, nikoli, jenom kde na ujmu čistému, pěknému, ošťastňujícímu smrtelníka citu světlo své rozžíná, tu nemilá mi jasnost jeho, tu mi tma libá. — Že se mi znělka: „Zvony . . . .“ *) líbí, to jsem vyznal, povím však ti proč zvláště. Za jedno pro oné malující popsání slavné slavnosti — obraz a povaha milenky: „*klečící v skroušenosti*“ atd., za druhé: pěkný zápas milosti se cností a nábožností: „*Žhoucí tvář ukrývá . . .*“ a nábožnost zdá se že vítězí: „*V hruď se tluka*“ jako z želení hříchu. Jaká to krásná modlitba: „*Pane, odpusť viny!*“ Každý měl by tak se modliti, kdo v chrámě božím očima se toulá.

Čta tu znělku, hned každý oba zamiluje ideály — oba soudí býti hodny, aby před Bohem se milovali — soudí, býti sobě souzené, a při tom jakousi nespokojenou touženou žádost pozůstaví znělka ta v čtoucím, žádost, aby *podíl* byla Mína — jestli ctnosti, jestli Boha neuráží to zamilování, začež ručí co tu praveno. — Pozapomněl jsem, ono: „V knize dlela *pohledem pokojným*“ svědčí o nevinnosti, o pravé pobožnosti.

Z ostatních některé se mi líbí, ale pro krátkost času je přejdu, ponechav toho až se sejdem. Ne ale k pouti na Sněžku, jak bych pro sterou radost rád s tebou tam cestoval, mimo jiných překazů

---

*) Tato znělka Čelakovského zní:

Zvony zněly v kráse baldachýnu,
sluhu páně nésti nejvyššího
viděť v sboru chvály pějícího
lidstva hlasy blahých Serafínů.

Světel řady cestu v nočním stínu
zjasňovaly od hrobu Božího,
ach tu v říši nebes bloudícího
bludné oči zhlídly nejprv Nýnu.

Klečíc v skroušenosti k blahohojným
svatou vznášela se duši nivám,
v knize tkvěla pohledem pokojným.

Kněz lid žehná. Žhoucí tvář ukrývám.
v hruď se tluka šeptem bohahojným:
Pane, odpusť viny! Boha vzývám.

ten mne zdržuje, an teprv 20. srpna zde skončíme, ježto ty již *osmnáctého* s anjelem dobrým se vypravíš. Hodlám nicméně, sejíti a projíti se s tebou; až navrátíš se šťastně do Strakonic, budeš mi psáti, a já tě u vás přivítám, kdyby tobě cesta k Velešínu ku Kochanovu našemu byla obtížná. O tom se ještě poradíme.

A což, apropos! Zdá se mi, že se již učíš francouzsky? Ó jemine, z těch nedostaneš charakter; anglicky, to, to je něco stálého, pevného, zamračeného. — Nu, nu, já pomalu dodělám, ty jeleními skoky uskakuješ mi, jižť nelze mi tě dohoniti. Pověz mi ale věrně, jestli pak Puchmírův ruský mluvník předce valný — důkladný (co slyšíš)? brzy bych si jej koupil; k cvičení se nemám sice mnoho mimo to, cos mi daroval (*děkuji* ti zatím), však to by neškodilo, viď? Eh, rusky se učit musím, aby mi náš p. *Šembera* neříkal na darmo Rutene, rušáku. To se ti vždy nasmějem, ještě mne tak říkaje dobře může vystát i vysedět. On něco zaslechl, že čítám ruštinu — a odtud jsem Rutenus. Jak pak se má Votýpka? *Zlatá* hlavička, o nic se nechce pokusiti? Jen samé džbány dusiti? Pozdrav ho. Co mi píšeš o Wollmannovi — das ist meiner Seele etwas Neues — oder auch etwas altes, denn wir kannten ihn ja schon damals — als einen kuriosen Dædalus II. Dædalus byl výborný tesař, snad i kovář, vynašel pilu a nebozez. Jeho syn, jak víš, byl *Ikarus*. Budeť míti náš Dædalus II. bezpochyby několik Ikarusů, jimž snaží se křídel připínati voskových, nimiž vzlétnouti míní na *slunce* (Apollo) a tam trůn nastoupiti, tam korunu přijíti! Ó je! „Folábo, Folábo“ volal a — a — nemohlo, nemohlo! — Jestli tomu tak, totě nemile naň ďafkli ti páni rencenzenti, nebo co byli zač. A což jeho Theater? Což Wohlmanns F. X. Skizzen — a jiné výbornosti nechystá k tisku? Kýž chystá je k útisku! — Jste-li pak ještě kamarádi? Na mneť on již ani ne—, býval upřímný ke mně, začež mu právem vděčen zůstanu, ostatně jest u mne to — co jest v pravdě.

Již jej nechme na pokoji, což po něm Čechům? Nestojí za to, ať lapá své štěstí v povětří jako lašťovička (domácí) — jen mu přejme ulapneli co; byť i na Habspurkském zpíval palácu — a já v chaloupce s krajankou přadlí, nezávidím.

Než vypravíš se na tu vlasteneckou cestu, ještě mi piš. Piš mi, mimo to co budeš sám vidět, i obsah druhé části „Kroka.“ Piš co chceš, i bez charakteru jako já, brzy o tom a zas o jiném, jak stádo běží, říkávají.

Nu však jsem toho věru haldy natřepal, skončím prozatím.

Provázej tě Bůh s anjelem tvým, a nezapomeň, že po každé, zvláště pěkné cestě, na každé pěkné poloze, na každém vrchu v duchu putuje s tebou Tvůj

Kamarýt.

Nového a výtečného tady zřídka co a málo shledám. Jak pak vyhlíží to s Dobroslavem? Není s námi spokojen?

Vale!

Budoucí rok snad budu sub clausura. — O! in Seminario!

? srpna 1821.

Považ, Josefe můj! již ti 40tý list píši, a spočítav tvé listy všecky dohromady, nenalezám summa sumarum jen 33, proto samé jsem se dotázal v posledním listu, abych věděl, mnoho-li svatým právem jakožto na zaplacení dluhu tyto ferie jich od tebe považovati mohu. Nyní tedy víš, ať se mi dle toho řídíš! Tak tedy naše uvidění zase musím odložiti na druhé dlouhé časy — nebo já ani do Strakonic ani kam v tu stranu nepřijdu; nýbrž celý ten čas v severní české straně potulovati se míním. Tím milejší, když není zbytí, nám bude někdy po tak dlouhých časích shledání naše. S potěšením jsem četl tvou sudbu o první znělce, jelikož to byla má první znělka, kterou já dělal a dle tvého soudu má býti mezi druhými nejpodařilejší; ještě více se mi líbí ale rozložení tebou udělané, na které já bych byl nepřišel. To je směšné věru, psáti a nevěděti co píšem, ale tak se tuto sám přesvědčuji, o čem já již dávno přemýšlel, že kolikráte básník na ledacos nemyslil, co mu jeho komentator vysoce pokládá; a myslím, že to velmi často se přiházívá, nebo větším dílem jakási krása zřídka chtějícímu v báseň se vnutiti dá, a kolikráte nechtěcímu samoděk, nevědomky se vkrade. Věř mi, já jednal v této prácičce bez všeho plánu, a psal jsem, jak to šlo, a jak rýmy velely; ti tyranové přece tedy jsou někde dobří. Sprostnost i já sobě libuji, a v těch samých věcech, v kterých ty, nalezám zábavu největší. Stromy, potoky, příroda, to moudřeji se mnou mluvívá, než mnohá kathedra a také moudřeji jim rozumívám. Na potvrzení toho položím ti zde, jak jsem tobě již s Chudobkou oznámil, několiko rozhovorků, které s kvítky mívám.

1. Slunečnice.

Slunce radost má, je stihám ode jitra na západ:
jak, rcete, odvrátit může s Boha člověk očí?

2. Zpomeňka.

Nic nedělá, mně minouc mládě k pestřejším že pobíhá:
O však ráda bude někdy Zpomeňky trhat.

3. Slzičky.

Dívka chodíc po horách s pláčem klamu lásky tu lála:
z těch my vyvábeny slz tvůrkyně klatbu nesem.

4. Tulipány.

O blažený, nehynoucí rod měňavých tulipánků:
v zahradě hned z jara vás, jindy na městě vidět.

5. Violka.

Jsem violinka tichá v šumném sadě dítko neznámé,
v soukromném jen dech můj lze najíti dolích:
vám všudybyvky to dím; neb očím samy volně co najdou
jedno milé, ne však co do očí se staví.

6. Růže.

Růži zovem krásnou: kdy ale skrápí rosu jitro
v ňadra její, vždy tu já: kořte se družky! volám.
Krásnější naše růže Lubinka. Milost slzorodná!
Jen vděků rosu dej, pak v prachu jí se kořím.

O, že mi posavádě více květin není, jak krásný bych chtěl věneček splísti a mému Vlastimilovi poslati; zatím ale mně pověz jestli co na tom, tyto ferie bych se snažil ještě více podobných natrhati kvítků. Zatím a předně tě žádám za odpuštění, že větším dílem plnívám mé listy mými nepatrnými pracemi, stávať se to nejvíce jen z nedostatku látky k psaní; nikoli ale z jiného ohledu; a při tom beztoho víš osud českého hypogryfa, že jen potajmo jezditi smívá, což ovšem jsouc nám obtížno, toliko když sami pro sebe básniti musíme, aspoň toho, což utvoříme, s přátely sděliti hodláme. Měj mne tím výmluvna. — Čtyry ty Kollárovy znělky jsou ty, které censor vymazal, více jich není; jiné čtyry, které později jsem poslal, vyjdou nyní v Dobroslavu. Tyto dvě strofy censurou vymazané vlož do ody: Král. ruk. mezi 2. a 3. strofu:

„Nám zmizly, o žel! skutky našich dědů;
utichly hlasné za svobodu hromy;
rozitřen slepou s jménem patou již
prachtě za vlast hrdinů bojovných.
Kde ples radosti zněl, snad úpí žalost,
kde zbraň svobodná, teď řetězů hrkot;
a struna předků svých otrocké
znedbala šrámy hojit potomků.“ *)

Druhý díl Kroka ještě nemám. Jen toto mého vědomí obsah jeho:

O Hindickém básnictví vzhledem na české od J. J. — Selanka z Theokrita od Palackého — Báseň jedna od Marka. — Přehled novějších pokroků ve filosofii od Presla. — Sudba o počátcích a zlomcích básnictví Šeb. Hněvkovského od Jungm. — Cená otázka o malbách v Praze. — Ondyno stálo (tak to mám z hodnověrných úst) v nějakém lipském časopisu pojednaní o nejnovější literatuře české, kde se o tobě dvakráte slavně zmínka stala; předně jakožto o sbírateli a shledavateli národních písní, po druhé jakožto o překladateli Göthova Fausta. Je tomu tak? Překládáš — já nic o tom nemám věděti? Jiní to vědí a já ne, to není hezky!

Plánek a Berounský — nehorši se na ně — co prohřešejí, nepíšíce tobě, to zas u mne všecko nahradí; nebo první mi

*) Sloky tyto nejsou posud nikde tištěny.

posledně psal 13. listopadu a druhý 29. prosince vloní, to jsou pilní dopisovači, takových — — za to ale myslím, že co nejdřív od každého dostanu list Muretský; od tebe jej nežádám, u tebe žádám motto: „hodně a často, a jak stádo běží.“ Tak to chci mít a tak je to nejlíp. Francouzsky se neučím, leda co zde onde pochytím, nastavuju uši při učení mých dvou žáků; že nadpisku dělám francouzskou, zdá se mi trochu onačejší, nežli německá.

Na tyto ferie se těším, dílem že přijdu v kraje pěkné, dílem že zase jednou budu dostávati od Vlastimila majícího na chvíli, některé hezké básně. Nezapomínej zcela na krásné vědy a neodávej se docela citům nábožným na záhubu esthetických; nebo prvnější jsou, ať tak dím, zavinující se, ovšem tedy sdělávající blaženost, spokojenost pro člověka jednotlivého; druzí naopak rozvinujícího se, méně pro osobu vlastní blazí, ale tím více pro jiné; z nich-li se nám dostane jaká blaženost, tedy ne jiná, nežli zodrážená, ale kdo jednou té zakusí, ten tak lehce neupustí. Míním, že i u tebe to tak bude. Ještě ti tuto přiložím jednu znělku Petrarkovu mnou přeloženou.

Kdy ptáčků stesk poslouchám, nebo tmavé
jak větve vánek šustivý provívá;
aneb jak svíží bublem se ozývá
potůček, vlaže kvítky modrohlavé:
tu ještě, sedě v lásce rozjímavé,
ten nebe div, jejž země nyní skrývá,
ji samu vidím, slyším; mé vinívá
outrpně, jak by živa, vzdechy lkavé:
O proč tvá darmo krásná léta hynou?
dí ona, k čemu slzí potokové
z unylých očí neustále plynou?
Pro mne ty neplač; nebo moji dnové
jsou věčni, a mé oči zbyvše *) lesku
tam věčnému se odemknuly blesku.

Petrarka velmi těžek překládajícímu, za jedno rýmy — za druhé dáti tuž plynnost v jiném jazyku, ač se mi velice líbí. Já pozoruji dvojí rozdíl v znělkách. První nejsou nic, než nezměřený obraz, nebo proud, ale ne trhající citů (takové jsou Petrarkovy), jiné jsou epigramatické, které v posledních řádcích neočekávaný obrat dávají na př. Kollár. 50. 51. a nazvíce a tyto prý sobě zvláště oblibují Francouzi.

Konečně se měj dobře můj nejmilejší, trávíž v blahosti v Kochanově snad příznivější podzimek a chodě mezi žloutnoucími stráněmi zpomeň někdy, an tě duchem svým objímati bude, na tvého *Ladislava.*

Jestli bys mně ještě mohl psáti, tedy do 22. se v Praze zdržím, dýl ne.

*) Může-li se říci zbyvše místo pozbyvše?

Pak piš: . . . . na hrubou skálu (Gross-Skal) Post Sobotka. Abzugeben beim H. Forstmeister von Linka. Zde se zdržím as tak do 12. září, pak na Sněžku.

S Bohem!

V Praze 21. srpna 1821.

Přiležící obrázek: Radhošť, kterého já pro tebe ze slovanské Mythologie Kaysarovy vyrejsoval, za ten také dostanu báseň, viď?

Můj příteli!

Jednou nohou jsa ještě v Praze a druhou již skoro za branou maje, ještě tímto lístkem v spěchu políbení ti odesílám. Proč vlastně tenkráte píši, sám nevím, tak hle sám vidíš, že psaní listů na tebe již u velikém zvyku u mne; hleď, by u tebe ze starého a vší chvály hodného, a mně tak milého obyčeje nevycházelo. Toho přede vším podotknouti vidí mi se hlavní potřeba, byste se navrátili k první a předešlé lásce, abyste, na sebe a nad sebou se nezapomínajíce, nýbrž rozpomínajíce se na skutky v minulých provedené letech, na Múzy všecku zase mysl obrátili, majíce i pohodlí i sílu při ruce. To jest jinými slovy, abys ty nepřipustil, abych já, tvůj Ladislav, tyto ferie, anto se věru nemálo zbrojím, tebe v závodu nadehnati měl, nýbrž hleděl tvého silného odpůrce přemoci a překonati. Ano, ano, jen ty se tomu směj! a mysli sobě . . . . . věru by tě to proto nemálo mrzelo, když bych já ti zase asi 9 znělek, kopu epigramů, haldy písní etc. etc. poslal, a ty by neměl, čím by zaplatil; nebo nejmrzutější bývá věc, když přijaté dárky stejnými zodrážeti nemůžeme. Opravdu, já bych již rád, velmi rád zas něco nového od tebe četl, obzvláště nyní, kde rozmnožení tvých prací co nejvejš žádám; ano, však před časem nesmím nic prozraditi . . . . . Básni, jak chceš, přirozenou mírou, v přízvuku, v časomíře, dle sluchu po hindicku, anebo v nově vynalezené prosodii od slavn. Štěpničky. Co my tu máme prosodií, hnedle tolik co v Řecích bývalo filosofických sekt, co nyní v Uhřích jazyků a v Němcích zemských vlád. Ba to je hlavička ten pan Štěpnička, přízvuk se prý ovšem hodí velmi dobře k deklamací, ale ne prý ku zpěvu, to prý se jinak musí český jazyk kvantytovat, na př. otče náš milý pane, podle not: ♪♪♪♪♪♪♪ to budou nejspíše kůrové angelští! ta prosodie německé hudby! — Obzvláště úvod k tomu pojednání se mi líbí (abys se měl čemu pozasmát, udělám ti kratičký výtah, ovšem ani stín od původního; nebo ten je opravdově Lukianský, — pojednání to budeš moci čísti [snad] v Dobrosl., nyní teprv vyšlo z censury). — Tedy on, (t. P. Štěpnička) pod večír rajskými zla-

tými či jen pozlacenými krajinami se procházeje uvidí najednou stříbrný oblak (samé kovy; olovo přijde, je chuďas v cís. kr. službě), an se k němu sklání, a (monstrum per excessum!) tři bohové na něm sedí; a ti mezi sebou rozmlouvají, jak pravím, à la Samosatensis. — Saturnus, Vulkán, Apollo. Vulkán si stěžuje Apollovi, že mu někdo ukradl perlík, a Saturnus totéž činí, běduje, že mu ukradeny přesejpací hodiny a kosa. — Apollo jich lituje posílá Merkura, aby to šel hledati, a aj, Merkur přilétá zpět s návěštím, že to oboum čeští básníci ukradli t. odcizili, perlík přízvukotepci, a časové hodiny časoměrci a kosou prý poráží se, co se zprotiví.

Není to hezky? totě joviální člověk! to jsou nápady a západy, ale žádné popady. A ku konci dovádí na hindickou metriku jako rybníkář.

Inu tak je, vtip mu pohlavek nedal.

P. Jungmann vyjel ven k Markovi, tam se zdrží do sv. Václava, budu ho mít na blízku.

Jiného nevím dále nic, tedy skončíme.

Ladislav.

Ve forštovně pod Hrubou Skálou
dne 16. září 1821.*)

Můj drahý Vlastimile!

Nebudiž ti na urážku písmo, kterého v tomto listu užívám, nebo je tu kdosi tak zvědavý a čítá rád mé listy, tedy pro větší jistotu píši takto; jak liter užívám, sám se dovtípíš. A nyní kde mám začíti, bych ti všecko tak, jak bych chtěl, mohl popsati? Takovou krásu a výtečnost krajin, kterou zde nalezám, neviděl já nikde. Toto pořadí strmících skalin, tyto jemné, melancholii vzbuzující výjevy, ó toť by sám sem své oko poslati musel, ale mé nejlepší popsání zůstalo by mi vždy jen stínem proti opravdovosti. Zde já rád bloudívám a kochám se v krásách přírody, z těch holých skalin bych chtěl samé sochy vytvořiti; tuto Herkulesa klečícího, tak že by se každý báti musel, aby nevstal a temenem neprorazil nebe. Těžko býti v Praze a nepsati satyry, ale mnohem tíže těmito krajinami choditi a nebýti malířem. Však jindá více o tom, až buď ty sám v tyto vlasti přijdeš a se přesvědčíš anebo někdy oustně o tom. — Tvůj list minulý týhoden jsem obdržel a se velmi potěšil, že se nad básněním nezapomínáš, jakž mě o tom zaslané básně přesvědčily. Já ačkoli bylo silné mé předsevzetí, umělu jak náleží tyto ferie ctíti, nic méně posaváde ani perem netrhl jsem, pro samý prostopášný

*) List ten jest psán písmem kyrilským, jakož pozdějších listů více.

život. Tu jezdění, tu střílení, tu navštěvování, tu procházky, tu — — nu, a hm! —l—a—la—s—k—a—ska—láska. Věru, věru, brachu můj! Ta mne silně popadá za plíce, ó však já to hned předzvídal, ubíraje se z Prahy na venkov. Afrogeneia (nebo jsme jeli v noci) mi tak jasně po boku svítila, oč že — oč že — inu stalo se. —

Gott gebe nur eine gute Pfründe, ženu mám. Ty se směješ a litueš mě, že mi rozum uchází — však jindy se smluvíme. Ženu musíš míti, každý došek na střeše volá, pročež toho dosti. — Jen ty zatím básni.

Pana Marka jsem několikrát navštívil, mně se jeho povaha velmi líbí, chodíváme spolu po polích, ubíráváme se do hájku, sedáváme v besídkách, v křoví nastrojených a čítáme po rusky. Jest-li nyní co spisuje, nevím — ale má mnoho práce, klidil, nyní se mlátí, orá se, pak setba, potom dohlížení, co tu času uteče při tom, já pravím, jen spisovateli žádnou faru ne a žádné statky pozemské, — a ty také nebudeš to lépe dělat, až — — takové věci by náležely hominibus plebejis, non sacris.

Před několika dněmi jsme se drápali na „Trosky“ a v jaké společnosti! Kýsi p. Zloch byl s námi, ještě nepřestává muzám hrozit záhubou. Trosky, to je teprva to pravé, až ty někdy k těmto egyptským pyramidám přijdeš, tu oči nechváš.

P. Hanka spisuje nyní soustavný mluvník polský po polsky, je na něj vystavena cena, na nejlepší 700 rublů stříbrných.

Tenkrát píši zběžně a jen povrchně, nebo mi čas nestačuje, vzítra se odeberu do Arnavy a bude-li pohodlné povětří, odtud dále do Krkonoší. Až se vrátím, více a obšírněji ti psáti budu. Tvůj

Ladislav.

Na začátku budoucího měsíce jsem opět na Hrubé Skále, kde list již od tebe očekávati budu.

Vale.

V Praze 7. listopadu 1821.

Libo nebo žel, milý Vlastimile, my zase po tolikých rozkošných utěšených a blažených dnech v kraji požívaných museli opět do Prahy, bychom, vnímajíce vřesk židovský, harcování vozů, hledíce na nepřirozené laškování a hloupé tintěrkování, tím více uvažovali sprostnost, blaženost a příjemnost žití venkovského. Já tobě již v posledním listu něco podotkl o pěknosti krajů kolem Hrubé Skály, právě tenkráte, kdy jsem hotovil se odebrati ku Krkonošům. Tedy na chvílku pokračujme zase v našem cestování. S den cesty od H. Skály leží městečko Ho-

stinné (Arnau) a půl hodiny dále zámek a vesnice Orlov, čili jak to německý jazyk zde zove, Arnsdorf, tu já v rodině barona ze Silbersteinu celých tří neděl s potěšením potrval. Krajina ta, ti dobří lidé zde, baron a baronka nad míru a obyčej vlídní, to vše mi obtěžovalo odchod. A k tomu ona — kdo ona? — posečkej maličko, jen mně dej dříve krajinu tu opsati, a odpusť, že právě jí k vůli tobě německy popíšu:

Kennst du das Thal, wo still der Seifen fliesst,
Vom Thal empor ein dunkles Waldchen schiesst,
Und rein herab von blauen Riesenhöh'n
Die Lüfte frohen Sinn und Liebe weh'n?
Kennst du es wohl?
Nur hier, nur hier
Mein Glück mit dir
Wär' gross und wunderschön.

Kennst du das Thal, ein stilles Schloss erhebt
Hier froh sein Haupt, wo edle Sitte webt,
Und wo das Schicksal mit gelinder Hand
Wohlwollend hält ein liebend Seelenband,
Kennst du es wohl?
Nur hier, nur hier
Fänd' ich mit dir
Das längst gesuchte Land.

Kennst du das Thal, so dieses Schloss umzieht,
Im Garten ländlich schön die Blume blüht;
Hier grün die Au, dort frohe Hüttenreih'n,
Wo Treue wohnt, statt Myrt'- und Rosenhain:
Kennst du es wohl?
Nur hier, nur hier
Wollt' ich mit dir
Des Lebens mich erfreu'n.

Amen řekneš. Ba tak se s námi děje; tys jiným časem dělal parodie po Gottrovi (?) k vůli — a já svým časem dělám nogpasparire po Göthovi, k vůli — ? k vůli Nýně slyše ji zpívající při fortep.: Mignons Sehnsucht, zvolil jsem totéž metrum a tuto halabolku udělal. O bys ji zpívati, bys ji hráti slyšel! jak to ladná, milostkami ušlechtěná dívka. Jaký to rozdíl mezi městskou a venkovskou slečnou! — Po prošlých těch nedělích ubírali jsme se zase zpět, skoro celý dům, na navštívení k Linkovům, tu já ještě 4 dni se bavil v přítomnosti Nýnině. Na Trosky za ruku se vedouce spolu (v přítomnosti arci druhých), jako dva zbožní poutníci, za krásného dne jsme putovali, ó na cestu tu nezapomenu nikdy. Snad mně můj Vlastimil vytýkati bude nestálost — ba co všecko, co se tak kýmsito lidem přihází. Nicméně. Milujem — ale — ale — ale — platonicky, t. j. netělesně, pokocháme se s touto, s onou, blažíme se jejími vnadami, a nejvýš (summum bonum) přivedeme-li to k hubičce a pak — Morgen in ein anderes Städtchen, anderes Brot und andere

Mädchen. Však Nýna mi předce vždy v srdci tkvíti bude; a její políbení nezapomenu tak brzo, byloť to ovšem jen při hře na zástavy.

A což nového a pěkného z Krkonošů? — Ribrcoul tě pozdravuje; ale upřímně řečeno, já tam nebyl. Sněžku i s kapličkou jsem viděl od zdaleka, až tam se dostanu někdy jindy.

Tvůj

Ladislav.

V Praze 2. prosince 1821.

Můj příteli!

Jako když po hromovém udeření v skalinách a slujích a lesích ještě strašnější hlaholení se ozývá, tak i mě hromobitný osud menší ranou udeřil a schvátil, než jsem předzvídal, ale to samé hlaholení nesnesitelné. *O prosti!**) — to slovo a jeho pocítění! buď studenokrevný, příteli můj jediný! jakož já jsem, jak daleko mi možná, slyše mě nyní zvěstujícího, jak na pravdu se sklonilo, o čem já před tím jen snil, a ve snách, v listech s tebou mluvíval: „*mé předsevzetí z vlasti odejíti jest nyní nesklonitelné.*“ Tuto zimu zde přetrvám ještě a bohdá v měsíci dubnu nastoupím dráhu svou. Cožkoliv ale tobě svatého, při našem přátelství tebe prosím a zavazuju, o tomto nikde a nikomu zhola nečiniti zmínky; nebo má mysl již tak pevna a odhodlána v tomto předsevzetí, že mne žádné překážení neodvrátí. Nemni, že by toto bylo jakési jenom kypění krve, jakási nemoudrost hodinou pošlá, ne, na tom jsem se konečně ustanovil, co mi již po dvě leta na srdci hnětlo, co mi dnem nocí před očima vězelo. — V zlé hodiny, kdy mne osud pronásledoval, bývala to má myšlénka, ale tu jsem se vyvedení obával, obávaje se, by snad neštěstí můj rozum nezaslepovalo. Nyní však jsem toho docela prost, zevnitřní štěstí dosti mi přeje, a tu teprva zraje a dozrává vnuknutí to, nepodpíráno žádnými zevnitřnostmi, ba spíše by se mohlo říci, potlačováno a udušováno.

O což já jsem tebe již mnohokrát za šťastného pokládal, že ti bylo odevzdati se stavu, kde své blaho nalezáš, mně to možné není, a teprva při zvolení stavu tohoto s nepokojností bych se na věky potkával. A předce jest to ten jediný stav, kde nám ubohým Čechům svou hřivnu tak věrně skládati možno. Všude jinde musíme býti otroky, nedospělci, dvěma cestami kráčejíce. Nám zevnitř spomoženo není, leč se to někdy zevně stane. Ale vlast!! — Nemni, že bych já se této kdy neověren státi mohl, ne nikda! — a co mně zde na přímé cestě pro ni činiti nedovoleno, to budu hleděti na nepřímé sdělati.

---

*) Ruský pozdrav při loučení, tolik co naše: s Bohem!

Kde jaké semínko budu moci zaseti, to udělám. Však o budoucnosti, anaž tak nejistě posaváde v mém srdci tkví, těžko mluviti. S tímto srdcem, které v mých prsou bije, s těmito podrobnými vědomostmi, které jsem si posud nashromáždil, doufám, že i tam opuštěn nezůstanu, tam mně bude v Slovansku volnější okres, a ten, jenž ptactvo sytí a lilie šatí, i mne neopustí. Velkou nezměrnou oběť tomuto předsevzetí, nežádaje náhrady, přináším; opouštím vlasť, opouštím rodiče, opouštím tebe — jiného mne bez toho zde nic nevíže. Měj naději, nejdražší příteli, jakož i já mám. Tato zem, tyto kraje nejsou naše věčné obydlí a běda nám, kdyby byly. Nechť se rozloučí těla v díly světa, duchové naši vždy zůstanou při sobě, vždy se budou objímati a spolu se těšiti; nenít to tak hrozné, jako kdyby smrt nás rozděliti měla, a přec bysme i tuto ztrátu oželeti museli. Ostatně již přestávám tebe i sebe těmito myšlenkami sužovati, zanechav pokračování na podruhé. Ještě se dost nalkám, naslzím i po leta budoucí. Tebe líbá tvůj věrný

Ladislav.

Tuto ti odesílám, můj miláčku! jedno oddělení tvých básní censurovaných, žádaje, by's je přehledl, poopravil, a co více se ti viděti bude, učinil. Já je mínim, dokud se tuto ještě nalézám, tiskem obstarati, aby vedle mých (tento mně drahý pozůstatek) v jednom pořadí, tak jako my stojíme, stály. Druhé oddělení, rovně tak silné, je nyní v censuře. Na třetím pracuji a vděk jsi mi udělal těmi pracemi po poslu poslanými. Až ty censuru projdou, rovně ti je pošlu. Tyto však přehledna, brzy mně odešli. Naznamenej si názvy a potom sobě pořádek, v jakém se mají tlačiti, ustanov sám.

Nyní trochu ponahledněme do I. oddělení. *Jurist?* Ovšem. Musel jsem dáti censorovi bělmo na oko; nebo slovo „bohoslov“ by byl tuze přísně vzal s erotickými písněmi na váhu. — Censor byl Zimmermann, t. j. po česku tesař, ale já bych raději překládal drvoštěp. Pohledni jen na str. 13. Co mu to zde do palice vlezlo? Tuto strofu buď předělej a dáme ji do censury znova anebo může-li to býti, aby se vynechala? Já nevím. — Str. 20. Této básně mi líto, mně se nad míru líbila, tu také zohavili. Str. 27. „*Na nebi.*“ Tamť ovšem pro hrdiny dle popovské vídky není místa, nýbrž jen pro kapucíny, řeholníky, poustevníky a co toho podobného více! Teď slyš! str. 28..... „*míru Čech jest.*“ Censor to opravil takto: místo Čech postavil „rek.“ Tu vykoukají .... asinina, leporina. Však je on censor a má víru. Zasměj se! zazlob se ..... str. 29. „Láska k vlasti, k choti, k dítěti,“ — to jsou ovšem věci z lunárního okresu, ale vždyť tam stojí „zahubiti Němců;“ a to my nesmíme, tyť jsou dle smyslu pana censora naši dobrodinci, naši bratří,

naši tyranové. Tu mi připadá, že mi též censor v jedné básni slovo tyran vymazal ve větě: „volnost mou vyšší tyran nevíže“ a já tam musel postaviti „žádný člověk.“ to jsou arci synonyma ve Vídni vydaná. Slovo tyran prý budoucně ani ve slovnících trpěti nebudou, vidíš, jak se začíná jazyk čistiti, pravý to purismus. Nyní jenom opravuj dle možnosti Evrozinu. NB. Ten název „Odvod“ se mi opět nelíbí, já postavím „Únos.“ Odvod bych spíše jmenoval to, co se odvádí n. p. obilí, peníze do cís. kas atd. My se nemusíme tak přísně na slova vázati; nebo nepřekládáme písma svatá ani zemské cirkuláře.

Tuto ti odesílám první arch mých básní (korekturní), do nového roku dostaneš celý výtisk, tobě můj příteli! celým srdcem přátelským v dar a závazek oddaný, ačkoli tvé jmeno na dedikačním lístku nestojí, však co nám do světa, a co potřebuje svět věděti, koho celým srdcem miluji. Zde ti ještě podotknu, co se všecko s mými básněmi stalo v censorské mučírně. Skoro polovinu před vagacemi a o vagacích censuroval Němeček, ten zle hospodařil, mnoho vymazal. Druhou polovinu po Němečkovu odjezdu odtud do Vídně dostal Zimmermann, ten byl trochu mírnější. Já dal poznovu vymazané básně do censury, a nyní vše to přirovnávaje, mezi stem ovcí nepřišla ani jedna k ztracení t. j. nezhubilo se básní jen asi pět, a k štěstí mi na nich mnoho nezáleželo. Znělky puštěny všecky, též i „Rafička.“ To je vůně. Z hlouposti se ledacos stane.

Národní písně mně brzy pošli, dle tvé chuti pěknější a zvlástě které máš z tradicí, snad si je tam na Donu někdy kozák bude zpívávat nebo na Volze nebo na Nevě. — V tomto oddělení tvých censurovaných básní máš tak jakýsi mikrosmos nynější Čechye. — Jsme nechť je jak chce k politování; kdo má chuť toho dále snášeti, ať.... Panstvo, jak píšeš, prý se učí (slyšels jen na ucho) — ovšem že se učí — všemu, jen ne co národního je. Jungmann, tato hvězda první velikosti, kvílí a běduje, — na svém slovníku pořád pracuje — a jak se mně zdá, dohotovený hodlá odeslati do St. Ptrsb., kde akademie, která všecky slovanské slovníky kupuje a vydává, jej vděčně přijme. „Krok“ stojí, neboť jest bez odbytu. Brož se nalezá nyní v Linci, štud. metaf. a obydlím tam kde já bydlel; jestli mu budeš psáti, pozdrav ho ode mne, a piš mu, jestli čítá Horáce, aby si častěji přečetl kapitoly, kde jsou nápisové: Ad anum libidinosam.

Votypka tě pozdravuje, co nejdříve ti bude psáti hebrejsky. To prý má býti jazyk! jeden prý z těch, které Ezop vychvaloval. Také připomenouti musím, že mé nejmilejší zaměstnání v bibliothece je čtení biblí. Žalmy, Job, Píseň písní, Přísloví atd., to je ovšem velmi krásné, obzvláště po bratrském

vyložení. Co mně zde napadá, a co bych já udělal, ač mi již času na krátce, totiž z biblí bratrské udělati fraseologický výtah. Ten mi, příteli, někdy udělej, já ho budu potřebovat, ty také, jiní také, a nebude penězi k zaplacení.

Zde ti místo opisek odesílám některé ruské výtahy pilně druhdy mnou sebrané k cvičení; já jich více potřebovat nebudu. Karamzina, tohoto kněze Gracií, sobě jistě libovati budeš. — Asan Aganice (viz Götha: Was seh' ich Weisses?) jeden opis je jazykem Srbským či Morlackým, druhý Illirským. Můj překlad budeš v mých básních moci přirovnávati.

Slovanská myth. od Kaisara. Zde jsem začal dělati též výtahy, však málo. — Písmo k Pisonům, z Ruského Horáce. Není též celé opsané.

Ostatní mé výtahy a excerpta ti pošlu až dále; nebo já toho bez toho nebudu více míti potřebí.

Máš-li pak jakou grammatiku ruskou? Já zde mám dvě na prodej „Puchmayers System," která ale pro začátečníky těžší, a potom Tappes Russ. Gr., která lehčejší a obšírná.

Nyní mi často piš, nebo potom kdyby chtěl, nebudeš mívat příležitost častou.

Vale.

O Wohlm. nic slyšet, ani o jeho básních — zůstalo to při návěští.

Nyní si zapálíme fajfičku tabáku a půjdem — na sen. Již skoro rok jsem šňupání nechal, za to kouřím — to je moudřejší — aspoň ten dým a kouř mně vždy marnost, nestálost a ničemnost věcí lidských na paměť uvádí.

(Posledního?) prosince 1821.

Dnes mí lodičku pozorlivě neste,
Vlnky dověrné! dívku, to vězte,
Dívku po vás vezu přespanilou.
Jímavou milost kdy pásní
Mocně dívku obtočí,
A kdy žádanou milenku
Přeblahy jinoch zočí:
V rozkošech plynou tu chvíle,
Až se jich blahost u cíle
Šňatkového doplní.

Zvolna vesílka se chop lípového,
Pentlemi něžně ozdobeného,
Loďku, Julinko, ty uměle řiď.
Ztupený kde v ospalosti
Dům rukou pořádací
Ženky pečlivé zochotní,

Vše v kolej se povrací.
Žence dáno žezlo klidné,
V říši kolkolem dovidné,
Jím by vládla zvýšená.

Jemněji loďka se dále kolíbá,
Vlnka za vlnkou hravě ji líbá
V závodovém běhu hádku vedouc.
Svou vnadou člověctva kvítky
Ctná matinka odchová;
Tisknouc poupě k srdci svému,
Nedbá, jí že růžová
Prchne krása, — mocnějšími
Víže pouty, žvatlavými
Dítky otce obklopíc.

Hledni, Julinko, tu na břehy květné,
Vesna libostná jak v nepočetné
Stkví se barev změně rozmanitých.
Nezbednou nohou radosti
Různé kvítko muž kazí,
Zábavám tichým domácka
Zlá ho vášeň odcizí:
Ženka jen činí pozorna
Jej, květem vonným zpokorna
Své kdy skráně ozdobí.

K ostrovu semto Julinko zatočme,
Pevně zadrhše lodičku vykročme,
Tamto do hájku líbý zove chlad!
Blažený, kdo bez žalosti
V lásce trávil léta svá,
Kdo na konci plavby časné
Zvýšeným hlasem zvolá:
Ženko má! my plouli řádně,
V loď naši neváli zrádně
Větrové pobouření.

Zde jsem ti, drahý Vlastimile! opsal jeden nový okus, jejž jsem hned v Strakonicích, na Plánkově loďce se voze, básnil, a kterýbys byl až tlačený v naší sbírce ke čtení dostal, kdyby škaredá censúrka — — nyní si z toho již nic nedělám, kdo ví, kdy těch prací budeme moci vejnosněji užiti. Budoucně ti jich ještě několik pošlu, za tvým druhdy napomenutím, že práce nejjistější před ztrátou bývají v listech přátelských. Ať ale i ty se hesla toho držíš. Já nyní nehrubě čeho způsobiti v stavu jsem, maje díla nevnadného plné ruce. Palackého sem z jara máme dostat za professora estétiky, posud musíme býti spokojeni s neestétickým supplentem. Rovně k doslejchání, že zde má býti řízením Šenfeldovým divadlo české způsobeno, budeli z toho co, ještě nevíme, posud hráli dvakráte česky — a to víš — Štěpánkiana. Holla! P. Štěpánek

dostal od J. M. císaře zlatý peníz a pochvalu, že se horlivě zastává prý o českou literaturu. Nu, můj Bože! — tak se to děje za našich dnů; jaký pak peníz zasluhuje náš miláček Jungmann, když ten tu....n dostal zlatý? ale vždyť nyní jsem si zpomněl, že když byl císař v Praze, hrála se česká hra, a ta se mu líbila, a ta byla od Štěpánka. Ještě této zimy se tu bude hráti česká opera, na které Štěpánek pracuje, totiž přeložení „Švejcarské rodiny.“ Jak to asi vypadne? — Hanka také chystá svou operu „Boženu“ do tisku. To jsou pilní a hodní lidé.

Že pak mi nic nepíšeš! — Já ti posledně psal před svátky a ty neděláš ani zmínky. Piš mi brzo, co u Vás se děje, jak se tito a onino mají, a tak dále. To jste lenoši, Plánek a ty, oba mi nic nepíšete; jak já se Vám pomstím, hodně pomstím.

Místo novoročního hezkého vinše ti pošlu špatničkou báseň, čti:

Hrdlička.

Proč hrdličko zlatá,
Proč mne ze sna budíš?
Proč svým cukrováním
Mou blahost mi pudíš?

Zdálo se mi ve snu
O mé nejmilejší —
O mé nejmilejší,
Ach! a nejhrdější.

Kolikrát v planoucích
Mohla očích zříti,
V očích mohla čísti,
Má co duše cítí.

Kolikráte mohla
Povědomost míti,
Jí jen jak se snažím
Vždy na blízku býti.

Ale ach! ni oči
Ani mé vzdychání
Nepovzbudily tě
Divko k milování.

Zdálo se mi ve snu
O mé nejmilejší;
Povolnou jsem líbal
Láskou nejčilejší.

Proč hrdličko zlatá,
Proč mě ze sna budíš?
Proč svým cukrováním
Mé srdéčko trudíš?

V Praze 2. ledna 1822.

Moj vozljubleniejšij!

Nemoha se dočkati posla v krátkosti těchto několik řádek k tobě odesílám. Tvé poslední psaní divněji všech druhých na mne účinkovalo a v smutnější rozpoložení uvedlo ducha mého. Milý, drahý, jediný příteli! není jinak, již mne nic od úmyslu mého neodvrátí, leč by se velké věci díti musely a zvláštní v tom vůle boží býti, aby plaň má zrušena býti měla. Já ale doufám že ne, útěchy tobě ani sobě více dáti nemohu, než jsem dal v posledním listu, ubezpeči se, že ani ty ani vlasť ani ro-

diče ani já sám sebe ztracena míti nebude; a zde — zde, o, ty mi nevěříš, jak mi divno, divno okolo srdce bývá, když o tomto *zde* přemýšlím; zde na mne nečeká nic, než bídný, bezčinný život a nedej mně toho připomenouti, které myšlénky má duše se hrozí. — — Buď jist, že tam štěstí dojdu, jak dalece mi jen bude možná při vzdálení (neříkám ztrátě) od vás dosáhnouti. Tvá námitka, že mne císař nepustí, mně mnoho starosti neděla; nebo kde všecko učenými lidmi jako v naší monarchii oplývá, tam tak mnoho o učedlníky se nestarají, a konečně já nemám třeba pasu jenom v naších zemích, až hranice přejdu, dám si ho podepsati dál, tak jako náš Trnka vloní udělal. Nyní jen posla čekám, těším se na národní písně, na tvé opravené básně; pak ti hned pošlu výtisky mých básní; nyní již se dotlačují $4\frac{1}{2}$ archů. Druhé oddělení tvých básní jsme dostali, třetí je ještě u censury. V druhém oddělení vymazáno: „Pobídnutí k radosti“ — pak znělka: „Nebe“, pak: „Můj osud.“ Ostatně nic. Ještě milosrdně. Mám-li pak ti též poslati tyto? Jestli ještě něco máš v zásobě doma, tedy mi to pošli, dá se to do 4tého, jakožto do přídavku — a potom se bude tlačit, víš, za $\frac{1}{4}$ leta by ti to neměl kdo obstarat. Výbor velký nesmíme dělat, aby to přece dalo nějaké volumen, já tak mnohé básně také dal do svých, které mi tuze nejsou milé, ale co? jen tam s tím, po čase až budeš druhé vydání strojit, všecko to vynechati bude možná, dosadiv tam výbornější práce. Ještě tě budu žádat o ty písně vindické, které jsem ti poslal: opiš mi je a spolu nesrozumitelná slova vyjasni, mně už to vyšlo asi z paměti.

Puchmeyrovu grammatiku ruskou můžeš dostat za 3 zl. a Tappovu grammatiku praktickou za 4 zl. Poslední by se ti ale lépe hodila, neboť důkladná — a Puchmeyrovu vždy dostaneš. Po poslovi budu více psáti a také zas mám nějaké přívěsky pro tebe.

Piš tvému tě stokrát líbajícímu příteli

Ladislavu.

Votypka studuje práva.

Tyto písně bych také rád měl: Ten zabranský kostelíček . . . na kytaru, housle. Jen mně jich hodně pošli, nepotřebuješ opisovat, já si je opíšu sám.

—

12. ledna 1822.

Darmo čekám, a zase čekám list od rozmilého Vlastimila. Ani list, ani požádané písně, ani básně, — ani nic. Může být, co já toto píši, že to všecko již na cestě. Nemejlím-li se,

ty's bezpochyby něco po příležitosti poslal do Strakonic a tu bych se na tebe velmi hněval; neboť bych neměl naději toho tak brzo dostati, raději jsi mohl posečkati na posla vašeho; a za druhé zvědavost toho tak nenechá, jak bych to měl dostati, nebo já dostal minulý týden do ruky obálku od tvé ruky: „Žádá se p. Vlastisl. ten balíček“ — — ale nic jsem ještě nedostal, anebo snad se na mne dokonce nehněváš, že mi nelze jináč, nežli osudu mému se podati, o tom více psáti nechci. — Zde tedy, když ty mně nic neposíláš, zase já ti něco pošlu, čím by se zaneprázdniti na hodinku mohl. Jeden výtisk těch básní tedy tobě, a druhý dle tvé žádosti pro vaši bibliotheku, jíž bych dobrý úspěch a přirostání od srdce přál. Náleželo by ovšem je již vázané poslati, já to vím, ale nemohlo to býti a já tuto připomenu, bys je ještě asi dvě neděle nechal vysušiti, sice by se zkazily ve vazbě, jako tento přiložený, který zatím převraceti můžeš, a pak si je dej vázati, třeba do svinské kůže. Uvidíš přitom rytinku, ta se ale trochu nepodařila (opus manuum nostrarum) zvláště ten Milek. „Milek musí být!“ „psal mi jednou můj Vlastimil, já ho uposlech, já za to nemohu, že z toho se udělal Filek; cur urceus exit? Ten Milek se také všelijak podle času musí měnit, jako jeho máti, a jako gracie. U Řeků a Římanů (tak aspoň myslím) bylo to zdravé a jadrné dítě; a u nás? —

„Tak vše u nás to hezounké, outlounké a lehounké,
Cožkoli Muza našich krásomilů vyvodí!
O věku náš, ty zlatinký! — Kněžna ***, považte,
všecky charitky ryté *) již na malíčku nosí.
Ba toho více: Erota viděl již kýsi to básník
druhdy věterkem plout lístku na růžovíném.“

Totě arci lehký Milek (à la Gesner) jak ho náš čas žádá. — Zatím ale nedělá nic, já tak mám ledacos v mých smíšených básních smíšeného ale žádné satyry, tedy může za satyru ten kuprštyk sloužit. Nyní budu prosit o brzkou odpověď, o brzkou, až sem zas posel přijede, odešlu ti první tištěný arch tvých básní. Již začínáme sázet. Panu Jungmannovi se zvláště líbil Petrarkův sonnet, považován ze strany plynnosti. Co ty mu říkáš? já hodlám až dále (snad ho také v Sct. Petrburku dostanu) udělati výtah z Petrarky, neboť všecko nezasluhuje býti přeloženo, a mnoho se absolutně nedá přeložit. Nu uvidíme. Zde také přikládám několik znělek Kollárových (z Dobroslava vzatých, kterého 9 dílů téměř můžeš v Budějovicích čísti, má ho Sommer) a několiko lístků pojednání (o kterém jsem ti již psal) Štěpničkova; já více nemohl dostati, jsou to

*) t. v prstenu.

listy pokažené. Již byl ten arch v Dobroslavu tištěn, p. Jungmann ale zaplativ jej kázal vytrhnouti a zničiti, proč? snadno uznáš. Škoda je ho ale, věčná škoda! Toto pojednání, kdyby se bylo v známost uvedlo, mohlo dělat epochu v České literatuře! vidť! — ba ovšem; nebo jím by se byly „tyto vášnivé hádky skončily.“ — Dále ti odesílám několik slovanských národních písní, které jsem na své cestě skrz — ouha! — Ale známá-li pak ti tato píseň, já ji slyšel onehdy od naší kuchařky zpívati, ale neumí prý ji celou a slýchávala prý ji hned doma od své tetičky zpívat.

„V Královradě na zahradě kvete krásná růžička;
pokropila krásnou růži (po dvě noci rosička).
V Královradě na zahradě u té krásné růžičky
vylévala má panenka (po dvě noci slzičky).
V Královradě na zahradě spolu jsme loučili,
u té krásné růže jsme se (posledně políbili).“

Snad mně můj Vlastimil pošle ostatek, snad ho někde dostal. Ba věru, nám péje lid! — Kroka vyšly dva díly, to víš. Pan Presl dostal zápověd jej dále vydávat; takové knihy prý pro Čechy nepatří — o světe! o hromové! že ještě meškáte. Ten dobrý vlastenec a ctihodný pracovitý muž se nyní u dvora o to uchází, by ho směl dále vydávat. Stuartka docela zapovězena — tak na Šilleru všickni jiní národové mohou mít studnici, jenom Čechové — jenom Čechové ne! — Však bych ti tyto věci ani oznamovat neměl, věda, jak bolestné i tobě to býti musí, a tím se za šťastna pokládám, že ani desátý díl toho nevíš na venku, co se zde všecko kuje a kutí. Ještě jedno, censura odtud (tak se povídá) přijde do Vídně — pak adié — dvůr vidí samé nebezpečenství, samé spiknutí, samé karbonáry, samé ruské společnosti — O Bože! Kýž jsem jednou již 100 mil dále od takové h . . . . . a pr . . . . .; tam mně nebude nikdo bránit pravdu mluvit a obraz toho všeho vystavit.

Příteli! Nediv se tedy a raději mne podporuj v mém arci velkém podnikání, ó, jen toto ještě částka mé blaženosti; nebo mně nelze déle v národě vší — vší svobody zbaveném bydleti. — Tam jen má hvězda svítí — neboť mně nic dražšího není nad svobodu! Raději tam dost bídný život, nežli zde býti zakoupeným — o já nechci více mluviti — však ona přec někdy struna praskne a tyrannům oči vyšlehne.

Bože můj! mou mi mladost vrať! kde já v bezpečnosti o těchto svízelích ničeho nevěděl! — ani si vzpomenouti nesmím! Měj se dobře, můj drahý, drahý příteli! Měj i budoucně bedlivé oko na to všecko, na té oddálenosti spolu nechť zapředem rovně tak dlouhou nit, ať ji potom kdokoliv v klubko svíjí.

Tě líbá tvůj

Ladislav.

Sedláčkova geometrie (měrosloví) se tlačí, k tomu též Preslův rostlinář díl III. po částkách s rytinami v kamenu.

---

20. ledna 1822.

Můj příteli!

Mezi tím, co já toto píši, snad tobě už doručeny věci, které já tobě po poslu poslal a nyní před hodinou jsem dostal list tvůj z pošty, kdežto jak píšeš, ještě v nevědomosti jsi se nalezal. Všecko, cokoliv bych si jen žádati mohl, jsem obdržel, a jaká to byla radost pro mne, jedna stíhala druhou. Ráno procházeje se po pavlači (nebo u nás letos nemáme žádné zimy) a kouře svou ranní trubku, vidím s recepisem kohosi ke mně jíti, i tu já hned běžel do c. k. berny a hle tvé básně, nové, předělané a list. Pln nedočkavosti, ani jsem domů dobehnouti nemohl, nýbrž vešed do bibliotheky všecko napořád s největší utěšeností jsem četl. Přišed domů a hotově věci tobě odeslati po deležanci, tu přijde od posla list s 4 zlatými, po tom já hned ty věci odeslal, nebo po deležanci jsem nemohl (jede vždycky v neděli, a to bylo v pondělí). A odpoledne zas dodány mi národní písně, tu bylo radostí jednoho dne! Nyní tobě musím vyjevit, proč já tak dychtil po těch národních písních; já doufám, že ty proti tomu nic nebudeš míti, já ty písně ještě ten čas míním dáti do tisku. Ovšem tobě patří největší díl těch písní. 35 jsem jich dal do censury. Mám naději ještě od p. Hanky některé dostati a rád bych mu je dedikoval. K tomu ke všemu, budeli možná, bych rád udělal místo předmluvy kratičké pojednání o národním básnictví. Co ty tomu všemu říkáš? — Tvých básní 4. oddělení v censuře, a již by se mohly tisknout, ale skrze to: „slovo“ nemůžeme, musí být dříve censurováno. — Na mou žádost to učiň a dej to motto: „Den unsern Lieder“ pryč, z jisté příčiny bych to nerad viděl. Mimo to, já dám jiné a mám za to, že s ním budeš spokojen.

Třetí oddělení obsahuje: Dcera mlynářova. Únos. Odporoyání lásce. Na podzim. List příteli. (Vesel.) Nápisové dle Sillera. Tu mne zas censor pozlobil; nebo tyto strofy v únosu vymazal: 4tou „hu! vraždu etc.“ 24tou „Stůj! Stůj!“ 29tou polovici „Chceš srdcí těchto etc.“

Co máme dělat? Dáme to tisknout přec, a tyto tři strofy takovýmito znamenky (— — — —) naznačíme, ať si je potom, komu líbo, připíše. V „Dceři mlynářově“ vymazán poslední řádek.

Nyní poslyš jednu národní píseň, kterou já dopadl:

1.

Za lesíčkem růže
smutné dokvetá,
má panenka stůně,
žalostně vzdychá;
když ta růže vykvetala,
má panenka putovala
se mnou do světa,
a, se mnou do světa.

2.

Putovala se mnou
v jedlovém lese,
tam utrhla pěknou
kytku v pasece,
tu mně dala za klobouček,
kdy jsme sedli na palouček
k studené řece,
a, k studené řece.

3.

Putovala se mnou
přes tři potoky,
jeden byl u kraje
hezky hluboký:
pomáčela si sukničku,
sušila ji na sluníčku,
a to z pokuty,
ba, z pokuty.

4.

Putovala se mnou
až do Moravy,
tu mně darovala
věneček z hlavy.
Tu jsme oba tancovali,
až jsme oba potrhali
věneček drahý,
a, věneček drahý.

5.

Tu jsme tancovali,
to na popelec;
muziky nám hrály
ještě na konec;
hrála taky Nemodlenka,
že nenajde má panenka
více svůj věnec,
a, více svůj věnec.

V této písni jsem nic nezměnil, leč místo *vandrovala: putovala* a místo *roztrhali*: *potrhali*.

Co je to Nemodlenka? Není to slovo u nás známo? Jak se ti tato písnička líbí? Já onehda dostal do rukou německé národní písně 3 díly: Des Knaben Horn nazvané, tam také byla: Andreas, heiliger Schutzpatron, potom: Ich bin gfahren ums Heu atd. Četl jsem v tvém listu něco o Almanachu; tedy věz, že na budoucí rok p. Svoboda Navarovský jeden míní vydati, totiž jeden český a jeden německý, aby prý se rytiny vyplatily. Jestli mu budeš chtíti něčím přispěti, máš vůli, jak slyším, budou prý básně toliko metrické.

Kolikráte v těchto mých smutných okoličnostech sobě jsem žádal, bych jen jedinkou hodinku s tebou porozmluviti mohl. Ale — ty mně píšeš o vidění a shledání našem v Strakonicích — strach a hrůza mne pojímá, kdy na to pomyslím. „Ne, ne, nesmíš ani jednoho z těchto tvému srdci drahých více viděti!“ Tak jsem kolikráte zvolal — čas ubíhá — ještě dva úplné měsíce, pak se všecko rozhodne. O tom, bude-li čas postačovati, a budu-li dosti silné srdce s to míti, přihotovené na tuto bouři, o tom ti ještě zprávu dám, — tedy bychom se v Strakonicích vi-

děli, kde bych já se s tebou — s mými rodičemi ač jen duchem — s radostmi mé blažené mladosti, které jsem tuto požil — rozloučil. Ty mne všelijak strachuješ; ale já se tak zhola na cestu nevydám. Když budu mít pas, všudy projdu — a jestli mně ho nedají přes hranice, požádám jej toliko na některé hraničné město u př. do Věličky, a tu dle příležitosti se snadno vykradu. Já musím — předně, jak jsem ti už několikrát psal, tento stav náš a naší obce se mi dokonce nelíbí; za druhé mne samého cosi mně samému neznámého k tomu vede, a jak vidno, tamto chci býti prospěšnějším své vlasti prostředečně.

O kdybych se přesvědčiti mohl, že to všecko jen sen — za čím se sháním a — byť by i sen byl — jen aby věčně trval. A konečně já zde nemám žádné naděje k nějakému řádnému stavu se dostati, a tak den ke dni na zdař bůh živu býti — to docela nechci. Já se mínil oddati profesuře, přišed do Prahy nyní z ferií žádal jsem, by mi bylo povoleno, opraviti své klassy ještě z logiky (nebo ty víš, kam mne má lehkovážnost přivedla tohoto roku) — ale žádost má byla odepřena, a s těmito vysvědčeními nesmím k tomu stavu přistoupiti, ač bych dosti, ba nejvíce dospělosti k němu měl.

Já již i na to byl odhodlán, ačkoli ne tak s celým srdcem, přistoupiti k bohosloví, ale i tuto z tétéž příčiny mi cesta zabedněna, a o právích, to nechci dokonce ani slyšet. Já dosti byl na všelijakých rozpacích — a již jsem byl toho úmyslu, do Lince zase se odebrati, an prý tam pod mírnějšími závazky přijímají, a již jsem se na cestu hotovil — v tom ale jsem slyšel o smrti p. Klicpery, jenž mé outočiště byl, a dílem tato má nynější myšlenka u mne pořád dozrávala. Je-li pak tomu tak, že Ryzka v Budějovicích bohosloví studuje? — O mých nynějších okoličnostech — tyť jsou tak — tak — od kondicí se živím, jiného nevím co bych ti mohl pověděti a co by's toužil zvěděti, an se's na to již několikrát dotazoval.

Nyní zase čekám brzkou odpověď, an se naději, že's věci po poslovi dostal, a v duchu tě můj jedináčku líbám.

S Bogom.

V Pragě dnja 20. janvarja, 1822. ili v dieň imeni Jezusa Christusa.

V Praze 28. ledna 1822.

Obdržel jsem dnes zase, drahý příteli, list tvůj a z něho jsem velké potěšení nabyl. Ačkoliv bych já již o těchto věcech, mého výletu se týkajících, docela psáti přestal a všecko na naše ještě shledání si uspořil, nic méně ještě nevolné péro mně tuto něco podotknouti velí. Tvé rady já následovati zcela

nemohu, aniž se myslím na Lvov hned zatočiti, aniž v Polště čeho vyhledávati; to by bylo to poslední! To bych ještě raději zde zůstal, nežli v našem Polště živu být. O přejití já nemám docela žádné starosti, to se všecko dá dělat. Do Velešína na svátky přijíti mně docela možno není, ač bych se i s těmi krajinami rád rozloučil; pročež tě žádám, jestli vůle Boží v tom, abychom se ještě viděli, do Strakonic přijíti, o čemž mně oznam. Může být, že to bude poslední naše vidění, můž také být, že ne; nebo já myslím, byť bych sebe déle tam pobyl, že tam předce neumru; — do toho času ty zatím v Čechách budeš někde mohovitým p. farářem nebo děkanem, a já snad také v Rusích zbohatnu (aspoň schudnouti nemohu, to jsem jist, poněvadž nepřinesu než sama sebe), pak majíce třebas již oba 50 na hřbetě ještě se viděti budeme moci. Vidíš, tato chatrná myšlénka mě bude někdy těšívati. Nyní poslyš, což Schlötzer o St. Petersburku, o městě toho času 58 let starém, povídá; jen tam, jenom tam směřuje všecka má snažnosť. „Russland ist eine grosse Welt und St. Petersburg eine kleine Welt im Auszuge. Heil jedem jungen Menschen, der als gelehrter Reisender seine Lehrjahre in dieser grossen und kleinen Welt anfängt. Ich kam und sah und staunte, und ich kam doch nur vom Dorfe her! Hätte mich, nach meinen Wünschen, mein Schicksal vorher nach Konstantinopel, Aleppo und Peking geschleudert; ich würde da vielleicht mehr mir Neues und auf den ersten Blick Befremdendes gefunden haben: aber nicht das Auffallende in der Mannigfaltigkeit, das Lehrreiche, das Geisterweiternde, wie in Petersburg. Vieles, was anderswo schön, aber klein ist, ist hier prächtig und gross; Vieles, was anderwärts gross ist, ist hier kolossalisch, gigantisch. Asiatischer Luxus mit feinem europäischen Geschmacke gepaart; dem „Nil admirari“ wird hier kein Stoiker treu bleiben können; dafür, wenn er sich hier ausgewundert hat, wird er anderswo sich über desto weniger wundern dürfen. — Wenn auch ein Meister das Gemälde dieser Stadt beschriebe; so würde er doch manche seiner Beschreibungen mit der Einladung schliessen müssen: Komme selbst, sieh und hör' und fühle etc.

---

9. února.

To jsou mrzutosti a pletky, milý Vlastimile! Já bych z kůže vyskočil. Tvé básně jsme teprva včera všecky z censury dostali, a skrze to „Slovo“ se nemohly dříve tisknout. Tento týden se dozajista začnou a dáli Bůh 17tého ti odešlu po deležanci první arch, ruskou grammatiku a co bude.

Mně se onehdy donesl k uším úsudek Štěpničky a Štěpánka o mých básních: „Mladík! Vše to ještě neustálé atd. Štěpnička prý vydá na ně kritiku, kdy, kam? nevím, kýž se to ještě stane dokud já tu. Censura ti vymazala v písni „Na vlasť“ jednu strofu a jeden řádek, pak „Über Czechen“ a pak slovičko „*Tyranům*“; já postavil „*Vladykům.*“ Pořádek jsem vyvolil sám, nemoha tvé vůli za dost učiniti, nebo se mi časoměrných básní málo na oddělení zdálo býti.

Z mých národních písní mám již asi 30 z censury, ty ostatní jsou tam, bude jich asi 90 a potom „Zlomky.“ P. Hanka dedikaci přijal a sbírku tu mnohou písní, kterou naschráněnou měl, rozmnožil. Já myslím, že jich asi 30 bude míti přec estétickou cenu, a kritiky vydrží. Dost až dost! Herder jich ani tolik nenalezl.

Měj se dobře, tě líbá tvůj

Ladislav.

Budoucně víc.

V Praze 12. února 1822.

Ba nejmilejší příteli! kdyby možná bylo, každý den bych tě chtěl listem navštiviti a potěšiti, jestli možno v smutných listech potěchy nalézti. Dílem jsem byl sám vinen, že jsem ti nepsal, dílem mě všeliké práce zdržely, a dílem také nemoc, an jsem 4 dni nemocen byl, nemoha ničeho pokaženým žaludkem zažiti. Lékař to připočítá nočnímu sedání a může být; nebo já letos zřídka ještě před 1 hodinou spat šel. Zatím je mi to nemilé, že nyní spíše musím chodit spat, ale co dělat?

Mé národní písně snad již brzo všecky dostanu z censury, a nad těmi mám větší radosť, než nad mými vlastními básněmi. O nic nad národní báseň! Řekové! Osian! Což to jiného než národní zpěv. Jak se v tomto posledním čase velká změna se mnou stala, co se týče ponětí o básnictví. Nic sláva, nic bohatství, nic jiné věci do mne — po věnci uměny sahám a jestli ten mně nebude možno dosíci, tedy celý můj život bude za málo jiného stát. Víra v Boha, dobré svědomí a přízeň Muzy — a k tomu věrný, pravý přítel, — kdož by si více žádal! — Nyní ale se starostmi rozličnými zápase, nemohu mnoho na básnění mysliti, tu as po dvakrát na procházce jsem zase pomyslil na jaro a tu mi zase kvítí připadlo, a já udělal, jak následuje, můžeš to k ostatnímu kvítí mé sbírky přiložit:

9. Rozmarina.

Věnce ochotně, panenko, ti dám, buď v roucho svatební
Ples tebe obláčí, buď do rubáše žalost.
Rychle panenko, ty jdi a pověz to druhům licoměrným,
An štěstí je pojí, an je liší nehoda.

10. Mák.

Slyš mládenče, volá k tobě mák květo- i plodonosný:
Krátkou věnči mladost, vyspěv užitku podej!

11. Hvězdičky.

„My sněhobílé krásny jenom!“ — „To my temnobarevné!“
Hlas tu volá, tuto zas: „my kropenátky jenom!“
Tak hvězdičky se hádaly; buď soudcem mezi nimi,
Spor kdo porovnat umíš aisthe- a grammatiků.

12. Heřmánek.

Že mně není barev ozdoba! heřmánek lékodárný
Povzdychoval si: načež z větve mu takto slavík:
Ptá-li se tam churavý, tvé, kvítku, jaké zdoby roucho?
Ptá-li se touha, jaké krásy slavíka peří?

Trhlá dívka. *)

1.

Probuď se, můj milý, probuď se,
zasměj se na srdéčko věrné;
denníček strakaté roucho má,
a sen má perutě černé.
Procitni, — odemkni komůrku,
sic na tě zatluku, milý,
vím já, tvá že postýlka tam,
vím já, vím — mne nikdo nezmýlí!

2.

Ten blázen mne šálil, že's umrlý,
žes pad' proboden na bojišti:
ne, ne, můj milý tu v komůrce,
jen počkejte, až se on vyspí.
„Umíraje řekl: Ty pozdravuj,
příteli, mou mi milenku!?“
Klam to a klam; včera ke mně přijel,
a vzítra mě pojme za ženku.

3.

Dnes v noci krásně mi zdálo se,
velké jsme procházeli síně;
pak jsem vila věnec svatební,
sedíc milému na klíně;
tu zas po nebi byla záplava,
až se rděly všecky vodičky;
my jely přes lesy, — růžové
pentle měly všecky koničky.

4.

Po louce jsme jeli přes kvítečky,
já smutná plakala pro ně,
hlubokou jsme vodu projížděli,
tu — s námi se topili koně. —
Probuď se můj milý, probuď se,
zasměj se na srdéčko věrné,
denníček strakaté roucho má,
a sen má perutě černé.

Toto jenom tak prozatím, předmět by to byl ovšem pěkný k básni, kdybych jenom nyní mohl co básniti. Já onehdy p. Hankovi (který 11. února ženil se) s mým projektem svěřil se; viz, i on mne od toho neodvracoval, a od něho mám pomoc k vyvedení k očekávání. Nyní ale čas obrátiti se k novostem. Dle tvé žádosti, bych na „Vlastimila“ předplatil, tak jsem učinil a předplatil jsem hned 2 zl. na $\frac{1}{2}$ leta, poněvadž na $\frac{1}{4}$ leta již bylo pozdě. Není ten časopis nic jiného, nežli Čechoslav lonský a letošní, jenom název změněn pro ty, kteří noviny neberou. Ovšem tento časopísek velmi hubený, ale přece se ledačehos brzo dozví a 1 zl. za $\frac{1}{4}$ leta není mnoho. Vydavatel je Kramérius — a zde ti odesílám hned 6 čísel. Pokud já zde

*) jakby se lépe řeklo: „Wahnsinnig?“

budu, podržím lístek předplatní u sebe, až tu nebudu, odešlu ti ho a čísla dostaneš vždy po příležitosti.

Za druhé tu máš 1ní arch tvých básní, ještě korektura, abys nahlédl pořádek, až bude víc, pošlu víc.

Co by se ti nelíbilo, jen piš, abych věděl, jak se v druhých arších zpravovati. Tisknou se nyní též básně Herzoga (studujícího fysiky) v časomíře, ceny prostřední, ale naděje, že někdy přišed k letům dospělejším bude dobře básniti.

Za třetí. Tobě odesílám mluvnici ruskou a tragedie, za které ti děkuji, potom „Tristrama“ a „písně Volného.“ Vaši bibliothece odevzdávám prozatím tyto dvě hry od Klicpery, jestli jich ještě nemáte, a tobě jeden výtisk mých básní, o který jsi mně psal.

Nyní jen národní písně bych již rád tlačené viděl, ty mně dělají větší radost než mé básně. Jenom, příteli můj, co se ti udá někdy ještě od těchto najíti, dobře schovej, ja budu též na polinách svých shledávati, abychom tak někdy, dá Bůh, mohli vyvesti: „Hlasové Slovanských národů v písních“ (Stimmen der Völker in Liedern von Herder). To by stálo za něco! — Doslýchám se, že p. Schneider má také sbírku národních písní a rovně také i Štěpnička, náš roztomilý Štěpnička! — Uvidíš, až já naše vydám, jak se ven pohrnou.

Spokojen-li ty s tím Herderovým motto? Báseň „potěcha“ místy předělav, jsem dal do censury (verbessert jsem napsal, mělo státi verschlimmert), a tenkráte jí povolili, tak kusou jsem ji nemohl nechat, nebo mně se líbí. Žes na mé srdce ten mně drahý poklad a závazek svých básní složil, srdečně přijímám; nebylť bych já ještě s vydáváním básní tak pospíchal, kdyby byl na mne čas odejití nenastupoval, a tímto jsem mínil aspoň skrovnou památku po sobě zanechati, ale ne uzavříti; nebo jen česká uměna bude brzy mou zábavou, a tuto jestli jaký dluh budu u tebe míti, ten mi budeš muset tím zaplatit, jestli u vzdálenosti budu zpívati, že ty, můj rozmilý, potom mně to budeš muset zde zase obstarávati. Ano? —

Zatím tebe líbám, těše se na naše shledání v Strakonicích. Piš mi, kdy přijdeš.

Vale.

Ladislav.

---

21. února 1822.

Ljubezný moj drug!

S jakou radostí já vždy tobě píši, obzvlástě tento poslední čas, toho vypověděti nemožno. O čas ubíhá! Ať si ubíhá, já zde již bez toho jako na vidličkách. — Tobě známo, Vlastimile můj, Geller-

tovo některé popsání některých charakterův. Skoro by mě pojala chuť, psáti také některé. Zde v Praze nedostatek znamenitých osob nemáme, a netřeba býti velkým psychologem, aby vyčerpal všechnu vlastnost a povahu těchto mně tak milých lidí (scilicet). V krátkosti tuto se pokusím o jedno. Představ si člověka — ba co mluvím! — ďábla v podobě lidské, vlka v rouše ovčím, zakoupeného otroka, v tvář lichotícího a za zády pomlouvajícího, sedícího na ouřadě, šalbou, lichocením, povržením vlasti vydobytého, sedícího na ouřadě nadýmáka s vyhrnutým nosem, při tom při všem hlupce, — netřeba tu Lavaterem býti, již na čele mrzkou pečeť ohyzdnější duše čísti, k tomu podpiš ke všemu: cís. kr. censor, český spisovatel (či jen prozatím opisovatel). O! co to za ohyzdného popa! žluč mi přebíhá a vzteklost se mne chápá patřícího tu předemnou na druhé oddělení národních písní, jež jsem právě dnes z censury obdržel. V pojednání mém o národním básnictví, cokoli jsem o národnosti kde řekl, to všecko vymazáno, a já při tom při všem té největší skromnosti a mírnosti užíval na vzdor srdci mému. Tam již to s námi přišlo! — Víc než polovice písní buď vymazána, buď zohyzděna, — co tomu říkáš? — —

Tímto se má nejpěknější naděje sklamala. Mnoho vlastenců se na toto vydání těšilo a p. Jungmann velmi je tím znepokojen, ale co dělat, když censorům nikdo nic říci nesmí, ani kam dále pokročit. My s p. Hankou si umínili ty vymazané písně poslati do Vídně k p. Kopytárovi, aby jich obstaral censurou, — tím ale já se jich zde již nedočkám. A třeba by i tam censura nepovolila, ty pěknější si vyberu a opíšu, snad je tam budu moci lépe potřebovati. Doneslo se mně k uším od jednoho mého známého, který tu kdys s panem censorem mluvil, že prý se takto vyjádřil: jaké prý mu tam neestétické věci podávám, po ulici nasbírané písničky o Káči, Máři, Andulce, Jankovi — (to je Janek!), jestli prý si smyslí, že mi tam zrovna napíše: „non imprimatur“ a již to samé jmeno „Čelakovský“ jak prý neohrabané. Ať jen se nestará, já své jmeno ohrabu, a jeho někdy také pohrabu. To jsou nízké podlé duše, které se i na jmenech urážejí. Nejhůře bylo hospodařeno s Slovanskými písněmi, ty skoro všecky jedem a špínou censurskou poškvrněny, a ten o . . . chce ještě o estétice mluviti, ten o . . . v písmě svatém! Kýž jsem již odtuď, abych nic těch hanebností neviděl ani neslyšel. Piš mi drahý příteli, který den míníš do Strakonic přijíti, já tam musím beztoho ty svátky a přinesu sebou jeden díl Karamzina, toho budem čísti, přinesu národní písně, mnohé ještě neznáš, které hezké jsou, přinesu sám sebe, jen přijď, jen přijď, sic bychom se více neviděli. Já tobě již někdy podotknul, že Rusové s potěšením čtou náš „Rukopis“ ve

svém nářečí. Já jej nyní také čtu s velkým potěšením a rozkoší, p. Šiškov jej věrně, nejsa básník, přeložil. Vydán v knize: „Isvěstija rossijskoj Akademii. Knižka osmaja. V Sanktpeterburgě 1820. Tekst preloženi a filologické priměcanije čili objasněnije.“ V Dobroslavu brzo vyjde od Jungmanna posudek o „Kralodvorském rukopise“ a nové Kollárovy znělky.

Tvůj první arch básní jsem onehdy s panem (.....?) pročetl, on je chválil, při některých slovech se pozastavoval, jako: „slavuje, bohovský.“ Báseň „Mat“ čta pravil: To je něco divného, a četl ji a četl, mysle, že v ní nějaký polotajný smysl, konečně zvolal: Aha! on tady myslí lidský věk! . . — Já ale myslím, že ne, kdyby jen ti páni kritikové v básni brzo něco jiného nehledali, v kráse nehledali pravdu a moudrost; co pak musí každá báseň jen k rozumu a čitedlnosti mluvit, nic v obraznosti? Kdožby kvítí na louce měřil trojhranníkem anebo v oblakách hledal geometrické figury! Já v této tvé básni nenalezám ani nehledám žádné jinovky (allegorie), beru ji, jak leží, a tak se mi líbí, tak ji chci mít. Viď že uhodl tvůj tě

milující

Ladislav.

---

25. února 1822.

Můj poslední list tuším jsem zavřel poznamenáním něčeho o tvé pekné básni: „*Mat.*“ Tuto zase s tímže předmětem mně začíti. Já to měl jen za pouhou hru obraznosti, ale tyto dni mi náš dobrý známý, který ji též četl, povídal, že pod tím přec něco myslíš. Těch 7 krásot prý vyznamenává tvá stará milování, a ten plamének — svatou theologii. — Může být, tento výklad se mi samému líbil, a jen očekávám potvrzení od tebe a potom tě žádám, abys mi takových básní as $\frac{1}{2}$ kopy na cestu ještě vyhotovil. Takové jsou zcela dle mého vkusu. O „Krokovi“ ještě nic nevíme, leží materialie k III. dílu ve Vídni, a odpověď ještě nepřišla. To by byla přehrozná škoda, kdyby tento časopis zajíti měl. Tuto mi něco napadá. Dosaváde duchovní stav a jeho oučinkování na lid v naší milé vlasti dělá největší podporu našeho jazyka a divím se tomu, že ještě žádný z duchovenstva na tu myšlenku nepřišel, vydávati časopis pro duchovní pastýře. Takové dílo by mělo nemalý prospěch, když by se všemu za dost učinilo a obzvláštně čistota jazyka a pořádná prosa se šetřila. Látky tu dosti: Výborné pastýřské řeči příležitostné, výtěžky z církevních dějin všeobecných naší vlasti, výtahy ze starých bohoslovných kněh, na něž naše literatura dosti hojná, písně duchovní atd. Uvaž, milý příteli, tuto myšlenku a nezapoměň na ni.

Dnes jsem dostal po poslu list od tebe a těší mě, žes všecko dobře obdržel.

---

3. března.

Tvých básní, milý Vlastimile, není posaváde více tlačeno než arch, poněvadž pan Sedláček tuze pospíchá se svou geometrií; tedy ostatní se trochu zarazilo. Ale tento týden bude se již sázet dále, a potom bez přítrže. Za dvě neděle budou dozajista hotové.

Kdy přijdeš, rozmilý, do Strakonic? Nyní budeme mít psí dni, mnoho práce, examina — — — Já také dnes musím svůj list zkrátiti; nebo mi docela látka chybí a nevím, o čem bych psáti mohl, potěšitelného velmi málo, a smutné nechme smutným být, zatím ti to vynahradil náš Slavín. Mé poručení na známé; tebe líbá co nejvroucněji

tvůj

Ladislav.

O B. . . . z Lince nemilých novin se doslýchám, že měl rovněž jako já u nebožtíka Klicpery největší díl svého vyživení; jak mile ale tento dobrý muž umřel, ani viděti se více v jejich domě nedal. To mi vypravovala paní Klicperová, která zde nyní v Praze.

To se mi velmi na něj nelíbí, jakož vůbec každého nevděčníka v ošklivosti mám. Mimo to prý se s kýmsi ženským pohlavím zabývá až prý z toho pověst městská, do kolegium nechodí. Škoda toho člověka — — tak bývá, kdo před časem se nevyhne sítím podvodné staré frejířky. Zatím dost toho.

Vale.

Na den sv. Josefa 1822.
19. března.

Včera obdržel jsem po poslovi list od tebe, na který jsem již dávno čekal, rozmrzel jsem se zase velmi, ale ne na tebe, nýbrž na osla sazeče, který mi tvůj druhý arch tak zaškaredil. Zlostí jsem se třásl, ale nebylo již nic naplat. Já mu v korrekturách skoro všecko vyznamenal, ale jak to u Vetterle všecko chodí hala bala, nemoha při tisku na revisí se podívati, odevzdal jsem to p. faktorovi, a ten mi to velmi špatně obstaral. Mnohá chyba se také skrze mne vloudila, to víš, víc očí více vidí nežli dvě, a některé se staly tím, jak byly v rukopisu. Ale budoucně si dám lépe záležet, a kdyby mělo 10 korrektur být, nepopustím až bude dobře; a budoucně, kdybych měl lístek dát

tlačit, tak bych ho Vetterlovi nedal. Toť jest zpropadená věc, že dnes ani nevím, co bych ti psáti měl, aby list tak zhola prázden neodešel. Ani nic ruského nemám, čím bych to vyplnil; ne, tak chud jsem ještě nikdy nebyl jako dnes. Já se bojím, že si o svátcích nebudeme vědět co vypravovati — věru, věru! nu budem muset to staré převracovat. Dočítám právě knihu: Grundzüge zu einer deutschen, theoretisch-praktischen Poetik aus Göthes Werken entwickelt von Zauper, která mi ale hrozně málo za dost učinila, velmi chudá, skoro $\frac{3}{4}$ samé příklady a kniha 134 stran, a Göthe! Göthe! o jehožto spisech by mohl folianty psáti, věru nemá ta celá poetika víc než 25 listů, ostatně všecko cizí zboží. Tomu se asi p. Göthe pozasmál.

Seznal jsem tyto dva měsíce zas dva mladé české básníky, Herzoga a Kociána, poslední vyzrazuje mnoho ducha básnického, ale tuze jestě lpí na slovu, ještě nemá dokonale obzor — snad až bude více čisti. Co dělá Berounský? Psal-li pak ti už Plánek? Však toho já se nedovím, až se uvidíme. Za dvě neděle si to všecko povíme na Plánkově loďce.

Konec a dost! Dnes ještě budu píti ve spolku vlastenců až se budou hory zelenat, a to vše na zdraví mého, mého, mého Josefa

František.

Kdo ví, kde bude přes rok slavit! kdo ví, kde za dvě, za tři leta! snad — v hrobě.

Vale.

Přiložený carmen „sen“ *αποθεωσις* — — — jsem básnil právě dnes, jakožto na den tvých jmenovin.

V Praze 23. dubna 1822.

Smutná byla, příteli rozmilý, cesta ta pro mne, když jsme tebe před dvěma týhodn doprovázely; já bych byl rád mluvil, ještě mnoho s tebou mluvil, ale nemohl jsem; já bych byl rád plakal, ale nemohl jsem — ale nemohl jsem. Hrůzou mě obklíčila ta myšlenka, že snad posledně se spolu loučíme, tam na tom místě u chrámu bohorodice svaté, kde můj dobrý otec před lety k Budějovicům mě vyprovázeje, se mnou se modlíval a mě žehnával. To bylo smutné, velmi smutné pro mne! ale žalost má byla největší, když jsem osm dní po tobě ze Strakonic se ubíral, jako skamenělý jsem stál na tom vršku, kde jsme ponejprv spolu mé rodné město spatřili.

Mou kolébku, ty blahé krajiny všech mých uprchlých radostí mé mladosti snad jsem též posledně shlídal; moji průvodčí již mě daleko předešli, a já ještě stál a ještě stál!

Tak mi nebylo nikdy, tak mi nebude snad do smrti!

Umříti jsem sobě přál na tom místě. — Plánek s Terinkou až do Radomyšle mě doprovodili a ještě potom u vzdálí šátky svými poslední „s Bohem buď!“ posílali; ba arci „s Bohem buď!“

Odpusť mi Vlastimile (s touto prosbou bych se ani, znaje tebe, na tvé milé srdce obrátiti neměl), odpusť mi hádku tu, kterou jsme spolu vedli, a připiš to mé slabosti, nikoli ale zlé vůli, připomínaje sobě slov Syrachových, an kdesi něco podobného povídá: „kdož jest, komu by se bylo někdy z úst něco nevysmeklo, an to přece tak nemyslí.“

Knížečku o lásce jsem skoro celou zevrubně pročetl; tu jsem sobě vyvolil za knihu mých modliteb, mých rozjímání. Tak nábožně, tak svatě, jak Stolberg bych sobě přál umříti. Již by mně nic nepřekáželo býti docela tvého mínění, tvého přesvědčení, žádné filosofické snářství, žádné ousměšky panujícího ducha času, ale kdož rád odloží svých z ňader ono přec nehříšné bažátko, s nímž mnohá léta v ohni mladosti se kochal. — Já myslím vědy a umy: a tyto s oním porovnati, ještě jsem cesty nenalezl. Snad někdy tu krásnou dráhu prostřední i já naleznu!

Z novostí se málo mezi tím zběhlo, toliko to, že Krok v nově se tlačí, povolení přišlo, tento týhoden bude třetí dílec vytlačen, a potom se začnou tvé zase básně.

Brož — ale ne ten bývalý Brož — se sem z Lince přistěhoval a zde druhý kurs pro medicinu metafysiky studovati umínil. Já s ním asi dvakrát mluvil, ale mně se již nelíbí; za to se z našcho Slavína mnohem lepší člověk udělal, a od tebe brzo list očekává. Přislíbil jsem ti poslati něco pašovaného zboží, totiž Kollárovy básně; tuto prozatím jednu ti položím:

Bývali jsme — budeme-li více —
kamž se sláva naše poděje!
starci svadli, mužům blednou líce,
mládež kojí vratká naděje.
Aj, Vltavo, kam tvé proudy plovou?
kamž se běh tvůj valí v zámoty? —
Labe houpá čluny Němoty,
na Vinetě? — Tevtoné již slovou.
Plnokvětnou vládu Svatopluka
v loupež schvátla Maděrova ruka;
Rakušan mu splácí zbrodný dluh,
a Slovana hněte druh i druh.
Co je zdárno, na Dunaj to musí,
jasná hlava, zlatomožný rod;
jiný sází, jiný čeře plod,
po vlastech nás chudá bída dusí.
Pojďte, pojďte, horobujní Rusi!
mocní mstitelové našich škod;
vašich mečů vražďná luza zkusí. *)

*) Není Kollárova, aniž se ví čí.

Křesťan a člověk.

Nesmíchěj s cílem prostředků. Ne z člověka snad
Má křesťan, nébrž z křesťana býti člověk.

A což má národní (?) písnička, o které jsem ti povídal, zdaliž ta tobě bude vděk? postavím ji, nevěda čeho více prozatím psáti.

1.

Když jsem šel skrz dubový les,
přepadla mě dřímota:
a za hlavou mně do rána
rozmarina vykvetla.

2.

Pořezal jsem všecky pruty
dohromady spletené,
ty jsem pustil po vodičce,
po vodičce studené.

3.

Ta, která ji lovit bude,
rozmarinu zelenou,
jistě ta má milá bude,
za vodičkou studenou.

4.

Šly ráno k řece panenky,
do věder nabíraly:
a pruty k nim z rozmariny
k samé lávce plynuly.

5.

Tu mlynářova Liduška
po nich se nahýbala,
a nešťastná holubinka
do vodičky upadla.

6.

Zvoní, zvoní trojí hrany.
Co to asi znamená?
Povězte, milí ptáčkové,
snad to není má milá?

7.

„Tvou milou, tvé potěšení
do rakve ti skládají;
čtyři muži v černém rouše
do hrobu pokládají.“

8.

Ach můj Bože znejmilejší!
Ty's mi vzal mou nevěstu! —
Povězte, milí ptáčkové,
k jejímu hrobu cestu.

9.

„Za vrchem tam v kostelíčku
zpívají v kůru kněží;
pět kroků za kostelíčkem
v hrobě tvá milá leží.“

10.

Budu plakat a se soužit,
na ten tmavý hrob sednu:
a pro tebe, má panenko,
těžké hoře ponesu.

11.

Těžké já ponesu hoře,
až mě smrt vysvobodí
a z rozmariny věneček
na můj hřbitov položí.

Pověz mi svůj úsudek o této písni, je-li aspoň trochu duchem našich národních písní básněna — tak bych dosti na tom měl, zatím se měj dobře, můj znejmilejší! a zpomeň často, sedě v zahradě pod květoucím kdes stromem, na

tvého

Ladislava.

Dne 27. dubna 1822.

Dnes 27. dubna před pátou hodinou ráno — (poslouchej, jaké to důležité věci) jsem se klidil z města za konskou bránu — a požil jsem tak pěkného jitra, jakého bych si jen žádati mohl, a nyní vrátiv se zas do zdí okolo deváté hodiny píši Vlstn. psaní. Divno mi bylo zjitra okolo srdce, neboť jsem ještě letos zrána venku nebyl, a jaksi mně kolem hlava šla, naplňována po nějaký čas samými grammatickými a mluvozpytnými caparty. Ani jsem se zpamatovati nemohl, vida kolem sebe všecko v oděvu, ať dím básnickém, a v sobě holý mráz a suchopar. Umínil jsem si pevně, že za celý máj celé a všecko čtenářství odložím a sám sebe a přírodu, jak dalece v mých okolnostech lze, požívati budu. Snad zase do sebe trochu básnické síly nabudu. Myslil jsem též na tebe, jak asi ty se raduješ z obživené Vesny. V máji tě tedy čekám do Prahy podle zaslíbení tvého a ubezpečení. Plánek k sv. Janu přijede na koni, či jak na koni. Nyní o národních. Přislanými jsi mi učinil velkou radost, an velká částka, která se dobře potřebovati dá. Zvláště ona o slzičkách se mi nad míru líbí — ač nevím — nevím?

Nyní se bavím zas některými lotevskými (lettisch), které mi náhodou do rukou padly. Slyš:

Dohd man, mahmin, to meitinu, kas to fihdu schkettere:
Ja ne dohsi to meitinu, es nomirschu behdinâs.
Kur jus mani aprakseet, kad nomirschu behdinâs? —
Raksim rohschu dahrsiņâ appaksch rohschu lappiņahm.
Tur us-auge daiļas rohses manna kappa galliņâ;
Tur tezzeja zeema meitas swehtku rihtâ puschkotes.

t. j.

Dej mi, matinko, dcerušku, jenž hedvábí svíjí;
Nedášli mi dcerušku, umru hořem.
Kam vy mne pochováte, kdy umru hořem?
V růžové zahrádce pod růžemi tě položíme.
Tam vyrostou pěkné růže u hlav hrobu mého,
Tam poběhnou sedlské dívky o svátku zrána se ozdobovat.

Snad za tři, čtyry léta stlučeme třetí díl dohromady. Jenom budou-li hezké české, o ostatní já se potom postarám. To budou potom zahrádky! Jedna tvá, jedna má a jedna naší kochanky! — Na oznámení každou chvilku čekám. O P— si tedy povíme při sejití; musí to býti книга nebezpečná a snad i moudrá; nebo v našich zemích u kohoby byla postižena, musí si dát líbit na pět let do — vandrovat. Považ, v jaké nebezpečenství jsem tě uvedl, ale teprva nyní jsem se to dověděl; však nedělá nic — zakázané ovoce — — Minulý týden se vedrali zlodějové do museum, prolomili mříži v oknech, a vlezli do bibliotheky, nabravše mnoho kněh pěkně vázaných, zase po zahradě rozházeli.

Počkej chvílku, teď přichází ke mně Chmelenský — musíme hovořit.

Budoucně dále.

Vale et fave.

Ladislav.

V Praze o letnicích 1822.

Nu a nyní očekávaje, milý Vlastimile, ještě jeden tvůj list, tento dříve neodesílati jsem sobě umínil. Jak rád bych tyto dni s tebou v Tivoli byl slavil, ale, nebylo možno: vzdálenost, krátkost času mně velmi zatarasila cestu k tobě.

Dnes ty budeš ve svém rozkošném Tivoli při službách Božích bezpochyby posluhovat, a duchem tě vidím v svaté rozčilenosti a spokojenosti. I já dnes tak vesel, tak spokojen hned z rána jsem, že mně již ode dávna tak nebývalo, a jak bych sobě do smrti žádal. O příjemnosti májových! O radostí letničních! na vás vždy vzpomínám, na vás vždy se těším, po vás toužím, vámi kojím rozdmutá prsa má! Ba příteli drahý, dnešní den jest slavností pro mne, dnes se schýlil duch pravdy, duch síly, duch Boží na shromážděné apoštoly, snad tentýž duch, an se i tobě zjevuje, snad i tentýž duch i mne osvítí, uvodě pravé poznání a spokojenost v mé srdce. Toť byla dnes vroucí modlitba má. — Ne tím samým krokem, kterým jsem někdy tvé stopy stíhal, kráčeje za krásou — tím samým krokem chci tvým následovníkem pravého poznání býti, a ačkoliv stav a osud (čili lépe vůle Božská) každého z nás jinou cestou povede, proto vždy duchem bratří upřímní, k jednomu cíli postupující bratří zůstanem, a duch můj okolo tvého jak břečtan kolem jilmu se obvíjeti bude v nerozlučném objímání.

Zítra hodlám se podívati na venkov, totiž do Veltrus, 5 hodin od Prahy, k ohledání tam nalezajících se sadů, mně velmi jakožto nejkrásnější v Čechách schvalovaných. Uvidím.

Nu a jak jsi spokojen s posledními archy tvých básní? nebyly tam ještě chyby? P. Hanka (tu kdys jsme o nich mluvili) mnohé velmi schvaloval, ačkoliv se Macháčkovi nechtí líbiti. Tím můžeš poznati jeho poněmčilý divovzdělaný vkus, kterému se mnohdykráte s mladým Jungmannem smáti musíme, a o kterém jsem ti, tuším, již něco povídal. — Non omnia omnibus. Těšíme se zde velmi mladí schovanci Muz, že zde toto leto uvidíme, — koho? Pomysli! Göthe. Zdržuje se nyní ve Vařích a má, tak sem psal, brzo Prahu a naše Museum navštíviti. To uslyšeti a srdce se ve mné otočilo (Helti se otočil na patě radostí, kdy měl Klopstock skrz *** jeti). Snad ho uvi-

dím! — Již jsem ti dávno nic nepsal a nepovídal o censořích. Professor Šír přeložil známou truchlohru „Vinu“ (Die Schuld von Müller). Byla censuře předložena, ale censurní komitét nepovolil.

---

28. máje 1822.

Přišed z Veltrus opět se beru za péro a nelituje cesty, kterou jsem tam konal, připomenu toliko to, že nebude sadu, který by tak na melancholii oučinkoval, jako tento. Okršlek těch sadů, ouplná míle, velmi, velmi k smutku zovou, bydle já tam do roka bych zoufati musel. Mimo to čistý zisk mé cesty byly dvě národní písně.

Jedva jsem se dnes z postele vylíhl, již mně byla nová radost připravena — přišel náš pán a dodal mně list, který v mé včerejší nepřítomnosti od listonoše obdržel. Honem tedy zas k tomu nejhlavnějšímu. A to je ta mně poslaná národní píseň. Ty píšeš, že prý je Slovenská. Já pochybuju, nebo od Slováckého nářečí se velice liší; já bych spíše mínil podle některých výrazů ji býti valaškou. Pozůstává to tedy na tobě, aby's mně co nejdříve důkladně psal, jakým způsobem jsi k ní přišel, abychom věděli na čem jsme; mně se velmi líbí. Což neopomíň. — Kdo naše básně ohlásil? Já nevím, ale myslím, že Kramerius nebo Tomsa; já s ním brzo před tím mluvil, on se mne vyptával, jak se mně tvoje líbí, co v nich a na nich nejlepšího — nu já mu povídal, a on to nejspíše potom tak postavil; nebo jak pozoruji, tam dříve píší úsudky a potom teprv čtou knihy. Tvým p. předplatitelům vyřiď mé pozdravení, a zprav je, chtí-li se zase předplatit, že již čas dochází. Tvoje stížnost na p. Krameriusa spravedlivá, tož i naše; ale co dělat; když mu mistři svých prací neposkytují, musí je bráti od žáků; a k tomu přec chce být živ. To je věru zlá rada, jak pravím, nejmoudřeji přestat, to nevede k cíli žádnému. P. Štěpnička s celým světem v boji; ondyno nadal Macháčkovi holobrádků (dle Katula 2. od Macháčka), ještě jen chybí, abych já se stal jeho zjevným odpůrcem.

Přicházím s velikou žádostí, milý Vlastimile! Ty snad budeš mít o těch věcech lepší povědomost, vypracuj a pošli mně popsání selské svatby, jak se u Vás po vesnicích slaví, totiž ještě po staročesku, ale popsání to by muselo být zevrubné a ouplné, nejméně arch dlouhé, čím delší tím lepší, poptej se také u druhých. — Zalíbenou knížku Stolberga o lásce přeložil farář Vlachobřezský Kareš; byla zde podána censuře, ale moudré hlavy! zde si netroufali ji censurovati, poslali ji do Vídně.

Důkazem mně bude, že's list s udovolstvijem přijal, jestli brzo odepíšeš tvému

Ladislavu.

Na podpisu tvého předešlého listu stálo

Tvůj Vlastimil,
oklamaný, oklamaný v Kochanově.

Kdo pak tě v Kochanově oklamal? — Tomu bych dal! Jen mně ho pověz.

Vale.

V Praze 21. června 1822.

To byl dešť, zlatinký Vlastimile! tak jsem promokl, že suché niti na mně nezůstalo! — A jak podivně ke všemu tomu, pod střechou na mne pršelo, samé chvály — v posledním listu od mého Vlastimila, ale nedivím se tomu. — Malický hotovil právě v tu dobu kytku pro Žofii — inu! a to mu pořád ještě v hlavičce tkvělo a on se dal potom do blahořečení, mysle, že tu kytku podává jí samé — také neškodí: ženské pohlaví rádo takového něco slyší, jestli Žofie taky — nevím. Aspoň zde v Praze takové věci draho se prodávají. Naše paní nikdy neopomine přidati, kdy vystavuje příklad na Petru neb na Pavlu, jakožto na dokonalém a blahovzdělaném člověku, neopomine přidati: er kann auch Schönheiten sagen! — To je první cnost! — Však já to tak nepokládám, ani nezavrhuji; já si myslím, chval dost rozmilý Vlasto! Ty bez toho chváliš jen podle pravdy *), bez lichocení a — si placeo, tuum est! — tedy přistupme k novinám a zprávám. Národní písně — propadly. Nebude z našeho vydání nic. Stoje v smutku a zármutku mnohých jsem již spálil a ještě pálím, potřebuje jich jakožto fidibus k zapalování fajfky. Za to ti ale povím radostnější novinu, že se (prý) budou vydávat ty písně, které, jakž víš, před lety ouřadové sbírali, a ty se mají tlačit nákladem normální tiskárny, odkud (prý) zeměpán znamenité procenta dostati doufá. Ejhle! již se nám také do spisovatelství míchá, ale to je dobrá čáka! — Kdy a jak se vydají, to ještě nevím. Tedy vidíš zase to na nás zahulákalo: zurück s píšťalou! — ale nedělá to nic, já a ještě jeden pán (kterého prozatím jmenovati nechci) shledáváme po Čechách sbírku německých písní, kdo jich 100 najde, ať je pošle do Vídně a dostane za náhradu 100 kusů — čeho? to ještě

*) Chtěl jsem říci (abych taky po tobě jednou noty dělal), chtěl jsem říci: vždyt se známe — následovně vím, kdo chválí.

nevím! nejspíš dukátů. Na to konto jsem přeložil také některé naše české, a budu je vydávat za německé! — — To bude písní! České, slovenské, valašské, moravské, ruské, maloruské, srbské, polské, vindické, vendické — německé — o hi jam satis! — nevíš o žádných více? — Já taky ne. Leda uherské a ciganské! Ale dej si pozor, letos kopřivy pálí a kdyby prý nepálily mohly by prý se jmenovati nezabudky. Co se svatbou míním? Vymluviti bych se ti lehce mohl, kdybych chtěl, mohl bych ku př. říci: já se chci ženiti a chci tu svatbu zcela podle venkovského kroje spořádati, — ale abych ti pověděl pravdu, tedy jen ji pošli, bude ji potřebovat p. Jungmann a já taky. Jenom nezapomeň, ať ji do vagac dostanu, potom můžeš doplňovat, kde co ještě bude scházet. Na otázky v mnohých listech podané ještě jsem žádné odpovědi nevypátral; bude to hluk Žižkova bubnu.

A nyní můj zlatoušku! ty se ptáš po mých nynějších okolnostech. Moře jestě pořád rozlito nad těmi nejkrásnějšími rovinami — jsme tu kde prvé. Trnka se z Polska vrátil, nemoha přejíti přes hranice, byl v Králové Hradci (do Prahy nepřišel), odtud se odebral do Vídně, kde sobě pas vydobývá až do Petrohradu — nevím jestli ho dostane, — jestli prý ho nedostane, tedy zůstane ve Vídni. Tato příhoda s Trnkou nemálo mé plány potrhala — nevím, nevím, jak bude. Ale doufejme to nejlepší, pravím, nebo se něco silně převařuje, může být, že uslyšíš věci, na které bysi byl sobě ani nepomyslil. Zatím odpusť, že z toho před tebou dělám tajemství, nebo já ani sám sobě to jak náleží vyznati nesmím. Než několik neděl projde, budeme moci o tom obšírněji mluviti. Slavín a Veselý tě pozdravují.

Kdyby tak naše literatura jen as o polovici stála v obšírnosti jako německá, tedy bych byl všech starostí zbaven; svůj život celý bych chtěl vlasti a literatuře obětovati s postrádáním a povržením všech světských radostí, chtěl bych, anto mně ústy nemožno, pérem účinkovati na národ a od výnosu svého péra živ býti. Tak bych bezpochyby svého cíle, po kterémž žízním, dosáhl a prospěl — ale tak! nemožno! nemožno!

Mimo nás — slyším, že se též Štěpánek, Štěpnička a Schneider sbíráním národních písní zaměstnávají a Štěpánek ondyno slyše, že já sbírám národní písně, řekl prý: „Co mu to napadá, vždyť já je sbírám.“ Tak tedy čas, abychom toho nechali tak být.

V čerstvosti, nebo nevím, jest-li nepřijdu pozdě s psaním na poštu, ještě ti zde položím tu Göthovu píseň, tebe vroucně líbaje

Ladislav.

Uf'm Bergli
Bin i gesässe,
Ha de Vögle
Zugeschaut,
Hänt gesunge,
Hänt gesprunge,
Hänt's Nästli
Gebaut.

Uf d' Wiese
Bin i gange,
Lugt i Sommer-
Vögle a;
Hänt gesoge,
Hänt gefloge,
Gar zu schön hänt's
Gethan.

In ä Garte
Bin i gestande
Ha de Imble
Zugeschaut;
Hänt gebrummet,
Hänt gesummet,
Hänt Zelli
Gebaut.

Und da kummt nu
der Hansel,
Und da zeig i
Im froh,
Wie sie's machen,
Und mer lachen,
Und machen's
Au so.

Posledního července.

Jsem ovšem ještě toho úmyslu, že bych jinde bohosloví nestudoval, leč u Vás; dílem že z přesvědčení sobě lepší vídku o vašem ústavě dělám, dílem, což mně nejmilejší, že zase na na blízku žíti budeme. Ale do semináře nemyslím — mělo by to velké obtížnosti a aspoň první rok bych rád venku byl. Snad bude přec někde pomoci, že bych se protloukl.

Kdy k tobě na Kochanov přijdu, ještě sám nevím; dříve musím si to z většího dílu uspořádat, ale do půli září se to přece bude moci stát.

Jak budou mé písně dotlačeny, začne se tlačit z toho písma „Ifigenia“, a potom u Vetterlové „Hankova starobylá skládání.“ Dále „Májový sen,“ „Tandariáš“ atd.

Zde ti odesílám zase několik archů ruských písní, nepochybuji, že se ti líbiti budou, jenom je čti v originálu, nebo přeložení není proti nim ani stín. Jak vidím, bude ta sbírka vynášet 14 archů. Dnes budou již srbské dosazené.

Tedy se zdržíš do 15. v Budějovicích, kamž ti mám potom celý výtisk poslati? Pojednání se nemůže přidati, bylo by toho mnoho, zadruhé mně není dosti času a schopnosti ještě, abych byl něco dostatečného vyvedl, — však tyto materiály se hodí pro něco lepšího, na čemž jsem sobě budoucně pracovati umínil. Co ale bylo tu kdes potřebného, jsem připojil. Ze strany českých písní přijmi mou nejsrdečnější díku, nebo o tyto je tvá zásluha větší, než má. Národností, jak soudím, se naše vyrovnají aspoň z poloviny ruským i srbským, ale škoda, že se jim nemohou po boku postaviti také v estétické kráse, tu zůstaly velmi vzadu. Našeho Hanku nalezám den ode dne milování hodnějšího, kdybych jej již tak dosti nemiloval. U něho se ča-

sto těšívám v našem národním Museum; přál bych ti, aby jsi jej poznati mohl, jedno budu hledět si na něm vyžádati, totiž přijdu-li do Budějovic na rok, aby nám tam zapůjčoval ruské a polské knihy, nebo bez těch se mi zdá, že bych ani žíti nemohl, což on nám nepochybně k vůli učiní, an svou bibliotheku slovanskou Museu obětoval, až sem ještě dostanou po nebožtíkovi Puchmírovi knihy, bude hojnost dost velká. Z ruských písní tuto censura vymazala, proto ti ji zde přiložím, můžeš si ji připsat:

Srdci drahá kolem jdoucí toho stánku,
kde nevolník, černorouchý hořekuje,
mládenec kde proti vůli oholen byl,
ty mně pověz, krásné děvče, čistou pravdu.
Právem-li mne lidé starcem nazývají?
nebo sami již dokonce oslepnuli?
Pojď a sejmi, roztomilá, se mne kuklu,
svleč i černé, můj zlatoušku, se mne roucho,
k mým prsoum ty svou bělounkou přilož ruku,
poslyš, pocit, jak sebou mé srdce hází,
plamenná jak celé tělo krev probíhá.
Setři s lící mých kvetoucích hořké slzy,
rozhlaď sama líce moje jasným okem,
potom pověz, podoben-li já stařiku?
Slitování měj nad smutným mým osudem.
Neprosím tuto mým hříchům odpuštění,
ale ty jen bys mne, drahá, milovala.

Mám tu čest také již znáti Štěpničku. Onehdy byv v impressi (tak mi bylo řečeno) tvé básně prý chválil. On koná křesťanskou cnost za zlé dobrým.

Ladislav.

---

10. srpna.

Již maje mnoho dní tento list rozepsaný, teprva dnes po deležanci ti odesílám a spolu 3 výtisky, jeden pro tebe, druhý Marchálovi odevzdej s mým pozdravením a třetí vaší bibliothece. Po Chmelenském, mám za to, že's archy spolu s kratičkým lístkem obdržel. Výtisky, jak víš od předešlého, dej dříve dobře vysušit a pak teprva vázat.

Bratříčku! nyní mám očistec — práce velmi mnoho a k tomu nechutné, mrzuté; nevím, jak se to skončí.

Hanka měl velkou radost a jest z toho, jak se mi zdá, velmi povděčen, že jsem mu písně obětoval. Tyto dni již se skrze něho rozeslalo několik výtisků do Petrohradu a do Varšavy.

Včera jsem tu viděl německého spisovatele Dela-Motte-Fouqué s jeho paní a dcerami; celá rodina prý jest spisovatelská. Kdyby byl raději Göthe přijel, ale ten je nyní v Marian-

ských lázních a překládá některé kusy z Kralodvorského rukopisu. Nyní teprva začíná náš rukopis účinkovat. Zde žijící německá spisovatelka K. Voltmann rovně prý ho překládá a do polského jeden hrabě. Voltmann odešel toto leto do Rus.

Líbám tě netrpělivě tebe co nejdříve uviděti

Ladislav.

---

3. listopadu 1822.

Rozmilý příteli!

Ještě než se do Prahy odeberu, což se již tento týhoden stane, několik slov do listu tohoto přiložiti musím, který tobě nejspíše Slavínem odevzdán bude. Přede vším musím doplniti a dokončiti cestování své. Přišed do Budějovic záhy dosti, ohledával jsem změny všeliké, které se mezi tím byly staly, a večer uhostiv se k zlatému slunci, měl jsem čest pod jednou střechou nocovati s velkým knězem ruským, Michaelem Pavlovičem. Druhého dne jsem se brzo odebral, byv přítomen na mši v semináři, kde jsem měl potěšení viděti Ninu, stojící u dveří, jako kající Magdalenu, ale s ní jsem mluviti nemohl; nebo poznavši úmysl můj před ukončením mše z kostela se ubírala, a jak jsem doslechl, vede prý nyní velmi soukromý a tichý život. S večerem toho dne jsem dopadl Bavorova. Ráno jsme se s Chmelenským a Veselským ubírali na Helfenburg. Hrad ten jest valnější a ještě v dobrém stavu, ale mně se Majtštein více líbí.

A nyní o prožluklém Plánkovi. Brzy po mém příchodu jsem s ním měl hádku skrz náboženství a víru; předtím byl, jak sám víš, velmi svobodný a svévolný v těch věcech; ale nyní se již stal, podle jeho mínění, filosofem. Nediv se tomu, srovnávaje toto s rozmluvami našimi; nebo kde jsem tobě na odpor stál, nebylo ani tvrdošijnost ani přesvědčení na mé straně, ale já rád takovým úsudkováním docházím světla nebo samým „ano“ říkáním ještě žádný nezmoudřel, proto já jsem brzy jedna duše s tebou.

Přišed Plánek tenkráte z Prahy s písněmi národními brzo na to měl u sebe v neděli jakési děvčata, kdežto jim (tak jsem se toho od jedné doslechl), mnohé z nich četl a veřejně řekl, že se mu od srdce nelíbí a že je mu líto cesty, že si mnohem více přisliboval. Kdyby to byl s mými prácemi udělal, nic bych si z toho nedělal, ale to mne zamrzelo, že tak jednal. Ostatně jsme spolu již skoro 14 dní nemluvili. A dosti o tom! Mluvme raději o Tetušce; ta nebohá byla na smrt nemocna a krátce než já přišel se vším na věčnost zaopatřena. Ale nyní se pozdravuje a již spolu zase po stráni naší bloudíme; churava je

posavád a když jsem ji ponejprv uzřel, hned stála před mýma očima Göthova nevěsta korauská. Však ale za těchto několik dní mého zde pobytí spraví se ještě, nebo já ji velmi prostičkým způsobem léčím — totiž přátelstvím. — Ostatně se ti dá poroučet.

Herder posaváde byl mým zaměstnáním a listové starobylosti (je to tak dobře? vidíš, já již v prvních slovech vězím, tedy si mnoho o tom přeložení nepřislibuji) již již dodělávám. Poptej se, budeš-li s Landfrásem, chce-li je do tisku, ale pod výminkou, aby mi dal 5 zl. od archu tištěného, tento rok musím hospodařit s Musou a těžit. Nechce-li, také dobře. Pospíšil dá rád. Bude to vynášet tisku asi 6 archů. O tom mně tedy sprav, já to zatím v Praze dám do censury. Verše mi nechtí chodit, nic jsem nemohl za ten čas udělat. Ondyno chodě venku, nalezl jsem ještě dvě kvítka, tu Ti je posílám.

Žlutáčky.

Kvítků tak nebohých dosavád neviděl jsem; ani z vás
dosti malý nápis — „Příteli, mlč a nehaň!
Pomni na čas, kdy palouky probíhaje, nás jsi trhával
s roztomilou Lidkou, sám pacholátko malé.
Pomni na čas“ — Přestaňte, probůh; vy milostnice Vesny;
na zpěv již jste želů dosti mi látky daly.

Měsíčky.

Važte si nás milující; my jsme osudnice lásky;
posledním lístkem jak vypovíme, platí.

Básně, které jsi nadělal ty ferie, pošli, jakož i Marchálovy, Tvému Ladislavu, ať tě líbá a brzy z Prahy, do které se brzy ubírati s nevolí a nerád má, psáti slibuje.

Apropos! ten řecký nový zákon mně schovej a bude-li někdy příležitost, pošli mi ho, já ho budu čísti s přeložením, a co za něj žádáš, oznam mně.

Ten týden jsem obdržel od p. Marka list slovem ruským psaný, on velmi pěkně píše rusky. Já ti ho dám o svátcích čísti.

Ladislav.

---

29. listopadu 1822.

Předně o Žofii. Ta měla radost, žes zas jednou na ni zpomenul. Za to se přiznala, kdybys u nás byl, žeby ti dala takovou srdečnou hubičku, jakou (prý) jsi ještě od žádné dívčiny nedostal. Písničku: „Nevěrnost“ jsem jí musel kolikráte po sobě čísti, a už ji umí nazpamět, a nyní ji zpívá svou zvláštní notou. Ta se jí líbí! a následovně uzavříti můžeš, že se i mně

líbí. Po každé poště ji máš tedy poslati takovou, a ona se zavazuje vždy zase podobnou tě obdarovati, to jest, ať tomu rozumíš, ne snad jakoby ona ji dělati chtěla, tolik síly to dobré děvče ovšem si nedůvěřuje, ale ona je chce shledávati a mne samého prosila, abych jí některé zaopatřil.

Zde ti tedy jednu Slovenskou posílá.

Nežeň sa šuhaji,
nětreba ti ženy!
polož si na klobuk
rozmarín zelený.

Bar si já položím
červenu růžičku;
predce já nenechám
tu moju Aničku.

Olíva, olíva!
lísteček zlatušký!
Nežeň sa šuhajku,
ještě si mladušký.

Či ti zvítězili,
čo sa poženili?
jako tě husátka
krídla ovesili.

Zkrátka ta písnička musí mezi mé národní; ať ji tedy dříve nikam nedáváš, jako zlato ji ošetřím. O. mně je bratříčku věru zle, jestli nic nepomůžeš; já bych tak pomalu již měl hezky materialu pro druhý svazek, to jest jinoslovanských, ale na české nedostatek největší. Prosím tě, shánějž co možná. Druhý dílec! ten ještě do smrti sehnati myslím, třebas by se to počínání Plánkům nelíbilo. Co mně o něm píšeš, má z většího dílu také svoje místo; to byla ovšem chyba, že na něj zapomenuto, ale čím připomenouti?

Ostatně já si ho vážím, ale listu ode mne nemá dostati, aspoň ne tak brzo. „Krutý lovec“! Začátek hezký jak náleží, jen dál! Macháček dal tuším také jedno přeložení do svého „Krásořečníka,“ ale to není valné. Musím mu oznámit, aby ho vynechal a počkal na tvé přeložení. Jen popil! Maličkosti jestli tuto podotknu, neměj za zlé. První strofu místy hleď trochu ohladiti, aby nebylo tolik spoluzvuček: nebo první verše se mají jaksi zvláště zalíbiti. — Tys mi jednou něco psal, žeby zasluhovalo, abychom sebrali zvyčaje a obyčeje v Čechách, toby bylo ovšem hezké. Ale tohle taky: tak nazvané pohádky (povídačky) sebrati. Musaeus Volksmährchen. Mährchen der Magyaren &c. Mnozí národové již se o to pokusili a my jak obyčejně ještě nic! Však mejlím se. Griesels Volksmährchen der Böhmen. St. Wollmanns Volksmährchen der Böhmen. Ale věru takové já nemyslím; o žádné ku ženě Libuši, o žádném Horymírově skoku atd. Nevíš nic více, co ti babička povídávala? Já si asi na dvě zpomněl a jsou hezké, nejdřív je spíšu. Učiň totéž a vydáme to někdy. — Jakou výživu mám, se ptáš? Básnickou! kdy co mám, jím, a kdy ne, nechám být. Štěstí že při tom tloustnu. Ein Naturspiel! — A stav? nu o tom jindy; ještě nevím, jak bude — avšak buď jak buď! — O Herderových listech již Land-

frasovi neříkej, někdy v lednu je dám zde do tisku, aby 23tým rokem zas o mně poticha byla. Oč žádáš, bude-li možná, obstarám. Zatím tě líbá

Ladislav.

Rozmilý Jungmann na druhý týhoden začne dávati hodiny (každého týhodne v úterý): svobodné přednášky o filologických věcech Slovanského jazyka; potom o věcech poëtických, a výklad na Kralodvorský rukopis. Nepochybně se dám tady také každý úterý vynajíti.

---

16. prosince 1822.

Rozmilý Vlastimile!

Mám za to, že's listy a časopis po deležanci obdržel, ale za to tě pokárati musím, že's mi velmi zdlouhavý v odpěvědech; snad letos nemáte tolik práce, jakož obyčejná výmluva tvá? — Ať mi tedy tento rok jenom v té zdlouhavosti dokončíš, a z nového léta s přibýváním dnů ať přibývá psaní tvé na nebohého Ladislava, který jsa již dva měsíce zas v Praze, teprv jediné psaní dostal. Tedy pro primo ad notam!

Kdybys někdy dostal k čtení knihu pod tímto názvem: Les Ruines, ou Meditations sur les révolutions des empires par L. Volney. A Paris 1792, tedy ji bratře čti, to jsou v ní moudrosti, zvláště místy tobě jakožto křesť. katol. bohomluvci potřebné. Nemaje do dnešního listu hrubě mnoho předmětu, dovoliž, abych ti tuto kratičký výtah dal. Tedy:

Na začátku p. spisov. dostav se nevím jakým způsobem v Asii, sedí mezi samými zříceninami pozůstalými po slavných druhdy královstvích jakož Syrském, Tyrském, Kašemirském atd. a rozmýšlí o netrvanlivosti věcí světských a příčině toho, kdežto se mu jakési vidění či přelud nebo genius ukáže, s nímž rozmluvu vede od začátku společnosti lidské atd. Jaké pohnútky vládly na začátku člověkem: láska k sobě samému, cit příjemného a nepříjemného atd.; jak se stali z volných lidí nevolníci, původ vlády a zákonů, o blahém stavu starých vlád, a příčiny jich porušení, a z toho ponaučení na naše časy. Pak, jest-li naděje, žeby lid vešken v lepší stav přišel? Co tomu na odpor stojí? Až konečně přijde to dožádané nové století, kde lid pozná cenu svou, kde vystaví oltář spravedlnosti, rovnosti mezi sebou a volnosti. Až potud se mně spisovatel líbil, aspoň systematicky jedno od druhého vyváděl, krom nemožnosti vyvedení toho všeho.

Tedy národ takový, který se zhostí vší vlády, bude a stane se sám národem zákonodárným, přemůže naproti vzpírající se tyranstvo, a povolá vešken lid celého světa na sněm obecný,

aby všickni nápotom byli jednoho smyslu a srdce. Národ ten se sejde (nepoch. v Paříži) a proč? Aby se přede vším světem hledala pravda, která nebydlí v žádném vyznání a v žádném náboženství všech národů. Zde v plném sněmu táhnou tito národové a vyznavatelové proti sobě meče z pošvy své víry, která prý každá své zjevení, své divy, tradicí a mučedlníky vystaviti může a vystavuje, a přec bral jeden zakladatel víry jenom od druhého, až konečně spisovatel tak dalece dojde, že první zaznamenání víry v zvířecím okršlku nalezá.

Co Židé, Turci, Peršané, Indi, Šinezové &c. proti sobě mluví, tuto opominu, a jen podotknu, co spis. o Kristu myslí: Ježíš nebyla žádná osoba na tomto světě, ani učení naše on ani apoštolé nesepsali, ale jest mnohem starší; neboť prý celé to učení se nalezá v starých systemách, jako Mithra &c. (svátosti všecky shledal již před Kristem, vid. Tertullian. de proscriptione cap. 40.) a o Kristu nedělá krom Josefa Flavia, které místo ale podstrčené, a Tacita, které místo nepatrné, žádný spisovatel zmínku, cožby prý se bylo nepochybně stalo. „— tout le monde sait que les évangiles n' ont été écrits ni par J. Ch. ni par ses apôtres. mais long-temps après &c.... les Chinois n' appellent jamais J. Ch. que Fôt. Fôt, o kterém dříve před Kristem věřili. Les evangiles ne sont que des livres de Mithriaques, de pieux romans, composés sur les légendes sacrées des mystéres Mithra, de Ceres, d' Isis &c. — Tous conviennent que Krisna, Fôt, et Jésus ont absolument les mêmes traits.“ A tak dále. Celý svět to ví, víš ty to také? vím já to také? — Ne, a nebudu a nechci vědět. — Budoucně, jestli mne požádáš, učiním výtah dále, nebo jsem ještě sám až do konce nevyčetl. — Nyní mně pověz svoje mínění, ačkoli předvídám, že bude stejné s mým; totiž že p. Volney je tuze volney a — filosof. — — Přiznám se, kdybych byl knihu tu před lety četl, že bych byl též tak myslil, ale teď ne, a nikdy, k tomu musím podotknout, že ta kniha mnoho přispívala k franc. zbouření, a že je nanejvejš zapovězena (skrze politické rozumování v ní, které ovšem, ale jen místy svou cenu má). To se mně jiný Francouz (já míním Rousseau), s kterým nyní večerní chvíle si krátívám, mnohem více líbí, aspoň nic nenalezám proti náboženství (ačkoli dost proti papežství), a ducha jeho velice obdivuji, i jeho životopis cosi podivného.

Rokem 23. vydám „Listy starobylé,“ jiného snad nic, já jsem sobě umínil každý rok mého živobytí (bude-li vůle Boží) nějakým českým spisem zaznamenati, totiž od 22ho, a kdyby to snář měl býti, tak se v jakési míře udržím. Učiníš ty také tak? — Pan Zimmermann mi nyní velmi přízniv.

17. prosince 1822.

Dnes jsem obdržel tvůj list, a zpráva o divokém lovci či krutém mne velmi potěšila. Včera nám P. J. vysvětloval slovo *krutost* a poznamenal, že netoliko v zlém smyslu, jako ukrutný se užívá, ale i v dobrém, totiž vyznamenávajíc: udatnost, virtus, tak v kralod. r. přijde často v tom smyslu: rozmáhej naši krutost &c. — Píseň zaslaná hezká, ale budoucně vyhotovuje národní písně ještě více se zapříti musíš; z této ještě mnoho tvá zvláštnost (individualnost) vyhlídá; nepřemejšlej mnoho, ale jak šťastná hodina toho podá, tak toho uži. Ostatně v té písni tuze jaksi k pozorování přízvučný daktyl.

Na sněm našeho museum první budu pozorliv, co se udá, a hned ti zprávu dám. Ostatně v novém roce ať je zas jako v starém — — —

Tvůj

Ladislav.

P. Pozdrav P. Marchala ode mne, a budoucně psaní nebo cokoliv jiného zasílej pod tímto změněným obydlím: Staré město, ovocní trh (kde jsme mlsávali) číslo 578 v hrab. Thunském domě, vychovatel u zemské rady p. Ledvinky rytíře z Adlerfelsu.

Z roku 1823.

Na škaredou středu 1823.

Kajte se hříšníci! kteří jste se přes celý masopust až po krk v prostopášnostech brodili! volá dnes mnohý kazatel po zemi české, uváděje své posluchače a ovčičky na poušť čtyrydcetidenního postu: kajte se nedbalci! kajte se Němci! a i v mém svědomí cosi šepce — ba volá, houká, huláká, hřímá: „kaj se Ladislave! kterýs přes masopust celý jenom jedinkým listem Vlastimila svého navštívil, byv od něho předce dvěma obdarovan.“ I nu! co se vleče, neuteče; za to máš dostati až do slavné a radostné velkonoci listy dva: jejž piši, jest Nro. 1 a o středoposti následuje 2., ale z obojích budeš poznávati, jaký tuhý půst držím.

Almanach čili Novoročenku jsme sem minulý týden z Králové Hradce dostali (snad ji již budeš čísti?). — Úsudek nepronesu, očekávaje dříve tvůj; ale to připomenu, že na budoucí rok, aby ta hanba Pražáků trochu vyhlazena byla, Vetterlovská tiskárna chystá také jednu pro Prahu, k čemuž i také nové písmo líti dává a nákladu prý litovati nebude, a ku kteréžto 1824 Novor. i já i ty jakožto oučinkující údové pozváni jsme. Já se přičiním, co bude možného, a ty bez toho váhati nebudeš; znaje,

že takováto věc, podlé příchuti novějších časů, hezký prostředek literatuře naší průduch učiniti. Hrdá Minka a Medulinka — tu již podržíme; jenom nám toho více pošli, třebas i prosou, ale nejvíce vhod bude romantika, což tobě bez toho netřeba připomínati. Probudiž pak jednou ze sna toho velebného plcha, a nalejvej mu do díry — já myslím Marchala — ať nám aspoň několik pohádek nebo logogryfů pošle. Lhůta do začátku června. Prosím tě, zajdi si a zasedni si na něj! Perfidus et infidus Musis homo! — Ještě jednou žádost a prosbu svou na tebe skládám, abysi se přičinil a Musu k sobě vábil, bez toho mně již dávno nic neposiláš, an dobře znáš a víš, že Ladislav tvůj jenom ohlas po tobě a dříve si na pění neusedne, než až ty ho něčím pobouříš. Ještě rokujeme o jméno almanachu, — mythologické? řecké? české? dej také svůj hlas.

Mezi novosti literackie: „Krok“ se dotiskuje, napotom: „Ivan, báseň epičeskaja“ v 5 zpěvích časoměrných hexametrálních od Rokosa.

P. Hanka strojí Dalemila do tisku celého v původním jeho jazyku. Přijdeš-li pak na svátky do Prahy?

Líbá tě tvůj upřímný *Ladislav.*

Dodatek:

Znělka.

(Dle Petrarky: Quel rosignuol, che si soave piagne.)

Onen slavíček, co jemnými steny
pro dítky nebo snad družici svou běduje,
a slastí vůkolí i nebe naplňuje,
milostné a žalostné loudě na proměny,
celou tu noc i se mnou souzvukuje.
Mně připomíná mých osudů změny;
a darmo že mé srdce, smrti podrobeny
nemněvši bohyně být, jiné obviňuje.
O, jak oklamliv ten, bezpečna kdo sebe mní!
Ona dvě krásná světla, nad slunce jasnější,
kdožby pomyslil, že zemi zatemní?
Znám nyní vůli mé sudby nejlitější,
an chce, by pláčové mne učili tajemní,
jak zhola nejsou stálé rozkoše vezdejší.

Budu-li ještě asi 50 let živ, a udělám- čili přeložím-li každý rok jednu znělku Petrarky; více zajisté právem ode mne žádný žádati nemůže, tedy by bylo $\frac{1}{4}$ Petrarky; ať se potom o ty $\frac{3}{4}$ dělí kdo chce.

Jak se mně tahle podařila? Viď, že ne tak jako první? na té první si mnoho zakládám.

Na Ossiana nezapomeň!

O středopostí 1823.

P. Jungmann poslal onehdy do Uher Šafaříkovi moje a tvé básně, a obdržel nedávno list odtamtud; mně navštívivšímu jej list ten přečetl, v kterémž p. Šafařík v krátkosti o našich pracích takto se prohlásil: Básně Čelakovského a Kamarýta jsem četl a panující v nich z většího dílu čistě slovanský duch se mi líbil. Načež bátuška (Jungm.) náš mně ponavrhl, že úsudek od takového muže, jako Šafařík desatero pochval od podobenců Štěpničky (taky k němu lne srdce jeho) převyšuje. Což se mně i samému podobalo. Tedy bratříčku! zůstaňme jenom dráze své, po které kráčíme, věrni, a hleďme toho, co načato, doplniti a dovršiti. Hajmé Slavie milé, zbírajíce na jejích prostranných polích zlaté klasy, do svých stodůlek je shromažďujíce, a k nové úrodě přichystávajíce; zastávejme bohovský jazyk našich předků jak v písni tak v ušlechtilé prose. Divno! — snaď's i ty toho již okusiti musel, jak bídná, zvláště z Krameryusovy fabriky a Lind. noviny prosa za našich dnů v našem jazyku; a proto z nově vycházejících kněh raději veršem psané čtu, nežli prosou; a chci-li v prose čítati, vezmu mého rozmilého Komenského nebo letopisce Trojanského; věru za našich časů předce jenom Nejedlý v této věci největší má zásluhu, jen kdyby povolnějším byl, a k vnitřnímu bohatství našeho jazyka také zevnitřní přikládal a rozhojňoval. Tentýž p. Nejedlý letos vydá: Gesnerovy idyly; rytina k nim se již chystá dle mého vědomí. Tedy budeme míti duplikát a bude nám volno srovnávat, já se bojím, že Hanka v mnohých místech .....

Chmelenský náš půjde tuším na svátky do Budějovic, tedy ti po něm pošlu několik archů Herderových listů, které se již tlačí. První arch ondyno četl bátuška Jungmann a jak jsem pozoroval, byl ukontentován. Načež ještě čekám soud tvůj, jak dalece jsem s prosou vystačil. — List tvůj pod *bílou* pečetí, mon cher opposant und Widerpart! mne rozveselil nemálo. To byla theologia v masopustním pláštíku! Já ubohý žil a žiji jako poustevník, odříkaje se světa i marnotratí jeho, pročež se nediv, že listy pod černou pečetí posílám, a řekni těm pánům, že nejsou od umrlých, ale od nedomrlých. Zpropadený Adámku! zase ti jednou zavonělo jablíčko na stromě zakázaném! ale ne na *stromě vědění?* nýbrž na stromě nevědění; an nevíš odkud a kam Evinka. I nu, pro to si buď v ráji! — Zpívají-li pak už u vás skřivánkové? rozmilí ptáčkové! já jich ještě letos neslyšel, a tak jsou mně milí jako slavík. — Jednou jsme naslechali zpěvu jejich, a to s celým srdcem, víš v Strakonicích na polích zazámeckých. — Buchty ani paštiky, holečku, nemám, ale tuhle ti posílám jídlo lehounké bez jména (postní), okřti je sám.

(* * * *)

(Vnitřek starého zpustlého chrámu; u zdí sochy rozličné, dílem ještě celé, dílem porušené a zporážené.)

Mladý pastýř.

Parnem tíží slunce vypoledněné;
jen svěživý se s těchto klenutí
pochládeček na oudy zemdlené
mé schvívá. Vábivou chutí
proč ale sem jen luzně vozen bývám?
Proč k chrámu vezdy ovčiček milých
i proti vůli otce pást vodívám?
Mně často říkává: Těch rumů spustilých
střeži synáčku se; pohanští bohové
tropívají posud tam divné kouzly,
jich vnoukáním mnozí všetečkové,
pobyvše tam, již z pravé cesty sklouzli. —
Mně však zde nejliběji: ani vlas
mně zde dotknut svévolností nebývá,
ba z těchto zdí se na mne ještě usmívá
jakýsi pěkný, uplynulý čas.
Tichými ke mně sochy mluví významy,
jejich ač zdobu rámě času sňalo,
a mnohé z nich nelidstvo ztroskotalo,
zovoucí je mrtvými hrudami.
Zde sobě rád hovím; sedávaje
pod tímto sloupem: a okem bedlivým,
po mých ovčičkách pozor dávaje,
buď píšťaly řezám, buď kroutivým
břečtanem oplítám posochy;
anebo nahledaným kvitím,
jedno k druhému spojiv sítím,
otáčím kolem roztomilé sochy.
O, což tu hned pěknější se zdají!
Počkej jen, sličná ty tam s tím uvadlým,
dnes tebe čerstvé vínky ozdobit mají.
Hned z jitra jsem si pokoje nedal,
až jsem něžnějších kvítků nahledal.
Nejdřív ty modré vpletu — potom
ty červené — a hned — ty nad sníh padlý — bílé

(Začínaje věnec plésti, usne.)

Musa s Charikami; později **Fona Můsa.**

Konečně přišla doba blaha tvého,
Schovanče náš, zde skleslý v náručí
Lehounkých snů! — co dávno tušeného
V tvém srdci, v květ se z něho vypučí.
Ojasněna buď mysl tvá nevinná,
Otevřen slovům, činům zrak i sluch;
Tvé kroky dráha bude vésti jiná,
Tvůj jiné krásy stíhat bude duch;
Neb, jak kterého člověk boha ctitel,
Ten takový zas jemu odměnitel.

(Charitky vezmouce pastýři z rukou načatý věnec, jej uvíjejí.)

Povábné sídlo květných snů mladosti,
Domácké luhy, tiché doliny,
Těch zde opustiv, v šeré dalekosti
Potáhneš, v cizé srdci končiny.
Tam mnohá města, mnohé prošed dvory,
Byv dlouho lidstva pilný skoumatel,
A skrotiv krásy protivníků vzdory,
Jemného lidstva budeš hlasatel!
Jen na halúzce vlastní zkušenosti
Vyzrává plod nebeské výtečnosti.

Charitky.

Blah rozenec ten,
Kdo ráj mladosti své
V obět přinášeje,
Nám se zasvěcoval;
Třikrát blaženější
Zpěvec v spanilosti,
Jehož věnce
Něžné se dotýkají
Prsty Charitek. —
Koho my milujem,
Komu se na čele
Námi dané vděky
Zastkvívají,
Nikde nebývá host,
Štěstí s sebou vodě,
Všude blaženci
Naproti přízeň
A láska chodí.

(Budoucně dále.)

Co tomu říkáš? — Jenom nech, z mého pastýře bude ještě zpěvec; ale to je lehce bláznit, kdo stojí pod ochranou takovýchto mocností. Líbá tě zatím tvůj

Ladislav.

V Praze na zelený čtvrtek 1823.

Co myslíš, rozmilý! já bych soudil, že to slovo Svantovít od Latinských spisovatelů, jenž o slovanských věcech psali, a skrze oustní podání docela zpotvořené jest. Žeby pocházelo, podlé výkladu našich kronikářů, od svatého Víta, o tom se mi ani nezdá; ale mám za to, že původně Slované nazývali toho boha Světovid (Svitovid a pod.), majíce jej za nejvyššího boha a podlé výkladu téhož jména vypodobňujíce jej s čtyrmi hlavami, jakožto všudy vidoucího, a jakož o tom mythologie praví. — Žeby byl Perun nejvyšší bůh býval, o tom se mi nezdá taky, musil býti ovšem velký bůh, anto se v hromobití a bouři sly-

šeti dával, ale vlastní bytnosť božská, jakožto v jednotě byl Světovid. Mně na této záhadě cosi záleženo, a rádbych věděl, podobá-li se to tak i u tebe pravdě. — Této zimy jsem prožil několik přeutěšených večerů v společnosti .... p. Štěpničky, sešed se s ním ve Vetterlově knihtiskárně; věru přeutěšených; nebo i s potrhlými a ješitnými člověky možná se utěšeně zabavovati. Ten pán jest Čech, Němec, Francouz, Polák, zkrátka v literatuře všech národů zběhlý; ale o národnosti ani slova neví; zvlášť dobrý Francouz — a to mně přišel právě vhod — ! — nebo považ: to jsou jeho slova: já! před lety taky dělával francouzské básně — škoda, že je nevydal! nejraději ale německy mluví; jako každý vysoce učený muž, raději nepřirozený jazyk. Jch hätte vielez für unzere Literatur (něm. *s* vyslovuje všudy jako české *z*; bell esprit) thun können, wenn ich dízez Kopfübel nicht bekommen hätte (mrtohlavinu, pitomost, — Kopfpodagra); ich hätte den Homer oder den Virgil oder Tasso gewiss überzetzt; tohoto posledního „hätte“ jsem se náramně ulekl, a ačkoli jsem nehodu, kterážto hlavu toho slavného muže trefila, litoval, předci jsem zase byl v duchu rád, an dobrých těch lidí na pokoji nechal. Aber etvaz grozes habe ich dennoch noch vor — tedy se těšme! až to vykydne! Ubohý Vlastimile, ty mu sedíš na útrobě. Kdykoliv o tobě rozprávka bývá, vždycky pozoruji, jakou přehroznou periferii jeho nos dělá — ty jsi si dal! —

A jak u vás? žádného z jinochů si tam neposvěcuje Musa? což pak jen my dva jsme byli před 7 lety tak šťastni vraziti a opříti se jeden do a na druhého? U nás se všecko samými básníky jen rojí, ale bohužel, že nazvíce to vosy! a tím hůř šťourati v hnízdo jejich. Onehdy jsem ti měl honbu. Vyšly jak ti snad známo bude od Tomsy „Jaré fialky.“ Četl-li jsi je, tedy lehce jsi mohl nalézti ty neohrabanosti a hrubosti, kterých se spisovatel dopouští, a kterých pod pavuzu. Čta je, podtrhoval jsem si, co se mi nezdálo, a udělal jsem tak zaostřený posudeček, a byl bych jej byl dal do Dobroslava. Ale brachu! u nás posudky dělat! Posudeček přišel do censury, p. Zimermann jej dostal, a sejda se maním neb nemaním s Tomsou mu povídal o tom; tento, ehtě své jméno obhájiti, trudným okem a bolným srdcem jej prosil, aby toho nepouštěl; což mně potom zase p. Zimmermann věrně vypravoval, a mne přemluvil, abych toho nedělal; já ale nebudu na to dbáti a podle rady baťuškovy vpraviti budu hledět to do Kroka; nyní to mám ve Vídni v censuře. Sešli jsme se na to s Tomsou ve Vetterlově tiskárně a tam jsme si notně kapitolu pověděli. Smíchy bys pukl, kdybych ti všecko pověděl. Ale škoda papíru. Jakkoli list tento na (pro) zelený čtvrtek píši, však předce míním, že do svátků

ještě Herderovy listy a etc. dostaneš. Pro Krásořečníka jestlis neposlal, neposílej, já ti pošlu jeden výtisk spolu.

Tvůj

Ladislav.

Na velký pátek 1823.

Vidíš rozmilý nedbale! či jen prozatím nedbálku! jak z Prahy k Buděj. jeden list druhý honí, a to ještě všecko v poště, — na škaredou středu, o středopostí, na zelený čtvrtek — na velký pátek — a tuším dřív než se nadáš, bude i bílá sobota — pak víc nesmím psáti, abych nezůstal ve lži. Tento půst pošta tobě nemálo trhne kapsou; ale co dělat, já si pomoci nemohu, jak jen trochu chvíle prázdná — piši co piši — z jakési potrhlosti, a než se nadám, dvě strany jsou hned popsány, a abych tě ještě více ztrestal, ještě přidávám: Slovesné listy. Ale tyť sám jsi tomu před lety chtěl. Budiž tedy; — a chcešli se hodně na mně vymstiti, splácej touže měrou. — Navštívil mne minulý týhoden náš na víru obrácený Šavel — básník Šnaidr, — ctihodný stařeček — s kterým sobě asi půl leta (sice jen 4 měsíce) dopisujem — já jej v listech našich nazýval Anakreonem, a on byl v odměnu tak zdvořilý, že si mne zvolil za svého Bathylla. Přinesl mně asi 12 písní, které nám dává na posouzenou a které se mně hned při-prvním čtení z většího dílu zalíbily (ku konci tohoto listu máš dvě). Zdají se mně hezky prostonárodní býti, aspoň on sám povídal, že ho naše vydané písně nemálo do toho druhu vtrhly, a že se bude cvičiti co možná v podobných.

Tvá Medulka se mu nad míru líbila. Rád bych na budoucí rok zas dílek národních přichystal, ku kterémuž z jihoslovanských dosti materiálu mám; ale české národní, ty chybí; ještě jich nemám přes deset. Co si počnem, milý příteli? To je bída! — A 50 bych jich rád měl. Což u nás nic není? Smutné zprávy čteme v novinách o Göthovi — ubohý na smrt nemocný — a pochybuje se o jeho uzdravení. Naše společnost z museum mu nedávno poslala diplom, zvolivši jej za svého spoluouda, snad jej více nezastíhne. Hanka vydá Ruk. K. snad brzo v 4^0 s krásnými rytinami (Prachtauflage); — v předplacení bude stát 4. zl. v stříbře; snad bude stavům českého království dedikován. Zde máš polsky „Záboje“ ač dosti chatrně přeloženého, ale tak vyhlíží vůbec novější spisovatelstvo proti starému a národnímu, aspoň ze strany jazyku polského bude pro tebe cenu míti, já ti ho, líbí-li se, opíši po kouskách celého. Novoročenka udělala v Praze velkou sensaci, — a p. Pospíšil jistí, že již z 1000 výtisků nemá jen 400 k odbytí.

Chmelenský jde na svátky do Budějovic, pošlu ti archy (3) Listů Herderových a Krásořečníka (jestlis ho již nekoupil?) — a potom ti po něm pošlu — pošlu — inu, — šest kop hubiček.

Tvůj

Ladislav.

Plánkovi jsem psal onehdy.

Na bílou sobotu odpoledne 1823.

Blažený Vlastimile! šťastný příteli! dnes co já v hluku pražském sedím a chodím, ty v rozkošném Kochanově nepochybně slavíš vzkříšení našeho Spasitele. Ta veliká slavnost, jenž mnohem dojímavěji a u větším povzbuzování nebeských pocitů na venku se slaví, nežli v hrdých městách. Dnes rok — — dnes pět let! Oh! — pro tyto dvě leta se mi můj rodinný kraj stal ještě jednou tak milým. Ty vítáš v Tivoli jaro, kde já ještě před půl letem rajských několik dnů prožil. Venkovská prostota, nenucenost — poloha na březích Malice — zhlížení se měsíce ve vlnách jejích a na temenu hradu starého jeho vykukování a naše patření — a k tomu po boku mého jediného přítele — pro Bůh! již dosti — sice zůstane samou toužebnosti a samým rozcílením tělo u stolku, an duch zaletí tam kamsi do strání; a bude ti odpovídati hlasem Ozvěny netázaně.

Tys někdy Martiala začínal překládat; nemáš již chuti do něho? — Dejme se oba do něho, a třebas jenom čtvrtinu lepší z něho přeložme a někdy ve zvláštním dílku vydejme. Kdy není chuti něco jiného dělat, nebo roztržitá mysl, takového něco se dá předci dělat; tedy jich několik v slovesném listu budoucně od tebe čekám. Hned po svátcích ti odešlu výtisky z Listů Herderových etc. etc., a potom ty mně zas pošli oč jsem žádal, může-li to být, pak Lovce a bohoslovský list! a do Almanachu! — Tohoto měsíce sem čekáme Palackého, který prý zde práva studovati bude. Ano posledně jsem zapomenul poznamenat, že Tomášek písně a Kralodvorský Rukopis v hudbu uvedl, a že při tom stkvostném vydání spolu vyjdou. V Uhřích, povídá se, bude vycházeti kritický časopis český, každý měsíc dva archy — toho se Studnička velmi lekl slyše to! Lauter Kritiken! aber ich werde nächstens diese Kritiker im Krok wie die Buben herunterputzen! Štěstí, že my při té bouři nebudem, — tebe arci nějaký lijaveček zastíhnouti může — ale neškodí ti — může být, že i sebe i tebe tou kritikou zvěční — na čtrnáct dní. — Tvůj svátek!! — a co ti mám přát? zas to, co

vloni — a což ti mám vázaného dát? — nemám nic — tedy zas to co vloni, sebe samého.

Ladislav.

Mé poručení na-p. Marchala a na jiné známé. Chmelenský snad půjde přec na svátky; tedy něco po něm obdržíš.

---

23. března 1823.

Opravdu zlatinký příteli! tak jsem již na to dopisování a odpisování uvykl, že nevím, jakby mně bylo, abych měl rok přežiti a od tebe listu neobdržeti. Každé příležitosti použiji, kde bych třebas dost málo a o sebe malichernějších věcech s tebou pohovořiti mohl. A když chvíle zbývají, anebo kdy nějakým zarmutkem duch můj sklíčen, tu sáhnu do skříně, a vytáhnu uspořádané mnoholeté listy přátelské — toť denník mého a mých milých života! — v těch rád čítám! Jedno oddělení jsou listové *ab Attiko* a v druhém *a diversis*, a počet prvních posaváde onen druhých z každého ohledu převyšuje! Leží mně při ruce truchlohra německá v 5 dějstvích (Die edle Liebe) od J. Kociana, který jindy také česky, kdy mu dobrá napadne, píše, a myslím, že ten psík, co ty dva zajíce najednou honil, žádného nechytil; tak bude také tuto. Neměl jsem trpělivosti více než arch čísti, Kocián má dobrou půdu, ale zanedbanou — málo čte, málo rozvažuje.

V mých prácech to všecko stojí; k ničemu nejsem — kýž se i mně nějaká lepší cesta otevře! — ach! — že mne není nezávisimost a obšírnější kolo k oučinkování! — Bojím se, bojím, že cíle toho, který jsem sobě v blažených hodinách vystavil, a kterému jsem posaváde všecko obětoval, nedosáhnu — že ho nedosáhnu ochromením a seslabením síly mé okoličnostmi. A z toho ohledu jsem sobě již mnohdykráte žádal, ráděj v mladosti zemříti — aspoň by někdo řekl: Škoda budoucnosti jeho! kterou ne beze strachu očekávám. Můj zalíbený básník, kterého nyní čítám, a trochu do jeho vnitřností vniknouti se snažím, jest Petrarka. O bych jej mohl v lepším stavu čísti! tuť bych jej věru chtěl celého i cítiti — a polovičním citem — jest jen polovie požitků. Z mnohých ohledů není možná, jej dáti v přeložení, jak je. Zde platí, uč se vlasky, a požívej. A přec bych myslel, že jenom slovanskými jazyky možná nejblíže k němu se dostati. Ano, kdyby se mohl vytvořiti z Českého, Polského, Ruského zvláštní jazyk, tak by v lahodnosti jej dostihl. Ale jak jsou tito jazykové nyní, tak ne; nejblíž by byl Polák; kdyby krásnou toliko stranu svého jazyku dobře potřebovat uměl. Rus má zcela zvučné vlaské *o*, kterého my ne-

máme; z jiného ohledu ale zas daleko za češtinou. Němci a Angličané, ti jsou docela ubožáci! — Tuto ti posílám kousek z děvice Orleanské v polském jazyku na pochoutku, a dva Marciálovy epigramy, jsou tak dobře? Mám jich v nemotorných hodinách více přeložit? — Nového z literatury nic. Klicpera je tu, ještě jsem ho neviděl. Plánek mi psal, dnes jsem obdržel list jeho; ty prý mu zřídka píšeš? — Toho muže osud jest také k politování. Nic na tom mrzáckém světě není; snad tam bude lépe tobě i jemu i tvému

Ladislavovi.

Zde Herderovy písně národní; ať mi hezký komentar pošleš, jak na tě oučinkovaly; po svátcích dostaneš druhý díl.

V Budějovicích
na den sv. Františka z Pauly 1823.

Chtěl jsem ti psáti na ten slavný den, kde jsem na tebe tak vroucně a toužebně zpomínal; chtěl jsem psáti a v tom přišel jakýsi kdosi, a jelikož to byl den krásný a veselý, jakž vůbec celé ty svátky, vyšel jsem s ním jak říkáme u nás do Borů, t. j. tam kde jsme vloni v *takové* plouli radosti, žes ty i kotrmelce metal, což by tě bylo brzy o dálehledky připravilo, tam, cos řekl, že jest to celá Arkadie. A na ten samý den přišli k nám horníci, a v našem skoro nejkrásnějším položení naproti hradu kopají *stříbro*; teprv začali, ale silnou mají naději. Ostatně bych ti přál, abys ty svátky tak spokojeně a radostně byl požíval jako já. Přeci jen doma každá slavnost jesti právě slavná, jest vznešená a pohnutelná; nelze vypsati citů, jací povstávají v duši, když vidím ten oltář, před nímž mne matka za šťastný porod děkujíc a radostí slzíc ponejprv Bohu a sv. Václavu obětovala, snažně prosíc o mé vychování a šťastné života požívání; kde jsem tak nábožně s takovou potěchou posluhovával jsa pachole; ten chrámek, při němž mí dědové a babičky, mí bratři a sestry odpočívají, jenž s námi slavívali, jest nejkrásnější, nejskvostnější. — Tak, příteli, vždy na tebe a na někdejší velikonoc zpomínaje ty svátky v blahu slavil jsem. Všecko jsem a kolikráte prošel — ty stráně a háje, kdes epigrammy zbíral — kde jsme ozvěnu budili, kde jsme o půl noci při měsíci se toulali po lukách a po skalinách, kde jsme seděli měsíc jasný pozorujíce jak se hluboko pod námi v Malici zhlíží — všecka ta svatá místa jsem opět požehnal a navštívil; i tam jsem byl, kde jsme přes vodu k hradu přecházeli a já byl v takovém nebezpečenství, — a teď jsem zase v Budějovicích — v semináři, a píši zase mému Ladislavovi.

Hnedky druhý den po mém navrácení mne tvůj list roztomilý přivítal, a smutného po Kochanově potěšil velmi, neboť jsem se mu věru nenadál. Ale tomuť jsem se také nenadál, že zas jednou budeš psát o smrti! Jdižiž! Ladislav, jinoch v nejlepším květu, z jara — a smrť! totě na mou věru k zlosti anebo k smíchu. Po práci, bratříčku, po práci chutná odpočinutí, — kdo může říci *Dokonáno jest*, ten se do hrobu pokojně jako do lůžka růžového položiti může, ale dokud Boží vůle tomu chce, abychom se tu ještě lopotovali a proháněli, někdy hodovali a někdy hlad měli, t. j. někdy babky a telecí nožičky a jindy jen sousto chleba za den pojedli; někdy sladké kávy a někdy z kornoutku vody se napili — o dotud si na hrob s toužením nemysleme; dělejme co můžem a podnikejme co zmůžem. V Boha důvěru a k práci ruku klaďme. — Smrti nikdy nezmeškáme; a byť by nás jako praviš po smrti časné lidé politovali to jsou velmi malé zisky, komužbychom těch záviděli? Jen když nebe komu takového stávku dohodí, v němžby si kousek jistého chlebíčka vydobyl — k tomu svědomí dobré — a jestiť právě *spokojeným harfeníkem!* a toho vždy radš vidím než *Poustevníka*, který z lásky na poušti umřel, ať ho lidé litovali jak chtěli.

NB. Když jsem o to zavadil, tedy Šnaidrovy básně jsem as na půl oka viděl, a zevnitřek, tisk, obrázek dobře by se mi líbil (o básních ještě souditi nemohu), ale název jest jaksi divě a strakatě psaný. Bylť nedávno P. Šnaidr v novinách Krameryusových pochválen, že prý již v časopisích známé jeho básně dokazují, jak pouze českým duchem básní; nu, buď jak buď, p. oznamovatel neví, co jest pravý duch český, neboť o tom dosavad pochybuji. A! něco jiného by byly mně zaslané národní písně pod jmenem Agnelovým, než nevím, nebude-li to s nimi tak vyhlížeti jako tenkráte se znělkami Kollárovými — —, směješ-li pak se? Kocián jest tedy zhola Kocián? (zpomeň si na krejčího na Kampě —) Mnoho-li pak naděl zase Štěpnička bílé kolomasti? brzy-liž po ní budeme jezditi? toby zas bylo výborné rozveselení. Jak z *Čechotlacha* nahlížím, ze Štěpničky se dělá vychovatel, povídatel, přítel dětí, — má-li pak jaké štěpňátka?

Co říká p. Hanka mému rukopisu? *pěkné pozdravení*, rovněž p. *Chmelenskému*, apropo. Chmelenský bodejž se za to ochmelil! já přijdu — táži se, hledám, čekám a nic — nic! Na jeho památní lístek již jsem mu něco napsal. — Marciála, panáčku, již neznám, a tvé epigramy z něho mají jeho snadnost; myšlénky druhé jsou překrásné. Což tvůj „Mladý pastýř“ putuje snad již? ať se navrátí to ti povídám. — Plánkovi zřídka píši? jestli pak také o sobě ti povídal jak zhusta mi psává? Ale radost

mám, že jste zas kamarádi, tohoť se bylo od vás nadíti, že jste muži.

Deležancí tobě pošlu Ossiana, masopustní bohosloveckou odpověď, však nemá vlastně slouti bohosloveckou, jelikož ani z písma ani z podání nedokazuji a nevyvracuji, proto že jsi z písma nenamital. Ale jen to s rozmyslem čti — doufám, žeť se ti nebude stejskati, nebo mně se nestejskalo ba těšilo mne na konci masopustu pro vyražení psáti. Není to celá soustava, nejsou to ouplné důkazy, ale jest to pravda všecko, a víc zodpovídáno nežlis se snad nadál. Komentár k tomu buď někdy oustně, buď ho žádej, bude-li ti ho třeba; jenom nechybuj, a nemni, že jest *Církev* věc našeho rozmlouvání nehodná atd., nedrž se mužů ostatně sice vysoce učených, v tom ale bohužel velmi nevědomých a slepě soudných; jsouť také mezi nimi kněží, ale ví se, pod kým a s kým študovali — jak študovali — proč — a jiné steré okoličnosti pravdy se jim domakati nedaly. — Dost o tom.

Tvůj

Vlastimil.

Něco na pochoutku z Velešínských či z Kochanovských dolů.

(NB. est secundum factum et naturam.)

Po té vodě, po vodince
strání nejradš chodívám,
jen když já se mé Rozince
do sádečku podívám.

Do sádečku zeleného
v němžto trávu kosívá,
a studánka podlé něho,
z které vodu nosívá.

Ach, přeškodatě, přeškoda
že je stráně vysoká,
pode mnou ta bystrá voda
široká i hluboká.

Ty, přešťastný holoubečku,
stráně, vody přelítáš,
na Rozinčinu dvorečku
v zimě v letě přebýváš.

Vodo, vodičko hluboká
přestaň dolem hučeti,
sic Rozinka černooká
nebude mne slyšeti.

Neuslyší pozdravení
po sádečku zeleném,
aby měla potěšení
v šněrování červeném.

V Praze 6. dubna 1823.

Nejmilejší příteli!

Doufám, že tě s těmito párma řádkama při dobrém a stálém zdraví vynatrefím, co se mne dotýče, já jsem zdráv. Není-li pěkný opis onoho Cicer.: Si vales bene est, ego valeo; a zrovna tak jest to přeloženo, jako přiložený kus z Kral. ruk. polský proti původnímu. 27ho března mne sem navštivil náš Vlastislav, ale pohřichu! nezdržel se tu jenom dvě noci, zase mně utekl. Co zde v Praze vlastně dělal, nevím; byl tu s pří-

ležitostí; mně aspoň povídal, že si vyšel, aby v postní ty dni mušenému modlení ušel. Inu tak jsou lidé! — Škoda žes ty mne také nenavštívil!

Předevčírem pod večír mne dal báťuška *) k sobě povolat, divně jsem si myslel, co to as bude; a hle! dříve bych si byl na smrť pomyslil, u stolu sedí u báťušky jakýsi pán; který mne přivítav zdvořile, a že ho těší, že má tu čest se se mnou seznámiti, já hlídám a kejvám hlavou, a mluvím cosi tosi, až báťuška mi řekl, že jest to pan Vuk Štefanovič. Toho jsem se arci nenadál; ale milo mi bylo, tohoto znamenitého Srba poznati. Tu jsme hovořili o literackých slovanských věcech až skoro do 10 hodin v noci. Druhého dne na to Vuk odejel po poště, ubíraje se do Halle, kdežto míní medicinu studovati. Z jeho úst mi ponejprv jak náleží hezky zněl srbský jazyk, a těšilo jej velmi, že zde v Čechách lidí nalezal, které si všech slovanských nářečí vážiti umějí, kterých prý ani v Polště, ani v Rusích nenalezl (byl totiž roku 1819 v St. Petersburgu).

Vyšly básně J. Marka, tyto dni jsem je pročetl. Z většího dílu projdou; a tuším až přijde k dozralejším letům (nebo teprv snad mu 21 roků). že bude něco; ještě všudy vykukuje tak jaksi, že šlape po cizích cestách neprostřev sobě ještě vlastní; má mnoho v hlavě německé poesie, — však to se vykouří — a hodný bude. — Štěpnička stůně, pane Bože, zemře-li, tedy ztráta nesmírná pro slovesnost! tedy přečkají dítky jeho předce podíče svého, aspoň o rok. Göthe zase zdráv, praví noviny, a psal prý v nemoci k někomu ze svých přátel, v nemoci jej tesárnu: „Slyšíte-li, že stůní, nevěřte tomu, a uslyšíte-li, že jsem umřel, tomu tím méně věřte!“ — Ten jest upevněn ve víře na nesmrtedlnost — svou. Slyšíte-li pak něco o Wohlmanovi my zde nic, jakoby do vody padl. Aspoň ti to povím, že zde v Praze zanechal přes půl třetího tisíce dlužníků samým mámením a šálením. Deležanci jsem odložil na 17.; nebo ještě nejsou Herder. I. hotovy a rád bych ti to pohromadě poslal.

8. dubna.

Dnes jsem obdržel list tvůj z Velešína, na který budoucně obsírnéji odpovím. P. Hanka má ještě rukopis u sebe a chválí jej. Písně ty jsou opravdově Sudimírovy; a nikoli tvého, tě vroucně líbajícího

Ladislava.

*) Tak jmenuje Čelak. obyčejně Jungmanna.

Začato 10. dubna 1823.

P. Bürger mne dlouho meylil. Já myslil dosavad, že Leonora docela jeho práce, jenom že snad myšlénku k ní vzal z některé angl. nár. ballady; a divil jsem se čta polské přeložení té samé věci i v maličkostech podlé angl. Malwina. Pro radost ti rozmilý! musím ji opsat po kusu v slovesních listech. Však ale milý brachu! tito slovesní listové nebudou tak zhola tvou majetností; kdybych dnes nebo zejtra něco z nich potřeboval, naději se laskavého podání; nebo já tyto věci zvlášť pro sebe nevytahuji.

Slyšeli-li pak jste to strašné zvonění až do Budějovic? Oh, to byl smutný zvuk a hluk! Nepochybně jste slyšeli. Umíráček ten platil *Smetišlavu*. Již mláti z posledního. Ale považ, jaký to divný zběh tří věcí, které mu smrtedlnou ránu daly. Předně jeho špatnost a málo předplatitelů, za druhé opustila jej pravá ruka, Tomsa; a za třetí se dostal do rukou Zimmermannovi k censurování; kdežto jej předtím jenom městská policie censurovala. Snad s ním pojdou i noviny. — „I o ty novinky ještě přijdem!“ vzdychl si ondyno bášuška. — Co dělat! Ale já mám naději, že z popele tohoto opelichaného fenixa nový a pěknější časem svým pták se vylíhne. — Bialowlosy Palacký již přišel; ještě jsem s ním nemluvil. Míní brzo svou krásovědu vydati tiskem. Slyšíme, že na přes rok v zdejším stavovském divadle se bude hrávat třikrát za týden česky, v budoucím sezení při museum bude snad něco o tom narovnáno; aspoň nejvyšší purkrabí a Šternberkové měli ten nápad, a ponavrhli to, an stavům si stěžoval zdejší direktor divadla, že tuto zimu měl více vydání než příjmů, a že brzo musí být, zvláště jak divadlo v letě, kridarius.

O sklenici vody budu denně více píti, stane-li se to; ne vína, bratříčku! ne! to raději penízky uložím do pokladnice potom divadelní t. české; nebo já letos teprva jen jedenkráte byl v divadle, a to ještě per nefas! Z toho můžeš souditi, jestli každý tak pilně navštěvuje divadlo jako já, že ještě za měsíc tu máme divadlo české. Nu! nu! budou ptáci, jestli nevylítají. — Z tvého posledního listu jak soudím, samá, samičká radost a blaženost u tebe přebývá; těší mne to srdečně. Tys tedy v odzískaném (Evička!) ráji; a já v ztraceném. Tvůj ráj ti dává lásku, ale můj ani kläsku! Inu, musíme trpět a mlčet držíce se slov na usta položivšího prst Milka Karamzina, jenž dí:

Uměj mlčet, náhrada hotova, —
buď šťastným; ale ani slova.

Proto ti nikdy nic o svých láskách nepiši. Ž. J. poslala do Novoročenky selanku v prose, několik básní; a ty o tom nic nevíš? hahaha! a nemejlím-li se šlo psaní zrovna z Bu-

dějovic p. Klicperovi. — Četl jsem tvůj poslední list poslaný Votýpkovi, jak jsem pozoroval, bude z tebe kazatel — umíš verba facere! čtveráku! Marciála mně hodně přibývá; a čím více jej rozvažuji, tím většího ducha v nápisech nalezám; pominuv scurilia a obscoena. Když vy mně lenoši nechcete pomáhat, budu tedy muset dotrhnout sám, čeho jsem natrhl, scil. favente trpělivostí. Ale opravovat musíš a prát, a záplatovat, já si umínil, v slovesných listech špinavé také prádlo ti posílat! Co myslíš? mám latinská jména v nápisech zčeštit? čili počeštit? Inu na jménu mnoho nezáleží, proto dnes také svoje nepostavím; posílaje ti toliko tolik upřímných políbení, kolik písmen v mém listu. Vale.

Posledního dubna 1823.

Můj příteli!

Tobě krásný se rozvinuje osud! — Žádná věc v pozemskosti mi nemůž nahraditi a dáti blaženost, kterou v okamženích některých (ani jim jména nevím) pociťuji, přemejšleje a rozjímaje o božských věcech a modle se k Bohu; toť právě duch Boží nade mnou — ó by stále zápal tento trvati mohl! by bez přestání sladké takovéto slzy vylévati mi bylo přáno! Jsouce opuštěni, těžkostmi trápeni, teprva známe co nalezáme v Bohu, o ubohý — ubohý, komu tato útěcha chybí. — Věkové novější nám mnoho odjali a odjímají, — budeliž pak kdy jináč? — Před rokem a jindy nerozumíval jsem slovům tvým, která jsi mně o těchto věcech psával, pravda že jenom samomilenství člověka zaslepuje, a poznávám, jakou blaženost připravuje Pán pokorným v duchu a chudým. — Cítím toho dobře. — Bývají často v domě našem držány společnosti z všelikých ouředníků na stupni dosti vysokém stojících — ale příteli můj! tybys se zhrozil, slyše jejich rozmluvy o věcech v náboženství — ba neznabožství hrubé nemohu nazvati náboženstvím. Tybys se zhrozil jako — já; já poslouchaje a sedě při stole, mlčím, ale svůj díl si myslím. Svobodověrství u těchto lidí dosahuje stupně nejvyššího. — Moudrost (?) tato jejich je přec jen pavučina, která mne tím více v náhledech mých o náboženství potvrzuje. Dosti o tom, řečeno to sub rosa.

1. máje.

Ačkoliv listy mé již o polovičku jsem zkrátil; nicméně domnívám se, že i toto zkrácení ti způsobuje někdy čtoucímu dlouhou chvíli; an v mých listech tak málo zrna a holou plévu nalézati musíš. Kdež se dobrati pořád novin? Abych měl če-

kati, až se jich nahrne na celý list, — tobys ty dlouho listu se nedočkal, a já sám bych mrzutostí pošel; nebo víš, že rád tobě piši. Však tys také příčina hubenosti listů mých; proč mne aspoň nějakou látku k novým hádkám nepodáváš. Aspoň se hádejme o černou, červenou a bílou pečeť na obálkách — toť překrásné thema — jenom začni! — Vyšla činohra „Jaroslav“ od Lindy, ještě jsem jí nečetl ani neviděl; 30 kr. stříb. stojí-li nevím; a Jaroslav od Hanky z Kral. r. též na ukázku vyšel v nádherném vydání dva archy.

Večír.

Kde mám začíti, a jak mám radost svou jeviti, kterou mně věci po deležanci přislané dnes způsobily? Předně jsem četl list tvůj jda po pražském mostě, a potom nač jsem velmi žádostiv byl, tvůj „traktát“ ve Valdštýnské zahradě. Tenkráte jsem z pole ustoupati musel, jsa překonán, jsa přemožen; ale čta nejsilnější tvé důvody, hlasitě jsem se smáti musel. Ty se pozastavuješ? Ne bratříčku, byl to smích radosti; který pošel z toho, an důvody tyto nebyly protimyslné, nýbrž docela mému duchu a mým vnitřnostem lahodící. Za tuto práci tvou ti děkuji, toť vynahradilo na pět let mé slovesné listy. Vidíš, vždyť já jsem se již dávno překonal sám; a rozumoval jsem nedávno takto: Nejenom katolík, ale každý člověk může spasen býti! na tom jsem stál (a tys v tvém pojednání řekl sám: že může). Nu dobře. Společnost křesťanů (církev) vynasnažující se dosíci toho nejvyššího blaha, majíc k tomu nejlepších prostředků, musí též svou hlavu míti. Dobře. Já k této společnosti přináležím, užívám prostředků, kterých mně poskytuje k blaženosti a nechtěl bych jejím oudem slouti? Nesmysl nebo jednání svéhlavce a svémravce (Sonderling). — Ostatně důvodové tvoji byli jádrní a braní od mužů — které ctíti musíme. Některé maličkosti — ale máš dobře, dobře máš! — tyto samy jestli ne docela zvrátiti, aspoň tak se považovati dají, že sobě pro ně svědomí obtěžovati nemusíme. To bylo první a mně nejdůležitější k zodpovídání, o ostatních věcech co nejdřív ti psáti bude tvůj

Ladislav.

Asi v polovici máje (?) 1823.

Nyní se mi přiznej beze všeho mučení, které z těch národních písní mně poslaných jsou Vlastimilonárodní? Zpropadená babička, že tu jednu dále neuměla! ale snad se ji od některé jiné babičky dovíš; ty máš ode dávna mezi babičkami velké známosti. Též se těším na ty, které nám P. Sláma sebere. Jen

hezky mravopočestné! a nápěvy ať jsou k sv. Janu dokola. Již jsem dávno o muži tomto slyšel, a list ten mne jej zevrubněji poznati naučil. On myslí, žeby klassikové u nás šli na odbyt a my tu onehdy o tom povídali, žeby Virg. Eneida sotvy 100 odběratelů nalezla. Za to ti povím ale něco hezkého, že Palacký překládá do češtiny Platona. Na toho snad je také ještě o sto let brzo? — anebo sto let pozdě. Tvůj „Lovec“ pěkně podařen, ještě tu tam kamínek se přiloží a odebere, aby to šlo do taktu, jenom ať ho dostanem brzo celého. Však až budeš s lovcem hotov a poněvadž již jsi sobě Bürgra vyvolil, tedy vyplň, čeho od tebe požádám, a přelož píseň kouzedlnou „Na naději“; a to pro tvého Ladislava; a jestli pro něho by nechtěl, tedy pro jeho milenku — však ne nynější — budoucí. Ale zas jen podle sluchu. Uděláš to? Dozajista jest tvá práce: „Však já tě panenko odvedu“ — „Nikdy jsem nemyslila“ — „Na Svachově, u Svachova“ — „Husička plavala“ (a kdybys ty desetkrát napsal: Stará). A snad ještě některá, až je lépe rozeberu. Krom lehkosti, která nevyhnutelná vlastnost národní písně, ještě se žádá, aby nebyl její běh tuze přirozeně uspořádaný, pořádek jakýsi musí být, ale skrytý. Mimo to řeč musí míti cosi z populárních idiotismů slouženého (tohoto punktu více šetř a nebudou tvé písně docela k poznání). Konečně naivnost, která ale nevyhnutelná věc není; a není každá naivní básnička již také národní; Sudimirovy jsou naivní (ty které mi obětoval), ale k čistě národním ještě mnoho chybí. Hle, hle! můj čížeček se učí také číst — nechal jsem list na stolku ležet, a ten dovádivý sviňáček tu něco po sobě zanechal. Odpusť mu to! radost bys z něho měl, kdybys věděl, jak mně po rukou poskakuje, a na rameně své tilitilitiliti zpívati začne; mne těše v mé samotnosti.

Včera jsem byl u sv. Jana na mostě poslouchaje tam zpěv poutníčků — naše české písně! oči mně pošly slzou; zpívali nějakou hezkou píseň, snad ti bude známější, jeden verš byl takto: „Jsem sirotek opuštěný, kam se obrátit mám, otec matka mně zemřeli, přítelíčka nemám“ atd. — a ten nápěv k tomu! Jestli pak by se nedala udělati sbírka našich náboženských písní, která by práce tobě dobře slušela a právem, ale nápěvy by musely být přitom. Vlastimile můj! nemohl bys mně přepustit ten tvůj český nový malý zákon? Můžeš-li, učiň mně to, a postav cenu, já ti třebas jiné knihy, které žádati budeš, za něj pošlu. Panu prof. Körnerovi děkuju za dar, a pošli mně jej brzo, já bych třeba dal ohlášení do Čechoslovana; anebo ty sám udělej zevrubnější; nebos v těch věcech více honěn, a dáme to tam, aby se rozhlásila. Krásořečníka ti pošlu po deležanci, až ještě něco k tomu bude. Chmelenský ti děkuje za lístek, a dává tě často pozdravovat s Veselým a jinými, nač já často zapomenu.

Vůbec se tu povídá, že Žofie sem přijde na svatodušní svátky; našinci ji touženě čekají. Buď zdráv.

Ladislav.

Bude prý se hrát za dvě neděle v stavov. divadle česká opera „Tatranská rodina“ (Schweizerfamilie) od Macháčka přelož.

Mezi 16. májem a 21. červnem 1823.

Právě se dotlačily Štěpničkovy básně. Neráčíte nic? — Pane bože! Tu bude zas bambavrkání! Mezi jinými nalezají se také malé hrdinské básně, jakožto doplněk ku Král. ruk.; jsou skoro tím rozměrem ale jiným uchem: duchem; puchem: a suchem. Tu máš 4 rýmy, kterých můžeš použiti, opěvuje někdy Štěpničku v Znělce. Mezi novějšími básníky klade Štěpnička Hercoga na první místo. Dost o tom. — Tuším, že dostaneš od Chmelenského našeho brzo výtisk básní. Ať mi úsudek poviš! — Znělka jeho je dobrá; někde třeba více okrouhlosti; taky píseň, ale „immer singen, nur nicht lesen.“ *Rybák a Lovec* romance z cela podlé mého vkusu. Čehos mi podotkl, žebych měl naději k čemusi — a čeho pravíš, žes se doslechl, ještě daleko za horami. Já nevím o ničem. Měl jsem sice malou čáku, an Hanka do Holomouce za bibliotekáře se dostane; ale ta již skoro jako zmizela. Nemám přímluvce, nemám podpory a známostí, a k tomu dva soky, kteří shánětí se budou po místu prázdném; totiž Lindu a Palackého. Palackého jak se mi zdá schvalně báťuška a Preslové proto sem do Prahy přitáhli, a Lindovi bude president Sternberg přízniv, an mu svou truhlohru Jaroslava dedikoval. Nejžádanější místo by to bylo, ale což na plat, musíme zase s suchou hubou odejíti. — Všecko to chodí u mne proti rozumu a vůli. „Tatranská rodina,“ ještě se nehrála; něco vkročilo v cestu. Asi čtvrt léta již pozoruji, že naše literatura opadává; všecko stojí v prodaji i ve vydávání, také dávno již nic valného nevyšlo. Až smutno zde v Praze, když člověk všecko vlastním okem vidí a uchem slyší. Byloby skoro k zoufání! A mně se zdá, čím více postupovati budeme, tím více bude obtížností a zamezování se všech stran. Dokud bylo méně knih, před 20 a 10 lety, kdo chtěl česky čísti, koupil, co bylo; nyní ale kdož všecko koupiti může, nebo chce? Tak o polovici víc zůstane ležet. Knihkupci skuhrají na špatný odbyt: „das Böhmische bleibt ganz liegen.“ A snad se více čte nežli jindy, ale průměr při množství kněh vždy vypadne malý, a k tomu naše časy. Slyšíme, že předce v Praze vyjde almanach pod vedením Macháčkovým, z kterého já se z cela vyloučil, raději se připojím ku

Kralohradeckému. Z tvých prací obdržel Klicpera jednu znělku a „Mínu“. U Pospíšila vyšla nějaká kniha Tomáše Kempenského.

Četl jsem tyto dni „Rossiadu“ od Cherasnova a jsem rád, že jsem se probral skrz 12 plných alexandrinských zpěvů. Sloh není národní, tak jako Voltairova Henriada, ale plán a místa některá projdou.

Pospíšil jistě přijde do Prahy.

Když bude celý „Lovec?“ Ty poslední verše se mi dobře líbily. Líbá tě tvůj *Ladislav.*

Na spěch; nebo Chmelenský již čekal, chtě jíti na deležanci.

5. června 1823.

Rozmilý Vlastimile!

Již po svatojanské pouti, a v tom spěchu posledně zapomenul jsem na pouť pro tebe jako na smrt. Tedy ti posílám nyní pouti 12 epigr. Marciál. (pěkné obrázky!) a těch můžeš míti na celý rok, *pozůstávající*, čili abych mluvil čistěji, obsahující 12 měsíců, tedy zas až dálbůh na přes rok do sv. Jana. Tuším, že jich bude dost! a není-li, tedy: Nil tibi satis est, Velešiáne, mali.

Jenom posečkej, za to dostaneš k sv. Václavu dvanáct jiných obrázků, lauter Landschaften!!! ty sobě budeš moci po pokojíku rozvěsit. Kdybych měl zapomenout, jenom mne v ten čas upamatuj! Předevčírem jela skrz Prahu nějaká Žofie Jan ... asi na třech místech mně to již povídali, že jede do Karlových varů, a jeden p. vlastenec mně dokonce vypravoval, že ji viděl před červeným domem, jak do kočáru vstupovala. Škoda — rád bych ji byl taky viděl! — Těš se, ona tedy jede k české Hypokreně, kdož potom obstojí?

Pročpak p. Vrána Vorlický nedá též některé výtisky k Vetterlové do komissí, tam se často dotazují po té knize, poněvadž náboženství se týkající knihy tam nejvíc se odbírají. Ponavrhni to. — Mezi učenými zde samé rvačky a pletky. Hanka udělal kritiku na Nejedlého grammatiku, a poslal ji do Vídně do censury, chtěl ji totiž dáti do Kroka. Vídeňská censura ji ale zas poslala k zdejší censuře i přišla do rukou censoru Tesaři, který s ní hned k Nejedlému běžel. To si můžeš pomyslit, kolik set vos se tu v jeho kotrbě zarojilo. Fatkáři a pleticháři jsou oba; napsali udání, chtějíce je odeslati ke dvoru, že zde někteří Čechové tajné spolky drží, že dělají statum in statu, totiž Slavicum in Germanico, že je Dobrovský jejich hlava a vůdce a co ještě více. Udání to se dostalo až k nejvyššímu purkrabímu, který je do Vídně odeslati měl; však on jsa moudrý, podržel je za sebou, a pravil, že to i s kritikou všecko spálí. Dal za-

volat Dobrovského a oznámil mu to. Tento zas běžel na Tesaře, ale šibal je Dobrov. předc, vymlouvaje se u něho prý dolo-ložil: Sie haben sich in der Person geirrt. Tak jakoby říci chtěl: já ne ale báťuška. Nejedlý metá neustále peruny se své kathedry, a že on to vydobude, tvrdí, že se celé české spisovatelstvo podlé jeho říditi musí. Já se tomu smál, ale báťuška, který rozpačitější jest, povídal, že se mu to jistě podaří, že jen potřebuje žalobu obnovit a přidat, že *i* jest znamení toho tajného a podezřelého spolku, a tak že jsme brzo za „uhlíře“ udáni. Hanka dal tu samu kritiku do Vídně německy, a brzy snad vyjde v Jahrbücher der Litterat. Ubohý báťuška je pravý mučedlník naší literatury. Dobrovský et consortes na něj žehrají skrze prosodii, Nejedlý et consortes skrze pravopis, latinské písmo a sloh — mnozí zas praví, že piše pro Kroboty a co těch necudností více. Tedy se již zase chystej k *y*. Nejedlý, Tesař a Dobrovský dělají triumvirát, pekla zasluhující. Co mi pišeš o těch kýchsi, kteří Götha haní, že na písně a romance vtip vynaložil. nezasluhují dokonce odpovědi, ano těžko jim odpovědět, ani, jak sám povídáš, nevědí, co pěkné umění jest. Takoví lidé nejsou pro Musy ani Musy pro ně. V kalendáři je taky mathematika, ale je proto kalendář mathematická kniha? Tak mi věru přicházejí hlasatelé ctnosti ve verších a vůbec celá didaktická poesie. Proto však já ji nezavrhuji, a rovně tak kalendář na rok 1823 více se v Čechách čte, nežli Sedláčkova geometrie — ale ubohý kalendářík netrvá jenom rok, a potom po jeho slávě veta. Čistý ale básník neunaví nikdy a jest pro všecka století. Kdo nechce Göthe čísti, ať nechá tak, a ať čte třeba: Andächtiges Rosen-Gärtelein in gereimbten versiculis. Taky poesie! — — to je dobrá lahůdka — o.... Kdo nechce čísti *Τα τυ Ὁμηρυ*, ať čte *Ιυδας ὁ Ισχαριοτης*, také epos a k tomu od Jezovity.

Do Novoročenky jsem poslal p. Klicperovi znělku tvou a „Mínu.“ Bude-li vycházeti pražská, ještě nevíme. Macháček prý se má k tomu, já ale z příčiny žádného neberu na tom podílu. Macháček travestoval tvého Milodína a Velenu, jak, ještě nevím; mně se to ale nelíbí, jestě času dost na obláčení šaškovitých šatů. Líbá tě co nejupřímněji, žádaje brzké odpovědi,

tvůj

Ladislav.

Mám pokračovat s Marciálem? či již dost?

Po 10. červnu 1823.

Rozmilý!

Tu ti posílám s děkou zase Herdera a žádaný nový zákon český, jak vidíš z lístku starého, 1596 tištěný, v zlatém

ještě století, tak nákladně tištěný, že se každý musí podiviti; jak čisté drobné písmo, jaká to rozmanitost a živost v ozdobinkách a arabeskách, ve velkých literách! k tomu samé přeložení jakou jádrnou řečí dané, pak ti také podotknu, že v katol. biblích není to"k citát a parallel jako zde vidíš, kteréžto citáty mají větší cenu než se tobě snad zdá; ony vysvětlují, dokazují, srovnávají atd. Ty víš, jak jsem si na něm zakládal, ale více si zakládám na tobě a nemohl jsem tvé žádosti oslyšeti. To však budu prositi (můžešli!), abys mi poslal *Dundrův zeměpis král. Českého*; jen na prostém papíru a nevázaný: při té příležitosti (nemůžešli mi poslati zeměpis, jenom tam skrze oznámení na mapu vejdi) oznam u p. *Kronbergra* knihkupce, že mapu, kterou mimi Dundr vydati, také budu držet; platiti se mu nebude až bude mapa tištěna. Herder, abych ti pravdu pověděl, celý se mi velmi líbil, ačkoli pouhé národnosti ve všech jeho písních nepozorovav, opsal jsem jich z obou dílů as půl druhé kopy; později jsem ale přec pod některé napsal: la la. To se mi líbilo, že Göthovu Heidenröslein má z podání ústního — ? — a povídka česká Horimír jest prý z devátého století. Můj Bože! o ruských a srbských ano i o českých měl věděti! To ruské hrdé děvče, jenž nordického jinocha hrdinu a umělce osmera umění zamítalo, věru jsem zamiloval; i z toho se učím, žeby dobře bylo, abychom (kde se nám hodí) chvalnou zmínku činívali o ruských milenkách a milencích etc., aby hovadské pojemy o Rusích, jenž hlavy našich tintidel a šviháků posedly, pomalu se vykouřily. S Marciálem, když již tak daleko postoupils, myslím abys nepřestával a pořáde přeložil, co v něm dobrého. Nemalou čest bys z toho měl, aby se povídalo a vidělo, jak Čelakovský první vystoupil sám mezi básníky, první sebral a vydal oblíbené národní slovanské písně, jak tentýž první o latiníky se pokusil! — Ještě mi cos napadlo, nečetl *Polák* z Herdera *Wettstreit der Nachtigall?* — — Nedávno jsem osobně poznal *Vránu;* člověk roztomilý, prvním pohledem jímá; a co také znamenitého, že pěkně váže knihy do tuhé obálky! . . .

Tak Žofie jela do Karlových varů? jste tam předci šťastní lidé, že vám bylo dáno ji poznati; jest prý hezounké děvče, tiché, zvedené, nábožné; mínil jsem, že k sv. Václavu půjdu do Prahy, abych ještě jednou pozdravil Našince, báťušku, museum naše, a Žofii, neboť do toho času z Karlových varů prý se navrátí, však se doslejcháme, žeby letos nám ferie (mé poslední ferie! —) dříve padly a se sv. Václavem skončené byly, následovně bych jináče s ní nemohl mluviti, lečbys ji přemluvil, aby pak se také podívala na Velešínské stříbrné doly a hory, na Kochanov, na Malici, na Kváčov, dokud ještě Vlastimil po nich

putuje, a těch nejrozkošnějších vůkolí a položeníček pro ni zasvěcuje, položeníček a vůkolí snad nevídaných ani tvým a nedávno tepruv mým okem zhlednutých.

A což ten tesař s nejedlým Jankem! toťby jednomu žluči srdce puklo, vlastenci, Češi, Pražané, a tak hanebné, dětské, hloupé kusy provádějí! Dlouho jsem tomu nechtěl víry dáti, ač vždy spíše truchlivým a nešťastným novinám věřívám než potěšitelným, tak jesti to, bohužel, pravda. Což ale není muže v Praze hodnověrného a moudrého, aby ty dětské a jedovaté jazyky přetrhl, a dobré věci škoditi nedal? Kdopak mi může veleti, ký tyran, abych nepsal *i* ale *y*? kdo to jakživ slyšel! záleží-li pak celé spisovatelství, celá klasičnost na *y*? prožluklí ypsylonáři! Vidíš, jak daleko nezbedná nevázaná ctižádost člověka přivádí, jak na prach jej zaslepuje, že pro nemotorné ypsylon ani bratra svého ani spravedlnosti nešanuje! . . . Já si ale myslím, že to dalších a horších následků míti nebude, což rač Bůh dáti! — Nic nevíš o Šádkově zeměpisu, kdy vyjde 2. dílek? . . . Ještě to tě musím zpraviti, že stranu *Lobkovice* „Napomenutí“ od Císaře J. M. bylo všem obyvatelům kraje Budějovského posláno: *česky*, pod tímto teprv jen jako přídavek německy, neboť podpisové všecko byli čeští. — Potom škoda žes tu nebyl, jak jsou p. *Lobkovice* v divadle Budějovští poctili. Byla totižto zpívána kantáta německá: Vocet měl rečitativy a zpíval (podlé svého slohu) Gesetze verletze &c. až uši bolely, rozuměj podle hudebního slohu, neboť básněna byla ještě k obstám; to bylo později zpíváno, ale nejdříve se držel prolog něm. toť se rozumí takto: Budewicens Bürger — heute — heute — — Wenn ich tausend Zungen hätte — Stern erster Grösse! — — a nic a nic! hrůza a outrpnost všecky posluchače pojala, neboť proslovatel se zarazil a stál co Lótová žena — a museli tu hanbu oponou přistříti a hudbou zahlučeti. Tak ubohého p. *Lobkovice* poctili a potěšili Budějovští Němci. On ale vzkázal panu proslovateli svou outrpnost, své poděkování, své potěšení, že tak citlivých lidí zde nalezá, a aby si z toho moc nedělal, že při každé jemu prospěšné příležitosti na něj pamatovati (t. pán jest cís. ouředník, chtěl se potom z desperace zastřeliti). — Tuté novin hromadu. — Ještě bych ti rád něco psal, ale bratříčku! nemám co znamenitého, leč že tě líbám na stokráte.

Pozdravuj p. *Macháčka* (stranu travestování jsem tvého mínění), p. Slavína, p. Chmelenského, p. Veselého, a co našich více, jenom aspoň někdy na to nezapomeň. Veselý se bude již mrzeti, že mu tak dlouho nepíši, božíčku, když jest to těžká věc, opisování a dopisování milé, a jiné práce i nemilé zdržují mne, k tomu jsem se doslech, že bez toho přijde co nejdřív do

Budějovic. Což dělá Sudimír? — A Novoročenku nic? vidíš, nepovídal jsem, žeby to nebylo, abychom křtili dítě před porodem? nu jen ať mne potom zas neošidíš! Nezapomeň, žes mi ještě neposlal celou *Malvinu*.

Tvůj

Vlastimil.

Piš co nejdřív! Na ty Londschoftle se ale obzvláštně těším, jen ať po Kochanové! — — —

---

21. června 1823.

Radost mně způsobenou skrze přislanou knihu vyjádřiti nemohu; aniž tuto zvláštního poděkování očekávej, jižť jsem je zapsal jinam. Za to ale jsem zase veliký dlužník. Čtu sv. Pavla; a tuto se mi něco přihází nezběhlému v písmech sv., jakobych se ponejprv pustil lodí na moře, nemaje velkou povědomost nade mnou kolujících nebeských hvězd: pod kterým pásmem se nalezám, nevím; mne však těší velice předc nesmírné moře, na kterém se nalezám, a čtu dále. Vícekrátním čítáním, myslím, se mi ledacos vyjasní. Naši stařečkové měli hlavu na svém místě, ta jádrnost a stručnost v jejich slohu; ačkoli všudy jaksi řecký dech na mne věje. Co by tito lidé byli mohli z jazyku našeho učiniti, kdyby Homera, Platona, Demosthena &c. byli za svého věku již překládali! s takovou obratností a setrvalostí jako písmo sv.

Ondyno přijdu k Vetterlové a tu si mně paní Vetterlová stěžovala: „To mám kříž, vždyť mně chtějí zapovědit Kartuše.“ Já chvilku poslouchám co to, až poslcz rozumím, že Artuše. Taky sama věc v sobě tak jest. Prof. Millauer obžaloval censory a Hanku skrze „májový sen.“ Tu bylo prohledávání a zkoušení. Poněvadž ale vina docela na censuře jest, tedy myslím, že to zas utichne; nebo knihy posavad leží v kněhkupectví a nevíme, jak se to ukončí. Hodně se ale ta kniha rozkřičela, tak že jde líp na prodej. Včera jsem byl v impressí a přišel tam nějaký člověk, chtě míti *Hankův snář*, až potom jsme porozuměli, že to „májový sen.“

Líbá tě tvůj

Ladislav.

---

27. června 1823.

Nejdřív noviny, a sice noviny o novinách. Krameryus prodal své právo na české noviny a na Čechoslava panu z Senfeldů, který bez toho již jedno má, za 1000 zl. s tou výminkou, že Krameryus zůstane redaktorem až do nového roku, a

mimo to obdrží ještě za každého předplatitele na české noviny 45 kr. Zvláště muselo býti Šenf. na tom záleženo, an si tak mnoho to státi dal, udusiti tyto noviny, které mu tolik v cestě stály: tuším, že od nového roku nebudou vycházeti jenom jedny noviny pod jmenem Zvěstovatel *) a Čechoslav a že Šenfeld Krameryusa odstraní a přidá to Lindovi. Co ale počne Krameryus, až 1000 zl. vylítá, nevím, snad myslí, že smrt již za pásem, ale jak slyším, chce si tu zakoupiti kafírnu, a tak se stane z českého novináře časopisu a expeditora kafírník a snad uvidíme u něho Göthovy lacerty. — Šnaidr mne předvčírem navštivil jeda skrz do Mariánských lázní, a četl mně zas některé hezké písně. Ten člověk je zrovna posedlý. Přislibil, že bude pilný v lázních a pro mne že vyhotoví epigrammy. Apropos! Krasoslav tuším již tobě zmínku udělal o epigr., tedy ať's pilen, a několik kop do 1. září ať dostanem. Potitěrná myšlénka! Epigrammatický almanach na rok 24, ale nic nedělá, zvláště dobře pánům bratrům se daří Štěpničkiána, ten člověk tu zrovna jako terč, do kterého mladí básníci střílejí; arcit velké centrum a hodně černé. — Artuš není zapovězen a zůstalo to při starém. Zimmermann je pravá liška; měl trochu strachy skrze „mastičkáře“ (jak tam ti mniši na jeptiš. masti dělají) a když k němu Millauer **), toho původce, přišel, odbyl ho tím, že sám nejvyšší purkhrabí to k tisku podepsal, a pan professor musel utřít hubu. Macháček stále překládá opery, ale nemůže žádných zpěvců na ně dostati. Snad za týden předc uvidíme Rodinu Švejcarskou. Již překládá i Don Juana a — znáš novou operu z Vídenské fabriky „*der Freyschütz?*“ Tu také. Ještě se mu ale o to rozchází, jakby ten název česky dobře dal; ondyno ve vší upřímnosti pravil, že udělá nový, který sám z děje vyplývá, a že ten kus nazve: „Okouzlené kulky.“ — Co a kam s těmi patrony naší literatury? Macháček též začíná sloužit k všeobecnému posměšku; tento mnohohlasný kritik druhdy, jenž tebe udal za překladatele Fausta, a mne postavil s Králem unter die mittelmässigen Dichter. (Cítíme sice dobře svou cenu, že nám u přirovnání Kollára, Šafaříka, Poláka a ještě třech nebo čtyrech jiných tato třída dobře vymezena, ale proti Macháčkovi a jeho konsortům ještě trochu hlavou pohoditi můžeme. Viď že?) — To jsem si dal, hned lyru na oheň! Štěpnička mne bez toho nazývá: Třicítikrejcarového básníka; ale má-li ten člověk svědomí, že své básně za 3 zl. 15 kr. prodávati se opováží? — —

*) Zvěstovatel, časopis vycházející redakcí J. Lindy a nákladem J. F. z Schönfeldu od r. 1820 až do r. 1824.

**) Millauer Maxim. Nar. 1781; kněz řádu cisterckého ve Vyšebrodě; prof. theologie v Praze; rektor university 1833. Uveřejnil rozličné drobné práce v Dobroslavu a Časopis. pro katol. duchovenstvo.

Mně se, mně se, mně se všecko zdá, že ta písnička byla taky tvá — a ne Novákova: nebo čí? ta: „přes ty pusté lesy.“ Oznam mi to, uhodl-li jsem; mně dosavád nepřišla žádná nerýmovaná písnička do rukou z národních. Pozdravení od Krasoslava a mnohých jiných, kteří tebe napomínají, aby neustával v básnění, přejíce ti dobrého zdraví a štěstí spolu s tvým tebe tisíckrát líbajícím

Ladislavem.

V Praze 29. června 1823.

Příteli! můj jediný příteli!

Můj předešlý trochu pomatený, trochu tajitelný list jsi po poště nepochybně obdržel. Chtěl jsem dvě věci před tebou v tajnosti držeti, ale nemohu více; prohřešil bych se na tobě i na sobě. Tedy ven s tím, srdce se mi odlehčí, a můj Vlastimil snad se potěší. Tedy: s národními našimi písněmi se takto děje: Tři archy jsou téměř vysázeny, a doufám, že bude všecko za 4 nebo 5 neděl vykonáno. Českých písní bude 5 archů, a celý ten spis obnášeti nejméně 12 archů. Já to rozdělil na 2 knihy, do první knihy jsem dal České, Moravské, Slovenské, do druhé: Ruské, Maloruské, Srbské, Vindické atd. Pak ještě „Přídavek;“ v tom budou písně příležitostné a zlomky. Všecko se tlačí literou latinskou, a druhá kniha obsahuje originály a přeložení. Toto byla pořáde od toho času, co jsme se rozešli, má hlavní práce, práce nemalá, ale práce, která mne velmi těšila. O, bych mohl u tebe býti, tobě všecko pověděti, tobě všecko ukázati! Knihy mé se tlačí 1000 vytisků; přál bych, aby přišla hodně mezi národ, a měla oučinek zaměřený.

Ty mně odpustíš, že ti nyní tak málo psávám, a na nějaký čas psáti budu (za to ty piš možná-li častěji, já ti to potom všecko vynahradím); nebo nikdy jsem ještě nebyl tak pracemi zanešen jako nyní; hodiny, které dávati musím, mně ještě nejvíc času berou. Tak mi ani chvílka denně nezbývá, a i v noční chvíli, kdy na lůžku spočívám, bývají věci mé přemejšlovány, o kterých nyní s tebou porozmluviti oumysl mám.

Sám nad sebou jsem zvítězil; cestu do Ruska jsem podložil, a volím theologii študovati. Žádost jsem zadal ke gubernium, bych mohl opraviti své klassy, a doufám povolení obdržeti, aspoň direktor mi dobrý následek slibuje, kterému jsem všecko představil. Tedy, že práce nebude zbývat, sám nahlížíš. O bych jen částně vše vyvésti mohl! Ale milý příteli! jinde bych theologii študovati nemínil, nežli v Budějovicích, a to z té příčiny, abych ji mohl z gruntu študovat. Rozchází se mi tu jenom o to, jestli mně bude možná tam se proživiti; nebo

od mých rodičů, které jsem beztoho na poslední vyssál, nemám ničeho k doufání. Tedy tebe zádám, předně, jestli myslíš, že bych byl přijat, a bylo-liby něco výhledného, nějakou kondicí na mne pamětliv býti, tož i od těch žádám, kteří mi přejí. Bloudil jsem dost dlouho, ztratil jsem mnohá léta, ale nebyla na darmo ztracena. Ta radost mne přemáhá, že budeme snad zase na blízku spolu živi, a na blízku i budoucně spolu oučinkovati. Snad to krásné slunce, které tak dlouho pod mrakem bylo, zas jednou se zastkvěje. Čas jest nejlepší lékař, to jsem dávno říkával. Zatím není třeba z tohoto mého listu tajemství dělat ani tuze v rozhlášení pouštět. Tvých básní se již vyprodalo 100 ex. *), ondyno v tiskárně drželi pořádek, tedy jsem nahlídl tam do knihy.

Obzvláštní pozornost zde musíme dávat na jazyk, a není věru komu věřit; nebo tajná policie sahá již i mezi studenty; aspoň tu kdys jeden jurista svobodně mluvil v kolegium a za dva dni pro něho přišli a postavili ho do chládku; mají důmnění, že mladý K. (který nám kdys knihy prodával) spolu takový kvítek jest. Onchdy ho potkám nesa korekturu, *on:* Co to tu máte? *Já:* Národní písně. *On:* Vy pořád pracujete — pracujte taky jednou, jak bychom se jha sprostili. *Já:* Kdybych náležel k tajné policii, již bych Vás mohl udat. *On:* Tedy jste také tím otrockým duchem pomazán. *Já:* Přijde na to, kdo víc, já nebo Vy. — Zamlčel se a odešel, jakby ho pes kousl. Aby starý vstal — a pohlídl na nezdárné potomky! O břicho nestoudné! —

Dnes zde byl slavný pohřeb bývalého profesora a spisovatele Kornovy. — Ty znáš pěknou Göthovu báseň: „Der neue Pausias.“ Mně se nadmíru líbí. Chceš-li, překládejme ji spolu, já pro sebe ty pro sebe, pak budeme srovnávat, které dysticha jsou lepší, ty podržíme, a dáme to do „Kroka,“ však to nemusí být hned, až bude míň práce. Přál bych, abychom to taky tak pěkně česky podati mohli. — Psal-li pak jsem ti již (ani nevím), že Hanka našel zlomek z opery české z 13. neb 14. věku? Ondyno jsem viděl rukopis Kralod. a v horlivosti tuto svátost líbal. Tvůj

Ladislav.

---

1. července 1823.

Můj zlatinkej!

Dnes obdržev list od tebe, list dávno žádaný po poslovi. v citu radosti jsem skákal. Tak se ti zdálo, že jsem s Te-

*) Smíšené básně Jos. Vlast. Kamarýta. V Praze 1822 u J. Vetterlové z Vild.

bou v Budějovicich theologii studoval? — Sen ten je na vyjevení, jen Bůh dej, aby se vyjevil. Tyto dni tady mnoho Rusů a Poláků a Litvanů jelo, já s mnohými mluvil. O to byla potěcha pro mne, ale kdy tak od nich se odeberu, tu zase mi tak jako kdys Mariusovi hledícímu a těšícímu se s zříceninami Karthagejskými. Právě dnes, — dnes v 9 hodin v červeném domě jsem mluvil s jednou paní z Ruska — byla v nejlepších letech a nad míru sličného obličeje; postavu jsem neviděl, nebo seděla v kočáře; ta lahoda jejího jazyka!! — trnu po celém těle. Mluvila polsky, ale více to do maloruského padalo. — Dnes jsem dostal z censury poslední svazek národních ruských písní a hle zcela: „Imprimatur.“ — Tu je dnes radostí! div se nezbláznim! Řádku napišu a zas se chápám tvého listu, a zase po pokoji skáču! — Pro Bůh! piš mi zas brzo, piš, piš, piš

Tvému

Ladislavu.

---

16. července 1823.

Tedy o tom, čeho nejraději, jak jsem z tvého posledního listu pozoroval, slyšíš, o krásotinkách — a bratříčku, nechoď blízko ke zdi, sice se mi tenkráte na zeď svalíš, nebo žeby se tato na tebe svalila, není k obávání; tuším vaše seminářské zdě jsou pevnější laskavých outoků na bohoslovská srdcata. Chtěl jsem ti psáti o mé V—, tobych si dal! pan bohoslovec z čista jasna by na mne po ciceroniansku zase zahřímnul — a já nebožák! — inu pokrčme si ramenama a mlčme. Jest tu u nás jedna stará panna, která sic v mladosti dosti světa požívala, ale teď — posuď si — osudem převrácena jest do draka, a ta střeže a opatruje a na paty šlape mé perličce, že okamžení pochycené mně nikdy tak drahým nebylo. Avšak vy páni, — vy vyloučenci ze svatyně Ladiny — vy černohavci s fialovými pásky (jenžto poslední září večerní snad vyznačují?!) — vy láskohromoblesky ožehnutí a roztříštění dubové! — — heyč! tenkráte jsem sobě žluč vylil! — a však vy to těch a takových starých panen líp neděláte a s zamilovanou mladeží v nečas zápasíte — dixi. Jakž se ti to líbí — a což Žofie tomu řekne? Onehdy psal někdo na ni: Vysoce vážená, militká, drahocenná, jakož Blahorodná Paní vlastenkyně! — Kolik toho loket? Takové dlouhé titule druhdy ani slavné paměti Gotsched svým příznivcům v psaních nedával. — Dale stálo v tom listu: — Vy v mém srdci, jako ta nejkrásnější perlička místo máte etc. Smíchy mi ještě péro poskakuje, an to piši, ale věř bratříčku, tak tomu jest v pravdě — a až se sejdeme, uvidíš dokumenta. Ten titul! ten titul! takový snad ani Šach Baham neměl. Co

jsem o Krameriusovi zdánlivě povídal, se již vyplnilo, již má kafírnu a kafe taky, — požitečný časopis! čeští básníci tam chodí — ale můj bože! nebude-li míti více a vejnosnějších hostů, věř mi, od těchto do měsíce do roka schudne. — Na Rychenburském panství nalezli před některým časem ještě 4 rodiny Adamitů pozůstalých, které vyslýchány byly, já četl otázky a odpovědi — místem dosti ostrovtipné, — ale ostatně jejich víra pouhý Deismus. „Odkuď jste rodem?“ — „*Z matky života*“ (die Natur). A okolo tohoto slova se točí skoro všecky jejich odpovědi. Jeden sem byl nedávno do Prahy dodán do kázně (Arbeitshaus) a byv tázán, podrobuje-li se a uznává-li jakou vrchnost? — „Neuznávám. — Tedy ani zeměpána? — Jděte mně s vaším zeměpánem!“ Co se s nimi stane, ještě se neví. Nebo k povrácení nejsou tito lidé nižádným způsobem. A nyní nastav uši a slyš! Včera, totiž dne 17. července, obdržel náš Hanka skrze ruské vyslanectvo ve Vídni drahý prsten od jeho Majestátu, Ruského cara, Alexandra. Mně ho Hanka ukazoval, já krásnějšího jak živ neviděl; cena jeho 1500 zl. stříbra snad i víc — tak se jenom soudí. Wie viele hat denn unser allergnädigste Monarch schon Ringe an unsere Gelehrte ausgetheilt? — — A to činí cizí vladař! Před půl letem obdržel Šedláček prsten. Hankovi štěstí, kterého nyní požívá, srdečně přeji a raduji se velmi; neboť i on byl až do 30. roku věku svého mučedlníkem naší slovesnosti. Ypsylonáři budou otvírati huby. Ale — p. Nejedlý v svém letošním přednášení — přijda na naše časy, vymínil slavné dva toliko spisovatele, totiž svého bratra a Štěpničku (on bezpochyby třetí), kteří se blížejí do zlatého století, — nu vedlé toho zlata, kam Štěpnička se klade, nechci já ani svého slova pokládat. —

Piš mně, kdy se odebéřeš z Budějovic do Kochanova; já letos uvidím Bydžovský a Kralohradecký kraj, 7. září vyjedem a pobudem 6 neděl venku. Ať jsi mně letos pilným o feriích — zbírej národní písně (na přes rok dáli bůh míním vydati 2hý díl), dělej duchem národním — překládej Bürgera a na epigrammy nezapomeň — vždyť u vás letos prý velmi houby rostou. Udělej taky několik na Ruského Cara, může být, že dostaneš taky prsten. Jestli paks dostal Odu na Štěpničku s listem mým?

Líbá tě tvůj

Ladislav.

Dne 2. září 1823.

Nedbalci nedbalec s. d.

Ještě jsem v Praze, ale za čtyři dny přes vrchy a doly. Jak jsem již připomenul, protoulám se trochu v Bydžovském a

Kralohradeckém kraji. Včera zde byla večír zase jednou česká Thalia nám se ukázala. Byl dán večír: Divotvorný klobouk a před tím: Vozka Petra III. Oba kusy předobře hrány. Vášnivá spisovatelská ctižádost Štěpánkova sice mnoho škodila, aspoň chtěla — propadené nadmuté tintidlo, jakoby nic nebylo hezké, co z jeho nevylezlo péra. Aspoň dosaváde se hrály bezpřítržně jeho mazaniny, kdykoliv (na milostivé léto) se hrálo. *) A co děláš, kde šutíš, jaké radovánky oslazují život tvůj, příteli? Vezmi dřímající lýru svou a nalaď ji, oživuje líbeznými zvuky hory a lesy Malické, vzbuď bohovce svého, který už dlouho, bohužel, nerozplamenil prsa má. Od některé doby jakoby byl uhasnul můj veršetvorný oheň a já jsem zbaven vší náklonnosti a přízně Musy. Mne teď zanímá sbírání a překládání národních písní; malé oddělení podal jsem v těchto dnech censuře a bezpochyby bude budoucího roku vydána druhá část písní. Než žel! české co do mnohosti i co do kvality nezajímají chvalného místa, a já nemohu nijak tomu pomoci. Já se nyní zabývám čtením srbských hrdinských písní, kochám se a divím se jejich krásotám. Jak divnou cestou chodí duch prostého národa maje toliko dary přírody. Jazyk v těch básních prost, ne mnohozvučný, avšak ve své prostotě tím silnější. Znáš bitvu na Kosově a znáš Herderův překlad některých, leč mnohé ještě převyšují jmenované. Proto jsem si umínil, jestliže čas dovolí, přeložit všecky srbské hrdinské písně na mateřský jazyk a vydat na své outraty ve dvou částech na předplacení. Očekávám tvého úsudku. A pakliže se bude líbit tento můj záměr, chci přistoupit také k překladu Starých ruských básní. Zdá se mi, žeby takové předsevzetí mohlo se podařit a u mnohých vzbudit chuť k národní a romantické poesii, jakož i povrhování všeho, co pravdivému básnictví se protiví, všech tintěrek a nepřirozených veršů. V oboru naší slovesnosti už dávno nic vynikajícího se nerodí, a jenom to ti oznamují, že zde mladí němečtí studenti učinili mezi sebou spolek k tomu, aby vzdorovali českým spisovatelům; toť vydavatelé časopisu: „Gesellschafter," v Praze časem vycházejícího; než věc ta je nesmírné hlupstvo a bláznovství. Žij blaze, milý příteli, v otcovském kraji svém a zpomínej na vroucně tebe milujícího

Ladislava.

Vzkaž ode mne poručení vašemu knězi panu Marchalu.

*) Odtud psáno česky.

20. září 1823.

Nejmilejší příteli!

Již druhý týhoden na venku trávím v příjemném položení okolo bydžovských krajin; ale ne tak v příjemném položení mysli a svého zdraví; neboť třetího dne po našem příchodu se mi nenadálé neštěstí přihodilo, an jedouce s pánem pozdným večerem z navštívení, ryzák lekna se něčeho podemnou, se sepíal a mne dolů shodil. Trochu jsem se potloukl, a pravou ruku z doleního kloubu sobě vytknul, kterou posavádě vládnout nemohu a zaobalenou nosím. Však doufám, že bude brzo lépe. To nejhorší jest, že nevím, budu-li moci do Králové Hradce, kam bych se velmi rád na Pospíšilovskou impresi podíval. Ale ty nezuabohu mně již dávno nepíšeš, tak že se skoro na tebe hněvám. Ať mi to brzo vynahradíš a NB. hodně mnoho národních hříbků po vašich lesích nasbíráš. Novin na venku pomálu, náš Sudimír se před několika nedělemi oženil a vybral si hezkou ženušku, ondyno jsem je navštívil, bavila mne roztomile pěkným zpěvem; neboť jest učitelova dcera a hrá na kytaru. Zpropadený starý Anakreon! ať mi jen ještě jednou zpívá, že si ho děvčátka pro šediny nevšímají! Jiných známostí tu není mnoho. A kozla mi po známostech, jen když já se svým děvčátkem rozmilým pod jednou střechou odpočívám. — Radostnou novinu ti musím zvěstovati, že poněvadž Váš nejsvětější pater Patrani umřel, — — tedy nevím ještě z jakých tajných příčin — — kněží se budou smíti ženit. Vesel se a hledej sobě v čas nevěstu. Zdejší kněžstvo vůkol se z jeho smrti náramně raduje, a snad ze žádné jiné pohnútky, nežli z této. Já již v duchu vidím, jak mladí Vlastimilkové tátu starého Vlastimila obskakovati budou. — Ano, Hanka zůstane v Praze, předešel jej do Holomouce někdo jiný. Pracuje nyní na polské grammatice podlé Dobrovského.

Líbá tě bezpočtukrát tvůj

Ladislav.

Psala krchá dne 20. září 1823 v zámku Skřivanském.

NB. poručení p. Marchalovi &c.

Večer se procházívám po kravinách (stájích) a poslouchám s potěšením zpěv dojicích děveček, nevím ještě, dá-li se co ulovit.

Zase v Praze 11. října 1823.

Jak to šeredně osud sobě s námi zahrál, Vlastimil v Praze a já ubohý na venku. Bodejž to! kiel jsem, hromoval jsem a mrzím se dosavádě, slyše včera od Hanky tu zprávu, ale tys toho panáčku všeho příčina, an po čtyry plné měsíce od tebe žádného listu nedostávám. Co myslíš? kam měříš, proč mne

sužuješ? Já psal odcházeje do Tivolských návrší, já psal a k tomu ještě mou bídnou levicí z Králové Hradce na Kváčov, ale nic, a zase nic. Kýž tě Milkovy střely! — zpropadený zastudilče, již jsi u mne půl ztratil, a nepolepšíš-li se, postavím tě též do té střídy, v které vy svatouškové řadem u mne zapsáni stojíte, a potom konec; pak ti ani epigram více dedikovat nebudu. Z Prahy jsi bez toho všecky noviny sám vyvlékl, pročež mně nepozůstává ničeho. Ano, zítra hrají v stav. divadle: „Lháře a jeho rod“, pod návodstvím samého Klicpery. Zatím ale něco, jak se mně po mých cestách vedlo. Největší částku času jsem ztrávil na pánově statku, blízko Bydžova ležícím, v sousedstvu našeho Sudimíra, kteryžto ještě na svá stará kolena se znovu oženil, asi týden před mým příchodem. Asi 5 dní byl jsem v Hradci, kde jsem ale živé duše ze známých nenalezl, krom Pospíšila. Zvláštního nemá nic v tisku, a s almanachem to stojí posud na vahách, a to z té příčiny, že se Klicpera odtrhl. Dnes jsem ho ponejprv zde v divadle při zkoušce viděl a s ním mluvil; jak mně byl Pospíšilem popsán, zdá se mi býti pravdivé.

Pospíšil mu málo dává za almanach, pročež i tuto se odradil. Zatím ale předc dobrý Chmela shledával kde mohl, aby almanach dohromady stloukl, a všecky látky kde která byla mně sebou do Prahy dali, abych je censurou obstaral. Básní by bylo dosti, ale prosa schází, máš-li tam ještě něco při ruce, pošli mi to, abychom Klicperovi zrak vytříti mohli, já též se vynasnažím, aby se někde díra zacpati mohla. Z Král. Hradce jsem se na den podíval do Josefova, čili Plesu, maje od krajského rekomendaci na komendanta pevnosti, který mně všecky věci tam ukázati dopustil, totiž zbrojnici a vnitřní díl pevnosti, podzemní chodby (Minen), což mne nad míru těšilo, neviděv nikdy cos podobného. Před čtyrmi dny jsem trávil celou noc na merendě v Bydžově v kole krásotinek, a točil jsem se a hrál jsem, a skákal a miloval jsem až do unavení; ale nežal jsem a nelíbal jsem. — Byl-li pak u tebe náš Krasoslav? *) Také ho toužebně čekám, ale mnohem toužebněji tvůj list. O mých pracích a dálších případnostech si zůstavuji v budoucím listu psáti, tvé práce snad dají na celý rok slovesné listy? Všickni našincové tě pozdravují, a Ladislav tvůj tě líbá.

Den před památkou *věrných* dušiček.
1. listopadu 1823.

Prohlídaje a prohlížeje v těchto dnech svůj listář, s podivením a shrozením nemalým vidím list poslední Vlastimilův býti

*) Krasoslav, tak jmenuje Čelakovský Chmelenského.

ode dne 20. července. Od té doby já psal tři listy, jeden před odchodem, druhý z Hradce Král. a třetí navrátiv se. Piši tedy i čtvrtý a poslední. Obyčejně člověk čestný má již na třech přestávati. Poslední, pravím ještě jednou — nevěda, jakéby příčiny mohly býti tvého přesčtvrtletního zamlčení se. Práci zanešen's nebyl; neboť byly prázdniny. Nahlížím a domýšlím se tedy, že ti listové moji ne velmi milí byli, za tou příčinou tedy přislibuji, budoucně skrovnějším i skromnějším býti; aspoň od dnešního dne počítaje nechci a svatosvatě přísahám dříve psáti, až zas po projití celého čtvrtletí, t. j. očekávej list můj od 1. února bud. r.; neboť dobré jest, aby přítel v některých věcech drahou za přítelem pokračoval. Aby list můj docela suchopárný nebyl, přikládám tuto na konci jednu z mých nejnovějších prací: Popsání čtyr částek roku. Jak jsem myšlénku uchopil, tak jsem ji na papír vrhl; zdařila-li se nevím, čekám soudu tvého, hejsst das: — jestli ho dostanu. — Snad budou o stupníček nad Štěpánkovy? Krom toho mám ještě v předsevzetí čtyry částky dne popsati, napodobně podlé svého vlastního výtvoru; a vyzývám tebe spolu se o věc pokusiti. Plán by byl asi tento, a druh básně elegický, dílo podlé libosti obsáhlé nebo ne. 1. Večír na hrobech. Potah večerních obrazů na své rozpoložení mysli k povzbuzení největší melancholie, kvílení nad ztrátou svých milých, jenž tuto pod nohama mýma odpočívají atd. 2. Noc na hrobě. Rozjímání budoucího života; uvedení všeho, co té myšlence odporuje, a rozhojnění všeho, co k nejvyššímu zoufalství slouží, zatmění rozumu atd. 3. Jitro. Jakési nadějné předcítění pro budoucí život a shledání. Důkazové z přirozeného náboženství, Sokrates etc. 4. Poledne na hrobě. Zúplné ubezpečení vírou Kristovou etc. Co tomu říkáš? Smluv se a sprav mne, budoucně bychom si pověděli i metra, v kterých bychom věc psali. — Almanachové dostávají požehnání božské, dva jistě vyjdou. Ano! na rok 25. p. Klicpera něčím hezkým hodlá nás překvapiti, totiž historickým almanachem. Asi 8 kusů pro celý nejvíc z vlastenské historie, ve vnadném rouše přednešeno, a to sice z Přemyslovského kmene, an dále nesmíme. Nechtěl bys spolu držeti? já tě sice jakožto spolououda ponavrhl. Charakterní opisy, povídky, v kterých ale nit historické pravdy běžeti musí a t. p. Rozhodni se a' hejbni sebou!

Mé rozkošné zabývání jsou nyní Srbské bohatyrské písně, kterých dráhnou částku již přeloženou mám; toté něco podivného. Jestli si mne udobříš, pošlu ti je někdy k přečtení ještě za tepla v rukopisu.

Prozatím nezasluhuješ, aby ti více a obšírnější psal tvůj rozhorlený a rozmrzený *Ladislav.*

Onehdy jsem četl německé přeložení tvé básně v časopisu, bez pochyby jsi jej již sám také četl, ale pro všecko, jakobys nečetl, položím začátek:

Lutobor und Wlastena.

Lutobor.

Ha, Wlastena, meine Wonne!
Wie die Sonne strahlt dein Auge,
Wie der Himmel deine Stirne,
Wie des Himmels Abendröthe
Deine purpurfarb'nen Wangen.
Und der Mund mit all den Zähnen
Gleichet einem Rosengarten
Mit der Lilie Pracht verschönet.
Wie auf segenreichen Fluren
Blumenhügel: so dein Busen. etc.

V Praze dne 14. listopadu 1823.

Rozmilý!

Již jsem zde týhoden celý, a ještě těkám jako divoch na poušti; nebo z jedné jsem vyběhl a do druhé jsem vběhl. Valného se nepřihodilo za mého nebytí zde nic; toliko ti oznámím, že 5. díl staročesk. skladanie a potom maličkosti některé vyšly; a že se nyní tlačí: „Omylové," dle Shakespeara od Bol. Izborského (Marka). Tedy také již Shakespeare pošilhává po naší literatuře. O rukopis „Solofernes" *) tě pan Hanka uctivě žádá, kdybys mu ho sem zapůjčil, my zde máme jeden téhož obsahu, a jak se mně zdá, stejného stáří s tvým, ale místy chybí několik listů, tedy by se mohly doplniti tvým. Kniha od Hohenlohe, s kterou jsi se obíral o feriích, je zde již v tisku v českém jazyku a ohlášená. — Macháček chystá do tisku českého „řečnitele" hezky silného. P. Sedláček vydá po nebožtíkovi Puchmírovi sepsaný český „Rýmovník" (pamatuješ se, co jsem já začal kutit asi před 6 lety?) a k tomu cíli a konci sepsal jeho život, ale velmi divně ano i směšně.

V Macháčkovu „Řečniteli" vyjde tvá „Evrozina" a „Únos." Nač se nejvíc těším je: Šillerův „zvon," tenkráte ho celý censor pustil. Mimo to se tlačí Markovy básně a Chmelenský má svoje v censuře, nápodobně vyjdou v Hradci Králové básně Šnaidrovy; potom vždycky že nic!

Nic jsi nečetl ještě od Waltera Skota? Nejnovější anglický

*) Solofernus nebo život Adamův. Rukop. z XV. stol. Zavírá v sobě rozepři dvoru ďábelského s bohem o nebe. Jungmanna hist. lit. čes. 109, 113.

básník, — ale jaký to romantik! pravý to Ossian našich časů! Já četl od něho v polském přeložení: Pani Jeziora v 6 zpěvích.

Práce má nyní: „Slovoproizvodný slovar,“ oho! bratříčku! tyto dni mně prorokovala cikánka, že přečkám-li 24 let, také 84 let se dočkám, hola! jsem si pomyslil, do toho času s mou prací předce mohu být hotov. Dal jsem se do toho a přál bych, kdybys ty se chtěl též v tu práci uvázat, co tomu říkáš? aspoň vypracuj část českou a potom je srovnáme a doplníme. Vezmi si každý den jeden kořínek a ten vyveď, to bude již ode dneška za rok a za 10 let máme dílo hotovo. Nuže s chutí do toho: Návodstvo ti není třeba dáti žádné, jak ty to budeš vědět jak narafičit. — Co dělají národní písně? kolik beček? Náš milý Hanka onehdy poslal jeden výtisk knížeti Rumjancovi, největšímu mecenáši slovanskému; vidíš, jak to dedikací působí. Zatím se měj dobře, zpomínaje často na svého

Ladislava.

Z roku 1824.

V Praze na začátku ledna 1824.

Dne 29. prosince v stavovském zdejším divadle byla konečně provozována dávno očekávaná: „Rodina Švejcarská.“ Lóže, zavřená sedadla, parterre, vše a všudy plno, tlačenice vdole a na galeriích přehrozná, a každý s netrpělivostí očekával vyhrnutí opony. Hercové byli sami dilettanti, *Katinka Kometová*, rozená Pražka a žačka zdejšího konservatorium, která první zpěvkyně při německém divadle převzala Emelinu. Viděl jsem již mnohem pěknější opery, i zpěv krásný slyšel jsem, ale mocnost zpěvu cizomluvného jen tak jaksi povrchně překlouzla povždycky přes mou hruď. Tenkráte to bylo jinak, a do smrti nezapomenu na tu sladkosmutnou chvíli. I vyjde Emelina, oko baví na se obrácené, ucho rozslazené vnímá mateřské zvuky, pod rouškou nebeské hudby a andělského zpěvu. Každý v opojení, každý tleská v pochvalu, jen já tu stojím, rád bych tleskal, raději — to bylo podivné kouzlo! Znám vás nyní, slze radosti! nemajíc radost více místa vnitř, cvalem ven — ven sobě činila průchod, tak že můj pán rytíř vedle mne v lóži sedě (anebo já vedle něho) se mne tázal, co je mně? a já ubohý — se vymlouval, že jsem najednou dostal štkavku. To byl učinek tvůj, rozmilá mluvo naše! to byl učinek lásky k tobě. Všickni zpěvcové najednou ku konci byli vyvoláni, a „Komet“ se rozléhalo hlasem velikým po sklepení.

Přijda domů, takto rozbouřen, hned sednu a hned za tepla 2 znělky na Emelinu jsem udělal, které ale proti mému ohni

dosti studeně vypadly; máš-li chuť, můžeš si je přečísti v Čechoslavu N. 1. Tenkráte se ujal „Čechoslava“ Tomsa a ukazuje aspoň chuť a dobrou vůli, my mu s Chmelenským v lecčems nápomocni býti jsme slíbili, a kdyžbys ty něčeho měl, co by se právě k jiným našim nehodilo plánům, mohl bys mu též dáti, v N. 2. vyjde tuším něco od tebe. „Novoročenky“ jsou již zde, ale p. Pospíšil nebyl posud tak zdvořilý, aby nám byl výtisk poslal — až co zbude — nu my dálbůh napřesrok také zbudem. — Naproti tomu mne někteří z našinců k tomu mají, abych prý já zde pod firmou Enders. vydal almanach. Co myslíš? Přispěl bys něčím také? — Od máje, povídá se, bude Štěpánek ředitelem stavovského divadla — a každou neděli a svátek se prý bude hráti česky. Ne, ne, z vydání národních písní nebude nic. Maje po chvíli však pracuji v nich pořád, překládám, shledávám, na čisto opisuji. O almanachu psáti budu obšírněji posílaje ho „— darem pak novým vezmi zase mne samého,“ totě mně věru s novým rokem byl nejmilejší dar, a já opět s oním řeckým mistrem musím odpověděti, nejsa mu však pohříchu! v ničem roven: Vlastimil milejší dar všech jiných. I budu — budu se podlé tebe spravovati listy, a chci býti zcela egoista v této věci, ale slibuji vždy hned odepsati. Můj Bože! mnoholiž pak potřebuje lístek k příteli! Když druzí karty hrají, může Vlastimil psáti svému

Ladislavu.

Po 16tém lednu 1824.

Ondyno jsem snil podivný sen, a byl jsem jako u vytržení probudiv se. Jakobych byl na nějakém hřbitově; prohlížeje a čta kolem-kolem zdi stojících náhrobníků veliké množství. I tu přijdu najednou k náhrobku, na němž zlatými slovy bylo vyryto: „Zde odpočívá překladatel Fausta Göthova J. V. Kamarýt.“ Zhrozil jsem se a hrůza mne ze sna vyrazila, a vřelé slzy byly v mých očích. Ach, snad já samým častým dopisováním a k dopisování pobádáním jsem jej ubožátko pod drneček připravil! Tak jsem zvolal, dříve než bylo možná se vzpamatovati. Ano sám ten náhrobek (jako bych jej ještě viděl!) byl velmi pěkně a umělecky dělaný; v podobě jakéhosi žertvenníka, při němžto ženská osoba klečela plačíc; zcela, zcelička podobná bývalé Nyně. Vdole stálo napsáno:

Hier find' ich meine Ruhe!

Lederer.

Jak jsem tebe prv litoval, ans tak za mladého věku pod zem lézti musil, tak jsem pro ten samý náhrobek blahoslavil osud,

který se tobě dostal, anto žádost tvá nejsrdečnější — tudy vyplněna jest. Hned jsem opakoval sobě řádky, kterés na smrtelné posteli skládal:

„Dann nur eine Thräne weine,
Nyna, bei dem Leichenstеine atd. atd. atd.

Oh! parodisto zpropadený! jen sobě připomeň ty časy, kdys svou Nynu česky učívaje, a nevěda kudy a kam kterýma dvířkama — an všude pozorné Mentorovy oči skrze brejle dohlížely — připomeň sobě! — buď bílou fialku, honorar za lekcie — buď — buď — a kdo to více pamatuje — domů přinášívával. Oh! parodisto všech parodistů! co jest horšího, pověz mistře farisejský, v písmech zběhlý! co jest horšího, parodie nebo travestie? — A na našeho nebohého Krasosl. jako Perun z děravého hrnce hromoval, a jako říšští otcové kletbou prášil! O lepšího tebe publikána! kdyby z konce dokonce na dranc tvé básně travestoval, tak ještě nevyparoduje marcialského jedu:

Ha! es lauscht im Hinterhalte
falscher Lieb' der Rache Wuth!
Falsche Leute sind Gefahr!

(weil falsche Leute *das* entführten, das *dem* Wlastimil selig war!!)

Lindchen! . . . . . .

(o jemine!)

Heile meine Wunden,
die der Neid, der Buhler schlug.

atd. atd. atd.

Jen si ukroj, holečku! jestiť to veliký pecen, a zasluhuje vícekrát býti na stole! Z toho si ale nic nedělej, protos ty předce *můj!* byls můj, i kdys ty mně — či já tobě do zelí lezl; jsi a budeš *můj* — jsa i theologem (!) a buda třebas papežem. — Z toho si ale nic nedělej, že jsem sobě dnes tak z ostra na tebe zašel. Jenom si považ mou prostosrdečnost a upřímnost, já tobě povím i pohnutky, z kterých, a příčiny, z jakých jsem tento outok na tebe učinil. V politice čili v mudrosloví synů, kteří jsou z tohoto světa (následek. světáků) stojí v §. 45. psáno: „Jeli tobě, moudrý světoobčane, s kým se setkati, jenž nevolí proti tobě nějakou pohnut jsa, buď vejčitkou, buď vejtopkem, buď ousměškem, buď čímkoli podobným na tebe udeřiti míní, předejdi ty jej sám, to jest vezmi sobě příčinu buď blízkou, buď i ze *zdálených* časů a *minulých* a vyčítaje, vytápěje a ousměškuje sám, zmať ho, a seslab tím jeho záměry; tím se stane, že braň proti tobě napřaženou bezděky sklesnouti nechá, a ty vítězem se stáváš, maje býti prv potlačeným a pohaněným bez ouskoku tohoto.“ — O tomto mudrosloví snad se tobě ani ne-

snívalo, ba hochu! ovšem, a tudy viděti patrně, žes ještě do vysokého a velikého světa nikde nevrazil. Já vím, že se již duchem tážeš, nač a k čemu tyto ohromné přípravy? — jaký tu důvod k vejtopkům? Ovšem, dosavád není, a nebyloliby mé srdečnosti a příznatelnosti, nebylby i dále; však jen počkej, až budeš na druhé straně čísti, tu budeš uši otvírati, a bradu třísti — jakého věrného následníka a stoupence na mně nalézáš, jenom že vždycky asi o jednu olympiadu později. Hle, hle, jak se mrzí, že to neví, a že ještě několik holých řádek pročísti musí, než k tomu přijde. To se nedá tak hned vyblebtnout — kdybys mne jen viděl, jak mi kapky na čele stojí od samého namáhání a přemejšlení, kudy do toho? Starým vysloužilým generálům lehko se smáti, když o svých bratřích na bojišti bojujících v novinách čítávají. Tak také tobě. Nu, tedy do toho, a hodně ustrojenou periodou:

Poněvadž a protože dne 28. prosince m. r. a dne 16. ledna b. r. ukázavší se hvězda, ačkoli bludná (nic neškodí) nad obzorem Parnasu českého a svou jasností — — pfuj! — to je hloupý začátek, tenby se lépe hodil do not řečníku Krispinovi, který nikdy ze svého pokojíka nevycházeje, tolik mudrckého prachu na svém kabátě nashromážděného má, žeby buď s Archimedem figury na něm rejsovati, anebo Ciceronskou chrii vepsati mohl; tu musím jinak začíti:

Ach wie lieb' ich dich Katinde;
Süsse Fessel, süsse Binde; —
Ach, bei deines Namens Klange —
klopft der Busen mir so bange! —

Bratříčku; není jináč; nyní teprv poznávám, jak ti tenkráte možná bylo tak srdečně parodovati; oh! že nyní i mé srdce zcela rozparodováno! — Dosti dlouho jsem se svou žalostí se nosil, ó šťastné okamžení! šťastná chvíle! blažená hodino! která mne ponejprv do jejího klidného obydlí přivedla. Považ, jaká to rozkoš pro mne! já jsem — já — který tuto ozdobu zdejšího divadla, tuto českou srdečnici a krásotku — v českém jazyku dále učím. To jsou hodiny, to jsou lekcie! přál bych, aby každá půl věku trvala. Nyní ať mi někdo řekne, že čeština neživí — že neblaží, že neomájuje, že neorájuje! Pod jakou záminkou, pod jakou rouškou, prostředkem které vědy by mně bylo mohlo snáze býti, přístup k ní sobě proklestiti? A kdy zpívá, a kdy česky zpívá — nu, tu celí kůrové nademnou se točívají. — A to je ta jedinká, posud ta nejmilejší odměna za lekcie, když s rozslazeným uchem a těžkým srdcem od ní odcházívám. Nevím, neklamouli mne oči moje, jak se obyčejně milencům děje, — ale v jednom mne neklamou, v tom totiž, že se od obyčejných herkyň a děvušek toho druhu značitě liší — prost jsem i já i

ona vší etikety, — z které druhdy se tolik ceremonií dělávalo, — a nezakládá zlaté vrchy na marném fučikování a větromelství. Ale hle, zas jedna strana popsána, a já pořád o jednom a o jednom švitořím — a švitořil bych rád třeba skrz deset stran, kdybych se neobával, že tě to omrzí; a že trpělivého posloucháče na tobě nenalezám. Tu bych ti vypravoval, jak toto ne zouplna 17roké milostné děvčátko — však o tom jindy. Ale já řku, co aby se můj Vlastimil takhle o Velkonoci zas chtěl do Prahy podívati, a všecko sám svým bystrým očkem vydívati? To by byla radost radovánková! O svátcích se hraje česky: „Tankret.“ O svátcích bych ho vedl ke „Kometce“ *) — ta by mu ke cti zpívala, a já bych mu ke cti dal banket ze samých Variací, Bravour, Arií, koncerty a co všecko, ano byl bych vstavu, abych blaženost jeho dovršil, byl bych v stavu sám jako statista při Tankretovi v choru stát. To bys měl radost! viď! A potom bych mu dal perníkový vůz dělat, — a zase by se mohl s p. Bohem odebrat. Přijdiž pak, hoď sebou!

Starobylcova věc ještě pořáde v soudu, ondyno i já se musil s Macháčkem v radnici dostaviti, kdežto jsme jakožto svědkové Špinkovi ad protocollum vzati byli, dosvědčujíce, že již před rokem nám to povědíno bylo od něho, že Nejedlý byv u Vetterlové se prohlásil, že on „Májový sen“ v censuře měl, jakož to Špinka Hankovi dosvědčuje. To jsou samé caparty. Ti páni si netroufají na svatou censuru (inkvisici naši) sáhnout, a protož by rádi toho chuďasa přiskřípli, an to již v obecnost pronešeno. V těchto dnech mi psal Plánek, a poslal mi peníze (an prý se mu letošní rok příznivěji a radostněji otvírá), abych mu koupil některé české knihy, mezi jinými sobě též „Kroka“ vyžádal. Snad sebou zas trochu náš milý „Krok“ hne. Ondyno mi povídal p. Presl, že zas chystá brzo do censury rukopisy na 5. svazek.

Mášli tam u sebe nějaké zbytky, ostřížky a výškrabky, pošli je sem do Čechoslava Tomsovi, aby se to přec trochu hejbalo, a když již má býti věc, aby byla k čemu.

Verte amicissime!

---

19. ledna 1824.

Aha! tak na tebe, ptáčku! kanárku! co mé všecko argumentovaní nedovedlo (myslívalť jsem s Virgilem: „Tu (Vlastimile Monalkase!) major: tibi me est æquum parere (Ladisl. Mopsum) a myslívalť jsem: již na krátce budoucí: panepater i prae!) a nic — a nic. Menalk i pan pater zůstal vždy nedbal-

*) Divadelní zpěvačka; viz předešlý list.

cem v listech. Teď se lepší a to učinila (snad?) má pohrůžka. Jen když to vím. Odepiši pokaždé hned a hned, ale dříve ne zas, dokud neobdržím list od tebe. Proto nebudeš trpěti žádné zácpy, alebrž ku zdraví poslouží, aniž se zádumčivost tebe zmocní! Světák, hasovník — a — zádumčivost!! kam to? I — nu — a — no! Ty máš dobře — zpropadená Katinko! — To je ti děvčátko! a zvláště když na divadle česky zpívá! — k objímání — k celování — k milování — k očarování! — a právě včera 18. ledna jsme ji Emelinku zase slyšeli. Myslil jsem v divadle na tebe, a bylo mluveno o tobě se Slavínem. O cožby Vlastimil se těšil, kdyby tu byl, ach, tu by bylo —

Ale tebe, ach, tu nebylo! a brada zůstala netřena — to tření brady, praví jeden (kdo, to mi nepřipadá) v dušesloví zběhlý — jest prý znamení jakési vnitřní, duševní lahody. Ba, věchu — a kdyby každý den Švýcarskou rodinu hráli, nevím jestli bych se zdržel, abych neběžel (zvlášť když Katinka česky pěje!) a bych konečně i kalhoty prodati musel, jak nemám jen jedny, ano i poslední výtisk svých básní a písní bych do židů zanesl — za ty tři artikule předc bych 1 zl. shledal, a běžel. Považ, jaká to má lehkovážnost a lehkomyslnost. Ale Katinka je má sousedka, a zrovna zeď mého pokoje se stýká s její. Kruť jen nosem! — Četl jsem ondyno (vlastně jsem četl jenom titul v museum) knížečku: Dissertatio, qua lingua angeli in coelis loquantur? a Jos. Stengelis soc. Jes. A co myslíš, jakým? Tys tedy, brachu, na omylu, myslíš-li, že illyrsky. Kdyby byl onen Gerevac něco o illyr. věděl, jistě by byl řekl, že v pekle tak mluví, a andělé nebeští a kůrové mluví a zpívají latinsky. K puknutí, jakou práci si člověk ten dal k dokázání toho nesmyslu. To jen tak mimochodem, abys poznal, jaká byla před 100 lety osvícenost v Čechách za časů Jezevců. O tom bych ti více mohl psáti — ale hnusno mi, hnusno! — Tak se ti zalíbila mluva pomořanů Adriatických — mně také. Což aby četl jejich literaturu; není-ť to tak nevzdělaný národ, aspoň nebyl, jako se mnozí domýšlejí. V kterém jazyku se Hekuba Euripidova (od Vetrani), Elektra Sofoklova (od Slatariča čti Zlatariča), Jokasta, Atamanta — v kterém jazyku se 1. a 4. kniha Eneidy (1. od Giorgi, 4 od Bony), čtvero satyr Horacových (od Bony), skoro všecky Heroidy Ovidovy (od Boscoviche a Bettandi), 1 kniha Metamorphosa (od Slatariche); dále Aminta, Pastor fido, Jeruzalem, Metastasio atd. překládaly, ten již hezky vyniknouti musil. Rád bych již i Novoročenku s ostatními věcmi poslal, ale ještě jí nemám, zpropadený Pospíšil před tím, dokud mne potřebovali, dopisovali s Chmelou o přitrž — — a teď mlčí. Mluvili jsme onehdy s báťuškou o almanachu a při tom byla řeč o tvém „divokém lovci.“ To přeložení se

mu velmi líbilo, a řekl, že máš zvláštní dar v překládání; tedy se toho chop! tož samé i já povídám; neboť není dosti jenom slova přenášeti ale dobré přeložení výše pokládám; co jest překládati a překládati, nahlédneš, až téhož samého lovce zflekaného od Kociána uvidíš. Netáži se prv, věrně-li? ale spíše rozumně-li, česky-li? — Auha pane bratře! ne tak; tenkráte jsi se zmejlil, a střelil mimo; nebude z tebe hadač. „Hvězdička“ je opravdu píseň národní Chmelou obdržená; nevěříš-li, já ti ji odešli jeho vlastní rukou psanou. Tolik a tak mnoho ve mne důvěřovati nesmíš, kdybych byl v stavu takového cos dovesti — nedělal bych než samé národní písně, třeba pseudo-národní byly. Tenkráte já a směle zvolám: ta se mi hezky líbí! Již vidím, že na slovesný list nevystačím; ba co bych ještě všecko psáti měl! a zatrolená Katinka mi neustále na péře sedí. Ale počkej šlaku! ondyno stálo v časopisu „Kranz“: „der Rosmarin“ (Altböhmisch) von Ebert. I čtu a čtu s podivením:

Es zog im Eichenhaine
der Schlaf in's Gras mich hin;
Uiber Nacht bei meinem Haupte
erwuchs ein Rosmarin.

Die fest verflocht'nen Zweige
schnitt ich vom Stengel ab,
und liess sie dann in's Wasser,
in's kühle Wasser hinab.

Die, welche sie wird fischen
die grünen Zweigelein,
die soll, beim kühlen Wasser!
fürwahr mein Liebchen sein.

Die Mädchen füllten am Flusse
des Morgens die Eimer an;
die Zweiglein kamen geschwommen
bis zu dem Steg heran.

Des Müllers Lyda bückte
nach ihnen sich herab,
das unglücks. &c.

Máš-li chuť dále čísti, nahlédni do Kranze 1824. Jänner.

S vydáváním mastičkáře ještě se to neupokojilo, a nevíme, co z toho povstane, jsme všickni žádostivi, a přejeme srdečně, aby se šťastně skončilo. Krok, jak jsem již jednou psal — spí. Chuť by Preslovi nechybila, ale jsou tu dvě veliké závady. 1. Málo odbíratelů a 2. málo příspěvků od spisovatelů. Považ 4. částky nedal tlačit jenom 300 výtisků a nevyprodal jich ani 80. To je bída! Co si počnem? Koho pouhá, čistá láska nebudí a nepudí — zdaliby tu chuti neztratil?

Slyšíme, že Kocian se odebral do Budějovic k vašemu divadlu, dejžiž pak pozor, a zprav mne. Snad se nebudeš horšiti, že jsem některé maličké změny v „divokém lovci“ si dovolil. A konečně co se stucháš, co se naparuješ s národními písněmi — vydej si je sám nedočkavče! Sám nic. Ale prokurátorovat to umí! krákorat to zná! Však sobě nemysli, že ti je snad budu dedikovat — chtěl jsem, ale hodlám s něčím jiným.

Letos však nebude ze všeho nic. Letos mám důležitější práce, znělky na Katinku dělat, k tomu madrigaly, quadrigaly &c.

Líbá tě

Ladislav.

V Praze 1. února 1824. *)

Jediný příteli můj!

Ačkoli jsem si předevzal, za dlouhotrvalé mlčení touž měrou se ti odemstíti, předce těžko protiviti se srdci jinak velícímu a předsevzetí na zmar uvádějícímu. Protož spěchám s odpovědí na obdržený tvůj list; první napsaný v den sv. Uršuly, byl mně doručen za několik hodin po odeslaném mnou psaní poštou. Novinek nepříliš mnoho; slovesnost naše pohroužena v nejhlubší dřímotu. Pražské almanachy byly povětrné zámky, zbývá jen očekávat almanachu Hradeckého. Místo almanachu usmyslil si ztřeštěný Macháček vydávat měsíčný časopis po pěti listech pod jmenem Světovída čili Dennice. Já však předvídám, že i to je větrný zámek. Něco směšného, co se před pěti dni událo, zdá se mi zasluhovat, bych ti to pověděl. Vydavatel německého časopisu Hormayer poslal Zimmermannovi psaní s prosbou, aby mu dal vědomost o novějších spisovatelích českých. On tedy vyhotovil směšný a bídný seznam spisovatelů, kterýž jsem viděl, na př. Hanka, Kubelka, Dobrovský, Patrčka, Dundr, tak se to začínalo. Naposled přenesl tu práci na Macháčka, který, jak myslím, lépe jemu sestavil jmena našich spisovatelů. Pošetilé věci se zde dějí.

Já jsem usmířen, usmířen, příteli můj! a pohasla poslední jiskerka nevole, neboť dnes vynahradil obdržený balík s národními písněmi všecku mou rozmrzelost. Neměl jsem posud pokdy prohrabovati se celou zásilkou, než soudím z toho, co jsem četl, že se tu mnoho nalézá užitečného a výborného; za kterýž dar tobě, milený, a všem ostatním sběratelům vroucí díky vzdávám. — Nedávno u Tauchnice v Lipsku byl vydán stereotypní ruský slovník úplný a laciný po 8 zl. víd. č. A kdež jsi tu maloruskou píseň dopadnul? S mnohými chybami psána a obsah nemá valné ceny.

Za každou píseň políbení Vlastimilovi posílá

Ladislav.

Chmelenský tebe pozdravuje.

---

*) Přeloženo z ruštiny.

8. února 1824.

Tenkráte tě, rozmilý! umučím zase samým čtením. „Nil æquale homini fuit illi!“ řekneš někdy s Horácem, až se tobě zas sníti bude o mém náhrobku, anebo to sám zlatými slovy dáš naň vyrýti. Co se mu napiši — až prsty bolí, a pot s čela line, sám ale kdy piše, té největší krátkosti se podává, jako kdyby pensum pro pátera Theofila pracoval. Z Uher jdou nemilé zprávy, P. Šafařík stonal těžce a Kollar stůně dosavad. Slovácké národní písně, jak slyšíme, již vyšly, ještě jsme je sem nedostali. Za příčinou nemoci Kollárovy mnoho chyb prý se vloudilo. Takto nás předcházejí jiní, my toho ale necháme na další časy. — Nyní studuji Dobrovského gramatiku slovanskou dialecti veteris; a obdivuji nemálo muže tohoto ze strany jeho hluboké známosti se Slovanštinou vesměs. Tohoto stupně kdyby mi bylo dostíhnouti!! Opravdu, jazyk staroslovanský čili církevní a jeho dobrá známost jest tolik jazykozpytateli slovanskému, jako známost hudebníku dobrému generalního basu.

Slíbil jsem ti před půl letem asi, že ti pošlu k sv. Václavu 12 obrázků (lauter Landschaften), zůstal jsem ale ve lži, aniž ty mne o ně upomenul. Zde ti je posílám k přečtení pod jmenem: Selanky Žofie Huberové rozené Jandové. Ale ten celý románek ti musím z konce do konce vypravovat. Jest oněch 12 idyll má práce v minulém máji vyvedená, a chtěl jsem ji jak vidíš do světa pod cizí rouškou poslati z úmyslu dobrého; přepsav to kantorskou rukou, dal jsem do censury a odeslal od bratrance Assenbauma jejího, kterému Žofie do Prahy dopisuje, k Pospíšilovi do Hradce. *Naše hra*, o které Chmelenský věděl, nebo sestra jeho v Budějovicích nám musela Žofiiny listy opisovat, *šla výborně* (podle výrazu p. Tomsy v Čechoslavu). Ale poněvadž dva rada a třetí brada — jak obyčejně bývá, skrze výtisky a jiné okolničnosti, se to musilo i u Griů říci, a tudy se snad naše celé tajemství proneslo, tak že se to konečně i báťuska dověděl. — Nemeškal jsem tedy a tudíž Pospíšilovi psal, aby mi naručest rukopis vrátil, což on i učinil. Toby byla komedie, a já bych za to byl pseudo . . . .; teď není již s Žofií nic; musíme po čase na jinou myslit. Z listů přiložených porozumíš chod toho příběhu. Že se mi to nepodařilo, mrzí a mrzelo mne trochu. Přečta mně ty věci zase odešli a připoj, které se ti ze Selanek líbily, já schvalně vyvolil tenkráte lehčejší sloh, a vydám-li je kdy pod svým jmenem, musím je místy přepracovati a vyšvíhnouti. V máji se zas těším, a snad některé k nim přidělám. Nezaběhl jsem do Arkadických pastýřů věku, — toťby byla práce marná, chtíti po Gesnerovi ještě tuto sbírati, ale vyvolil jsem náš věk, a na

nejvejš rozprostraním-li se do minulých věků, tedy do Slovanských. —

S Lindovým Jaroslavem, milý brachu! se mi děje zle, já jej začal čísti vypůjčiv se ho od Krásoslava hned při všech svatých, a teď jsem již chvála Bohu u pátého dějství, ale vyčtu-li — nevím, tu je perníku, a žádná kaše, — tu je pepře, a žádné okurky. Tu hru kdyby někdy dali v Praze, — všecko by usnulo. Pan Linda zná jak se mi zdá v celém dramatickém světě toliko tři hry: Fiesko, a potom dvě Shakespearovy, o těch vždy mluví, a těmi se řídil, ale — purer Schneiderscherz! — On a pan Tomsa patří do počtu těch, kteří více piší nežli čtou. Dal mi Krasoslav ondyno list tvůj čísti, ale nelíbilo se mi, že zas parodueš na parodujícího Luthera. — Bylať to moudrá hlava:

Wer nicht liebt Wein, Weiber und Gesang,
der bleibt ein Narr sein lebelang.

To jsou jeho slova, a z těch soudím mnoho, z těch soudím tolik, a svůj krk vsadím, že budou nejmoudřejší, jak jsem mnoho ze spisů jeho nečetl, myšlénka ze všech.

Líbá tě tvůj

Ladislav.

V Praze 11. února 1824. *)

Rozmilý příteli!

Jsem nyní hotov se čtením a srovnáváním tebou mně přislaných písní; větší část jich není k potřebě, mnohé však nejsou bez vad, a kdyby toliko jedna a dvě byly pochvaly hodny, už dostatečně práce jest nahražena. Píseň začínající: Jak jsem na potoce prala etc., při které nadepsáno: ta se mi líbí hezky — i mně se líbila, zvláště co píseň ostrovtipná, ale co báseň národní nelíbila se mi, ačkoli složena mým Vlastimilem. Takto nevymýšlí národ náš. Ještě jedna píseň mi je podezřelá, zdající se mi taktéž dílem tvojím, leč ta je výtečnější. První vydání mých básní brzy bude rozprodáno (50 exemplářů ještě na skladě), protož připravuju druhé vydání, a jestliže kasa dovolí, na vlastní útraty. Chci dáti tisknout sebrané spisy v několika oddílech, každý oddíl po 7—8 listech; tak žeby první oddíl obsahoval básně původní, 2. srbské hrdinské písně, 3. idylly a prosaické věci, a 4. ostatní. Písně národní pod titulem: Hlasy slovanských národův v písních, tak žeby se stalo rozdělení na 4 nebo 5 částí, a každý jazyk obdržel by literu svou. Do toho času nevydám nic, ani ve verších ani v próse, ani co prostoná-

*) Překlad z dopisu ruského.

rodního, a schovám si všecko k lepším časům. Nevím, nač dávat lačnivým nakladatelům za pokrm svou krev! Co se tobě zdá o mém úmyslu? K písním náleželo by přidat hudební hlasy, pokud jich dostati možno. — Já nyní seznávám, že dobře jest v slovesních listech k přátelům přisýlat výrobky své. Nevím, jakým způsobem se mi ztratily verše mladého pastýře, avšak nikde nalézti jich nemohu. Prosím, bys mi je opsal a co nejdříve poslal. Mám jich zapotřebí.

Opisuj toliko od verše: Hned z jitra jsem si pokoje nedal *) — a netřeba vypsat všecka slova, jenom začátečnými písmeny a skráceninami. Dne 3. obdržel jsem psaní od pana Chmely, ve kterém on ti děkuje za příspěvky k Almanachu, přikládaje prosbu, abys na budoucí rok opět přispěl svými pracemi. Totéž i já prosím, neboť Pospíšil chce ozdobit almanach na rok 25 více než třemi výkresy a připsat jej Pražskému purkrabímu, také i podobiznu jeho podat. Koncem června musí všecky práce být sebrány. Přispěš si tedy a obraduj brzy přátely své něčím velkolepým. Mně se nezdálo za dobré, že jsi v překladě Karamzina mnohá ruská slova přijal, i nehněvej se, že mnohé přítel tvůj přeměnil, důvody k tomu jindy ti povím. Vypracuj něco prosaického původního. Novinek ne mnoho. Bářuška připravuje úplné vydání české literatury. Krok usnul a nevím, jaká moc ze sna ho probudí. Což Bürgerova: Naděje? — Když bude dokončena? A což farářova dcera z Taubenheimu? a j.

Ač jsem měl již potud psaní napsané, přišlo tvé poslem. **) Tedy z travestie Ch. sobě nic nedělej; vidíš, jak se mnou nakládal, — tak též s básněmi tvými. Dobrát to čáka, když se báseň dá travestovat, vyzval bych tě, abychom my zas jeho travestovali, kdyby už samy sebou z větší části nebyly travestií. Čechoslovan bez novin vycházeti nebude, aniž se prodává. Májový sen více k dostání není, aniž se naditi, by ze železa více vyšel. Chmela profesor tě srdečně pozdravuje, měl z divého Lovce velkou radost; již tištěn. Ondyno mi poslal archy; za týden tu almanach.

Vale.

V Praze na masopustní pondělí 1824.

Toužebně jsem očekával listu tvého, a pokaždé z domu vycházeje jsem hlídal, vyjde-li již proti mně náš domařík s li-

*) Viz Čelakovského spisy básnické, na str. 198: Zasvěcenec.
**) Odtud psáno česky.

stem od tebe. Psal jsi dost — mnoho — a přec v mnohé věci velmi málo, — více bych byl rád četl. — Snad se to budoucně doplní. Obálka mi nejdříve do oka bila. Ajajaj! ještě doplňky k bývalým románům, Fragmente aus den Bekenntnissen einer schönen Seele! Bratříčku, jestiť to pěkná věc, pěkně mluvit uměti! — Věru, kdybych sám neseděl až po krk v lásce, ještě bych po dnes tobě záviděl minulé věci; pravím záviděl, nebo věz, a divná mi to příhoda posaváde, an jsem tenkráte ze samé pouhé závisti miloval; toť ovšem nemohlo tak vycházet, jako milujícímu z lásky. Teď, kdyby 4 Nyny ze čtyrech končin přišly, to jest ony v bývalém stavu a já v nynějším, nezahřály by mne tím nejmenším teplíčkem. Chtěl jsem tě překvapiti na velkonoce do Velešína, ale kozlovina! — pojedeme na svátky do Skřivan a zas nic. Budeš-li zas co míti do Almanachu? Víš co? — Ty máš nepochybně doma Göthovu hru: „Die Geschwister," přelož nám ji, ta se výborně hodí. Nedej se zavésti titulem — jmenuj jako Francouzové ve svém přeložení zhola: *Marianna.* Ale musil bys popiliti. Piš mi o tom, nemělliby chuť, dal bych já se do toho. Včera jsem byl v bálu, ale bez potěšení. — — Koupiv jeden kněz almanach letošní, zase jej poslal zpět Pospíšilovi s tím hanebným doložením: že se ještě krobotskému neučil, zde že mu almanach zase daruje. Jak jste letos s Čechoslavem spokojení? — Co o Selankách? mám pokračovati? — Slovácké písně vyšly hned v prosinci, a ještě je zde nemáme, totě k zlosti. Moje národní spějí. Nechtěl bys některé polské knihy? Mohlyby se sem ze Lvova dostati, na p. některé Šillerovy básně (mezi nimiž i zvon) za 1 zl. 30 kr., pak básně Mickiewicza, nejnovějšího a nejlepšího básníka polského. Ty přijdou ovšem trochu draho, ale co dělat, kněhkupci drou bez nože. Líbá tě tvůj

Ladislav.

V Budějovicích
ve středu po I. neděli postní 1824.

Milý Ladislave!

Tys jen předc bezedný pytel. Tolik mu piši, celého půl archu a v mnohé věci prý velmi málo — více bys byl rád četl, a v čem pak málo? snad o lásce? toť ono nejspíše bude — milovníci bývají hladovi po takových věcech; ale vidíš, abych tě při dobré chuti zachoval (což prý velmi k zdraví) tedy nic více o tom čísti nemáš. V bálu byls bez potěšení? to byl tedy špatný bál, což ti to nenapadlo, že se nemá jíti bez potěšení do bálu? To jsem já jináče — po všecky léta, co jsem miloval — v bále sice jsem nebyl, ale vždy vedle mého potěšení,

neboť i ono beze mne nešlo do bálu ani do divadla, každé jemu podané pozvání s velikomyslnou, upřímnou láskou u mne složilo — a srdce naše zněla hudbou nebeskou — a divadla rajská v očích nám se ukazovala — aha rádbys abych ještě dál — ne ne, sladké věci zuby kazí, co minulo, minulo. — Také já jsem byl o masopustě v bále — či bál byl u mne, na Kváčově: Náš havíř (máme dva v činži) dobrý citerista hrál — že v pravdě si mnoho *citery* vážím — a dětí 6ti- a osmiletých se točilo, až mi samému radostí srdce poskakovalo, že jsem zas jednou na své dětinství pohleděl, na dětinství — a na člověčenstvo. A co se ti ve Velešíně o masopustě letošním nestalo?! Bylo to s půlnoci, já spím jak utopený v rozkošném snění. — — najednou pod okny našimi zahuhňá břichatá basa — zabřinčí drnkavý cimbál — a tu to máš! všecko se rozhraje a hráli mi až do jedné hodiny. Či ne, mně nehráli (to jsem si jen tak pomyslil jakoby) ale mé sestře; odtud šli dále a dále, a tak po celém Velešíně všem dospělým panenkám přízeň mládenců zastaveníčky novými dokazovali. To měli naši mládenci hezký nápad (muselit ovšem dobře muzikantům do cimbálu dáti!) potom se řekne, že láska nerozumuje, patrný důkaz. To ti byla Selanková noc!

Ubohá Žofie! dejž jí Bůh věčnou slávu! její Selanky roztomile mé srdce rozehřály! Tyť musí oučinkovati, ty musí se vůbec líbiti Čechům, ba i tomu knězi, jenž krobotskému se neučil; jejich lehké sladkosti snad předc porozumí. Četl jsem je sám dvakráte, a po třetí ve Velešíně s P. Marchalem — a sladkou nám zjednaly zábavu. Ovšem tajiti nesmíme, že čistou Gesnerovu idealnost do sebe míti nemohou, odtaženy jsouce z života českoveského — ale tím šířeji a tím snad jímavěji budou oučinkovati. Myslil bych, žeť by z velkého dílu i Gesner mohl se dosíci, kdyby genialní básník, jakž sám praviš, pustil se do dávnověkosti Slovanské, kde dědové naši své bohy majíce orbou atd. se zanášeli. Pokračuj! pokračuj, a nedli toho podati co nejdříve vlasti. Kdožby tomu byl věřil, že se může takový svět vytvořiti, kdyby to Gesner nebyl dokázal? tak i zde, jen se spusť směle maje k tomu hlavu i chuť. — Jedině na maličkosti některé jsem se pozastavil n. p. v *1*: „pro *svého hocha*“ — „*čís srdečko* opanovala“ — v *3*: „Jiním pobělenou skrovnou travičku“ vyvol jiný obrázek, nebo taková tráva pro dobytek nezdravá, čemuž pastýř bude rozuměti... V *Cikánce* něco jemnějšího místo „hubené herky“, mají někteří také tlusťoučké ač malé koníčky; slovo „*kupně* se chasa vracovala“ nechce se mi líbiti, ale jen v selance zvláště mi nejde do slohu, leč jestli to provincialism? — „perníkem posypaná kaše“ ač to známý obyčej, a já sám ji velmi rád jídám, ale předc by se mi tu nějaká čistější radůstka lépe líbila. Pěkné jindy přísloví „těšinská jablka

nám podáváš“, ale v okolničnostech těchto milujících nezdá se mi býti na svém místě. — V *Příteli lidském* místo: „Pán nevyslyšel prosby mé“ raděj: „Pánu jináče se líbilo, nebo Pán jej více miloval“ — nebo co lepšího najdeš. — V *nevinné pomstě* překřti „*Amynka*.“ Však sám pravíš, místy že je musíš poopraviti a vyšperkovati (mnoho jim ale šperku nedávej), vydáš-li jei i pod svým jmenem: Vydej, vydej, a přidělej. Jiného ti říc, nemohu nic, kritickým nečetl jsem je okem, ale citným srdcem a děkuji ti za poukázání těch dávno slíbených obrázků. — — Tím šustem se mi najednou všecko vysvětlilo, cos mi říkával o pravé ruce v spisovatelství — bodejž ta ruka schřadla! jest-li to vyzradila. Nu tím větší bude tvá čest, a někdy se z celé tvé dějiny splete aspoň veselohra, — jen škoda, že Žofie pěkně najednou nemohla umříti, tu by bylo elegií a nénij! — a ty by byl vyšel jako její vydavatel! Když to ale tak není, co dělat. Pro Čechoslava nemohu vám dotud ničím přispěti, aspoň jinde dal jsem svého slova na př. u Slámy, jenž slibuje něčím přispěti, jakož i svých známých nabídnouti. V našem vůkolí skoro všeobecná tato myšlinka o Čechoslavu: „Byloby prý k přání, aby p. Tomsa pět nebo šest svých známých mocí a láskou k vlasti roznícených jinochů k tomu dostati hleděl (jak?—), aby se o udržení a zlepšení toho časopisu pracemi svými zavázali, a zástoje mezi sebe, any do spisu toho se hodí, umluvili. Tak jen, když se nekaždý ve všech haluzích učennosti obírá, ale dle své moci a *náklonnosti* řídí, jest dočkati se dokonalosti. Pomalu měliby se v tom spisu skrovní okusové k skutečnému oslavení Čecha státi, a to více prostější než vznešenou řečí; chyby, jež Češi do sebe mají, jako podlízavost, vrtká mysl, podivná slepá cizoty následovnost, nepracovitost, žebravost a j. měli-by brzo satyrou brzo jinou dojímavou řečí dotýkány býti a naproti ctnosti Čechům přirozené schvalovány. V básních by nábožný cit a zástojové náboženství velikého zalíbení došli, ano čas jich žádá, protož by pozorováni býti měli. Vzdělání mravů každým prostředkem, zvláště navedením lidu k přestávajícnosti a skrovnosti, bylby veliký a snad jediný prostředek k udržení národnosti. Z té příčiny neměli by spisovatelé tolik na měšťáky, jako více na lid venkovský dbáti, a nejen samé koření, jak přemlsané hrdlo ráčívá, ale taky mezi smíšené povídky, výstražné, poučující, příkladné a rozněcující pravdy brzo v tom, brzo v jiném obleku lidu podávati; nejen lahoditi, ale také rány odkrývati a léčiti sluší.... Z toho ohledu zvláště chválen v Pánu zesnulý Kramerius (starší), Rulík a j. mnoho činili pro národ...“ Také aby se prý méně básní do něho dávalo. Tak si to rozvažte: uvidíte, že mnoho v tom pravdy. Ostatně jest Čechoslav o kus lepší než byl za Krameriusa. NB. Také by neškodilo,

aby trochu obšírněji v literatuře bylo posuzováno. Já myslím, žeby se to všecko zjinačilo, kdyby někdo jiný než p. Tomsa, nebo aspoň s ním někdo vtipný vedl *Čechoslava?* vezměte se o něho! — —

Kozel vás bere s tou Novoročenkou! jedva rok začal, již zas na budoucí: „Jen brzy! jen brzy! musíš popíliti!“ ano kdybych neměl nic jiného na starosti; Göthovy dramata již dávno jsem odevzdal, následovně nemohu tu hru krásnou přeložiti. Jen ty ji přelož, a věz, že se každý do Marianny zamiluje, taková žinka! — Nosím v hlavě románek, z toho však letos nebude nic, ale *Svatého Vojtěcha*, jak jsem ti jednou povídal, rád bych oslavil, jen mi nehřmi s tvým „Brzo!“ dřív to as nebude až asi ku konci máje, bude-li pozdě? Jiného nebudu nejspíše nic míti. A cožpak žádnou hru nemůžete na Klicperovi nebo na Turýnském, žádný románek aspoň na mlad. Markovi vylouditi nebo vyprositi? nic na Retikové? sakvalenská žebrota! kdyby měl člověk deset hlav, to jsem již dávno povídal, deset hlav a sto životů.

No tu to máme, já se svatosvatě chystám o velkonoci do Prahy — a on bude zas na Skřivanech! chtěl mne i on překvapiti do Velešína a bude ve Skřivanech! to jsou hatě. Kampak mám jíti, řekni mi, do Velešína bych ty svátky nerad?

P. *Marchal* se zas trochu na nohy staví, jen aby opět neklesl. Novoročenka jej velmi potěšila. Chmelův *Skřivan* v Novoročence se mu (krom jiných toť se ví) velice líbil. A co se mně v ní líbilo a nelíbilo, to, až se zase sejdem, nejlépe si povíme; cobys myslil, jaká myšlinka je v *sňatku* z Polsk . . . ?

Ve *svadbě* se mi také líbilo, že se má *Vlastena* poněkud s popsaním Chajkuny setkala. V elegii jsem všemu dobře neporozuměl, a až ji dostanu domů, zeptám se tě na to, jest hezká, vysokomyslná —.

Za zprávu o kněhách polských s radostí děkuji, ale na čas nemohu koupiti, ne že jsou drahé, to by všecko nic nedělalo, ale že nemám peněz; teď musím skrbiti na „Slávy Dceru“ — to bude svadba! to bude svadba!

Jak ze všeho tvého vynasnažení nahlížím, pěkných věcí jinoslovanských našim krajanům připravuješ, žehnejž ti Bůh na zdraví a zdaření.

Myslil jsem ti list i selanky poslem odeslati, odejel mi, tedy až jindy.

Pozdravuj zatím Krasoslava a *Slavína*, budeš-li s ním na Josefa (do toho času již nebudu psáti), vzkazuji všecko dobré, a tobě všecko milé tvůj *Vlastimil.*

Potom zas řekni, že ti málo piši!

19. března 1824.

Rozmilý, rozmilý příteli!

Dnes světíš svůj svátek — dnes jej světím i já s tebou; nebo moje myšlínky a mé srdce po celý den jen s tebou a při tobě. Čehož ti přáti? — Již jsem přál, — čti to ve svém srdci. Dočkej se mnoha svátků vykvétajících spolu s krásnou Slavií. Dnes jsem těkal myslí stále v říši samých ideálů — a nejblaženěji se otáčela mysl okolo Slavie — krásy a přítele! —

Dnes ráno odjel z Prahy kochaný Marek, zdržev se tu po čtyry dny. Ve středu jsem strávil rozkošný večer do půl noci u Jungmanna v spolku samých hodných našinců. Báťuška způsobil ke cti Marka akademii a přívětivostí upravenou hostinu. Nic bych si byl nepřál než tebe vedle sebe. Čechové operu naši ze snu vzbuzující přispěli pěkně i dospěli. Tu zpíváno bylo z Don Juana — tu z Střelce — rozmile — rozmile! Tak jsem jednou byl blažen zas svým jazykem — německy námani myš nepískla. — Ženština jedna a mladík jeden ze zdejšího konservatorium dali koncert na fortepiano a housle — něco nevyrovnaně. Báťuška byl nad míru vesel. As před osmi dny tudy jel Vuk Stefanovič do Vídně vracuje se z Němec. Byl zde jen přes noc a navštivil mne — pak jsme byli u báťušky. Byl hezky pylen v Halle čili v Dobrosoli a vydal tam poznovu tři díly národních srbských písní k 70 archům vynášejících. Přislíbil mně je sem z Vídně poslati. Rád jsem byl vytčeným mně tebou chybám v Selankách, o některých však jsem věděl, jiné schvalně udělal, píše cizím pérem. Však je ještě mnohem více nehezkostí, které někdy, až mne zas selanková napadne chuť, opravím a předělám na svou ruku. *Mladý pastýř* (Zasvěcenec; nemohlť jsem lépe vyjádřiti pojem: Die Weihe) již dodělán, a pro *Demici* odhodlán. Kdypak pošleš sv. Vojtěcha? Tak dávno mi ho slibuje, a vždy píše, budoucí poštou jej pošlu a nikdy nic. Zpropadenče — od tebeť musí býti zas mnoho v Almanachu. Čteš-li pak krkonošskou literaturu? *) — Zde ti odesílám archy Čechoslava, přečti si je a pověz své mínění. — To však nejsou Selanky. Mnozí ji na nejvejš haní a někteří chválí; kteří ti a kteří oni snadno porozumíš. Štěpnička se rozveselil, a chce Hromotluka svým perem zvěčniti. Dle toho, an počet odběratelů Čechoslava každodenně se množí, jest tu několik chlebozávidících mamlasů, kteří Tomsovi vejděleček nepřejíce, všemožně o to usilují, jakby jej u Šenfelda podvrátili. Proti té ostré kose jsme tuto uchystali tvrdý kámen (přiložené

*) Krkonošská literatura jest nápis několika článků v prvních číslech „Čechoslava“ od r. 1824 uveřejněných, v nichž Čelakovský pod jménem: Marcyán Hromotluk Kanárovic způsobem ostré satyry tepe tehdejší poměry literární.

psaní), které, aby ty tak dobrý byl, a bez prodlení na poštu dal, prosíme. Jest v něm stížnost jednoho venkovského (nomine ficto) na noviny. — „Já se svatosvatě na velkonoc chystám do Prahy!“ — Výborně! o jen přijď, já jsem s to, a kdyby pán jel nebo nejel, zůstanu v Praze, ó jen přijď! ještě jednou zahulákám, ažby tě to z mrákot lenivých vyděsilo. Ale musíš mi psáti, kdy v kterou hodinu přijdeš. Nového. Divadlo stavovské na začátku máje bude zavřené. Žádný se nehlásí — a Holbein se poděkoval. Co řekne pater patriæ — až to zde uslyší. — Drum gab ich ihnen Normalschulen? Woher kommt das, dass meine Unterthanen noch nicht teutsch sind? A divadlo — v hlavním městě — — Plesej jinochu český! že Hus byl Čechem! — kýž divadlo k čertu pojde. Za to prý sem přijde vídenská vlašská společnost a bude hrát operu. Pak dozvoní německým operám, rachotinám. —

Myslím že jsem ti již psal, že báťuška brzo vydá literaturu českou, a po vydání snad začne se slovníkem se hýbati. Nabídl se mu kněhkupec, který chce dát slovník tlačit na své vydržení. To bude teprv radost!! — Nejedlý v Slaném na smrt nemocen, najedl prý se tam tuze masopustních šišek. — Přijdeš-li na svátky do Prahy, tedy za tuto obět přinesu já jinou, a jen pod touto výminkou vydám ještě letos druhý díl nár. písní.

V Hradci bude p. Ziegler vydávati nový časopis: „Milozor,“ ten p. professor po samých časopisech jezdí a sám nepíše ničeho. V Brně má býti stolice českého jazyku zavedena. Bude-li z toho ale co, posud neví se. Pešina se snažně stará. — Někteří ze zdejších p. Vlastenců (Preslové etc.) chtí učiniti společnost pod dozorem společnosti národního museum; jiní jsou proti tomu; o tom se tu mluvilo v přítomnosti Marka, bude-li z toho cos, neví se.

Ladislav.

Posledního března 1824.

Již dnes čtvrtý list piši, tu do Planka, tu do Chmely, tu do milenky — — a nyní do tebe! Tebe jsem si nechal na posledy, an jsem tvým nejnovějším dlužníkem; všecko jak vidíš, začíná u mne podlé systémů chodit a podlé pravidel, jakž nikdy nebývalo. Ale bracišku! již jsem sám sebe v psaných dnes třech listech tak vyčerpal, že ti sotva něco moudrého budu moci napsati. Inu, jaká pomoc, kdybych tu měl při ruce nějaký všeobecný listář, hnedbych do něho nahlédl, a nějaké psaníčko z něho vytáhl, ale pohříchu! nemám, a tedy zas musím do své kotrby sáhnouti. Však hle prozatím mi netřeba více, nežli jen na tvůj odpovídati list. *Primo* to je hezky, že se ti „Le-

gionista“ *) líbil, mně také, sice bych jej byl nepřekládal. Mám jej i v originálu, mám — ale nedám; leč si přijdeš proň o svátcích, a tu jej obdržíš krásně opsaného. Tu sobě též přečteme báseň téhož Brodzińskiego: „Wieslaw“ v pěti zpěvích, ta se mi teprv líbí; celou báseň v 5 zpěvích jsem si opsal a chci ji někdy v hexametrách přeložiti. A kdybys tu byl! Včera právě večír mne navštívil — hádej, kdo? — Brodziński sám, sám; professor esthetiky a literatury polské ve Varšavě, putuje přes Prahu do Říma, a celý týden se tu zdrží, a pilně česky čte, a s Hankou ruk. král. probírá, který Polákům ušlechtile vydati míní polsky. Rozmilý člověk! a zvláštní milovník národního básnictví. Vypravoval mi anekdotu o našich písních, kterou tuto položiti musím. Obdrže naše písně české, velmi sobě liboval a schvaloval je jedné kněžně polské, která ovšem na začátku nosem pokroutila. Pak ale přesvědčivši se, ihned znamenitému komponistu jednomu poručila jí melodie k některým udělati, a nemůže prý se jich dost vynazpívati. Zvláště prý se jí líbí: V zeleném gaiku milovali się dwa (kochali się w dwoie). Ten samý Brodziński větší částku vydaných našich českých písní má již přeloženou. Ten samý Brodziński nám vypravoval, že učená společnost Waršawská má v záměru pracovati na encyklopedyi slovanské, totiž věci takové jen berouc, které se Slovanstva týkají. Do „Marianny“ jsem se již pustil, ale Göthe je zpropadenec! Asi za 4 neděle ti ji pošlu, zatím si obstarej někde original, a musíš ji svědomitě projíti. Učiníš to? Štěpnička se na Hromotluka rozzlobil, a dává odpověď v Čechoslavu (který tuto sobotu vyjde). To bude zas voda na mlejn, budeme se míti čemu smáti. Škoda, že satyrou není možná ničeho v Čechách začíti — předc ti pánové, kteří se fukli, mu v tom překážku učinili — však se to neztratí, v celém dílku to bude tím lépe oučinkovati. Přijdeš-li do Prahy, mám tu věci, kterým se jak náleží pozasměješ. Jen přijď! Zde přiložená elegie tobě z mnohých stran známa; mně se v celku líbí, ačkoli některá místa tuze prozaická: jako: . . . . iaskólki, co się gniazdem trudzi etc. Zatím tě líbá tvůj

Ladislav.

Před 6. květnem 1824.

Nemrzíš se na Hromotluka, tak dlouho se zamlčivšího? — Toť se raději hněvej na Antihromotluka, který jej k takovému mlčení přivedl. Nebyl by div, aby nám ztrestaným lidem usta nezamrzla, prsty neskřehly, rozum a smyslové nezjalověli! Zpro-

*) Báseň z polského přeložená.

padený šašek! Inu, chtěls tomu, nyní nes! „Když jsem šel přes pole, nasil jsem koukole — vyrostli mně z něho nepřátelé!“ — Bratříčku, tu je ti rozdrážděných komárů, byloby věru na ně třeba reka Metolického. Ba i p. Ziegler a Pospíšil! poslední vykládá i Řepočeta *) na sebe, an prý žije blízko Krkonošů, a an prý jest tak něco mecenášovitého pro naši literaturu — jaká to hrdost! nadmutost! — Tuším, za našich dnů bude brzy každý ten již mecenášem, kdo svou vlastní ochlebuje hubu. E — co potom — viděti, že u nás ještě na satyru o sto let brzo — zůstaňme tedy při selankách — ale proto však ještě Hromotluk se nevyhromotlučil. V neděli jsme byli potěšeni slyšeti zas českou operu: Vodaře, hudba Cherubiniho; a 6. máje a 16. máje již od divadelních herců pod ředitelstvím Štěpánkovým se bude provozovati: Střelec kouzelník (Freyschütz). S p. Štěpánkem jsem velmi zadobré, a považ jakým způsobem se to stalo. Mezi tím, co se krkonošskou literaturou strašákovalo, pozval mne jednou uctivě k sobě, žeby mne rád znal, a přitom mně přišedšímu k němu dal na srozuměnou, abych prý nezmiňoval ničeho, coby se jaksi týkalo do — mea culpa. Hehehe! — A počkej ty lháři, partykáři, však já si s tebou také po marciánsku zatočím: slibuje mi svatosvatě, že přijde k nám do Prahy a táhne cápy do Velešína a ani s Krasoslavem, který o svátcích v Budějovicích byl, nemluvil. Krasoslav mi psal z Budějovic a notně se mi vysmál v listu pro tvé oklamání, však ale moudře přiložil — propter jus juridicum — že zas já tudy nabyl práva — tebe přes celý rok přelhávati. To mne trochu uspokojilo, tedy se těš! — Vyšlo na světlo: 1. Vodař, opera. 2. Střelec. 3. Básně Sudimíra Sch., kterých tuto spolu s písněmi Slovenskými posílám. Na velíně nepřišly výtisky žádné, protož si ho dej škrobiti, jest bez toho papír pěkný. — Dobrovský zas po nedvědsku zahučel, dal do Hormayr. archivu v tomto měsíci něco, čím Soud Libušin okřivduje. Kdo tu báseň dělal — ist ein Betrüger — ein Schurke a báťušku nazývá einen überspannten Patrioten. To budou zas rvačky a hádky, pomoz pan Bůh! — Kdypak dostanu ty nápěvy? — Zbíráš zas nové písně? — Co sv. Wojciech? — Göthe se zas poznovu oženil. V Rusích dobývají zlato (v Ekatarinsku). V celetné ulici jest 21 kafíren. Harfenista s copánkem umřel. Nepíváš více z kornoutku? — Chmelenský vydává hudbou balladu. Máme pěkné dny. Čtu ročníky Towarzystwa Warszawskiego. Mám píseň národní, kterou Eva Adamovi ku kytaře zpívala. Nečuješ nic? Neslyšel jsi o lidech zamilovaných, kteří mají rozum na

*) Řepočet, tak nazývá Čelakov. v „Krkonošské literat.“ Rübezahla.

tři facky. Ach! můj Bože! co ti tu nenapsal za noviny a za stařiny tvůj tebe srdečně líbající

Hromotluk.

V Praze 12. května 1824.

Upřímným srdcem líbá Vlastimila Ladislav.

Na list před hodinou obdržený již odpovídám. Mejlíš se velmi, že bych já se byl zlobil, nebo mrzel, že mi nepíšeš — jen tak v duchu jsem si myslel a byl jsem žádostiv zvěděti, dlouho-li pak asi tvé zamlčení trvati bude, a tato žádost rostla od jedné pošty k druhé. Hrozné flegma mne zlhostejnilo; když nepíše, nepotřebuješ čísti — jste oba bez práce. Konečně jsem se ale přec vydral z pazourů tomuto bezsílí, a před čtyrmi dny tobě něco po deležanci odeslal. K tomu mne vlastně pohnulo jenom to, že nahledna do kalendáře jsem uviděl, an Vlastimil byl před svátky posledně psal. Ve čtvrtek se hrál večír: „Střelec kouzedlník.“ Výborně! Přeložení někde trošinku zakulhávalo, však jedva bylo k pozorování pro výbornost herců a hudby! Katinka zpívala — tu mně nemožná najíti přirovnání. Též i panna Králova. To jsou Češky! A p. Jelen, pravý mistr ve zpěvu i v herectví. Dal jsem tak trošku o tom své mínění do Čechoslava, tam to najdeš; znělku však dělal Krasoslav. Na den sv. Jana ta sama zpěvohra se hráti bude. Byla s velikým uspokojením přijata. Všecko plno. Výnos k 13 stům zl. Taková tu ještě horlivost! Český zpěv vždy více a více milovníků i mezi vyššími nalezá (sám nejvyšší purkhrabí posledně, který sic nikdy, aspoň zřídka hernu navštěvuje, v českém se viděti dal). Se začátkem září se každou neděli česky od herců hráti bude. Kojí se tu mnozí rozkošnou myšlenkou, že by se snad při těchto přípravách atd. mohl vkus pro operu českou rozmnožiti a svým časem opera německá zcela z Prahy vystrnaditi. Já nevím, žádati by bylo. Abys lépe věcem rozuměl, tedy máme vlastně dvě společnosti pro zpěv český, jedna Štěpánkova, čili divadelní, nejvíce z herců, jako: Komet, Michalesi, Brinke, Šimek, atd. (Pro operu k divadlu zdejšímu noví členové toliko obojetní čili pod obojí se berou.) Druhá společnost jsou dilettanti, ti, kteří hráli Rodinu Švejcarskou a Vodaře; Macháček jest jejich básníkem. To nejhorší jest, že jsou si tyto společnosti na odpor, a tu ondyno všelikým paškvilem tak Štěpánka rozzlobili, že jim zrovna naproti jedná a více v stavovském divadle hráti zakáže. Buď se jim tedy rozprášiti, anebo někde jinde svůj stan rozbiti. Ta sama společnost dilettantů, s kterou jsem byl před tím za dobré, nyní i na mne zanevřela, a to pro to,

že jsem se Štěpánkem za dobré. Já si z toho však mnoho nedělám, nebo každý vpadnoucí musí někde vypadnouti, a k tomu mi vždy milejší, když česká opera se k řemeslu takořka divadelnímu přiblíží, nežli aby jen od pouhého dilettantství závisela, což dnes tak a vzejtra tak. Josef Krasoslav vzal na sebe přeložení opery: Josef Egyptský, pro zdejší divadlo. Jen kdybychom měli zásobu zpěvoher, třeba jen přeložených prozatím; ale se třemi posavad mnoho se začíti nedá. Však to půjde, jen aby vůle nevystydla. Tvůj úvod k listu se mi líbil, ten mne překvapil zas v mých májových selankových myšlenkách. Až jen ty fararom budeš, pak půjdou i mně Selanky jakby z vody; já tě potom navštívím, budem hnůj zkoušet, krávy dojit atd., pravé Selankové hospodářství. Právě, co toto piši, máte císaře pána u vás, a snad obědvajícího. My jej vzýtra čekáme. Tvé „potěšení“ mi zas potěšení způsobilo. Snad jsem ti již psal, že jsme se s Pospíšilem rozkmotřili, s panem Mecenášem! Göthovu Mariannu, ačkoli již přes polovici přeloženou jsem zas ponechal, nemaje svého exemplářе. To má na čas. Teď se s ním projíždím po Vlaších a s Don Quixotem po pobludách. Ondyno na procházce, vida všude rozkvétající kvítí, začal i já zas kvítí rozsazovat. Zde máš několik, totiž 3 sazeničky. Jsou ovšem orgelum, ale vyplní mi slovesný list, a aspoň to dobré do sebe mají. Tedy:

1. Básnický herbář.

Jedva jeden takovým herbářem z přírodopiscův
Všech se vykázati můž, já jakovým se cením.
Kvítky to sic známé, a beze všeho rozřadování,
Vlast, rody, a květu čas neznamenáno při nich.
Však znamenal jsem pod každým věci důležitější:
Místo a den, kdy milá v dar tyto kvítky dala.

2. Studu růže. (Pravdivý příběh!!)

Závistník mezi lásku jarou pochodeň hněvu mrštiv,
Usta tu má zamknul, zamknul i dívky milé.
Ze stran obou dlouhé mlčení — každému začíti
Stud zbraňoval, bludný vzhled sice vůli jevil.
Odváživ se konečně její uchopím ruku, mluvě:
„Dlouho-li ještě němou hříčku tu hráti budem?“ —
Dříve na zasmucených lícech děvinych dvě tu růže
Vystkvěly, pěknějších Vesna ve věnci nemá.

3. Pomněnka.

Jen stálým pomněnka se má k světu navlažováním:
Živěna jsouc tu vodou tamto slzí potokem,

aneb

Živěna tamto vodou jsouc, tu slzí potokem.

4. Pomněnka a konvalinka.

Hned mi padá na rozum, že maličkých říše nebeská,
Konvalium kdykoliv, neb nezabudku zočím
Tvůj *Ladislav.*

V Praze 27. máje 1824.

Pozdravení a políbení srdečné Vlastimilovi svému Ladislav!

Skrze našeho Marchala, který mne svým navštívením byl překvapil, a jak jsem pozoroval, spokojen nade Prahou zase se odebral, mnohých věcí oustně, jak ze strany obecných případností, tak i co do mne, jsi se bez pochyby dozvěděl. Tentýž zajisté i o opeře vypravoval, jenž se na sv. Jana hrála. Včera, jakožto v oktávu sv. Jana ta sama opera (sice jen 2. a 3. dějství) byla u přítomnosti J. M. císařské, císařovny a královiče, jakož i mnohých dvořanů a silném počtu stavů a šlechtictva českého představována. Herna se stkvěla pěknou osvětou, plným tleskáním císaře přijali; já však raději ve hře naším roztomilým děvuškám K. K. bych byl přitleskával, ale nebylo volno. Volal jsem tedy, co zbývalo, duchem: „Výborně! výborně! — Ku konci nějaká německá titěrka též byla připojena od Körnera, což mi přicházelo, jako neslaný suchárek kdybych po dobrém pirohu žvejkal. Po sv. Václavě se hraje každou neděli česky, nazvíce prý opery. Ano, císař a císařovna držíce mezi hrou pořáde knížku: Střelce — v rukou, do ní se dívali. — S tvou odou podlé Deržávina (tak jej Rusi vyslovují, kladouce náloh na *a*) jsem byl dobře spokojen. Něčeho však mi připomenouti: *v dvižení vesmíra* (sv. Vojtěch již má: *všeho míra spasa*, tím nejsem spokojen, musí se oboje sklánět; tedy raděj i *dvižení* změň, což naše *hnutí, hýbání.* — *mizný jen jsa mžik* — trochu tvrdé. — *sám ty pozůstáváš*, du allein bleibst übrig? *pozůstáváš* není co bestehen, jak již Lovec v Kroku poznamenal. Tak též *nad vesmírem* — *duše čuje* zdá se tuze nízké a domácké toliko slovo, aspoň u Čechů. — Středné tu máme povětří, samý dešť a bláto — tak že i hlava div nezvodnatí. Slováckých písní vyšla toliko tato částka, po čase jich vyjde bezpochyby více. Kollara zde nemáme, ale báťuška čeká novou zásobu, pak žádané pošli tobě. Nad študenty se tu vznášela nějaká bouře, tak že jim příchod zeměpána ne tuze zavítal, an jich z filosofie něco přes 20 na vojnu odvedeno bylo, jeden však se zastřelil. Mezi námi však a našinci, kam se přijde koli, nic jiného slyšeti není, než jen o opeře a o opeře, tak že sám báťuška do „Kroka,“ jak slyším, pojednání o české opeře chystá. Psal báťuškovi též z Uher nějaký Benedikti, že se tam velice pozastavují nad literaturou Krkonošskou těmito slovy: „Což pak v Praze nikoho není, jenž by Hromotlukovi uzdu zarazil?“ — Sám prý Kollar nad tím se pozastavuje (nejspíš skrze znělkové bájky). Já však myslím tím líp, až jen to někdy vyjde v jednom dílku. Ale co učiním? Se Selankami svými to dám tlačiti. — Jak to s písněmi národními, o tom ti bez pochyby Marchal též zprávu jakožto očitý svědek dal. Mně jsi však věřiti nechtěl. Za to však

vyjdou jiné písně, od jakéhosi Rittersberga — na ty se těš, to bude hatmatilka. O tom však jindy více. Almanach vyjde ku konci srpna.

Dopsáno dne 27. máje 1824.

Privilegium Krasoslavianům, rozmilý *pane kanovníče!* tenkráte, roztomilou posloužilo náhradou! — Totě mi trochu směšný pád! My obdržíme z Budějovic hned před 4 nedělmi zprávy — a abych se nezdál býti lhářem, povím hned od koho — od p. Veselského, který nám zevrubně tu celou příhodu vypravoval, a spolu přiložil, že ti kanovnictví přislíbeno, — Tu to máme, a pán sám činí jakoby o ničem nevěděl. Ale! ale! — za odu, a ještě k tomu nerýmovanou, slibovati sobě kanovnictví, a slibovati sobě od rakouské vlády! Totě přes příliš a nad to! Kdyby to byl ještě ruský car, který prstýnky jako hrášek rozhazuje, nu tubych nic neřekl ale! ale! — — Nepochybně tak na tvou obraznosť ona noc oučinkovala, v které jsi asi tři hodiny nespal. Však ale kdo ví, co pan Bůh dá. Tuto musím připomenouti, že censor v té odě několik řádků jakož i poznamenání vymazal, jakož sám uvidíš, nahlédna do Čechoslava. Z jakých příčin, nevíme.

Za obdržené národní písně i tobě i sbíratelům ostatním děkuji. „*Co pak se Mařenka. . . .*“ „ „*V Jeseným vše tráva vadne . . . .*“ projdou, jenom že zas nejsou národní. — Privilegium Krasoslavianům se na národní nevztahuje, aby ty mi posílal svoje za cizí. Však pochybuji, aby mne kdy ošidil. Ošidíš-li, teprvs vyhrál. Jak vidíš, jest to cosi divného s těmi národními. A kdo je tedy dosáhne, jestli ty ne, který tolik let s nimi se zanášíš a právě vedle národu žiješ. Mně však hned nějaký cit při čtení povídá: to není národní, tak se nevyjádřil, kdo zpívaje básní ve své sprostotě: u p. *Neb vždycky kveteš co růže a květ.* Tohoto verše by měl zpěvák přeplněnou plničkou hubu, nevím jakby vyzpíval; dále takové přirovnání by se nevolilo, *kveteš — květ.* Těžko, velmi těžko z dykyty kytky stříhati, aby i oko i nos klamaly.

Jest to něco zřídkého takovou utvořiti píseň, aby přec nějakou vnitřní měla cenu a také zcela v mezích národních se udržela. Lépe i tobě se daří písně naivní, národní barvou přiozdobené, jako: *Letěl holoubeček*, a jiné. V těch něco převnadného.

Národní písně se již tlačí — ale ne moje; nýbrž Rittersbergovy pod titulem: Böhmische Volkslieder, 2 dílky asi 14 archů; máš-li se chuť předplatiti, se 6 zl., po vyjití pak za 10 zl. V druhém dílku budou prý též národní tance, jako kalamajka, vrták, kalup atd. a pak německé národní česko-hranické, jako:

Zwoa Wocha noach Oastern,
doa geith der Schnee weg,
doa hoal ich mai Dirndl,
doa hohl i an Drek.

Já se bojím, že nám udělá hanbu hroznou. Někdy ti více povím o tom pánu, jakou jsem s ním měl komedii. Moje české zůstanou zcela v rezu, dal jsem odděleníčko do censury; ale bylo mi slovo: „Slovanské“ přetrhnuto. Tedy jsou Tatarské. A bez názvu těžko vydati knihu. Hodil jsem vším do kouta; a skoro mi chuť odpadla, čeho více brzo vydati. Před dvěma neděłma jsem obdržel list od Brodzińského — z Karlových Varů. Cesta do Říma mu nehrubě posloužila. Došel do Florencie, tam se rozstonal, a jak píše, má té cesty až po krk; česká voda při vřídle mu prý lépe chutná, než červené vlašské víno. Čekáme jej do Prahy, nejspíše nastoupí tudyto cestu zpět do své vlasti. České divadlo umlklo, ale zato zas se začínají akademie, tuhle neděli byla v Novotného zahradě. Veskrz se líbila a byla veskrz česká. „Krok“ 5tý díl se již začíná tlačit. Dlouho-li se ještě zdržíš v Budějovicích? Plánek mi psává jednou ze čtvrt leta, pokaždé kdy pošle peníze na Čechoslava. Chválí si, že se mu dobře daří a vaří. Pozdravení od Krasoslava a jiných. Já však tě srdečně líbám a vybízím k brzkému psaní.

Ladislav.

Psáno v Skřivanech 15. června 1824.

Políbení srdečné Vlastimilovi svému Ladislav!

Bez nadání obdržíš list ode mne z místa, kdebys mne nehledal. Požíváme příjemného jarního povětří na venku ve Skřivanech, těšíme se z rozkvetlé a svými dary hojně oplývající přírody, bloudíme a touláme se polem požehnaným, pod stínem stromovým! hovíme tělu líbou prázdnotou, nasycujíce tudy zemdlený duch a činíce jej schopnějším do tahu městských zaměstnání; píšeme ne básně, ne prostomluvu pro tisk a chloubu budoucích týhodnů, a snad měsíců, ale opisujeme dílem rukopisy, jak nám je naše milenka a srdečnice básnila z živého výtisku srdce našeho, dílem vysíláme nábožné poutnice — své myšlénky a city od Krkonošů k Šumavě. Ba právě od Krkonošů, nebo je máme před oknem v nejpěknějším obraze, ale dnes nejsou nic proti včerejšku pod večír. Mysli sobě rozkošný zámeček, pod ním zahradu, za zahradou dalekosahající lučiny, červenavými kohoutky opestřené, pak z jedné strany těch luk tiše plynoucí Cidlinu mezi stromy topolovými a křovím vrbovým, z druhé strany stromořadí pěkné zas topolové (cesta do Smidar k Šnajdrovi), které se s prvním okruhem stýká a nejpěknější

amfitheater činí, za tím obilíčkem poseté roviny až k tmavým lesíkům bukovým a dubovým, za těmi hory temně modré a teprva za těmi nebetýčné Krkonoše, a uprostřed nich jako vládkyni Sněžku v barvách modronabělalých. To všecko okem přehlídaje stál jsem u okna ve svém pokojíku a stál jsem přes dvě hodiny — samými novými a starými vznovu vzbuzenými city překonán. Slunce mi k levé ruce za pahorky se sklonilo; růžové záře se táhly po obzorních oblacích až k patám Krkonošů a divokrásně se o jejich čelo obrážely. Hory, kopce, ty pomalu tratily barvu, až konečně jen bílé sněhové pružiny z temnoty mělké k mým dorážely očím. — Tu přebíhali čarodějnou mocí vzniklí snové mé mladosti před očima, zbuzující všecky staré pocítěné krásy přírody, a bývalé city, tu jsem stál vedle společníka své mladosti — vedle tebe — (mocíť jsem tě k boku svému přitáhl duševně) a s tebou jsem okoušel všecky tyto dary nebeské, jako někdy, kdy jsme se na břehu Malice těšívali v hebkých volšinách z tratící se záře červánkové, z kadeřavých beránků po obloze tíhnoucích, a co jiných okras více. Tak jest, buď jí díka za to, posud velká máť příroda, stejnou mocí dorážíš na ducha mého, a nejraději kde mohu s ní a se samotou se kochám. Tu nejsem sám, jindy i v té nejhlučnější společnosti po světsku zcela opuštěný. — —

Rádbych již jednou tento list dohotovil, ale nikdy mi tak nechyběla látka jako tenkráte, a po obědě jsou myšlenky k tomu ještě tak hrubé, tak nekalé, že věru nevím, kde a kudy kam. Píše ráno jsem tě aspoň několika fantasiemi z říše přírody, tak jako mou srdečnici v listu již napsaném z říše lásky uspokojil. O čem ale nyní? Na noviny Pražské jsem již docela zapomněl, na list tvůj odpovídati nemohu, an ho ještě nemám, nebo svatosvatě, nemámí-li mne tušení moje, na mne v Praze čeká; a já jej nepochybně přes týden se navrátiv domů obdržím. Nemaje posejpátka musím pomněnkami posejpati, kterých právě plný stůl a plnou mysl mám.

Ladislav.

---

12. července 1824.

Pozdravení a políbení Vlastimilovi Ladislav!

Nepochybuji, žes můj na den Božího těla ze Skřivan vyslaný list neobdržel, — v kterém jsem tobě ledacos o venkovských radůstkách a krásotách Krkonošských obrazů napověděl, ač jsem věru všeho nedopověděl. Nedopověděl jsem o jakémsi andílkovi, kterého bude brzo rok v srdci nosím, a pro kterého a k vůli kterému jsem míli daleké cesty konal, a který mi cestu opět do Prahy nastoupivšímu veliký kámen co horu na srdce

uvalil. Jakž mě tu ale zas myšlenka těší, nejdéle osmi neděl že zas jeden v druhého náruči. Pak ti budu více psáti, ano celou knihu o lásce, bude-li čas postačovati, potom poslati slibuji. — Že ji čísti budeš, za to mi obsah ručí, že ji skroušeně čísti budeš — tu věru nevím pro samé množství čeho dříve položiti.

Divné věci! — ty mně ničeho nepíšeš — všeho se buď odjinud, anebo z novin dovědíti musím. Ondyno stálo v novinách, že panu J. Kamarýtovi hodnost titulárního kanovníka udělena byla, na přímluvu našeho císařovice ze zvláštní náklonnosti a milostivosti k němu. Co jsem se tu narozmejšlel, jsi-li ty to ten? — o čemž mne arci dost zřejmě přesvědčilo přiložené „po vysvěcení“ — a jakým způsobem, jakými zásluhami s takovým hrozenáckým štěstím jsi se potkal? — Žes mi o tom ničeho nepsal, nebudu i já ti pro dnes o mých láskách venkovských ničeho psáti. To tě přec trochu potrestám, an láska má a milenka má v každém ohledu titulárnímu kanovnictví se vyrovná, ačkoli v budoucnost pohled tuto jasnější, nežli tamto. — Děkujeme vám všickni Pražané za přislanou v minulých dnech povodeň — to bylo strašné a pěkné podívání. Vody vystouply tak vysoko, že až do Jesuitské ulice sahaly, tak že jsou u vchodu do Dominikánské prkna klásti musili.

— — Pontus erat.
Ovid.

Stoje na mostě a dívaje se na Kampu, všelijaké myšlénky mi z minulosti připadly, an ostrov ten právě pod vodou!

Tu, kde někdy na trávníčku šlejtíř stával,
Který tobě podkovičky brousívával,
Tu jen vodu kalnou oko zřelo,
Tu se jedno moře rozprostřelo.

Mohl bych i dále o té potopě zpívati, ale nechci —Ničkovi útržku činiti, který jak slyšeti, ve velké básni ji popisuje.

Právě ode mne odchází dobrý známý, který mi vypravoval, z jakých pohnútek tobě ono titulární kanovnictví uděleno bylo. Inu, žes chválil *syna*, se nehorším, ale kdybys byl chválil — — — — — — — —

Němci ztratili v Čechách věneček, *) ó by jej v každém ohledu ztratiti chtěli! — S naší literaturou tak ticho, — ba až mrtvo, že jináč nemyslím, nežli že se někde něco velkého — jakési hromobití připravuje. Kdypak obdržím od tebe nápěvy? — Nechoď tak často po cestičce v seminární zahradě, a nepohlídej přes zdě na zakázané ovoce — raděj se usaď a piš. — „Dennice“ naší první arch tlačen, taktéž Sedláčkovy fy-

*) Časopis „Kranz.“

siky. Svoboda odpověděl notně Dobrovskému v Hormayrovu archivu na jeho trochu bezbožné ohlášení a tamtéž vyšlo něm. přeložení Libušina soudu. Er verübelt uns, dass wir Patrioten sind — (und ist es denn eine Ehre keiner zu sein? —) Tuk ho! — Moje poručení na Marchala. Dal-li pak ti již něco? — S Bohem.

Dne 21. srpna 1824.

Nastoupivšímu tobě za těchto dnů stav nový a povolání vážné přeji všecko dobré a šťastné vytrvání u vykonávání všech-něch povinností jeho. Více ti přáti soudím za zbytečné, co však přeji, přeji srdečně. Ze spokojenosti ze svého povolání a z plnění všech závazků bez toho všecko jiné vyplývá. Lituji velice, že nemohu býti na tvé slavné svatbě, tať by musela býti i pro mne velice veselá, mně zas bude tráviti podzimek na Bydžovsku. Až budeš nejveselejší se známými a přátely našimi o své veselce ve Velešíně, zpomeň si na mne, a přiťukni si na mé zdraví. Zde ti za tou příčinou posílám dvě pitácké z cizích jazyků přeložené, budoucně máš jich více dostati, jenom hleď se brzy o sklep dobrý a ještě lepší vína, jsa pracovníkem na vinici páně, postarati. — Míníš-li mi ještě do Prahy psáti, tedy nejdéle do 6. září se zdržíme tuto, jinakby musili později list tvůj zase přes Chlumec do Skřivan sprovoditi. Známý náš bývalý Brož zase se přihabroval do Prahy a jak praví, míní tuto medicinu študovati. Brzo-li pak se odebere P. Döbler od Vás, čeká tu na něj hezká práce pro almanach Deničku. O tom rukopise, o kterém jsi mi psal, že sem k museum přislán byl, tě nejspíše spravil Döbler, neboť on k němu dělal obrázky kopie, však ne z Polska ale z Volfenb. biblioth. a jest to legenda Sv. Václava latinsky z 11. století. Kroka se tiskne již 3tí arch. Báťuška chce vydati svou literaturu na prenumeraci, postarej se potom též o několik předplatitelů. S národními písněmi mne holečku neoklameš, a kdyby jsi všecky Sojky a Čejky ano i Aristofanesovy ptáky na pomoc sezval. Tots dělal ty, tak pravím ještě jednou, a punktum. Polepši se a nelži více, víš, že to věc panu pateru neslušná.

U nás domové války a kaceřování trvá neustále; tak že není hodno s kým v bližší známost vstoupiti. Ani jednoho není, kterýby proti třem stranám nebojoval. Nejlépe kdo se může z opodál jenom dívati nepřidrže se ani jednoho ani druhého. Stav to arci dost smutný. Právě nyní se zase na novo kvasí skrze Libušin soud, v Hormayrovu archivu Dobrovský zase na odpověď Svobodovu zaslal: *Vorläufige Antwort;* ještě jsem ji nečetl, ale jest prý zase z hrubé kuše střela. Mluví prý se

tam mnoho o spolcích a klubistech. Ozve-li se Svoboda, tak to nevezme konce, jakož věc jistá, že ozve. Co mi zaostřuješ skrze Rittersberga, stane se bez toho, on příčinou spolu, že své věci nevydávám. Obdržel jsem od barona Jeníka, který v našem domě častým hostem a pravý Staročech, několik překrásných staročeských nápěvů zvláště charakteristických, které jsem spolu tenkráte do censury podal. Právě v témž čase byly i Ruské písně v censuře a poněvadž jest s Zimmermannem jedna ruka, tedy přepsal on ty nápěvy z mých do svých, a censor nemaje příčiny snad důležité je vymazati, napsal: suspendatur. Krasoslav se svým Josefem již hotov, také Grillparzerova Jungfrau se bude na podzim v českém jazyku hráti. Noviny z Lince, které Brož přinesl, znějí: Bývalá Nany se vdala za toho pekaře, který tam chodíval, a bývalá Sali podskočená. — Jak se to divně s našimi Chloičkami a Dafniskami děje! Dnes v noci se mi zdálo, žes byl v Písku kaplanem. Palacký se odebral do Hradce a Třeboně přehlídnout Černinský archiv. — Nyní začíná německy psáti, a dělá zde rodopisce. Nového ostatně nic a potěšitedlného tím méně. Buď zdráv. Líbá tě srdečně tvůj

Ladislav.

V Praze dne 11. září 1824.

Ještě v Praze, můj rozmilý! se potloukáme, kdežto ty zajisté o několik honů dále mne býti myslíš. Stala se nějaká překážka, tak že po hodinu sám nevím, kdy se vlastně vypravíme. Nuž, buď jak buď, jenom ty piš do Skřivan pro všecko jeden list, a čekej na něj odpověď, kterou já, obdrže jej, hned odešlu. Pro dnešní list mně na novinách neschází, jenom že bohužel jsou veskrz smutné. Povím jak vím a jak se děje. Předně tedy jsem zaslechl zprávu, že umřel dokonalý muž Vlachobřezský Kareš. — To vlastně proto ti píši, an se povídá, že ti vykázáno místo za kaplana do Vlachobřezí, kde, jak se povídá, dobrá osádka, k čemuž tedy všelijaké a všecko štěstí. — Náš nebohý Krasoslav leží v nemocnici. Bývám u něho co denně; 6. t. m. přestál hroznou operaci; měl totiž průtrž, kterézto zlé před půl letem se mu přihodilo, a tím časem se zmáhalo, tak že ledva své zkoušky ukončiv, na prostředky k uzdravení mysliti musil. Ty ferie však bude míti co dělati, aby úplně k předešlému zdraví se dostal. Bývá tam též u něho rozmilá jeho Ludovika, při té příležitosti jsem ji trochu poznal. Krasoslav náš šťasten, maje tuto za přítelkyni a milenku. Sám radost nemalou pokaždé z lásky a přichylnosti jejich obapolné pociťuji. Něco o předrahém našem bátuškovi, za kterého bych právě srdce z ňader vyňal. Jest pravý mučedlník za naši dobrou věc. Muž takovýchto zvlášt-

ních povah se mi ještě v žití nenaskytl. Přihodilo se mu cosi jemu i nám všem nemilého. Byly totiž zkoušky a vyslýchal pro classibus jednoho ze svých školáků, kteryžto jinak nedbalec mnoho neuměl překládaje z latiny na němčinu. Chtěl mu báťuška pomoci a dí, by překládal česky, že snad to lépe půjde. Šlo to ale stejně, ba snad i hůře, načež se přinucena viděl, mu druhou klas dáti. I jde ten smělý kluk k prefektovi a snad jím pobídnut i k školnímu direktoru, předstíraje, že mu báťuška při zkoušce otázky dával z českého krom předpisu školního, a poněvadž z nich neobstál, že mu dal druhou klas. Byl tedy k Patricovi volán a k direktoru, kde zvláště ten kovaný němec Patrik s hrubou na něj si vyjel; že prý zaměstnáváním se češtinou bez toho školní věci zanedbává, a že mu to bez toho nic platno není, že nikam se čeština nevyšine, že daremně bez vší odměny jen čas mrhá, aby prý raději pro němčinu pracoval a t. d. Načež on mu moudře odpověděl, že svou zachovalost a pilnost profesorskou nejedním pochvalným dekretem dokázati může, a zbývajícím časem jak má nakládati, proto že žádný ani předpis nemá, ani že jej od nikoho nepřijímá. Ostatně jestli onen tupý chlapec mní, že by se mu křivda byla stala, ať se dá ještě jednou přede vším třeba světem zkoušeti. Direktor však, kanovník Pöllner, jsa přirozeně při profesoru, bez všeho hluku to skončil; nejsa ovšem taková ježková palice jako tvůj bývalý profesor. Mimo to udávání u městské policie trvají stále, a tu zase vosy se shrnuly na Hanku. Což nepochybně všecko tajným působením našeho Janka (Nejedlého) se děje. Dle všelikých okolíčností musí to býti člověk šeredného srdce, který pro *y* vlastence a Čechy jinak myslící zničiti (tak) usiluje. Byl tedy již Hanka od policie na ledacos dotazován strany Zadněpranů, jakoby s nimi tajné jakési spojení snoval. Podezření velké arci působilo u těch hlupáků, an členem polské akademie a společnosti obdržel stříbrnou medalii, drahý prsten, a tu nedávno 6tidílný akademický slovar. Jest tedy, ať tak dím, u vyšetřování. On však mi tukdys řekl, nebude-li míti pokoje od toho hmyzu, že pojede do Vídně k císaři a sobě povede stížnost. Jsme věru v nanicovatých rukou! — Prosím, tyto věci podrž všecky u sebe, žádnému se s ničím nesvěřuje; nebo málokdo i zde o tom z našinců ví, a mně jako tajemství větší čátka svěřena. Tobě však o tom zprávu dáti soudím za slušno, aby věděl, co a jak se děje! — O Májovém snu též není věc ukončena; Vetterlova impressí má dáti vyznamenání, kam a komu se který výtisk prodal. Tak hloupě a blbovsky se tu jedná. Bude ti vědomo, že v naší milé vlasti valný počet tak zvaných svobodníků se nalézá, kteří žádnému jinému soudu podvrženi nejsou, kromě prostředkem svých starších zrovna první instancí zemské. Tito jsouce Če-

chové, též své žaloby a pře z většího dílu česky tedy zasílajíce po mnohá léta rozsudek neb rozhodnutí vždy německy obdržují, tak že si to opět skrze starší musí dáti vykládati a překládati, kde kolikráte na slovu mnoho záleženo. Žadali tedy žádost k zemskému řízení, aby budoucně na jejich český spis též české rozsudky se dávaly. Bylo představeno na sezení a president hr. Lažanský (kovaný Němec) pravil, že jim nic nebudou malovat; naproti tomu ale vstal vice-president Tvrdý, a zřejmě mu dokázal, že to tak má býti, a že německé rozsudky toliko per abusum se jim dávají. Dal to tedy president referentovi k vypracování a bude se prý votirovati. Však neobdrží-li svobodníci čeho žádali, tedy pod zprávou jednoho zdejšího doktora, který jim k tomu napomáhá, povedou svou stížnost u dvora; načež bez pochyby očekávanou odpověď obdrží. Horšíť jsou ti propadení drabanti nežli sama vláda, která nepomáhá-li, aspoň nekazí. Přiloženého Anakreontika někdy, maje po chvíli, přelož, jakož i budoucně maje kdy, o tom přemýšlej, jakby nám nějakého latiníka klasicky přeložil, zimní večery na venku sobě tak krátě. Kramerius, chodě po Vídni, prodává panáky a loutky. S tím to daleko přišlo. Je tu z Plzně Sedláček. Fysiku svou míní vydati ve 4 silných dílech. První díl, který se již tlačí, má úvod, mechaniku a chemii (od Presla). Ve čtvrtém pak dílu bude hvězdářství a vyšší mathematika. Tak bude zas jedna díra čili mezera vyplněna. Pozdravuje tě srdečně náš Krasoslav, já pak tě upřímně líbám

Ladislav.

V Praze 8. listop. 1824.

Drahý můj příteli!

Nevyschly ještě první slze v mém oku pro ztrátu milého otce, o jehožto smrti skrze našeho Vlastislava právě dnes zprávu obdržel jsem, an, nevěda čeho žalostí a sklíčeností si počíti, péra se uchopuji a v porozmluvení s tebou nějaké oblevy a vyražení hledám. Den dnešní jest znamenitý pro můj život, vím tedy již také trpké to pocítění co to jest, ztratiti otce — otce, kterému za poklady co děkovati mám, nad nimiž moc času nevládne. Mohu-li se honositi čím dobrým buď srdce, buď ducha svého, tedy jen jemu zač mám děkovati, — na jeho tvrdých mozolích lepší částka bytnosti mé vznik a vzrůst vzala. Cítím, co jest otcovská láska, a pláče moje tím jsou bolestnější, že mi osudem popřáno nebylo v nejmenším se za ni odměniti. Péro mi ustává, nemohu vytrvati v psaní.

---

11. listop. 1824.

Shledání naše v minulém měsíci s tebou bylo na mále. Byl jsem totiž okolo 26. října v Strakonicích, na žádost milého otce tam se odebrav, který mne ještě posledně viděti a se mnou se rozloučiti sobě žádal. Pozdržel jsem se doma toliko tři dni, a měl jsem úmysl, cestu přes Tábor konati zpět; poněvadž jsi mi ale tak dlouho ničeho o sobě nepsal, nevěděl jsem, jest-li bych tě již v Táboře nalezl, a tudy hospodaře též s časem, pro nejistotu jsem svůj záměr zjinačil.

Plánek sice zdráv, nevím však o něm ničeho více pověděti, než že tě pozdravuje, že se chystal celé léto, chtěje tě překvapiti, zdržán však všelikými okolnostmi a případnostmi, že cestu odložiti musel, a proto že ti tak dlouho nepsal. Divadlo české — každou neděli a svátek sice světu se ukazuje, a co po všem chlouba všeho míra Štěp. I. pořáde skoro své hadroviny vykládá. Na těch publikum chuti nenabude. A policovládný Štěp. II. (Štěpnička) stal se sudbou divadelní. Hodná poklička toho hrníčka. Naše spisovatelství holá nepřízeň! — nička Hromotkovi ani ten kousek chleba nepřál, svrhna jej z úřadu, sám na stolici se posadil, arci jiné střídy se chopil, ale tím však duchem musí všickni jeho posudky čísti, jako literat. Krk., nechtí-li býti slepí a němí. — Národních našich se tiskne arch druhý; do nového snad léta vyjdou.

Báťušková literatura již v censuře. Hanka nalezl všelijaké rukopisy dějepisné a nábožného obsahu, nazvíce latinské, mezi kterými též jednu velkou knihu, rukopis, v níž se samé německé písně z 14. a 15. věku nalézají, mezi nimi též Májový sen. Krok a Základové přírodnictví Sedláčkovi již vyšli. Též přeložení (chatrné) německé hry, Ahnfrau (pramáti). Almanach se začíná. Chmelenský tento týden z nemocnice vylezl a pozdravuje tě srdečně.

Nechodí do Prahy z Tábora žádný posel? — Kdyby někdy bylo co většího odeslati, abych věděl, kde a jak. Co pracuješ? Nyní ti zbývá více času, an jednou za měsíc kážeš — tu je toho! — Bzowski, spisovatel polský, kázával dvakrát za týden, a předc toho sepsal, žebychom oba ani za 20 let to nepřečtli. — Nezapomeň na klasiky latinské; těmi, chtěje jinak se národu zavděčiti, by nejlépe posloužil; znamť dobře prosu péra tvého, k čemu by nejlépe schylovala, budeš-li co překládati. Nečetl jsi nic z Walter Skotových spisů? — Mám právě doma přepsaný jeden zpěv od jistého známého, českým přeložením, kterýbych ti někdy k přečtení poslal. Nechce jej však vydati, až prý bude všech 6 zpěvů přeloženo.

Mášli mne rád, tedy piš častěji, neočekávaje jinak i ode

mne hustých listů; vím, že ti nyní více času zbývá, nežli tvému Ladislavu, jenž tě upřímně nastokrát líbá.

V Praze na štědrý večer 1824.

S tvým synáčkem Israelovým, jak vidím, nebude též mnoho k navaření. Posílej mi budoucně raději všecko poštou nebo po deležanci, neudáli se lepší příležitosti. Ondyno mi ujel a jedva mi to jeho syn vzal, a dnes pošle ke mně jistou ženu, které se bez toho platit musí, s vyřízenou, že za hodinu jede pryč. Tu já měl míti hned všecko na pohotově. — Obdržíš ty věci co nejdřív po deležanci. Kroka, Ossiána (z kterého jsem ti chtěl též jeden kousek česky přeložený poslati; proč to nečiním, dozvíš se hnedle), a jiné některé. Nediv se, že na tvůj trochu kramářský list zase touž měrou odpisuji; jindyť maje méně času jsi uměl lépe psávati. Co jsou to za caparty s tím Weisem? — pokud předplácel, zasílal jsem mu Čechoslava, co tedy píšeš, že má za mnou až do roku 1825, anto víš, že hned od Července jsem žádných listů neposílal, z té příčiny, protože jste se ani jeden ani druhý nehlásili, že ho bráti dále míníte, aniž kdy předplacení poslali; prohlídlť jsem schvalně tvé listy a nenalezám žádnou zmínku nikde. K Hankovým idyllám není obrázek k dostání, an on toliko několik na Vídenskou formu otisknouti dal, a toliko mezi své známé rozdal.

Kdybych budoucně prázdné listy měl posílati, Slovesným nenaplním nic, aspoň ne tak brzy, a Skotem zcela ne; nemusílť ti jíti pod fousy, an mi o něm ani slovem se nezmiňuješ, anto bych zvláště rád tvůj úsudek byl slyšel, — nyní jej můžeš podržet za sebou.

P. prof. Jungmann tě žádá o rok a den tvého narození (do literatury) a jest-li ještě které jiné znamenitější dáta máš ze svého života.

Měj se dobře. Tvůj

Ladislav.

1825.

20. ledna 1825.

Nevím, jak to přichází, — nikdy se mi lépe psaní na tebe, zlatičký! nedaří, jako kdy jsem buď hodně smuten a teskliv, anebo nad obyčej vesel a nad něčím potěšen; všeliký mezi tím ležící všední stav ducha mého mne vůbec ke všemu neschopna činí, a v takovýchto dobách kdy piši, piši nepochybně i já velmi špatně. Dnes jsem byl zas jak náleží potěšen a trochu se mi zde vyjiskřilo z očí. Byl jsem u báťušky pod večír, a tu jsme

si zas o naší Slavěnce pohovořili, v horlení jeho nalezám jakousi zvláštní důraznost a povahy jeho jemné nejsouť k vypsání. Zvláště mně lahodí jeho přízeň ke mně; neboť pozoruji, že mne velmi rád u sebe vídává, a kde možná, svou náklonnost ke mně na jevo dává. Toť jest také má hlavní a jedinká potěcha a posila na světě, že mně několik šlechetných a vznešenějších duší, jimžto se zachovati a líbiti mé jediné snažení, přeje: krom tohoto kvítku bylaby zahrada života mého tuze pusta; nechceť se žádný jiný kvítek v ní ujímati. Nechť aspoň mně osud jedné radosti a štěstí zouplně okoušeti popřívá, pro kteréž za dnů našich málo lidí jemným nadáno citem, totiž tichých blažeností z přátelství vynikajících. — Ty mně rozumíš a dobře! — V listu tvém posledním připojené verše z španělských zpěvců nad míru se mi líbily, pouhý liliový a fialkový zápach; a cit, který se jimi v srdci zarodí, podoben jest tomu, jakýž nám lahodí při spatřování krásně malované Madony. Nejsou v onom časopisu též španělsky (jakž to obyčejná bývá)? Toby mi byla zas nová radost, kdybych je původně a věrně opsané obdržeti mohl!

Skot arci orig. ve verši, však rady té uposlechnouti nemohu, bych jej též veršem překládal; jazyk anglický, zvláště Skotův, tuze stručný, a to nejde tak v českém, ledabych chtěl Neskota vytvořiti, jakož mám před sebou německé přeložení veršem, kde kolikrát myšlenky přicházejí, o nichž se Skotovi ani nesnilo, a mnoho pěknějších vypuštěno. Krom toho by mne rým tuze vázal, a bez rýmu to zhola nejde, leč by tu zas byla prosa. Já se raději držím překladatele polského Szenkiewicza, který též prosou překládá (nyní jak v novinách stojí) již 4tý román na polský jazyk. Jest však mnoho zpěvů mezi tím, které i já veršem překládati míním. Knihy, o které jsi psal, ti posílá Neureuter. Žádané *Dennice* obdržíš budoucně po Abrahamovi. Sarbév. jsem věrně onu odu přeložil, nevěda nic o německém. Duch z větší částky v Sarb. horacovský, jazyk a period propletaný v Horácu, ale chybí. Četl jsem ho zas nedávno, a asi půl kopy ód z něho vytáhl pro budoucí potřebu. Alex. Jungmann neznal, byl velmi povděčen, že ho v literaturu vtáhnouti mohl; aniž jest v Museum. Svoluješ-li tomu, dáme ho ven, a starý výtisk potom do Museum. Ostatní Jung. zná. To se dá slyšeti, že chceš něco o národním básnění psáti, já též cos podobného myslel, ale rád ti tuto práci ustupuji — tibi me est aequum parere, Menalia! — Však já o těchto věcech sám dále nahlížím než jindy, rád uvidím, v čem se setkáme, a v čem se různiti budeme. V hlavní věci dojista nebude různosti. O národních pak písních v budoucím listu. Zatím tě co nejsrdečněji líbám

Ladislav.

Dne 30. ledna 1825.

P. prof. Chmela ti děkuje za přispění letošní i loňské k našim almanachům, a já však nařizuji, velím, prosím a zaklínám tě, abys nám nejdéle do konce Června něco hezkého poslal, chceš-li jinak, aby se Dennice nad jmenem tvojím zastkvěla, anebo tvé jmeno v ní se zatřpytilo. Pospíšil odesílá jeden výtisk na pěkném papíru nevázaný a žádá za odpuštění, žeby se nám sice pozdě do rukou dostaly, kdyby na knihaře, bez toho mnoho na práci majícího, se čekati mělo. Trochu to po skrblicku! — Za to ale každému, jakoby za přívažek poslal ještě jednu na sprostším papíru. Dle tvé žádosti jsem tedy ještě 3 Dennice přikoupil. Jedna stojí 45 kr. stříbra. — Praha, milý Vlastimile! osiroti! — Plač se mnou. — Štěp — a — nička se dostane odtud pryč do Moravy. Musy české! kam se podějete! Pověz mi pak, jak pak — eh hák! máte u vás v Táboře — matryku německou — anebo českou? — Nezapomeň!

Dobrovský, starý kutil — opět se svým hrubiánstvem zalezl do: Jahrb. der österr. Liter. a na nejvejš nezdvořile na Ant. Jungmanna, že do Pravdy Ruské poslal, jakož i na Poláka Rakowieckého, že přijal Soud Libušin, dovádí. Jungmanna nazývá einen hinterlistigen Betrüger, einen dummen Einsender etc. Načež Jungmann buď jej u městské policie žalovati, buď mu ještě nezdvořileji odpověděti hodlá.

Minulou neděli hráli: Alínu, česky, člověče! to je ti hloupost Vídeňácká. Kdyby to 14letý kluk skládal, zasloužilby pardousek. Zatím p. Bäuerle, redakteur novin divadelních — a p. Štěpánek to překládal. Ale lidu ti bylo, žeby nikde moucha byla nepropadla. To dělá českému publikum hanbu. Kdy pak ty se k nám na operku českou podiváš? Plánek sem na svátky schválně proto přijde. Bude jakési Potpourri. Odpusť, že krátce a špatně píšu; mám plné ruce díla, to vidíš, že mi ani času nezbývá na opsání listu ze Skota. První zpěv již brzo hotov. Vale et fave!

Ladislav.

Na začátku února 1825.

Co jedno v pravý čas prohozené slovíčko, třebas trochu čpavé, nedělá! Dva po sobě roztomilé listy, ne více kramářské ale kupecké, to jest tak kupecké (aby ale nevykládal, vyložím sám), že zas s tělem duši ti Ladislava zakoupily. Však ale ve chválení honem ustávám, abych snad zase nepřechválil, a tobě, rozmilý, nosu sám nepozdvihnul. Krom toho tvůj poslední list jest mi ještě z té příčiny milý, že byl vysvoboditelem. Poslal mi list náš Brodziński, nepostavil však dům, a tu již bylo jak

vidím na mále, žeby byl putoval zas do Varšavy. Na vrch již stojí: Neustadt unbekannt. Klein S. n. zerfragen. V tom ale tvůj list jim napravil mozek a tak mi oba přišly šťastně do ruky. Teď si myslím, žes žádostiv, co mi Brodziński píše: Z Karlových Varů, odkud mi ponejprv a posledně vloni psal, se odebral do Helvetska, a odtud projel velký díl Francouz, pak zas do Polska. Na cestě uložil sobě plán k heroické básni z dějin polských, ku které nyní ruku přikládá: „Pracuię nad długim poematem z Pol. hystoryi; ale zaledwo nie płaczę na was Czechów, że ście mi zburzyli moie nie dość gruntowne zasady o prozodyi, niemam nadziei, aby ią Polákom przywrócić można.“ To jsou jeho slova. V čas jeho bytí v Praze jsme mnoho a zhusta mluvili spolu o časomíře, čítával jsem mu a probíral s ním naše časoměrné veršíky. Jemu však to s polským nijak choditi nechtělo, an míra slabik tu zcela, bylali kdy jaká (což bez pochyby) ztracena a vyhaslá. Zoufal nad vší možností časoměrných polských veršů, blahoslaviv nás. Tak daleko by to snad i s námi bylo přišlo, kdyby se zcela Dobrovského cestou bylo šlapalo. Kdo nás uchoval? Báťuška. To nevíš, že dva listy v „Začátcích“*) jsou Palackého a 4 Šafaříkova práce. — Původem ale všeho Jungmann.

23. února 1825.

Tak to jest, milý bratříčku! list tento rozpočatý již asi po dvě neděle na stolku se povaluje; proč jsem jej nezakončil a neodeslal, sám vlastně nevím; nebo nevím často, kde mi hlava a kde ruce. — Však za to dnes, vynechaje listu slovesného, nacvokované 4 strany ti popiši, abych ti za dlouhé mlčení nějakou náhradu způsobil. — *Tys tedy v Klokotech* [dal jsem si říci, že to rozkošná krajinka]; nu to tedy bude slavičího klokotání na české lyře. Jaks ty blažený, mnohem blaženější, než tvůj Ladislav! Přeji ti toho srdečně.

Bože! kdyby tak u nás s jazykem bylo, jako v Anglii, Francouzsku, Německu anebo aspoň jako již v Rusích (ondyno stálo v novinách, že Alex. Puškin, spisov. Ruslana a Ludm. svou novou báseň záležející toliko z 600 veršů za 3000 stříbrných prodal v Moskvě rublů. Zač to přijde verš? —); jenom polovic tak, ba jen čtvrt — víš, co bych dělal? — V takový život bych se uvázal, jak si jej jeden něm. spisovatel (tuším Hölty?) žádal. Letní měsíce bych přetrávil na venku; letos bych si zalez s básnickým nářadím do Klokot, na přes rok do Strakonic; třetí rok do skal Velešínských, čtvrtý rok zas jinam,

*) Vlastně: Počátkové českého básnictví. Knížka vydaná 1818 v Prešpurku, jednající o prosodii české.

vždy do pěkných krajin, až bych celé Čechy prolezl. Tubych nejméně za léto, prazcela svůj, nejméně jednu smutnohru a kopu básní utvořil. V zimě pak zas v Praze bydleti bylaby jediná žádost, a v zimních měsících bych nejvíce četl a překládal, a tisk opatřoval o nové deňji se staraje. Tobych byl pánem!! Pánem bez panství přeblaženým. Bohužel! že na to nelze pomysliti — z českého inkoustu ještě by ani kočičku nevyživil. A takto máš hodiny moje, které mi pro Musu zbývají, jako kousky těsta, jež pekař s bochníku utrhuje. Co z toho může velkého pojíti? Kdy pak ty se opět do Prahy podíváš? — Neuvěříš, s jakou radostí bych tě viděl, a jak po tobě toužím. Učiň nám brzo té radosti. Nyní spíše můžeš, jsa pánem pro sebe, — hospodářství bez tebe nezhyne, vyklouzneš-li na jaře na týden k nám, a církev obslouží ti někdo známý. U mne není ani pomyšlení, abych se někam ven vybrati mohl. Ale piš mi, abych já na týden všecky myšlenky sebrati, a všecky novosti sehnati mohl. — — — — —

---

15. března 1825.

Kdepak co vezmu, abych ti přál, hekat mi to nedá, vezmi, kde vezmi, přáno býti musí. Tedy rozmilý starodávný nepseudobratře! nechejme to při starodávním; otesej a osekej a ořež jak na vinici Páně hodně mnoho vlků a zhoubných výstřelků, tak i v štěpnici české hodně mnoho suchých větví, ohražuj ji trvanlivým plotem nebo hradbou před zloději, a pak někdy se svou širočinou a hlavatkou a teslou a cverhokem šťastně se postav k boku sv. Josefa v království nebeském. Přeji srdečně Amen.

Tvůj komentář v minulém listu na písně se mi skoro lépe líbí než písně, druhou vyjímaje. Mladost miluje radost — aliter děvče, tu sok, — a mladost mu vypráší kabát — totě roztomilé! ne toho bych byl pod tou allegorií nehledal! Tyť jsi ta znamínka charakterná zas v nějakém snáři musil vyšťourati. A sám ten předmět, zdaliž by se nedal i dramaticky použit? Směšnohra, zpěvohra, smutnohra — coby hrdloráčilo — že ne? — Však mne to mrzí, že jsem si onu allegorii vyložiti neuměl — inu! Man versteht das Künstliche gewöhnlich besser, als das Natürliche. Es gehört mehr Geist zum Einfachen, als zum Complicirten, aber weniger Talent (zdaliby se to nedalo též k národ. písním obrátit?) povídá Novalis a zas na jiném místě: Um das Gemeine mit der Kraft und mit der Leichtigkeit zu behalten, aus der die Armuth entspringt, muss man nichts sonderbarer finden, als das Gemeine und Sinn fürs Sonderbare haben, viel darin suchen und ahnden. — Ale tyé popsání Klokot

mnou hnulo — jen kdybych mohl — jen kdybych věděl jak; nesoudím jinač, než žes tu báseň o kuně ještě v Táboře dělal, kde vám po půdě nějaké běhaly; sic v takové krajince, jak mi líčíš, nevím, jakby mohl o kunách básniti. Viď, že tomu tak. Ja, Umstände (okolostojičnosti, okololežičnosti, nahořeběhajičnosti) schreiben dem Menschen Gesetze vor, um so mehr dem Dichter a tu se potom ledacos vytvormuje! — Kdypak mi zas něco takového pošleš — či si mám proto sám přijíti? Oh! čas a prostora!

Nevěřím p. Kantovi, an praví, že tyto dvě věci jsou pouhé doby nebo formy. Což já se naformuji, jak bych mohl do Klokot, a předce nepřicházím ani o píď dále. Toť to musí býti přehezké u vás, všecko již v květu a zelenosti, a u nás nic než mrazy a sníh. Ale mám naději, že to léto předc se podívám k tobě. Náš pán na jaře bez pochyby si vyjede s mladými na statek na týden, a já budu hleděti vyklouznout — a k Táboru. Však ale! — nicméně! — pod přísahou se mi musíš zavázat, že zjednáš potom košatinku, a pojedeš se mnou do Prahy. To ti povídám, jinak mne z Prahy nedostaneš, a kdyby u vás Utopie byla! — Ano šlaku! náš rozmilý Štěp — nička se vyklidil minulý týden z Prahy do Brna. Tu bylo pláče a lkání a achkání a vzdychání. V pěkném průvodu prý (já nebyl přitom) jej vyprovázelo básnictvo české, nesouc korouhev cechovní před ním, na korouhvi perlík a kovadlina, kolem ypsilonami vroubená. Provázej pán Bůh! Zas o jednoho mlatce míň na básnickém mlatu devíti sester. Po svátcích se hraje česky: Don Juan! — A literatury čtvrtina tlačena. Na posudek čili přísudek písní mi nezapomeň, zatím si to v hlavě ulož, a pak ať to hned po vyjití tu mám. Skot — první zpěv hotov, a dáli Bůh! na druhý měsíc se začne druhý. Nyní musím zas na Dennici shánět. Hneš sebou s něčím? Což Bürger?

Posílám toliko čtení z nov. zák., an si více nepamatuji, co jsem ti ze starého poslal. Musíš mi to osvětliti. — Kdypak mi pošleš můj lístek? — He nedbalče? ať tě přivtělím k ostatnímu učenému světu. Jest to archívek rukopisný. Tuto zas něco nového ti k přečtění posílám: Harfu; přečta mi ji zas odešli. Líbá tě Tvůj

Ladislav.

---

28. března 1825.

Právě po přečtení knihy *Th. P.* myslím na tebe, a nemohu se zdržeti, abych ji i do tvých rukou nepřivedl. Takováť jest povaha přátelství, že, co na jednoho divným způsobem oučinkovalo, rádby, aby též na druha ten samý mělo oučinek.

Čti ji, přemysli dobře, co v ní obsaženo, a pak mi pověz podle zdravého rozumu, jaks to všecko shledal. Od jakéhosi času mám nemalé zalíbení v čtení kněh druhu tohoto, a vděk mi každý učiní, kdo mi jakou státní nebo politickou knihu do rukou přivede. Tu se obyčejně člověku rozšiřují myšlenky, a jaksi do světa a jeho soustavy z ohledu lidstva přiváděni teprv bývámě, v kterém, bohužel! až tuze dle okolností našich jsme cizinci. *P.* — jest mi pravý přítel všeho lidu. Jediné to sobě vymiňuji, aby spis ten nejdéle za osm dní mi zase odeslal, dobře jej zaopatřiv a s jistotou, nedávaje jej z rukou, neboť není můj a náleží osobě, na které mi mnoho záleženo. Slibuji, an mezi náma nyní schůdnější cesta (skrze žida osmidenního) k přisílkám, budoucně i něco rusk. nebo pol. z cizích rukou poslati. Jenom hleď, aby nikdy nic nepřišlo k ztracení; zaostři to dobře. Z té příčiny soudím za dobré, aby vždy malý lístek přiložil, jakožto recepisse, kterýž já po ženě, nemoha hned psáti, toliko podepíši a židovi odešlu, kterýž ti doručiti musí za potvrzení. Vím, že ti též nemalo radost způsobím přisláním vyzdvihnutých 10 archů literatury, od báťušky obdržíš vždy hned vytištěné, a až jich budeš míti 40 + několik, položiš 4 zl., pak si je dej svázat. Dobře-liž to tak? — Bůh posilň Jungmanna, aby již byla venku, ta mnohým mozky otevře, anto ani my, kteří se s literaturou zanášíme, ani o polovici jsme nevěděli.

Praví se, a již skoro jako jisto, že v Čechách žádný theolog nemá býti vysvěcen, kdoby se vysvědčením nabyté vědomosti jazyka českého vykázati nemohl. Tak to ondyno rektor svým žákům ve škole pravil. Bylať totiž již několikráte stížnost zadána z venku ke konsistoři na duchovní, kteří Němci jsouce v českých místech osadníky své k smrti připravovati nemohou. Konsistoř o to psala do Vídně, a toto rozhodnutí přišlo. Věru by se ledačehos z Vídně obdržeti dalo, kdyby jen byl, kdo by žádal. Ale naše šlechta! — pfuj! — Uhři již letos uvedli do všech úřadů a škol svůj maďarský jazyk. — Však mějme naději! nebudeť i naše usilování daremné, a trýzeň času, v kterézto krušně dobýváme, pomine, a tím více bude nám slávy od každého, kdo pováží, pod jakými těžkostmi jsme boj vedli. Pracuj tedy každý s chutí úsilovnou — ani jedno semínko nezahyne. Ani sami nevíme, o kolik stupňů jsme postoupli výše. Právě takováto epocha dá nejlépe poznati charaktery lidské a šlechetné úmysly. A z toho hlediště náš Jungmann platí čtvrt, ne-li více, celé Čechie. Pracuješ-liž moje oznámení? 12. arch se tiskne, a ještě budou 2., abych to se skončením brzo obdržel. Nyní zase opery české začínají sebou hýbati. Prostřední svátek máme: Lazebníka Sevillského; pak Pout Purry; pak Don Juana; — pak Čarodějnou fletnu, a sám Bůh ví, co

všecko. Čteš-li pak Čechoslava? sic bych k přehlednutí poslal první čtvrtletí. Najdeš-li v literatuře některé omyly tisku, zaznamenej je čta a pak nám je pošli. Dennice letošní si získala oblíbení, a proklestila si i do vyšších domů cestu. Jedno musí druhému napomáhati. Vydal nějaký hanebný básnířík německý novou hru: Ottokara, v níž velmi hanebně o národu českém mluví. Jmeno jeho Grilparzer. O té se tu mnoho hlaholí, ano i stavové se cítí uraženými.

Dotiskuje se malý spis M. J. Husy vydán Hankou, tenť bez pochyby budeš žádati. Budoucně jej pošlu. Plánek mi ničeho nepíše, bez pochyby mne překvapí o svátcích — aby ušel Strakonskému modlení. Práce mám, milý brachu! plné ruce, tak že nevím, kde hlava, a k tomu a na to vše jedva 5 hodin denně zbývá.

Když pak ty se do Prahy přiženeš? kdy mně něčím pro Dennici potěšíš? Líbá tě

Ladislav.

---

23. máje 1825.

Na maličké otázky musíme Vlastimilovi dávati zas maličké odpovědi. Věru rád bych více psal, ale nechci — a krom toho samé dopisy a odpisy mně tak se nahrnuly, že je ani za týden zodpovídati vstavu nejsem. Právě se dívám do kalendáře, a hle tento týden 10ti děvčatům, 20ti spisovatelům, 8mi ošatkářům a dvěma povříslářům dopisovati musím, z toho sobě snadno uzavřeš, že na misionáře a poutníkáře, jakož i jiné —áře mnoho vypadnouti nemůže. S posouzením jsem byl dobře spokojen, zvláště, žes oněm sviňařům trochu vydrbal. Vyšlo v Čechoslavu, do Kroka, jak jsi navrhoval, přijíti nemohlo! Bůh ví, kdy vyjde, a potom to též za oznámení sloužiti musilo; a pan Krok mi povídal, že prý bez toho od tebe někdy obšírnější pojednání o národním básnictví vůbec a obzvláště očekává. Mnoho-liž pak máš již pro Dennici — věru jest-li nic nepošleš — nevyjde. Letos sv. Jan byl velmi studený, poutníků na cestě do půl třetího tisíce zmrzlo, bylbych se byl i o tebe bál, ale dobře žes psal, že nepřijdeš, tak mne nenavštivila ani — tiška — ani myška. Všecko to na ubohého básníka zapomíná. Ale jak já se Vám vymstím, až jen — — — — —

Vale intime!

Ladislav.

---

26. června 1825.

Rozmilý!

Žes předce jednou zas na mne zpomněl! — Byloť mi věru divno, že na desatero mých listů a ba více — které jsem ti

v měs. máji a červnu — psáti chtěl — žádné odpovědi nedostávám. Kýžbych jednou již více na kdy si dáti mohl, pak bych ti toho hory napsal, sepsal a opsal, ale není možná. Moje zaneprázdňování s chovanci denně takořka roste, patří to všecko k šípku, a tak nejkrásnější doby života propěstounuji. K tomu jsem se uvolil našemu báťuškovi pro literaturu výtahy z našich časopisů udělati, ty mi též mnoho času ukrádají — jinému bych neudělal, ale pro lásku k J. všecko. S Víden. listy, Dobrosl., Týdenníkem jsem již hotov. Milý brachu! máš soud a hrozný soud na krku. Nejlevněji, odbudeš-li to asi pololetním zamknutím a vězením u f. kapucínů. Pan Rittersberg se hotuje, jak purkhrabí do Prahy přijede, tě obžalovati, žes jeho plísně pohanil. On si tvé pojednání dal do německého přeložiti, a běhaje co ztřeštěnec po Praze ukazuje svou hanbu. Tys tomu dal. Blaze ti, žes pod plíškem, kdyby to byl jiný, ti psi by ho ukousali, jak jsou rozvztekleni.

Mne to ale jak náleží těší, že sobě vydavatelé oněch písní jak náleží hodnou nečest způsobili, tak aspoň nepadne ta hanba na národ, a mnohem více mne těší, že jsme my měli tu myšlénku kdy naše národní sbírati. Tím aspoň Rittersbergem způsobenou křivdu a nečest poněkud již dříve a potom jsme odstrčili. Žije tu v Praze jeden německý básník mladý, jmenem Wenzig (ne nedoněmec ale kovaný), který s náramnou horlivostí pro slovančinu je zanícen, ten již po několikrát ke mně přišel, ponejprv s tou, žeby rád se mnou se seznámil, a že hodlá naši sbírku vydati v němčině. Neočekával jsem mnoho, ale předevčírem mne překvapil přinesa mi některé české a ruské přeložené. Mně se dobře líbí. Několik ti jich tuto postavím, suď sám:

Niemals hab' ich noch auf Buchen Eicheln wachsen sehen,
Soll d' Bursch sein Mädchen lassen, und nach Wittwen gehen?
Sieht man doch des Mädchens Wangen roth und röther blühn,
Ganz verhöckert schleppt die Wittwe elend sich dahin.

Niemals sah ich noch Wachholder grünen auf den Wiesen,
Soll die Maid, statt ihres Burschen, Wittwer sich erkiesen?
Sieht man etc.
Ganz etc.

Jiná.

Aehrchen, Aehrchen, Aehrelein,
Ei wer wird euch mähen,
Mein Geliebter weilet fern,
Will nicht zu mir gehen.

Mutter, Mutter, Mütterchen,
Bin vom losen Blute;
Nimm das Beschen, feg mich rein
Von dem Uebermuthe.

Aehrchen, Aehrchen, Aehrelein,
Ei, wer wird euch binden,
Mein Geliebter weilet fern,
Will ihn schon noch finden.

Meine Goldpantöffelein,
Bin zu schwer zum Hüpfen,
Mutter, Mutter, Mütterchen,
Will in's Häubchen schlüpfen.

Grüne, grüne, junge Eiche,
Frisch auf deinem Plätzchen;
Grolle du nur, du mir nicht,
Du mein süsses Schätzchen.

„Wahrlich nein, ich groll dir nicht,
Doch ich muss beklagen,
Dass ein Andrer dich umschleicht,
Wie die Leute sagen.“

Jiná.

Sternchen mit dem trüben Schein,
Könntest du doch weinen,
Hättest du ein Herzelein,
O du gold'nes Sternchen mein!
Möchtest Funken weinen.

Weintest mit mir, weintest laut,
Nächte durch voll Leiden,
Dass sie mich vom Liebsten traut
Um das Gold der reichen Braut,
Mich vom Liebsten scheiden.

Jiná.

O Mütterchen, o sieh doch nur
Den Schreiber im Wagen drin,
Er trägt die Feder hinterm Hut,
Fährt wie ein Kaiser dahin.

Er hält in der Linken das Papier
In der Rechten die Feder fein,
Er schreibt mich wohl, er schreibt
mich wohl
Noch in sein Herzchen ein.

Jiná.

Sag mir du mein Sternlein lieb,
Bist du heiter, bist du trüb?

Bist du trüb, so werde hell,
Mägdelein, o besinn' dich schnell.

„Hab ja schon besonnen mich —
Und vergessen hab' ich dich.“

Tentýž Wenzig hotovuje jakousi sbírku z nejnovějších českých básníků. Již prý má asi 60 Kollárových znělek. — Zde obdržuješ ostatní archy literatury a tudy částku ukončenou. Nyní je v pácu roztomilý bačkorový věk Jezovitský; tu máš capartů! smíchy by někdy člověk puknul, a zas srdečně plakal nad národem! Ti tuční Jezovcové posvítili národu. — Tuto ti též odesílám k přehlednutí Göthovu Marinku, dobře mi ji opatři a kdeby jaké slabosti postihl, poznamenej. Pospíšil se od nov. roku dostane do Prahy. O řeckém vydání klassiků jsem ničeho posud nespatřil. Ona Vaisova kantata se nehodila. Ze Skota bych ti též něco poslal, ale nevím, kde jsem zůstal, a s 2hým zpěvem ještě nejsem na konci. Jde to zdlouha. Někdy není chuti, a jindy času. — Podívej se, Votypka se již také s něčím vytasil, a nyní se dal do Persiových satyr, a krom toho se pořád cvičí v Arabském a Tureckém jazyku, co z těch překládati bude, ještě nevím. Líbá tě Tvůj

Ladislav.

---

6. července 1825.

Milý Kváčovský! tenkráte jsi dokvákal, anto jiný kvákal na tebe se vyřítil! — Tu máš, čti a rozuměj! Ale přitom zvolej se mnou: Victoria! Ten p. Rittersberg sám nevěda jak

šeredně se opálil. Tu jsi se dotknul živého! — hahaha! — Musím ti ale z kořene věc tu vypravovati. Přiběhl předevčírem ke mně Tomsa, abych mu honem tvé posouzení do němčiny přeložil, že je žádá p. Zimmermann, anto sám chce proti Rittersbergovi stížnost vésti, že jej po městě rozkřikuje, pomlouvá a takořka na kordy vyzvati chce, kdyby se pleše nebál, a to proto, že Kváčovského censor pustil. Učinil jsem to a nemine ani hodina — zas u mne Tomsa, že přišla tato Rittersbergova odpověď (kterouž tu přikládám) do Šenfeldovy novinárny a z poručení p. purkhrabího že má vytlačena býti. Byl též na rukopise podepsán: „Imprimatur. Kolovrat.“ Tys hodil zpropadené jablíčko hádky mezi ně. Tebe ale strašlivější osud očekává; nebo se Rittersberg prohlásil kdes, že bude psáti biskupovi Budějovickému a u něho tě obžaluje. Buď tedy na to připraven. Mně se nejlépe líbí ohražování jeho a ta zídka; nejv. purkhrabí je věru nešťastný mecénas; a proti té palici ovšem není šermu, sicby se dalo vydavatelům národních plísní notně vydrbati. Mezi Zimmermannem a Rittersbergem ale nastalo hodné rozkmotření, a to nejprospěšnější z toho, že jeden druhého stíhati bude, kde bude moci. — S literaturou Jungmann již přichází do našeho nového věku, ale práce nyní postáti musí, proto že začínají zkoušky. Nezapomeň, že jsi mi slíbil poslati jakési české písně, pošli mi je budoucně cestou spolu s Marinkou. V té, najdeš-li co křivého, laskavé naiovnej.

A si za pět neděl se zase budem ubírati do kraje k tichounké Cidlině — rád bych zas trochu pookřál. Když pak ty nám co podáš do Dennice? Lenardo sah hin, Blandina her? nic? — Což Římané dělají? nic. Pozdravuje tě Krasoslav.

Já pak tě srdečně líbám

Ladislav.

Ku konci srpna 1825.

Zamýšlel jsem tvou šarvátku s Rittersbergem prodloužiti, podle rady některých, totiž, aby se tvé odvolání k nejv. purkhrabímu spolu s listem zaslalo, a aby tudy, jestliby to i hned nepropustil, alespoň viděl, jakové jsou ty písně, které pod štít přijal, ale poradivšímu se o to s bátuškou, bylo mi zrazováno, anby tudy třeba nějaká kyselost, alespoň vychladlost horlení jeho pro nás povstati mohla, a jakž všudy rád mnoho na slova bátuškova dávám, i tu jej rád jsem uposlechl. Byloby mu to buď jak buď nemilé, že se jeho jmeno v takovémto kalu kritickém proplachuje etc. Co se vleče, neuteče. Jak brzo se udá příležitost, má to býti Rittersbergovi splaceno.

Zde ti odesílám tu pečeni i s nádivkou nazpět. Slíbil jsem

ti, že ti odešlu 2 zpěvy Skota, ale pohříchu! vyžádal si je ondyno báťuška k přečtení, a posud mi je nevrátil; říkat mu o ně nechci, musíš tedy počekati. — Napadla mne nedávno chuť do Srbského se pustiti, a tuto ti prozatím asi půl kopy k přehlídnutí podávám. Mně se báseň „kam přivodí závisť“ velice líbí. Celá Vukova sbírka ženských písní nebo drobnějších záleží ze 400 a z těch se dá pro nás dobře polovička vybrati. U nás je všecko ticho, a vůbec ze Slovanska nic neslyšíme, ani Rusi, ani Poláci letos Prahou netáhnou, an jim zapovězeno více do našich lázní jezditi, proto že v Rusku sami dvoje lázně nalezli. Na Dennici se již skoro dostatek sešlo, ale proti loňské — stín, podle ceny. Loni byla růžička, letos jen tulipánek. Půjde letošním rokem do hrobu. Měj se dobře!

---

30. srpna 1825.

Vidíš, milý brachu! kdybych již byl u tichounké Cidliny, již bych ti ledacos pěkného a hojného psáti mohl, ale tu začínám dnes psáti, ještě ani zbla nevěda, o čem a jak, coby několik stran naplniti mohlo, a při tom i tebe zajímalo. Ba arci u tichounké Cidliny — a u netichounké Běliny — tubych aspoň po jejich březích pomněnky trhal, pro tebe věnečky uvíjel, a kdyžbych ti celý poslati nemohl, aspoň několik lístečků z něho do listu přiložil. Tubych ti vypravoval o západu slunce za Krkonoše a možná že i o východu, tubych — ano tubych, ale co na plat všecko, když nejsem a nebudu. Naše cesta na venkov se překazila nemocí pánovou, tak že milé prázdniny zase v Praze prázdniti budu. A proč ne do Klokot? anebo po římansku (již ne Tivoli) proč ne do okolí Tiburtinského? Myslil jsem na to, jakbych z pustoty městské k tobě vyfouknouti mohl, ale není dáno — protože s mým větším panáčkem při všech svatých musím zkoušku pro latinku podniknouti, a tudy pořáde se s ním obírati musím. A což ty by nemohl k sv. Václavu k nám si vyskočiti, aspoň na 19 dní? Věř, že tě celá Praha ráda uvidí, a harfeník Eviččin posud na živu, minulý týden jsem ho potkal, ten i též zahraje.

Jeden tobě posud neznámý osobně, ale zvláštní český satyrik, kterému satyra z očí tak dobře jako tobě vyhlídá, a který právě, an toto píši, se u mne nalézá, tě pozdravuje — jest to p. Vinařický, o kterém jsem ti psal, že překládá náboženského Eneáše ($2\frac{1}{2}$ zpěvu již hotovo) a který mnoho satyr v rukopise chová, ale, tuším, ještě více v ústech. — Dobře jsi napsal, že Rusové až radost pokračují, ondyno tu byli dva doktorové z Petrohradu, kteří nám potěšitedlné zprávy vypravovali, zvláště o mladém Puškinovi, který zvláštní pozornost svým nejnovějším básnickým

dílem „Bakčiserajský fontan“ na sebe obrací. 5000 exemplárů bylo v jednom roce rozebráno, a za každou stanci obdržel, tuším, 40 rublů (tak to stálo v novinách). Kdyby jen možná bylo již to zde míti. Mimo to vydává jakýsi Keppen, který po 10 let cestoval, také přes 2 roky zde byl, Bibliografičeski listy, kterých první numero jsem viděl, a kde se všecky incunabule české nalezají. Vydává je od počátku vynalezení tisku a mají za účel celou bibliografii slovanskou až po naše časy v sobě uzavříti; vychází to po arších, aby každý literát slovanský své doplňky k tomu připojovati mohl, aby potom celá kniha se tiskla. To bude prospěšné dílo! — Literatura báťuškova již se blíží ku konci, ještě asi 5 archů a rejstříky z nové literatury zbývá.

To budeš radost míti, vida sebe mezi satyriky, idyllisty etc. — Nebásníš? — Nebásni holečku, již jsme dali do literatury ad notam: přestal bohužel záhy básniti, a duševnímu pouze se oddal rozjímání nad marnostmi světa. U nás všecko jakby zabito. Palacký píše německy, a já dám-li se do toho, budu psáti — ale pro mnohost jazyků sám ještě nevím jak.

Líbá tě tvůj

Ladislav.

---

25. září 1825.

Dnes jakožto 5. září vidělo oko moje, po čem jsem již dávno bažil a toužil. V společnosti dvou jiných učených cizinců mně zjednal Hanka příležitost, viděti poklad zdejší kanovnické kapitoly. Památky, které se tuto chovají, jsou dosti vážné jak svou cenou, velmi mnohé ze zlata a z drahého kamení, tak též i samy sebou, jsouce nazvíce sebrané naším králem Karlem. Mne však nade všecko zanímal rukopis, který se tu chová, obsahující na 16 pergam. listech zlomek sv. Marka, v jazyku latinském, kteryžto ve 14tém století psán jest. Vzadu jakoby na potvrzení připsáno jest asi 12 řádků vlastní rukou Karlovou s podpisem tehdejších biskupův. Pak nás kanovník Medlín vedl do kapitolní bibliotheky, kdežto náramná síla a mnohých dosti vážných rukopisů se chová; prohlíželi jsme katalog, ale hledajíce tuto zaznamenané mnohé spisy Husovy po almarách nalezli jsme všecky vyfouknuté. Kdož se asi tohoto svatého hříchu aneb lépe hříšné svatosti dopustil? Písně, které jsi mně byl poslal, mne velice zanímaly, opravdu, dobře jsou vybrané. Budoucně bych ale předc prosil, aby mi v celotě poslal, připomena, co by podle mínění tvého za dobré a hodné bylo. Žádalbych to toliko z té příčiny, abych o celých v písni takové provedených myšlénkách známosti nabyl.

Píšeš však něco o jakýchsi nápěvích, já však neobdržel

žádné, lečby to ony byly, kterés mi před rokem poslal. Za to ti však tuto opět nové zprávy dám o písních národních. Ve Vídni se nalezá jakási hudební společnost a o té ondyno stálo v novinách, že též sbírá písně národní po celé naší monarchii a je s nápěvy vydati hodlá. Budou-li však takové jako Rittersbergovy, běda. Však zatím se lze něčeho lepšího nadíti. Tuto sbírku prý též známý vydanou gramatikou slovinskou (wind.) Peter Dainko stem písní vindických, 50 duchovních, 50 světských obsahujícím, rozmnožil. Aspoň se na ty těšme. V Petrově vydává letošním rokem Peter Keppen bibliografičeski listy, kterýchžto 10 archův sem do Prahy poslaných právě mám před rukama; časopis ten jest velmi vážný, dávaje zprávu o vzácnostech slovanských, o nově vyšlých knihách, posudky etc. Tuto se též nalezají celé rubriky českých pervopečatných knih incunabula do roku 1500. Ruské však a jiných Slovanů incunabule jdou až do 1600. Jeden arch též posudku na Dobrovsk. Cyrilla a Meth., který se do ruštiny překládá, mimo to zpráva o novém Puškinově romanu: Eugenij Onegin a na archu 9. Prostonárodnija pěsni novějších Grekov, které 1825 vydal N. Gnědič novořecky a rusky. Jest jich 12 a jsou velmi chváleny. V úvodě prý povídá a dokazuje (jakož i před ním jistý Francouz Fauriet), že velký vliv na novoř. básnictví národní mají Slované sousedé. Rádbych je viděl, jsouli podobny Srbským, jakož nepochybně. V Rusích na rok 25. vychází 67 denníků a novin, mezi nimi 37 ruských. Přítomný ti list již asi týden pořád po kouscích dopisuji, tak málo mi času zbývá. K tomu ještě báťuška, jenž před několika dny se ubral na venkov, mne požádal, zatím korektury mu obstarati. „Literatura“ již pomálu spěchá k rejstříkům. Mám sám velikou radost nad tím dílem i také nad naší epochou. Maje již zásobu srbských písní, obírám se zas s některými ruskými pro 3. díl, který ale ne tak brzo jak ty by myslel, světla božího spatří. Festina lente. O české mi tu nejvíc. Ale české, které jsme již vydali, mi činí velikou radost, často si je pročítám a zpívám. Mnohé mají cosi velmi srdečného, vábného a nevinného do sebe, že se radost při každém přečítání množí. Od té myšlénky do nejdelší smrti, nechť jsem kdekoli, neupustím; jest to opravdu nejpěknější větev básnictví. Až jen budou Slované všecky tyto drahocennosti pohromadě míti — jaká to krásná povaha toho lidu všudy vystkvívá a nemůž podle mého nynějšího nahlédnutí pěknějšího a věrnějšího zrcadla býti, jako zpěv národní. Skota mého 2. zpěv rád bych ti poslal, ale nemaje než jeden opis, netroufám si, aby snad nepřišel někde k ztracení, však jej čísti budeš, a se mnou, přijdešli do Prahy. Zatím ale, chceš-li spisy Skotovy německy čísti, těmi posloužiti mohu, an Vídeňské vydání beru.

Tuto ti zatím posílám Renan's Brunnen. Až přečteš, zas mi to dobře zaopatřeno pošli. Tento list zajisté již 3 neděle píši, a velice se mi jaksi protiví psaní listů, proto že za celý čas nemoci našeho pána dopisy za něj vésti musím, — mrzutá to věc! Jenom nech, co pronedbám, já to vše nahradím. Míníš-li pak dále brátí Mayerova Shakespeara, dvě hry zas vyšly. Keppenovy listy zas přišly až do No. 22. Tam ohlášení a posudeček: Slávy Dcery, Slovácких písní a básní Holého. Holého Eneida se tlačí a brzo vyjde. Kollár prý jest v Rusích. Musil utéci z Uher. Prokletí Maďarové mu stáli o život. To jsou pěkné noviny! — Čertovi holomci! — Byl tu p. Veselý, snad vraceje se, vzal cestu přes Tábor a tebe navštívil.

Líbám tě a líbám, tvůj

Ladislav.

Dopsáno 25. září 1825.

---

5. listop. 1825.

Nad tebou i nad tvým Abrahamovým potomkem jsem se ondyno mrzel, ale při dokonalém smíchu. Tys to škaredě s těmi penězi spletl, a žid tomu nechtěl rozuměti.

Dověděv se od Neureutra, že mu onen 1 zl. 30 kr. poslal nazpátek, šel jsem k němu. Nu, — wie is denn das? Dos versteh' ich nicht? Der geistl. Herr macht mir lauter Confusionen und zahlt mir ohnedies nichts. — A zas po chvilce: Nu, wie is denn das? Meiner Seel, bis ich zurückkomm, ich werde ihm sagen: Geistl. Herr, ich bedank mich für Ihre Commissionen. Ich hab ohnedem den Kopf ganz voll. Nu, wie is denn das? — Tu ti mi připadly charaktery Waltrovy, a srdečně jsem se musil smáti. Posléz ale peníze předc vypočítal. Já ti však radím, buď měj pořádek s ním, anebo ti nic více po něm poslati nechci. Chlap je předc nezdvořilý. — Nu, a jak se líbí Ivanhoe? Věru právě taková otázka, jako onoho, co se tázal Werthera: Wie gefällt Ihnen Ossian? — Kýžbychom my jenom jedním tak vypracovaným původním románem se vykázati mohli. A naše dějiny k tomu!! Z těchby ani za sto let se nevyčerpal, zvláště z prostředních století. A vezmeme-li pak teprv i jiné naše slovanské bratry, Poláky, jakýby to byl předmět k románům z minulých dvou století: liberum veto při sněmích o volení krále, jejich kroje etc. Což Srbové? jejich stání pod vládou cizí, jejich bardové, hajduci, etc. A což konečně Rusové! — to jsou toky, ale kdo smí, kdo chce nabírati, a komu taková síla jako Skotovi, a byťby i byla, kde k tomu prostředků, seznámiti se se vším dokonale národním v čase minulém. Dost perno poznati času charakter nynějšího, který naproti tomu

dosti hubený. Až budeš čísti ostatní spisy Skotovy, uhodneš, kam tu mířím. V mé hlavě ti divná pomatenost, že nevím kam to všecko vystřelí. Nic mi nechybí, jen pohodlná chvíle a trochu uspokojení pro budoucnost. Velikou libost by mi způsobil, kdybys mi ve vašem kraji některé známky národnosti, krojů, jmena šatů, obyčejů, a t. p. z minulého století (zvláště od r. 1730 až 1760) jak u sprostého lidu tak u vznešenějších, ve vašem kraji vyšetřoval. Tak n. p. jestli jistý druh čepic u vás posud se nosí u sedláků, které já jako chlapec, ač zřídka, vídal, totiž svršek soukený, obruba ale z beranů černých, která se ale tak dolů schlýpiti mohla, že v zimním čase toliko nos a oči vykoukaly, a jak je jmenují. Beranice a schořovice jsou jiné. O Kollárovi tolik jsme se dověděli, že zatím u bratra svého v Tatrách privatim živ jest, o jeho budoucím osudu však nic se neví.

S naší Dennicí to pokračuje, jakoby ani vycházeti nechtěla. Vyjdeť ona nepochybně zas v březnu. Jsem rád, že se to skončí, již se víc takových věcí chápati nechci. Letošní bude mnohem hubenější než loňská. Vlastimil se též s ničím nepřihlásil. Mne pořád loudí k sobě ven, nevím nač bych šel, kdyby mi aspoň psal, že má asi tré rukopisů — nu to bych se nezdráhal; já jej předc stále do Prahy vybízím na 3 zpěvy Skota, a ten za to stojí, on však předc váhá, eh, vem ho vlk, ať si zamrzne mezi svými Žižkovci. Přálbych, aby ti druhdy poctiví lidé pod obojí tebe člověka pod jednou asi na 2 neděle do Prahy vypověděli. Měj se zatím dobře. Líbá tě tvůj

Ladislav.

Dne 9. prosince 1825.

Nenílíž pravda, rozmilý Josefe, že jsem nedbal! a hrozný ještě k tomu; ba právě — a stydím se. Aspoň mé upřímné vyznání mne u tebe obviníž. Mohlbych se arci vyplésti výmluvami — ono toto vono — a že jsem musil (toť arci vážná výmluva!) — tak dlouho nad tvým roztomilým památečním lístkem — tak dlouho se rozmýšleti, nemoha obsahu vyvinouti, až mi trochu okouzlená růže napomohla. Ale krom toho všeho spíše v něm vidím nějakou jinovku nežli romanci. Namítá se mi totiž postupovaní časové našeho jazyka v tom, mělliš i ty to samé na mysli, nevím, aspoň mně se to takto zdálo, a na tom dost, zatím srdečně děkuji. Růže mne hezky zanímala, nejvíce třetí zpěv, obsah sice té básně velmi jednoduchý, ale vzdělaný a básnická mluva, obrazy etc. nevyrovnané. Přemilá splátka, kterou jsi mi se za Skota odměnil! — Právě, totiž dnes 9. prosince, přicházím z divadla, kde Rossiniho: Othello česky dán byl. — Nejednou jsem si na tebe pomyslil: Kýžby tu byl! to slyšel!

Vytržení, aspoň u nás lepších synů, bylo veliké. Tak výborně ta opera vyvedena, jako jsem jak živ ledva dvě německé viděl. A to mnoho! Horlivost a láska se všude zmáhá. Jakýsi Binder, první tenorista v Praze (hlas jak zvonek!), rozený němec a při zdejším divadle německém, představoval osobu Roderika, a sice tak dobře, že málo kde a to ztíží bylo k pozorování, že němec zpívá. Arci Macháček si vzal velkou práci s jeho parte, aby co nejměkčeji utvořil, jakož i sám zpěvec práce nelitoval po mnohé noci, jen aby se Čechům zachoval.

Byl tentýž Binder jindy náš veliký hance a odpůrce, ale nyní se nemůže dosti češtiny a její lahodnosti v zpěvu vynachváliti. Pravý to Saul či Pavel. Po všech kafírnách a schůzkách hlásá, jak výborně se dá česky zpívati, a s vlastinou v jeden řad staví. Tak pravdu těžko udusiti a oheň upáliti. Vyniká přece třeba dosti zdlouha. — A což naše Katinka! (Desdemona) a což mouřenín Podhorský. Viděl jsem jej dávati v loni jakýmsi Fortim z Vídeňského divadla na tento čas nejslavnějším jak hercem tak zpěvcem, ale Podhorský mu málo oddá, aspoň mne zajímal více, což ale tomu připsati ovšem, že ten česky a onen německy. Naši němčouři se nad tím pozastavují, že prý se opery v češtině lépe než v německém dávají. I čert Vás vem! a mnoho osob, kteří ni slova česky nerozumí, chodí do českých oper. Od neděle za týden se bude hráti „Dráteník," opera původní našeho Krasoslova. Jak? jsem žádostiv. Onen Binder se nyní o přítrž češtině učí, a máme naději, že jej častěji na českém divadle uvidíme. Abychom již i dále o divadlu mluviti nepřestali, tedy jsem se osmělil, na tvůj peníz zábavu a užitek si způsobiti. Rozřezal jsem a přečetl tobě nyní přisílané divadlo. Onen de la Barka se ti zajisté líbiti bude. Toť španělský Shakespeare. Ale francouzská škola mne mnoho nezanímala. Tu samé sloupořadí, paláce, chrámy, — tak vše to stavitelsky vyměřeno, odměřeno a arabeskami ozdobeno; já pak více miluji v krásných krajinách se jevící přírodu — pěkný lesík, vodopád, někde chrámek veské bohyňky nebo lásky, rozmanitost křovinatých místek a t. p. A tu mi Shakespeare a Calderon. V Calderonu zvláště rozmanitost mne zanímala. Das ist ein Schmelz der Wiesen. A nyní: „Slyš druhu a viz, a přichyl ucho své, aby slyše rozuměl." *) Na velkonoc hodlám a mám pevný úmysl do — Klokot se na týden podívati. To proto již napřed na půl léta píši, aby se věděl jak podle toho zříditi. Připrav mi tedy 3 pokoje. Jeden k spaní, druhý k ležení a třetí k lenošení.

*) Ondyno jsem se srdečně, byv u Dobrovského, smáti musil: Ja, jeder will halt heut zu Tage seine Schule stiften, und geht es anders nicht, so kehrt man das i um, pravil.

A zaopatři se dobře jidelním zápasem, pololetní tvé příjmy a důchody jistě vyjím. Však lépe to bude, co ti pes sní, než aby vlk snědl. Od dneška za rok již se zas nové uhnětení v Čechách zarojí. Slyšel-lis kdy o Akcísu? Z naší toliko vlasti vyhmoždí ročně ten laskavý lidojed touto berní 6 milionů. Bídná vlasti! Takto se děje a těžko do přístavu přijíti. Z Dennice letošní tedy sešlo a již ubohá v kolébce pošla. Snad brzo slunce vzejde, anebo zas tma. A nyní ještě některé kupecké. Ti dva páni, o kterých jsi psal skrze literat., mohou ji všude po 5 zl. v. č. dostati, poněvadž nebyli znamenáni. Divadlo cizozemské vychází spěšně, myslím ročně vyjde takovýchto 36 dílců; jestliby však nechtěl všecky držeti, nemusíš, můžeš se též jenom na Španělská uvázati. Výbor jsem ti u Neureutra obstaral. Nejsem veskrz uspokojen, místy tuze nucené na újmu češtiny a Širovo slov filolog. rozbírání jest matné a místy směšné, pouze jen ze zvuku vzato, jako Amazonky a Samožonky, bez všeho důvodu a průvodu. Nejlépe si posud libuji přeložení ze Strabona. Naši staří Aesopa lépe nám přeložili; jako příruční knihu a pomůcku k učení se Řečtině velmi schvaluji. Vyjde i druhý díl (básně) a i třetí cosi filolog. Větší částku z Panny jezerní přinesu na Velkonoce. Jakž Ivanhoe? Tu ti posílám Nevěstu a něco o národních ruských písních od Šiškova, přečti to brzo a odešli, není moje. Vyšly letos Rhesovy litav. písně, pro které jsem již poslal. Vyšly též novořecké franc. a něm. a orig. Já doufám, že i naše česká sbírka někdy cti dojde, až jen se odmísí trusky od zlata. Srbské dělají mnoho hlasu v Němcích, jistá Talví jich valnou přeložila částku, která tu k dostání. I Göthe starý mnoho o nich hovoří ve svém „für Kunst und Alterthum.“ V minulém měsíci umřel Jean Paul. Dobrovský hodlá vydati Slovania, nový spis jako Slavín etc.

Líbá svého hvězdičkového básníka a růžičkového přítele srdečně *Ladislav.*

1826.

28. Ledna po 10té hodině večerní. 1826.

Vzítra jde pošta, pročež honem Vlastimilovi několik řádků, aby mne za nebožtíka nedržel. Vidíš, bratříčku! jakým divným to způsobem mi dnes chuť k psaní přichází, kdežto se kolikráte na neděle rozhodnouti nemohu. Jsem právě v růžovém rozmaru! přijda od večeře, procházel jsem se asi čtvrt hodiny po pokojíku, v němž jako v ráji zatopeno, a dal jsem se do zpívání. A tu mi samé písničky na mysl lezly, které jsem se druhdy od blažené paměti Kamareitha naučil. Tu jsem si zpíval:

„Kdes ach! dívko zlatovlasá;“ tu: „Milovat-li proviniti,“ tu i německé: „Was fällt doch meiner Mutter ein,“ a: „Doch wenn den Raub davon zu tragen“ (škoda, že celou neumím) pak i „Wie war ich doch so wonnereich,“ a tu jsem se dal do srdečného smíchu, zpomena si na naši někdejší hádku: já zpíval: „Dem Kaiser und dem König“ a tys mne opravoval: ne! dem König und dem Kaiser, a hnedle bychom se byli do vlasů dostali, — a kolem a kolem bylo to jedno. Považ jakou to přátelská láska má dlouhou pamět. O svých milenkách za to ani slovíčka nevím, co mluvívaly a co slabikovávaly. Nu, a potom mi ten velebný safrapert píše, že na něj zapomínám, že jej nechávám v nejistotách, že snad stůňu, umírám, a bůh ví co všecko. Ty! ty! — Až umru i z temného podzemí anebo jasného nadnebí ti psáti budu, a nebude-li to možná, tedy nejméně jednou za měsíc zašlehne to jakoby prutem na tvá okna, abys věděl, že jsem ti na blízku, k tobě dohlížeje. Však nechme toho, do těch dob ještě dlouho. Nemíní on ještě ad patres.

Dříve musí býti „Panna jezerní“ na světle, a pak i nějaká panna z českých hájů. — Ale poslyš, jak má Ellena včera třetí zpěv dozpívala. Představ sobě ji s otcem u vyhnanství v pusté, pusté jeskyni na Benvenu, kde byt samých příšer a strašidel, kam jedva se promkne o polednách sluneční paprslek. Představ si, ana v této strašné sluji, s Alan-banem na harfu hrajícím, touto písní oslavuje rodičku Boží:

1.

Zdrávas Maria! panno tichá!
V pohromách se hvězdo stkvoucí!
Z pouště k tobě nouze vzdychá,
Uslyš dívky prosby vroucí!
Tvé k vyhnancům slitování
Sejdiž v to skalí potvorné;
Panno, dívky slyš volání,
Matko, dítě slyš pokorné!
Zdrávas Maria!

2.

Zdrávas Maria! panno čistá!
Naše lůžko, skalné hrany —
Tvá-li k nám se ruka chystá,
Promění se v měkké stany;
I těch větrů teskné lkání
Splyne v dechy blahotvorné;
Panno, dívky slyš volání,
Matko, dítě slyš pokorné!
Zdrávas Maria!

3.

Zdrávas Maria! panno jasná!
Schyl se k nám, a příšer hejna
Podoba tvá velekrásná
Vypudí z jejich tu tejna.

Rádi, tvá jen moc kdy chrání,
Snesem losy nám úporné;
Oh, za otce slyš volání,
Matko, dítě slyš pokorné!
Zdrávas Maria!

Což bych ti rád celou tu polovičku k přečtení poslal, vím, žeby, třeba dosti chatrné mé přeložení, předce se ti zalíbilo; ale nemohu jediný opis z ruky vydati, a za druhé míním, aby tebe buď v Praze má Panna někdy uvítala, anebo k tobě se mnou se ubrala. Lepšího věru nic nyní nemám pro tebe. Však co se vleče, neuteče, a schované se hodí, ať tak dím po Sancho-pansovsku. — Růži, zákon etc. obdržíš na druhý týden; neměl jsem dnes kdy k židu doskočiti. Ano, na onoho Motenebbi nezapomeň; rád čítám východní, ačkoli, krom Herderových, málo co mi posud do rukou přišlo. Peršana Hafyze jsem četl též některé ghazelly polsky, a mistra Göthe Západní divan, ním samým duchem východním básněný. Zvláště se těším, je-li co hezkého. V Rusích již všecko v míru, Mikoláš na tronu, ale při tom zbouření byl slovútný jeneral Miloradovič zetěm našeho vyslance zastřelen. Mnozí však raději by viděli Konstantina na trůnu, tak i náš dvůr z mnohých příčin — jen abychom nebyli někdy Čechové pruští! — — — — — Však tamdotud ještě daleko. Měj se dobře, líbá tě tvůj

Ladislav.

Skotem nemohu dále sloužiti, ustal jsem v odbírání na nějaký čas, jsa zasekán Shakespearem a jinými. Až se zas zotavím!

---

15. Února 1826.

Herež a měhoděk! — co to četly oči moje na poslední stránce listu tvého? — Je-liž pak to ten, který mi před lety psal: „budu milovati v slzách kající Majdalenu, etc.“? — Nu teď, jak vidím, mlátíš z posledního. Nešťastný Tábor! jindy z něho vysílal Žižka jednooký šípy; teď jakýsi Žižkoveček bezoký. To ti tam, milý brachu, nepůjdu, a kdyby pro mne zlatá nosidla poslal. Ne ne! Já jsem rád, že jsem s minulým rokem všecky ty milostné tíže se svých ramen svrhl. Já ti tu měl děvče, hezké jako lusk. Tolik h — č — k, tolik slibů, tolik slzí, a všecko se v páru a dým obrátilo. České přísloví se mi tu převrhlo, a věru nevím, co horšího, uděláš-li kozla zahradníkem anebo udělá-li se ti zahradník kozlem. Ta sojka si předce při tom při všem dopisovala s jistým p. zahradníkem. Vypátrav to hned jsem všecky naše rejstra přetrhal, a:

Nic již nechci s dívkou míti,
Ani hledět, ani mníti
Nechci na to stvoření.

Ještě dobře, že to všecko při chladné krvi ukončeno, a však víš, že v těch pádech hrubě kalokrevným nejsem, ani pěnokrevným. Jen takové pletichy člověka daremně v básnění zdržují, a to nejspíš největší závada, proč onen slavný přispívatel k Hyblovým rozmanitostem nyní takměř na cele oněměl. *Asi o půl leta později.* Co jsem to psal? herež a měhoděk! ale psáno je psáno a nechci začátek předpůlletní zničiti, ačkoli se v láskách našich mezi tím časem nějaké změny staly. Však o tom pomlčeníčko. Láska je ti láska! a kam se zakouše, tu není k vykousání. — Máme tu nyní hodného Poláka, prof. Kucharského z Varšavy, který se u nás ještě asi čtyry měsíce zdrží, uče se český. Již tedy i v Polště se začíná sudba Slovanštiny. Jeho záměr jest do polského jazyka časomíru uvésti, a základy, o kterých jsme již spolu mluvili, zdají se dobré býti, nejvíce českým podobné. Pak má v záměru psáti všeslovanskou gramatiku a za tou příčinou jej polská komissya edukacyina na tři leta vydržuje, aby po zemích slovanských jezdil a takořka z úst se učil. Již hezky po česky štěbetá. Máme ho tu jak náleží rádi, a zvláště já, an zase jednou s kým mohu trochu po polsky zašvitořit. Abych nezapomněl, toho Araba jsem nečetl, a chceš-li mi ho zapůjčiti, dobře. Já málo východní posud znám plodiny leda tu hrstku z Herdera a již ta mi velkou chuť dodala. Dráteník představen mimo vši naději dobře, a hudba zvláště místy dobře slovanská. Tleskání nebylo konce. Pan skladatel hudební sám dával osobu dráteníka. Kdybys jen ty jednou mohl viděti operu českou! Po každé si na tě vzpomenu. Na polském jazyku vyšlo loni přeložení Pindarových ód, ondyno mi je k přečtení pan Kucharský zapůjčil. Velmi rázně. Jakýsi Záleský chystá sbírku polských národních písní, jakové okolo Lvova. Kýžby jen brzo. Já též tyto dny obdržel některé hezké Krakowiaky. U Šenfelda bude vycházeti: Poutník Slovanský vedením Tomsy místo Čechoslava každý měsíc svazek 4archový, budoucně ti pošlu oznámení. Tuším, že bude trochu lepší předešlého Slava. Z Rus trochu litosti. V tom zpropadeném spiknutí též znamenití spisovatelé, Puškin a Muravěv Apostol. Jak první nejlepší v básni tak druhý v proze. Nepochybně oboum hlava dolů skočí. Konstantina mají Poláci zvláště rádi, který zcela v posledních letech své divoké povahy změnil, není prý lepšího člověka jako on vůbec. Kucharský nám povídal hezkou anekdotu o něm. Povolav tu jednou všecko kolem vojsko do Varšavy, je přehlížel. Měl nad ním takovou radost, že postaviv se před řady, co hrdla stačilo volal: „Nu,

pobilibyšmy Niemców!“ Jeden hlas celé vojsko: „Pobilibyšmy!“ Musí býti, z toho-li souditi, jejich velkým příznivcem. V Lužici pruské zapovězeno slovansky mluviti, tak že všecky školky německé a všecky kostely (ač málo bylo slovanských) osazeny němčinou. O to samé se pokouší i v Poznaňsku. Poláci však činí silný odpor. Tam ještě jádro, a nepůjde to snadno. Líbá tě srdečně

Ladislav.

Ku konci února 1826.

Milý Pepíčku! Rozmilý blázínku!

Tvůj list mně poslední trochu podivným se býti zdál, a předc posud nevím, co o tom strašném Abelardu a té strašnější Heloise*) mysliti mám. Mněl jsem z počátku, že to jen pouhá hříčka obraznosti tvé šaškující, však ale — upevněn dosaváde nejsem, a nerozumím aspoň, jakby tak z jednoho ohledu neprozřetelně jednati mohl. Skutečno-li, co psáno, jiného co přítel říci nemohu, než — dej pozor na peroutka! Vidíš, milý brachu! jak to těžká věc, starého Adama svléci. Zatím ale předc mne poněkud tvé dobrodružství těší, že těmito zkouškami jsa knězem zůstaneš předci — člověkem. O tom dosti, ač mi ta malá kapitola dala velké poučení. Ono přeložení připojené k listu se mi líbilo, ale to se mi nelíbilo, že mne zas národními písněmi podváděti chceš. Před zlodějem nekraď a před lhářem nelži, a před písničkářem nepísničkařuj. To bych musel n. p. míti prkenáky zabitou hlavu, abych nepoznal, kdo No. 7. „Co to plyne“ skládal. Vidíš milý klamaři, jak to znají kramáři! Myšlenky však již jsou dobře znárodněné, ale ještě chod! chod! pst! sic bych ti teprv sám ukázal, jakby mne budoucně šiditi měl. Několik však hezkých, a dobře mi se hodí. Ještě asi 10 a pak zas bude kopa českých a s nimi 3tí díl.

Kdepak jsi ty Maloruské napadl? „Nechodi Hricju“ již mám asi v třech opisech a variant, ale nevím, jak jí dám české roucho, zdá se mi velmi těžká. Píseň ta překrásná a jedna z nejužívanějších, piš mi, kdes ji dostal, a kdo ty nápěvy psal? ale nezapomeň! Zde ti na zapůjčení posílám Ruslana, kterého jak pročteš, hned mi zas odešli, spolu se svým úsudkem. Pro Kochanowského již jsem poslal. Poláci k nám pořáde přibývají a hodní jsou jonáci! — S Kucharským, který brzo již s českopolským slovníčkem hotov, nyní pořáde o iloczasu (časomíře) rokujem. Onehdy i já se pustil do polských hexamentrů, které

*) Místo toto se potahuje na známou platonickou lásku Kamaryta a jeptišky Marie Antonie.

se našim Polákům dobře líbily. Poslyš, jest to několik řádků, svobodně podlé Herdera.

„Ciebie miłości wołam — witajże do domku cichego,
Ty zdroju żądzy naszey, wad goicielko naszych;
Tyś nasz Plato, Galen; tyś nam i lekarz i lekarstwo,
Balsam w rany lejąc zdrowie ty zawsze słodzisz.
Wiecznie widzą oczy raj, kiedy ich twe światło ożywia,
Wzgórki widzą w płasach w barwie radości padoł.
O bym twych się teraz słodkich ust dziewczyno, dotknął,
Dźwięk jaśny i miły bym jako lutnia wydał etc.

Z venkovského divadla posud nic nevyšlo, aspoň není tady ještě mimo těch 12. Kolik pak máte Mayerova Shakespeara? Myslím, že tu již něco bude, ale nevěda, kolik jsem odeslal, a mám-li zas in duplo vzíti, dříve se tázati mu sím. Nalezli tu v Praze v archivu desk zemských původní vyšlechnutí našich mučedlníků, je však toho jen šestero, a to němčině. Ostatní, jak poznamenáno stojí, byli vysléchání česky neumějíce toho jazyku. Listové ti jsou předúležití pro historii naši, ale musí se s tím zacházeti jako s potajným zbožím. Osoby podepsané ti z historie naší známé budou. A ani jsi mi nic nepsal o mém pečetníku, který však již nyní do chládku schovati musím, bylo mi to od moudrých razeno, poslední řádek prý v oči bije, a ty neuvěříš, jak se všude nyní na každé hnutí, slovo a etc. pase, právě jsme se dočkali časů jako tam v Anglii za toho Vilhelma.

Měj se dobře.

V Keppenových kněhopisných listech Sankt Petrburgských vyšel posudek na Jungmannovu literaturu 1. částku. Svým časem postarám se, abych i těch tobě k nahlednutí podati mohl. Motenebbi jsem ještě nevyčetl. Čas brání a myslím, že ho ještě nepotřebuješ.

---

4. března 1826.

Atque etiam mihi quidem videtur.
Cic. Lol.

To prozatím, aby viděl, že i já s Ciceronem pod jednou bydlím střechou a jest mi citáta výše postavená právě vhod. Aby jí lépe vyrozuměl, zní česky takto: Vidělo nám se za dobré býti, abychom i my tedy sobě do mosazu nějaké heslo vyrýti dali, a přátelskou naplnili vůli. Tu tedy máš trojím S oherbovaného a oheslovaného rytíře. Milý brachu! veta po všech velkonočních těšidlech a radůstkách, které jsem sobě již v mysli v residencí Klokocké chystal! Zpropadená vázanost! Já byl té naděje, že s mým mladým panáčkem odbudu zkoušku ještě před

svátky, a tu to máme, pro domovní žáky teprv uchystán 28. Březen, a mně před samou hubou sklaplo. Již není jiné pomoci, než že můj Vlastimil sám do Prahy se podívá. O svátcích však vím, že ti nemožno; ale po svátcích ten týden! jsou dva svátky a tu bude i opera česká, tu poznáš i našeho milého Kucharského etc. Také já tě dovedu k mé kochance, ale ne k té, o které jsem minule psal; nýbrž k jiné v slzách lkající. Ukážu ti sto a sto nových národních písní — nu již všecky, sám vidíš, hevery sbírám a páčím, jen abych tě do Prahy mohl vyheverovati. Však já vím, že přijdeš buď s kasírem buď s židem — nuž, jen když přijdeš! — Náš bátuška zase stůně, přichází opět jaro, a to mu dobře nikdy nesvědčí. Smutné bude někdy pro nás jaro! — Bůh ho uchovej! a Bůh uchovej, aby dlouho nebylo! —

Za tu však radost, kterou mi způsobil s arabským nejvýtečnějším básníkem, přikládám v dnešním mém listu na str. 4. některé básně z nejvýtečnějšího litevského básníka, kterého mám chuť celého přeložiti. Já vím, že se ti zalíbí, znaje dobře povahu tvé mysli. Tyť rád sobě libuješ v dechu tichém jarního větérku, v sypoucím se květu s jabloně, a s radostí dlí tvé oko na luzích a hájcích večerním lemovaných purpurem. Tu krotkost, něžnost, líbeznost vesměs mají do sebe litevské písně. Až radost s nimi se obírati. Poutník Slovanský uváznul, a nechtí mu vydati pasu, aby se na pout vydati mohl, za to ale naše muzeum bude vydávati časopis měsíční česky, a aby žádné dokonalosti nezbývalo, i německy. Za spořadatele a jakoby vůdce ustanoven Palacký. Tu se mnoho nevyvede, pamatuj na mne! Kdož bude psáti? Žádný z nás Staročechů jej ani cítiti nemůže. Při posledním sezení muzejním bylo o to jednáno. Jednatel Millauer ještě s jedním neduživcem (arciotcem Slávů!!! —) radil, aby vycházel toliko německy, ano prý nemá se psáti pro Čechy, nýbrž pro svět. — — humi bos. — Tomu se ale valná částka protivila, že by tudy národ, jenž z toho oumyslu k založení muzeum přispíval a posud přispívá, aby jeho jazyk spolu se vzdělával, oklamán a od dalšího placení a přispívání zrazen a zdržován byl. Usnesli se konečně tedy, aby dva časopisy vycházely. Skutek tedy uvidíme, jak vyzraje časem. Ve Varšavě zakládají novou společnost milovníků Slovanštiny vůbec, ta může míti dobrý prospěch, ano Varšava jakoby v srdci Slovanů, takových by bylo k přání více. U nás nejlépe zas ve Vídni. Byl tu též asi na týden pan Marek z Libuně. Nevím však, jestli posud ještě péra se drží, či jenom kropáče a kopáče. Těšíme se, jak se silně o tom povídá, že kněžím gruntové na plat peněžitý uvedeni budou, pak budou míti více kdy, an je polní hospodářství zdržovati nebude. Očekávaje té tedy pevně

do Prahy, více do toho času psáti nebudu a všeho ponechám na shledání. Přineseš-li jaké písně české, dostaneš ještě k tomu za každou hezkou hubičku od Tvého

Ladislava.

Hned po sv. Janu Nepomuckém 1826.

Poutníkové jsou odbyti, nyní třeba i toho nepoutníka, který ani k sv. Janu nepřišel, odbyti. O bys jenom tu byl, zpomínali jsme na tebe u stolu sedíce často, matuška, Plánek, a jak pravím, jenom tys nám chybil, a nejpěknější výjevové druhdy v Strakonicích by se mi byli v skutek zas obrátili. Byl tu Plánek byl, a kráčí již k Táboru, jestli tam již není. Škoda, že já s ním nemohl; jsemť sám doma hospodářem, ano pán z Orlové Skály do Teplic se odebral. Včera jsem se na Vlastislava velmi mrzel. Považ, byl jeho svátek, a on mi hned z rána vyklouznul, tak že jsem mu ani kradulírovati nemohl; a pak se mi vyplétal a vymlouval, cosi kdesi že chodil, ale já vím patrně a z dobré pověsti, že celé dopoledne seděl na zámeckých schodech, své *elegie* prodávaje; byloť jich 3 bečky za ním přivezeno, v Strakonicích prý je již ani za darmo lidé nechtí. To dělá mým krajanům nemalou hanbu. V Praze však dával elegie po 4 kr., předmluvu nádavkem. Byli jsme ale předc hodně veseli, a buďte nyní i vy! — Ale to ti milovaný a zamilovaný Vlastimile! dávám na připomínku, aby před Plankušem své drahé poklady lásky tajil, skrýval a neukazoval, sic by se ti mohlo přihoditi, jako mně; nebo považ, tak mou milenku uglaskal a tak se okolo ní oviíjel, že to ubohé děvče již bylo na tom s ním na cestu se vydati, a z mých převěrných ramen uprchnouti! — Konečně jen můj veliký pláč a mé hrozné prosení ji zadrželo v Praze, ale čert tomu věř! — Buď tedy moudřejší před škodou; sic věř, onby byl vstavu tam na tvá psaníčka se dostati, kam se ani manžel nedostane, ten teprv zná ženské spády. Tu potěšitelnou zprávu ti ale o něm dáti musím, že arci a velmi pohoršiv život a skutky své, za to pravého myšlení, lepšího soudu o věcech svatých se chytá a vůbec pln mravnějšího ducha jest, tak že snad předci někdy nadíti se lze o něm, že v lůno církve se navrátí; nu třebas by ne skutky, jen když myslí a — slovem. Však nemysli, že jde tebe naštívit, spíš p. Zlocha, nad kterým prý to člověkem hroznou má lítost, a jestli prý ho nemůže vysvoboditi, tedy že bude nad jeho osudem zpívati elegie až do Strakonic; přichystaný k tomu papír najdeš v jeho tobolce.

Tuto ti posílám novinku: Šafaříkovu literaturu, můžeš si ji přečísti, nemáš-li ji již, a jestli by chtěl i tento exemplář

si nechati, já bych si zas jiný koupil. Cena 2 zl. konv. m. O pražských novinách ti dá Plánek ouplnou zprávu, nařídil jsem mu totiž, aby ti oustně vypravoval. V Šafaříkově literatuře se mi nejlépe líbí prvních 60 listů. Šibal jsi, ty písně nejsou z úst lidu vzaté, ne a ne, ale jak jsem řekl, tři jsou dílo péra tvého. A více mně takovým šejdířstvím nehněvej. Měj se dobře

Ladislav.

V srpnu 1826.

Ještě-li pak žiješ tuto?
Tě-li povolal již v temnici
Lenochujícího Pluto?
Starý básník.

Tvůj poslední list šťastně se dostal do mých rukou, ale ne v Praze, nýbrž na Bydžovsku. Jedva jsme opustili Teplici, již zas na venkov. Myslil jsem, že opět na mne lístek od Vlastimila čekati bude v Praze s příchodem mojím, ale kde nic tu nic. Doufám, žes můj list ze Skřivan před 14 dny psaný obdržel, a tus měl nač odpisovati, za to mi musíš psáti dvakrát po sobě. Právě dnes jsem probíral všeobecné noviny, a důležitá mi v nich byla zpráva o loňském zbouření v Rusích. Díka Bohu, že se to před časem vyneslo. Tím by se bylo to krásné mocnářství náramně zahubilo. Ubohý Alexander ale, jak ze všeho poznávám, padl obětí těm šílencům. To morové povětří z německá tam převanulo, — a již z té příčiny dvojnasob mi to hnusné. Říši ruskou chtěli rozkouskovati, a na způsob německý v malá knížectví atd. a v spolčený stát (Bundesstaaten) rozdrobiti. K tomu měly připadnouti též Čechy, Illyrsko etc., rodina pak carská zcela vyhubena býti. Již máš na tom dosti. Vůdcové a náčelníci toho, nazvíce vojenští důstojníci, jakož i celé to spiknutí pouze co do síly ve vojště záleželo. Minulý týden mi psal od sv. Jana poprvé Plánek, a vynáší nad míru tvé sv. Marianské Eldorado, že by mi věru chuť přišla k tobě zaběhnouti, kdyby jen trošku možná bylo. Ale brachu, s láskou jsi se dobře neukryl a Plánek má nos, který fermeže dobře čije a rozeznává.

Zde ti opět 2 dílky Shakespeara posílám. Cizé divadlo posud nic, — snad přestane, nemajíc dosti odkupu. A co činíš? tyť se z hola nad spisovatelstvím zapomínáš, jiní jako n. p. pan Ziegler (jeho slova) vydávají ročně 7 knih, a ty jedva za 7 let 1. U nás, bez toho ti to v oči bíti a v srdce tlouci musí, za dlouhé časy nic pořádného nevyšlo, a zdá se, jakoby literatura báťuškova všecko byla zavřela. Ano pan Dobrovský již zaslal do letopisů rakouské literatury posudky Šafaříkovy a Jungmannovy literatury; jsou prý mastné t. j. palicú bijície.

Všechněch oči nyní zde obráceny k novému roku, s nímž se národní časopisy muzejní líhnouti počnou; zvláště na český jsme žádostivi, tu se budou vášnivé kameny v povětří potýkati. Kdos mi tu povídal, že prý zde máš Kochanowského threny v censuře, a mně nic nedal o tom věděti? Počkej holečku, nabereš ode mne.

A již tě líbám a objímám očekávaje tučného listu od tebe co nejdříve. Měj se dobře. Tvůj

Ladislav.

Poručení od Chmelenského.

V září 1826.

Z pouhého předsevzetí jsem ti, milý Vlastimile, tak dlouho neodpovídal, nebo jsem myslil, že i ty z pouhé nedbalosti a zapomnělivosti neodpisuješ, ale kdybych byl věděl, že toho jiná příčina, jakož v svém posledním listu udáváš, tuť bych se byl věru nemohl zdržeti a již nejednou tobě byl, aspoň dosti v krátkých výrazech, se ozval. Nerad jsem z psaní vašnostiného o nemoci, kterou jste navštíven býti ráčili (!), porozuměl a Vašnosti takového nedostatku věrně nepřeji, tak tedy piši i já po pánu z Žerotína dávaje na jevo radost, že zas uzdraven býti ráčíte. A kdež pak bolelo? co chybilo? — hm, hm! Myslím, že působil jed proti jedu. Tvé hospodářství zvláště nyní bych si přál jen na 24 hodin spatřiti, mám divné snění o ledačems, a časem o tom podle tvých listů myslívám. — V pádu však tomto radou přispěti nemohu, tys zběhlejší, jednej prozřetelně, a hlas tvého vlastního svědomí buď hlasem tvého nejvěrnějšího přítele. — Z ohledu tvého stavu, můžeš se svým rozumem dobře spraviti, a tu bych ti darmo kázal o věcech, kterým sám lépe rozumíš, to předc podotknu, aby se vystříhal podezření, utrhání, zlého příkladu; nebo pro tyto věci lid, kterým otočený jsi, nemívá toliko dvě oči, ale je stooký, a podle toho sem a tam šoukání již zajisté své úsudky tvoří, a vím tedy, že bys nechtěl pro menší dobré, větší zlé sobě ustrojiti. Důvěra, kterou množství v nás skládá, za mnoho stojí, a ztracená nenabude se více. Mne to však velice těšilo, an z dvojích úst veliké chvály jsem se doslechnul, kterou tobě osadníci vzdávají. Učiň se jí v každém způsobu hoden. To jest vše, co nezkušený Tvůj přítel v těchto okolnostech pronésti v stavu jest, v tom však ti zouplna přisvědčuji z vlastní zkušenosti, že nejvíce v pádech takových drahého času a života na licho běží; nebo vášeň ta nezbavuje nás toliko času, který s osobou potrávíme; toť by byla částka nejmenší, a mohla by se k zotavování přičísti; ale více toho, který v nepřítomnosti její zbytečně prohráváme; neboť což jest

do času, když mysl pokojně neplyne po toku jeho. Buď bedliv, těžší boj vede muž proti ženě, než žena střehoucí se před mužským. — Mne chceš v listech mých viděti v mých okolnostech? Inu představ sobě člověka v nejvšednějších okolnostech jak včera tak dnes, nespokojeného s sebou i s světem — (více říci nechci, ačbych mohl bez urážky pravdy), — který nejméně dvakrát v témdni do Volšan chodívá a t. d., který vidí patrně ducha i srdce své klesati a nemá čáky k dnům lepším. Sonst geht alles passabel, leider passibel! Ohlášení národních časopisů bez pochyby již budeš v rukou míti; jsme tu žádostivi, a bude-li jen polovic pravda, budeme spokojeni. Myslím ale, že nebude rukou, které by na vystavení té věže pomahaly, aspoň není k obávání, že by pod tíží svou měla klesnouti.

Na eolínu jsem se tázal v Jezuitské ulici u instrumentáře Vebra, jednoduchá z měkkého dříví za 8 zl., jinak není žádná prodajná k doptání. Já pak sám dosavad nevím, jak to zvíře vyhlíží; toť si potom předce k tobě zajdu, abych uslyšel, jak tě vítr naučil na ní hráti, aneb ty vítr. Na jaké ty to oslady života nepřipadáš! Zde posílám žádaný dílek Shakespeara. Obdrželi jsme sem opět Dziennik Warszawski, kdež v čísle Maj. 1826 se nalezá sbírka národních slov. písní překlád. z našich Brodzským. Strýcovy žalmy se dotiskly a nyní se tiskne Bruncvík podle nejstaršího rukopisu. Na Musejní čtvrtletní časopis český bezpochyby předplatíš. Tvůj

Ladislav.

V říjnu 1826.

Dodavce tvého posledního listu mne nezastihl doma, a protož jsem nemohl s ním mluviti, pravili mi domácí, že jest polní duchovní, čili lépe vojenský, ale kde bytem zapomněli. Pan Kamenický tě jak náleží přelhal, aspoň bezděky přelhal, a to jest ještě dobře; nebo já každému svému pomocníku a sběrateli musím na rozum podlé rozumu klásti, že hodlám co nejdříve vydati, aby pospíšil u sbírání, třeba potom to „co nejdříve“ několik let potrvalo. Kdyby bylo asi 15 českých ještě a hezkých, bylo by již snadno pomysliti na díl 3tí. Z jinoslovanských mám již hezké věci po hromadě. A právě myslím tuto po zimních večerech to srovnávati, překládati a v řad uvésti. Nech Heloisy a hledej raděj místo hub a hub . . . písně a kaž sobě zpívati a jiným. Palacký nalezl v archivu Třeboňském některé písně (uvidíš je v časopisu muzejním) z 15. věku, ale mně se nezdají zcela národní, jsou cos jiného než kralodvorské a než naše novější; nalezám participialní konstrukcí etc., což nerado v národ. písních bývá, však jsou dosti důležité pro památku toho věku

a dvě mne velice zanímaly. Palacký ti, tuším, též poslal aviso tištěné po někom, jak pravil, což jsi neobdržel? Cena pololetní jest 1 zl. 15 kr. stř. a již jsem předplatil, však na tvé jmeno, an jsi mi nepsal, kdo ten druhý. Prosím tě, pobízej ještě některých známých k odbírání, aby více bylo na český než na německý. Čiňme to ze vzdoru. Považ, již bylo na tom, že toliko německý časopis měl vycházeti, sám pan president hrabě Sternberg na to nalehal, ano prý české publikum nemiluje literaturu a že by se tím náklad darmo vedl; ať tedy jest ten dobrý pán přesvědčen, že i my trochu k čemus lepšímu se znáti chceme. Tento hlas Sternberkův může míti, buda dobře roztrouben, dobré následky; náš hodný baron z Bratřic všecky své známé jako z pokuty dohání, až mu předplacení vysází, aby prý podle jeho slov, netoliko pekaři a mlynáři, ale též vyšší a aristokratové mezi předplatiteli se nalezali. Jest to pošetilost, ale teď platí, co platí.

Vzhledem Uranie bych neradil ji překládati z mnohých příčin, ač báseň sama v sobě dosti výtečná. Předně by mnoho ztratila, a didakticky rozdílen jazyk zcela německý a český, a za druhé nejsem tuze laskav na tyto poloviční práce, které pomícháním ani básně ani filosofie nejsou. Vynaložraději trud ten na něco líbeznějšího i prospěšnějšího. Zvláště bych rád viděl, aby ještě jednou do Bürgera zabloudil. Ony dvě balady paucis mutandis jsou vzorové dobrého přeložení, pravím bez pochlebenství a bez předsudku. A tak i jiní soudí.

Noch einmal sattle du den Hyppogryf der Musen.

Ladislav.

---

12. listopadu 1826.

Těmi p. předplatiteli bys mne byl hnedle tak pomátl, že bych hnedle byl nevěděl, co kam a kterak, ačkoliv jsem celé své matematické umění dohromady sebral, předce jsem se za hodnou chvíli narozmejšlel. Za to tě Palacký pozdravuje, a mimo to uctivě žádá, aby též něčím do časopisu přispěl, tak aby též tvoji předplatitelé co čísti měli. Tedy se vem za lyru, a pěj a zvuč a hromuj, a hleď mimo to, aby i mne v témž časopisu zastoupil; pochybuji, aby moje jmeno tam vklouzlo. Mám hojných příčin toho se varovati, a první prozatím jest nejdůležitější, že mi nit vyšla a Musy vystydly. Čeho se tu nejvíce bude nadíti, jsou historické — kusy, — o jiné bude trochu nouze, ačkoli pan vydavatel již o několik tónů popustil, a šumuje a nabízí, kde může. Ctižádostivý vlastenský spisovatel každý tu najde příhodné rejdiště, ano lze se domnívati, že hojně do rukou čtenářstva přijde, ale také nikde se nevystaví tak na

obecní sudbu jako tuto. Mně pěkný letošní podzimek mrzutě a smutně uplynul, samé nemilé zaměstnání pro chleb vezdejší — — tak lacino musí člověk v těchto okolnostech drahý čas prodávati, a ještě má za odplatu nevděk. Smutný, smutný to stav můj, milý příteli! ještě mi nikdy tolik malomyslnosti nebylo, jako nyní, a kde tu možná na cos vyššího pomysliti. Útěchy a naděje k tomu odevšad žádné, leda by člověk tím těšiti se mohl, že ještě hůře bude. Dosti té jeremiády, — aspoň tvé srdce mne polituje. Ještě ti něco projeviti musím, jinému, vím, by to dalo látku ku smíchu, ale znám já tebe lépe, že jsi cvičenější u všelikých jemných jak blažených tak truchlých citech, než kdo jiný mi známý. Bylo to 2ho tohoto měsíce z jitra při slavení památky dušiček v kostele. Že by komu tak býti mohlo okolo srdce a mysli, nikdy bych byl nepomyslil. Co mne tu objalo, posud pochopiti nemohu. Při vstoupení do kostela byl jsem úplně klidného ducha, ale brzo, než půl mše přeběhlo, divné myšlénky se zarojily ve mně — ta slavnost, smutná hudba, — můj otec — ta světla, ač na obřady jindy mnoho nedržívám, předc se mi tato dosti skrovná daň milým zemřelým tak vážná a pěkná zdála — pak myšlénky o vlasti — o člověku — a co ještě jiného a mně milého již ani sám nevím — tak mne to vše oblehlo, že z počátku slzami úlevy jsem si činil, pak i ty přestaly, a nelhu ti, povím-li, že jsem byl u vytržení a zcela zmámen, — jiné ponětí sic o vytržení nemám, a bylo mi tak, že jsem si nic nepřál, než umříti a umříti. Pak mi bylo u vnitř tak úzko a těsno, ba samé zdi se mi zdály, že ke mně blíže přistupují, že ledva tolik síly a smyslu jsem konečně nabyl s velikým přemožením sebe z chrámu vyjíti. Co to vlastně bylo, nevím, mně nebylo jak živo tak, a těžko, ba nemožno zcela tobě cit ten vypsati a nějak představení o tom dáti. Nedej bože vícekrát toho zakusiti, zvláště v neblahých hodinách a okolnostech. Příteli můj! věř mi, že každého člověka, kdoby sobě v takovém okamžení života ukrátil, slušno za nevinného uznati, a přihodilo-li se takto komu v tu nešťastnou myšlénku upadnouti — bratrskou a nejsrdečnější slzou bych hrob ubohého poctil. Podivný jest stroj ducha lidského, a v těchto dnech blaženější člověk, kdo méně má citu, než ten kdo více. Z tvých důležitostí zprávy znějí hezky. Bůh ti dej síly a pevný úmysl. Práce, milý druhu můj, jest pevná hradba, které se každý buď lahodný buď zpurný nepřítel štítí a v útoku ustává, a není mi divno, že onen zpěvec ji mezi své ideály klade; onať toho zasluhuje. Slova ta jsou příliš lahodná, abych je nenapsal, ač vím, že jsou ti dobře známa:

Und du, die gern sich mit der Freundschaft gattet,
— — Wie sie, der Seele Sturm beschwört,

Beschäftigung, die nie ermattet,
Die langsam schafft, doch nie zerstört!
Die zu dem Bau der Ewigkeiten
Zwar Sandkorn nur für Sandkorn reicht,
Doch von der grossen Schuld der Zeiten
Minuten, Tage, Jahre streicht.

Každé slovo zdá se mi tu ryzí zlato. Prosím tě, vyhledej si celou tu báseň, a nábožně ji přečti. I mně práce nade všecko a dokud dech ve mně, neustanu býti vroucím ctitelem této nejsličnější bohyně.

V Dubrovníku se tlačí epická báseň Osmanida Frant. Gondoly, která 200 let v rukop. ležela. Budou 3 díly. Cena bez přisílky 4 zl. v stříbře. Ten samý vydavatel slibuje též i mnohé jiné básně vzácné illyrské dosud v rukop. vydávati, podařili se mu tímto. Práce je pěkná (Osman.), některé kusy jsou mi známy z Appendini. — Máš již v rukou Macháčkův Commentár na Horacovo „Ad Pisones," kdež se i české přeložení toho ale trochu hubené nalezá. V Uhřích má vyjíti Panslavica grammatika, kde a od koho, ještě nevím. Nyní studuji Ulfilovy Evangelia k vůli slovanskému. Ty máš ošklivý obyčej, kdykoliv se tě oč táži v listech, nikdy mi ničeho nezodpovídáš, a mimo to ti často o lečems piši, žebych též rád tvoje mínění slyšel, a to všecko u tebe jakoby nic. Podruhé ti nepošlu nic než holou slámu. Vím, že si toho nejspíše všímneš, zpropadenče! —

Čeká na brzkou a hojnou odpověd Tvůj

Ladislav.

1827.

23. ledna 1827.

Dnes sobě, milý ty! více pohovoříme, nežli jsem onehdy mohl; vím, že se na mne mrzíš, na mne vahavého, líného a dvacet jiných —ého (mezi co i zamilovaného) dopisovatele. Zajisté má milostná dívka tolik mi času ubírá, že se všem listům jak možná vyhýbám, čas do času stále odkládaje, a kdyby mne již hanba sama nedoháněla, věř, žebych ještě ani tobě dnes nepsal. A jakáž to dívčina? — Milý brachu, víš, tamta na jezeře! — Již jsem se na samých takořka kradených chvílkách paterem zpěvů prohnal a nastupuji právě dnes šestý a poslední, a rádbych i ten již za dva as měsíce, totiž do jara dohotovil. Pak přijedu šesterem, jakož svatosvatý úmysl mám, asi na tři dny k mému Kamarýtovi. Ještěs mi ani nepsal, jak se ti moje přeložení líbí, a již jsi celý zpěv v Poutníku četl, a což můj Karthon? Bodejž tě hodně Chvalbuchta ustrčil, abys mne předc jednou pochválil. Není-liž to k zlosti, že se u tebe

sám o chválu domlouvati musím. Ale ty mlčíš, jsa nejspíš ještě cele omráčen a omámen těmi cudnými věcmi! — Ouško klebo propadený! — již se tě neprosím o pochvalu; pochválil jsem se sám; a tak jsem tě notně potrestal Zoile! že mnou a mým tuto perem psanou chválu čísti musíš.

Kralodvorský Rukopis překládá jistý Anglik (Browen? myslím, že tak) do angličiny a též Srbské Vukem sebrané písně. Dobrovský trochu sem tam po čele. Jeho recenze na Jungmanna a Šafaříka denně z Vídně čekáme. Ondyno jsem byl u něho a srdečně jsem se zasmál: „Ich weiss nicht, was die Leute nur mit den serbischen Liedern haben wollen, — das hat alles der Kopytar so ausgeschrieen, dann haben sie dem Göthe was weiss gemacht, und jetzt machen sie so viel Lärm. Und es sind doch nur Gassenhauer! Etwas anderes sind die russischen, die haben doch noch in der 3ten Person sing. das alte ть. Vidíš, tak posuzují grammatici básnické plody. To jsem ti, tuším, již psal, že Palacký učí nejvyššího purkhrabí česky? — S časopisy mu to ale nechce po vůli — stěžuje zle na nedostatek rukopisu a nevím, vyrovnají-li se budoucí prvnímu. Jak se ti líbí Veselá chudina? — Mně výborně! — J. se na něj zle zlobí, že mu samovolně (o klasic.) mnohá místa vymazal, která byla duchem závěrku psaná. A tak mnozí jiní, nebo pan vševěda Palacký přistřihuje skoro každému po líbosti a svém vkusu, a tím se tedy mnozí zradí, an bez toho velikou mezi našinci nelibost k němu z mnohých příčin pozorovati. Což dělá tvá harmonika? a máš-li pak kytaru? aby i tys mně zahrál, kdyžby n. p. vítr nefoukal. Což bych ti o jedné věci velmi rád zprávu dal, ale necháme si to na sejití. A což aby ty ještě ten masopust si do Prahy na operku českou zaskočil? — —

Šafaříkovy literatury již se tlačí 2hé vydání. Mimo to vyšla též krátka všeslovanská gramatika v Uhřích, ale ještě ji tu nemáme. Kroka se tiskne 1. arch. Sedláčkova fyzika II. díl, kdež i Preslova lučba se dotiskuje. Neureuter chystá do tisku „Pope o člověku“ přeloženo od Tablice. Museum hodlá na časopis dávati honorar, tuším, za arch 4 dukáty. Na český je posud předplatitelů 500 + několik, na německý 200 — několik. Počet se jim tedy protrhl! — Plánek mi zas po 4 měsících jednou psal, že cestoval Velešínskem, Rožmberskem, Čertovou zdí, Krumlovskem atd. Ve Velešíně v neděli slyšel kázati Marchala ale nemluvil s ním. Píše prý selanky, jak Nymfy s Fauny po větvičkách skáčí. Za dvě latinské knihy ti děkuji, ale nebylo mi posud chvíle ani je přehlednouti, ty to děláš jako má máti, kdy mi nemá co psát a chce, aby se posel u mne zastavil, tedy mi pošle po něm jeden škvár z mých doma nechaných kněh

Aspoň se mi to tak zdálo, a srdečně jsem se nad tím zasmál. Chmelenský a Hanka tě pozdravují.

Já zas tě srdečně líbám. Tvůj

Ladislav.

---

19. března z rána 1827.

Kýžbych já dnes byl u tebe, abych s tebou svátek tvůj mohl slaviti! Tubych se hned za svitání před mého Josefa postavil a jemu takových veršem uhlazených přání nablahořečnil a poklon nohama a rukama našoustal a navykládal, až by ho to samého srdečně těšilo a rozesmálo. Ale ne! ani slova bych neřekl, ale takovou upřímnou hubičku vtiskl, která by více v sobě obsahovala, než to nejskvostnější přání, a tu ti tedy aspoň dnes hned za jitra v duchu jsem odeslal, s celým přátelským srdcem. — Věř mi, bratříčku, že mám sv. Josefa přede všemi jinými svatými a světicemi v největší uctivosti, a může býti, že i on svou laskavost ke mně, an též z tesařské rodiny pocházím, na jevo dává, jakž by to medle jinak vyložil, že nejpěknější částka mé lásky se víže na samé Josefy. Jak náleží pěkně se mi to s Josefy podařilo a posud daří! — Vysoko zvláště u mne tři Josefové, a mezi těmi jeden nejvýše. Uhodneš je snadno. I volám tedy i já: Ratolest kvetoucí jest Josef; syn rodičky kvetoucí, kteráž podle studnice roste. Mladistvé vyhánějí ratolesti jeho, vyhánějí na zeď! — Dnes jsem se, jak vidíš, rozjozefoval, a kdyby po mé jíti chtělo, i má kochanka by se musela Josefka anebo delikatněji Josefina nazývati. Ale to jsem si předevzal, a sice dnes ráno předevzal. — — první — — — — — — musí se Josef nazývati. Jen se směj, čtveráku. Neumru-li a nesešedivím-li do těch časů, neudělám jináče. — Včera jsme byli večír s Chmelenským u bátušky, a kdyby podle našich přání jíti chtělo, musil by nám tu ještě 50 let zůstati a jak nejblaženěji se míti. Na noviny jsme velmi chudi, ale divadlo nás nyní zas trochu obživí. Prostřední svátek „Dráteník;“ a co dále ještě nevím. Vědomo-liž ti pak, jak nás taškáři, něm. novináři, rozkřičeli, tam stálo v rakouském pozorovateli, že ona v Rusku ztropená bouřka měla za účel povšechné sjednocení Slávů (einen allgemeinen Slavenbund), já ale tomu nevěřím; nebo, kdyby takového co bylo, zajisté by i mezi učené Čechy nějaké šepty byly zalezly, ale není ani té nejmenší potuchy. Jen daremně nás ti oslové zostuzují, a nepochybně jim jsou Slované příliš trpělivi. Král náš prý nebezpečně nemocen. Jestli by chtěl jaké polské klasické knihy dostati, máme tu nyní příležitost. Korn je vydává ve Vratislavi a pěkně a ne draze. U nás jaksi rovnodennost v literatuře, ani teplo ani

chladno — nového nevychází nic. Poutník však Slovanský. — Bůh tě žehnej. Líbá tě tvůj

Ladislav.

Litevských písní už mám 40 přeložených (všeho jich 86) a míním do jara, dáli bůh, s nimi hotov býti. Zde ti zas několik místo vázaného. Ať mi povíš, jak se ti líbí.

---

27. března 1827.

Maje již pevný úmysl o svátcích těchto s tebou se viděti, nemnohými slovy podotknu co nejpotřebnějšího. Zde ti posílám tedy žádaného Ivanhoe pak cos měl u Kamenického a pro zábavu jeden dílek Rousseau'vých spisů a sice na splacenou za Argenidu. Příčina mého dlouhého mlčení byla, že jsem já tebe do Prahy pořáde čekal, a tak jisto, že kdy někdo dveře otvíral, již jsem myslil, žes ty to. Mně toho brouka do hlavy vsadil Neureuter, který mi pravil, žes mu psal, že co nejdříve do Prahy se chystáš. Na zelený čtvrtek odpoledne hodlám tedy já spatřiti Tábor a utěšené Klokoty. Všecko však záležeti bude od povětrnosti příznivé. Bude-li zlá cesta nebo plýskotice, museli bychom ovšem radost poručiti větrům. Nu, a pak si toho napovídáme a nazpovídáme — o Bowringovi — o Rossii, — o theologickém a jiných časopisech a t. d. a t. d. Také o našich národních písních. Nezbíráš více? Po svátcích hodlám pak prohlédnouti své národní zápisky a podívati se, již-li čas, stloukati na třetí dílek. Jungmanna myslím někdy požádati, až jej v dobré míře naleznu, aby ti tedy něco na lístek napsal; Palackého ty si dožádej sám; mně nelibo, oč jej žádati. — Bereš-liž Kroka skrze ruce mé anebo odjinud? 6tý právě vyšel. Kritiky Dobrovského jsou hodně hrubé.

O všem o jiném za dvě neděle více Tvůj

Ladislav.

---

4. dubna 1827.

Na maličký Tvůj dopis, zas malý odpis. Tuším, žes byl proto velmi spory v slovech odkládaje je na můj příchod. Ale zmejlil jsi se! — Zlé povětří, překážky, a t. d. Však ne! ne! přijdu a jistě přijdu na každý pád možný! — a abys věděl, přivedu nebo přivezu ti hosta s sebou, který též chce Starý Tábor a tebe viděti. Hádej koko? — P. Kucharského, který právě včera zas do Prahy se vrátil ze svých Lužických cest. Budeš nás moci přehostiti? Dlouho však ti nepříležitost dělati nebudeme, nebo za 3 neb 4 dny zas se odpravíme. Na zelený

čtvrtek tedy nejspíš odpoledne, doufá s větší radostí uvidění tebe dále promluviti. Tvůj

Ladislav.

---

12. června 1827.

Což sobě asi myslíš, že tak dlouho nepiši? A jakáž jest to délka? dva měsíce. Uč se a přivykej strádati mých listů; z Ch — va nebude snad ani za tři měsíce jednou. Především ti děkuji za tvou ochotnost všecku, a za vyčastování, kterés nám o svátcích proukázal. J. Kucharský ti velmi vděčen; i já též za hádku, kterou jsme vedli, o které ty ale již mlčeti velíš. Což by to byla bez koření nedobrá hostina! Vlastně tys toho příčina byl sám, kdybys ty byl protestanty zastával, bylbys viděl, jakbych já se byl o protivnou stranu zasadil. A nyní o tom dost. Kucharský se odebral posledního máje odtud do Vídně, a kázal mi tobě všecko dobré a pěkné vyříditi. Navrátivšího se od tebe do Prahy očekávalo mne již psaní z Londýna od Bowringa, který mne žádá, bych mu u zbírání českých básní a zvláště písní národních byl nápomocen. Učiním, co mohu; ale probíraje naše umělecké dosavadní básnictví zhrozil jsem se, jak málo prací máme, které by za přeložení stály, a jedva možná mezi onémi 300 básníky, jak se troubilo, 30 řádných naleznouti básní, kteréby jen poněkud cizozemským po boku státi zasluhovaly. Poslal mi též Bowring posudek svých srbských přeložených písní v Literary Chronicle, které veliký hluk v Anglii dělají. Že jsem tímto časem nelenošil, ukazují vydané drobnůstky, které ti tuto posílám. Slovník Polabský již jest sestavený a nyní začínám na čisto pracovat a opisovat; jsem žádostiv, jakou mi p. Šiškov udělí zprávu, nebo jsem v listu psaném k němu podotknul, jestli by akademie ruská tyto ostatky vyhaslého slovansk. jazyka chtěla tisknouti. Psal mi též nedávno Seiler z Lipska, kterého mi Kucharský velmi chválil, a radby vydal zde v Praze Lužickou anthologii, a sice českou literou, spis ten ale jinak by se tu tisknouti nemohl, leč podporováním a předplacením. Již mám umluveno asi u 15 z našinců, kteří předplaceti budou, a sice nejméně na 5 výtisků každý, tyť se též na několik vydobudeš. Jest to spasitedlný skutek, trochu těm ubohým uhněteným pomahati. Jakž s musejním časopisem? Budete předpláceti dále? Třetí částka již se tiskne, 12 tam Kollárových nových znělek, pak cos velmi pěkného z dějiny české z časů Poděbrada! — S druhým vydáním mých básní zase posečkám, ač již ke druhému vydání jsou všecky censurovány; hodlám, až se mi trochu práce umenší, zase trochu do básnění se dáti a sbírku tu ještě pokud možná rozmnožiti asi na 8—10

archů. Theologický časopis s budoucím začne rokem. Plán jest hezký; to bude pro tebe pole! — Doufám, že aspoň tu budeš hojnější — — — Vyřiď příležitě mé uctivé poručení na vel. P. Halíka a pana školního direktora. Líbá tě

Ladislav.

---

24. července 1827.

Ty nepíšeš; což mi činiti? Nebudu též psáti; já se před světem snadno pro množství prací ohradím, jak ale ty, maje o mnoho více kdy, obstojíš, nevím. Jindy, věda dobře, žes pracemi zanešen, nebral jsem ohled na to a psával jsem dle líbosti třeba tři listy za jeden, a ty by měl nyní to samé činiti. Však těš se, neobdržíš dříve můj list, až nejméně dva psáti budeš. A nechceš-li, nech tak. Umímť já to sobě jinou stranou nahraditi, že si ani celý týden nezpomenu jednou, přijde-li list od tebe. Celá sbírka tvých dosavádních listů leží u mé postele, a každý den před usnutím z uspořádaných chronologicky tvých listů dva nebo tři přečítám. Nepiš si, má fantasie jest tak přeludná, že si po každé představuji, že právě teprva nyní tyto listy dostávám, a považ si tedy, v jak valném dopisování jsem postaven a jak v blahém! As před dvěma nedělema mi psal p. Bowring. České věci již obdržel, a již o přítrž pracuje. Poslyš, co povídá o českých národních písních. *Jai été très frappé de la simple beauté de plusieurs pièces que je trouve parmi vos „Písně národní“ et je crois qu' elles ferent plaisir à mes compatriotes et au peuple au delà de l' Atlantique.* atd.

Bowring jeví vůbec velikou líbost nad našimi věcmi, — a piše, živli bude kolikos ještě měsíců, že nebude více literatura česká u Angličanů neznáma. Považ si, tedy až do Ameriky přijdeme, a tam budeme známi, jsouce neznámými ve vlasti. Však něco hroznějšího hrozí. Prof. esthetiky v Praze Müller hodlá peprnou recenzi do musejního německého časopisu na naše ubohé písně psáti. Konec tu bude Slávě; a to nenahradí ani deset Angličanův. Dej na to pozor, vyjde to ve svazku buď Augustovém, buď Septembrovém. Jak jsi spokojen s 3tím musejníkem. Pro mne tam více trní než zrní. Palacký — — —

— —

Ondyno přišed k Jungmannovi a vida jej pilně pracovati na slovníku, pravil: „Jen pracujte p. profesore, doufám, že nebude váš slovník pro moly pracován, aspoň já se vynasnažím, aby ho museum na svůj náklad vydalo.“ Ondyno mne přemlouval, abych mu něco v proze pracoval pro časopis, as tak prý jadrně, jako byla Krkonošská literatura. Já mu: „To jest práce, při které není mnoho

cti k nabytí; leč by jste mi hodný honorár platili.“ Otočil se, zamlčel se a začal jinou. Ode mne mnoho nenabere. Zvláště proto, že s mnohými z našich srozuměn jsem, raději k hanbě musejních vůdců ten časopis zajíti nechati, nežli ním ještě více němčinu ploditi. Proč nevychází v rovné míře s německým? Národ nezakládal museum německé, ale české. A tudy co vybývá z českého (ano na český 532, na německý 212 předplatitelů) na německý přiraziti se musí. Však tuším, že věčnost ani českého ani německého dlouho trvati nebude. Mnoho-liž tobě již písní církevních? neuchabuj, a čiň pěkný výbor; raděj méně a valné. Na čelo musíš postaviti: Kde jsi potěšení, můj Ježíši; ale všecky s melodiemi, zvláště při našem církevním zpěvu to hlavní věc.

Ze Shakesp. krom 10 dílků ještě nic nevyšlo. Jde to asi vahavě. Na ceduličce jsi psal, že posíláš naň 1 zl., ten však nebyl; toliko na 7 vytisků musejníka bylo a ty jsem po židu odeslal. Kucharský od svého odchodu z Prahy ještě nikomu nepsal, nejspíš roztrousil myšlenky na Prahu po cestě. Tiskne se: Turynského Angelina übersetzt von Macháček!!!! — Rokosovy básně — miseria! Jak vidíš letošním rokem velmi špatné žně. Kralodvorský rukopis se bude tisknout v Frankfurtě staročesky a německy s předmluvou starého Göthe. Göthe chválí ve svém: Über Kunst und Alterthum Kollárovy znělky podle přeložení Wenziga v musejníku a přikládá: Schade, dass man uns nicht auch das Original beigefügt hatte. Z Ruska posud nic. Nevím, jak to asi vypadne anebo tintili vantili. Šafařík chystá 2hé vydání se znamenitými proměnami a dodatky. Vuk mi psal nedávno z Vídně, a hodlá co nejdřív k nám přijíti. Tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

Říjen 1827.

Toťby mně letošního roku štěstí bylo mnoho přálo, kdyby mne můj Ladislav opět byl navštívil! a kdo ví kam a kudy bych se s ním nebyl v rozkoších toulal. Ty tomu víry nedáš a směješ se nadávaje mi snad peciválků, ale poslechni: Navštivil a viděl jsem Bechyni, Tejn — Vorlík — Velešín — Krumlov — Blansko! Meištein! Zlatou Korunu. Musím ti mou cestu něco zevrubněji popsati. Do Klokot přišel, jak tobě známo, *Vacek* s mnohou radostí vítaný, an u nás a na vůkol takových vlastenečků pořídku. Z Klokot chtěl jíti s jedním táborským bohoslovcem na Tejn a odtud po vodě na Vorlík. Já bych se ještě nerad s ním byl loučil — i odhodlám se a jdu s nimi. Však v Tejně nám sklaplo, čekáme dva dni a ona pořáde *Vltava jará*

a voda velká — my tedy rozžehnavše se s doufanými stráněmi a pohodlnostmi — jsme cachali pěšky. Přece jsme nelitovali, v ustavičných rozmluvách vlasteneckých a v zpěvu cesta se nad pomyšlení krátila, i nohy při písních *dráteníka*, a střelce kouzelníka a prostonárodní musy jakoby hrály a tancovaly. Aniž tou cestou nám nechybělo na pěkných krajinách a vzácných rozmanitostech české přírody. Došli sme do vesnice *Kučeře* — pamatuj si — do Kučeře — hodinu asi od Vorlíka, přichýlila se noc a my na hospodě zůstali hospodou. Lidé hodní sprostí Čechové uctili nás jak mohli; po večeři přijel s pole Honza, as patnáctiletý jonák, usadil se u kamen. My s Vackem jej pozorujem, loudíme se k němu, a: Honzo! umíš-li pak zpívat! Ó je! kdožby v Čechách neuměl zpívat! Umí dost, vykřikla jeho máma. — Nechtěl, nechtěl ale spustit, až pak stříbrný groš mu citeru — či jazyk rozvázal. To byl večer! to byla přirozená zpěvohra skoro až do půl noci! Některé památky obdržíš od Vacka. My jeden na druhého hlídáme, divíme se, plesáme v srdci až nám oči slzely. To jsou bardové! věru, právě bardové! nebo na všeliké naše dotazování, kde se ty písně učí, kde zpívávají atd., k našemu největšímu divení nám vypravuje, že jen tak z přiskočení, ze zaslechnutí, a mnohé že sobě skládají sami! a tolik rozdílných, nelehkých nápěvů pamatovati — to jsou hlavy! ano v letě prý i když přijedou z polní práce, na návsi sejdou se ti bardové, a zpívají jako o závod, až je přemůže spánek, a tu — lehnou na pažit; když je zas jitřena zbudí, jdou po své práci. Co zvláštního při tom, že při tom sedání bardů žádná děvice ukázati se nesmí, u muzik ale jsou milované, ano nevyhnutelné. To je život bardů! „S naší lyrou za kamna!“ jsme sobě špytali, „básníku pod lavici! poslouchej co národní musa pěje!“ — — Kdybych to od těch prostičkých lidí sám nebyl slyšel — anibych tomu tak lehce nevěřil. Budeť on ten samý způsob, ten samý život v jiných mnohých vesnicích naší vlasti. Také znamenati sluší — že ze všech těch písní co nám zpíváno, ani jedna, ani slovo nebylo urážlivé mravům a čistotě. Tu měl poslouchati Rittersberg! Hle jak se nám ta cesta mimo vody odplatila. Druhý den dospěli jsme na Vorlík. Jak se nám zde všecko líbilo — to popisovati darmo, to někdy ohledati musíš sám. Jen poněkud žel, že jsme hodného vlastence P. Slámu nenašli doma. Za to ale — za to jeho hezounkou schovanku — holka jak pucka, jak míšenské jabličko, ta nás tedy prováděla po Vorlických stráních celá jsou nadchnuta vlastenectvím od svého strejce a námi ještě víc rozhárána.

Vedla nás i na *Čertův most*, pod nímž hrozitánský sráz, divokrásná příroda: „Tu by se škůdcové Němci výborně metali dolů!“ pravil jsem, a ona se smála, že i skály nad tím se zra-

dovaly. Potom jsme trošku milkovali, a pospíchali zas k svatým Klokotům. Po třech dnech jsme se neradi s Vackem loučili, a po tom rozloučení odjel jsem i s mými sestrami k slavnosti Svatováclavské do Velešína. Odtud jsem se podíval na vůkolní jmenovaná místa. Nejvíce mne zajalo Blansko. Byl den právě co zrcadlo, i chtíce viděti z té výsosti západ a východ slunce — přenocovali jsme v té nové věži, i byli sme účastni toho velebného divadla; ano i měsíc nám svůj východ ukázal. Po osmi dnech jsem opět s toužením jel ke Klokotům, s takovým toužením, že jsem zdaleka zhlídna Klokoty, vroucně říkati počal: Zdrávas Královno! — Abych pak o cestování kapitolu dokonal, musím ti návěští dáti, že nám ta Vorlická cesta zašmákla, a že ji dáli Bůh přes rok a sice zas okolo sv. Václava konati mínime, však takto: Myslí Vacek, že vyzve do Klokot aspoň mladého Jungmanna, jestli ne *Ladislava*, a odtud nevyhnutelně do Velešína, odtud k Budějovicům, a z Budějovic po vodě okolo Vorlíka — do Prahy. —

Smutné zprávy z Velešína! tolik pěkných březin po stráních posekáno, že mi jich líto jako známých umrlých přátel.

V Klatovech p. radní *Hukal* učí na gymnasium české řeči, jak slyším horlivě; ale nezeptal jsem se, jestli to ten, jehož některé písně hezké v Hromádkových Vídeňských novinách; také s ruskou řeči je prý trochu seznamuje, ty mladé pány. Dejž nebe, aby zas vynahražoval co Jindřichův Hradec na Liškovi ztratil. — Dostanu z Klatovska jednu prostonárodní k dudám; již jsem ji slyšel, jen že nebylo času k opsání; až ji budeš slyšet, budeš i před dudy radostí poskakovat: „Kde jsi holubičko lítala, — že jsi peříčko rozmarínové zrousala?“ dál nevím. Pak ti pošleme asi 100 přísloví, jen že ti nejspíše budou již známé; dobrá vůle plať! To přísloví o Mořeně tuším slyšeno v Budějovsku; i mně to bylo dosti nápadné. S Dobrovským ať je to jak chce, trochu a hezké trochu tepání zasluhuje. Čemu se divím? že zakysalý *ypsylonysta* zasloužilý p. *Hýbl*, který *jindy* ještě s ním strašidla honíval, *nyní* je *y* s báchory vyhodil. Victoria! Těším se na polského Kollára, totě výborný tvůj nápad, žes opatřiti dal dva výtisky; pro vždycky, když co takového bude, bez dotazování, a bez čekání mé odpovědi pro mne hleď také podílu; jakož i dle zvyku bedliv nezapomínej o všem mne dobře zpraviti co se Slovan anebo Česka třeba i zdaleka týká; víš, každá novinka nám na venku vzácná, čeho byste si v Praze třeba málo všímali; co vám všední, nám obyčejně božíhodní. Slyšel jsem cosi, že náš staroušek milý, Němec *Göthe* bude vycházeti na předplacení, prosil bych, kdyby se mi na to vyptal a návěští dal, rádbych jej držel, bude-li mi stačiti, co se vymíňuje. Neviš, pokračuje-li Rostlinář Preslův? a Slovník Jung-

mannův? Také se u nás někteří zmiňují, že velká mapa Krejbychova již prý vyšla, na kterou jsem se nedávno tázal. Kejklíř Bosko prý vám tam provádí takové kusy a divy? V Anglicku byl ještě jinačí, jak praví *Swift*, ten těm nejpřednějším pánům uřal hlavy bez bolesti a nasadil jim dřevěné, snad s rohama — to již dobře nevím — ale uši měli; a potom ty nejvzácnější dámy posadil na vochlice, a ony nic nekřičely, že by je co bolelo. Nu, bude-li dělat Bosko z řezanky mozek, a z hlav dřevěných živé — jest Vlach nad Angličana, aspoňby to bylo něco prospěšnějšího a stálo by to za podívanou.

P. P. Hankovi, Vinařickému, Chmelenskému zvláště i všem našincům povždy příležitostně vyřiď mé pozdravení. P. Vermeř, Halík, Svatoš pán z Příběnic a na Příběnicích tě pozdravují — tento do úmyslu a řeči hodný Čech, ale co do skutku — kam vítr tam plášť, musí se starati o svou mošnu.

Líbám tě, nezapomínej Tvého

Kamarýta.

(Kamarýt Čelakovskému.)

V poslední sobotu roku 1827.

Milý Ladislavě!

Nový rok za dveřmi — tedy pospíšiti musím, abych aspoň ještě jeden list za starého roku mému Ladislavu zaslal, který sice za starého roku nebyl velmi pilen v dopisování na Klokoty, tak žebychom se i my z mála tomu též způsobu naučili. Aj aj aj toť jsou noviny! také mé básně v angličině! tomuť bych se ani před desíti lety nebyl nadál, že někdy s mou harfou i v Londýnské kafírně se octnu. A jak budou vyhlížeti ty zlaté básně? arciť jakoby se řeklo anjelsky! — Ale že pak nic nevíš co bys mu k biografiím zaslal! Co nemůžeš o mně n. p. říct, že mne hned v dětinském věku naše stráně a naše lásky zpívati naučily, tus je mohl hezky obšírně popisovati, tak až by p. Bowring na celou biografii byl zapomněl, a byl by se divil, že jsem toho za folianta nenazpíval. Bez žertu, jak budu hotov s Písmy svatými, aspoň tak, abych ty nejdůležitější věci rozuměl, a jak sluší každému v tom vyhověl — podíváš se a uslyšíš hlasu lyry mé! tak budu zpívati, že to i do Kamčatky i do Paříže slyšeti bude, pak, pak nepřestanu na angličině. Zatím ale upřímně děkuji milému plavci, na jehožto lodi do Londýna jsem plaval, vyřiď mu to, kdyby snad jeho nebylo bývalo, bylbych také v moři se utopil. A pak tolik nevyhrožuj, že nepoviš, že neukážeš — — proto že do Prahy nejdu? proto zasluhuji věru, aby tím více mne lituje povídal a ukazoval, nebo to lehce sobě

pomysliti můžeš, kdyby to býti mohlo, že by neváhal i každý třebas měsíc podívati se k vám. Tak na to nezapomeň, až ta česká panenka v anglické sukničce do Prahy přijde, aby mi ji třebas i deležancí do Klokot zavedl, takéť bych ji rád vroucně políbil, nebudeš-li záviděti a sočiti. *Anutynovič* mi z Pančovy píše, že tamti turečtí Slované jsou ještě velmi nevzdělaní, falešní ano i ukrutní lidé, však také že mezi nimi pšenice a holubičky; že tam vůbec mnohem větší bída a drahota než u nás. Nb. To snad budeš vědět, že jest v Pančově měšťanostou; — běduje nad tím, že tam velmi mnoho zadlužených kontribuentů, však prý jenosti zadlužených, od nichž on již dluhů vynutil 14 tisíc — a ještě za nimi 24 tisíc zlatých, pročež on se jim líbiti nechce, což rád věřím, o literatuře a učených se nezmiňuje, toliko o jich protopopu *Konstantinu Arsenovičí* praví: Der Erzpriester ist ein aufgeklärter Mann, und desshalb manchem Verdruss unterworfen. Školy mají následující: 1. jednu vrchní z dvou oddělení. — 2. Školu pro děvčata. — 3. 2 illirské, první ze tří, druhou ze dvou oddělení. — 4. Školu vallašskou a 5. matematickou — tu učí jakýsi důstojník; a škola vrchní má zprávce a jednoho pro celý Banát. — Pak tam 1 katolický, a dva illirické kostely, z nichž jeden nově malovaný *Nanebevzetí* prý velmi pěkný, a druhý im vollkommen grieschischen Styl. Die Stadt ist gross und morastig, 1600 Häuser und Chaluppen, an 10.000 Seelen. — — Kdyby se to netýkalo města Slovanského, nebyl bych ti tak všecko vypisoval. — Kamenický tak se býti praví spokojenu s bohoslovím čili v bohosloví jako nikdy ještě nebyl, a písmo svaté i vše z toho plynoucí potěšení lehce prý mu dají zapomenouti na radosti nízké; ano že cos docela výtečnějšího jest zákon Boží než zákon práva světského. To ti zas proto píši, aby taky dostal choutku k našemu stavu, ještě nic by nebylo zmeškáno, ty však prý ne? — K opravování té ruské ody, brachu, není mi trpělivosti, buď rád, že jsem ji i s těmi neskladnostmi dozpíval; ať ji sobě opraví pan vydavatel bohosl. časop. nebo Palacký nebo kdokoli ji bude chtíti vydati. Doslechl jsem se, že mladý *Landfrass* hodlá dostati se do Tábora se svou tiskárnou — pak bych arci musel básnit ex offo, a to by zajisté ještě Pražští básníci svá díla do Tábora zasílali; k tomu by nic nechybělo, jen aby v Klokotech byla česká censura. *Kapitola o kupectví kramarská §.* Sejdeš-li se s P. *Vinařickým*, o čemž nepochybuji, prosím, vyřiď mu mé pozdravení a zeptej se ho *§. 1.* Jestli u Pražské konsistoře k dostání *Propinum Bohemiae* (on bude vědět co to), a zač? není-li to drahé, rád bych to pro sebe koupil. *§. 2.* Kdyby pan Vinařický nalezl někde nebo slyšel o lichém podzimním dílu breviaře *v quartu* (Pars autumnal.), že bych také jej koupil; mám velmi pěkné

vydání, a jen ten díl chybuje. Ale nezapomeň, je mi na tom tuze záleženo. To Proprium Bohemiae ať je v 4^0 nebo v 8^0 jakéby se dostalo. Nezdálo se ti nikdy, že sobě budeme psáti o breviařích? Předplať na *Mus. časop.*, mám teprv 5 i se mnou.

Což v židech nikdy víc nebýváš, aby mi aspoň jednou nějaké zaznamenání antiškvárů poslal; já bych tak rád ještě všeliké bohoslovecké i světské knihy koupil (za laciný peníz) a nevím, jakéby kde k dostání byly — Táborské židáky jsem již všecky obral — ale málo nabral, ač některé znamenité, také incunabula, českého nic. K novému roku novou sílu duchovní i tělesnou, novou chuť, a staré přátelství, k jeho však dopisování novou častější ochotnost! a pro naši vlast nových vlastenců a spisovatelů, starých však zachování! hodně peněz a mnoho nových čtenářů a odběratelů. — Amen! Amen!

Líbá tě tvůj

Kamarýt.

1828.

Leden.

Tento čas se u tebe omluviti a vymluviti musím, že zřídka a málo píši; jenom měj strpění ještě maličko. Hnedle jsem hotov s Polabským slovníkem, a zkouškou s mým jedním mladým, a pak mi bohdá trochu více času zbývati bude. Nyní každou chvílku přichraňuji k této práci. Zde ti 4tá část musejního časopisu; může býti že Palacký nyní v stavu ženatém, v čem chybovalo, doplňovati bude, — — budou-li jenom podle jeho slova spoludělníci pilnější a ochotnější. Vacerada slovník ti bude milá novinka či stařinka. Tvé dvě písně jsem přijal velmi mile, o tom sirotku se vím pamatovati, že mi 7letému pacholíku maminka zpívávala, a budu hleděti ji tam odtud doplniti. Přikládám též Dosithea, a radím, aby jej četl, jest ovšem v něm mnoho chyb ortog. a tisk. ale stojí za čtení; neboť to první srbský spisovatel, který prostým národním jazykem, opustiv církevní, píše. Jakž se líbí plán a ohlášení theologického časopisu? Dáš se také slyšeti? Musíš! pro víru a národ! Nyní začínám též v anglickém studovati nevyrovnaného Shakespeara a měl bych deset chutí do něho se pustiti; jenom více času a lepší okolnosti. Zůstanu-li jednak ve vlasti, a až se docvičím v anglickém, toho bych si především vybral. Studuješ-li pak ty tento jazyk? pamatuji se, že jsem u tebe jakési gramatické nářadí k tomu viděl. Zde ti posílám, jako na ukázku sbírku polskou, aby viděl, jak česká vyhlížeti bude. Prohlídni ji, a brzy zas odešli, pak, bude-li vůle tvá, pošlu i ruskou i srbskou. Ty znáš Ryzku, zde ti posílám kousek jeho divotvorného kon-

ceptu. Jelikož pak to možná? — Bowring mi psal, že tento podzimek se svou rodinou hodlá cestovati krajinami rejnskými, a snad i k nám se podívati. V Rusích podle novin studium německé a v německé řeči na universitách všech zcela přestalo, a zapovězeno, filosofii a politické vědy etc. podlé žadného německého spisovatele s katedry více nepřednášeti. Tuším, že k tomu mnoho přispěl Šiškov a ona bouře.

S Bohem! Tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému).

V Klokotech 2. února 1828.

Den ode dne čekám, že mi tu ódu k opravení pošleš, jaks mi psal, a když nic nepřichází, teprv k mému potěšení na to připadám, žeť arci sám co třeba opravíš. Je pravda, k čemu to sem a tam posílání! K čemu nemilé práce mně přidávat — an to několika čárkami péra tvého zběhlejšího zapraviti můžeš. Ale rád bych tomu byl velmi, kdybych tu ódu v tom časopisu četl, kamž také několik prostých nábožných písní a sice vlastních podati míním. S mou cestou do Číny to jde zdlouha, a proč? proto že mně letos náleží po sedm postních pátků kázati, to ty asi dvakrát rád neslyšíš — tu mi třeba se přičiniti, an to první mé vystoupení v tom nejvážnějším času a předmětu, an se též naději hojného i snad vzdělanějšího auditorium; pak jsem sobě k přednášení vyvolil pěknosti — srdečnosti — vznešenosti — (ještě to ani v mysli srovnané nemám) obřadů a do očí padajících znamení sedmera Svátostí, neboť nalezám, že největší díl za věci všední to považuje, a neznaje smyslu toho tuze vlažně na všecko hledí, — zde mnoho přemýšlení třeba, neboť bych to rád s časem církevním spojil. Ta myšlinka jest mi oblíbená, jen aby Bůh dal zdaření. — Na velký pátek n. p. „O posledním pomazání“ — „Umírající Spasitel — umírající jeho ctitel“ — A že ti tolik o tom piši, poznávej, že mne to blaží, an sám se přiučuji.

Tak přes Čínu šli jsme do Palestýny, — a odtud do Batavie a či do Britanie (to jsou mapy!). Čtu v musejníku oznámení nově vyšlých českých kněh, a na čele — *Pannu Jezerní* z Waltera Skota od Čelakovského! totě milé ohlášení z nenadání. Kdybys tak ještě něco z něho nám chtěl podati, cožbychom tomu byli vděčni, neboť víme čeho nám třeba. Letošní novoročenka také chtěla po Walterovi jíti, ale přece tuze kulhá. Kmet Klopstok tázán jsa od kohos anebo chválen, že musel viděti Mesiáše, an tak výborně o něm zpíval — jakoby vytržen

prý vzdychl a zvolal: „Ach já jsem viděl již stín jeho paty!“ — a věř mi kdo aspoň Walterových Idealů patu čili stopu neuvidí — daremné snažení; ale za to cos nového, cos původního v romantice vyniknouti může u nás, a Klicpera skoro by dobře udělal, aby v tom druhu pokračoval. Jakýsi bolný, *nepříjemný cit* pozůstává po přečtení Točníku — a to by nemělo tak hrubě býti znamenáno — ano kdyby třebas to byla smutnohra! — — Však možná, že jen mně se tak zdá, či tobě také? — Ostatně pěknosti v popisování mnoho, zde něco od Waltera znáti. Když jsme již v Anglicku — proč pak mne vždy mučíš anglickými citáty? víš to, že ani of ani the nerozumím! ale však já se ti pomstím, až budu čísti Pannu jezerní, expres ti nic nepovím, je-li věrně nebo nevěrně přeložena. Slovník polabský tedy již v Rosii? Z mnohých příčin to dobře, ale z jedné příčiny nedobře, že u nás bude drahý. A ty dostaneš, až Němci tvou předmluvu čísti budou! ovšem že nekřivdíš, ale to víš, s pravdou že se nesmí na světlo. Psaní prý se otvírají a nejtajnější, nejsvětější také myšlénky ze srdcí lidských i pod pečetí se loupí! zlodějství bez jmena!! — Piš mi, jsou-li v Praze k dostání a zač písně národne Slovanů v Uhřích II. díl. Neureuter mi je na mou žádost neposlal. A potom, jestli co dál od Shakespeare.

Při té mši de requiem je to nejlepší a nejhlavnější, že se tu obětuje a modlí za vysvobození duší z muk očistcových.

Líbá tě tvůj

Kamarýt.

---

24. února 1828.

Vyploulou z jezera pannu tuto ti odesílám, bylať ovšem dříve oznámena, nežli dohotovena. Dám-li se ještě jednou do Angličiny, tedy nepochybně Wawerley, anebo něco Shakespeara.

Čta tvůj poslední list běhal jsem po pokoji, za břich se popadaje a volaje: Nedouk Vlastimil! nerozumí ani of ani the; jakž bude své do angličiny básně přeložené čítati, a zvláště: Letěl holoubeček — o jak ta báseň hezky v anglickém rouše, vyhlíží, aniby nepomyslil; ale nic víc. Jenom to povím, že „Specimens *of the* Bohemian poets“ co nejdřív k dostání budou u knihkupce Kronbergera za 4 zl. stříb. Jest-li ti chuť ještě nějakému jazyku se učiti, uč se anglicky pro hojnost spisů, a pro snadnost jazyka toho, ačkoli sám jazyk ten neohrabaný dosti. Brzo prý též česká anthologie v Paříži francousky vyjde, aspoň pojednání o básnictví našem vyšlo v časopisu: Globe. Byl čas, že se štítili někteří česky psáti, ješto by se tak zahodili, a světu neznámi zůstali; nyní se to děje naopak, a ono evangelium nalezá místo: kdo se povýšuje etc.

Časopis theologický se začíná tisknout, dvé krásných tam má býti pojednání od tvého bývalého učitele Körnera a Václavíčka. To rád slyším a ty se mnou, ale co nyní povím, tuším, že i ty se mnou nerad slyšeti budeš. Jakási jalová, tupá duše sem též poslal pojednání, v němž dokazuje, že se Čechům blaženě a spasitedlně stalo, že byli na bílé hoře poraženi, že jim jezovitští holomci knihy popálili, a že Čechům více se starati o scripta ad castos vedaucia mravos, nežli o jiné částky literatury, a byťby žádnou literaturu neměli, jen když prý čistotu náboženství ukáží, již prý se vše stalo. Tuť jsme již před sto lety byli a tu jsou posaváde i Turci. Mrzutě jsem odhodil to pojednání, nepřečetv je ani do polovice, takový šeredný a hanebný oumysl ze všeho proskakuje, že bych se věru za Čechy hanbil, kdyby takové nekřesťanské hloupopopské důmněnky lhostejně přijali. Naše jak vždy slavná censura to propustila, jak s tím ale redaktoři ještě naloží, nevím. Vyjde-li však to tiskem, hodím hned první svazek do pece, a ani na řádek se více nepodívám. Šibenici, na ni popa takového, a na krk mu to pojednání i s imprimatur. Sotva částečka lidu mezi námi k rozumu přišla, již opět chtí z něho hovad nadělati.

Mezi novosti literatury náleží nově vyšlé přeložení: Virgil. zpěvů pastýřských od Vinařického, které se mi dobře líbí, a přál bych, bychom aspoň tak již celého Virgila měli. Tyto dni jsem obdržel list od Zdirada, v kterém mne žádá, bych opravky a korektury jeho nové básně Listopadu ve 4 zp., která tímto rokem má vyjíti, na sebe vzal. Jest v hexametrách psaná, a ač mnohá přepěkná má místa, předc se celkem vznešenosti přírody nevyrovná. Ano stran breviaře a Propr. Boh. — není k dostání, ač ještě valná částka breviaře tu v zásobě — chybí však jeden díl, tuším, vernalis, do kterého někdy u kapitoly stříbro a zlato zaobalovali, a má někdy teprv tištěn býti, dříve se vydávati ostatní nemohou. Tak mi to pravil p. Vinařický. Zoilus Nejedlý co nejdřív zlostí pukne, pořád se pere a hádá o *y* a nejdříve vydá jeho obranu, kterou již svým žákům ve škole četl, a v které též spiknutí proti vládě uvádí. Myslím, že si vlastním ohněm prsty spálí. Jeho žákové mu z vděčnosti druhou hodinu na to vymalovali na tabuli šibenici a na ni pověšený ypsilon. O masopustě tu byl Sedláček, Klicpera a Chmela a prožili jsme velmi příjemný večer masopustní pondělí u báťušky.

Vzítra 25. dělá Chmelenský doktorát a potom promocí, k obému tě zve, nepřijdeš-li pozdě.

Wenzig chystá do tisku sbírku slov. nár. písní v němec. přeložení. Tvůj

Ladislav.

Sejda se s P. baronem Vernerem neopomiň moje poklony vyříditi, tak též u p. Halíka a p. Svatošovi etc.

Jak se jmenovalo to město, kam nás chtěl p. Svatoš vésti? Paběnice? — Nezapomeň mi na to, a víš-li mi co o tom povědĕti, dolož. Budeš se snad moci upamatovati, že nám tam odtud malované zříceniny ukazoval.

(Kamarýt Čelakovskému.)

Konec února 1828.

Tebe i našeho Vinařického líbám, a jemu jakož i p. Hankovi děkuji za ten kancional; ten samý máme při klokotském kostele, a také jsem jej hezky již prošel. Ty písně vydávati chci v pokračování jako vycházely tvé. První podání již srovnáno, co nejdříve ti je pošlu, aby je k censuře podal. Nejdříve ale prosím tebe jakož i Vinařického, abyste na všechen pád něco o potřebě takové sbírky, o užitku atd. v časop. bohosl. pronesli; bude-li se vám chtíti, dá se o tom dost obšírně mluviti. Tohoť sami lehce poznáte velkou potřebu — toho oznámení totiž; znáteť běh času, kdožby četl svatou, prostou písničku! Kdožby to koupil! Při světských, kdyby hned někdo nebyl českými louzen (jakože byl), mluvily epické a romantické Rusů a Srbů . . . . Zde pak něco vyjde, po čem žádný národ ještě netoužil, žádný učenec o tom nepromluvil, aniž kdo k takovému podniknutí nabízel. Můžeteť jich tam dáti několik na zkušenou, jako bývaly v Katolíku Španělské národní. — Že se náš milý národ tímto opět z jiné, nové, a velmi zajímavé strany okáže, o tom tobě netřeba mluvit. — Pověz mi jmeno toho Francouze, kterému se naše „Kde jsi potěšení můj Ježiši“ tak velmi líbila; a víš-li ještě jaké příspěvky čili dáta, oznam, v předmluvě, která předcházeti musí, a již dělám, bude to na dobrém místě. Jakž to uděláme s tiskem? 10 nápěvů bude přidáno. Hradecký Landfras založil v Táboře tiskárnu, jeho proby jsou hezké; psal jsem mu, chtělli by to zastati, ještě mi neodpověděl; myslím si, žebych to skrz korrekturu měl při ruce. Ale čekám dřív tvé rady, a mé rozhodnutí mu nepodám ještě. Poněvadž půjdou také do Anglie, nerad bych, aby Čechům i papír a tisk dělal hanbu. Skoro bych to nejraději svěřil Pospíšilovi, chtělliby Ladislav nad tím pobdíti? — S básněmi to jde mnohem odbytněji než s prosou.

Komuž bychom ty písně dedikovali, aby to i tou stranou zase nějaký užitek anebo přízeň vlasti přineslo? Já byl toho mínění Budějovickému biskupu ale — ač by mně snad bylo užitečno — pro vlast zisku zde není.

Kamenický tě pozdravuje a posílá mou rukou (neboť mám jeho knížku) zatím 2 básně do Musejníka, časem jich dám více.

Jsem nerad, že se to s mou zásilkou tak nemile šustlo, proč? nejvíce, an snad tvé knihy, které žádám zpět — budou prodané již? Jestli ne, pošli něco po Hauserovi. Na ten anglický tisk jest se radost podívat! Píšeš mi, pomocí slovníka že smysl najdu, ale s jakou pomocí najdu dříve slovník? to je ten hák! Pořád mne do té angličiny nutká! ty myslíš, kdyby dříví bylo ještě syrovější, když se pořád podpaluje, že přece chytí? Nu, až přijde anthologie (kdy pak?), kdo ví co neučiním. Mickiewiče vychvaluješ, jaks při čtení jeho básní byl blažen — ale já tady ničeho nemám; v jednom listu jsi psal, že necháš přinésti dva výtisky; či do Čech nesmí přes hranice? — Již odesílám 15tý kancional, ale to všechno málo, poněvadž jich mnoho stejných. Dá mně to sebírání krušné práce, ale neustanu. — Z osady Plánské jsem dostal již 40 svazečků krejcarových písní; ostatně se musím ohánětí a shánětí až kolikrát nevím, kde mi hlava stojí, neboť bych rád všecko brzy odbýval. Psal jsem do Sedlčan (kdež mají prý pergamenové velké kancionály) tamějšímu administratorovi knězi, aby mi je na týden od měšťanů vyžádal, že si sám posla zaplatím, etc. On mi odepsal, že si o ně ani netroufá říci! takové mám pomocníky. Psal jsem zas na měšťanostu; nevím jak to vypadne. Jestli to jináč nepůjde, v letě tam půjdu na pár dní a bude po všem. Ostatně co mimo kraje Táborského při kostelích — ještě málo vím. V Prachaticích jsou věci, ale — daleko, p. Sláma již na Vorlíce; jak to dostat? Také Roráte, co Pospíšil vydal, jsem si schválně nechal přinest; ač málo k svému oučelu nalézám, těší mne skrze hudbu, kterou si pro pochoutku nechávám hráti; a budu-li někdy farářem, ty roráte mně musí zpívati.

Slíbils brzy a mnoho psáti tvému

Kamarýtovi.

(Kamarýt Čelakovskému.)

V Klokotech 17. března 1828.

Velmi jsi mne zas potěšil, milovaný Ladislave! a pevněji na Slovansko uvázal. Tvé horlení na G . . . . spravedlivé aniž já jináče smejšlím, ano věř, budou-li taková pojednání častěji přijímat a vydávat, mnoho odběratelů zradí a opět ani zde nic dobrého spůsobeno nebude. Vlastenectví! Vlastenectví! Kam jsi se od nás podělo! Když bych dle mého dobrolíbezného srdce mluviti nesměl, raději bych mlčel, a takovouto zpromrzelou věcí ani bych papíru nekazil. Však možná, že redaktorství lepějším

paprskem osvíceno bude a to nevydá. — Že pak mi nic nepíšeš, budu-li míti to potěšení aspoň některou píseň duchovní tam čísti? Co říkají těm, které jsem tam zaslal? Co té ódě, jestlis ji tam dodal? — Ničehož mi nezataj! tolik jsem se již upevnil, že mne jako děcko ani ta nejhorší nebo nejpřísnější kritika nelekne, ani plakati nebudu zlostnou lítostí; ty pak zvláště co upřímný můj bratříček máš povědět všecko všude, aby mne napravoval a povzbuzoval. To malé pojednání o dobropísemnosti málo slovy mnoho a dobře praví, a tuším, že mnohému ještě tu onde ležícímu *y* poslední buchtu zasadí, jen kdyby Nejedlý toho šibeničníka již neodřezával, s nejlepším by se poradil anebo kdyby na místě toho *y* — — — Co je tu děckých a na prach hloupých brikul a hádek, jakoby na té rosochaté liteře spasení záleželo, to je ypsylonem posedlý člověk, jen kdyby se svým nesmyslným udáváním hodně opařil, aby ta stará ypsylonská kůže s něho slezla, jestli toho ještě nenechá, jinak ho nejmenujeme než *ypsylon*.

Mně zas psal jeden P. farář v samém *i*, i mne nazývá Kamarítem a Dobrovského Dobrovským! — Co je mi ale nejdivnější? že také *Svoboda*, jak slyším, proti nám horlí, co se týká pravopísemnosti, udávaje svatá písma za vzor.

Za Šekspíra posílám 5 zl. v. č. Na ty Slovenské národní čekám jako na milou, která slíbila, že přijde. Anglicky abych se učil? nu počkej, až uvidím své básně, kdo ví jak mne to bude mít k tomu! Tomu se nesměj, kterak jim budu nyní rozumět, třebas ještě mnohem lépe si jejich pěknosti budu představovat než v skutku jsou, aspoň ponejprv tako krásně tištěné budu je vidět, a pěkně psaná nebo tištěná píseň je prý ještě o jednou hezčejší, praví Goethe, jestli nelhu.

Konečně nezapomeň, ale nezapomeň báťuškovi a našemu Chmelenskému mé nejupřímnější přání k Josefu — ó žeť ani na ten den s Vámi býti mi není! Líbá tě tvůj

Vlastimil.

---

3. května 1828.

Mám opravdu deset chutí na tebe se hněvati, po druhé ač dost krátce mi píšeš, a ani se o jezerní panně nezmíní; nemyslím však jinak, než že ti posud ji čísti nezbývalo času. Za to ale na vždy jsi u mne literáckou důvěru a lásku ztratil; nechť spisuji co spisuji, a ať překládám co překládám, nikdy se více o tom nedozvíš, až to všem rukoum do rukou se dostane, aniž ti.... však co platno mnoho o tom mluviti; zkrátka: tak se ti pomstím! — A nyní si vyprosím, ať mi o tom ani slova více nepíšeš; anoť o prošené úsudky Nb. od tebe ne-

stojím. Za to já tobě nežádaně se vyznám a povím, že se mi Časopis theologický velmi dobře líbí; a kdyby tam nic více pro mne nebylo, jako že je, již by se mi pro moudrou Markovu řeč líbil. Ano, abych nezapomněl, své práce budoucí, jakož již z přítomného znamenati budeš, tak zřiď, aby co možná srozumitedlnou řečí psány byly, — proč, se dovtípíš — znaje lépe jak já in corpore své pány bratry. Mnohoť na tom záleží, ze začátku-li láskou nebo hněvem větší počet k časopisu tomu posednut má býti, a jsou lidé, kteří nemohouce jinak něco vyčísti nějakému spisu, na nesrozumitelnost naříkají — buď tedy jim z počátku vyhověno, pak budou tím ochotněji chtěj nechtěj vám vůli činiti, stydíce se mínění jednou vydané odvolávati.

V novém musejníku pan redaktor, jak sám se dočteš na str. 185, mi podfoukl pod nos, anebo chtěl mi šňupec dáti, leč chybila mošna měchury, a musím se smáti, jak se mohl domnívati, že bych já byl kdy psal, že Macháčkovi Ženichové jsou nejlepší veselohra česká, a že bych kdy o Klaurenových povídkách byl jen zpomenouti mohl. Snad ho to bolelo, že se tam mimo zásluhy Dobrovského a jiných též o tom jiném zmínka neděje. Jednak se mi samému ten posudek nelíbí, a jest toliko kopie z Bowringa vzata na zdařbůh, jak se pod ruku namítla. Až uvidíš B. anthol., budeš míti radost, mně se tam ale poněkud nepříjemnost stala — — — — která ledakoho na mne poštve — — — poznáš sám, co míním. Já exemplářе pro sebe posud nemám, sic bych ti ho poslal (a může též býti snad neposlal pro svrchu dotčenou Jezerní Pannu). — S poručením od milého Vinařického ti odesílám lístek, pravil, že ti co nejdříve sám odepiše na tvůj dopis. Hled, bratříčku, co jsem před několika dny předešlé řádky psal a mezi dneškem se cosi přihodilo, totiž přišel sem do Prahy anglický časopis: Foreign Quarterly Review, February, a tam máš obšírné pojednání o literatuře české (Bowringovo) as 2 archy. Kdyby to četl, skákal bys radostí. Mezi přeloženými věcmi se tam nalezá: Běhaše jelen — Aj ti slunce etc. Jan za chrta dán, Kollárových asi 8 znělek etc. Pojednání to ale samo v sobě mastné a tučné. Co tomu ale Němci řeknou? — Praví se tam o Josefu II. mnoho, a jmenuje ho pošetilým (the foolish Joseph), že kdy pomyslil 5 milionům lidu chtíti jazyk odníti, praví se tam o naší vládě, jak nesvědomitá, že těmto 5 milionům ani jednu školu nedává, praví se tam, že mužové, kteří v celém světě slavné jmeno dobyli, jsou u nás v nenávisti, jako Hus, Jeroným atd. a slavný, udatný Žižka že se jmenuje buřičem a Čechův nejlepší a nejšlechetnější král Poděbrad že je nazván usurpator ano tyran. Také uvádí slova Jungmanova Mus. Čas. I. pag. 38. a odporuje Jungmannovi, že není tak smutný pohled na naši literaturu, že se

nám není co o šlechtu a možnější ptáti, ti že nikdy žádnou literaturu neštěpili ani nezdokonalili, potřebí prý toliko v lásce k jazyku pokračovati a vlastenectví rozhojňovati etc. Zkrátka nedá se to tak vypsati, jako kdyby sám četl. Bylo mi od konsistoře na vědomí dáno, chtěl-li bych pro theol. časop. (jakož přílohu) překládati S. August. de civit. divina (honorár od archu 10 zl.), nevím, mám-li se v to dáti, co ty tomu říkáš?

Pelclova kronika nestojí (mylněs byl zpraven) 40 kr. ale čtyry dvacetníky, pročež chceš-li ji za tu cenu míti, piš mi a já ti ji odešlu, pak i Walt., Wawerley. Co tomu říkáš, Dobrovský nám zas upírá nalezení rukopisu z 11. století, zlomky evangelií, a dí, že podstrčen; bodejž ho, ale učije kosa kámen. Již dostal od Bowringa, který praví, Dobrovského učennost jak vysoká, tak nízká jeho filosofie (krásovědná) a kritika. Přijdeš-liž pak k sv. Janu k nám do Prahy? Nikdy-liž tě tolik novostí a památností k nám přitáhnouti nemohou, když ani tvůj Ladislav s to není. Buď zdráv.

Zás něco v svět chystám, ale nepovím.

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

V Klokotech 3. května 1828.

Co já se pěkných věcí, co radostných novin a všelikých návěstí naočekávám! Duben to přinese — myslil jsem, a již tady květen, a já ani anglickou Anthologii našeho básnictví ani časopis bohoslovecký, ani musejní ještě nevidím! Neradbych, aby se bohosloveckému byla namítla jakási překážka. Tobě pak se musela nějaká velikánská překážka navalit, že tak dlouho ani slovíčka mi nepišeš, an sobě dobře představiti můžeš, jak mi tvého listu nejmilejšího potřeba, an tu ani jediné slovanské dušinky nemám, s kterou by mi jen jednou bylo pohovořiti dle způsobu našeho, ani není komu bych důvěřil, an samé duše v očistci, duše všední, ani do vády ani do rady. Tvoje listy jsou mými jedinými společníky, jen kdyby častěji chtěly mne navštíviti. Maje někdy po chvilkách, kdy nic obšírnějšího nelze mi čísti, nejraději vezmu Slávy Dceru. Již poněkud více světla dostávám k těmto prorockým výlevům srdce slovanského. Jen že povždy, když něco výborného v Slovančině čtu, povždy namane mi ta myšlénka aniž se jí mohu ubraniti: „Tiše, tiše! ať pak národ lichý, národ cizí o tom nezví, aby ze závisti, jak se stává — nekvetla nám škoda.“ — „Nechce chatry křiků neposvátných!“ praví sám náš Kollár. Však naproti tomu přálbych, aby každý věrný pravý Slovan každou krásu matky své, každou dceru její zamiloval, aby nic mu tajno nezůstalo, co by

k jeho blahu cestu ukázalo aneb dokona blaha přidalo. Již dávno mi kdosi, tuším Kamenický, povídal, že pěvec naší Dcery slíbil Wenzigovi (?) poslati komentář ke svým znělkám. Jestliže se tedy touto nebo jakoukoli cestou čeho dopídíš, nezapomínej na nás a dej na srozuměnou. Snad již se také tiskne Wenzigovo přeložení Českých národních? Což ty slovácké nedávno vydané ještě nejspíše Tatry nepřekročily, že mi je Neureuter neposílá. Znáš-li pak Undinu od La Motte Fouqué?

To je ti roztomilá povídka, jen pro tu bych toho Němce zamiloval. Anibych sobě nikdy nebyl pomyslil, že se mi tento básnictví druh tak líbiti bude, celý jsem byl ve věku květném — v dětinství při čtení Undiny, což by se to v Českém také pěkně v tom šatu básnilo, a oč by to velmi obecnost naši zanímalo. V tento čarovný šat snad lépe než v každý jiný daly by se nejjistěji tak všelijaké pravdy zaobaliti, kterýmž sice neradno bez rouška na světlo vystoupiti. Tak n. p. náš každému povědomý Bruncvík znamená podle mnohých důmnění Jiřího Poděbradského snad ne bez příčiny. Ej! Ejhle! co se děje! Bůh náš mezi námi! Libuša nebo Slávy Dcera miluje nás! Kouzla jako v Undině — právě nyní, když tak běduji nad tvou zamlčeností — přináší mi sestřička tvůj list! honem péro zahodím a čtu . . . . . Hle hle, málo prý piši a krátce? a ty ani tak málo, ani tak krátce mi neodpovídal. No, no zlehka, zlehka s tou flintou, aby nespustila! co je tu najednou hněvu! ale dobře, vaď se se mnou, ještě více mne peskuj, že jsem ještě slávy či Panny jezerní nečetl toliko jeden zpěv, a nemohl jsem to dosti zdlouha a mnohé obrazy dvakráte i třikráte čísti — v tom doručeny mně knihy cizí a tolik vychválené, že jsem je o překot četl, neboť musely odevzdány býti — a však bohužel toho času, kdybych raději byl Meluzinu četl nebo z ní operu dělal, bylbych lépe učinil, byly tak výborné ty knihy, že to ani za to nestojí, abych ti je jmenoval. Nyní tedy da kápo „panna jezerní.“ Právě jsem četl první zpěv, jak s rytířem po jezeru ploula, bylo půl desáte večír, všecko ostatní již spalo, já v mém zadním pokojíku sedím, a šustění Lužnice k tomu — najednou pod mým oknem na stráni slyšeti zpěv a kytaru! Jako vytržen a kouzly omámen co ten rytíř spěchám z ticha k oknu — slyším i zpěv dívčecí, ale kdo to byl a proč tu byl dotud nemohu se dopíditi, byl to pro mne večer z mnohých večerů nejskvostnější. — Při tom vím dobře, že ani jednou ani dvakrát nebude dosti čtena panna jezerní; z této strany ani Waltera, ani jeho překladatele ještě jsem neznal. Ač není přeložena veršem, přec taková sladkost a hladkost, že málo našich básní mohou se ní vykázati. Ostatně jsi mne tvou hněvohněvnou zápovědí nejlépe sprostil soudu, anbych bez toho soudil co hluchý o koncertech, neboť ani za

mák ještě anglično nerozumím. Než na tvé slovo kdožby nevěřil? Kdo by z nás tak rád tvé překládání nečítal a necenil ba co samé původy! Ještě jsem ti nikdy nepsal, žebych přál ne sobě ale vlasti, abychom od tvého péra měli celého Skotta nebo Ossiana? Že to ne lichota — svědčí přátelství, a že netajím, kdyby se mi kde cos nelíbilo, dokázáno nejednou jak oustně tak písemně. A jak a čím tě zas udobřím? Kterak já zas tvou literáckou důvěru a lásku nabudu, když ty se mne o prošené úsudky neprosíš? Tak ti z krátka a bez obálky řeknu, že jsem ondy nahledl zas do tvých básní: náhodou čtu co se mi otevřelo: Ples čarodejnic — a ta báseň ještě nikdy tak velmi, tak velmi pravím, se mi nelíbila jako tenkráte. Kýžby študoval Shakspeara řekl jsem! proč? tobě bych to měl vysvětlovati? tuším, že tě to samo k tomu táhne, vždyť pišeš v listu jednom, budeš-li prý ještě co z anglického překládati, že to nejspíše bude z něho, a možná, že již toto k světu chystáš, však abych se tě zeptal, ty prý mi dřív nepovíš. Tvému mínění o slohu časopisu bohosloveckého cele za pravdu dávám, ano hned mi i při tom napadlo, že se ta Ruská óda pro svůj vyšší sloh k tomu nehodí, k čemu ty ji určiti chtěl.

Nedávno jsem o Dobrovském hezky jednomu faráři (P. Kleinovi, rozen z Velešína) odpověděl. Zastavatel dobropisu Hromádkova čili Pohlova ou místo au, a z lásky k Dobrovskému ani jediného *y*, i mne nazívá Kamarít. Tento pán mimo jiné se vyjádřil, že mu milejší Dobrovskí než mnohý holobradý mládek, který prý se naučí několika novým slovům . . . . Já řku, že sobě p. Dobrovského vážím tam, kde cti a vážnosti zasluhuje, ale, že dělá takového přepjatého diktátora, který všemu jen sám a lépe rozuměti chce než jiní, kteří vždycky s ním se měřiti mohou; že se ani Dobrovský s bradou nenarodil; že jest mi z ohledu literatury mnohý mládek holobrádek milejší než deset bradatých Dobr., kteříby, ani slova českého nemluvíce a nepišíce jak živi literaturu neustanovili; že mnozí z našinců ač mladší celého Dobr. v krasovědě do pytle strčí, ano i ve philologii že mu třebas neustoupí. — Dále, že mnohá slova, jenž mnohým zdají se takovými býti, již v XI. ba v X. věku byla stará; anoť žeť i nových nevyhnutelně zapotřebí, an ve všech vědách se pokračuje, a nové pojemy a vídky se tvoří . . . . . Pak se tázal stranu hádky Libušiného soudu, kdo prý svítězil? Já řku: nižádný! Naši stojí na svém, Dobrovský pořád na ně doráží, aniž my mu ustupujeme. Mysliloť se zpočátku, že snad Angličané více aneb jedině z chlouby do jazyků slovanských se pouští, jakož to bývá — ale ze všeho co k mému potěšení mi pišeš, vidím, že P. Bowring musí býti hodná, přímá, milostná duše. O Josefu II. Také Herder (Humanitätsbriefe) dosti pe-

prné tím samým smyslem se vyjádřil, a zřetelněji než tuto; a což toho Němec tento píše o Slovanech! s jakou outrpností a svobodomyslí o jejich potlačení a jim činěných křivdách! — S Prahou mne raději nepokoušej, víš kdyby jen drobet mohlo býti, žeby mne tam třebas každý rok viděl, a kdybych ti deset příčin líčil, proč ne — přec jen z toho vyjde, — že nemohu ještě. — Pročež ty tím více a častěji na mne svými listy pamatuj, ano se vším co pro mne znáš. — S. *Augustýn* zajisté dostojen výborného překladatele a k tomu honorář také dobrá věc, — jen že to bývá (aspoň u mne) velmi nemilé co člověk z mušení dělá a zdá mi se, že se to tak nedaří jako dobrovolně. Já bych ale přál, můžeš-li se přemoci, aby to na sebe vzal.

Tvůj

Vlastimil.

---

7. máje 1828.

Kupectvím se řídí svět, pročež, milý Kamarýte, především o tom, abychom jako s polívkou oběd začali; nebo já vždycky vida na stole mísu polívky myslívám na moře, a po moři se hlavní obchod vede, jak sám víš. Zde ti Pelcel 2 díly 1 zl. 20 kr. C. M. a spolu též ti posílám Wawerley 3 díly, chceš-li ho pro sebe podržeti, dáš mi za každý dílek 15 kr. stř., tedy polovic toho, co já dal; nebo za polovic jsem ho již opotřeboval. Chceš-li, můžeš též ode mne obdržeti v té samé ceně: Braut, 2 Th. Kloster 3 Th. Romans Brun 3 Th. Ač jsem tohoto vydání již velkou částku měl, opět jsem vše rozprodal, hodlaje sobě co nejdřív original zaopatřiti. O čemž mne zprav, sic prodám jinému. Když právě mluvíme o Walterovi Skotovi, musím ti pověděti, že jsem právě včera byl od něho lístkem poctěn přiloženým k listu Bowringovu, a jak milá mi tato památka jeho rukopisu, nepotřebuji ti pověděti. Píše mi, že obdržel od Bowringa jeden výtisk mého přeložení, a ačkoli jest zcela nedoukem v našem *starobylém* jazyku, pročež svůj úsudek o mé práci pronésti nemůže, nicméně, že s velikým oblíbením knihu tu přijal etc. Bowringovy anthol. české, myslím, že již několik výtisků v Lipsku, a že as za dvě neděle i do Prahy přijdou. Chceš-li také jeden míti, obstarám a zamluvím ti ho u kněhkupce. O sv. otci Augustinu mi piš, co míníš; nebo věz, já tu práci chci také pro výdělek na se vzíti, od archu tištěného 4 zl. stř. a myslím, chté bez toho z domu našeho co nejdřív vystoupiti, — že by mi k tomu pak času i chuti více zbývalo. To pěstounství proklaté mne již tak omrzelo, že kolikráte celé dny v samé zlosti, nevrlosti a zbytečném mrhání času protráviti musím. Hodlám se vydržovati dáváním

hodin v jazyku českém a polském, a již jsem asi ze dvou neb tří míst k tomu dožádán byl. Podaříli se mi, bych mohl denně na dvě hodiny to přivésti, pak jsem potřebami ohražen, a svobodněji i pro literaturu prospěšněji živ. Dobrovský zas bez hlavničky třeští, usmysliv si zlomky ty písma svatého z 10. neb 11. století též za podstrčené vyhlašovati, a jak se domnívám, pouze z té příčiny, že uznal-liby je za pravé, nutně-by i Soud Libušin týmž uznati musil. Dnes ráno jsem tu viděl a potkal p. Verniera, s nímž jsem o tobě mluvil, a milo mi bylo slyšeti, žes vesel, zdráv a milý společník v jich domě. S Richterem jsi mi způsobil radost, mnoho jsem v něm nalezl pro mne důležitého, aspoň tyto listy padají do nejpěknější epochy vzrůstu literatury ruské. Palacký chce býti českým historiografem a sice chce dějiny naše ab ovo psáti, žádá od stavů našich ročně platu 1000 zl. stř., krom toho na dvě leta zapravení cest, které konati chce po mnohých evropejských archivech, ale tuším, že sklapne! Ostatně z novostí literních tu velmi málo, „Krok“ leží v censuře, a snad brzo vyjde. Jak jsi spokojen s theologickým časopisem? Musejní (jak víš v rukou kněhkupeckých) německý dostane jiný směr a okruh, totiž všerakouský — a myslím tudy že žádný. Není-li to směšné, české museum se bude starati o spisy, jenž by na celou rakouskou říši působily!

Líbaje tě jsem tvůj

Ladislav.

---

16. máje 1828.

Na dva hojné Kamarýtovy listy a přidanou jestě po poutnici ceduličku spěším s odpovědí. Především ti posílám přiloženou Prosbu, jakožto svatojanskou pout; nedávno jsem ji skládal ve chvílích upokojenějších a mně velice milých. Jest to můj první okus v básnictví náboženném, a pročež nebloudím-li, nevím. Ty mne o tom nejlépe zpravíš a povíš, čeho se kde nedostává. Šel jsem toliko za vlastním citem. Ačkoli jsem si předevzal tobě o mých liter. počínáních ničeho nepověděti, předci (ach jak slabí jsme lidé!) předci ti o jedné práci vědomost dáti musím, a tě spolu k podílu zváti. Chci totiž na způsob slov. nár. písní vydati sbírku nejvýbornějších všeslovanských přísloví, v původním jazyku a s českým všude vysvětlením. Mnoho již k tomu mám sebráno, vytaženo, rozměřeno. Způsob však ten, jak posud se přísloví vydávala (abecední) se mi dokonce nelíbí, a myslím, ač to nemalé práce státi bude, je dle obsahu rozpoložiti, tak aby ne jako stádo běžíce, na své ceně tratily; nýbrž teprva v spojení k jistému celku čtoucímu dokonalé ponětí o filosofii, mravnosti, vtipu etc. našeho lidu po-

daly. Jsemť, abych pravdu řekl, se slovanskými příslovími nemálo spokojen a potěšen; mnohá jsou tak jadrná, tak hlubokomyslná, že opravdu zvláště při dobrém sestavení, a jedno na druhé světlo dáváním národům slovanským neméně jako i písně chválu získají. První tedy tuto práci míním tak spořádati, aby jmenovaný výbor ne více než 600—800 z každého hlavnějších nářečí, českých, polských, ruských, srbských a celá sbírka tedy 2000-3000 obsahovala. Co z vedlejších nářečí illyrského, lužického etc. se dá shledati, připojím též. Jinou mimo to práci míním si pro budoucí léta a jen jakoby poloročně zachovati, totiž doplňování našich českých, tak aby z nich někdy ouplnější slovník našich přísloví vyniknouti mohl. Mnoho příspěvků z té strany jak vlastních tak i od jinud se mi dostalo; a tuto tě vlastně snažně žádám, aby (jakož jsem i v tvých papírech pozoroval) všecka přísloví u vás znamenal, pak, cokoli českého čítáš, též na to pozor měl, nebo u našich starých málo kněh, kdeby se někdy přísloví jim do pera bylo nevloudilo. Jak se ti toto ponavržení líbí? — Já myslím, žes spokojen. Jsem ti též povděčen, žes mi Stolberga poslal, život sv. Augustina budu čísti, třeba bych i jeho překladatelem nebyl. Nebo ondyno ač jsem již dříve k tomu požádán byl, bylo předc při konsistorialním sezení o to rokováno, a kanovník Neumann přednesl tu *důležitou* námitku, zdali že s to může laikus býti, aby toho sv. otce překládal, a pročež — lis sub judice. Nevím oč se usnesou. Včera jsem psal Bowringovi a připomenul jsem, že list Waltera Skotta v Praze většího divení dosáhl, než kdyby od F. N. pocházel etc. Slečny Sternbergovy si ho vyžádaly k pohlednutí a s největší vroucností jmeno líbaly. „Slávy dceru“ — znamenaje pro Bowringa z ní numera pěknější, schvalně jsem vyhnul oněm mečovým a bičovým, ale tento tknut její krásou hloubal dále a přišel — nač snad přijíti neměl. Praví, v těchto vlasteneckých znělkách že jsou „citové jenž hoří a slova jenž pálí.“ — Co my pod rouškou tam nalezáme, nalezl on též, a — (trochu to ovšem nemilo!) odhalil Angličanům.

Ano, v Bowringově předběžném pojednání stojí: Kamarýt has translated the Odes of Horace; což se omylem státi musilo. A může býti že snad prorockým omylem — kdo ví? — jestli od něho někdy nebudou. S Bohem

Líbá tě tvůj

Ladislav.

---

3. června 1828.

Právě jsem rozřadoval a docedulkoval pro začátek asi 1200 přísloví ruských, a přál bych, aby mohl můj plán k slovan-

ské prostonárodní filosofii viděti. Ruská přísloví jsou mne nad míru zaspokojila, a myslím že jsou nejhlubokomyslnější, naše n. p. jsou ovšem zas hojněji vtipnější, ale i těch Rusům neschází, a ondyno jsem z rubriky komických některá četl Vinařickému, až jsme se do pláče nasmáli. Líbí se mi nesmírně, že ze slovanských přísloví veliká částka na nejpěknější a nejdůležitější předměty se dá uvesti, jako Bůh, náboženství, láska atd. a což tu rozmanitých nauk ze života vyplývajících, a což těch, v kterých i jakási litostivost ano i melancholičnost panuje.

8. června 1828.

Právě mne včera došel list tvůj poštou, i s písní, která se mi v myšlénkách dobře líbila, jenom výrazy některé bych jináče rád viděl; jakož i to, aby sobě trochu vážnější předměty k zpěvu vybíral — však ne, ne! chci říci, třeba i takovéto, trochu ve vážnějším rouše přednášel. Jedna nebo dvě takovéto písně dobře mezi celou sbírkou jiných stojí, leč celou sbírku takovýchto bych nerad viděl. Bojím se, aby tudy pro budoucí čas v jednak trochu stranné básnění neupadl, které se snad tobě arci samému pro mnohou dětinskou hříčku dobře líbiti mohou, ne však jinému čtenáři. Za to jsi ty o mé „*Prosbě*“ velmi mírný soud vynesl, máš dobře, že prostonárodní není, leč lyrickým letem také ne; chtěl jsem schvalně mezi obojím váhu držeti, a myslím, že takové básně ne vykrášleným a horoletným jazykem, spíše jednodušším psány býti by měly. Sv. otec Augustin mi tedy předc konsistoriálním dekretem k překládání jest přisouzen. Arcibiskup Holomúcký Rudolf psal k arcibiskupu našemu velmi vlídné psaní, v němž líbost svou nad časopisem theologickým pronáší, žádaje, by jmeno jeho mezi předplatiteli stálo a by úcta jeho ke všem spoludělníkům na tomto časopisu vzkázána byla. V druhém svazku list ten čísti budeš. Pojednání z německých časopisů se neboj . . . . nebo toliko zprávy a vše což do oznamovatele důležitého, odtamtud se čerpati a myslím slušně bude. Posud prací původních již na dvě i tři léta dosti, a toliko původní netištěná pojednání v němčině psaná se přijímají, kterážto přeložená místo v časopisu najdou, na čemž časopis újmy trpěti nebude. Úvod ten do časopisu jest pracován naším Jungmannem, nebo tuším, žes tam odtud tu zprávu dostal. — Z Rus nemilá zpráva došla, že Menčikov z ministerium vystoupil, pro churavost dny své pro sebe tráviti si umíniv. Hrabě Lieven na místo jeho dosazen; bojím se, aby nebyl jakýsi Šváb. Rusové již táhnou ku Konstantinopoli — — roznášejí se divné pověsti. Jaké to bude mocnářství slovanské na východě! Měj se dobře. Líbá tě tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

V Klokotech 24. července 1828.

Průbička Ruských přísloví, kterous mi zaslal, právě dokazuje, jak výborně to bude účinkovati, že ne dle azbuky nébrž dle té soustavy státi budou. Co do vtipnosti těch přísloví — ovšem žeť u mnohých až k podivení, ale shledáš to jakož sběratel a skoumatel sám, že i naše aspoň daleko za Ruskými nezůstanou; jenom podle některých a dle toho se pamatuji, jak jsem životně zaslechl. Rád bych již celou sbírku viděl, a kdyžs tenkráte již tolik jich srovnal, možná že není daleko k dohotovení a k tisku podání.

Dobře, že tobě překládání *de civitate* sv. Augustina svěřeno, doufám, že maje také vzor na Veleslavínu, dokonaleji to vyvedeš než mnohý jiný. Piš mi předc také, jak se ti líbí, a jak tě spokojuje *Stolberg?* Nábožnost jeho a ta nejlepší vůle jistě příkladná, ač snad, co do jeho dějiny církevní, veskrz přísný soud nevydrží. Co ale do příjemnosti čtení, a roznícení citů zbožných snad mým bude miláčkem.

Nedávno teprva mi zaslán musejník, poslední dotud částka. Do historických památek naší vlasti jsem se nyní tak zamiloval, že tento časopis jen proto začíná býti mi nejmilejší. Počal jsem se poohledati v dějině České, a bohužel již na počátku shledávám, jak to pole prázdné dílem, a pusté, a odkud to vzdělati v těchto truchlivých nedůvěrných časech? Věru dějiny důkladné veliká ano největší u nás potřeba! a zas veliké překážky nedají pravdu a právo svobodně mluviti, a co dějina bez pravdy?

Pelcel by se mi skoro ještě nejlépe líbil, ale přílišná krátkost nedá ani povahu znamenitých osob, na které přec všecko záleží, nahlednouti. — Teprv nyní, i s jejich nedostatky, vážím sobě obšírného Hájka a Bečkovského, a Ferdinanda I. od Zimmermanna, ano každé historické maličkosti, a vybírám, dokud stačí domýšlení mé, sobě sám ze všeho, co mi jiný ještě nemůže nebo nesmí podati perem zjevným. Když nám Jungmann říkával: Českou dějinu čítejte, odtud nejvíc a jediné nevlastenectví pochází, že sami doma cizincemi zůstáváme! Čech neví sám co jest, a co by mohl býti — tenkrát jsem tomu ještě dobře nerozuměl jako nyní, když skutečně nabízení to vyplňuji. Nejvíce arci by mne zanímal rod Přemyslův, a když jsem na Václava toho rodu posledního přišel, bylo mi, jako kdyby smrtelný chrapot Otce mého přepadal, a když jsem přicházel k Ferdinandovi I. a d. k l. 1620 — tu mi bylo, jakobych již poslední štkytnutí slyšel — ano — jakoby vrah jednou ranou jej zprovodil. — Dále ještě jsem nečtl — a hořkostí ani pomysliti

nechci na pozdnější děje, — těš sirotka jak chceš — popisuj mu přítomnost šťastnější, slibuj mu budoucnost náhradnou — darmo — darmo — jeho srdce k hrobu otcovu lne, tam jeho útěcha. Tak se vidělo mně. Neopomiň, kdekoli a kdykoli se příležitost udá, ano hleď sám činiti příležitost, a povzbuzuj našich, outlejší i dospělejší, povzbuzuj k čítání české dějiny pohnutelným povzbuzením; tím více toho nyní potřeba káže, an ze škol docela vyloučena, však tím lépe pro hlavy soudné, an z mládí nebylo všem stejně to neb ono nabulíkováno, a co pan profesor řekl, — to za svatou pravdu pojato, an to za grešli zpívaná Drahomíra. Nemá se ještě žádný k vydání 4tého dílu „Dějiny České“ Pelclovy, žádný k vydání IIhému dějiny Bečkovského? Žádný k 5tému dějiny Pabstovy? zpromrzelé kouskování a začínání bez dokonání, to u nás také jeden z ošklivých obyčejů, smím-li to obyčejem nazývati, co nazvíce osudem uvaleno na nás. S poděkováním odesílám Srbskou Dennici, *Kralevič Marko a Víla* mne utěšila, může býti příspěvkem do Slovanské mythologie. Rusové prý klesají v Turecku?

Líbám tě tvůj

Kamarýt.

Fr. Svoboda vydal u Neureutra modlicí knížku pro děti. Není sice na ní mnoho výborného, a co mne i každého nejvíc na ni mrzí, že Svoboda měl ten titěrný nápad, při modlitbě za krále Františka genealogicky dokazovati, že nynější náš král po přeslici z rodu přemyslovského pochází, a vydává jej za příbuzného Sv. Václava, Ludmily etc. Vždyť je to k smíchu, zvláště při modlitbě, komu by zde hned nepřipadlo přísloví: Jsme přátelé, vaše kráva se napila z naší louže. Dobrým způsobem příležitostně to Neureutrovi říkni (ne že jsem já to psal) — to že velká závada, pro kterou ta knížka nepůjde tak na odbyt, jakoby třebas ostatně zasloužila. Tím nepravím, že snad genealogický omyl v tom — ale sem to nepatří. Žádal mne Neureuter, abych tu knihu rozšířiti hleděl; několik výtisků jsem rozdal nemaje právě nic jiného u příležitosti biřmování, však s nechutí. Ostatně schovej to u sebe znaje časy. — A potom bys byl dobroučký a hodňoučký, kdyby mně P. Neureutra (jda někdy okolo) napomenul, aby mi tu žádanou modlicí knihu Javornického vázanou poslal; a od Klaurena, jak slyším, že má býti vydán 6. 7. dílek, jichž ještě nemám po 4rých výtiscích. Co nyní ještě chceš mít abych ti psal? Už věru sám nic nevím, leč že se v starém Táboře zas bude stavět ves nebo město, jak bude kdo chtít podle vyměřeného plánu na město, tak to p. *Svatoš příběnický* pulmistr vyměřil, a smějí se mu, že se to nové město bude jmenovat Svatošov. Nb. V Příběnicích tak na-

zvaných není více nic, než pěkná krajina a kousky zdí, to je ti pokoušení a smíchu se Svatošem.

---

6. září 1828.

P. baron Vernier, že navštívil mne, a list od tebe, částečku mého Kamarýta s sebou přinesl, byl mi dvakrát milý host. Obsah naší ač jen chvílkové rozprávky byl p. klokotský probošt, kterého p. baron z mnohých ohledů a stran, ač mi to vše známé věci, dosti vynachváliti nemohl. Jak to milá věc ale předc o milých svých slovo pochvalné slyšeti!

Hodlal jsem v podzimku tomto několik dní v Strakonicích pobyti, a pak cestu do Prahy přes Tábor nastoupiti — leč ta radost — ta tam; právě v čas vyslýchání pro classibus rozstonal se jeden z mých studentův, a zkouška tedy odložena, pročež robota zas konce míti nebude — a neuvidím ani mamičky ani Plánka, ani snad Vlastimila mého, leč by se on rozmyslil, a chtěl nás k sv. Václavu do Prahy navštíviti maje po chvíli, a nalezna nás ustavičně doma.

Přijde-li p. Vacek do Klokot, anebo, již-li u vás, pozdrav jej přátelsky ode mne, jej, který tak pilně podíl bral na českých národních písních.

Z Albionu čekám list každodenně, nevím jak se tam s věcmi našimi daří, zdá se, jakobychom pod kletbou k tomu odsouzeni byli, že všecko u nás na dlouhé lokte se měřiti musí; ačkoli co se mne týče, poněkud rád jsem, že anthologie ještě nepřichází, až se hluk, který ono pojednání natropilo, trochu utiší. Dobrovský se na Bowringa velice mrzí, že tam nedůtklivé stránky se dotekl, a jaksi kritičnost jeho v pochybnost uvedl. Pomsta to za soud Libušin. Též Kopytár cosi o tom v listech šplechtá, že ve Vídní oči se vyvalují. S pánem bohem, jižtě čas, aby se jednou otevřela ústa, a tuším, bude toho více. Z novostí velmi málo. O Rusech jedni bájí, že půl armády ztratili, druzí zas před vánoci v Stambolu jim stánky připravují. Nedávno jsem četl polskou báseň Mickieviče, škoda, že ho více při sobě nemám, abych ti některé sonety vyňal, však dočteš se asi 8mi v musejním časopise Chmelenským přeložených. Co do fantasie a barvitosti, ještě nad Kollara. Psal jsem pro dva výtisky, jeden můžeš obdržeti.

Sv. Augustin více a více mne zajímá, tak též život jeho, který ti co nejdřív s poděkováním odešlu, vymíniv sobě, že mi někdy díl po dílu celého Stolberga k přečtení zapůjčíš. Až s knihou hotov budu, pošlu ti ji k nahlednutí, pak mi povíš úsudek svůj, popravíš atd. Polovičku 1ní knihy si p. biskup k přečtení vyžádal, uvidím, bude-li spokojen.

Ondyno mi přišlo do rukou psaní jednoho z lepších Čechů a též literatora, který Pospíšilovi piše a si ztěžuje, že v „Panně jezerní“ mnoho neznámých a těžších slov nalezá, což mi nemilo bylo; neboť jsem se poněkud schválně vyhýbal tomu; ale kdož to ví, co tomu neb onomu neznámo jest. Ano přísloví: „Proti *Mořeně* není kořene“ mám tuším od tebe. Slyšels je? v Táborsku? Divná věc! Nenasbíral jsi od toho času žádných více? Má přísloví filosofie již jest poněkud rozpořádaná a počítá k 4000 přísloví z všelikých nářečí. Do vyjití ale ještě dlouho; nebo pokud se to dá činiti, chci též pročísti některé jinojazyčné zbírky a srovnávající se přísloví s našimi znamenati.

Líbám tě tvůj

Ladislav.

---

14. srpna 1828.

Sv. otce Augustina již jsem tedy do rukou obdržel, v něj se uvázal, a — co jsem z předu nemyslil — jej nad míru zamiloval. Jaká to obsáhlost všelikého vědění, jaké jádro ušlechtilého smýšlení! — Vynasnažím se, co síly stačí, aby v dobrém rouše českém čtenářům se dostal, ač Veleslavína rázností ovšem nedostihnu. Leč nahlížím, že práce tato sv. Augustina u přirovnání s druhými v stejné váze nestojí, a ty, které Veleslavín a jiní překládali, byly jsou mnohem jednodušší a snadnější, jelikož tam srdce, tuto více rozum mluví, a tudy se zdá, jakoby Civitas od jiného docela spisovatele pocházela. Co navrhuješ, že by Civitas ne město, nýbrž obec neb jinak slouti měla, nejsem stejného mínění z nejedněch dobrých příčin; míním se ohraditi, podrže výrazu: Město Boží. Načata práce již jest — jenom vytrvání.

Co mi Bowring piše, chystá se psáti pojednání o slovanském národním básnictví, žádaje mne k tomu o pomoc.

Já mu ponavrhl, aby raději na to pomyslil, mohlo-li by se v Londýně vydati (v angličině a původně spolu) jádro všeho slovanského básnictví národního. Co mi as na to odepíše?

Přísloví až na české již mám z větší částky rozřadované: kdo nezakusil, nevěřil by, jak piplavé a váhavé to dílo; ale myslím, že i v tom práce vynaložena marná nebude. — A což ty kutiš a skutiš? Do časopisu theologického? či jiné a jiné? Ondyno mne navštívil pan Votýpka, od něhož ti pozdravení. Stěžoval si mně na své bídné okolnosti, a zamrzelo mne velmi, že lidé, kteří 12 let a více třením nouze a lopotováním se protloukali, i potom dostatečného k potřebám svým nemají, tak jak mne ujišťoval, že za celý ten čas, co venku, s více býti nemohl, než za 5 zl. sobě knihy koupiti. Stav takový by zajisté

k mé spokojenosti byl neposloužil. Nahlížím, že dobře jest, jak se dělo a děje. Krom toho stálé venkovské živobytí, ač bez vnad není, přec mnoho pustých chvílí přináší a člověk, nemá-li ze spolku a ze zevnitř nějakého pudidla, přec konečně ustává. Tak bych soudil, kdyby Kamarýt v Praze bydlel, že by ho to častěji ponoukalo udatněji k peru a k spisování sáhnouti, než — —

Minulý týden jel tudy státní ruský sekretář, tentýž nám ukazoval ruské letošní platinové tříruble, pak ujišťoval, že dnes rok vojsko ruské v Stambolu se nacházeti bude. O Puškinovi pravil, že žije v Petrově, dav výhost všem úřadům, jediného spisování se přidrže, k želení však, že nastoupil dráhu v spisování à la Wieland, což prý mu ovšem hojnější peníz, jestli ale hojnou slávu také ponese, pochybnost.

Tajné politické zprávy znějí, že tábor vojska, jenž měl u Vídně držán býti, do Uher neboli k Pešti přeložen jest; dále, že náš císař přes počet určený v konstitucí od Uhrů žádá 60000 mužů, za které jim na budoucí časy, byv o to od stavů požádán, povoluje, aby vlastní stříbrné a zlaté peníze bíti mohli a směli. Myslím, že se to proti Rusům smele, jenom aby se Rakušanům neskrupilo. Tvůj

Ladislav.

1829.

Dne 28. ledna 1829.

Milý příteli!

Ty jsi se mrzel na mne pro dlouhé nedopisování, a já na tebe, až mne tvé v neděli poštou obdržené psaní o jiném přesvědčilo. Po kom však jsi kancionálek s 5 zl. etc. poslal, nevím, já však ničeho neobdržel po tu dobu. Zde máš kancionál ač neplný, darem od Hanky, jest však staré vydání. Též pan Vinařický ti posílá obsah kancionálů Teplických, také o nich zprávu najdeš v theologickém časopisu číslo 4. Vinařický litoval, že o tvém předsevzetí ničeho nevěděl, sice by již na tom místě o tom byl podotknul, stane se to však později. O smrti Dobrovského již jsi slyšel. Hanka hodlá jeho literarní dopisy vydati. Tuto máš též k přehlídnutí Bowringovo pojednání o české literatuře z Quarterly Review. Slabikuj se slovníkem, smyslu najdeš. Následuje též 8 sešitů Shakespeara. Ondyno jsem četl básně Mickiewiczovy, pařížské vydání, a sice tak, že začav večír v 10 hodin, nepřestal jsem až ve 4 hodiny ráno — tak mne okouzlil a o spaní připravil. Jistě to jeden z řídkých a nejprvnějších slovanských básníků. Jeho ballady jsou ti cosi přirozeného! a jaká teprv naděje pro budoucí časy. Také jistý

básník Zloch byl v Praze, chtěje vydati epicko-lyricko-komickotragickou báseň: „Der Kerker,“ nazvanou, leč censura mu ji nepovolila; i odebral se tedy do kraje, a sbírá à la Wohlmann na ni předplatitele. Snad i tebe již k tomu připravil, žes se dvěma dvaciáši předplatil. Praví se dále, že se odebírá do Hradce ke své manželce, která nedávno po bratru svém několik tisíc zdědila, a že zas s ní chce příměří učiniti. Co pořídí, nevím. Theologický časopis, tuším, nového života nabude, an Václaviček, učiněn jsa kavovníkem, redakcí převezme.

Brzo ti více a řádněji psáti bude tvůj

Ladislav.

---

3. února 1829.

Dnes ti musím více psáti, nežli jsem ondyno pro kvap a všeliká jiná zaměstknání mohl. Dnes v noci se mi též o tobě k ránu snilo; kdesi tam v tvých krajinách jsme se spolu setkali, a pak v nějakém zámku mezi mnohými hosty, a tu tys mne k jakési paničce uváděl, pravě býti ji paní baronkou Vernierovou. Vidíš, jaké já i ve snách skrze tebe pěkné známosti sobě dělám. Tvé okolí, tuším, nebude ani v zimě vší krásy zbaveno — i tu musí v zimě pěkné podívání býti na lesy podklokotské zahalené v sněhu. Tuším, tuším, že já letos nepochybně panstvíčko tvé uhlídám a na něm se potěším. Uvidí-liž mne rád, můj milý, milý Vlastimil?

Smrt Dobrovského mezi mnohými v Praze i mne nemálo zarmoutila. Krom toho, že jsem v něm mnohou v literních prácích podporu nalezal, a on sám v mých očích takořka živou byl bibliothékou, byltě on stařec vší cti a vážnosti hodný. Kam se asi knihy jeho — poklad vysoké ceny — dostanou? V své poslední vůli pro slabost velmi neurčitě, anebo nic o tom nepostavil. Skrze dědice přijde k roztrhání. Jmeno jeho však stojí, a bude v paměti slovanských národů po věky státi. Zde mi napadá, že jest to nejpěknější a skoro bych řekl největší zisk pro *tento* svět, co nejvíce možná dobrých srdcí za života si opatřiti, a při tom k tomu přihlížeti, aby jmeno a pověst dobrá i za hrobem trvala. Leč jak nemnohý účele toho dosáhne, a však hoden jest, abychom všecky síly k němu obrátili. Větší zajisté tu rozkoše není.

Pročítaje asi před rokem Ebersův velký anglický slovník, znamenal jsem si příbuzné se slovanskými kořeny; zde ti je k nahlédnutí posílám, a míním po čase i s jinými jazyky podobně pokračovati; až ze všech takové jak lexikální, tak gramatikální výtahy míti budeme, potom se dá více o tom promluviti, a snad se i práh historie slovanské trochu tím objasní,

jakož Šafařík již tímto způsobem začal. Vůbec jest to věc, která teprv dlouhým sbíráním a zkušeností může ztvrzena býti; kdyby se ale po Širovsku pokračovalo, vše by se zmrhalo. Rádbych a srdečný podíl bral na tvé práci ohledem duchovních, jen kdybych věděl v celku, kterak do toho; pročež myslím kancionály etc. co se v museum nalczá, musíš ty sám někdy prohlédnouti; nebo snadno by se stalo, že bych právě písně tobě důležité opominul, a jiné nepatrnější vybíral; každý zná svoje nejlíp, — tak bych i já nerad jinému světských národních k probírání přepustil. Jak posud nahlížím, bude práce tvá i s prospěchem i důležitá. Neopomineme o ní zevrubnější zprávy též k Angličanům donésti. Škoda, že tu nikde nemáme při ruce vydání staroslovanských církevních písní, které Bobrov učinil, aspoň bychom se něco o duchu jejich a vůbec slovanském více dozvěděli. V práci této a takové však se nedá nic vynutiti a znáhliti; nýbrž vše času a příznivým okolnostem a náhodám se ponechati musí. Zdokonalení a doplňování sbírky tvé budoucí částce života zachováno buď. — Na přiložený tuto hanebný spis Jankův N — čekáme odpověď jmenem Jungmanna vyjíti mající; leč nemůže se, tuším, dobře skrze mrákoty censorské probrati. Považ a div se! Hněvkovský vydává svůj obnovený Děvín s analogickou ortografií; zas jeden odpadlec, jako zralá hruška. Kamž se poděje klasický pravopis, kam klasické *y*, kam jedním slovem žebrácká klasičnost? Myslíme, že naposled sám Janek tu s copem zůstane. — Se sv. Augustinem to jde pomalu, ale předc před se, druhou knihu jsem tyto dny skončil. Při třetím svazku na rok tento obdržíte přídavek tří kněh toho svatého Otce. Bowring mi tu ondy poslal svoje „Matins and Vespers“ — které se mi velmi dobře líbí. V německém jsou též podobné: Morgen- u. Abendopfer mnohého vydání; kýž bychom v českém též něco podobného měli! Jungmann nyní zcela zabrán do slovníku; myslím, že již za půl léta s největší písmenou *P* hotov bude. Kýžby to již *Z* bylo Snad se předc dočkáme. Praví se, že se tiskne druhé opravené vydání: Slovanské literatury a též Aeneida Holého. Překládání. vyšších spisů do toho dratenického jazyku, které mi mezi všemi slovankami nejnemotornější přichází, neschvaluji. Nám se tím ujma děje, a jim žádný užitek; nebo oni zajisté pro sebe v těchto okolnostech vyniknouti nemohou. Mnozí však z našich pánů, jimž se vůbec každá novost a neobyčejnost líbí, tomu povděčni jsou. Kdybych měl více kdy, pronesl bych o tom mínění své veřejně.

Buď zdráv, tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému).

V Klokotech 22. února 1829.

Není sic ještě pozdě na tvůj poslední list tímto odpovídáno, ale přec bych něco dřívěji perem byl hnul, kdybych tě skutečně již minulý týhoden nebyl do Klokot očekával. Ty od jakživa rád zvláště radostnými věcmi mne překvapováváš, a takť jest k pravdě podobno, myslil jsem u sebe, že v zápětí svému ohlášení na dveře zaklepá a mé srdečné „vítám“ uslyší. Nyní však blíží se sv. Matěj se svou sekyrou chtě již lámati ledy a bojím se, aby před časem zimní krásoty Klokotské, na které se podívati chceš, nepodsekal. Že údolí Klokotské dle zdání tvého i v zimě skutečně krásné jest, můžeš z toho soudit, že mé nejprvnější podívání, jak ráno z postele vstávám, jest z okna na mou vyhlídku, a lituji mnohého, kdo se na tu živou pěknou rytinu podívati nemůže; a divím se, když mně někdo při navštívení litovati chce, že prý mám nyní tak smutno. Někdyť ovšem hustá chumelice, nebo severní čalouny květované stříbrem prohlednouti nedají, ale tu zase vlastní rozkoš u kamen, a čtení pěkné i v tu nejtužší zimu přečasuje nás do Arkadie neboli do Veleska, ano i duchovní národní písně, jenž mne nyní jako to nejvýtečnější čtení zaujímají, tu mocnost do sebe mají. Pomysli, jak pravdu mluvím, ještě ani jedinké Táborské kasino jsem nenavštívil, ani jednomu plesu jsem přítomen nebyl, aniž jaká společnost mne láká, v níž veskrz žadného ani čtvrt Ladislava a sbratřence se nenalezá. A již podle toho suď, jak šťastný, jak veselý, jak hlučný a vzácný by mně to byl masopust, a ples, a kasino a všecko, když bys mně povídal o výbornosti a každodenním prospěchu českých oper, o zamilování, s nímž Anglie a snad již Amerika naše literní plody přijímá, o znikání a naději ostatních větví daleko široko rozloženého Slovanstva! Ó coby to bylo za rozkošný ples, všebys mne vypravil živě, o čem se ani psáti ani vzkazovati nedá, jsem již tím pomyšlením tak utěšen, že světu ostatnímu všecky jeho radovánky srdečně přeju. Můj list se pozdí, již máme 22, a ještě zbývají tři strany, anebo dle tebe jen dvě, tedy ať péro tancuje za mne!

A hle věru hned na první tanec hraje se německá za entre.

Právě měl jsem as pět beček špinavých svazečků na stole rozloženo, a hledaje přebírám listy jako starých rukopisů — v tom, co myslíš, kdo mne překvapil? Poutník Zloch! Tuť bylo vítání, a omlouvání atd. Písně, jak to vůbec ve světě obyčej, i také v čtenářském, písně ustoupily pivu a chlebu, a — z kapsy lezou dva exempláře z hrdinsko-žebráckých básní německých Einkerkerung und Befreiung, Trauer und Lobgesang! čtu název,

obrátím, a ono hned tam tištěno: Kostet broschürt 40 kr. im Silbergelde! přebírám listy v mysli počítaje a čtyry lístky mimo obálku za 40 kr. Bodejž ho z mostu čertového — kdyby to byl jen jeden verš Puškynův, jemuž se prý rublemi verše vyplácejí, nedivil bych se; ale já na tuto zdvořilost zas co nejzdvořileji odpověděl, aby totiž chudý p. básník odpustil chudému mecenáši, že tu vysazenou cenu ani ve špatných penězích zapraviti nemůže! tu se zapejřil víc než přítomné pivo, a to že není jeho úmysl, a hm — hm — a hm —. Na to jsem ho chtěl potom užiti, aspoň aby mně pomohl přeložit to anglické pojednání o naší literatuře od Bowringa, ale jaksi taksi hatilo se to a „ten tisk byl tuze ostrý pro jeho churavé oko“ — — — tedy po několika nečn tečn jsem jej zas pěkně schoval.

Prohlídal mé knihy, a zahledna Waltera Skota, začal mi vtipáčkovými úsměšky mluviti o něm, jako Němočech o našincovi, že mi hned začalo býti zima, a z netopeného pokoje jsem jej vynutil. Jen ať mně někdo pohaní Waltera Skota v románu (ne v dějině kritické), ten nikdy mým přítelem nebude. Mát on arci své chybičky, jest člověk, ale s těmi chybičkami, i s touto: že častěji nemile kněze ťafne, a jim rád všeliké věci připisuje, jakoby pro ně jiných osob neměl, — i s tou chybičkou On mně milejší, než všickni němečtí a francouzští romanistové dohromady.

O čem se mně zdálo, jak jsem ti psal, když jsem četl srbský almanach *Dennici*, to se spisem Šafaříkovým. „O původu Slovanů“ vyjevuje; toho mínění byl jsem piše ti o jmenách míst atd. Ten spisovatel ovšem širší a vznešenější prostoru nám ukazuje než Daňkovský, však tuším, že i tento na omylu není. Pravda sice, jakož mi píšeš, a dílem tvým slovansko-anglickým slovníčkem dokazuješ, pravda, že se jakási spřízněnost skoro s každým nám povédomým jazykem provésti může, což zřejmě jistění Mojžíšovo před sebou nese, an z počátku byl jediný jazyk, ale tak nápadná spřízněnost, aby nejen kosti slov, totiž souhlásky, než i tváře sobě byly nápodobny, aby se ta nápodobnost i skrze celou gramatiku tak provésti dala — jako Daňkovský s řečtinou to doved, to se nejspíše ani s anglickým ani s německým nebo jiným původním jazykem učiniti nedá, a patrno z toho, že Slovan žádnému z národů tak blízek jako Řekovi; i dejme tomu, aby třeba nějaké nasilí p. Daňkovský jedné neb druhé straně byl učinil, ještě stává důkaz na jeho straně, t. j. co do bratrstva, jestli ale ostatní a zevrubné jeho geografické rozumování zralému soudu ustoupiti nemusí, to jistiti ani upírati nechci, v těch věcech rád sedám k hotovému. Žel, že Dobrovský oslavený již tam, kde snad světleji než kritika nahlíží,

co kam náleží, kde Slované zemi vzdělávali a co zpívali, žel, že nám již na takovéto věci ani radu dáti nemůže. Psal mi Kamenický, že prý také k své lyře na hrobě toho tatíčka našeho slzu lítostnou zaplakal; každý Slovan zde bude jej želeti a tam slávu pravou neskonalou jemu želati. Víš, jak jsme chodívajíce na Svato-Volšanské pole, nízký nepatrný hrob zasloužilého Procházky hledali? jakým citem jsme u něho poseděli, a z mechu zde rostoucího jako z ostatků památky sobě brali? takť budou hledati ještě po mnoha sto letech Dobrovského, i když ani mechu z hrobu jeho nebude. — Tak se již hrubě Nejedlého klasičnost mlátí, že Hýblové a Hněvkovští vypadávají? Však jeho zlomyslný, tupící, ctiutrhačný a hloupý spisek také nic jiného nezasluhuje.

Jen kdyby ještě náš nejmilejší dramatik, náš Klicpera o lepším se přesvědčiti chtěl, snáze bych jemu i jeho: šepcou dívky . . . . bohatýrský rytíř . . . . ve co ste se zavázal . . . ku otci a j. prominul; jestli pak jej co to vídenské posouzení v musejníku zpamatuje, aby těchto zpotvořujících tintěrek zanechal; a s nimi *y*, kde ho třeba není, to bych mu jak pravím raději větší chyby na čas odpustil než by sám sebe poznal, což pak se mu nemůže nijak přijíti na kloubek? — A ty díly Musejníku hnedbych byl roztrhal, kde Nejedlého Vojtěcha „Epické zlomky“ *y*nem natuchlé vyjely, nedivil bych se, kdyby na nich Museum stálo, že Palacký tolik postoupil. Jako babička, která chtíc všem svatým se zachovati i čertovi na pazour svíčičku vlepila; tomu se teprva v krajích směje všecko, když v jednom spisu obojí spůsobové psaní se nalezají! Teď ještě slyš, jak já důsledné kousky vyvádím. Když jsem již dávno tebe žádal, aby skrze tisk s Pospíšilem (bude-li v Praze) promluvil, když jsem již sám o tom do Král. Hradce psal, že bych mu to odevzdal, — tu přijde sám ke mně Landfras, a všechno možné a všechno pěkné slibuje, a v Táboře to tisknouti chce, a nové písmo schválně líti dáti chce, jen aby se tiskárna jeho vyznamenala, a žádost má vyplnila. Já tedy jakožto mnozí hodnější páni musím potom Pospíšilovi zas odpovědět ne — prosit za odpuštěnou, an Landfras, můj přítel, mezi tím do Tábora se s polovicí tiskárny přeložil, an to tak mám jako doma. — Jen aby konečně censura, až to před ní se položí, dřevěné veto nebo něco jiného na to nečmárala. Jestli to budějovický biskup obětí přijme nebo ne, ještě nevím.

Na Slovanku Dobrovského jsem se tolik těšil, i na ostatní knihy, které jsi mi neposlal; zpropadená příhoda! Minule jsem ti poslal 2 zl. k. m., kterés bez pochyby od p. Hausera i s malinkým lístkem obdržel, co nejdřív zas něco pošlu. — Zatím tě

líbám, a čekám, čekám pořád tebe, nedočkám-li se, aspoň tvého brzkého a hojného listu. Tvůj

Vlastimil.

Za doplněk ku kancionálku tolik hubiček co tam písniček.

---

5. března 1829.

Včera jsem očekával list tvůj, a zvláště výtah slov anglicko-slovanských, které jsem ti ondyno jen jako na ukázku zapůjčil a snad v listu připomenul, aby mi je co nejdřív odeslal; proto zvláště dnes piši, a naději se, že přes týden žid s nimi se přižiduje. Něco mám rozdělaného — a k tomu jich chci použiti. Nezapomeň, až své písně sem do censury pošleš, aby přiložil in duplo; nebo se v úřadě zhola nic, co od professora nepochází, neb vědeckého obsahu není, nepřijímá pod jednou podle nového nařízení. Že jsi se k Landfrassovi obrátil, trochu mi nemilo; nevím, dospěje-li a dohoní-li Pospíšila nebo Vetterla, zvláště myslím, bude mu co do not scházeti? Leč, již bych rád viděl, aby se k tisku pospíšilo. „Einkerkerung“ jsi měl koupit; nebo valně-li se nemýlím, jest to za našich dnů první bez censury tištěný exemplář. Z Prahy aspoň censurován není; nebo bylo: „Non imprimatur.“ Kde pak to tištěno? To zas nový kousek té důvtipné hlavičky! Jen ať zas bujná hlavička tam nepřijde, odkud vyšla. Dnes večer se hraje nová hra zdejšího Eberta: Břetislav a Jutta; slyšel jsem ji čísti onehdy, a myslím, že bude dělati hluky!

Vzítra, tuším, bude dotištěna Jungmannova odpověď (německy) k Jankovi; bude se ti čemu smáti, až čísti budeš a potěšíš se; *Nejedlý* však nedobře, myslím, ji zažije. 5 archů silná.

Ze stránky mnou prohozeného navštívení tebe — trochu později — na podzim; tys příliš kvapný, ještě se to nedá dělati. Ale tento rok mne jistě as na dvě neděle na krk dostaneš; musímť ještě jednou Klokoty uviděti. — —

Z Rus a z Anglicka nic! jakoby vše bylo zabedněno. — Ráno, večír čekám — a vždy opětuji: dočkej času, co hus klasu. Mám naději, že já tebe dříve v Praze v máji snad neb v červnu při velikých slavnostech spatřím.

Tenkráte ovšem můj krátký, prázdný a holý list ti za porto státi nebude; leč nebylo mi pro kvap možná šíře a lépe psáti. Zdráv buď!

Ladislav.

V Praze dne 17. března 1829.

Mám k tobě prosbu. Buď mi laskav a vypiš mí z Richter's russische Miscellen jedno místo, a co nejdříve možná mi

je odešli. V kterém dílku, se nepamatuji, ale tuším, že se v listech o Moskvě nalezá. Jedná totiž o tak nazvané máslennici (Butterwoche), kde připomíná, že den po vzkříšení Páně veliká radost mezi národem, tak že potkávajíce se na ulici a pozdravivše se: „Kristos voskres“ — „Vo istinno voskres“ se líbají. To tedy, co se této věci týká, mi tam odtud vytáhni a rychle pošli; poznamenej též díl a paginu, jest mi toho velice třeba. Jak jsem ti onehdy psal, dal jsem již v našem domě výpověd a za několik měsíců se vyhostím. Myslím, že podrobnější podporou a výdělky předce ohánèti a udržovati se možná mi bude. Především mi zdejší konsistoř — poslyš! — subredaktorství a korrektorství theologického časopisu svěřila, začež mi slíbena roční náhrada 100 zl. stříbra, pak sv. Augustin též něco ponese, a k tomu některé se najdou hodiny buď v českém, buď v polském. Takto budu míti hlavu zmytější, více sobě času — a snad i budoucnost něco lepšího přinese. Povinnost subredaktorství mého záleží pouze v opravách co do slohu rukopisů. Tím práce toliko na některou částku se vztahovati bude, jelikož větší díl spisovatelstva předce již pořádněji se vyjádřiti a myšlénky od sebe dáti umí. Korrektorství k přehlídnutí jedné korrektury. Co o tom míníš, co soudíš? Janek těžce nemocen; stůně-li pro a na *y*, neví se. Umře-li — ten tam; nebude mnoho po Čechách lítosti, a snad ani kohout mu na hrob elegickou nezapěje. Jak se ti líbí Beleuchtung, který Jungmann do jeho domu pustil? jak klasičtí pohlavkové? Tím máme velikou naději, že hádky tyto, jako ondy o prosodii, skončeny jsou; aspoň s vyššího rozkazu zapověděno oběma stranám o této věci více čeho psáti, a když bylo nejvyššímu purkrabímu řečeno, že v censuře se obtížnosti činí proti nové orthografii zvláště při spisech mládeži odhodlaných, dal se do smíchu: So eine Dummheit ist mir doch noch nie vorgekommen! a od těch dob censura nesmí na žádný pravopis více ohled bráti — tandem bona causa triumphat!

Píseň mi poslaná *o smrti* není ani stín první; znám ji dávno, a nápěv má právě tak pěkný, jako sama. Myslil-by, že slepice sneší vejce, kdáče. Litoval jsem, že byv tyto dni pan baron z Vernierů v domě našem, mne právě nezastihl. Nyní se těš, budeš míti na sebe horlivého upomínatele k spisování pro náš časopis! — Ať se tedy polepšíš — a brzo něco hojného zašleš — že dobré bude, nepochybuji; a pak mi řekni upřímně, jak jsi ty sám a tvoji známí s tímto časopisem spokojen? v čem by jeho slabosti a nedostatky byly, jak jim odpomoci? atd. Velebné redakci (Tomkovi a Václavíčkovi, kanovníkům) horlivosti nedostávati se nebude, a vůbec konsistoř velice o to snažna a náchylna ke všemu, coby k zdokonalování této

dobré věci přispívalo. I horlivost mezi odběratelstvem neochladla; anoť ten samý počet, co loní — ano ještě se množí.

Vale et fave tvému

Ladislavu.

(Kamarýt Čelakovskému.)

V Klokotech dne 28. března 1829.

Přede vším děkuji za brzké sdělení toho *světla!* Toť muselo svítit Nejedlému nejináč, jako kdyby ona kužel, jíž ty žáky, jak slyším — k Ypsylonu dohání, byla se mu pod nosem podpálila. Na mou milou, zajisté do smrti toho litovati bude, že mu kdy ta myšlénka kotrbu projela Y zastávati, a že mu bylo s tak zralým se potkati. Nyní teprv se mu každý s jeho klasickou dobropísemností i s jeho zlatým století vysměje. Co jsem se tomu nasmál, to ti nemohu vypovědět; ani jsem z této strany ještě tak našeho Jungmanna neznal. Několik výtisků toho výtečného spisku již ode mne rozesláno, ještě budu tě žádat, aby mi jich od Vetterlové poslal 10 (jeden nevázaný) až je odprodám, peníze jí pošlu, což dlouho trvati nebude. Ubohá Nejedlého grammatika nejsmrtelnější pohlavek dostala. Dotud sám jsem čítal nestranně bez urážky obojí ortografii, teď ale *novější* knihy *y*psylonem špikované tak rád vidím, jako žáci řecká anomala! za to jmeno jen zasluhuje Jungmann hodný kus *zlatého století*. Co myslíš, co slyšíš o biografii Dobrovského, kterou Rittersberg na předplacení vydává? také jsem se k jednomu výtisku hlásil. — Oč mne žádáš tvým posledním listem, můžeš dle své potřeby a libosti z Richter's russ. Miscel. vytáhnouti sám, já ti po židovi tu část pošlu. Jestli pak jsi od něho dostal s mým posledním lístkem 5 zl.? Tvé předsevzetí stranu živnosti se mi docela líbí, a myslím, že ti nic chybovati nebude. Alespoň ta svoboda nebude ani zlatem k zaplacení, a sám sebe lehce uživíš; knihy v Praze kupovati netřeba, a ostatní? je tam kozí plácek, je tam Evička s dvoukrejcarovou polivkou, a když bude kapsa nadutější — jsou tam telecí nožičky, a je v koleji snad ještě naše stará pumpa. Za zlé bych ti to pokládal, kdybys nyní styděl nebo se ostýchal z té studně se napíti. To bylo zlaté živobytí, věru bych si nyní lepšího nepřál, jen kdybych s tebou v Praze žíti mohl. No a ke všemu ti ještě svatý Augustin požehná! jen buď při tom hezky zdráv, bedliv, a vesel, a více na mne pamětliv, jenž pořáde bydlím na Klokotech. — To ti bezpochyby bude povědomo, že mne velebná Pražská konsistoř poctila dopisem, jenž se týká bohosloveckého časopisu. Ona jakož i ty velkou důvěru ve mne máte. Jsemť

povolný k přispívání, jenom až to poněkud s těmi písněmi atd. odbydu, abych měl hlavu nezdělenou a poklidnější; ještě mi z Budějovic nepřišly zpět. Zatím sebírám dále, dokud je příležitost. Ze *Selčan* již mám kancionál jeden, však není starší než půltřetího sta let; Vánoční čili Roráte jsou nejvíce stejné s Kralohradeckým, ostatně ještě jsem nenahlídl, co-li k vybrání bude. Písně *Husa* slavící jsou vytrhané. Kniha ta u vyzdvižení tamějších literátů byla skrz komisí prodána za 1 zl. 30 kr.!! a nyní ani vazbu a kování nezjednáme za 10 tolarů. — — — — Ptáš se, jak jsme spokojeni s časopisem bohosloveckým? Zkrátka řeknu, že *dobře*, ale že přece ještě něco lepšího doufáme. Nejlépe nám se líbil díl 1ní — ostatní počaly vodnatěti; ano při třetím již někteří z předplacení se vypovídali, tu je pak přídavek *Jana Zlatoustého* a *Cypriana* zase smířil a udržel. Ve čtvrtém dobře se líbí p. Klárovo pojednání o náboženství tebou pěkně přeložené, a žádný konečně neželí nákladu, přídavky nahraženého. Jsouť ještě někteří jací tací páni na př. v Táboře, jenž nechtí ještě předplatit „až jak prý to vypadne," a když jsem řekl: „Právě proto byste měli všeobecenstvu býti podporou, a hned spolu držet, aby to dobře vypadat mohlo," uhnuli se, jako bych je byl kousl, a šli k starému džbánu, tam to bezpochyby lépe vypadá. — Až dále s dospělými o tom promluvím, budu psát více. Co se tkne zlepšení — toť záleží buď na větším počtu lepších spisovatelů, buď na lepších prácích většího počtu dotud známých přispěvačů. V literatuře je dotud nejvíce k žádání, aby zvláště české náboženské knihy zevrubněji a jadrněji posouzeny byly; ano, aby i starší duchovní spisy byly dostojně posouzeny a dle zásluhy všeobecenstva v známost uváděny. — —

Jakožto subkorrektor budeš míti co opravovat: „Rozvrhy na epištoly od Š**" (Šenbek, můj bývalý učitel v pastoralce). — A co do subkorrektora — musím ještě podotknout, aby buducky takových tajností přede mnou neměl, a mně svěřiti se neobával, k čemu těch ruských a jiných výtahů potřebuje. Ladislavu pak mému také musím říci, že jsem hned v loni dostal od zemského řízení a Budějovické konsistoře pochvalný dekret, že prý svou školu dobře vedu, začež mi děkováno, a žádáno, abych i budoucně slovem i skutkem vlastenským školám prospěšen býti hleděl. Aspoň to mne těšilo, že se to uznává, ač mně na prémie žádný nic nedává, které v prospěšných kněhách zasloužilým dětem rozdávám. Jen když čtou, jsem rád. Ta poslední píseň o smrti, holečku, toč hlavou jak chceš, dle mého soudu není tak špatná, jak ji děláš; o nápěvu není řeč, ten ovšem za jmeno nestojí. Tím tě pak přinutit nechci, aby ji do sbírky přijal, maje lepších, ale mínění své neměním.

Hauser, co třeba, ti přinese, a pro něho též, co žádám, dříve račiž přichystati, a hodně novin ze Slovan a z Anglie poslati. Všecka Europa se prý skoro hotuje k vojně, ale proti komu? to nevíme. Tvůj

Vlastimil.

V Praze dne 1. dubna 1829.

Abych pravdu řekl, ty můj milý! již jsem se počal hněvati, že mi žádané citáty neodesíláš, a pokaždé tyto dny, jak jsem domů přišel, tázal jsem se, zdali tu psaní? I rozmrzelo mne to konečně, že jsem sobě umínil, hodně dlouho ti nepsati — ač právě nyní již nestojím k předsevzetí svému. Čemuž tvá zvědavost, nač to potřebuji; brzo se dozvíš, až čísti budeš. Piši obšírné pojednání „o políbeních.“ Již víš; — a částka též na tebe připadne. Předzvídalť jsem, že ti illuminací zajisté způsobí radost, a zde ti odesílám žádaných ostatních svíčičiček na Jankův pahrbečíček, který prý již těžce stůně. Můj Bože! tu bude elegií! a lékařům zas do pathologie přibude jmeno nové nemoci: Ypsilonomania. Teď je již po něm i po jeho slávě zypsilonovatělé. Nejpěknější věc je ta, že již obě strany o té nechutnosti více ničeho psáti nesmějí. Ypsilonáře nejvíce bodnul v oči theol. časopis, proto ty vzteky. Richtra jsem použil a zde opět odvádím. Právě dnes mi píše Plánek, že do Strakonic jakási toulavá divadelní společnost se přistěhovala, — kdežto *české* hry dávati se budou a snad již dávají. Který prý prvního milovníka hraje, uhostil se bytem u Terinky — pamatuješ-li pak se ještě na ni? Zve mne tedy náš Vlastislav na svátky k sobě a na toto prý nemalé vyražení. Líto mi, že toho ponechati musíme, leč na podzim uvidíme Klokoty a potom i do Strakonic si zaskočíme. Hleď tedy podle vyzvání naší velebné konsistoře se zachovati a brzy něčím přispěti, aby pan subredaktor též něco tvého do prádla dostal, což se ovšem bez mýdla práti dá, ale na mnohé třeba louhu, kartáčů a paličky, a přece prádlo konečně zběleti nechce. První svazek tedy již z mé recensí — uvidím, co ty tomu řekneš. Pojednání dle mého náhledu se zdají dobrá býti. Kanovník Václavíček jest ti nad míru přívětivý a horlivý muž. Myslím, pojednání jeho o bezženství kněžském že tebe nepohorší, jakož snad mnohé jiné. V této věci jsme i my druhdy v listech se potkali — Václavíček dobře i ty dobře máte.

Tuto zimu zde přetrávil jeden Rus — chorý člověk, který se již opět do Teplic odebírá. Ten mi udělil jednu píseň, kterou z Rus obdržel, a kterou loní ruské vojsko na Dunaji zpívalo.

Já ji honem přeložil a dal do musejníka, leč censura ji nepovolila. Zde prozatím přeložení, original jinou dobou ti pošlu.

Rusové na Dunaji.

Bouře nebouří po širém nebi,
Hromy nehučí v hustých oblacích;
A vojsko ruské táhne k Dunaji,
Táhne k Dunaji v plesu veselém
Písně zpívajíc, Dunaj vítajíc:
Hoj ty náš starý otče Dunaji!
Dlouho po tobě nám se stejskalo,
Dlouho jsme s tebou se nevídali;
Netoužili jsme po jarých vlnách,
A toužili jsme po tvých šedinách.
Ty na ramenou svých přenášej nás
Dobrých jinochův; našich koní;
My jdem vyhubit tureckou zemi,
A my nevěrných Turkův vyženem.

Kdož to vítá nás dobrých jinochův,
Vítá za starým otcem — Dunajem?
Zvony nezvoní hlasem stříbrným,
Hlasem stříbrným s božích kostelů,
Zlato vitých trub zvukem nezvučí,
Zvukem nezvučí po dolech, horách:
A slovo mluví pravoslavný Car,
Velký Hosudar, otec Nikolaj:
„Och, vy udatní, dobří mládcové,
Ty milé moje vojsko vybrané!
Vy poslužte mi a vlasti svojí,
Vy se vyslužte pravdou i věrou,
A bíte vrahův ranou hromovou!“
O pravoslavný Care, otče náš,
Tobě i vlasti my posloužíme,
Na tvé kynutí my poletíme
V řady nepřátel ranou hromovou,
I položíme život za tebe.
Turecký bude měsíc klesati,
Slunce v jasnosti bude vzcházeti
A sláva ruská z něho svítiti.

Vale!

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému)

V Klokotech v květnu 1829.

Již vidím, že z mé Svato-Janské pouti do Prahy nebude nic. Tolik jsem se na to těšil, tak dlouho z té samé příčiny jsem svému Ladislavu ničeho nepsal a nevzkazoval, neboť můj úmysl byl jej překvapiti a osobně se omluviti a náhradu dáti i bráti tak dlouhého mlčení. Ale tu opět se dosvědčilo, že člověk střílí a Pánbůh koule nosí. Nemoc nebezpečná a dlouhá Táborského děkana ve všem změnu činí. Tak jsem nyní do Tábora ke všeličemus potahován, aby druhým třem kaplanům od těch duchovních břemen ramena neupadly, musím já také pomahat nésti. Toto zatím dostatečně mne ohražuje, jak ale ty se vymluvíš, an jsi mně ani řádečky ani slovíčka po Zlochovi nepsal, — to nevím, to viz! Povidal mně, že již jsi svobodným pánem, žes dostal z Ruska pochvaly a podary, ani nevím co mi toho najednou napočítal. Těšilo mne ovšem to všecko, však větší bych byl měl radost, kdybys ty sám mne o tom zpravil. Za to já tobě zlé noviny, trudné noviny posílám; že se totiž naše duchovní národní písně budějovskému kanovníku *Filkovi* ani prý biskupovi líbiti nechtí, a k tisku je nepovolují! — To je ale hrubý omyl, nebo: Písně, ač třebas duchovní, které se vydávají jako příspěvky k popisu ducha národního, a ne jako

k prospěchu náboženosti, — ty nepotřebují žádného biskupského povolení. Pročež se můj p. vikář i Filek omejlil, jestli žádali o povolení; jenom se žádalo o přijetí dedikace, k čemu mne nešťastně p. vikář nutkal. Slyš pak, jaká odpověď vikáři přišla:

„Ich (s. bisch. Gnaden) lasse dem P. Kamarýt für seine gute Meinnug, mir diese Liedersammlung zu dediciren, danken; jedoch lasse ich mir nie ein Buch, mithin auch dieses dediciren.“ Teď pozorně čti:

„Es ist auffallend, wie Pater Kamarýt als katholischer Priester mehrere Lieder, die nicht nur keinen moralischen Werth haben, sondern überdies mit dem Geiste des Christenthums u. s. w. im Widerspruche stehen, die unrichtige, fabelhafte etc. Gegenstände enthalten, in diese Sammlung aufnehmen konnte. P. Kamarýt soll den Gedanken diese Lieder drucken zu lassen, aufgeben, indem er von mir die gesetzlich erforderliche Bewilligung nie erhalten wird, und selbe wohl gleich von der Censur verworfen werden.“ (? ?) — — —

Kdybych to byl nazýval katolické nebo křesťanské písně, nedivil bych se, a kdybych v předmluvě dost zřetelně nebyl řekl, z jakého ohledu to vydávám a k jakému cíli. — Ale všecko toto ztlučení na tebe uvaluji, tys tím vinen. Jak? Tys mne před několika lety zavedl na Rittersberga a Rittersberg dostav za vytepanou bezpochyby mne zaklel — a tu máš trest a pomstu Boží. — Co dělat? ponecháme toho až do vymření Čechů — anebo soudíš-li za dobré dáti to jinam? Však co je shledáno a ušetřeno, ztraceno není. Zatím ale satyru to zasluhuje, a my aspoň zas víme, jaký duch či puch v Budějovsku a j. panuje. Kolikráte již jsem pomyslil: Kdyby tak bylo možná, nyní všem Čechům Prahu valně navštěvujícím vdechnouti vlastenectví! aby jako z centra paprsky po Čechách se prostřelo. — — — — Pro časopis bohoslovecký posílám tu jednu báseň lehkou (tak to chtí našincové, a prý více praktického do časopisu). — Kamenický hezky k mému potěšení přeložil Klopfstockovu „Die künftige Geliebte“ a „na Fany“ má v práci. Přikládám za „Beleuchtung“ Veterlové náležící 3 zl. 20 kr. za 10 výtisků, co vybývá, propí u Evičky na mé zdraví.

Prosím tě, kdybys přišel na nějaký dobrý polský slovník, rádbych jej koupil; špatný nechci, to bych raději koupil nový od Bandtkie. Konečně slyš rozumné slovíčko: Když jsi nyní svobodným pánem, seber si tvé subredakcí asi na čtvrt léta, tvé ruské mšály nebo co ti posláno, hoď to třeba Hauserovi na záda, a měj se ke Klokotům. Přijdeš-li (jako že doufám), kdo ví, jestli bych tě potom nevyprovodil až do Prahy; — neuděláš-li nám ale tu nevýslovnou, tak dávno žádanou radost — jistě tak brzy v Praze mne neuvidíš.

Se vším se ti poroučím, a buď již hned tebe, nebo aspoň tvůj list za Svato-Janskou pouť očekávám.

Líbá tě tvůj

Vlastimil.

V Praze 15. června 1829.

Nemálo jsem se divil a soužil a toužil, po tak dlouhý čas od tebe ani listu, ani slova nedostávaje. Poslední dvě tyto neděle již jsem se zaryl do sebe, a myšlénku jsem připustil k srdci, že nepochybně sám k těmto slavnostem do Prahy přijdeš, a tudy že již čekání své k shledání odložiti musím. Z počátku minulé neděle nic než samý déšť a voda tak, že jsem tě litoval, na cestě-lis kde, ode čtvrtka nejpěknější povětří, a ještě včera, ač již mé tušení ochabovalo, předce neustále jsem byl toho mínění, že již tebou se dveře otvírají. Leč tu to máme, po obědě místo tebe — tvůj list, na který tudíž odpovídám. O slavnosti této, o hluku v městech pražských, a co vše k tomu více náleží, nebudu ti psáti ničeho; tohoť se nepochybně z novin, a může býti bohdá i v theol. časopise dočteš; také mne tento celý týden zcela z pořádku mého vytrhnul, tak že jsem skoro mičeho před se vzíti nemohl; tu ledajaké navštívení, tu k známým docházení a po Praze lelkování atd. Leč ze Strakonic tu nebylo nikoho. Včera z obdrženého listu se dozvídám, že Plánka již po dva měsíce zimnice souží, tak že prý již ani sám k sobě podoben není.

Čta z počátku v listu tvém o písních, myslil jsem, že žerty tropíš, ale vyčta uvěřil jsem; nebo což by takového podobno nebylo muži z časů prokletých Josefových. Proto však mysli netrať; narážímeť na pouti života na více podobných nedokřtěnců a odřezancův. Abych ti upřímně řekl, mně se hned ze začátku nápad ten nelíbil, žes tomu odeslal a chtěl připsati. Jednej však v tomto pádu tak, jakby dychtivost naši nejlépe uspokojil a nám posloužil, sobě pak neublížil a se v mrzutosti nějaké nevydal. Chtěl-liby však nicméně brzy práci tuto vydati; nebudeť se čeho báti myslím, pro tu příčinu, že hned po vyjití s Vinařickým záležeti sobě dáme, aby o tom chvalné slovo v theologickém časopise promluveno bylo, a tudy by jako s vyššího místa, totiž od konsistoře naší, ohražen byl, že by onen přístupu k tobě míti nemohl. Rád bych však při tom viděl, aby práci tu nikoli v Hradci Jindřichovu ani v Táboře nevydával, nýbrž v Praze u Pospíšila, co se oupravy tisku a korrektur dotýče, tyť bych já srdečně rád obstaral. Jak ale říci můžeš, že já toho příčina, nepochopuji; Rittersberg patří na . . . . i se všemi plody pera svého.

Píseň „Otče náš“ četl jsem a s líbostí a radostí hned ji odvedu k redakcí. Zásob nás více podobnými. Zde i já tobě posílám nějaký „*Ohlásek*,“ který jsem v několika příjemných dobách v měsíci lednu a únoru letos zhotovil. Rád bych i cos podobného podle českých vyvedl; půjde-li to, nevím. Přiložený výtisk si u mne zamluvil Zloch ještě než vytištěn byl, příležitě žádám by mu odeslán byl. Knížečku tuto jsem dal tisknouti na svůj peníz; jestli by pro někoho chtěl nějaké exempláře kupovati, beř je ode mne, — jeden kus po 1 zl. v. č. Taktéž ti ponavrhuji — o čemž však při sejití našem šíře porozprávíme, — kdyby co ti z německého a jiných od Kronbergra, Pospíšila, dílem i Neureutra potřebí bylo kněh, aby je skrze mne odebíral; já bych se s nimi rád splácel takovouto srážkou, bez toho peníze od nich jsou těžce k dostání. Že se ti z ohlasu mého několik kousků líbiti bude, a že poněkud tobě Budějovicemi zbuzenou žluč ukojí, jist jsem. Píseň „Rusové na Dunaji“ mi censura nepovolila, — vidíš, odkud a kam vítr věje.

Na polský slovník musíš počkati, až se dotiskne Bobrovského ve Vilně, který jak doslýcháme bude jeden z lepších příručních. Ostatní (krom Linde) všecko slovnikářství polské za mnoho nestojí.

Cesta má k vám jest posud v pevném úmyslu, ale ne dříve až po vyjití 3ho svazku časopisu, kdež i přídavek sv. Augustina spolu připlove. Pak, milý, nemám úmysl opět k Praze nýbrž buď k Budějovicům anebo, nedá-li se to vyvesti, aspoň k Strakonicům, nebo tak jsem našim tam připověděl.

Buď zdráv! buď zdráv! líbá tě tvůj

Ladislav.

Brzo odepiš!

Rozmilý Vinařický srdečně tě pozdravuje. Víš-li pak, že již Gesnerovy Idylly přeložením Nejedlého na světlo vyšly. Ty jsou spácány!

(Kamarýt Čelakovskému.)

V Klokotech 4. července 1829.

Jakými líbeznostmi tvůj ohlas písní ruských v Klokotech se rozlíhá — to vysloviti nelze, leč až sám přijdeš a uslyšíš! S tím, nejmilejší Ladislave, od dávna — ano ne od dávna, co vyšel rukopis Kralodvorský — co vyšly tvé národní písně, co jsem počal znáti ducha národního — od té doby s tím se těším, žeť není možná, aby se některému slovanskému geniovi nezdařilo v původním, vlastním ukázati se světle, cestou kráčeti a

letem letěti ještě nevídaným, jenom duši našeho národa možným a přirozeným. — Tak jako se Němcům dávno již znechutily písně a vtipnůstky francouzské, tak jsem se já i mnozí z našinců až do krku nasytil forem a hluků německých. Myslím, že to u mnohých našich počínajících výtečnějších básníků nemalou příčinou, že tak málo se slyšeti dávají; není snad druhu zpěvů, o kterýby Němci nebyli se pokusili, a zpívati co zpíváno tak zhusta, popisovati co popisováno bez počtukráte, zpívati řečí českou ale duchem německým — toť se mnohému zhnusiti musí. Začíti pak dráhu jinou, kdož tak hned se osmělí, an mu ve školách německých tolik cpáno, a jen na staré ukazováno, an z největšího tedy dílu naši čtenářové všecky umělecké plody jenom dle vkusu německého měří, a co na míru nejde — zhola odsuzuje?! — Že by vyplnění mé a tvé naděje nebylo nemožné, dokazuje tvůj první smělý krok, jejž jsi Ohlasem písní ruských v básnictví našem učinil. V tom světě jeví se původní slovanská romance — balada — povídka — slovem *epika*, kterábý se tím samým duchem i k Osianu a Homéru směle povýšiti dala. — *Lyrické* — v českých až milo hraje, a i vyšší lyrika z nich se vyvinouti dá. Že pak i drama slovanské původem honositi někdy se bude, ukazují, ač ještě ve stínu, pokusové Klicperovy; v ruských a polských bude snad znaleji vynikat národnost, však dotud mi jich nebylo čísti, bohužel, že slovanské kněhkupectví takovými překážkami jest přetrháno, a že se ani ještě tak brzy nadíti se nelze snadnějšího a volnějšího zjednání jich kněh.

Pro potěšení posílám ti k dobrolíbeznému a příležitému přečtení mou první sbírku národních duchovních písní, neboť vím, budou-li se které z nich komu líbiti, že zajisté nejpředněji tobě a milému Vinařickému. Ta kniha jest mi drahým, vzácným rukopisem, ne proto, že jsem ji shledal, ale že obsahuje nejnevinnější, svaté lidu mého smýšlení nelíčeně a srdečně. — Vinařického líbám, a byl jsem tomu rád, že naši Marii Antonii v časopise pochválil, zasluhuje toho, její prosa může býti všem našim mladým spisovatelům zrcadlem, kteří románky spisovati chtějí. Až vám bude přístupu, prosím vyříditi jí mou uctivost: její mravné románky bez výminky zvláště pěkné pokolení rádo čítá. Jenom z mé knihovny samým půjčováním již po dvou exemplářích se roztrhalo, tak že po třetí je koupím, a vždy k poděkování prosbu přikládají: „Mám-li ještě co od Dobrovlastky neb Antonie?“ Oba ty spisky žádám, aby mi poslal, *Serafku* i *myrhový věneček*. Děkuji tobě, že jsi mi od Calderona tak pěkný výtisk poslal. Kdyby tak bylo možná dostati: Julius von Tarrent v. *Leisewitz* a *Sakontalu*, anebo víš-li ještě některé výborné kusy pro sebe tištěné, mimo: Die Schuld —

Das Bild von Huwald — Emilia Galotti, které již mám. Tímto způsobem aspoň z částky vynahražuji sobě pražské divadlo a jiné společnosti. Stojí-li pak za koupení Ebertův: Mädchenkrieg? *Břetislav a Jutta* ještě snad není vydán?

Přiloženou píseň vesničanů zpívají mé školní děti, myslím, že by v obecenstvu nebyla bez prospěchu, hodí-li se pro Musejník, podejž ji. Těší mne, že Plánek zimnicí byl navštíven, sice bych snad ještě nic o něm nebyl slyšel, bodejž z něho nedbalost a šibalství s láskou byla vytřásla. Nejspíše na tom slavném divadle nastydl, o kterém jsi mně jednou psal, že v Strakonicích se zakládá a rozkládá.

Doslýchám, že Kollár vydal sbírku jmen slovanských, jestli tomu tak, a v Praze-li k dostání, také bych jich rád byl účasten. Maďaři také počínají v literatuře vynikati, ale tuším, že u jiných národů mnoho lásky nezískají (co do literatury), an jejich řeč příkrá, lečby dychtění po novotě a bude-li co zvláště výborného, pozornost na se obrátilo. Však což nám do těch, jenom aby Slováci se poznali a od nás v řeči spisovatelské loučiti se nechtěli.

U pana arcibiskupa prý kromě jiných bylo pozváno tolik slavných Čechů? Tisíckráte líbá tě tvůj

Kamarýt.

---

7. července 1829.

Pamatuji se, žes mi jednou v listě svém, kdy a kde více nevím, as v tento rozum podotknul, že by bylo slušné, abychom slovanští národové vždy více a lépe se poznávali, necizili a sbližovali, k čemuž by prý i básníci dobře posloužili, představujíce nam nejenom vlastní domácí život v pěkných formách, leč i onen našich bratří, a na vše, co by se jak z dějin, tak i z jiných lepot uvíjeti dalo, ukazujíce atd. Toto tvé prohozené slovo mi zatkvělo již tenkráte v mysli, i mělť jsem je též před sebou při Ohlase a přál bych, aby k záměru tomu aspoň těchto několik stránek posloužilo. A však ničeho jsi mi nepodotknul, jak se asi u tebe o tom snáší, jak dalece jsem se podle úsudku tvého k ruskému národnímu charakteru přiblížil. Že jsem se s ním neminul, soudím. V tom mi bylo trochu zápasiti, že všecky formy básnictví ruského, pokudž mi známy, zahrnouti jsem se snažil. Tak epické, lyrické, až i satyrické neboli žertovné. Tak mi též pověděti musíš, která čísla se ti u vymyšlení čili vynálezku nejlépe líbila. Nyní bych rád též nějaký Ohlas český zachytil. Jak bohovec zaklepá a s časem odtušení přijde, jsem hned pohotově. Rádbych však, aby v ceně nezůstaly za ruskými. O látku by ani tak nebylo, ale forma! forma!

taf již v našem zetřelejší i mdlejší. Však uvidíme, co se dá dělati.

Přál bych si, abych, pokud mladší leta k tomu povolnější, jenom jednu myšlénku, s kterou se již po několik let obírám, v skutek uvésti mohl. Jen jeden rok bezklopotného, pokojného života, a pokusím se. Rád bych po vyvedení tohoto úkolu všemu spisovatelství chtěl výhost dáti. Však co platno před časem ve snách tápati, přijde-li kdy k tomu, porozprávíme si též o tom. — A tvé písně! jaká hojnost! posud však jen zde onde jsem přehlížel a zkoušel; musím se ty dny do zevrubného čítání dáti. V předmluvě mnoho pověděno — krátce a dobře. Kýžby se již tisknouti mohly! Byl jsem s nimi již v censuře, leč ta je přijmouti nechce bez duplikátu. Máš ještě jeden opis?

Ohlasu ti tuto posílám 5 exempl., kdyby se někdo ve tvém skladu poptával, cena ti známa. Co tyto písně vyšly, větší všímavost u naší německé strany způsobily nežli u české. — Prof. Müller psal o nich jakousi recensí (Ueber Volksschriftstellerei. Monatschr. Mus. Juli) a právě včera mi je poslal v rukopisu v německém přeložení Wenzig, táže se o můj úsudek. Přeložení to z větší částky dobře mi se líbí; ztracuje však tím, že němčina neschopna v pohybování se v ruském rozměru, a tudy Wenzig na trocheus obmezen byl z většího dílu. Slyším, že je chce v Halle vydati. Uslyšíme, co venku o tom řeknou. V Čechách bez toho o všem ticho a jak by do studně hodil. Tak že ani (a na to jsem schvalně po celý čas čekal) v Kollárově Dceři nikde o nás ani slovo se neztratilo. Právě jak by jí nebylo.

Na letošní výstavu národních produktů jsou bity mince zlaté s českým nápisem, které producenti nejlepších věcí obdržují.

Vinařického jsme ztratili; není ho více v Praze — ale zas přijde; jel s panem biskupem na visitací do kraje. Tento měsíc a budoucí mi trochu více díla, zvláště sv. Augustin, nebo mi celá 5. kniha k překládání zbývá, a pět jich má s budoucím 3. svazkem vyjíti. Mezi literními novostmi Kral. Rukopis 2. vyd. 2 zl. stř. Daňkovský vydal něco hexametrů z Homera řecky a slovansky, tak že se slovo na slovo v obojím jazyku srovnává. Co jsem ti jednou o něm psal, již neodvolávám, ale pravím, že jest filologický blázen, jenž sebe i Slovany v posměch před světem uvádí.

Měj se dobře. Tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

V Klokotech 13. srpna 1829.

Musím nejpředněji opověděti Ladislavovi, co o jeho písních ruských náš mladý básník Kamenický v listu svém ke mně píše: „Není jináče, musel míti lyru potaženou strunami ze střev sobolových . . . Já aspoň dle toho ducha, jenž zavívá z písní ruských posud Čelakovským vydaných, bylbych je za pouhé ruské a v češtinu přeložené národní zpěvy měl, kdybych již nevěděl, že se náš potutelný Ladouš do těch sobolových kožešin zaobalil, a jakožto ruský pěvec po Čechách chodě, nás až ve svatou Rus za nos vodí. Zkažte mu ve jmenu mém, že ho za jeho ruské vousy zatahám, až letos na prázdniny do Prahy přijdu.“ — Mé mínění to samé, a jestli v Rusii takový živý duch jako u nás, tuším, než rok mine, že je sobě Rusové oblekou v roucho domácí. Mně sice veskrz líbily se, nebo každá ta báseň má něco výtečného, buď obraz, buď nález, buď vtip, zvláště pak mne zajímaly: *Romantická láska*, *Veliká Panichida*, *Dovtipný milý*, *Odšedivělý*, *Výslechy*, *Čurila Plenkovič*, také *Ilia Volžanin* — kdybych ale příčiny udávati chtěl (jenž se lépe cítí než udávají), musel bych psáti recenzí a ne list k mému Ladislavu. S charakterem ruským jsi se neminul, i silné doufání mám, že český postihneš, pak tobě věnec jako původnímu básníku. O těch a k tomu náležejících věcech, které v listech jenom krátce podotknouti ano i pominouti nám, rozmlouvati budeme hojněji, a na novo raditi se při našem sejití, jehož se ani dočkati nemohu. — Že se zbírka duchovních písní tobě i všem po tvém duchu majícím zalíbí, toho jsem byl jist, a nikdy toho podniknutí litovati nebudu. Viděl bych arci již rád tištěné, však nevím, jestli by to nebylo na mou škodu strany toho, jenž naproti nám smejšlí; pak také duplikát nemám, který bych třebas v Praze dal opsati za plat, kdyžby na to obešlo. Co říkáš, jestli bych se tím neohradil, kdyby se udělalo: „Sebráno Josefem Kamarýtem a vydáno Ladislavem Čelakovským“? — Předmluva může zůstati má; však ti svobodno, i tvou předmluvu co by za dobré uznal, připojiti; a ve sbírce té ještě některé z těch nejslabších vynechati, však raději více podržeti, nevíme, jestli kdy více by tištěny byly. O náramný výdělek bychom se bratrsky zdělili. Výtahem, jak ty želíš, jsou jenom dány ty, které celé za úvahu nestály, z nich však podané zlomky zasluhují naší pozornosti; a mohlyť by se ku konci tímže způsobem připojiti jako u tvých světských národních se učinilo, jen že se mi vidělo, jakoby měly větší účinek stojíce na místě svém dle časů nebo svatých. — Dám opisovati některé nápěvy, jež jsem na vzor připojiti mínil, a také ti je zašlu, nebo

je ponechám na tvou přivítanou. Mámeť v Klokotech také fortepiáno i někoho, kdoby nám je přehrál.

Z exemplářů Ohlasu mně tebou zaslaných 4 jsem odbyl, tak ještě pusto okolo Tábora; Kamenický žádá, bych mu jich brzy do Budějovic ještě 10 poslal, které tedy od tebe očekávám. Druhé vydání Kral. Rukopisu jest velmi pěkné, a ukazuje, jakou i již v Litoměřicích tiskárnu máme! Dejž Bůh prospěchu, Labe snad ty básně šířeji roznášeti bude. Ostatně abych upřímně řekl, poznamy některé jsou chudé, a první vydání, co do mne, více miluji, neboť jeho prostotou bližší ono původu, ano již to upamatování, když jsme tím ponejprv s Kral. Rukopisem se seznamovali, když jsme na Krumlovských alejích u Budějovic se Zábojovým a Lumírovým veršem poskakovali — jak to dobře pamatuješ — to všechno jest jako nezapomenky vevité v ten první věnec nám podaný.

Ve „Zprávách literních“ z Prahy v musejním časopise 1829“ Nejedlému dobře se za zlé pokládá, že po druhé Idylly Gesnerovy vydal, an již dosti dobré Hankovo přeložení máme, ale toto vyjádření, jestliže se týče Gesnera — „Bodejž taková pilnost a péče obrácena byla k něčemu platnějšímu, než jsou *tyto plody fantasie ochablé a bezživotné*,“ — to vyjádření, pravím, celou českou literaturu by v hanbu obleklo, více ti ani o tom psáti nebudu, ale zastyděl jsem se velmi čta to ponejprv; přenáším to však na to nové přeložení, an vidím, že není možná, aby kdo nejnevinnější, nejněžnější Gesnerovu báseň tak hanebně pojmenoval, leč by sám byl fantasie nejvýš ochablé a bezživotné. Poslal mně za novinku Neureuter nadjmenované idylly od Nejedlého — já mu je vrátil s doložením: že s Hankovými dobře jsem spokojen atd. Nyní pak slyš: Chtíce viděti, jakými luhami a stráněmi a památkami Vltava jará od Budějovic k Praze valí se, umluvili jsme se s Kamenickým, že se po ní o letošních prázdninách na lodi houpati budeme až k sídlu Libušinu. Také jsme řekli, že některé z pražských našinců k tomu vybídneme do Klokot, odkudž k Budějovicům a dále. Mladý Jungmann však letos nemůže, a Čelakovský? a Vinařický? a kdo ještě . . . ? Piše mi Kamenický, že čas a způsob té cesty docela mně odevzdává na určení, bych mu tedy ještě do Budějovic o tom návěští dal. Já pak mu určiti a vzkázati nemohu nic, dokud můj nejmilejší Laďoušek nevzkáže Klokotům, kdy by je navštíviti mínil. Až potom nabažíme se Klokot, mohl-li by a chtěl-li by na loď s námi — budem pohotově. Ať potom je tak nebo tak; k tvému příchodu (neříkaje Kamenickému proč —) chci jej pozvati do Klokot, na ostatní potom se uradíme. Anebo? anebo? máme-li tu rozkošnou cestu konati dříve? máme sobě pro tebe do Prahy zajíti a pak tebe do našeho Eldorado uvésti?

Co nejdříve mne o tom zprav, abych já věděl, jak dále ustanoviti bude. V Praze však se nejdéle 3—4 dni zdrželi mohu, tedy bych určitě vědět musel, kdybys mohl a chtěl odejíti.

Peníze za prodané knihy zašlu budučky.

Buď zdráv a spokojen! Tvůj

Kamarýt.

Votýpkovi a každému, kdo přístupu má do Prahy — závidím, nebo raději, želím, an mně u vašem spolku žíti nedáno. Vinařickému mé políbení, jeho lístek z Jankova mne došel pozdě o 12 dní.

(Kamarýt Čelakovskému.)

11. října 1829.

Má cesta již vykonána, ale má toužebná mysl po Praze není ukojena. Jak jsem již myslil po Klokotech, a nebylo mi více prodlení, tak nyní zase myslím na vás. Ale musel bych já psáti jako paní Rettigová nebo Pešina, kdybych vše chtěl vypověděti. By dal Bůh — v máji jak zlíbeno a slíbeno ukojíme se více. Na mé zamyšlené cestě ušel jsem ten první den do 7 hodin až do Benešova! — Ráno též zabrán všelikými předměty Čechovi výtečnými kráčím přímo silnicí, a ujda již skoro míli cesty, táži se, daleko-li do Tábora? „Ba daleko," praví cestář, „nebo tato silnice přímo vede k Pelhřímovu! — a od Táborské 3 míle je vzdálená." — Zarazil jsem se ovšem, a byl bych svou hlavu věru pohlavkoval, kdyby tak svatými a milými věcmi, jako vlastenectví se vším oborem jeho, nebyla se zanášela. Tento nevrlý plamen jak prudce znikl, tak prudce se usadil, ať naň zavanuto větérkem z Postupic, neboť bylo mi právě tudy jíti, chtěl-li jsem dojíti silnice Táborské. Zde shledav se po tak drahných letech (co nás Nýna kochala) s Votýpkou a s hodným p. děkanem, pozdržel jsem se celý den ostatní.

Procházeli jsme vůkolí Postupické a Popovické, prvnější zvláště se mně líbilo, tak že mne jeho romanticko docela s mým bludem smířilo, čili sladkým způsobem druhý den na to na mou zaměřenou cestu potěšeného uvedlo. V Klokotech v pořádku nalezeno, a ba i nahospodařeno tolik, že — ač mému jedinému Ladislavu dlužníkem zůstávám, aspoň p. Hankovi za *Mickiewicze* 4 zl. 30 kr. s poděkováním posílám.

Žes mne u všech našinců upřímně poroučel, jsem přesvědčen, zvlášť u tvé nejmilejší maminky a u Vinařického, s nímž bych ještě velmi rád byl porozmluvil, však nebylo možná.

S těmi duchovními písněmi nalož jak se tobě líbí, protříbené ještě býti musí, ač ne příliš.

A s tím obrázkem? — — Jedna visita požaduje opět jinou, a když jsem naši milovanou Toninku*) a Marinku navštívil, ona pak tu radost mně prokázati nemůže; aspoň tedy z daleka ať se na Klokoty svatě podívá, a přitom vím, že na mne také zpomene, když jí někdy ten obrázek před oči se namane. Líbám tě, líbám tvůj

Kamarýt.

Mé sestry měly velkou radost, když jsem jim o *Antonii Velebné* vypravoval, a ta mladší kdo ví jestli by nešla do kláštera, jen žebych ji nepropustil, dokud je mou radostí. Vzkazují velebné Antonii nejsrdečnější díky a odevzdání se, jakož i tebe líbají.

Mezi 11. a 29. říjnem 1829.

Nevěděl jsem, mám-li se na ubohého židáčka mrzeti anebo míti nad ním lítost; tři neděle po sobě nic než samé svátky, a tudy se stalo, že jsem ti věci tvé dříve odeslati nemohl, až jsi sám pro ně poslal. Právě ale tu dobu neměl jsem na chvíli několik řádků přiložiti: piši tedy poštou, jako v odpověď na list tvůj. Naší Toničce hodlám z jitra psát, a jí tvé obrázky spolu poslat. Od té doby jsem však již jednou u ní byl a mohu tě ubezpečiti, že smýšlení její o tobě jak náleží dobré jest, tak že mi hned povídala, že nejlépe z toho poznati, čím kdo jest, posoudí-li se, s kým rád zachází. Jestli tvá líbost a můžeš-li někdy něco chvilek odstraniti, mohl by ji lístkem potěšiti, já bych to nastrojil, že by i ona tobě zas odepsala, a považ v jaké pěkné (a mohu říci věru pěkné, nebo její lístky sobě velice vážím) dopisy by mohl přijíti. Druhého dne po tvém odchodu z jitra odebrala se z Prahy i má drahá matinka, a odpoledne na to jsem se pražskými luhami až do večera potuloval, abych melancholii zapudil; nebo neuvěříš, jak mně po vás obou teskno bylo, zvláště ano se mi jaksi neustále myšlénka ta před myslí mihala, kdo ví, zdali vás oba do smrti více uvidím.

Zde něco z „Ohlasu písní českých“ — právě začatých.**)

Při našem poledním sejití se dosti jsme si napovídali, že mi skoro bylo by těžko o čem psáti, kdyby právě tyto písničky mi z nouze nepomohly. Kterážto přízeň tvou sobě získá? O

*) Marie Antonie, jeptiška u Alžbětinek v Praze.

**) K listu tomuto přiloženy byly básně: Jízda k milé, Celoroční výživa, Co je mi do světa a Pomilování. (Viz Čelak. sebr. spisy.)

písních druhých sobě ještě povíme; především hleď pro censuru opatřiti duplikát, sice mi je v úřadě nepřijmou. Od našich milých přátel pozdravení, a tak nás i u svých poroučej.

Tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

V Klokotech 29. října 1829.

První zvuky Ohlasu českých národních písní dříve mne překvapily než bych byl očekával, a jsem s nimi výborně spokojen. Byloť se nadíti, any se ruské tak zdařily, žeť na těchto našich dokonalosti chybovati nebude. Ty mně zaslané všecky jeví ducha pouhé české národnosti, i obratnost i lehkost, jakouž míti mají takové písně. Zdařené jsou všecky, však *Celoroční výživu* a počínající „Co je mně do světa“ . . . . mne celého jakoby očarovaly; a kdybych sobě mezi dvěma voliti měl, skoro bych volil tu prvnější jako z cela původní a novou. To je lyrika! vždycky říkávám: „Česká píseň neplazí se jako kachna kulhává po svém předmětu, ale jako sedmihlásek s větve na větev, a se stromu na strom jedva že oko naše mu stačí — poletuje:“ tak myšlenky našich písní jenom hrají a poskakují, a suď kdo jak suď, v lyrickém předčí ruské i srbské. Těším se velmi na tvůj *ohlas*, a nemuselo by Čechům již býti národnosti, ani duchu ani sluchu českého, — kdyby tě tak pějícího s celou duší neposlouchali. Jen více podej než ruských! — V tom jsi již dospěl, můj Ladislave, vínek tobě náleží.

Když někdo, na kom nám záleží, o nás dobře smejšlí, toť nás více těší, než kdyby celé hluky nepatrných slávu a dobrotu naši hlásaly. Tak mne těší, že naše Tonička o mně chvalitebně soudí. Co ale já o ní soudím, to můj lístek jí samé přináší. Vyzýváš mne k dopisování, ale musíš také pověděti kudy kam, aby se nikde nezavadilo a ve fortně třebas nezvrhlo. Tenkráte ovšem dobrá příležitost, ale jak buducky? — — (Ten panáček, který můj list přináší, studoval v Budějovicích již dvě leta bohosloví, ale s nechutí, pročež míní svou spokojenost hledati v právech v Praze. Žádám tě, abys jej měl aspoň tak dalece sobě poručena, co někdy navštívení tebe, a trpělivé promluvení sebou přináší. Jest mladík dobrý, vlastenecky smýšlící, jen že nepolitovaný, nezkušený etc. Na jeho domu mám já i Vacek, s nímž byl velmi znám, dobré přátele.) — Když ty lépe již Dobrovlastku*) znáš, mám-li jí někdy ještě psáti, neškodilo by, aby aspoň mi něco napověděl, co by zvlášť bylo třeba, nebo

*) Jeptiška Marie Antonie.

aspoň prospěšnější k ní promluviti, jestli povzbuzení, nebo těšení v čemsi atd. Snad poznám z jejího lístku, odpoví-li.

Nevím, jestli jsem tě žádal z Prahy odcházeje, aby též od Klicpery vzal můj památný lístek, který jsem mu podal k podepsání, mohl by mně jej poslati s Toninčiným. A pak, co by tobě žádnou chybu nebo škodu nedělalo — přidej mně něco k mému památníku z rukopisu Dobrovského. Radil mně a tobě jeden starý p. farář, aby prý aspoň 2 leta studoval bohosloví, že by tě to mnoho snahy nestálo, a pak vystoupna, bylby jako Dobrovský Abbé a když by štěstí tomu chtělo a Ladislavu se zachtělo, mohl by se ženiti. Považ a rozvaž? Abbé Čelakovský! — Já bez toho, jak jsem ti řekl, myslím, že jeho dráhu ve filologii nastoupíš a jeho místo zastoupíš, i třeba abbém nebyl.

Nezapomeň navštíviti někdy pana Tomáška, a požádati o přednešení a posouzení oněch duchovních nápěvů. Nechal jsem opět mých ostatních ze sbírky přehráti, a byl jsem poznovu jimi rozhorlen, a zajat jich cenou.

Líbám tě, tvůj

Vlastimil.

Čekám brzkou odpověd.

---

5. listopadu 1829.

Jest ta píseň přiložená tvoje dílo? — O tedy více podobných začni a dokonej; tu bych si přál slyšeti v pěkném nápěvě a sborem v chrámu zpívanou. Místy některými však se dává poznati, že ji vzdělanější ruka tvořila, zvláště pořádný chod to prozrazuje — ale jen místy, a jestli od tebe, jak za to mám, tedy oděv její a ta prostota, ji činí k nepoznání. V první sloce 8. řádek zní mi trochu nemelodicky. Co se má s onou souhlasností státi, dobře jsi mi nevyjádřil, — pamatuji se, že jsem ji u tebe před lety viděl; myslím, že se do časopisu ani k časopisu nehodí; ale což myslíš, aby se zvláště tato práce vydala? A sice ne v tabulích, in 4to maj. dalo by to asi dva archy, a jestli by byl spokojen, já bych to třeba svým nákladkem vydal? Tvoje jmeno na všechen pád k tomu. Písně, sv. Josefa etc. obdržíš některý týden po židáku; posud náš Karel je u sebe chová a jimi se těší. Již tedy jsem zase v písních, v našem zamilovaném předmětu. Víš, proč se mi ona tvá „co si oni vylítají, to my vyděláme“ tak nad míru líbila a druhá méně? Vidíš, pozoruj to v našich českých písních, abych u přirovnání mluvil, že se všickni divové v nich, jsou-li kde jací, jako bíledně dějí — nic v soumraku, nic v noci, a pročež dosti malá mystifikací jest v nich na urážku. Jejich chod, je-

jich smysl jest tak povrchu, že každý, byť by i nechtěl, mu rozuměti musí, ač to sice více méně při všech národních, ale v českých zvláště. Měj na to pozor, a domyslíš se, co jsem tím chtěl říci.

Čtyry krejcary jsi platil za toto psání? Tedy každou po jednom, laciněji věru dáti nemohu — a zde jsou; a sice: Nevěrný milý, Pražská, Statečný jonák a Poslední vůle.*)

Čta onehdy náš Karel tuto poslední u mne, rval sobě boky od smíchu a až slzel, nebo se tudíž dovtipil, koho tu míněno, a kdo jest ten „Janek v copánku.“**) Nu a jakž myslíš, že tyto české kvítky přijaty budou? Hlubokost ruských jim arci chybí, a však kdyby se jim té přidávalo, přestaly by českými býti za to, ale budou míti, tuším, jinou stránku, kterou by zase v ruských nadarmo hledal. Nezapomeň též na slíbený příspěvek k theologickému časopisu; 4tá částka již se tisknouti začíná. Pak mi též pověz, jak se ti v celosti zdá přeložený sv. Augustin, s kterým již také zas dále kráčeti počínám.

Tonička ti vzkazuje srdečné pozdravení a poděkování, snad i políbení. Zpropadený šviháku, to děvče si tě myslím k srdci připustilo, a nechtěl bych, aby měl rok v Praze býti. Taktéž Vinařický tě líbá a profesor Müller pozdravuje, který velice litoval, že jsme ho doma nenalezli. Tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému).

14. listopadu 1829.

To je radost nad radosti, když se listy naše honí a stíhají co srdcoví králové a toušové! to je živý život, řekl by Klicpera, než se Ladislav nadál — již druhý list, a než bych byl očekával — hle již poštou list jeho mne těší. Tvé pěkné národní písně, jinak je nazývat nemohu, než pěkné, velmi lacino prodáváš, a já rád ještě krejcar přidám, když mi každý list 4 přinese. Že to předsevzetí krásné dobře vyvedeš, to jsem nepochyboval, ale to mi věru ani na mysl nepřišlo, že by se po našich nejnovějších kramářských německým špikem vyšňořených také nějaký ohlas ozývati mohl, — a hle jak výborně se hodí k satyrám? Ta o slečenkování výborně vypadla, a což Janek s copánkem! tomu jsem se nasmál a nasměji, kdykoli sobě zpomenu na ten šilboch, že se kolikráte mnohý mne vidící a slyšící opět nade mnou smáti musí, an mu není příčina mého smíchu vědoma. Takovéto písně, jestli se ti jich více podaří, budou zvláště účinkovati na publikum žertů milovné, což u nás až

*) Viz Čelakovského spisy básnické.
**) Totiž Jan Nejedlý.

tuze valné. Jenom bych radil, aby při tomto oddělení slovíčko předeslal, které by čtenáře do nich jako uvedlo, neboť budou míti pro obecenstvo dvojí cenu, když věděti bude, co znamenají, a proč jich básněno etc. Co se tkne ducha, formy etc. našich národních písní, dobře pravíš, a dobře já to pojímám, co se ani slovy tak zřetelně vyjádřiti nedá; však mnohá báseň poněkud pěkně mystifikující také svou cenu má a líbě obraznost čtenáře zaměstknává, ač nemůže počtěna býti k prostonárodním; ale i v těch také něco skrytého se nalezá n. p. „zarostla mi cesta rozmařínkou“ — „až já to semo tam vymotám“ — a jiné vyššího smyslu a hlubšího ducha, což ty v nich dříve najdeš než bych já to zde citoval. Při tom však s tebou stojím, že lehkost a přirozená nevinně otevřenost jich jest charakterem, ostatní jsou jako výminky a zvláštního oddělení písně.

Ta nábožná postní jest má vlastní, a těší mne, že tvou pochvalu získala. Poslal jsem ji před časem Krumlovskému prelátovi Šemberovi, jemuž také se líbila, poděkoval mi vlastním listem, a pravil, že ji na farách uvede. Arci kdyby měla nápěv Tomáškův, teprv by se z ní udělala píseň srdce všemocně jímající. Jakož dobře pozoruješ, tvořena jest dle národních duchovních, nesmí se nazývati sprostou, a předc musí tak lehká býti, aby i ten nejsprostější jí porozuměl. Že 8 řádek ve sloce první tobě neharmonicky znělo, nevymlouvám, ale věř, že ve zpěvu se to kulatí a sharmonuje. Já pak takové písně jako letmo v rozčilenosti piši, a pak velmi nerad na nich co opravuji, boje se aby myšlénka při tom netratila. Ostatně dáli se lehce — naprav co ti libo, já té trpělivosti již nemám. Pak bych rád, kdyby přijata byla k časopisu našemu, an také jeho záměr lepší kostelní písně v známost podati, a tím lépe, jestli by před postem nastávajícím vyšla, třebas by ve mnohých osadách, kde známa není, zpívati se počala. Přeloženou píseň vesničanů hleď poskytnouti nějakému časopisu, jestli jsem ti ji někdy již neposlal. Zpívá se od Klokotských školních dětí, jimž se někdy blízké městské děti smějí sedláků jim nadávajíce. Tímto způsobem se již za to nestydí, mimo to, co se jim bez toho o tom stavu říkává. Tonička že mně děkuje? a snad polibení že mi posílá? aj tím *snad* sobě polovičku necháváš, a prvním zkrátka mne odbýváš. Počkej, až jen zas do Prahy přijdu, teprv zajisté celého půl srdečka sebou odnesu, a svého za to polovičku tam nechám; nyní již bude mému oku a kroku, mému hnutí rozuměti — to máš z tvého návodu.

Ona ode všech vlastenců milována býti zasluhuje. Kýž nás brzy zas nějakým spiskem obdaří. P. Müllerovi a všem Našim pozdravení, i Wenzigovi, jejž k našincům počítám; jak

pak asi zněmčí Janka s copem? ten šilboch by mu dělal hrozné obtížnosti. Potěš mne brzy zas listem a písněmi.

Líbá tě tvůj

Vlastimil.

---

18. listopadu 1829.

Minulý týden jedním dnem a skoro jednou hodinou obdržel jsem tvé listy po onom ex-theologu a hodináři; divno mi však bylo, že v jednom ani v druhém o listu mém 5ho t. m. poštou k tobě odeslaném se nezmiňuješ. Čiliž tě nedošel? Byly v něm opět 4 písně: „Nevěrný milý — Statečný jonák — Pražská — a poslední vůle," spolu s odpovědí na některé věci. O tom mne zprav a brzo. Zde odesílám 3 žádané knížky, jakož některé jiné drobnůstky. Listy tvé jsem odevzdal, s Toničkou naší ale posud nemluvil, hodlám k ní tyto dny se podívati.

Ondyno bylo hlučné rokování u báťušky. Palacký přednášel projekt, abychom se spolu a dohromady usnesli a usnesše se mezi sebe rozdělili a rozdělivše (vše to alla Zimmermann) pracovali na nějakém konversačním neboli encyklopaedickém slovníku. Hlasy se o tom rozdílně pronesly, většina však zůstala při chuti; bojím se však, aby brzo nepřešla. Dílo to má se počíti, růsti a dokonati pod ochranou nejvyššího purkhrabího, má obsahovati asi 6 dílů po 60 arších atd. Abych i já tobě mínění svěřil, řeknu z hola, ač žádaje srdečně, abychom takové dílo měli, že na jeho vyvedení pochybuji. Obtížností tu tolik, že síly ustati musejí. Především jsou všickni z našich literatorů valnějších až po krk v jiných a snad neméně potřebných pracích pohříženi, aby se tuto veliké naděje na ně skládati mohly; potom tolik haluzí nauk a věd posud u nás leží ladem, kterých se pero české netknulo, že věru i rukou i schopností a pomocí k nim valně se nedostává, nechceme-li starou slámu opět mlátiti. U němců a jiných národů to jináče, zde pracovníků na pohotově až na zbyt, a mimo to k takovým prácím valná je láká odměna, — zde žádná. Myslil bych tedy, aby se s tím ještě k lepším a dozralejším časům posečkalo. Poláci takový slovník právě vydávati začínají. Zde jsme ho však ještě neviděli. Obšírnější vědomost o tomto našem budoucím slovníku čísti budeš v musejním časopise. — Praví se, že německý musejník na přes rok jako přestane; totiž má toliko vycházeti v neurčitém čase po svazcích. Dejž to p. Bůh. Nepotřebujem té osvěty, bodejž by i mnohé jiné němečtění s ním zašlo.

Pozdravení od našich Chmelenského, Vinařického atd.

Líbá tě tvůj

Abbé Čelakovský.

21. listopadu 1829.

V běhu dvou neděl jsem obdržel tři listy od Bowringa z Heidelbergu. Že tu hojnost novin pro tebe bude, nepochybně si myslíš. Však nic nepovím; proč sám se nikdy do Prahy nevybereš, aby sám si vše přečetl, a sám uslyšel; nebo mluviti snadněji než psáti. V posledním listu stálo: „Zaopatřte mi biografie těchto spisovatelů českých, z kterých jsem práce do své sbírky přijal. Nejdůležitější jsou mi: A. B. C. D. E. etc. a mezi nimi též Kamarýt, co Jungmann o nich praví, jest velmi málo a chudé.“ A já ubohý mu málem mohu čeho více povědĕti, než Jungmann pověděl, zvláště, že naši učení tak skromnou a skrovnou osobu ve světských dějinách představují. — K čemu však ony biografie potřebovati chce, mohl jsi z polské nahlednout, ač jsi mi málo o ní psal, nemuselať se tobě líbiti. Dnes mi byla odevzdána, ač nebylo na pospěch. Česká tedy uzří svět a světla ku konci února. Tobě však ji potom nepošlu, musíš sám se na ni do Prahy podívati, a na svoje básně, jak v angličině vyhlížejí. Tak tě, holečku, dostanu, nebo vím, že ti to nedá. Já již vím co z tvých vzato, ale nepovím, a Bowring mně psal: „Dobrovský has written me, that the Vyšegrad Elegy-Libuša and others are undoubted porgum and that he had detected et traced the impostor.“ Bowring se tomu velice diví, že by u nás též měli býti takoví starobylostí fabrikanti jako u nich se dělo s Ossianem. Bude potřebí mu to vysvětliti, anebo na jeho příchod do Prahy ponechati; nebo jak piše, s koncem tohoto měsíce se vracuje do Londýna, a na jaro zas ku své rodině, kterou v Heidelbergu nechá přes zimu, se vrátí, a dále naše kraje s ní prohlížetí myslí. S našimi má velikou radost, a já se též naději, že ovšem se druhým slovanským vyrovnají, jestli že je nepředčí. S mým polabským slovníkem již jsem téměř u konce, a měl jsem mnohé obtížnosti s censurou, tak, že jsem konečně k našemu milovanému a volnomyslnému purkrabímu to musil dáti potvrditi, který zas v tom žádné obtížnosti nenalezal. S novým rokem bude vycházeti (tak se povídá) nový český časopis po arších (spolu též německý) pro hospodáře, od zdejší ekonomické společnosti. Do jakéhož almanachu mají tvé básně přijíti, an žádný nevyjde? Onu pěknou odu z ruského pak bych přál, aby místy předělal a pro theologický časopis odhodlal. Jest místy trochu neskladná, a několik nečeských, aspoň mnohým, výrazů podržela. Tomu však nově potřebovaný pilník snadno pomůže. Minulou neděli byla nově a ponejprv dána opera: Sníh, která s oblibením přijata byla. Nyní aspoň máme čtyry dobré zpěvkyně české, ale zpěváci z větší částky scházejí a hlas tratí. — Zatím dost na tvá příliš kratická psaníčka. Líbá tě tvůj *Ladislav.*

2. prosince 1829.

Průbička duchovních národních písní mne mile překvapila; jen setrvej, a zachováš Čechům překrásnou památku druhu tohoto. Mnohé připomenutí a vyjasnění etc., které předešleš aneb připojíš, na každý pád k zvýšení ceny spisu toho poslouží. Těším se, těším na celou tu sbírku. Zas bude něco, v čem mnohé jiné národy předejdeme.

Četl-lis, anebo slyšel-lis o Nejedlého spísku v těchto dnech vyšlém: Widerlegung der so genannten analogischen Neuerungen! ten nám dává! pohlavky — ale nejvíce vtipu svému. Vinařický piše na to odpověd, která co nejdřív vyjde. Myslím, že Nejedlý na věky umlkne. Ondyno jsem se s ním sešel u barona Jeníka, kde jsme se zle posekali, tak, že jsem mu konečně řekl: p. profesor, pro jejich zavřené *v* a *y*, jestli že je uchrániti chtějí, není jiné pomoci, než aby je dali do triestské assekurací. Ten se na mne hromovsky podíval: pak jsem mu též řekl, že jsem jeho bývalý žák, ale kdybych až posud jeho ortografie se byl přidržel, že bych po přečtení jeho nynějšího spisku přinucen byl, od toho bludu upustiti a novotářů se přidržeti atd. Ten na mne bude nemalou pifku míti, dobře, že mi na něm mnoho nezáleží. On má doma přes 6000 výtisků svého 3. vydání gramatiky, a to je ta ortografie, o kterou se mu tu nejvíce rozchází. — Přede včírem byl zde obraz již asi 8 dní prodávaný, a censurou povolený, představující přechod Rusů u Isakči přes Dunaj, najednou od politického úřadu zapověděn a pobrán ze všech kněhkupectví. K smíchu věru — tím se nezabrání, co se děje, aniž o čem celý svět ví.

Z podtrhnutých knih dle žádosti tvé posílám, a zase lístek jiných k nahlednutí a vybrání. O Daňkovském ti gruntovní zprávy dáti nemohu, jelikož spis ten jsem toliko jen běžmo přehlídnul, a pak v řečtině honěn tak dalece nejsem. Že by k přání bylo, aby lépe slovančině byl rozuměl, patrno. Kdy pak ty něco k prospěchu theologickému časopisu zašleš? — Zvláště povinnost tvoje, tento časopis podporovati, který začíná dvě vady na sobě ukazovati, a báti se, aby na nich nezahynul. Předně není pořádného (ač na titule tří!) redaktora, a za druhé málo, zvláště lepších prací. Škoda by pak byla, kdyby na početí již za jinými kráčeti musil cestou smrtedlnosti a nebylo by naděje, že by se tak brzo něco podobného vyskytlo. Předplatitelů dost, až mimo vše nadání (1000), ale i těch by ubývalo, když by se obsahu ztenčilo a zředilo. Se sv. Augustinem již putuji po druhé knize, jaký to výborný řečník! Těším se, kdykoli na hodně dlouhý a zapletený period přicházím, a kdy se podaří, jej opět do češtiny jako by přelíti. Druhé vydání

rukopisu kralodvorskéko již brzo vyjde, ale myslím, že pro změny tam činěné nám první vydání vždy milejší zůstane.

Tvůj

Ladislav.

1830.

Počatek ledna 1830.

Na tvůj list skrze pana barona Verniera mi dodaný odpovídám, jinak nevím, zdali bych ještě sám ze své vůle psal; nebo není třeba mi se omlouvati, ani vymlouvati, nýbrž jenom podotknouti, že já jsem, který tak dlouho na svůj poslední list s dvěma písněmi žádné odpovědi nedostával, a pročež ani sv. Augustina ani jiných svatých na pomoc nevolám, leč tebe samého z nedbalosti viním. Nevidím* též, jakou pretensací (abych se s mým kupcem Krejcárkem vyjádřil) ty by činiti mohl, kterou bych i já nemohl. Naše Tonička tě uctivě pozdravuje, chtěl jsem psáti něco jiného, leč to zachovám pro sebe, však kdo ví co ti tuto v lístku svém, na který nepochybně brzo odepíšeš, posílá.

K vaší sbírce kněh rád bych něčím přispěl, však nic lepšího prozatím mi není mezi knihami, co bych sám nepotřeboval, zvláště pak takového, co by se hodilo, postarám se ale budoucně; zde několik prozatím drobnůstek.

Písně pro jiné mnohé práce opět usnuly; některých se dočteš v musejním časopise, který ku konci toho měsíce vyjde a sice *latinskou* literou. V tom též svazku bude prý recensí mého Ohlasu ruského od Palackého a Nb. Znělky Kollárovy k 4. zpěvu, kde Slávy dceru již v Elyseum opěvá. Nějaký Rus Mortinov (jak čteme v Quart. Review) vydává svá přeložení řeckých klassikův, kterých dosud 23 dílů vyšlo. Mezi nimi: Herodot, Pindar, Homer celý, Kallimach, Anakreon etc., cena 198 rublů. Nikolaj založil též centrální institut pro veškeré professory v Rusích, a budoucně jenom z něho profesorové dosazováni budou. V tomto vše učí se ruským jazykem. Hanka chystá se k vydání všech nejstarších gloss českých. Göthe prý měl, jak v listech jeho psaných k Šillerovi stojí, někdy myšlénku dělati Ohlasy rozličných národů, kterou potom pustil, a tak sám onu: „Ich heisse Liese — auf des Vaters Wiese“ jmenuje Altenglisch. Škoda, že ji nevyvedl. Společnost, která k spisování české encyklopædie se utvořila, má k společnosti českého museum připojena býti, a museum, tak se praví, chce ten spis někdy na svůj náklad vydati.

Již zase ke čtení — ale chci ti co nejdřív nahraditi lepším listem. Tvůj *Ladislav.*

16. ledna 1830.

Na tvé listy dlouho jsem se zameškal s odpovědí, a myslím, že i ty snad myslíš, že se již v říši stínů procházím uchvácen prožluklou cholerou, která všudy nelad a zmatek působí. Přede včírem byla maminka ní přepadena, rychlá však pomoc (což při této strašné nemoci nejlepší) vytrhla ji z nebezpečenství a již na cestě k uzdravení.

Písní českých prvního vydání (Rittersbergových) již rozprodáno docela; ondyno mne tento pan vydavatel navštívil, aby se poradil, jak by se druhé vydání opět pěkným způsobem do světa pustilo, a abych mu svou radou a prací byl pomocen. Já z počátku jsem docela s tím ničeho míti nechtěl, potom pak na dolehání Vinařického a Palackého aspoň k něčemu se přivolil, a sice především, aby počet těch písní jestli ne o polovinu aspoň o třetinu zmenšen byl vyvržením všech nešvar a nekalostí, pak aby bez zvláštního vydání textu jen pro melodie vydány byly. K tomu Rittersberg ochotně svolil, a nyní je trochu prohlížím a s hudebníkem procházím, nalezaje co do hudby předc mnoho hezkých tam nápěvů. Sic on by byl v stavu zase starý kolovrátek vydati sobě i nám k necti, jak se ponejprv stalo. Sázeny budou notami písmennými a spolu k fortepianu uvedeny.

Spolek zdejší pro kostelní zpěv a hudbu hodlá vydávati po svazcích písně české k varhanám postavené, v každém svazečku jich asi 12. Byla řeč o těch, které jsi k 2. dílku přiložiti hodlal, jestli by tedy za dobré uznával, mohly by se tomuto spolku přepustiti, který by je s vděčností přijal a v těchto materiálech k budoucímu úplnému kancionálu vydával. Oznam mi své mínění; nebo dříve je z rukou vydati nemohu, jestli jinak tobě jedno, jakou cestou na světlo přijdou.

Pro nehody, jenž tě v rodině tvé potkávají, srdečně dělím zármutek, jen abychom tento rok i na dále horších pádů a nehod se nedočkali.

Poslání Kozlova psáno k znamenitému a skoro prvnímu básníku ruskému, snad tobě dle jmena již povědomému Vasilu Alexandroviči Žukovskému.

Příležitě ti odešlu opis jednoho místa z letošního Hormayrova Almanachu týkající se udušování české národnosti a jazyka. Podiviš se, jak směle našemu dvoru se tře pod vousy.

P. baron Vernier se tentokrát u mne neukázal, a nevím, plod jeho Musy s jakými se tu potkal osudy. S velikým plesáním jsme tu přijali zprávu, že biskup litoměřický za arcibiskupa do Vídně povýšen, a však neplešeme proto, jako by zásluha koruny zasloužené byla dosáhla; leč proto, že h . . ., jakého ještě v naší vlasti snad nikdy nebývalo, z ní se vyklidí.

To je ti muž! o tom ani z jedněch úst nic chvalitebného nevyjde.

Že slibuješ brzo něco pro časopis zaslati, jest potěšno slyšeti. Tento rok bude trochu nouze, myslím jak o příspěvky, tak o předplatitele, nejvíce k tomu též cholera připůsobí.

Zaneprázdněn jsem velice prácemi, které nic nevydávají, a jichž ani znáti není. Za to doufám si s příštím jarem dáli Bůh více k příjemnějším pracím na kdy dáti.

Líbaje tě srdečně jsem tvůj

Ladislav.

---

3. února 1830.

Kdož by uvěřil, milý druhu, že jsou případy v našem životě, na které se těšíme a kterých se spolu bojíme. Takového jest nyní se mnou. Včera obdržel Hanka list z Petrohradu od Köppena, v kterém mu návěští se dává, že ruská akademie jej, mne a Šafaříka za bibliothekáře nově se zakládající bibliotheky všeslovanské ustanovila, spolu s tím uložením povinnosti, aby námi společně na slovníku všeslovanském pracováno bylo. Hankovi připověděno 4000 rublů, mně a Šafaříkovi po 3000, což 1200 zl. stříbra činí. Jak Köppen píše, tedy rozhodnutí toto akademie právě k ministerium se odevzdalo, a není prý pochybnosti, že císařem přijato bude. Máme tedy na pohotově býti a resolucí tam odtud úředně očekávati. Hanka jest hotov a volen to přijíti, a mně podobně nic nezbývá, než-li tétéž příležitosti se uchopiti. Kdybych však byl na Hankově místě, totiž měl příjmy jako on, neučinil bych toho předce. Leč takto co mi zde zbývá, nežli trpká budoucnost, a těžké se obhánění a zápasení s největšími potřebami.

Při tom mi nejvíce líto, že z básnického okresu potřeba bude na vždy vystoupiti, kdežto myslím, že bych byl s to býval něco dovesti. Však než přijde k tomu, může ještě dobrý rok uplynouti. Poslal jsem na začátku minulého měsíce do Londýna několik knih po diležanci a sice přes Hamburg. Před týmdnem jsem dostal recepisy i s paklíkem tím s pošty nazpět, kde navrch napsáno stálo: „Der Empfänger ist gestorben.“ Nevím však, zdali onen kupec v Hamburku umřel, anebo sám Bowring; myslím asi, že poslední; nebo byť by onen první mrtev byl, předce kupectví trvá, a byli by to odeslali, tak ale se domnívám, že majíce vědomost o smrti Bowringa myslili, čemu ty věci do Londýna odesílati a poslali je na zpět. Co se s naší anthologií poděje, kdož to ví. Máme ve mnohých případech štěstí k sobě příznivé!

Což ta zima letos zle řádí a hospodaří! U nás před ně-

kolika dny 25, stupňů a jak noviny vypravují, v Lednu až do 16. bylo v Petrově nejvýš 5—6 stupňů; tak že v jižních stranách krutější zima.

Zde ti zas něco dílků Shakespeara posílám, a spolu též výtisk Selanek Langerových práce dosti dobré, jenž právě nyní vyšla. Posudek na ni čísti budeš v 2. svazku Musejníka. Také vyšel 2 díl pokusu Šnajdrova. Almanach dramatický Klicperův na letošní rok bídnější než kdy jindy. Prohlásil se Klicpera, že pro budoucí čas německy chce psáti, jelikož mu prý žádného užitku a vděku české spisování nenese. Já myslím, že užitek z německého snadno do kapsy schová. Což po tom? Kdo nám nechce dělati čest Čechům, ať raději dělá Němcům hanbu. Hanka vydává staročeské glossy Vacerada totiž Bohemaria a Rozkochaného. Buď zdráv. Tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

Z Klokot 12. února 1830.

Tvé přeložení sv. Augustina se u nás velmi líbí, a především já jsem tu knihu sobě zamiloval. Nepomyslil jsem nikdy sobě, že kdy tu knihu neřku-li v českém jazyku, ale ani v latině čísti budu, a hle! tebou mně v mateřčině podanou nyní s mnohou rozkoší čítám. Rád ti věřím, že toho svatého otce milovati a obdivovati musíš. Že se tvé srdce u překládání, při čemž zvláště se musí rozjímati a študovati, šíří, vznáší na křídlech našeho náboženství. I s ostatními podatky, co se mne tkne, našeho časopisu jsem spokojen, dobře nahlížeje, že od přítomných okolností a překážek nelze co lepšího očekávati. Nejméně mně zadost činí práce Zimmermannovy. Votýpkovo pojednání o zpěvu církevním — mnoho slov a málo věcí, však některá jeho napomenutí venku nebudou na zbyt. Ano i p. Václavíček — mezi námi řečeno — jenom v prostředku se drží; n. p. v pojednání o bezženství neřekl pro nás bohoslovy nic nového, co bychom již lépe nebyli slyšeli neb četli; to bych mu ovšem odpustil, ant našich časů všecko o překot píše bez pozoru na to, co již mnohokráte a snad lépe psáno a opakováno, tedy z těžka lze cos nového říci, ano o takových předmětech zvláště ne, o nichž tolik již hádáno čili dišputováno. Ale to prohlednouti se nemůže, že to v takovém nepořádku veřejnosti podal. Stížnost ostatních čtenářů jest ta stará, že totiž málo obsahuje ten časopis praktického, i na horší papír posledních svazků již ukazují.

Táborský p. katecheta P. . . . (stojí za to, aby vám jej

jmenoval) z domluvení našeho p. třídníka předplácí, ale šeredně jsem se s ním pohádal, an veřejně u tabule na děkanství se prohlásil, že ty knihy ani k čtení nerozřeže, a ba že to raději spálí než by to četl, a takových ran více motovidlem nastřílel. Nb. Neumí slovo česky napsati a promluviti, a Nb. chtěl někdy o Tomkovo místo žádati. — To jsou hrdinové à la Mancha! To jest hodno oznámení, ne pro mstu snad, ale pro zamezení, aby se časem příležitě vědělo proti čemu třeba promluvit, neboť není pochybnosti, že takových hňupů v Čechách více, kteří ač literatuře české tolik rozumí, jako já té Švedské brožurce, kterous mi poslal, přec nestydí se tou hrubou nevědomostí ještě se honositi. Z Velešína jdou následující zprávy o pokračování vzdělanosti: Na Kváčově (zatím než bude prostorná škola vystavena) jest ustanovena Ilhá třída tamější školy v tom pokoji, co jsme hrávali divadlo. (I nyní z husta se tam hrává v jiném zas domě, a dobře prý to studenti dělají.) A můj otec, který jakživ pro domácí práce a starosti velmi málo čítal, považ, nedávno byv v Klokotech — 7 knih českých s chutí velikou přečetl; as 3 komedie, Dráteník se mu nad míru líbí, pak Jitka, Květný košíček a j. tak jej zajaly, že konečně bude z něho čtenář. Z toho lze soudit, jak by to obecně chodilo, kdyby se podobného povzbuzení, a ještě více Šmidovských a Salcmanovských knih dostávalo. Mám naději, že v Klokotsku založená školní knihovna k tomu dobře přispěje ve svém okresu, a že snad mnohou blízkou školu povzbudí k následování. Ve vesnici Plané mají také hezkou knihovnu populární. Můj otec tě pozdravuje, a těší se, an jsem mu slíbil, že jej spolu navštívíme.

Dle tvých zpráv Rusové obrovské kroky dělají v literatuře, toť u nás ještě ani za 50 let nebude, abychom tolik řeckých osvícenců v českém jazyku čítali. Považujeme arci i ty Ruské a Polské pokroky jako za naše, jen žel a žel, že jejich knihy u nás ještě tak vzácné a tedy bratrstvo tak rozvedené.

Letos ti mám výborně veselý masopust. Ty při tom asi na hýření myslíš, na děvčata atd. ano! Dulčinea von Toboso se svým bohatýrem Don-Quixotem ti u mne hýří s jinými fousatými děvčaty. Nikdy jsem nemíval chuti do té knihy, a teď lituji, že jen 8 dílků sepsal Cervantes; ten umí povídati! —

Sancho Pansa by byl výborný příspěvek k příslovím, škoda, že není Slovan. Ten břichatý trpaslík ne na sta ale na tisíce přísloví a pořekadel má na jazyku, tak že prý jedno s druhým se pere a neví, které dříve pysků minouti. Sám vyzáblík Don-Quixote mu řekl, že jest pravý pytel přísloví a bečka šibalství. Některé malé pohřešky tě knihy lehce se odpustí. — Přeložení od *Soltau* hezky se čte. — Tvá písnička „*Zimní*“ srdečko studené zahřáti musí. Kýž tu již mám letošní musejník, abych se

ostatních a nových od Kollára dočetl. O písni *Jankovi s copánkem* domnívá se Kamenický, jemuž jsem některé zdělil nemaje mu co psáti, že skrze individuálnost tratí cenu lyrickou, já mu na to odpověděl, že se mi jen již proto zdá býti výbornou, an tak trefně naše básnictví ano celou naši literaturu těch časů vyobrazuje, kdy se nosily copy, i bez ohledu na povědomého Janka, a pro ty časy jest: „Ach, ach! milý Janku!“ dosti lyrického. Kolik hlav tolik smyslů, kolik děr tolik syslů, řekl by na to Sancho Pansa.

Tonička, Tonička — tak hezké psaníčko mi poslala, že jsem se skoro do ní zamiloval; víš dobře, jak mám dobrý troud, a když taková jiskra naň padne —! ale nefoukej, ještě více by rozháral. Nejsou to časové a hodiny u Zelenků, není to již ten milovník — a milovnice N—ýnka, pročež jsem bezpečen, že sočiti nebudeme, ale mé potěšeníčko ať jesti tvým, a tvé mým, a my snad oba jejím. Až se udá jistá vhodná příležitost, zase jí odpovím. Hle jaké jsou to rozdíly v láskách, tehdykráte, nebo jak to vyjádřiti mám, nebylbys N—ě mé listy dodával, ani mně její podával, a nyní jsi takovým dobrým andělíčkem. Kdož by tě za to nelíbal? Líbá tě tvůj

Kamarýt.

(Kamarýt Čelakovskému.)

16. února 1830.

Můj poslední list, jedináčku můj, doufám, že již ti pošta přinesla. A právě tenkrát, když byl odevzdán, dodána mi tvá zásilka Shakspeara a Langera s návěštím, které tak divně, snad více příjemně a nepříjemně než na tebe účinkovalo. Mnoho psáti o tom ani nemohu ani nebudu jsa pořáde té potěšitelné naděje, že sobě o tom i o mnohém jiném dosti porozmluvíme, ach Bože! — což jestli naposledy porozmluvíme? Bůh nás vedíž naším životem, i v tom staniž se vůle jeho, dobrého ještě nikdy neopustil, aniž se naše přátelství té chvíle osudné tak velmi lekati bude, aby všecku naději blahých dnů a některých aspoň náhrad najednou tratilo, zvláště když se ta veliká obět koná pro — vlast, pro kterou tam snad mnoho bude účinkovati. Zatím zhostme se ještě co možná té poněkud bolestné myšlénky, a potěšme se slovíčkem o výtečném *Langerovi*. Kdo pak jest ten Langer a kde? to musí býti duše k milování, člověk, ku kterému lne srdce při čtení jeho Selanek. Není snad milenec Žofie Jandové? — — Hle, kdyby ty tvé Selanky byl připojil k těm, když je zvlášť vydati nechtěl — kdoby řekl, že nejsou od jedné a té samé ruky? Toho můžeme směle k výboru našich

básníků počítati. Ještě ten samý den, kdy mi byl dodán, jsem jej s velikou rozkoší přečetl. Mezi rozmarnými nad míru se mi líbí *Kozonohý Lesoň*, a ta starožitná národní pověst ta mou dušť všemožně zatřásla, jináče vyjádřiti se nemohu. Jestli ta báseň původní, básník její mistr, a ten kus by zasluhoval do všech jazyků býti přeložen. A Selanky? Dobrou noc, Gesnere! hle jak u nás také svítati počíná, právě když vy se na odpočinutí odebíráte. — Arci jeho idylický svět od Langerovy rozdílen, — ale koho z našinců tento více a hlouběji by nedojímal, ten srdce nemá ani vlastenecké, ani pro ty nejjemnější city otevřené, ani pro ty sladkosti, které naším jazykem se říci mohou — schopné. Jestli že jistá královna Gesnerovy idylly vždy na svém stolku mívala, toť slavná kněžna, které Langerovy obětovány, zajisté je sobě zamiluje, kýž by se to říci mohlo o některé kněžně české! Díka Bohu za ten dar roku 1830 — díka jemu, že přec každým rokem něčím nás oblaží. Těším se na posouzení v musejníku. — Za Gesnerem přišli Sillerové — Göthové — — nadějme se — ať vše dle Němců u nás měříváno. — S Klicperovou novoročenkou letos také nejsem spokojen. Zvláště ve Vitkoviči ta prosa tak se čte, jako kdyby při procházce pořád — tu jámu, tu kámen — tu bahno přeskakovati musel. Při hlasitém čtení o plíce by přišel. Předmět ještě není špatný. Tedy chce býti spisovatelem německým? nu mnoho štěstí hrubou pěstí! těm asi moc nového poví. Dle toho sobě může ten lístek k mému památníku podržeti, který mi ještě nedal.

Jestli pak víte, Pražani, že prý ve Vídni bude vycházeti jako by dějina všech literatur Rakouského mocnářství? a že Iní díl, který brzy vyjíti má, bude obsahovati Česko? — a že toto dílo bude jako předchůdce jiného obšírného spisu, který zahrne v sobě všecky lepší Rakouské spisovatele? Tak mi někdo nedávno psal s hrozným radováním. Bude to skutek?

Kdybychom Bowringa byli ztratili, jakož se domníváš, tedy mnohé naše těšení s ním do hrobu složiti musíme, a čekati, až jiný někdo z hrobu je vzkřísí, a co zde ztraceno dvojnásobně nám vynahradí. Nevím proč a čím je to, že nyní žádný pád, žádná překážka mne tak sklíčiti nemůže, abych třebas i z toho pádu ještě prospěchu nedoufal. Zrajme ještě, dospějme, bez křiku, však se nám potom dostane anthologií.

Tuším, že jsem ti již o 2 zl. v. č. napověděl, které Vetterlové jsem dlužen, touto příležitostí je posílám, prosím by ji zaplatil. Ostatně máš u mne státi: za Mechaniku 36 kr. k. m. Za 1 výtisk Ohlasu R. P. 24 kr. k, m. Za 12 dílků Skakespeara 3 zl. k. m. Za Langera? (piš co —) Uhrnem 4 zl. k. m.

Může-li to ještě počkati, bylo by mi vděk, jestli ale třeba

— beze všeho ohledu mi oznam jako příteli, a hned ti odešlu. — K tomu buď tak dobrý a pošli mi 1 čítanku na prostém papíru, a druhý díl Šnaidrovských básní třebas od Kronbergra. Pan baron z Vernierů bude tak milostivý, že by to zase vzal s sebou.

Na ten Kollárův spis o jmenech Slovanů, toť se ví, že předplatím, musí se peníze položiti hned? — Dost, dost jsem se toho již naptal, že budeš míti co odpovídati tvému

Kamarýtovi.

---

19. února 1830.

Mínil jsem tyto dni bez toho poštou k tobě psáti, odpovídám tedy raději touž příležitostí, kterou mně tvůj milý lístek doručen byl. Můj soud o Langerových selankách tento týden právě dohotovený čísti budeš spolu s posouzením Gesnerových. idyll v 2. musejníku. Tento mladík (as 22 let starý) zajisté velké naděje o sobě dává; vystudoval loní filosofii a nemá další chuti nějaké tak nazvané chlební studium sobě obrati, a zdá se, že mu básnictví milejší než vše jiné. Děje se mu tak jako nám. Dnes odpoledne hodlám tvůj lístek Antonii dodati, těší se zajisté na něj — to vím. Ondyno jsem jí vypravoval o svém úmyslu — Rus — tus ji měl viděti. „A co tomu váš Kamarýt, co Vinařický, co Chmelenský říká?“ hned se ptala. Pravím, že se radují se mnou. O tedy vás jisté nemají rádi, že vás tak snadno ztratiti mohou, a slzy jí do očí vstoupily, že jsem honem něco veselého jí vypravovati musil. Tus měl její pěkné oko viděti rozdělené v pláči a úsměchu. „Čímž bychom se Bohu zalíbili, kdybychom mu i to, co nám milého jest, ochotně v obět nepřinášeli.“ A tak sama jednou pěknou myšlénkou se věděla lépe upokojiti, než bych já byl nevím jakými slovy dovedl. Toho však si hned vyžádala, přijde-li k této daleké cestě, by jí neříkal až posledně ji navštívím. — Pak tuto ušlechtilou dušinku zcela tvému srdci odevzdám; tyť ji nejlépe pochopíš, jakož i ona tebe.

Odpoledne. Právě přicházím od Toničky, odevzdav jí lístek tvůj; rozpečetila jej žádajíc, bych jí ho přečetl, což jsem s radostí učinil, hodlá ti brzo na něj odpověděti. Mluvili jsme o tobě — o Rusích a o jiném, pravila dnes, dostanu-li se do Rus, že bude míti Rusy ještě jednou tak ráda. — Na Sedláčka se tu veskrz všickni velice mrzíme, ten plzenský buben a ta ješita nám opět hanbu udělal. Ve svazku: Leden Neues Archiv (Wien) nalézá se od něho (ještě dobře, že podepsán) zpráva o lonském literním počínání v české literatuře. To jsou chlubné plíce, to je ti naduvání pysků — všecko se psalo — genial, unver-

gleichlich atd. A sám sebe v textu asi 3kráte jmenuje. „Kdo by byl pomyslil před 20 lety, že v jazyku českém budou logiky a aesthetiky jako Markova a Palackého, že budeme čísti mathematiku a fysiku — jako *Sedláčkovu*, také vydal *Devoty* spis starý „o měrách“ — který profesorovi Sedláčkovi připsal —“ Plíce — nelezte z hrnce. Náš báťuška se pro to velice hněvá na něj a pravil, že pro samý chlubný dým sám sebe nevidí. I za to, co o mém Ohlasu ač na nejvýš chvalivě připomíná, mám příčinu se hanbiti. Zde ti zatím okus v básnictví Šnaidrovu, čítanku — můžeš-li posečkati, pošlu jindy, nebo není k dostání leda tuším u Neureuttra a již mi není kdy tam doběhnouti. Od Kollárova spisu, upřímně pravím, mnoho nečekám, mně jeden řádek sonetů od něho milejší než celé listy, které prosou píše. Již ze samého ohlášení pozoruji, že tam budou nemotornosti. Jakž to Těch? a Čech? — Obotrit Bodřec? atd. Filolog velmi nešťastný a až hanba špatný, tu našemu nebožtíku Dobrovskému ani obuv zouti nezasluhuje. Ačkoli nyní méně v češtině vychází, však ta menší částka mně milejší; dostávají naše věci jakési stálejší a pěknější formy a již se ledajaký hladovec neosměluje s ledačíms na harc vystoupiti a tak bude vždy lépe. Jungmann právě začíná literu *S*. O tom spisu, jenž má ve Vídni vycházeti, zaslechl jsem cosi avšak nevím, mnoho-li na tom. Jak se ti líbí pan Oldison a kupec Krejcárek? V budoucím svazku hodlám opět něco podobného. Se slečnou Šedivých právě jsem hotov. Znáš-li pak: Hebels Allemanische Gedichte? Tyto dni jsem je četl, to je ti něco milostného, ó kýžbychom něco podobného pro náš lid měli! Tyť bys se mohl o cos takového pokusiti. Hebel byl také pastýř duchovní, a veliké pověsti skrze své populární spisy vůbec dosáhl. (Vyšly též Wien 1816.)

Co o „Jankovi s copem“ Vacek podotknul, má ovšem své místo, leč toto individium jest takové, že vždy zase se nalezne. Ondyno čtouc tu píseň jedna dívčina, hned připadla na harfeníka s copánkem. Ten ještě živ, ale s harfičkou více nechodí. Před půl letem vyhrál z lotrie terno a pěkné své umění na hřebík pověsil. Líbá tě tvůj

Ladislav.

---

11. března 1830.

Nedávno přislaným listem od p. Köppena známost se nám dává, že ponavržení akademie J. M. císařská v kabinetě potvrditi ráčila, a budoucího měsíce že úřední dopisy od samé akademie obdržíme. Mně při tom přisouzeno, dříve než Petrov dosáhnu, malou cestu vykonati a sice z příčiny rusínského neboli rusňáckého nářečí. Bude tedy projíti horní Uhry, naše

Polsko, Krakov a potom na Varšavu. Nepochybně před zimou věci tyto v pořádek přijdou a od dneška za rok mne více v Čechách nebude. Za to jinou cestu, na niž jsem se těšil, poodložiti musím, totiž k tobě na horu Klokotskou, kterou však později a také do Strakonic vykonati neopominu. Píšeš-li Plánkovi, neříkej mu nic o tom; nebo bych nerad, aby se dříve matka má o čem dozvěděla, až jí to sám ústně a důvodně předložím. Práce moje všecky zastaveny a k jinému nyní třeba zřetel obraceti, totiž po bibliothekách slídíti a kde co důležitého pro ruskou budoucnost znamenati, vytahovati atd., což by vše potom tíže bylo k nabytí, tak, že se věru již jako cestující skrze Prahu považuji. Sv. Augustin, písní Ohlas — to vše mnou již vyvedeno nebude, a stranu prvního mi nařízeno s tebou nyní promluviti.

Předkládá se ti od naší konsistoře otázka, zdali by nechtěl u překladu „Města božího“ na místo mne pokračovati v těch samých výminkách. O čemž mi svoje mínění projev, a sice co nejdříve. Nevím také věru nikoho, kdo by k tomuto dílu byl dospělejší. Jestli jinak okolnosti tvoje povolují, vezmi na se tuto práci.

Antonie nepochybně více ti piše, povinnost tuto místo mne přejavši, k svátku tvému vše což milého, dobrého a potěšitedlného v hojnosti od tvého

Ladislava.

(Kamarýt Čelakovskému.)

20. března 1830.

Tak tak, an se již na tvé navštívení v Klokotech těším, teprv mi zas přicházej s tím, že tu cestu musíš odložiti! Že by však na posledy ani přijíti nemínil — toho se u tebe nedomnívám. Nebudeť to naše poslední sejití na to, jen abychom sobě řekli: s Bohem! ale budeť nám tuze zapotřebí ve všeličems umluviti se, a poraditi se, co všecko psáti nemožno. Kdybych se již po mnohá leta, jakož ti povědomo, na ten případ nebýl připravoval, nevím, jestli bych tobě štěstí mohl přáti k tvému nastávajícímu úřadu, a nevím, jak by na mne toto loučení účinkovalo. Však, pozoruji, že se to skoro dobrým osudem tvým děje. Vždyť jsme mluvívali o tom již v Strakonicích a ve Velešíně — když pak *Alexander* naší vlastí putoval — teprv se u nás ta myšlénka na Rus upevnila, tak žes, tuším, ještě v loní psal: „Ještě od té myšlénky neupouštím.“ Tak duchem bylo předzvídáno, dejž ti tedy osud tvůj všecko štěstí. Jak jen mi možno, chci býti mužem. Ale od toho času bude mého myšlení

ano mého žití více v Rusku než v Čechách. Jen aby ti bylo přijíti v mírnou krajinu. My sobě ovšem více po idealu svatou Rus představujem, než přece trpčejší bývá skutečnost. Trpčejší nebude než u nás; a kdybychom Česko brali jak v skutku jest, málo nebo nic by nám zde příjemno býti nemohlo, kromě našich milých.

Ty dni teprv byla mi dodána část 1. Musejníka. — S tiskem latinským i také ve vnitřní ceně bere na se lepejší podobu. Pan *Truldison* se mi výborně líbí, ne tak *kupec Krejcarek*, ač můžeš míti k tomu listu dobrou příčinu. O písních z Ohlasu českého ani mluviti netřeba, v listech předešlých jsem se slušně vyjádřil, a jsem plné naděje, že bude tebou zdařený. Jen to by nám bylo líto, kdybys to zde někomu aspoň k vydání zanechati neměl. Snad Jungmann? Palacký? — Vinařický? — Nezastali by to? O ruském Ohlasu vynešen v Musejníku soud spravedlivý. Nyní teprv mnohý oči a hubu otevře. Znělky Kollárovy znějící v Lethe — hned od čísla 278 — již vadnou a chladnou, vyčítajíce arci na větším díle slavná jmena Slovan, však toliko vyčítajíce — ne opěvajíce. Ale doufám, že se opět k lepšímu probere.

Langerův *sněm a bitva u Jezerky* má bradu, kterát pálí nad kopřivy. Bez mé vůle pomyslil jsem sobě na bitvu Bělohorskou s okolničnostmi tehdejšími. Jelikož divu, že se nám jisté věci, jež co životnou krev na srdci máme, při té nejmenší obdobě na mysl valí!

Aby jsme měli v časopise bohosloveckém také nějakého *Oldosina* (ač chce-li jej míti p. redaktor) posílám tuto *slovíčko o nynější církevní čili kostelní hudbě*. Trochu jest peprné, ale není možná o této co nejprotivnější nemotoře poklidně promluviti. Toliko žádám za odpuštění, že mi nestačovalo času pěkněji to opsati. Pak prosím, aby jmeno moje bylo při tom zatajeno, pro uvarování mrzutostí, neboť není to daleko od Klokot, kde mnohé z těch dotknutých věcí, n. p. turecký buben — na kůru jsou v praxi. Přidal jsem též zas jednu prostou *píseň k panně Marii*, která v Klokotech se již zpívá. Složil jsem ji v loni, a teď opravil.

Což dělá má sbírka u Vinařického? umlká? tuchne? to bych si byl něco hodného, pěknou radost nasesbíral! Mé mínění o tom se nemění, a byť bych i násilí k tomu přidával.

S Moskevskými Písněmi mne mnohé radosti překvapily. Ale nejpěknější jsou přec mezi všemi *národní*. Kde Rus mi přichází s francouzským a německým obyčejem, s nechutí se od něho obracím, pěje-li však nepřetvářeně svou národní píseň, za každé slovo bych mu dal políbení. Jich tak nazvané pastýřské písně jsou jako bývaly naše od Tháma vydané.

Pastýřka Ruská hraje na klavesín! — Všecko ve mně plesá, když sobě v duchu představuji tu národní Slovanskou Musu, právě Slávy Dceru, která i do vyšších našeho básnictví druhů své paprsky metati bude. Teprv s čtením té knihy jsem na polovici. Mám-liž si dělati naděje k obdržení *Karamzinovy* dějiny, pro kterou, jaks řekl, psáno do Rigy? Již k dostání v Paříži *Krasicki*? Ještě Bowring mezi živými? Krok, brzy-li zas pokročí? Hle, takových otázek komu podávati, až tě nebude v Praze? kdo mi co zdělí o našich největších záležitostech? Ve věcech Slovanstva tě budu teprv želeti a hledati, až budeš odloučen a vzdálen.

Překládání sv. Augustina pro časopis bohoslovecký od tebe přejmu. Budu při tom často na tebe pamatovati, a pomyšlení, žes ty začal jej překládati, bude mi chuti dodávat. Jenom bych prosil, aby mně to všecko nářadí bylo brzy odesláno. Neboť u nás a vůkol nás sv. Augustin není. Potom zprav mne, jak brzy má býti část hotova, bych se dle toho přičiňoval.

Posílám *deset zlatých* v. č. mého dluhu. Pozůstává ti ještě u mne za Langra, Šnajdra a čítanku. — To až po druhé. — A které z tvých knih míníš prodati, buď tak dobrý pošli mi zaznamenané i s cenou, co by bylo bez tvé škody, nebo víš, v těch věcech přestává všechen ohled. (V Písni k Panně Marii bolestné jest v sloce první chybeno. Místo: „Ch*ce* umříti s Ježíšem (totiž Maria), stojí tam: ch*ci*.)

Tonýnku jsem zas více poznal, a více zamiloval. Jakž také tato věc bude se strojit? jaké přecházky sem a tam, až budeme bez tebe?

Líbá tě tvůj

Kamarýt.

---

1. dubna 1830.

Již se skoro na tebe hněvám, že mi více jak čtyry neděle ani řádku od tebe nepřichází, kdežto jsem tě v posledním svém listu žádal, aby mi ihned stranu sv. Aug. odepsal. Vinařický se stále táže, a já ničeho říci nemohu, tak též sama redakcí. Čili ti tolik rozmyslu třeba? S chutí do toho, půl hotovo.

Počkejte lenivci, jak ty, tak Plánek, tak též ostatní! jak já se nad vámi pomstím, až jen v Petrově — ani za půl léta ode mne listu nedostanete! — Dalšího doznámení prozatím ještě jsme neobdrželi.

Pěkní dnové se ukazují — a s přirostáním dne i mně práce přirostá. Ještě bych rád zde v Praze svou všeslovanskou chrestomathii aspoň z hruba vypracoval a sehnal; jak pozoruji, bude vynášeti mezi 60—70 archy. Ale sám se na ni těším.

Zas nová bouře! — Palacký vydal v letopisu Vídeňském (Wiener Jahrbuch) posudek na Kralodvorský rukopis obšírný, Kopytár udělal na jednom místě poznamenání, že Evangelium sv. Jana (v Musejním časopise) jest podvržený rukopis, jak prý to již Dobrovský mu oznamoval a v skutku se shledává. Když pak pošetilostem těmto konce bude!

Piš co nejdříve tvému

Ladislavu.

(Kamarýt Čelakovskému.)

13. dubna 1830.

Ty máš hrozné štěstí na hněvání bez příčiny. Hněvati se na mne, že prý dlouho již nic nepiši, a já pilný a bedlivý hned 22. března po židovi jsem ti odeslal půlarchový list, dva příspěvky k časopisu bohosloveckému a 10 zl. v. č. Na to 29. března poslal jsem lístek po jednom právníku z Tábora, v němž bylo líbání a přání ode mne k tvému svátku; a zmínka o těch dříve zaslaných věcech. Nyní tedy zasluhuji tvého hněvu? Na žida se zlob, čili na jeho svátky. Myslím, že to již přece míti budeš, proto že jsem to od něho žádal, a on řekl, že je to již v Praze.

Komu as nešťastně to namanulo, podstrkovati staré rukopisy! S tím i ostatní starobylé památky aspoň u těch čtenářů v pochybnost uvádí, kteří původ spatřiti nemohou. Jestli jinými věcmi sobě nepomůžem, tím šibalstvím zajisté ne.

Nedávno jsem byl ve Velešíně, an se mi z Klokot a na zpět nahodila pohodlná příležitost. Od všech Kváčovských ti vyřizuji pozdravení, a oni se těší k našemu příchodu (bude-li tobě možno tam zaskočiti); já bych aspoň velmi rád ještě naše Kochanovské stráně a háje s tebou prošel; při tomto mém navštívení jsem jich nespatřil.

Vackovy básně již k tisku připravené jsem četl. Že náleží k výtečnějším básníkům, to ti již rovně povědomo. Se zpěvníkem ještě nejsem hotov, snad jej nepotřebuješ ještě. V svatebních obyčejích a písničkách mnoho nápodobného s Českými venkovskými svatbami. Vůbec, ne jako v cizině ale jako doma při čtení Ruských národních písní se nacházím. Že pak jsem tenkráte nebyl dospělejším klukem, když Rusové byvší ve Velešíně mne hejčkávali, mne líbali, mně zpívali, mne do církve nosívali. Ano i to má maminka praví, že jsem několik ruských nábožných písniček zpívati uměl. A co bývalo zpěvu večer po městečku! Tehdy prý se bála maminka, když mne na ruce brali, že mne snědí, až pak seznala, že byli hodni, upřímní otcové a

jako k naší rodině patřící, až zase k nám přijdou, již jich se báti nebudeme.

Stěžovala si mně kdys jedna selská matička na nevěstu, že prý jest taková *drejzda*, že ani jednu nábožnou písničku zpívati neumí. Syn že ji chtěl učiti, že předzpívával, ale ona že prý k tomu notu nemá, ale když začne zpívati světské, tomu prý není konce. Divím se; jak to velkým jest neštěstím u našeho lidu — neuměti zpívat svaté písně, jak mnoho zas to umění u nich platí.

Líbám tě a očekávám co nejdřív odepsání. Tvůj

Kamarýt.

V Praze 18. dubna 1830.

Bodejž tvého židáka otec Abraham pomiloval — tvůj půlarchový list a příspěvky, 22. března odeslané, ještě ani dnes 18. dubna mne nedošly — přichází mi to, jako by s tím byl někam přes Moskvu zajel. Že jsi na sv. Augustina chuť dostal, z nejedněch příčin mi jest milo; neboť nerad bych to byl viděl, kdyby se ta skrze mne začatá práce do nějakých buď nezběhlých, buď halabala-rukou byla dostala. Já si dal práci při tom všemožnou, a vím, že tvým perem ostatek mému se vyrovná, ano i převýší. Leč, bratříčku! mezi tím časem, co jsem ti o tom psal, pracoval jsem předc dále a na žádost mnohou ještě musím pro letošní rok přídavek ten dokončiti s 10. knihou. Pak to buď tobě zcela odevzdáno.

Mimo to s 10. knihou jako polovice toho díla se končí, totiž město světské, druhých 12 knih více pro město nebeské, čím se tedy dobře rozdělíme. Chtěl-li bys tedy již nyní s knihou začíti (máš-li pak latinský text?), poslal bych ti druhý díl přeložení německého a mohl bys podlé svého pohodlí v tom pokračovati.

Výminky máš rovně ty jako já — 12 těch knih muselo by ve třech letech býti hotovo, totiž pro rok 31, 32, 33 přídavkem. K tomuť snadno dospěješ. Za arch 4 zl. stř. a však vím, že jako mně tak i tobě tento honorár hlavní nebude věcí.

Co tím nešťastným podstrkováním rukopisů míníš, nerozumím. Věz, že (vyjímaje: Ha ty naše slunce) o pravosti všechněch tak přesvědčen jsem, jako že slunce na nebi. Že Dobrovský ještě po smrti blázny dělá, z toho nic nenásleduje. Jak v evangeliích tak v Soudě Libušinu a jiných sama věc a řeč tak patrně mluví, že by mi právě nic nemusil ze slovanského jazyků rozuměti, kdo by tu v šalbě stíhal. Nebo nevím, aby falsarius někde se nebyl podklesl — což nikde není k nalezení. „Ha ty naše slunce“ zas naproti tomu jak kratičké má ně-

které makavé stopy šibalství — o rukopisu samém ani nemluvím; i jsem té víry, že tuto básničku krasopisec Linda s filologem Hankou upletl a podstrčil, což velikého čarování nepotřebovalo, aspoň kdyby mi o to šlo, chtěl bych více takových věcí sám dovesti, ačkoli ani za sto let jeden Soud Libušin, nebo ono Evangelium.

Zítra odpoledne má Krasoslav Chmelenský svatbu s Ludovikou z Giez, Vinařický je oddávati bude, a včera jsem opět dal náboženské písně české do censury, se žádostí za osvobození od duplikatu. Čítáš-li pak Bohemii? Schön, præfekt, tam dává přeložení z Rittersbergových písní spolu s textem českým, a v Nru. 41. praví, že jsou „durch den Lokalkaplan Kamarýt gesammelt". — To mu neodpouštěj. A jak překrásně překládá!

Pobudem,	Werden sein,
Nebudem,	Gewesen sein, *sic!*
Světa nepřebudem.	Länger als die Welt nicht sein.

Za to Wenzigovo přeložení již v Dobrosoli vyšlo. Asi za 2 neděle sem dostaneme exemplář a pak ti hned jeden odešlu. Poněvadž v Petrově ona všeslovanská bibliotheka se zakládá, poněvadž v Petrově na všeslovanském slovníku pracováno bude, tedy, jak jsi se ondyno tázal, ani v Moskvě ani v Charkově nebude tvůj

Ladislav.

---

29. dubna 1830.

Včera mi tedy synkem Abrahamovým odevzdány věci ony více jak před měsícem mu svěřené.

Tři dni tomu, co nás došli dopisové úřední z Petrova od akademie, v nichž se nám výminky řádně a úplně předkládají. Hlavní věc záleží v tomto: Celá státní služba neboli stupňové důstojnosti v Rusích dělí se do 14 tříd neboli klassů. Hanku tedy postaveno do sedmého, což znamená důstojnost tit. dvorní raddy, anebo podle vojenského běhu a obyčeje podplukovníka; mne do osmého, což titul kollegiálného assessora neboli majora. Oba tito stupňové udělují šlechtictví, anebo je s sebou přinášejí. Další postupování v hodnosti děje se podle všeobecných zákonů. Služba vyměřena na 25 let, po její skončení volno doživotní celou pensí požívati buď v Rusku, buď za hranicemi kdekoli libo. Stalo-li by se, že by před dokonáním služby zastížen byl nemocí, která by se nedala zléčiti, tedy od saméhо dne vstou-

pení v službu právo na poloviční pensí přisouzeno. Stalo-li byť se, že by před pěti lety muž umřel, zanechav ženu neb dítky, tedy toliko celoročním platem se odbudou, od 5—15 celoroční jeden plat a pak pětinu pensí, od 15—25 let třetinu žena až do smrti, děti až do zaopatření svého. Právě dnes odesíláme s Hankou odpovědi na presidenta a výminky tyto veskrz přijímáme.

Služba se začíná ode dne vstoupení našeho do zemí ruských. Na cestu každý obdrží, bude-li se přímo konati, 100 kusů dukátů, kdyby však více obnášely útraty, může se po přijití o náhradu žádati. Což tomu říkáš, milý příteli! a jak se zdá tobě toto všecko? Mně zvláště se líbí ona výminka, jíž volno po přestálé službě kamkoli libo se obrátiti, a nebudou-li mne tuzí svazkové na zem vázati, přál bych sobě potom kosti své opět do vlasti přenesti — a spolu i několik měšců. Pak bychom musili jeden krov sobě opatřiti, buď kde buď.

Ohlas český zůstane nedokončen. Snad bude pohodlí v Petrově tyto práce dokončiti. Bude-li dále u mne co z básní, zajisté budou to Ohlasové. Ovšem, ovšem, bratříčku! že se spolu ještě viděti a spolu jak náleží mnoho porozprávěti musíme, a kdyby to o vánocích býti mělo — do Klokot se ještě podíváme před naším odchodem. Cestu svou, jinak-li mi naznamenána nebude, nejraději bych konal přes Varšavu a matičku Moskvu.

Shánějž mi, kde můžeš, staré české kniky, zvláště důležitější, neboť zásobu takovou pro sebe i pro bibliotéku potom potřebovati budu.

Od Antonie srdečné pozdravení, včera jsem ji ponavštívil. Brzo jí piš. Göthe psal něco o české literatuře (myslím, že se otiskne v Bohemii), ale míchá *παντα περι παντων*. Nejvíce mluví o prvním ročním běhu musejního časopisu.

Líbá tě tvůj

Ladislav.

---

16. máje 1830.

Již jsem nemyslil ani psáti, ani listu od tebe jsem očekával, spíše příchodu tvého očekávaje, a na něj se těše, leč tu to máme. Tyto dny jsem obdržel list od Bowringa — živého, česká anthologie, jak píše, ještě ve tmách, skrze bankerot proklatého kněhkupce. Za to mi poslal pěknou svou recensi z Westminster Review o Kralodvorském rukopisu, v níž se též některé kusy přeloženy nacházejí, jako: Ludiše a všecky písně; příležitě ti to k přečtení pošlu. Písně tvoje ještě mi z censury nepřicházejí, myslím, že tyto dny je obdržím. Musejník 2. snad

máš již v rukou. Mimo nadání posudek jeví své účinky. Janek se vztéká, soptí, žaloval mne, censory a Bůh ví koho, ale nepořídí nic a odtáhne s dlouhým nosem. Ondyno mne potkal, a považ, učitel před svým žákem bývalým takovou úctu složil, že zahlédna mne na 30 kroků na druhou stranu ulice honem zatočil.

Z našich každý s tím zde jest spokojen. Právě báťuška přichází i končím.

Co nejdřív více. Tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

V Klokotech 7. června 1830.

Budeš se již asi nemálo mrzeti, že tak dlouho nepiši. Hle to minulé milostivé léto, v němž jsem tebe navštiviti mínil, ani mi na tuto chatrnou odpověd času nedalo pro samé zpovídání, a tak jsem ti již vyhlížel jako cvrklá homolka. První mé oddechnutí a potěšení mám tedy u tebe. Knížečka o milostivém létě cos mi poslal s obrázkem Pia VIII se mi velmi líbí, zvláště modlitba o všeobecné důležitosti křesťanstva, kdybych byl dříve o ní věděl, přes 100 jsem jich tu udati mohl, jak se každému líbila.

To věřím, že tvé posouzení Nejedlého prohání, škaredĕs jej pohladil proti srsti, a ku konci ještě ke všemu takový dekret — non plus ultra. Ale některá slovička jsi mu přec pro potěšení mohl prominouti. N. p. povídalka ve Velesku v obyčeji . . . . „ouzkostně“ — těžkostně arci nemohu říci, ale mohu přec žalostně — milostně pročež by to nebylo tak velmi proti analogii. Tak zas naopak, dobře: horlivost, zuřivost — a přec nemohu říci: tupivost — mučivost, — analogie někdy také připouští výminku; ač jestli mučivost a tupivost sousední právo nastoupne — nic potom neřeknu a ukloním se. Langerovi's pak v ničem ani za mák neukřivdil, jen žes jej mohl co do Selanek více pochváliti.

Ten ubohý Nejedlý již ani za koudel vážnosti v Praze míti nemusí, že tak o něm slyším; a žalováním ji nenabude, to ještě hloub a do hustější kaše sedne. Kdyby se raději poradil s Hyblem a místo třífackového klobouku aby obul jotu, tím by dokázal, že mu ještě po rozumu. U koho pak a jak tě žaloval? snad jako mne u biskupa Rittersberg? Dopisové neznamenitých osob pořáde hloub sahají, divil jsem se sám, jak to nyní cenzura milostivá tolik promíjí. Ale nevím jestli dramatický básník tě klickem nezpere, žes jeho list veřejnosti

podal. O slečenkování a vonění měloby tak přijíti častěji pod nos a do více spisů populárních, nebo tak jaksi to veplést v nějakou kroniku s Oldisonem, která by hezký nadpis měla a mnoho přes dva groše nestála; muselo by to účinkovati. Nedávno také náš starý střídník mi vypravoval anekdotu. Jakýsi tlučhuba, plný chlubných plíc, o všech řečech a věcech jako pěnice švitořil a že by snad nebylo jazyka, kterému by nerozuměl. „Nu to jsem rád," pravil starý kapucín, „že jsem tak učeného pána poznal. Mám také jednu průpověd v jakési řeči, které nerozumím, a kterou mně dotud ještě žádný vyložiti nemohl. Nalezl jsem to v deskách prastaré knihy." „Ysuh íjědoch ysob." — Toť jest lehké; slova, která egyptský kněz při obětování Apisovi říkal. Odtud také v žalmu Davidovu: Pokrop mne ysopem. — „Ano ano, řekl kapucín, vždyť ještě husy chodějí bosy" (nazpět se čte) . . . . . Myslím, že nebude vůbec známa a že by se k dopisu jakýchsi pánů ten pád hodil. — Nezapomeň také někdy Hymnu od Rettiga na zemčata v Jindy a Nyní č. 21. 1830, ta se beze změny do těch dopisů hodí. Co myslil ten člověk, že se s Lenou neporadil. — Sbírka má duchovních písní již přišla z klepet censuře? jen mi neoznamuj žádné Non imprim. Co děláš se souhlasností Evangelistů, jsou-li mé příspěvky k boh. časop. vhod čili nic? o tom jsi mně ani slovička ještě nepsal.

Oznámeno mi sice tebou, že naší Toničky svátek 13. června; já pak se domnívám dle našeho kalendáře, že 19. dub.*) Jestli však se mýlím, prosím, aby k Antonínu vyřídil jí mé srdečné přání, než sám budu moci nahraditi. Nyní do toho času žádaná příležitost u mne nebude, dříve pak nebylo lze ani pomysliti, jak jsem na začátku tohoto listu pravil . .

Chtěl jsem psáti novou orthografií, co tys psal, ale teprv nyní mi to připadlo, kdy již napsáno. Já ji za lepší uznávám, jen co zas Nejedlý a zakysalí consortes tomu řeknou, až se na světlo počne brát? nu toť budou všecky trůny a mocnosti již klesati, an jim prvé jen Jota byla tak nebezpečná.

Na Macháčka poněkud se mi to nelíbí, že ve své chrestomathii české pro Němce — Nejedlému se podává. Jestli ji kdo za lepší uznává, analogickou orthografii, tedy ať to platí vždy a všude, k čemu to podlízání a vymíňování. Na dobrém pevně státi se má.

Až půjdeš okolo Neureutra, žádám tě, aby mu řekl: že se musel zmýliti, a že žádný bohoslovecký časopis od něho nežádám, protože je držíme skrze střídnictví. Co jsem jemu psal, to se týkalo Musejníka na r. 1830. Já jsem také proto jeho

*) Antonie S.

listu o tom dříve nerozuměl, poněvadž jmenoval jen časopis — až teprva v druhém poznal jsem co míní, když jsem dnes jeho poslané listy prohlížel.

Považ dle přiloženého listu, jak můj bratr syntaxista horlí proti Nečechům. Také již na znamení srdečného vlastenectví přidal si jmeno Dobromil, by tím více od zvrhlých hned od každého byl rozeznán.

Kdypak přec Klokoty navštívíš? již dlouho se těšíme a toužíme. Vezmi si práci a básnické nářadí sebou a usaď se třebas až do nastoupení tvé daleké cesty, u nás nebude ti teskno.

Líbá tě tvůj

Vlastimil.

---

13. června 1830.

Písně duchovní z censury s plným Imprimatur se vrátily, Pospíšil se uvoluje je vydati, a sice jestliže tvá Vašnost tomu na odporu nebude. Obmýšlel jsem, aby latinským vyšly písmem, leč pro lepší odbyt budeť od toho upustiti, a budou se tisknouti písmem užitým při písních nenárodních tuto přiložených, které aspoň v okrouhlosti latině podobnější, aspoň oku milejší, nežli rohatá fraktura. Formát a papír veskrz na všech výtiscích bude tentýž jako zde na Přibylově mazanině spatřuješ. Oh, což tu škoda toho papíru! Celý rukopis chci rozděliti na dva dílky, avšak aby v každém něco podle tebou učiněného rozvržení obsaženo bylo; tak aby v obou ranní, večerní, vánoční etc. se nalézaly. Zatím by mohl časem v témž pořádku na třetí, čtvrtý atd. pomysliti podle pohodlí a příležitosti. Myslím, že proti tomu nebudeš státi, jelikož ti aspoň snáze bude ke dvěma takto rozděleným přičiniti třetí, nežli k jednomu zjednati podobný druhý. Rádbych též, aby dokud mého tu bytí, s tiskem se pokročilo, bych korekturu na se vzíti mohl. Souhlasnost prozatím musí počkati, jelikož s mého předsevzetí ji vydati sešlo, z příčin povědomých. — Janek mlčí, milčí, molčí a mučí, praví se, že mu nejlepší brk z křídla vyražen, za to ale zjednává za sebe šermíře, a sice p. Macháčka, který se do pole strojí, a ještě jakýsi homo trunci flocci — myslím ale, až se jim trochu krev ochladí, že i chuť zajde. Za to se opět jiná osvícenost kathedrální proti ubohým analogistům ozvala, zde ti posýlám tu písničku pro obveselení mysli a potěšení srdce — oslové vespolek se drbí, pražská klassičnost s prešborskou. Kdyby však bylo se nadíti, že fysickým způsobem se stane, co Jirka s Jankem slibuje, totiž že chtí neklassičnost na rukou nositi, věru stálo by za to, aby všichni k starému Y se na-

vrátili; jestiť mezi neklassiky několik hodně zavalitých a vážných také korpulencí, že by věru oni dva klassikové z Ypsilonu pupky sobě ztrhati a pak zcepeněti musili.

Že jsi Antonii k svátku nepsal, mrzí mne na tě, tu poněkud ještě starodávní obyčej a domácnost své právo hájí, ačkoli vím, že ti to za zlé pokládáno nebude. Zde ti přiložený od naší milenky lístek. Předce však ondyno ukazujíc mi všecka psaníčka a přání, která k svátku z blízka dálky obdržela, jako dchnutím připomenula, že Josefovo mezi nimi pohřešuje — nerada toť se rozumí. Ať mi mou dobrou dušinku nehněváš, to ti povídám, a brzy napravíš, co jsi zkřivil.

Náš milý Karel nyní s biskupem na visitacích. Smrt knížete arcibiskupa jej zarmoutila velice. Jak se to stalo, že kromě zlatých hodinek, ničím knížetem obmyšlen nebyl, jsa předce mu velice milým, ano takořka v přízni jeho spočívaje povždy — nevím, čím přišlo, ježto mnohý ťulpas byl bez zásluh lépe zpomenut. Čili to nebožtíkova vina, či něčí z lísalů — Bůh ví. A však ani to rozmilému Karlovi na škodu nebylo, neboť hned při prvním sezení kapitola jej za arcibiskupského archiváře a bibliothekáře prohlásila, ustanovíc mu 300 zl. stř. ročně mimo byt etc. Hodlali jsme spolu asi za dva měsíce na Klokoty, Vorlík etc. se podívati; bude-li co z této cesty, nevím, až se vrátí, opět o to rokovati budeme.

Vyšly v Paříži všecky spisy Krasického v 1 hrubém díle, tisk, papír, vydání — non plus ultra, ale cena zde 24 zl. stř. — to trochu kouše. Koupím si je, ale až v Petrově.

Líbá tě tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

12. července 1830.

Dlouho jsem již čekal tvého listu, ale ten poslední mi to dlouhé čekání vynahradil. Za jedno Antoniin lístek připojen, a slib — slib — že s nejmilejším naším Vinařickým hodláš navštíviti Klokoty. Arci dle tvého slova „za dva měsíce“ dlouho, příliš dlouho čekati musíme, však stála by za to ta radost, abychom třeba ještě déle čekali, jen aby se nezvrhla! a toho se co báti, neboť obyčejně se stává, že právě z toho schází nač se nejvíce těšíváme. Ladislav a Vinařický v Klokotech v náručí mém! ach to by byl Boží hod, to by byla slavnost neobyčejná. Jen raď, namlouvej, slibuj, táhni jej, neuvol až jej přivedeš, a aby toho nelitoval, o to se postaráme.

Těšilo mne návěští o duchovních národních písních, ale nezapomeň, že musí slouti: „Shledané od Kamarýta a vydané

od Čelakovského," sice bych já do zlého bláta se posadil; mimo to mám dosti ouzkosti, že v nemilost u milost Pánů vejdu, kteří vědí o našem srozumění, a kteří tedy lehce sobě to spočítají, leč by ty ještě tvé slovičko předeslati chtěl, aby to zabarvilo. Děj se jak děj, zde i třeba své dobré obecnému obětuji. Že některé, jenž by se Vám z těch písní nejslabější býti viděly, vynecháš, ubezpečuji se, jakož vůbec na vše, co se i zevnitřní ozdobnosti tisku a papíru týče; jak mi oznamuješ, jsem spokojen. Že se obecnosti práce tato zavděčí, s potěšením doufám.

Jakým asi právem p. Přibyl ty básně mohl nazvati písněmi národními, to nevím. Kdyby se již častěji o národnosti písně nebylo mluvilo a psalo, kdyby již tak výborných příkladů tebou, Blahoslavem, Štefanovičem a j. podáno nebylo — nedivil bych se; však tento hrubý omyl dokazuje, jak ostrých brejlí básník ten potřebuje, má-li kde spatřiti národnost. Ostatně ale není tak špatný, abychom se čehos lepšího do něho nadíti nemohli. U př. Důvěra v boha, Píseň ponocného, Večer, Umělý milek, Dobrá rada, Vyhrožování, Píseň Vojenína, Píseň Veselého, Píseň rybáře, . . . vyjma prohřešení některá proti mluvnici — k zdařenějším počítány býti mohou.

Nepamatuji, aby mne bylo co tolik popudilo k zlosti, jako Jirkova prťačina. Ještě ta pazderová klassičnost psím hlasem se ozývá! Domníval jsem se a radoval jsem se, an tu již přec jednou ty babecké hádky přestaly — a zas Jirka v dřevěnkách na divadlo vystupuje. I kdybych já všecka ošklivá slova naň zavěsil, nebude tak skaredý, jak se tou plácaninou zohavil. Z cirkve do mrkve s ním! Proti Jungmanu tak se vyjádřiti — ten který hoden není aby mu boty utřel! Tuším, že není možná, aby mu to tak zhola prošlo, aby mu někdo notně nevyprášil; aby ani ypsylonu v něm nezůstalo, zasluhuje býti mrskán.

Z Jičína rovněž nápodobná klassičnost vyleze; milí J! a G! již pozdě se bráníte, Vaše povříšla ze splažené slámy Y neudrží, byť by křížem jste je poutali a na rukou nosili.

Lístek od Antonie, který mně Hauserem byl dodán, byl otevřen, pečeť odlomena; totě on sám učinil pro bezpečnost, neboť častěji skrze pečetěná psaní, která u něho nalezena, byl již pokutován. Že jsem k jejímu svátku s přáním zmeškal, mrzí mne dosti, však se to jiným časem vynahradí, nyní by již to dobře neslušelo.

Jsou-li pak staročeské glosy od Hanky, a Děvín již k dostání? žádný knihkupec o tom zmínky nedělá. Krasického Pařížské vydání něco později míti musím, kdybych kabát i kalhoty prodati měl; který kupec je nejlépe a jistě obstará? Mé vydání

Schillera ve 20 dílech jakožto Vídenské z knihovny vyhostím, a beru Schillers Werke in 1 Band. Velmi čisté a domnívám se, že bude dokonalé.

Antonii líbám, rád bych touto jistou příležitostí byl odepsal, kdyby mně dříve byla se oznámila, tak mi jedva pro tebe času stačovalo. Psala mi, že budoucně mé listy na ni zasýlati mohu poštou na p. Liperta jejího švakra, však nevím jak to mínila, mají-li takové listy býti zrovna na něho nadepsané a jistým znamínkem zaopatřené, anebo bez obalu na Marii Antonii s připojeným Abzugeben beim Lipert?

Líbá tě tvůj

Kamarýt.

---

18. srpna 1830.

Ovšem, milý můj! jsem se trochu ano hodně zamlčel, však jsou toho příčiny, které mne zajisté u tebe omluvena učiní — a pak co nejdřív přiletí ta žádaná chvíle, kde ti všecko ústně nahradím, co jsem nedopsal. Svatý Augustin mne tak velice na sebe posud víže, že nejenom ty, ale všickni známí a přátelé z nedbalosti mne viní a na mne si stýskají. K tomu pro čtvrtletí toto 27 archů korrektur a revisí. Považ, co to času a trpělivosti potřebuje. Toť jsou ale teprv věci, jenž toliko hlavu zaměstknávají; což teprv o těch říci mám, které mi srdce tak poplašily, že již ani nevím na levé-li, či na pravé jest straně, anebo rozběhlo-li se po celém těle. Stokráte jsem tyto poslední časy na tebe a tvou známost s M. před několika lety myslil. Příběh se opakoval na tvém příteli v té samé míře, v těchže okolnostech; k jakému vše to konci přijde — sám ani pomysliti nechci. Toto léto jsem požil nejblaženějších i nejnešťastnějších hodin v celém živobytí. Což jest rozum lidský — srdce jediným dchnutím jej přemůže — ano sfoukne. Můj miláček, průvodce stále a stále Kolár, — jedva by kdo pomyslil, jak krásná tato Slávy Dcera, kdo zamilovaným okem na ni nepohledl. Což tu vše v jinačím světle se ukazuje, jinačí život dostává. Z této knihy mi *ona* ondyno též do mého památníku z 43. sonetu posledních 6 řádků k smutnému upamatování napsala. Však dosti o tom. Kýžbych jenom mohl již z Prahy k vám — k vám se podívati, leč nahlížím, před sv. Václavem nic z toho nebude. První cesta má do Strakonic několik dní před Václavem, potom na začátku října k tobě. Karel byl na konec minulého měsíce u Slámy na Vorlíce, zaskočil do Písku, a opět k nám se vrátil. Se mnou více nepřijde.

Tisk písní duchovních ještě nepočal, ale jakmile se do Prahy vrátím, hned začneme. O tom si ledaco ještě pověděti

musíme. Mých smíšených básní jsem druhé vydání do světa vypravil — zde máš výtisk k nahlédnutí. K nabývání srbských knih z Uher jest příležitost, jestliže by co rád čítal. Zde nejnovější jest Milošiada; jestli ti líbo, můžeš ji v ceně 1 zl. stř. podržeti, pak-li ne, vrať mi ji, a odevzdám ji opět knihkupci; rádbych, aby se jihoslovanské věci u nás hojněji odbíraly, sice knihkupectví na věky prkny bude zabedněno. Ondyno mi poslal Bowring anthol. maďarskou, skvostné vydání; píše, český rkp. že již vydobyl, a více jej knihkupci prodati nemíní, nýbrž sám svým penízem vydati, tak jako s maďarským učinil. Ptá se mne, mnoho-li by se subskribentů u nás nalezlo? Maďarů se mu více jak sto podepsalo, a nejvíce šlechtictvo. Věru nevím, co mu na to mám odpověděti; myslím však, že by se předce 50 výtisků rozstrkalo. Cena naznačena subskribentům 4 zl. stř., krom toho 5 zl. Vinařický chystá výbor z básní Bohusl. z Hasensteinů, některé věci velmi pěkné. Tvůj-li dostala Antonia list, nevím, nebo jsem dávno u ní nebyl. Dnes snad odpoledne k ní se podívám.

Líbá tě tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

14. září 1830.

Již se nedivím, že můj Ladislav tak dlouho na mé listy neodpovídal. Arci, v náručí a na srdci Milosti — na celý svět člověk zapomíná. Hle to jsou živé komentáry na mé někdejší listy, jimž ty jsi rozuměti nechtíval, a když jsem své srdce mně přirozenou upřímností do tvého vlíval, nazvals mne rozmilým bláznířkem. Ovšem že tim spůsobem zamilovaný člověk není Katonem, ani snad vždycky Platonem, ale já vím, že by mne již tak nejmenoval, kdybych o novém lásky dobrodružství tobě oznamoval, od čehož Bůh mne chrániti ráčiž, co bylo již není; „vodou uplynulo, co mne těšívalo.“ Jisti však nejsme, pořád jedno a to samé srdce chovajíce v ňadrech. Já kolikráte nad mým v samotě jsem plakal, — že je tak něžným citem Bůh dařil, a kolikráte jsem jej za to blahoslavil a mu děkoval. Arci rozum! člověka přepadnou kolikráte doby a podoby, že deset rozumů jednomu malému srdéčku neodolá, lečby anděl strážce s milosti boží nás udržel. Chtěli bohové, aby i touto stranou naše přátelství se srovnávalo a tedy ještě pevněji novým svazkem utuženo bylo, a větší něžností zahříváno.

Antonie píše, abych se nehněval pro tvé zamlčení, abych raději dvakráte třikráte psal, že snad v tom jest nedorozumění nebo nepořádek na poště. Ta dobrá dušička, vždyť ví, že naše přátelství takového hněvu již schopno není. Vzkázal p. z Vernier,

jak jste prý s Vinařickým a s Antonií v českém rozmlouvání jakoby ze samého pěkného kvítí věnec uvíjeli. Nachází Antonii milování hodnu.

Druhé vydání tvých básní, jehož jsem se nenadál, ač jsem tě o minulém navštívení v Praze k tomu namlouval, jakož i Milošiada velmi mne překvapily. Tenkráte sobě Veterlová na všem co k tomu náleží dala záležeti, že se to vydání všude předložiti může. Až do Klokot přijdeš, těší se na tebe dvě češky z Tábora, tvé čtenářky a vroucí ctitelkyně, ač jedna Israelitka, avšak celá Češka. Nápadné mi bylo, že jsi se osmělil s novou dobropísemnosti vystoupiti, s kterou jsem spokojen až na to *ou* místo *au*, co se mně líbiti nechce, ač možná že důvody máš, o kterých sobě povíme.

Doslýcháme že má býti arcibiskupem ten, který se joty bojí, že by nemravnost a kacířství v celé diecezi plodila. To jsou nám tuze nemilé zprávy, a obávati se nových překážek v literatuře a mrzutostí. Jungm. prý se také nad tím soužil, co Přešporský Jirka nablábolil. Ten muž jest pravý mučedlník Slávie. Letos již snad bude ohlašen jeho slovník? a nesešlo z toho, co jemu připověděl p. arcibiskup? Ach my máme ze všech stran zlé štěstí, jedva co znikati počne — již v nejlepším květu záhuba na to padá, ubozí Slované, musí-li všichni s takovými zápasiti překážkami. — Aspoň knihkupectví kdyby se pomalu chtělo lépe šířiti, mně by každá znamenitější jinoslovanská kniha byla milejší než německé caparty. Jenom bych rád se dopídil některých lepších slovníků, u p. Srbského, Polského; jak se první obtížnost překročí, potom již vyhráno. Bude-li nám postačovati času, Milošiadu bych rád s tebou četl.

Pro českou anthologii od Bowringa mne napřed zaznamenej; toťby muselo zle býti, aby se u nás také 100 výtisků neodbylo, či tak málo zde Angličanů? Povídá se, že v Rusku vydán ukaz a rozkaz, aby se tam odtud všickni Francouzové vystěhovali; pane Bože, kýž jest to pravda! potomby rovněž také došlo na Němce, jenž nejsou méně šťastné vládě a zvláště Slovanům nebezpeční a jako housenky stromu — záhubní. Jak velmi jsem se na to těšil, že Vinařického v Klokotech vítati a líbati budeme, tak velmi nemilá byla zpráva, že již s tebou nepřijde. S vydáním poesií Hassensteinových má dobré předsevzetí, zvlášť může nakloniti sobě Augusta Lobkovice, jejž doufáme obdržeti místo Chotka za nejvyššího purkrabí. A k tomu nadějeme se, že i obecenstvu náš *Karel* něco pěkného tím podá, neboť povědom jeho vkus a schopnost k takovému vyvedení. A ze Stachové anthologie, kterou nám sliboval, nic nebude? máme přestati na tom, co podává v Musejníku. Tvou píseň „o českém sedláčku“ jsem nedávno na pastvě zaslechl: „Před pány stejská

si, v hospodě vejská si“ ale více nemohl jsem se dozvědět. Jak ta píseň pěkná pro svou pravdu — neradil bych, aby ji pod vysokými okny zpíval, sice by se na našeho vyhubeného sedláčka ještě přísněji dokročilo, a více ještě pijavek by se mu zasadilo. O větším ale dílu krom chytrosti, mohlo by se říci, že jindy si vejskával, nyní si stejská, jindy si zpíval a nyní pláče.

Může-li se lehce státi, prosí tě kněz Ant. Hanykýř v Plané skrze mne, by mu poslal *Hollého* Rozličné básně a Eneidu, co státi budou, že při našem navštívení tobě složí, an by tě zasílka v Praze již nezastihla.

Líbám tě, a těším se nevýslovně k tvému příští.

Tvůj

Vlastimil.

---

27. Září 1830.

Můj milý rozmilý!

Právě přišed do Strakonic dávám ti zprávu, kdy hodlám se obrátiti ke Klokotům; prozatím ještě několik dní pobudu v přízni a lásce hostinské našeho milého Plánka. Z Prahy jsem vyšel 22. t. m. přes Plzeň, o čemž ti obšírnější zprávu ústně dávati budu. Nyní poslyš! Umluvili sme se s Vlastislavem, že ze Strakonic se hneme oba do Vorlíka ke Slámovi a sice dne 2. října vyjdeme odsud; v neděli pobudeme u p. Slámy, kam tě očekávati budeme. Jestliže zanepráždněn nejsi, naději se, že ponavržení toto přijmeš, a tu cestu pro tuto trojici přátel svých vážiti budeš. V neděli tedy večír (snad dopoledne ještě budeš míti jak myslím officia) čekáme tě na Vorlík, a pak nejspíše v pondělí se budeme spolu brátí ke Klokotům. Žádám tě vroucně, aby nám tuto radost nezkazil; sice hned zas poletím ke Praze.

Měl bych ti ovšem mnoho — mnoho psáti — ale vše to, než týden mine, ústně uslyšíš. Plánek zdráv a při něm i v rodině jeho milo a volno. Buď zdráv, a ještě jednou žádám neoslyš svého

Ladislava.

(Kamarýt Čelakovskému.)

17. října 1830.

Politoval jsem tě, milý Ladislave! an právě po mém navrácení pršeti počalo; kdyby byl dle mé žádosti jednal, a den se ještě pozdržel, teprv by se byl pěkného času dočekal, a co více — Agathon druhý den k večeru s takovou radostí přišla, že se poznáte, a litovala ovšem, že tě již v Klokotech nebylo. Z té se chce dělati spisovatelkyně. — A co ještě: To v skutku

krásné děvče má celý oumysl do kláštera — do Prahy — k Alžbětinkám — k apatyce. Tu nedávno zas jednomu vojenskému důstojníku celý mozek popletla, a jen jednou ji uviděl, tent byl ještě více zamilován než my obá dohromady. Všecko známé i Marinka i Bětulinka na tě vzpomíná, já pak nejvíce. Právě dnes — nevím proč — jest mi skoro do pláče. Rád bych této příležitosti byl použil tak pro lístek naší Antonii, však není možná, ještě musím dnes odpravovati posílku do Budějovic a do Velešína.

Povídá se, že skrz nepříznivé Budějovské okolnosti rektor Kerner Táborské děkanství žadá, to by byla voda na náš mlýn. Dej Bože!

Až budou čísti v III. č. Musejníku naše čtenářky tvé písně a tvou chválu — to bude radostí, vím, že ti zas několik hubiček pošlou.

Líbám tě, líbám i Antonii, tvůj

Vlastimil.

---

11. prosince 1830.

Tys asi již nemálo nevrlý nad mým až příliš dlouhým zamlčením, a mrzíš se nepochybně nemálo na mne. O kdyby ti stav můj nynější znám byl, zajisté bysi se nehněval na svého přítele, ale spíše srdečně ho politoval. Jsem v skutku nešťastný, nespokojený, stísněný, jak jsem jaktě živ nebyl. Bídný tento život — co život —? možná-liž toto trapné den ke dni se motání životem nazývati? Leč dosti o tom, co tu spomůže stýskání, kde není pomoci, raději buď vše v nejhlubší hlubině srdce ukryto a chováno. Kýž bych se mohl jenom jako jindy k práci hodně odhodlati, snadby tu bylo úlevy, však vím, že ani neuvěříš, že již skoro asi celý měsíc docela žádná práce, aby jenom za slovo stála, vykonána nebyla. Nelze mi se z tohoto víru a z této pitomé mrákoty vyrvati. Ano i psaní listů k těm, které nanejvýš miluji, velice mi posud obtížné přichází. Přálbych, by možné bylo, raději sobě zaplakati.

Tisk tvých písní, jak tuto první arch ukazuje, se započal. Pospíšil velice o to usiloval, aby německým písmem tištěné vyšly, pravil, že se sám u tebe omluvena učiní. Tiskne 1200, a myslí, že tímto způsobem více mezi národem se rozšíří.

Antonie ti tuto posílá svůj keř. Již jsem u ní hezky dávno nebyl, nechci jí též mou zlou rozpoložeností nemilým hostem býti, možná že i to příčinou, že mne posledněkrát trochu chladně přijala, jak se před tím nestávalo. Málo dbám, ano jest mi kolikráte jakoby nejžádanější věcí, aby docela žádného srdce na světě nebylo, jenžby na mně a mých důležitostech podílu bralo a mne milovalo.

U vás již též bude slyšeno o všeobecném zbouření v Polsku ruském. Smutné to a nemilé zprávy. Kam to všecko povede, nevím. Pozdravuj všecky milé známé.

Tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

20. prosince 1830.

Takový list, jako tvůj poslední, ještě od tebe jsem nečetl, až jsem se zhrozil. Ach arci, že jsem tě litoval s těžkým srdcem, neboť mně dobře povědomy jsou takové přenešťastné doby, an jsem jich nejednou zakusil; ale Bůh, a když nižádná práce, tu modlitba dajic proudy slzí — všecky zase tíže se mne svalila. Já doufám, že tento list již v lehčí rozpoloženosti mysli tebe nalezne. Přál jsem sobě u tebe býti, třebas po ty nejsmutnější dny. Třebas bychom podobnými nevrlostmi, nevědouce proč a odkud nás přepadají, trochu se byli posoudili, přecbychom zas dříve obapolně sebe potěšili. Vždyť se mezi nejmilejšími v lásce kolikráte mrzutosti šustnou, a potom tím blaženěji jeden druhého obejme.

Antonii se nediv, jestli tě, jak praviš, chladněji přijala. Za jedno již taková truchlivá mysl ráda o lásce jiných pochybuje a k nedůvěře se kloní, pak oko ženské, zvlášť oko Antonie něžné k podivení skrze zevnitřnost do srdce pronikne; pročež možná, že ona snad tu samu chladnost u tebe nalezati se domnívala. Také z jiné příčiny by jí to laskavě musel prominouti. Jestlis jí o Marince něco pověděl — nediv se! Kdyby se láska sebe čistější býti zdála, byť se pod rouškou přátelství ukrývala, přec na této zemi nelze a nelze docela zapříti člověka, a já vím že sám Plato tak čistě nemiloval, jak čistě o lásce psal; což potom ženská slabá křehotinka. Však ty tomu dobře rozumíš, netřeba ti více povídati.

Ale, Ladislave! jsi-li ještě můj bývalý Ladislav, tvé vyjádření: „Kdyby prý raději žádné srdce o tvých záležitostech nevědělo“ — to jest tak ošklivé jako ta nešťastná doba sama, jenž tě přepadla; a kdybych to okamžitému pohnutí malomyslnosti nepřičítal, velmi bych se tím uražena býti mínil. Proč? to dobře ti povědomo. Chraň a těš tě Bůh s tvým andělem! Až se z toho probereš, budeš mi zase raději a více psáti. Arci tobě, jenž jsi v Praze, v šťastnějších pro literaturu okoličnostech, tobě mnohé věci, o kterých s takovou dychtivostí já se tě dotazuji, jsou tuze všední, třebas i nehodné odpovědi; vím to dle sebe, když jsem v Praze býval s tebou, a když se Marchal o všelico dotazoval, čeho já jsem si již ani nevšímal. Pak, an tě někdy můj ku-

pecký list v mrzuté době přistíhne, musíť tobě býti desetkráte mrzutější. Toť mi prominouti musíš, jiného přítele nemám.

První arch mých písní jakž takž se mi líbí, řádky nehrubě rovnány, a německý tisk arci mne mrzí, a kdyby se Posp. jak chtěl omlouval. Když se bude takto vždy nevčasný ohled bráti, nikdy písmo latinské, jak žádáme, obvyklejší nebude.

Pak druhé nad čím jsem se tuze pozastavil, že dle našeho umluvení tvé jméno k tomu nedáváš. Jestlis mínil, že by to jména tvého dostojno nebylo, arci ti to za zlé pokládati nesmím; a udělal-lis to s jiné chvalitebnější příčiny, mně ovšem nepovědomé, tím dříve budu s tím spokojen.

Než v tomto pádu nevyhnutelně se ještě tato přidaná předmluva k druhému dílu přitisknouti musí; proč — to již víš.

Ještě jednou ze srdce k tobě volám: „Těš tě Bůh, anděl strážce, modlitba!“ a

nejupřímější tvůj

Kamarýt.

Bůh nám dejžiž blaženějšího Nového léta, a odvratiž vše co všelikými pády ode všech stran hrozí!

1831.

17. ledna 1831.

Můj Vlastimile!

Neradbych, aby z mého zanedbávání tebe v listech závěrek činil na zanedbávání tebe v lásce a památce, což věru prvnímu zcela na odporu jest, a však i tento dluh svým časem nahraditi se vynasnažím. Měj jenom s chorobou mojí strpení. Jedvať tomu tři nebo čtyry dny, co poněkud opět v duchu mém uspokojení se rozhošťuje; tak velice jsem byl více jak po dva měsíce sklíčen a téměř zničen, že jsem k ničemu se schopna neviděl, a mohu směle tento čas jako nullu v živobytí svém považovati. Při tom všem přátelé a známí mojí jedva pozorovati mohli, co vnitř se mnou se děje:

Nieraz łzami zlewając bezsenne pościele,
Licem pokój kłamiemy, ustami wesele;
Tak po baszcie sędziwéj młody błuszcz się wspina,
Z wierzchu kwitnie zieloność — cóż spodem? ruina.

Ještě to dobře, když člověku tolik síly zbývá, že mu netřeba na žel a smutek svůj přizívati cizího podílu. Odkud však tato zasmušilost, toto ubolování, tato zmrtvělost ducha při mně se vzala, sám zcela a veskrze pochopiti v stavu nejsem, byloť jednak více příčin působících k tomu. Kdybychom mohli na chvilku poseděti při sobě, daloťby se o mnohém porokovati, co do ouzkých mezí listu nedá se dobře vtěsnati. Ach! přede vším pohled na můj osud, padni již jak padni, není veselý;

k tomu všemu nejistota, anoť od půlnoci po dlouhý čas žádné zprávy nás nedocházejí; co z toho souditi, nevím. Toť poněkud zahořčuje i chuť ke vší práci, anoť sám člověk neví, kteréby se měl, jako potřebnější, dříve uchopiti.

Jaký toho konec bude, jsem žádostiv. Pro tuto stránku však by se ještě dalo upokojení najíti, ať přijde, co přijde. Možná též, příteli můj! že má ramena příliš slabá byla pro blaženost, která se z jiné strany ke mně přiblížila, a že snad bázeň ztráty tohoto blaha příliš na srdce dolehala. Nemohuť tajiti a pomlčeti o změně, která se mnou se dála od seznámení se s Marií. Nyní teprvé zcela a ouplně okouším a poznávám, co jest pravdivá láska, co toto milostné dítě mému srdci drahé se stalo. Působit mi veliké slasti, ale též veliké zármutky. Ani jsem sám z počátku nemyslil, jaký vplyv na můj celý život má letošní podzimní cesta projevila. Mělo-liby se státi, žebych výhost musil dáti tomuto něžnému, spanilému tvoru, navždy veta by bylo po mém pokliduu, nicby mne více se životem smířiti nemohlo. I ona mne miluje — tohoť jsou mi svatým a světlým důkazem slova v každém jejím listu. Píšeš k milované Antonii „přálbych mu, aby ta milenka byla jeho pravou spokojeností, aby se nepřekvapil, nebo mladost a láska tato klame někdy svou zevnitřností, a třeba opatrně k tomu se míti.“ — Jestlibych tuto mohl na oklamání pomysliti — ne, nikdy, nikoli! mohlťbych skoro říci, že jsem se více v M. zamiloval ušima, nežli očima, ač i pohledem v každém okamžení její vnitřní i zevnitřní slíčnost dává se postihnouti. Obrátím-li mysl k celému tomu ději, připodobňovati se věru mohu k bojovníku, jenž v zápalu bitvy necítí, jaká rána tkví v těle jeho, a všecku svou sílu podržuje — tak mi bylo první čas jak u tebe tak ještě v Praze — až potom zimničná pálčivost jej porážeti počíná a na lože uvrhuje.

Brzo po mém do Prahy příchodu přiložené tuto Pomněnky psány byly. Chtěl jsem u větším počtu jich nasbírati, leč přináhlila ona zimní chvíle, která všecko plynutí veršů na kost ztužila. Možná, přijde-li kdy jaké jaro, že dále pokvetou. Způsob tento krátkých sonetků, ač trochu trudný, se mi však dobře líbí. Snad jsem ti vyprávěl, že v dnech podzimku po březích Vatavských jezdě na lodičce pěknou kytičku pomněnek jsem nasbíral a ji M. obětovav jí tudy radost způsobil. Ochraňovala tu kytičku velmi bedlivě, jak mi řečeno, a sama 29. Listop. ještě o ní píše: ...wie könnte ich dessen uneingedenk seyn, da von den zarten aus Ihrer Hand erhaltenen mir lieben Vergissmeinnichtblümchen zu meinem Vergnügen noch einige in der Blüthe dastehen. Právě jí též tyto nové a snad méně svadnutí podrobené odesílám. Pravda, že kromě trojího posezení při boku M. a to-

likeréhož porozprávění s ní, blíže ji poznati příležitosti mi nebylo, ale já myslím, že i z nemnohého sáhnutí do strun dá se často znáti, nástroj-li dobře nalazen, neb ne. Krom toho ze žádných úst jsem neslyšel toho nejmenšího, co by jen stín necti do sebe mělo, anobrž všecko milé a chvalné. Též její listové jsou mi důkazem nesprostého ducha a jakoby je sama nevinnost diktovala. M., jak jistotně vím, ponejprv milovati začíná, ačkoliv již ve 20. roku se nachází, a to při hezké a takovéto dívce ovšem mnoho.

Ještě z lonského románu, o němž jsem ti venku dosti nahovořil, něčeho připomenouti musím. Po celý čas mého přibytí v Prahu více jsem El. neviděl, ani se kde s ní shledati měl na mysli. Na začátku minulého měsíce obdržel jsem od ní list dosti obšírný plný výrazův předešlé neuhaslé milosti. Vzkázal jsem po službce, že na něj příležitě odpovím. Neminulo však ani osm dní E. si přišla pro odpověď sama. Můžeš si pomysliti, do jaké nesnáze mne toto navštívení přivedlo. Všecku svou sílu proti tomuto dobře ozbrojenému šiku nepřátelskému sebrati bylo potřebí. Leč nade mnou se vznášel anděl a z této doby Marie ještě jednou tak mila se mi stala. Jejími listy ukázanými E-ě a zjevením jí celého tajemství jsem ji ovšem ještě více zarmoutil, ale tuším též na vždy upokojil, aspoň brzo na to v poslaném jí listu vynasnažil jsem se jí marnost našeho počínání světle vyobraziti. Již tedy tomu konec nejkonečnější. — A teď k jiným věcem. Tisk tvých písní jde trochu váhavým krokem, teprva 3 archy vytlačeny. Při tom se při 3tím archu nemilá věc přihodila. S Pospíšilem jsme se ten čas právě trochu nepoznali, tak že jsem se v impressí jeho asi 14 dní neukázal. Ti troupové však bez mé korrektury 3. arch vytiskli a několik chyb tam zůstalo, pro které jsem se velice mrzel. Pro hanbu je musí na konci vyznamenati. V našich tiskárnách tolik ještě vězí oslovství, že jedvaby si kdo pomysliti mohl. Dále v listu jednom jaksi důtklivě se mne tážeš, proč mým jménem vydávány nebyly tyto písně. Já nahlížím, že příčina, pro kterou se to státi mělo, zůstane beze všech následků, a pochybuji, žeby *tam* si toho povšímnuli. Mimo to myslím po vyjití jejich slovo buď v theologickém časopisu buď v musejníku o nich promluviti, čehožbych učiniti nemohl, aspoň ne v té míře, kdyby i moje jméno na vrchu stálo.

Zaslaná romance má pěkná místa, ačkoli hlavní myšlénka ne každému čtenáři dosti důležitá. Známe však z jakého žalostného pošla příběhu. Rádbych, aby verše některé změnil, zvláště kde slovo *máti* v rýmu. Tuto ti připomenouti předce musím, aby nahlédnul do Dobr. gram., jak se *mát*, mateře atd. skloňuje, ačkoliv jsem si umínil, cokoliv nejmenší podobu má

s gram. nikdy se tě nedotýkati více, věda, že u tebe *usus* širšího má práva, nežli zákon a pravidlo, který zapovídá mát v genit. atd. máti užívati. Nemožnoť mi na naši hádku zapomenouti, možná zvláště proto, že to jediné okamžení bylo, které mi byt můj u tebe mezi tolikerými příjemnostmi na chvíli nepříjemným učinilo.

Přikládám jeden výtisk Wenzigova přeložení, a modlicí knihu u Mechitaristů ve Vídni vyšlou, aby na žádost naší redakce na ni posudek krátký a brzký učinil. Čeština v ní ohavná. Můžeš co do věci slovo pronesti i co do jazyka bez obalu, jednak z příma bez úštipku, také některá nejzpotvořenější místa na důkaz uváděti. Třeba však sobě s touto prací pospíšiti, aby snad ještě do 1. letošn. přijíti mohla. Jakéž ostatně chystáš práce pro tento rok?

Praví se, že z částek Polska opět království povstane. Přálbych — byl by aspoň jeden dvůr slovanský v Evropě více a Rusové by při tom mnoho neztratili. Mělo-li by se tak státi, na mou věru, vzal bych v Polště službu professorskou neb jinou, neboť Slovanů by tam bylo třeba po vykydání odtamtud němčiny.

Jsem žádostiv, jak budeš spokojen s mým slovem o Slávy Dceři v Musejníku. Z Londýna též posud nemám žádné zprávy. Apropos! V onom kancionálku v Amsterodámě tištěném (bratrském), jenž u tebe, jsou-li pak písně starozákonné nebo na žalmy? Já dostal pěkný exemplář, ale tyto chybí jako první díl. Zdráv bud.

Tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

V Klokotech posledního ledna 1831.

Odesílám žádanou recensi na slavného P. Petráka. Kratší vypadnouti nemohla. Uvedených na důkaz příkladů ani čtvrtina není z toho, co jsem při čtení krušném a těžkém znamenal. Neškodíť, že těch pěkných slov a pádů v hojnějším počtu uvedeno, nebo moji mladí konsortes ještě zhusta na ten samý neduh kulhají nevědouce i vědouce. Zdálo-li by se trojí vyjádření, červeným či zrzavým inkoustem podtržené, čpavé nebo neslušné, můžeť se vynechati.

Krasický se mi velmi líbí jak obsahem tak vydáním zevnitřním. Jeť to arci pěkný peníz na mou kapsu, však nejprvnější slovanská kniha v češtině vydaná, práce tak slovútného a milostného muže, vzoru duchovenstva — kdož by toho nákladu litoval? Přálbych, aby měl odbyt, by se dále o jiné v Paříži pokusili, a pomalu v Polsku je následovati počali. Tou knihou mnohému

ponČmČilci nemile zablesknu mezi oči. Nedávno jsem se hádal s jedním farářem, jenž hrdě pravil, že České a snad Polské i Ruské klasické spisovatele na prstech spočítá, ani že všech deset k tomu potřebovati nebude. A co Angličané s literaturou Slovanskou počínají, že to jen činí pro novotu a zvláštnost. S takovými, na pohled vysoce vzdělanými pány já se tu scházím! — Za to z Budějovic o gymnasium jdou lepší zprávy. Páni professoři ovšem nevědí a nechtí věděti o ničem co česky slove; však studující, zvláště společníci mého bratra sami se chápou co možná. 30 si jich zaopatřilo Hankův pravopis, čtou velmi rádi, kde co českého dostanou; 6 jich bere Čechoslava; a ve filosofii také několik Čechů. Jen kousek Jungmanna tam, co by se to jináče zhůru mělo! Zatím ale proti našim časům přece rozdíl, a tudy k doufání že rok od roku lépe to půjde. Lid na venku také hustěji a rád čítá, jen že přílišná chudoba brání na to nakládati, a jenom co se kde vypůjčiti mohou. Mých 40—50 populárních českých knih z ruky do ruky sobě podávají, a některé již po třetí jsem zjednal. I moji žáci dobře se mají ku své knihovně.

Vatavské Pomněnky mi letos novou radost přinesly. To je arci láska nevšední, a tyto sonetky jak by od samého Kupida k tomu utvořeny. Kýž tě to své slunce blaze zahřívá, aby jich ještě přirostlo. Komuž dva přidané výtisky? Snad našim vědomým dvěma vlastenkyním? Jedna byla nedávno družičkou při sňatku v mém kostele; ale Israelitku jsem skoro od toho času neviděl, co jsi byl u nás.

To mi není milé, že na tu naši hádku, která za nic nestála, nemůžeš zapomenouti. Jenombych na to pomyslil, že jsme oba drážliví a popudliví, a na jednom jako na druhém srdci tak zlého oumyslu není, jakoby třetí se domýšlel, který by nás poslouchal. Ani já nejsem tak neustupný a svéhlavý, jako se o mně domníváš; rád tvé rady poslechnu, zvláště v literatuře slovanské, již podle starého přísloví, že čtyry oči více vidí než dvě, a pak tvé ustavičné takořka s literaturou se bavení, tvé okoličnosti schopnějšího, daleko cvičenějšího v řeči tebe činí, což u mne vše jináče. Kde však vidím, že některé slovo dobře projíti může (nemíním to, o něž jsme se hádali), tu se mi do opravování nezdá. U př. ta maličkost N a u k a pro památku mé sestry zpívána více duchem populárním, tedy myslím, že jedno slovo máti (v accus.) již z toho ohledu, by mohlo tu státi, že je lid ne vůbec podle *Dobrovského* nebo Ruského mať—materi, než podle *chotě* (mátě) deklinuje. Co pravím lid? nejen lid, již před Dobrov. a po něm, ale i spisovatelé sobě vrozenou mluvu, na důkaz toho, zjinačiti nemohli: U př. I. díl str. 156—157 v Slovansk. Národ. písních; v Malorusk. takto:

„Otca, mati nežaznala“ *a Čelak.*: . Nemám otce, máti.“ Vždyť Genitiv máteře má u nás svůj Nominativ máteř, netřeba ho převáděti jako v Rusk. k *máti*. Ostatně, milý Ladislave! svatý jesti mně dobrý zákon a jisté pravidlo, a ani za máček hořkosti pro takovéto věci více ve mně neznikne. Že předmět nebo myšlénka v celku nebude každému čtenáři dosti důležitá, to máš dobře, samotnému mně (co do básně) není; ještě však to dříve projde v romanci, než abych to jinou formou byl přiodíval, jen když dle tvého uznání aspoň některá místa se vyznamenávají, nechť se na těch čtenář pozdrží: třeba vtipnějšímu případne, že to jest pravdivá příhoda, kterou přidáváním a onačením přílišným nechtěl jsem (pro památku ještě žijících rodičů a všech ostatních dítek) příliš změniti.

Jakž bude sloužiti *řeč o postu* k časopisu? Rádbych ještě něco veršem připravil, jen že tu zimu mám neklidnou mysl; čítám totiž pomalu pro konkurs, a to si můžeš pomysliti, jak jsou to pro mne příjemné věci; k tomu také škola. Za to jsem opět potěšen, že tobě svatý poklid srdce se navrátil; kýž nikdy se neruší více. Ovšemť také to byla jen mysl roztržena.

Miła mi ta strona,
Gdzie słoneczko wschodzi,
A tam ieszcze milsza,
Gdzie Maryśia chodzi.

Dejž Bůh štěstí Bílému Orlu! Tobě i Marince!

Důvěřuj v Boží prozřetedlnost, dobře tě povede, všecky chmury zase vyjasní. Co soudíš o České bibliotece, kterou chce vydávati Javornický? a co o Muse anglické Boh. Tablice? Stályby za to, abych je kupoval?

Líbám tě! Tvůj

Vlastimil.

Mision. knížku odešlu, až ji vyčistím ze znamení, ktera jsem v ní olůvkem nadělal. Vinařickému mé pozdravení.

---

2. února 1831.

Na dnes obdržený tvůj list s přiloženou recensí toto k odpovědi. Recense ta dle žádosti ani málo ani příliš. Zítra ji odevzdám. Věřím, že se ti Krasicki líbí, pokud znám, jeho bajky, satyry, jeho přehled literatury jsou výborné práce, a přál bych, abychom měli aspoň jeden tak populární a charakterní román, jako jest jeho pan Podstoli. Z překladů jeho jsem ještě málo četl. Co však z Ossyana přeložil, nejméně podlé mé chuti. Nedouků takových, jako o tom faráři připomínáš, jest ovšem všude k najití; jestiť jim snadněji tím brevi manu pohoditi, čemu nerozumějí, neb seč nejsou, nežli na poznání toho čas, práci a

peníz vynaložiti. Za to jsou mi zprávy, které z Budějovic dáváš, potěšitedlnější; pozoruji to sám, neboť často veliké balíky českých kněh se od Vetterlové do Budějovic odesílají.

Pomněnky jsou pro tebe, aby měl více exempl., chtěl-li by je vícekrát čísti, jako onen Maďar. Marie mi právě tyto dny za ně poslala psaníčko, až srdce skákalo, a při tom dárek, že bych ho za 50 liber dukátů nedal. Jest její rukou vyhotoven, také na něm s jiným kvítím pomněnky, jak něžně, jak uměle zhotoven!

S našimi gramatickými věcmi se děje jako těm, jenž rádi klejí, vždy po zaklení říkajíce: abych neklel! a při tomto dobrém a pevném úmyslu nikdy více neklíti, vždy předce klejí. Se slovem *máť* jsi předce na omylu, tak jako i já dosti dlouho byl, a proto nikde mou chybu z mých věcí za důvod bráti nesmíš. Vím to a lituji, že jsem i „klečící *dle máti*“ — jaké to barbarstvo! jednou užíval, však rád bych to i s mnohým jiným nyní netištěné viděl. *Máteř* nebyl jaktěživ nom., jak ty soudíš, nýbrž vždy acc., ani jednou v češtině starší, ani v ruštině, ani v staroslovanském jinak užíván nebyl. Dci—dceř, máti—máteř (vedle nich dcera a matka) a choť s nima v přirovnání nevstupuj. — Rusové posud skloňují: дочь—дочери ac. дочерь tak i мать матери, kde ve vyšším slohu místo toho дочка a матушка užívají. Pročež buď tak laskav, a ony verše oprav dle své chuti.

Čtu právě v biblioth. veřejné, čině sobě výjimky. Rkps. dosti hrubý Tomáše ze Štítného (v Jungm. III. 94.), který mne nad míru jak obsahem tak jazykem zajímá. Kýžbych měl tolik času jej celý opsati, rád bych ho vydal. Vůbec jazyk v češtině a zvláště v prose 14. a 15. věku se mi mnohem více líbí, nežli 16. a 17. (ač tu zlatý věk), nebo vyjmeme-li Komenského, nejvíce a nejvíce samá vodnatost co do věci i řeči.

Minulý týden slavila Tonička vidění Abrahama a to sice velmi hlučně, a jakých darů při tom dostala etc., o tom ti sama psáti bude a musí.

Již mi křehnou ruce a nohy — toť je u nás Petrohradská zima, pořád po 4 dni mezi 16—20 st. Taťpřijela neočekávaně s Marinčiným svátkem.

Líbá tě tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

As 20. února 1831.

Tvé slovo o Slávy Dceři v Musejníku jsem četl. Pěkně jsi vystavil ponětí básníka subject. a object., pěkně charakter

každého zpěvu té Dcery. Touto slušnou a důvodnou pochvalou více jsi jej pochválil, než všickni, kteří znělky naň metali.

Považ, co je to za blbství, damit die Lehrer nicht beirrt werden . . . prý nařízeno přísně držeti se y. Kdežto se všem učitelům, kterým analogický dobrop. do rukou se dostal, a jimž se to rozumně poukázalo — všem těm lépe se líbí a mnohem pro ně i pro děti snadnější jest, než ta zplesnivělá Pařízkova dobropísemnost. Ale dokud Nejedlý sedí na první stolici a tajně radí, ovšem jináče díti se nebude.

Panu Wenzigovi záslušně děkuji, až budou naše duchovní, dej mu také exemplář. Jemu velmi šťastně překládání takové se daří. Němcům se to zvláště líbiti musí, an jsou jim věci nové a původu neznají. Což Blüthen der Neuböhm. Poesie, nebo jak pravil, že to nazve, ještě nejsou na světle?

A nyní zas na kordy! Píšeš: „*Máteř* nebyl jaktěživ nom., nýbrž vždy acc., ani jednou v češtině starší jinak užíván.“ Veleslav. v Quadril.: p. 695 = „mátě, matka, *máteř*, rodička.“ — Hanka v nov. vydání své mluvnice (ač na jiných dvou místech *máteř* za *acc.* klade), p. 145. povídá: k pát. skloň. nál. . . . . 3) na ev . . . . *eř*, ež, eš . . . . jako: *máteř*, loupež“ . . . ? Toť jináče není, nežli že to vydáš za omyl. Prozatím jiných důkazů nemám, a musím tedy k tvé víře přistoupiti. Ale quamquam — předce se mi do opravení těch veršů nechce, aspoň dotud žádné chuti nemám, ne snad proto, jakobych to právě tak tištěné míti chtěl; nechme to zatím ležet, aspoň nonum prematur in mensem — není co pospíchati. Až mi přijde dobrá hodina, zpravíme to; anebo tu XII vynechme?

Těšíme se na venku, když náš Karel více do Eneáše chuti nemá, že tím výtečným Horácem literaturu obohatí, a mnoho studujících i milovníků klassiků získá. Vše co k zkoušce podává, zvláště zdařilé, a každý vzdělaný čtenář při tom zvolá: „Kdyby jen pokračoval!“

Tvůj

Kamarýt.

---

5. března 1831.

Přicházím tenkráte, můj drahý Vlastimile! tímto listem jako donášitel a zvěstovatel smutku a pro nás i pro milou naši vlast ztráty veliké. Není zde více anděla našeho M. Antonie; Pánu se líbilo tuto svatou duši povolati k sobě. Zármutku mého nejsem v stavu ti vypodobniti, ty sám jej nejlépe cítiti budeš. Dnes ráno mi tuto truchlivou zprávu přinesla služka z kláštera, a právě sám z toho zarmouceného místa přicházím, kde všude okolo mne se rozléhal pláč a kvílení. Tento týden se byla vy-

dala Antonie na obyčejné postní soukromní pobožnosti nebo tak zvané exercicie; předevčírem t. ve čtvrtek pocítila v sobě náramné třesení srdce, což však i jindy se jí přiházívalo, při tom ale předc neulehla, ale zůstávala v mírné veselosti mezi sestrami. V pátek opět v rozjímáních dopoledne ztrávila, byvši u sv. přijímání, ano ještě v poledne v refektáři se ukázala i něco pokrmu požívala, po poledni se jí však přitížilo, a po čtvrté hodině v rukou takořka svým sestrám u ní přítomným skonala. Svatý a nábožný byl její život, tak blažené, tiché a svaté i její skonání! Od velebné matky až do nejnižší sestry v klášteře vůbec byla milována, a krom těchto zdí mnohé srdce popláče pro ni.

Jáť pak jsem měl nejvíce příležitosti tuto šlechetnou, spanilou a bohumilou duši poznati; neboť ač mnoho jiných v lásce a přízni v jejím srdci spočívalo (ach, jak blažené bylo od ní miloványu býti!) předce zvláštním ke mně soucitem a dobrodiním toto srdce, jedva v světě nalézajíc sobě rovného, bylo nakloněno. O cožbych ti všecko musil povědĕti — leč smutek mi ústa i mysl váže, a odkládám vše na jinou dobu. V zítra v neděli tělo její bude odpoledne ve Volšanech pochováno, sám p. biskup bude míti průvod. Jaké měla starosti, až se někdy odeberu z vlasti — ubožátko! nepomyslila, že já sám dříve plakati budu jejího odchodu! —

Písní tvých vytištĕno archů 5, ještě na první dílek zbývají 2, které do Velkonoci vyjdou.

Měl jsem ovšem úmysl více ti psáti, ale není mi možné, tak jsem sám s sebou v rozporu, že mi tenkráte promineš, což jinou dobou vynahradím.

Tvůj

Ladislav.

Měloli by se státi, že by tě měl jakýsi pruský cigán, jmenem Щотткій navštíviti, jenž se chystá, do dolejších krajů cestu nyní konati, hleď rychlým způsobem s krku jej pozbyti. Toto jest rekomendacia, o kterou mne žádala ta německá hladovina.

Nejmilejší Vlastimile!

19. března 1831.

Vím, že má v posledním listu ti daná zpráva o smrti drahé Antonie nemálo tě zarmoutila; i mně posaváde nelze se po ní z tesknosti vybrati, a zdá se mi, jakoby vše pouhý, děsný sen to bylo. Tak beze všeho nadání z trojlístku toho, o němž ona tak ráda a často rozmlouvala, tento milý kvítek nejdříve opršel. Dne 7. března — smutná památka v den mého narození — jsme ji do hrobu skládali. Povětrnost toho dne byla

tak zlá, že větší částka ze známých a ctitelů jejich službu až na poslední místečko jí prokázati nemohla. Položena jest ve Volšanech na třetím hřbitově, kde růvek její, dá bůh, jestě spolu někdy navštívíme. Nyní svůj úmysl ti projeviti musím. Svatá přátelská láska k této drahé zvěčnělé mne k tomu pobádá a víže, abych jí nějakou památku postavil a sice především tím způsobem, která by i kámen i železo přetrvati mohla. Míním tedy takto přikročiti k tomu: a) Sepsání jejího života a co k tomu přináleží. b) Výbor nejpěknějších míst a průpovídek z jejích spisů (an dle mého soudu tyto mnohem větší jsou ceny, nežli pásmo příběhů) k tomu též, bude-li co z jejích listů atd. c) Kvítí z přátelských rukou na hrob její, Chmelenský, Vinařický a j. mně k tomu přispěti se uvolili, že i mého Vlastimila tu zbývati nebude, jist jsem. Žádaným tedy od tebe zpěvem vděk nám učiníš, ač dle svého času a pohodlí, a kdy srdce nabídne, jej skládati můžeš; nemáť spěchu — aspoň ne velikého. Toto myslím, aby vše asi 4 archy tištěné vynášelo. Dá-li se další záměr našich přátel v skutek uvésti, uvidí se. Hodlá se totiž, pakliby z toho něco čistého užitku vyplynulo, na nějaký památníček na hrob její vynaložiti. O tom však ještě porozmluvíme. Jak se zdá tobě?

Tvé pěkné uvolení se v přistoupení k zakladatelům Matice české mile bylo přijato a chvalně. Lhůty sobě sám jak libo můžeš vyměřiti, a peníz buď k Jungmannovi, buď k Hankovi, neb Palackému zaslati. Co se onoho dědictví sv. Václava týče, o to jsme byli skrze Josefa II. připraveni, a ne k užitku, leč k velikým škodám našim bylo vtěleno k fondu normálnímu. Aby se po čase s Maticí českou rovně nestalo, byla první starost, ku které se zřetel obracel. Pro tu příčinu nebudou se jistiny její nikoli za veřejné považovati, nýbrž na panstvích knížete Kinského svou hypotheku míti budou, tak jako by úrokové z této jistiny na těch panstvích uložené vyplývali, a vláda nebude tudy nikdy k samému základnímu kapitálu smíti sáhnouti.

Leč jakou cestou by se jistota pro dědictví sv.-Janské najíti dala, na to by též dříve musilo dobře pomýšleno býti. V takových dobrých a právě otcovských rukou se nalézáme, že svého kabátu jisti nejsme. Jinde, jako u př. v Rusích samo řízení a s radostí takovéto důležitosti obstarává a nákladu nelituje; u nás bohužel, i kdy sama země vlastenská takové oběti přináší, vydírají se. *Však i tato říše temnosti svého bohdá konce dojde.* — Nad tvým snem projeveným v listě k Antonii a došlým po jejím pohřbu jsem se podiviti musel — toť byla ta svatba! a jestli jinak zdání a tušení naše jakého mají základu, mnoho podobného s tímto se trefilo. Ano, buď tak laskav a zapůjč mi nebožčiny listy — možná, že z nich jedno neb druhé místo dá

se k mému účelu použiti; jsouť mi z většího dílu známé; nebo ta dobrá dušinka skoro pokaždé mi je dříve k přečtení odeslala, a pak teprv přiloženým cekrýtkem zapečetiv je, tobě jsem odesílal. Pošli mi je tedy příležitě a po jisté ruce — opět ti budou vráceny. Tvé listy mám u sebe; a buď je schovám, a nebo tvá-li žádost, tobě navrátím. — Žádáš list Žižky — kterého není již po několik let nikde k dostání; před dvéma lety chtěla Vetterlova nové vydání udělati, leč bylo censurou zamezeno. Jest-li však svůj dle mého opraviti chceš, příležitě odešlu tobě.

Amsterodamské naše dva kancionálky oba dva sobě nepostačují. V mém jsou písně novozákonní od začátku do konce všecky, leč díl starozákonní (str. 1—240) chybí mi docela. Ve tvém toliko 30 prvních stran. Co s tím dělati?

Dnes tvůj svátek. Přijmi v tomto jediném laskavém upamatování všecka nejupřímější přání mého srdce. Ráno mne navštívil pan baron Vernier. Zpráva z listu již čtená, a z jeho úst slyšená, že tě odsoudili k *némému* kázaní, mne velice zamrzela. Ký čert takového cos spiskuje? Což ta holota žijící pouze v českém místě není povinna sama tolik národního jazyka uměti, aby šla na české kázaní? Ti zatracenci konečně, povolí-li se jim v jednom, hned to za povinnost vezmou, a budou to budoucně za své žádati. Aby hromů tisíc do těch holomků udeřilo. Což pak proti tomu neřádu žádného není opření? — Musí v tom jistě starý ďábel, jenž jest podpůrce vší té němoty, vězeti, sice ani nevím, žebys ty sám, moha se poněkud toho uvarovati, k tomu přivoliti mohl. Žluč mi přetýká — a raději končím. Pomněnky hned do censury oddané ještě nepřicházejí, myslím, že budou dělati obtížnosti skrze orthografii. Těm oslům se dosti kůže drbe, nic to není platné.

S Bohem! Tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

V dubnu 1831.

Tenkráte, nejmilejší Ladislave! jsem tobě tvé zamlčování oplatil, ač ne zoumyslně, neboť postní zpovídání a německé hlásání, na které dílem spravedlivě se horšíš, mnoho času mně vzalo. Tak hrozné proklínání nezasluhují ti páni. Toť pravda, že by měli uměti tolik jazyku českého, ano snad umí, aby poslouchati mohli kázaní české; však povědom tobě ten svět, žeť i v kostele hledávají přednosti (což veliká chyba), a že chtějí cos míti pro sebe, pročež jsem jim tak dal (zvláště v první řeči) co jim patřilo, tak že se ostatní p. bratři duchovní vy-

jádřili, tak mluviti že by žádný z nich se nebyl opovážil. — I myslil jsem sám, že se na mne hněvati budou pro pravdu, však takový měli pro mne respekt, že ke mně i k zpovědi přišli; pan krajský v druhý velkonoční svátek k tabuli mne pozval, a oustně jmenem všech mi děkoval za mé vynasnažení, které prý na ně tak účinkovalo. Aspoň tedy tu dobrou stranu některá německá kázaní v Čechách mají, že se směle může říci, co takým patří, an prostý lid přítomen není.

Smrt naší Antonie více mne zarmoutila, než všecky protivné pády, které dotud mne potkaly, však náboženství jest mi potěchou. Já ji sobě představuji jako světici, jako anděla, který svou přítomností nad námi se vznáší, nám i vlasti žehnaje a u Boha oroduje v potřebách našich.

Památka, kterou té zasloužilé dceři naší vlasti učiniti míníš, jest zajisté nejspravedlivější. Ale ode mne co očekáváš, nevím kdy splniti mohu, aspoň v dosavadní mysli mé rozpoloženosti není mi možno cos podobného psáti. Víš, že o mé drahé sestře teprv po desíti minulých letech jsem její překvapnou smrt zpíval. Budu bedlivě poslouchati a stíhati srdce svého, a vdechne-li mně tu dobu žádanou pro památku té zvěčnělé — nechť i lyrou tedy jeví se cit můj pro Ni. Ten můj sen teprv po té smutné novině jsem dvakrát obdivoval. Povděčen jsem tomu, že listy mé tobě do rukou odevzdány, a prosím, až ti jich nebude třeba, aby mi je odevzdal, neboť opisů žádných nemám, chodívaly zrovna z mého srdce k Antonii, tak jako mé listy k tobě. Také na žádost tvou její odpisy tobě zapůjčím. Nejprvnější tři arci někam jsem založil, že je dosavad nemohu naleznouti; však na těch ne tak mnoho záleží, an ještě poklonami více nežli přímou srdečností psány. Pak není-li tobě povědomo, co do památníku mi zapsala, také mezi její propovídky ti to zašlu. Můj bože! nebyl bych sobě pomyslil, že jen jednou ji viděti a jednou s ní mluviti budu. Zasluhovala by pěknou památku na hrob, snad obmýšlí něco pan Pištěk? Pakli ne — my jí přece něco spůsobíme?

Snad již prošly censuru Pomněnky? dělá-li jediná orthografie obtížnost, věru tu nezměním, raději tisknouti je nedám. Což aby se na názvu vynechalo, že jsou pro školy? Však co se radím, an ještě o jejich osudu nevím. S duchovními písněmi zdlouha dělá pan Pospíšil, snad bude již aspoň 1. dílek?

Ten starý kněz, o němž psal jsem Vinařickému, rád by věděl, který z kanovníků Pražských jmenuje se Johanneus, čili proč se tak jmenuje, a myslí, že by se pro toho nejlépe hodila bezprostřední správa toho Svatojanského dědictví. Pak doufá, že bez toho páni kanovníci pražští, jichžto patron svatý Jan Nep., ano všickni po nich čeští kanovníci ustanoví se údy

nejpřednějšími (zvláště proto, aby se vtipněji měli k příspěvkům). Jakmile se nám jistě oznámí, že v tom shoda a jistota jest učiněna, pošleme peníze i s truhlicí k tomu přichystanou, aby se to mohlo hned časopisem bohosloveckým v známost uvésti a k přispění zváti. K přispění Matici České také jsem jej přemluvil, až shledám na první lhůtu aspoň 20 zl., pošleme oba najednou. Budeliž se brzy pro začátek něco tisknouti? — Ano! ten dobrý stařeček mínil svůj základ také pro německé nábožné knihy rozšířiti, což jsem jemu z dobrých příčin vymluvil, a sám teď svědčí, že jen pro pouze české to dává, a při smrti že ještě, co mu zbyde, k tomu přidá. Jen chraň bůh, aby nám to nešťastná válka nezkazila, jaká to pomoc pro nás! jaká teprv naděje!

Což ta řeč sv. Basilia, kterou jsem dávno již zaslal, nebude vhodna, ještě jsi o ní se nezmínil. Možná, že bych také něco přeložil z Chrysostoma, tenť arci ještě více zajímá.

Škoda, že list Jana Žižky již není k dostání, nedávno byl ještě u Neustadtla, tenkráte jsem zanedbal. O tvůj výtisk příležitě prosím, abych svůj opravil.

Z Rus nedošla ještě žádná zpráva? ani od Bowringa?

Poláci, jak se doslýcháme, vítězí, jen aby Francouzů v bezbožnosti nenásledovali, ti ne lidsky ale hovadsky co běsové si počínají, ale neujdou přísně kárající metle boží, běda! Žel mi těch, kteří nevinně s vinnými trpěti budou. Tak se lidský rozum bez náboženství přemudruje, že psu vzteklému říká bratře! — — „Zbav nás zlého! Neuvoď v pokušení!“

Očekávám s radostí brzké odpovědi.

Líbá tě tvůj

Vlastimil.

---

15. dubna 1831.

První díl tvých Písní dotištěn, s navrácením se Pospíšila z Hradce obdržíš výtisky. Vynáší 7 a půl archu 12. S druhým též brzo se počne. Pomněnky též z censury vyšly, a Pospíšil hodlá je latinským písmem vydati, odeslal jsem mu je do Hradce.

Johannei se nazývají čtyři kanovníci, mezi nimi též Václavíček, pročež k němu se zpráva dáti může.

Bowring mi psal tyto dny z Paříže, kde na krátký čas v řízení své vlády. Požaduje ode mne list subskribentů, což prý by rád měl před početím tisku. Já jich nashledal asi 30, jež mu tyto dny odesílám. Nevím, jestli by ty též o některém věděl. Pro všecko na tvé jmeno zaznamenal jsem 2 výtisky. Že Hanka obdržel z Petrova řád sv. Vladimíra 4. klassy, již vědomo ti bude.

Čeho o Francouzích zpomínáš, není tak zlé, jak se bájí, a výstupky jednotlivých osob na celý národ vztahovány nebuďte! ani viděti, odkud by jim jaká metla hrozila, nýbrž spíše jest naděje, že pochodní vytčenou jimi temnoty otroctví všeho způsobu se rozplaší. Svět dostává zcela jinou podobu, a národové otevřeli své mozky, které jim žádným řetězem již sevříti se nedají, a byť desetkrát ještě spravedlivá pře národů klesla, opět se povznese, o to není žádná starost — přestane čas proměňování národů na domy. Tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

25. dubna 1831.

V tvém posledním listu, na nějž jsem dotud odpověděti nemohl, tak jsi se mne dotknul, že mi nelze ani jedné té křivdy mlčením pominouti, které mi činíš. Považuj ty sobě ty tři německá kázaní do roka v Táboře jak chceš vášnivě, a říkej, že v českých místech německá kázaní „naprosto žádnou dobrou stránku míti nemohou“ — „ale že nejvýš škodlivá jsou“ — já jen přece nahlížím, že v takových českých místech, kde se také Němci nacházejí a lidé úřadní, kteří nikdy v českém kázaní viděti se nedají (což arci veliká chyba, aniž mysli, že ji zde omlouvám —) tam patrný užitek s sebou přináší, ne našemu jazyku, ale čemus vyššímu, a ba ujištěn buď, že takové německé kázaní našemu jazyku ani za mák neuškodí. Ani jednoho pouhého a prostého Čecha v kostele nebylo; pročež marné tvé hořké žehrání, „že se káže lidu nesrozumitedlným jazykem.“ Tím směleji se o všelikých věcech promluviti mohlo, které se lidu obecného netýkají, a právě těm odrodilým náleží. Neboj se, že to s námi bude jako s Lužičany, sice by dávno již Vídeňané byli se zčeštili nebo zvlaštili atd., ať se ve Vídni česky a vlasky hlásá. Něco jiného, kde se lid nutí do kostela neb do školy jemu cizé, a jináče jest s tímto případem v Táboře. Ostatně, mějte si dle mínění tvého třeba i škodu, tolik by jsi přece rozuměti měl, že v mé moci nebylo a není, té žádosti, ano tomu nařízení se zpěčovati, a kdybych hned byl odepřel, byl by přec jiný vystoupiti musel. Tedy žádné rešpekty, a žádné tabule k tomu mne nedoháněly ani bázeň, jako se domníváš. Že se těch a podobných pánů nebojím, dokázal jsem právě také v těch kázaních. Není mi tak na mé kůži záleženo, jako myslíš.

Na ostatní, že: „ani mouchy pro nebeské království jsem nezískal, že mé kázaní do větru pouštěno bylo“ — na to ne-

odpovím. Ale za to bych se měl poděkovati, že „jsi se přičinil, aby se hodně ta věc roznesla.“ —

Takové tvé rány biče satyrického, ač od přítele desetkráte bolestnější bývají, jenom od tebe volněji přijímám, jsa toho mínění, že snad jimi přátelství urážeti nebyl úmysl tvůj, že mne snad blížeji znáti budeš, než aby mi mohl nadávati nestydatých břichopásků, ješitných a j.

Co se mé lásky k vlasti týče — bylo by zde na nepravém místě se omlouvati, aniž ji dokazuje omluva — — ale dosti budiž o tom, abychom snáze na to pozapomněli, hoď i tento list, jako předešlý, za který jsi se tak hanbil, do pece, anebo někam jinam. Ještě přece slovičko v čas:

Více než takové kázaní na záhubu naší řeči a literatury jest čtenářská společnost německá, která celý Táborský kraj posedla, a ku které tuším Calve mnoho dosílá; zde těm odrodilcům není obtížno platiti ročně 5 zl. stříbra! to za zlé panu krajskému pokládám, že to povolil, a kdoby to překazil, velikou měl by zásluhu. Běda! jestli i v jiných krajích takováto cholera německá se rozkládá. Bude ti snad možno příležitě aspoň proti tomu promluviti k veřejnosti — neopomiň. Na mne pak se spolehni, že až do hrobu jsem pravý, nezvrhlý, horlivý vlastenec a nejvěrnější přítel tvůj

Kamarýt.

(Kamarýt Čelakovskému.)

3. července 1831.

Dva měsíce již minuly a vše plané hádky a důtky, tuším, s nimi, neboť věru již ani na to nemyslím, cos mi tím úmyslem psal, ani nevím, co tobě v přiloženém dávno psaném lístku odpovídám, jediné to, že nic křivého tam nestojí. Přálbych, aby rovně se mnou zase smýšlel a k mému srdečnému políbení se nachýlil, i nikdy více na mysl sobě nepřipouštěl, že bych já kdy v čem proti potřebnosti a zisku naší nejmilejší opuštěné vlasti smýšleti anebo dokona jednati mohl. — V tom čase, co jsem něčeho více od tebe očekával, došla mne modlicí kniha od Pfeiffra skrze Kronbergra, a lístek od velebné redakcí, tvou rukou psaný, bez podpisu a bez pozdravení. — Žádaný posudek na tu knihu nemohl jsem dosud učiniti, an mi právě v ten čas mnoho práce ve škole; mám jiného půl dřevěného a půl olověného učitele, a zkouška má býti co nejdřív. — Nebudeť s recensí zmeškáno, kterou na druhý týden bohdá odešlu; ta knížka se mi dobře líbí. Stála by za přeložení.

V letošní 1ní části Musejníku četl jsem příznivé ohlášení Duchovních národních písní, i co od jinud se doslýchám, budou

se líbiti našemu obecenstvu. Ještě jsem jich nespatřil, a divím se nemilým podivením, že mi p. Pospíšil zatím aspoň jeden výtisk neposlal. Brzo-li pak dotiskne 2hý díl? Co o nápěvích tam v Musejníku pověděno, má své místo, jen že každá pěkná píseň nemá vždy pěkný nápěv, a ty, kteréby dle vkusu byly, nemohl jsem podati, an mi k tomu povolaného umělce vyhledati nebylo možno. Doufal jsem, že aspoň pro pochoutku z těch několik tam přidáno bude, které jsem ti pro zkušenou ukázal. Zdá se, že nebyly po tvé mysli. Pročež prosím, by mi je příležitě odeslal, já jich aspoň v mém kostele k jiným písním použiji. Bral jsem též před sebe, sebírati a vydávati pro sebe pravě české zdařené nápěvy, i kdyžby nebylo každému po pěkném verši (textu), toliko sloka by se přidala pro seznání rozměru, a mohl by se časem dáti nápěv ten k jiné třebas nové písni, která by s duchem jeho sloučiti se dala. Při těch nápěvích, jenž by na výborné již vydané písně skládány byly, stalo by se toliko odvolání. Však tu mi kdosi z Prahy píše, že jakýsi učitel školy varhanické bude cos podobného vydávati a letos chce počíti s 12 českými i s tolika německými písněmi. Bude-li práce zdařená — vše jedno, přijmeme ji povděčně, jen že spropadený zisk zase také k německým sahá. K čemu vždy to míchání černého s bílým? Také prý v Prešpurku vyšly jakési nábožné arie od Krmana. Chce-li se někdy dokonalý kancional s melodiemi způsobiti, třeba velkého bedlivého shledávání a vyvolování ze všelikých nápěvů, přede všemi arci šetřiti se musí starých českých. Potřeba je toho svrchovaná.

Poznal jsem osobně p. faráře Weiningra, vroucného vlastence (není-li Sedláčkem nakvašen). Vypravoval mi všelicos o Nejedlém, jak Svoboda Fr. již také jej nenávidí, že Vinařický žádal o stolici učitelskou v Holomouci a j. V Táboře minulý měsíc byl pochován jeden zeman z Ruské Polsky Jan Kožuchovský, ujel prý se synem a s ženou do Vídně, tam se rozstonav, chvátal churav jsa do Karlových Varů, a na hospodě v Táboře jej smrt překvapila. Jeho syn as 18—19 letý jinoch pln ohně a vtipu. Ve spolku potěšném deklamoval některé básně z Mickiewicze, něco o boji Poláků pro svobodu, mluví as šesterou řeč. — Litoval jsem, že mi nebylo blížeji s ním se smluviti a seznámiti; dvakráte mne chtěl navštíviti a právě s mým otcem byli jsme přes pole. Odjel zase do Vídně. Paní nebožtíka prý dříve umřela ve Vídni. Což pak náš Kucharski ještě-li živ? Prosím, pošli mně po Hauserovi soustavní přehled Evangelií, jest mi častěji k nahlednutí třeba; na ty nápěvy také nezapomeň, jsou-li doma, můžeš to najednou odeslati. A ještě jednou ruku k smíru podávaje a líbaje tě

jsem tvůj *Kamarýt.*

6. srpna 1881.

Na tvůj poslední list umínil jsem sobě z počátku sice k odpovědi tolik aspoň času sobě ponechati, jako se z tvé strany na můj z jara již k tobě poslaný dělo; a však bylbych předce již dříve ti odepsal, kdyby mezi tím časem nebyla připadla cesta má do Strakonic, kde jsem se asi 14 dní pozdržel. Podávání tvému ruky ke smíření nevím jak rozuměti mám; neboť nevím, v čem by mne byl urazil, vyjmu-li to jediné, žes mne na svou odpověď tak příliš dlouhý čas čekati nechal. Naproti tomu spíše znám já se k tomu, pokud se pamatuji, že jsem v posledním svém listu mnohem více hořce a peluňky do léku přimísil nežli potřebí bylo. — Staloť se to nepochybně více nevrlým a pošmourným okamžením, které mně na neštěstí právě list k tobě psáti velelo. Že však i tebou již na to zapomenuto, totéž i mnou stalo se již dávno, a pročež toto malé nedorozumění nebuď na závadu další, a dosti o tom.

Pospíšilovi jsem hrubou domluvu vzkázal, že ti posud povinné výtisky neodesílá. Již-lis je obdržel? Já kromě jediného příručního exempláře pro sebe žádných jsem nedostal a pročež dle tvého rozpořádaní dále doručiti nemohl. Z druhého dílu teprv jeden arch jsem měl v korrektuře, jde to trochu váhavě. Čeho mi o přiložení melodií podotýkáš, jsem zcela tvého mínění, a při druhém dílku něco jich musí přiloženo býti. Jen že s Pospíšilem špatné jest pojednání. Já chci, aby asi na 3 nejméně celých listech (4to) ke složení kamenotiskem drobnějším věc ta se stala; on ale ze spoření chce je dáti svými hrubými notami vysadit, což se mi nelíbí (viz Novoročenku neb Roráte). Příležitě hleď s ním o tom zostra promluviti.

Tyto dny jsem proměnil byt svůj na jiný trochu prostrannější a veselejší. V poštovské ulici č. 319. Asi za týden očekávám do Prahy maminku, která se nyní ke mně přestěhuje. Že mně knize Kinský malou roční pensi, dokud dostatečného zaopatření se mi nedostane, z vlastního povzbuzení opatřil, již ti nepochybně povědomo bude.

Rozvinutí neboli roztětí polského uzlu již se zdá na blízku býti. Litva již opět celá v rukou ruských, a ze tří stran trojí armáda přibližuje se k Varšavě. Kýžby se to dobrým a velikomyslným způsobem skončilo. Poněkud jsem rád, že naše povolání do Petrova se prodlelo, cholera již i tam zle řádí, a zdá se, že ani před rokem není pomyšlení, aby co z toho býti mohlo. Jáť bych nedbal, jen kdyby moje příjmy zde ve vlasti tak vzrůsti mohly a upevniti se daly, abych tuto bez tíhoty a po boku drahé Marie svůj život tráviti mohl. Však proto nezoufám; neboť dobou se často přiházívá, nač jsme sobě ani nepomyslili.

Jestliže jinak budu se moci uprázdniti, hodlám ještě jednou letos do Strakonic na několik dní k sv. Václavu zaskočiti, a pakbych opět svou cestu do Prahy přes Klokoty nastoupil.

Podlé posledního listu Bowringova vyrozumívám, že anthologie se již v tisku nalézá, a budoucího měsíce již do Prahy k odeslání přijde. Kucharski psal minulého měsíce Hankovi z Varšavy, věděti tedy, že posud mezi živými.

Buď zdráv! Tvůj

Ladislav.

---

5. září 1831.

Přizývám Tě ve jmenu svém a některých našinců (Chmel. Vinař. etc.), aby též s námi podíl chtěl brátí na prokázání jedné ještě lásky naší zesnulé Antonii, zvláště, poněvadž přátelská láska za života jejího blíže panovala mezi Váma, nežli to při ostatních říci se může. Chceme každý podlé své možnosti několika zlatými přispěti, aby nějaká památka na hrob její postavena byla, sejde-li se více, z kamene, jest-li méně, tedy aspoň pěkný kříž z litého železa. Sic bychom po několika létech ani nevěděli, kam ji položili.

Jest-li tedy vůle tvá — jakož nepochybuji, že jest — spolu podíl míti, tedy podlé své líbosti a možnosti cožkoli k tomu odhodláš, žádám, aby třeba ke mně nejdéle do všech Svatých přislati mohl. Tuto sbírku chceme toliko mezi těmi způsobiti, kteří drahou nám Antonii nejvíce ctili a nejblíže znali.

Janek zas udělal svinský kus, a zasloužilby ocasného na krk. V Čechosl. 5. sv. jest básnička Langrova České lesy. Tu udal u presidium za buřičskou píseň, a censor Zimm. byl k tuhému odpovídání potahován. Vzal jsem si práci a na požádání jeho sám jsem odpověď vypracoval, a dle možnosti to tak vykroutil, že se tím pres. uspokojilo. Ten proklatý chlap nezasluhuje, než aby mu kámen na krk uvázal a do Vltavy jej hodil, co za svinstva natropí, a to vše pro svůj zamilovaný Ypsylon.

Karlíček*) byl tyto dni v Praze navrátiv se z Březnice, z Vorlíka etc. a opět v Březanech. Vypravoval mi, že též u tebe byl, pročež byla ti náhrada, že mi možné nebylo podobné učiniti. Klicpera nyní v Praze, a pracuje stále v biblioth. na historicích. Zamýšlí všeobecnou historii psáti.

Naše šlechtictvo jeť předc jenom čertu špatné. Posud k Mat. české ani jeden krom Kinského se nepřihlásil, až i jiní z ciziny je v tom zahanbují; nebo tyto dny též ze Lvova bylo

---

*) Vinařický.

50 zl. přisláno hrabětem Rościszewským, jenž se také mezi zakladatele položil. Však to nebude než jejich nečest, a přijde čas, kdy se jim připomene toto všecko.

Od mé milé mateře uctivé poručení.

Tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

13. září 1831.

Ach milý Ladislave! dávno jsem již list svůj se vzdycháním nezačínal, a dávno jsem tak mrzut, nevhoden, zamračen i jich všemi synonymy obklíčen nebyl, jako za ten celý čas, co jsem tobě na drahý tvůj list neodpovídal, bálť jsem se věru v té zakalené mysli tobě psáti. A však ani teď ještě hrubě jasnější není, nežli přítomné deštivé a ošklivé počasí. Byltť jsem nemocen po dlouhý čas — ne na těle, ale na duchu, velmi nemocen, tak že nic mne těšiti ani chvílku baviti nemohlo. Jediný Kamenický, který po několik dní v Klokotech se mnou potrval, ten poněkud mne vyrazil, a po jeho odejití zas jak by to na mne vlil. Odkud to šlo, a proč právě mne to přepadlo, a co to bylo vlastně — vím tolik, jako naši doktoři o choleře. Zdaleka však se mi zdá, abych se ti upřímně svěřil, že to byla jakási nedobře trefená jedem kalená střela Milkova, a to víš, takovou kotvíci když člověk ze srdce, nebo jen z křídla duševního dobývá, že je nemálo potrhati, a tím větší bolesti způsobiti musí, čím silněji se snaží, čím čerstvěji vytrhnouti ji chce. Již pak brzy budu uléčen, a neměj strachu o mé zdraví. Divná to s člověkem zde věc, let přibývá neustále — a srdce stárnouti nechce, to zůstává dítětem dobrým sice, ale neopatrným, příliš slabým, příliš otevřeným — a tudy lehce chytrý zloděj doň vejde, na něhož hrubých vidlic třeba, aby jej vyhnal.

V Srabově u Vernierů, kamž aspoň jednou za týden milá mi byla vycházka a skoro to nejzábavnější pohovoření, tam nyní truchlivě to vyhlíží. Paní baronka leží nemocna a snad nebezpečně. K tomu i má starší sestra, která mi vede dům, již od zimy churavá, chodí sice, ale skoro více kostlivci se podobá, a nemám naděje, že z toho vyjde, ač o všecku v tom pádu jen možnou pomoc se starám, tak daleko to přišlo ze zanedbaného nastuzení. Hle, v jakých pádech nyní jsem postaven.

V zítra totiž dne 13 t. m. pojedu i s mými sestrami na týden do Velešína, a tu nemocnou zanechám u rodičů, budeť to doma špatná radost, až oni ubohou dceru uvidí, která mezi námi všemi nejsvěžeji kvetla. Dejž Bůh, aby ty s tvou

nejmilejší Marií nikdy takovýchto dob nepoznal, jako naše rodina.

Z přispění, kterého se tobě od slovútného Čecha knížete Kinského dostává, takovou radost mám, jako by mne samého se to týkalo. Doufej, a já důvěřuji se, že nikdy nuzovati nebudeš.

Nyní již o něco hezky lépe jsi obstarán, nežli já sám, jen že arci já jen sebe, ty někdy ženu i děti třebas živiti musíš. Ale když Bůh zdraví přeje a požehná, blaze tak živu býti i dítkami nadařenému otci. — Vidíš, takovéto paragrafy budou se tříti v naše přátelské i literní listy, až se s Marií zasnoubíte.

Snad již ti Vinařický pověděl, že Vacek jest ustanoven v Březnici u Kolovrata zámeckým kaplanem; zdeť jest jakoby dobrým osudem jak pro sebe tak pro Kolovrata i pro naše obecenstvo dobře usazen. Vzkazuje ti uctivost, a žádá s doufáním, kdy bude tvá cesta do Strakonic, aby Březnici neminul, že prý nebude tuze z ruky.

Dobře's dal na mne psáti dva výtisky Česk.-Angl. Anthologie, Vacek vezme jeden. Kdyby tu jen již byla.

Slyšíte-li pak v Praze o tom, že čeští sedláci budou muset na úřadech skládat kosy, vidle a podobné nástroje? Jeden ze zralých pravil: „Jen když mi nechá klacek, ať se postaví naproti mně s kosou! Uvidíme, kdo s koho bude.“ Chraň bože, aby na to došlo. Tak daleko snad politika neprohloupí. Ba, český sedlák a německý úřadník — těžké porovnání a onomu vyhovění, zvlášť kde jeho rozum a zdravý soud *něco* nahlíží, žádná retorika, ani prosba ani hrozba jím nepohne. — Bodejž nás Maďaři touto politickou cholerou nenakazili, o které zprávy nás docházejí.

Dle tvého slova toužebně očekávati budu tebe do Klokot, ač do toho času ještě mi nepochybně psáti budeš. Líbám tě

tvůj

Kamarýt.

Přijdeš-li do Klokot již s tvou maminkou a s tvou Marinkou, toť i má radost se ztrojnásobní.

(Kamarýt Čelakovskému.)

8. října 1831.

Což já se tomu nemile divím, ze z našeho šlechtictva tak málo Čechů pozůstává — že ani k tomu vlasteneckému podniknutí se nepřihlašují.

Trudná to věc dotud, an český spisovatel jenom s takovou odměnou spokojiti se musí, kterou jemu tiskař ještě jako z milosti udělí. Pročež k přání, aby Matice česká lépe znikala. Co nejdříve mi bude možno, s mým příspěvkem se ohlásím. Kýž

na Janka sedne cholera s ypsylonem — však za tento hloupý kus asi na prázdno neujde — vtipný Langer jistě se mu poděkuje pod nos.

Paní baronka z Vernieru již umřela, 9. t. m. v Klokotech bude pochována. Od starého pána, který velmi jest zarmoucen, pozdravení.

Táborská čtenářská německá společnost teď také na české čtenáře chce bráti ohled (dostanou-li jich, nebo 5 zl. km. — ročně není mnohému malý peníz). Kdyby prý jenom 20 shledali, že hned české knihy bráti budou, žádali mne o mé slovo a přičinění, co tomu říkáš? já bych to za dobré uznával. To při tom ovšem hezké, že celá ta knihovna náleží údům spolku, a že se tím způsobem i vzácné drahé věci dostati mohou.

Měšťanosta táborský požadoval mne, abych k svátku p. krajského (sv. Lukáše) německou píseň udělal; já jsem odepřel s tou výmluvou, německy že básniti neumím, i byl jsem rád, že z toho sejde. Než na krátkou rozmyšlenou přišel zase — abych tedy udělal českou. Bracha to bude oda — oda jako voda — kalná. Divím se, proč a kterak by ti páni pana Svatoše již zasloužilého krajského a magistratního poetu z verpánku shodili. — Tvou milou maminku pozdravuji. Líbám tě

Tvůj

Kamarýt.

---

1. listopadu 1831.

List s přiloženým příspěvkem pro památník jsem po židu obdržel a jsem z dobrého úmyslu vděčen. Tuto též následuje co bylo v censuře, i s opravkou censorovou, kterou však schvaluji. Z ohledu theol. časop. již bylo skoro na tom, že na budoucí rok měl přestati, konečně předce ještě na jeden rok se lhůta dala. Příčina toho je — nedostatek neřku-li dobrých, ale již jakéhokoli druhu prací, tak že se stále klín klínem vytloukati musí. Jest to předce podivná věc, že při tak valném počtu duchovenstva, tak málo perem vydařilého a tak tuze pohodlí milujícího. Také počet odběratelů v přirovnání k prvnímu roku více jak o 200 ochabnul. Tak se u nás nic na dlouho udržeti nemůže a v naší literatuře právě pomíjitedlnost všech vezdejších věcí jako v zrcadle spatřujeme. Jsou to zlé naděje. Také Musejník tímto rokem měl za své vzíti, tuť rovněž jak spoludělníků, tak odběratelů nedostatek. Museum aspoň již se zpěčovalo na těchto časopisech déle škodovati. Konečně se předc tomu nalezla ta stránka, že německý na budoucí rok docela přestane, český pak Matice vydávati bude aspoň pro zkoušku na jeden rok, jestliže tolik odběratelů se najde, že by útraty se zapravily.

Pakliby se to s ujmou díti mělo, musilby docela ostaven býti, ješto Matice na jiné knihy podle svých základních pravidel úroky odhodlává. Tak to nyní vyhlíží, právě vždy hůře, čehož také hlavní příčinou, že — po vlastech nás tuhá bída dusí. — To skličuje — nahlížím to dobře — jednoho každého, co se mne pak týče, milý příteli! jsem ti tuto již po drahně časův v takovém položení mysli, až nikdy hůře. —

Ty a mnohé jiné okolnosti udušují ve mně všecku teplotu, to nedím oheň, a jsem ti právě ze dne do dne pitomě živ.

O změnách, které se dály ve vyšším našem duchovenstvu, snad ti již povědomo. V Olomouci Chotek — náš biskup Pištěk na jeho místo do Tarnova, do Hradce Králové za biskupa zdejší kanovník Hanl, kovaný Šváb, který jak se praví, skrze Kolovratovou ve Vídni toho místa se dopídil. Zde nepochybně na jeho místo za gubern. radu se dosadí Tomek a světícím biskupem stane se Václavíček. Ondyno byla řeč u oběda u Václavíčka o tobě, kde prohodil, jestli by měl chuť do Prahy se přesídliti, že by se to v krátkém čase státi mohlo. Myslí totiž, jest-li by chtěl přijíti místo pœnitenciára v zámku, opatření by nebylo zlé, 500 zl. stř., k tomu byt, — však nevím, jak tobě po mysli na další časy. Zvláště proto ta řeč byla, že bys měl více pohodlí k literním cvičení, a též k přispívání k časop.

Aby Pospíšila — . . . jako každý jiný obchodník! Celé léto ho v Praze nebylo, psal jsem mu skrze ty nápěvy, dával jsem mu vzkazovat, nic mi na to neodpovídal. II. díl je dotlačen, a včera již vidím u Vetterlové vázané výtisky. Však mu to co nejdřív veřejně o hubu omaži, že ho nebude těšit.

Vale. Tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

8. listopadu 1831.

Že by to s Musejníkem i s naším bohosl. časop. tak smutně vyhlíželo, nikdy bych nebyl se nadál. Ale když to dobře považíme, jak okoličnosti všeliké svírají nás — nelze cos lepšího tak brzy očekávati. Arci, že se dílem nedá vymluviti mnohých mohoucích nedbalost a lenost, však největší, věř mi, leží příčina v tom, že v Čechách ještě velmi málo takových čtenářů, kteří by cos lepšího v českém jazyku šetřiti a milovati uměli. Z mnohých stran, odkud bych to ani nebyl očekával, tak špatně se mluvívá o naší novější literatuře, tak hanebně i zdařenější plody v podezření se uvádí — že není divu, an tím většímu počtu našinců chuť ke čtení, ke kupování, a spisovatelům chuť k práci odpadává. K tomu nešťastná polnost, s kterou se zabývati musí

největší díl našeho duchovenstva, chceli na životě se udržeti; vůbec bída a chudoba ode dne ke dni se zmahající, jak sám to uznáváš. Co se týče našeho traktu — nedbalost Budějov. konsistoře — ať od roku 1829 ještě tři částky časop. nemáme, zlé lání naň tam odtud — ubralo mnoho předplatitelů. Pak naše školy, v kterých žádný professor od první až do poslední o české literatuře se nezmíní, ani po česku slovo napsati neumí, na žáky žehře, kteří by samovolně rádi něco pracovali, to jsou jedovatí, shnilí pramenové, z nichž nic dobrého pro česk. literaturu nemůže pocházeti. A ke všemu tolik cizích německých proudů, jenž ze všech stran německých kněh do Čech valem hrnou. — Kamby se Česko dělo, aby jimi na větším díle přemoženo nebylo?

Tvé ponavržení — nechtěl-li bych se do Prahy přesídliti — velmi mne překvapilo, neboť to jest má jediná žádost, neboť nahlížím, že bych v tom postavení i sobě i obecenstvu více prospíval. Jísti a píti co mám také v Klokotech a byl bych spokojen — pomyslím-li však výš — mnoho se mi nedostává. Že nevíš můj úmysl na budoucnost? bratře milý, v naší diécesi pro mne smutné na budoucnost pomyšlení, an se mi sedlačiti nechce. Bude-li tedy možno obdržeti místo pœnitentiara čím dříve tím lépe bez odkladu se do Prahy odstěhuji. S 500 zl. stř. tam přece vystačím.

Povíme o tom sobě více, neboť míním s panem baronem z Vernierů tebe ten týden ještě navštíviti, bude-li povětří jen trochu příznivo.

Odpusť, že tenkráte list svůj krátím, pospíchám s ním na poštu.

Líbám tě tvůj

Kamarýt.

1832.

(Kamarýt Čelakovskému.)

V Klokotech 5. ledna 1832.

Dejž bůh nové štěstí a staré přátelství!!!

Snad ještě nezachvátila tebe černá smrt, že zas tak dlouho neodpovídáš? Nebo snad jsi se odstěhoval před tou potvorou do Strakonic? Na první i na druhé ovšem bych ještě déle na odpověď čekati musel. My se tu venku hrozíme nad zprávami, které z Prahy o té černé ouplavce k nám přicházejí. I ani od Klokot již daleko není. Chraň bože, až přijde navštěvování takových nemocných. Kdyby aspoň uměla vybírati, aby hltila

toliko nepřátely naše, nebylo by před ní tak hrozno, anby vlastenců bylo zachováno.

Přikládám zde 10 zl. stř., 4 zl. určené jsou ještě na památník Antonii (od Václava Pohana, faráře Hlavateckého) — a 6 zl. příležitě odevzdej na můj počet p. Kronbergrovi.

Piš pak přece něco!

Nevíš-li co? — třebas o choleře.

Líbá tě tvůj

Vlastimil.

---

7. února 1832.

Tentokráte, můj nejmilejší! nech kázaní, nech otce Abrahama, nech všeho ležet, a chop se lyry! To tentokrát já od tebe žádám, to žádají naši vlastencové, a mezi nimi i milý báťuška, jenž mi toto nařízení dal, abych co nejrychleji k tobě psaní odeslal, a tě ve všech jmenu o to požádal, jak následuje:

Text: Zapři sebe sám, a následuj nás.

Budoucího 1. března se chystají v našem mocnářství veliké slavnosti, jak ti snad již povědomo bude, 40letého panování Františkova. Tuť bude ód a vod nepochybně ve všech jazycích nemalé množství. Máme-liž my Čechové pozadu zůstati? Jedná se tu však o důležitější věci. S věcí ze strany našeho jazyka počíná se již hýbati. Kníže Kinský a nejvyšší purkhrabí, jak se prohlašuje, sami v jakémsi to memoriálu k samému císaři hodlají skrze utištěný náš jazyk promluviti, a jemu tu věc na srdce vložiti. Jestli kdy dobrým způsobem dá se co vyjednati: tedy nyní tu doba.

Ačkoliv bych já, jak mne znáš, k tomu jinak ani huby neotevřel a nechal slavnost slavností býti, a však i já hodlám nějak se dáti do zpívání. A k tomu tedy i tebe přizýváme, nadějíce se, že všemožné pro bono nostro et tuo v této věci učiníš. Bude to flastr. — Sbírka takovýchto básní vytiskne se maticí českou (což i k jejímu prospěchu) a odešle se do Vídně. Čas ovsem náhlí, a pročež uchystáš-li něco, — jakož nepochybuji — nejdéle do 17. února zde v Praze by to musilo býti. Pročež — jak povídám ihned sedni, zpívej — skanduj, piš. Vinařický, Chmelenský, Langer, Palacký, Jungmann etc. všickni k tomu přispějí; pročež za spolek nebude se ti co styděti.

Cholera již se chystá k ulevování u nás.

Líbá tě tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

13. února 1832.

Tvůj list mne tolik překvapil a splašil, že bez mála všecky verše ze mne vyhnal, kdy jich nejvíce zapotřebí. 12. února jakožto v neděli na den zrozenin Františkových v Táboře veleslavný bál — a já mám zpívati za kamny! platil jsem a neužil jsem, jaké to neštěstí! Na tvé pobízení ve jmenu všech našincův tedy místo bálu sedl jsem k válu, abych také ňákou paštiku k tomu nastávajícímu božímu hodu splesklal. Osedlal jsem pegasa, ale ta líná mrcha ani na ostruhu ani na bič nedbala, já musel chtěj nechtěj sestoupiti dolů a jíti pěšky, nevěda kudy kam. Ještě štěstí, že jsem se s cholerou potkal, která právě z Prahy do kraje podívat se šla, kdeby co bylo na zub. Ta mi tedy pověděla kam, pročež z vděčnosti jmenem jejím Odu či Hymnu mou počínám, a čeho se jí na ten čas a pro ten čas náhlý nedostává, nechť doplní všeobecně slavená a zpívaná píseň: Bože, zachovej nám krále, pročež a ne z jiné příčiny tuto Hymnodii skončují té písně začátkem, kteráž podle chuti a líbosti se může zpívati dále, třebas až do konce. Inu tak špatné to snad nebude, aby to aspoň k vyplnění prázdného listu nemohlo posloužiti, a když se synu Ferdinandovi mé vítání v Budějovicích i jeho tlumočníkům zalíbilo, rovněž tak ex improviso zpívané — snad otec, podívá-li se na toto, pod lavici tím nehodí.

Piš mi brzy, jak to vypadne. Prosím tě skrze starého p. Hanykýře, zakladatele Svatojanského dědictví, který by rád věděl, jestli již zadáno bylo do Vídně o povolení, a pak žádá míti od české matice quittung.

Což pœnitenciára ještě v Praze není třeba?

Panu Rittersbergovi jsi výborně poradil, jen aby tak tvou radu následoval.

Kýž nebe Kinskému a Chotkovi taková slova na jazyk nebo do péra dá, kteréby srdce mocnářovo k dobrému pohnuly! to by teprv bylo jubileum.

Z Prahy jedny zprávy ujišťují, že cholera na odchodu — druhé zase naopak ujišťují. Okolo nás ještě nic patrného. Mou matku nedávno jsem do Velešína navštívil, velmi chřadne, sotva jara dočká. Maminku tvou pozdravuji. Líbám tě, tvůj

Vlastimil.

Vinařickému oděe mne políbení.

---

29. února 1832.

Ody k jubileum se již tlačí, až to praští. Sešlo se jich do 15 a dá to asi 4 archy 4to, nejpěknějším congrevským tiskem. Vítána byla i tvá Sionská óda. Myslím, že se ani

Vídenská Musa tak nezachová, jako naše Pražská. Všeho se tiskne 250 exemplárů a bude to též poněkud první artikul matice. Pavlického domácí lékař již také bud. měsícem se tisknouti počne. Velmi užitečná to kniha pro lid venkovský. Zde ti paklík od Pospíšila a snad i s omluvou. Mně psal, bych pro tebe v krámě vzal opět 40 výtisků, leč nemohli mi více dáti jak 20 — polovici jsem nechal u sebe na rozdávku. Ostatních 20 bude ti později přisláno.

Cholera blíží se již u nás k spádu, již aspoň přicházíme na denní počet okolo 10, a je tedy naděje, že s koncem měsíce března vysvobozeni budeme. V krajích ale zle řádí. Právě se doslýchám, že již také v Prachynsku, tedy by nebylo již jenom tří krajů, kde jí není posaváde. Dr. Stelcig, kterého jsem i k mé mamince povolal, a který skoro nejšťastnější byl v uzdravování, pravil, že onen farář v Bábolně moudřejší byl, nežli polovina lékařů v celé Evropě. Je tedy nejlépe, co nejmožněji první dobu nemoci té nezanedbávati, a přede vším horkem (pitím thé půl heřmánek, půl bezového, pak obkládáním kamených flaší s teplou vodou, později pitím thé slézového, Eibisch) ku pomoci přispěti. Později se dává medicina ještě asi 12 hodin v stálém a mírném potu udržující, a pak jiná druhý den pro posilu žaludka. Jsou-li bolesti a křeče v životě a i v nohou, přikládá se horčičné těsto na žaludek a na lejtka. To jsou prostředkové, jakých u nás se užívá, jakých i já doma potřeboval, a jaké snad i tobě již známy jsou. Kvitancí p. Hanekýřovi se neodešle, ješto každý příspěvek vůbec v časop. se potvrzuje a pak v celoroční zprávě oznámí, neboť matice by nové výlohy na štemple činiti musila. Žádost o dědictví Svatojanské pozdržela se trochu déle zde u gubernium ale již do Vídně odeslána. Matinka se ti uctivě poroučí.

Mé srdečné políbení, tvůj

Ladislav.

(Kamarýt Čelakovskému.)

1832.

Jedva sobě pomysliti můžeš, jakou jsi mně radost poslední tvou zasílkou spůsobil. Tak ouhledné a skoro veskrz podařené knihy ovšem u nás ještě nebyly tištěny. Zpomněl jsem při tom na ty časy, když jsme ještě študujíce ve školách říkávali: Co pak asi bude v literatuře české za deset let. Arci žeť jsme ještě krásnějších zámků v povětří stavěli, však nás domnění přece tak velmi neoklamalo. Žádostiv jsem s tebou, co se tomu ve Vídni řekne, a zdali se matici něčím poděkuje náš tak slavený král. Tu je ti obdivování, komukoliv to ukazuji; budeť

to i k milování jazyka i k milování matice vábiti. Že pak náš Kollar také nezazpíval k tomu svátku, či on bude v čele Slovenska? Ani žádný z Nejedlých a Hněvkovských, ani Šnajdr. Což tomu říkal slavný profesor Nejedlý, že ti, které za karbonáře udával, tak směle a slavně a bez *y* a bez p. rady k samému trůnu přikročují?

Mne, milý Ladislave, zase postihl veliký zármutek, matka brzy za sestrou mi umřela. Jsouť to ovšem takové pády, jimž se nám nikterak vyhnouti nelze, dejž jen Bůh, aby budoucnost nám byla potěšnější.

Právě v časopise bohosloveckém četl jsem list p. Slámy — škoda, že to přistřiháno a zohaveno! Snad v Musejníku více pravdy státi bude: ještě letošní jsem nečetl. Také jsem zaslal k časopisu bohosloveckému psaní: „Máli duchovní na české osadě usazený uměti dobře česky, a máli také něco věděti o české literatuře.“ — Nevím jak to redakcí slavná přijala, a nebude-li příliš na tom křesati. Ještě nepřišlo ti to do rukou? Já bych myslil, k takovým věcem, jako listy p. Slámy, co k naší věci náleží, měl by redaktor ještě přidávati a ne ujímati, a hříchu smrtedlného se dopouštěti.

Mluvil jsem s Táborským p. krajským, jenž důvěrně (div!) sobě stěžoval na rozpustilost mládeže hlavní školy zdejší, i vysvětlil jsem mu to podlé výpisků z Hormayrova Taschenb. i musel dáti za pravdu. Po druhé jsme zas šťastnou náhodou na to připadli, a co započato, obšírněji v úmyslu Slámových listů bylo vyšňořeno. Ač to celku málo prospěje, když se to všem šestnácti dokonale na srdce vložiti nedá, přec takovou příležitou dobou kousek se ukřísne.

Kýž je šťastné to zadání, na kterém Jungmann a Vinařický pracují. O čem sám se přesvědčuji, našich protivníků, českého jazyka tupičů, znamenitě ubývá; ani již gymnasialní professor v Budějovicích (v retorice zvláště) nežehrá proti tomu, když mu někteří místo uloženého německého vypracování české přinesou, kdežto on sám tomu málo rozumí.

Hankových písní nedávno 30, a Zahradníkových bájek 20 výtisků bylo do Budějovic odesláno. Na gymnasium Písecké také se trochu více účinkuje. Proti našim časům jaký rozdíl, když jsme I. zpěv Iliady od Nejedlého za klenot literatury české pokládali. Přece nám s nebe jde požehnání. Ody k 1. březnu — poslal jsem na ukázku bratrovi do Budějovic, to vím, že to ty mladíky nemálo rozplamení. O panu Václavíčkovi pořáde se tu prohlašuje, že má býti guberní raddou, tedy ne již světícím biskupem? Smýšlí-li upřímně o vlast, bylo by skoro lépe, aby hlas měl při gubernu. Chotek prý má se stěhovati do Vídně? Kdyby tak jakožto radda dobrá upřímně a pravdivě

s Nejmilostivějším králem naším o tom promluvil, že to blaho vlasti žádá, aby vladař také někdy proudu časů povolil, nechce-li aby se záhubná povodeň přes břehy vylila. — Jaké by to bylo pro nás jubileum, jaká láska k vládě, kdyby nám se povolilo, co tak dávno, tak poníženě a trpělivě — žádáme, žádáme prosebně, k čemu svaté právo máme! — Matice, tak jako Svatojanské dědictví dosti mohou Pána našeho přesvědčiti, že již nic platno není zdržování a utlačování, an se dobrovolně tak velké oběti podávají pro jazyk, a žeť by časem násilně se to zlomilo. Mluvnice a Slovník Slovinský od Murko jest mi velmi milý, ač málo mám příležitosti větší známost jazyka toho sobě osobiti. Ody na našeho miláčka knížete Kinského s oblibou čítáme. Přec to někdy k dobrému, když pan censor idiota. — Ty víš co míním, — a tuším, že víc máme co děkovati sprostotě takových pánů než vtipu.

Právě mi kdos pravil, že již biskupství Pražské Němci zadáno, a Václavíčkovi gubernialní radní stolice. To asi nebude dělati dobrou mysl; nevím, jak politika mohla zde tak prohloupiti.

Neznáš ten spis: Rohrers Versuch über die Slawischen Bewohner der öster. Monarchie? rád bych se dozvěděl, stojí-li to za čtení, abych to zaopatřil.

Choleru máme již v Táboře.

Líbám tě, tvůj

Kamarýt.

Nejmilejší Vlastimile!

14. března 1832.

Tuto ostatní dosílka Písní od Pospíšila. Nalezneš tuto také 2 výt. ód, jeden tobě, jeden p. Hanykýřovi od matice České. Myslím, že s vydáním ča. I. docela spokojen budeš; neboť posud v Čechách ba ani v celé říši rakouské nic tak ouhledně tištěno nebylo. — Za pěkný tisk zase pěkný tisk. — Mimo to kniha ta bude někdy řídkost, ješto se jen okolo 200 tisklo. Chtěli napřed vybývající výtisky prodávati, leč kníže Kinský uznal to za neslušné, a aby matice žádné ujmy netrpěla, sám celé vydání (120 zl. stř.) ze svého zapravil, a tak již mezi panstvo, literatory a zakladatele etc. téměř celé vydání jest rozdáno. Jsem žádostiv, co se tomu ve Vídni řekne; to snad jisto, že jsme se my Čechové tentokrát nejlépe zachovali.

Jungmann již obmejšlí budoucím rokem s vydáváním slovníka započíti. Matice jej vydávati ovšem nebude, aniž může; leč zůstalo při této umluvě, že v předplatní ceně tolik exemplárů vezme, kolik zakladatelů počítá, a jim zdarma odevzdá.

Nyní jest v polovici V. Ješto o slovníku mluvíme, musím ti oznámiti, že jsem tu jednou na tvé jmeno zaznamenal Slovník Slovinský, který ti Kronberger s gramatikou (Murko) odesílá. Myslím, že jej podržíš; nebo dobrá to práce; pakliby však nechtěl, vezmu já jej; neboť beztoho ještě 2 výtisky si obstarati musím pro cedulky k rozstřihání. S Lužickým slovníkem (dle kořenů) jsem již do polovic hotov; a tak hodlám v uprázdněných hodinách, kde nic lepšího dělati se nedá, pokud chuti a času stačí i ostatní nářečí aspoň pro bono proprio si rozpořádati k obecnému všech prvků mluvy slovanské přehledu i s jejich rozšířenými větvemi.

Také na okázku pár veršů tuto knížete Kinského, bez toho je opět najdeš v Musejníku. Žel! že snad již letos dobrý kníže se dostane do Vídně!

A při tom žel opět i přáti si toho musíme, neboť tam dlouho nezůstane, a než 10 let mine, jest naděje, že bude Nejvyšším v Čechách. Ten zcela Čechům a jazyku našemu získán.

Vinařický a Jungmann již píší na memoriálu, který Nejvyššímu purkrabímu (na jeho pobídnutí) a do Vídně přímo k císaři poslán bude, týkaje se našich škol a vychování. Kéž tam dobrý prospěch! Něčeho se předc vydobude. Jen netraťme mysl! Také třeba, aby se vždy o tom opětovalo, a potřeba ukázala. Jen když nám podají prst, však potom budeme věděti, jak se celé ruky chopiti. Slámovu pojednání jsem velmi povděčen, a líbal bych jej, jen to se nad míru mrzím, že mu je náš redaktor hanebně zkřesal a zbryndal. Těm pánům fučí v hlavě biskupská čepice, a neradi by se někde upšivnuli, nerku-li obrazili. To jsem Vlastněnec! jak někdo říká.

Cholera, chvála Bohu, již se též tratí a s koncem tohoto měsíce budeme, soudím, pro Prahu vší bázně zbaveni. V některých krajích ale zle ta nemoc řádí.

K svátku tvému přeji srdečně všeho dobrého a potěšitelného hojnost, líbaje tě, tvůj

Ladislav.

---

12. září 1832.

Dějí se tu a onde bouře a revoluce a přecházejí s jedné krajiny na druhou, pročby totéž i s jednotlivými osobami a duchem jejich díti se nemělo? Tvé dlouhé — dlouhé mlčení jak bych byl jindy sobě vykládal, a snad i tíživěji nesl, nežli se letos dělo! Letos, v tomto pro mne památném a nemilosrdném roku. Že jsem i já příliš dlouho žádným listem k tobě se nepřihlásil, ani sám nevím, jak se stalo a státi mohlo. Z tohoť nejlépe poznávám, do jakého stavu to se mnou přišlo. Bývaloť jindy i psaní listův i přijímání příjemnou mně věcí, nyní však tato otr-

lost a bezvláda mysli i tam mne dovedla, že chladně a lhostejně přišlý list otvírám, a s nemalou těžkostí odhodlati se mohu k psaní odpovědi. Tak sobě odevšad ztěžují. Ano netajím, že maje psáti list do Strakonic jaksi choulostivě a bázlivě k tomu přistupuji, ač nemám za jiné, nežli že odtamtud onen vítr věje, který buď horkem svým, buď mrazem takovou změnu učinil. Přál bych skoro, aby mně nyní dvě léta nikdy nebylo do mysli vstoupilo, cestu do kraje činiti, anebo aby za ten čas k jinému se bylo schýlilo. Kam to povede, nevím, těžko mi však dobrého konce se nadíti. Toli přestojím, již potom jedva by která rána osudu v budoucnosti hůře se mne dotknouti mohla. Leč raději k jinému něčemu od předmětu, jenž bez toho náramnou tíží hněte mé srdce.

Matice naše nezdárným synem o své jmeno arci přišla, a uškodila jí tato příhoda již na počátku velice. Máme již jako plnou pravdu v ruce, že kněz to byl, který jí tuto ránu zadal. A ten ohavník se i postavil mezi zakladatele její, aby tím snáze všecko podezření od sebe odvrátil, a zatím do Vídně k policejnímu ministrovi psal, že se tu činí nedovolená společnost, která pod záminkou vydávání českých knih jiné zámysly chová, a dle tohoto hesla (Mat. č.) se oudové k sobě hlásí. Ta bídná duše; více říci nemohu, ač bych plakal, že takových opovržencův naší vlasti. Ty se domyslíš, kdo to jest, nebo více podobných kousků o něm ti již povědomo. Takoví lidé jsou slouhami církve! Ti jsou praví vyvracovatelé všeho náboženství; a není toliko tento jeden, ale bohužel více! Zůstalo tedy při tom, že jmeno na museum samo se přenesti musilo.

Jinou příhodu též ti oznámiti musím, totiž že jsem ze všeho podílu na theologický časopis vystoupil. Stalo se to takto. P. redaktor ustanovil, aby pro letošní rok sv. Augustina opět 4 knihy jako loni přeloženy byly, což jsem i učinil, a tak se také vytiskly. Po dokončení ale tisku zdálo se mu mnoho pro letošní přídavek; neboť bylo všeho 22 archů, a pročež nařídil, aby knihař toliko 3 knihy vázal, 4tá aby pak pro budoucí rok zůstala a za tuto knihu i plat tiskaři v kase zastavil. Mně to bylo nemilé, i šel jsem k němu, abych o to promluvil. Co však jest guberniální radou, duch svatý jej obdařil opět jedním jazykem, kterému já však dobře nerozumím, a pročež jsme se nehezky potkali, tak že jsem se tudíž i z časopisu i z dalšího překladu sv. Augustina poděkoval. Od nového roku převezme redakcí nový p. kanovník Pešina. Tento 3tí svazek již bez mého přehlížení rukopisů se tiskne, kdo to obstarává ani sám nevím; nebo skoro k nikomu nejdu, a tudy málo čeho se dozvěděti mohu. Jsem, jak pozoruji, leda kde nemilým hostem — komuž pošmourná mysl milá — a vzdaluji se vší společnosti. Kýž

bych jenom čas svůj lépe vynaložiti mohl, ale že mi toho nelze, nejvíce mi líto. Celý tento rok jsem skoro nic nepracoval, coby zač stálo. Čtu nejvíce, abych trochu na trampoty pozapomenul, anebo se slovníkem se obírám.

Včera jsem se sešel zde s milým p. Slámou: myslím, že ještě v Praze, a že snad ještě se uvidíme.

Bowringovy anthologie přišlo do Prahy 6 exemplářů, jeden koupil Jungmann a ostatní kníže Kinský; snad tyto dni opět nový transport přijde. Docela však nejsem z mnohých příčin spokojen, a kdybych to byl věděl, že některé věci tak trochu vichovatě a neúplně vypracuje, byl bych buďto se docela do toho nepletl, anebo celou tu práci mu rozpořádal, co jsem s polovice učinil. Jestli ti libo, můžeš ji od Kronbergra obdržeti.

Žádal jsi někdy — již to hodně dávno — něco od Puškina, po tolika letech, dvou nejméně — přisláno: Ruslan a Ludmila v novějším předělaném a ouhledném vydání (1828), ale cena náramná, 6 tolarů. Nevím, jestli ti bude vhod, leží u Kronbergra; jinak by se to nazpět odeslati musilo.

Slávy dcery ovšem v Praze 1 ex., totiž první díl 614 znělek, druhý díl se dotiskuje. Tomu dílu se podiviš, i ačkoliv záměr jeho dobrý, přec jeho básnické dílo nemá té ceny, jak jsme očekávali. Sto pěkných sonettů z 2ho vydání se téměř v tomto utopilo. Kollarovi se také matou koncepty — filologicky začíná básnit — a básnicky filologuje. Byloby k přání, aby také do jiných druhů básnických se pustil, tak by snad opět okřál, v znělce se již takořka přebral. Líbám tě srdečně

tvůj upřímný *Ladislav.*

25. října 1832.

(Kamarýt Čelakovskému.*)

Když ty listy přišlé chladně a lhostejně přijímáš, nepochybně také chladně a lhostejně je čítáš? Proto já přec psáti nepřestanu, nechcíť mými listy nějaký oheň v tobě rozněcovati. Ovšem, že bych měl se snažiti o věcech výtečných a tebe zaujímajících psávati — ale kde to bráti v nuzném Táborsku, a v nuzném duchu mém jemuž také není pokladu. Myslím dle sebe, že list od přítele ani tenkráte tak docela tobě lhostejný nebude, když by i nic jiného neobsahoval leč: „Já chvála bohu jsem posavádě zdráv, a doufám, že tě s těmito parmi řádkami při dobrém zdraví vymátřím.“ Chraň nás Bůh takových revolucí, v nichž jeden tyran se svrhne a sto jiných se pozdvihne, ať i v novějším kroji — vše jedno. Dokud člověk člověkem zemi a vášni podrobeným dokonalého pokladu a pořádku nevy-

*) Tento list Kamarýtův jest poslední v pozůstalosti Čelakovského se nalézající. Kamarýt brzo na to ochuravěv umřel 19. března 1833.

může — to platí v politice jako v morálce. Nejjistější a nejsladší potěchu ve všem bouření a kolotání světa dává hvězda Prozřetedlnosti. Proč neklesej, nebudeť ta bouře, která se nad tebou sebrala, zhoubným krupobitím ani smrtícím hromem. Zatřese mocnostmi tvé duše, zaleje snad slzami suché teď - ale dobré úrodné pole a ještě pěknějších věnců pro vlast i pro sebe uvíjeti budes než ten, který k tvému želu nyní opádává. Ostatně při takovém těsnu vše potěšující žvastání jest marné, to vím: čas přináší lék. Tys muž. Nerad jsem slyšel, že s p. Václavíčkem tak nemile jste se potkali, za jedno — tys přec měl trochu pomoc, ač krušně dobývanou, pak pro obecné dobré škoda, neboť se co báti, že náš časopis velmi tě pohřeší, aspoň kdyby tu výbornou knihu S. Aug. byl dohotovil. Arci dobře mluviti, kdyby a kdyby — a já bych snad také nebyl jináče jednal, i mně přidáno více náhlosti než bych potřeboval. Kanovníka Pešinu blíže neznáš, co bude za duši? Radost měl jsem, slyše o jeho povolání do Prahy, neboť myslil jsem, že on to ten slovútný Pešina z Moravy, zatím prý není, přec však u mne byl pochválen, učiniž bůh z toho pravdu! Prokleté čepice — či prokleté hlavy ztřeštěné po čepicích a prokleté břicha posvěcené, které pro všcobecnou nečest se krmí, bodejž se co Jidáš rozpukaly. Vždyť prý Kollar všecky zejmena do pekla odsoudil? ovšem ďáblové jinam nepatří. Nediv se tomu, že kněz může býti schopen bičických a darebáckých skutků, aniž pro takového všecky neodsoudíš: byltě mezi 12 apoštoly jeden Jidáš — což jsou na celou Prahu tři — čtyři Jidášové. Někdy také se telecí světí i mimo velkonoc. To věru hodno pozorování, že ti holomci větším dílem jsou Němci. Ale již se to počíná viklati. Ještě my jsme toho málo sobě všímali, máme-li professora Němce, nebo Čecha, však nynější studující Čechové velmi těžce to nesou, že zvláště ve vyšších školách (jako v Praze v bohosloví) sami skoro Němcové učí; čují dobře naši mladíci, že vrána vráně oči nevyklobe, ano kde jen trochu příležitosti, svému dávají přednost a našimi postrkují a ve všeliká podezření uvádějí.

Při dotazování vyšším stranu vědomých základů *Sv.-Jan. Dědictví* vždy jmenovitě psal jsem: Nur *blos böhmische* Bücher . . . . byloť se domakati co v pytli vězí. Povolení p. zakladatele zní takto: Nur in *Nebensachen* kann das Consistorium etwas näher bestimmen, oder nach seiner Einsicht ändern. Übrigens enrhalten die eingesandten Grundregeln des Fundators *bestimmten unabänderlichen* Willen. Byloťby to pravé šibalství a zlodějství, kdyby jináče s těmi penězy nakládali. Jsem žádostiv, jestli a jaké přijde povolení.

Od koho jsou ty duchovní písně, cos mi zaslal? budeš-li s tím přispívatelem, vzkazuji mu poděkování, ač nejvýš jedna

k mé potřebě se hodí. Nevím ale, kdy na třetí částku dojde. Nelze se domakati, jak Pospíšilovi jdou na odbyt? Což jen dělá s těmi průpovědmi pro školy? nechce-li je tisknouti, aspoň by mi je odeslati mohl; s tím je zlaté pojednání. — Puškina Ruslana a Ludmilu jsem od Kronb. přijmul, ale bude nejdražší knihou mé knihovny. Kdybychom od těch zištných kupců nic takového neodbírali, teprv by chuť jim odpadla i v jiných věcech nám posloužiti. Anthologii Bowringovu ještě nemám, však jsem ji též u Kronb. zamluvil. P. Bowring bude rovněž jako jiní angličtí i němečtí spisovatelové à la mode = prvnější jich plody se příliš roztrubují a přecení, nad čímž oni zhrdnou, a opilému publikum na konec podávají bryndu, zvláště v zábavných spisech dokázáno. Slávy Dcera 3tího vydání, prosím, hleď mi zaopatřiti 1. výtisk. Ta práce, ať nedokonalá, tuším bude míti dobrý odbyt. Považ, an 2hého vydání již k dopídění nebylo, jen v Budějovicích (!) 7krát bylo opisováno a pěknou vazbou opatřeno. Kollar prý jest v hrozné při pohřížen, ba mluví se cos o vypovězení z rak. říše. Jestli bez ženy, nebyloby mu asi těžké ožalení těch maďarských bahen a otrockých vazeb jeho ducha.

S tvým a Hankovým povoláním do Ruska nepůjde to k skutku? p. b. Vernier cos mně povídal, že se o to jednati bude, byste v Praze mohli službu ruskou zastávati, toťby arci byla věc výborná, anťby jste Čechům docela odjati nebyli. Z mého přesídlení do Prahy nejspíš také nic nebude, ničeho nevíš, jak s tím místem to vypadá, o kterém byla řeč skrze mne? Jsem tu přílis samoten, jak tobě dobře povědomo.

Má práce přes ten celý čas také pro obec za mnoho nestojí mimo povinná zaměstknání, ku kterýmž jsem po dvě leta, co se v Táb. děkana nedostávalo, zhusta byl potahován. Jedinou duchovní řeč z Chrysostoma jsem přeložil, a pojednání napsal: „O potřebn. jaz. českého pro duchovního na osadě české.“ — Oboje již dávno poštou k časop. bohosl. zasláno, a divím se, že ničeho dotud o přijmutí toho nebylo poznamenáno.

Jen bude-li mi možno, jakož míním, tu zimu připraviti se na konkurs, abych z jara si to odbyl, pak budu míti ukojenější mysl, a trochu více času k liternímu, an již děkana máme. Nyní v doby prázdné čtu, což od jakživa jest mou společností a zábavou. Ač s nemalou těžkostí, jak mi píšeš, odhodlati se můžeš k psaní odpovědi, přec brzký list od tebe očekávám; neboť želám a doufám, že ta pošmournost již se povyjasnila, ano, že tvůj chvalitebný starodávní obyčej při dopisování se navrátí, kdežto půl archu leželo na stolku, na kterýs dle chuti a udalostí připisoval, a když byl doplněn — mně odeslal. Jestli nic jiného nevíš — ale což tobě napsání listu — piš mi jenom, že jsi již utěšen a zdráv, a já tě za ta dvě slovička zlíbám, tvůj

Vlastimil.

Vzájemné dopisy

F. L. Čelakovského a J. K. Chmelenského.

1824—1838.

(Chmelenský Čelakovskému.)

V Bavorově v dubnu 1824.

Rozmilý příteli!

Že vám píši, buď důkazem, že mi velmi drahý jste. „Aj safraporte," vy snad řeknete, „ten své řádky hrozně draze cení!" Pomalu s tou flintou, odvětím já na to, ne proto, nebo takto, ale proto, že já, ač bílou kávu rád piji, ač se mně velmi dobře malá bílá ruka líbí, tak že ji málo kdy bez políbení z ruky pustím etc. etc. (budete mi snad věřit, že bych ještě více o bílé barvě chvalořečit mohl, a to tím více, maje Markovy básně u sebe, kdežto bílá barva κατ ἐξοχεν chválená), tak předc bílým inkoustem psáti, jest mi mrzutost nejmrzutější; a pak — v prázdninách — ale předce píši, a již velmi dychtím v Praze býti, nebo víte, jak těžko básníkovi, a zvláště básníkovi českému v prose klusat, a Bavorov je — věřte mi to, nebo nevěříte — samá prosa. Já se jen divím, že jsem zde předce jednu píseň již stloukl; na znělky ani pomyšlení. Chcete-li ji čísti — zde ji kladu, nechcete li, přeskočte ji, bez ní také mému listu porozumíte, neboť nemá žádného spojení s ním. To víte, že mé okno zrovna na hřbitov, a tak sedě včera sám jediný v své komnatě, kam mne ale, jak sluší a patří básníkovi, měsíc pokradmo navštívil, a vidíte, to bylo jediné poetické dějství a tak povstala následující píseň:

Zvolna přes nizounkou vížku
Luna vyhlídá,
Snad se na hřbitov přes stříšku
Sem kostelní dá,
Světlo již na lebky v kolně
Oknem rozsívá,
Kde v zemi vše dobré volně
V Pánu spočívá.

V Loisiných slzách zrcadlí
Luna se bledá,
Tam kde hrobové dva vpadlí,
Útěchy hledá:
„Pohleď otče — pohleď máti
Na mne, smutnou dceř,
Žehnejte mne — zde chci spáti,
Kde ten hustý keř.

Veský hoch ruku mně dává,
Lásku ohnivou
A s radou mně nepřistává
Žádný pečlivou.
Bratr háji vlast — až klesnu
V lokty spánku mdle,
Zjevte se mně dobří ve snu,
Dejte rady své.“

„„Žehnejžiž tě Bůh nebeský,
Dcero rozmilá,
Co tě žádá hoch ten veský,
Já ho volila.
Též otec ze vlasti vnadné
Svaz ten žehná váš.
Každý doufej, tamto vládne
Věčně otec náš.““

Je-li pak Kamarýt u vás, a je-li, pozdravujte ho srdečně ode mne. A co a jak pak to vypadlo s tou kritikou — sit venia verbo, že ty hatlaniny tak nazývám — jež náš komičný travestant přírody sepsati a Čechoslava s ní pohnojiti ráčil; škoda, že ta mnohá a velká voda ten nejlepší být mající tuk sežene — hned je vidět, že Štěpnička Thérovu knihu o hospodářství nečetl.

Jsou-li pak již Kollarovy básně v Praze? Buďte tak sladký a vemte mi můj exemplář za 1 zl. stř. od Jungmanna, já bych nerad hned, jak do Prahy přijdu, k němu, a také bych nerad čekal. — Jen co nevidět, již zas do Prahy přijdu, ať si Hölty jak chce chválí, já nemohu s ním, když celého dne nic jiného není vidět, než sníh a pršku, totě proklatě prosaicky — a tak to pořád zde.

Kamarýt, ten vás vyplatil — nebude ze mne hádač? — Znám já jej lépe než vy, on radš tam jde, kde Rozinka trávu kosívá, než tam, kde Ladislav kořínky hledá — na oko oba předměty poetické, ale v skutku ta nejhlubší prosa. Inu, za to máte privilegium, celý rok ho v listech obelhávat, quod erat demonstrandum.

S Bohem, drahý příteli! a brzy, brzy vás od srdce obejme

Váš upřímný

Chmelenský.

(Chmelenský Čelakovskému.)

9. října 1824.

Rozmilý příteli!

Již jste ze všelikých měst, městeček a vsí listy obdržel, ale žádný jistě ještě z nemocnice. Tím si myslím, že vám můj dnešní list předce poněkud vzácný bude, ač jalový in superla-

tivo. Ale div-li! při zdravě tak jalové, že při ní omnes gradus comparationis mizí, a pak v loži, kde mi ani hlavy narovnati nelze — může-li tedy list můj hlavy míti? Pravda, že mi pan Doktor Fanta, jemuž věčně povinnován budu, místo „$\frac{M}{Obst}$“ napsati dal „$\frac{\frac{1}{3}}{Obst}$“, ale dva dny jsem toliko ty nové jídla okusil (maso telecí, které mi ale jísti nebylo možná), již jsem zase o mé staré znamení „$\frac{M}{Obst}$“ žádal, a tak jsem v jídlech sice ani o krok nepostoupil, ale rána moje se očihledě lepší, že radostně ku skončení své nemoci hleděti mohu. Navštěvován jsem ode všech pilně, jenom Tomsa vždy jedenkráte jen v týhodnu přijde. — Jak pak vám se vede?

Jen tam mne cos pobádá,
Jen tam duch můj si žádá
Jen tam k milostné Cidlině.

Ne? — arci, arci, sice by jste mně již byl psal, ale co není, může ještě býti, a až jednou z Cidliny přijdete, a když člověk cestou unaven přijde, spaní hned nechutná (nemyslete, že mním, že vždy v noci až domů přicházíte, to mi jen tak z pera vyskočilo), tedy snad mi jednou budete psát, a tu doufám a těším se, že váš list hodně dlouhý bude, nebo srdce přeplněné rádo ústy přeteče. Na sv. Václava zde byli provozováni Loupežníci na Chlumu, jak, to nevím, a čekám na Tomsu, s jakým mi přijde návěštím. Josef Egyptský již dostal své Imprimatur i s povolením k provozování, ale *Pramáti* toliko prý Imprimatur, a nesmí se dříve hráti, až bude tlačena. Tomu ale nerozumím.

Ostatně vás pozdravuji a srdečně líbám, pište brzy, a nebo ještě spějte brzy v náručí

vašemu upřímnému

Chmelenskému.

Ve všeobecné nemocnici psáno v loži 9ho října 1824.

(Chmelenský Čelakovskému.)

V Bavorově, 20. září 1825.

Milovaný příteli!

Jak se máte? — Inu, což vám chybí, nektarem a ambrosií žijete, a tak si na nás prosaické lidi, jenžto se vodnicí a řípou živíme, ani nezpomenete, sice by jste snad předce mi nějaký lísteček byl poslal. Však tak je to lépe spořádáno, lépe křivdu trpěti, nežli ji činiti — alespoň vím, jak svůj list začíti,

ať se zdá silnější a obsažnější nežli sám v sobě jest a býti může ode mne, kteryžto nemám ducha kazatelského.

Jak já se mám? — Prosaicky! — Co dělám? — Inu ty obyčejné mechanické funkce života, a pro obveselení mysle studuji hrdelní právo! Není-li pravda, to je živobytí k závidění. Je mi líto, že vy tak blažen býti nemůžete, sed non omnibus data est felicitas eadem, zvláště taková, jenž pochazi ze studování práv, a z připravování se k rigorosům.

Turinský mně vzkázal, že mne co nejdříve navštíví, an se vždy mineme, než já kam přijdu, vždy on odtud odešel, a vice versa.

S kaplanem Slámou jsem se na pouti v Husinci seznámil, to je vám vlastenec, věru Novotný je hadr proti němu; vyhlíží ale jako Češi v drahých létech. Co dělá Dennice? Vychází již či ne? Co dělá české divadlo, co drahý vlastenec pan J. Nep. Štěpánek?

Pište mi co nejdříve, pošta přes Vodňana je teď dosti rychlá, zvláště co teď nového v literatuře.

Co dělají moje znělky?

Pozdravujte všecky známé, zvláště Jungmanna, Tomsu. Vás srdečně líbaje jsem

Váš nezměnitelný

Chmelenský.

(Chmelenský Čelakovskému.)

V Bavorově 1. máje 1826.

Milovaný Ladislave!

Aby jste si to *o mně* nepomyslil, co já si *o vás* myslívám, totiž že na mne nemyslíváte, usmyslil jsem sobě, vaše smysly objasniti, a myslím tím, že se rozmyslíte a o mně jináč smýšleti budete. — Nepoznáváte již z těchto čtyr řádek, jaký zpytatel jazyka jsem? To věřím, tu se člověk namyslí, než něco vymyslí. Však proto smýšlení to od Vás vzdáleno buď, jako že bych já byl také se byl zbláznil, a že bych básniti přestal, arci že moje plodiny na papíře nejsou, ale proto jsem předce dosti básnil, a básním dosaváde. — Deset řádek jsem již chvála Pánu Bohu něčím naplnil, z toho vám snadno souditi, že něco božského ve mně vězí, ale ku výmluvnosti Kamarýta se předce darmo vyšinouti snažím.

Ač co v Bavorově se zdržuji prška s deštěm si na honičku hraje, nicméně předce jeden pěkný den se mi již ukázal, a hle, co jeden pěkný den nemůže, báseň jedna hotová. Mnohý snad řekne: To jsou ranty „*jedna*“ báseň! — Holečku! ten si nepomyslil, že mi ještě posaváde *kriminální* právo v hlavě strašívá

a teď *Římské* strašiti počíná, slovem, že — smeknete klobouk, máte-li ho na hlavě, — že čtvrt doktora jsem; čili lépe řečeno, že se k druhému rigorosum připravuji.

Však omissis nugis ad rem, čili lépe řečeno k básni, neohlížejíce se na to, zda-li kdo realnost básnictvu odpírá, čili ne!

Jaro lásky.

Ve rouchu čáky skvěl se háj,
Odkrýval růži ňadra máj,
Na modrozvonky něžné
Se smály astry sněžné.
Mně dána byla slast samá;
O slast, která neoklamá,
Se mnou šla krásná Luisa má:
Fialku s ňader vyndala
A mně blahému ji dala.

Potůčka kroutící se běh
Objímal outle květný břeh,
Vln vábné se zmahání
Věterka tisklo vání.
Radostí duši neznalou
Stisk' jsem ručinku jí malou,
Tisk' zas mi v dlani ostalou;
Plačíc mi růže dala květ:
„Překrásný, vzdychla, ten je svět."

Milostně ptactvo zpívalo,
Do háje temna lákalo,
Holoubek hnízdo stráni
Oblétal u plesání.
Citů mých bojující sval
Nemožno ňadrám nesti dál;
Kdo v době té kdy mužně stál? —
Obejmul jsem ji v nadšení,
A vzal první políbení.

Ostatně čtu Dziela Jana Kochanowskiego, a nemalé potěšení odtud čerpám. Jedna báseň se mi zvláště tak líbila, že jsem si ji přeložiti odepříti nemohl. Tuto vám ji kladu:

Krása děvy.

Kdo mi víry nechce dáti, dej jí oku svému,
A podiv se dlužno tvoru tomu převnadnému;
Takovou se nehonosil věk ni nejdávnější,
Více andělu než člověku je podobnější.

Kam si ona sedne i kterou se cestou dává,
Lilium i růže jí po každé stopě vstává,
Pro ni klenou pěknorostlé stromy baldachýny,
Ji přijmouce vzdor žhoucímu parnu ve své stíny.

Čackou myslí, a svou nevyslovnou spanilostí
Každé srdce sobě lehko řetězí milostí,
Jako slunečnice vždy za sluncem čelí,
Magnét za železem — tak i člověk za ní celý.

Mnoho očím povinen je ten, kdo spatřil tebe,
Panno má, a pohledem kdo tvým oblažil sebe,
Nelze ani myslit na čas věku budoucího,
V němž by nad tě mohlo být cos vábnějšího.

Nechlubte se s Helenami davné věky více,
Žásněte, na náš čas hledy obrátíce;
Ona krásou tak předešlé všecky překonala,
Že i naději budoucím věkům navždy vzala.

Dne 10. máje přijdu do Prahy. Pozdravujte ode mne všecky známé, zvláště Tomsu a Marka. Vás srdečně líbaje jsem

váš upřímný bratránek

Chmelenský.

V Praze v červnu (den božího těla) 1832.

Milý příteli!

Již se chystám po několik dní na Váš milý list odpověděti, ale vidím, že bych se konečně pro mnohou práci předc nedochystal, kdybych všeho honem leženi nenechal a pero k listu na Vás nepřičinil. Těší mne, že jste se zas jednou k Musám obrátil, jakž o tom váš překlad Mickěvičovy „Svitězanky“ dává svědectví, a však tajiti nemohu, že bych přál, by jste pilníku použil, nežli by jste ji do světa propustil; nezdá se mi tu plynnost míti, jakou má v originálu a jakou bych rád viděl, by i v čestině měla. Jen si ji sám několikráte na hlas přečtěte, a ucho vám samo poví, které verše vadí. Krom toho některá slova, u p. keří etc. (místo křoví) nemohou místa míti. O tom však více ústně. Bych vás též něčím romantickým potěšil, co říkáte, bych vám tak kapitolu ze sv. Augustina opsal, kterak za starodávna lidé se zvlčovali a do ptáků proměňovali atd., kterou právě dnes z jitra jsem překládal. Toť by vás arci nad míru potěšilo; leč nechám toho, až to tištěné čísti budete. Za to některé jiné zprávy. Vaši paničku navštěvuji — dle vaší vlastní vůle — často; neboť jsem u ní již dvakráte byl, ano onehdy jsme spolu i klobouk kupovali. Hádejte pro koho? A zítra opět ji hodlám navštíviti; neboť jsem si dříve netroufal, až jí budu moci říci, že jsem vám již psal, a tu opět — naději se — hezkou hodinku mile prošvitoříme a rozprávky povedeme, však vše ad castos wedaucia mrawos. Streyček je kanovníkem!! a sice zvolen jednohlasně. To bude v Blučíně illu-

minací! a to bude tuším i hrdopejškovi hloupému kralovéhradeckému voda na mlýn.

Slávy Dcera již v Praze. Jungmann má výtisk, obsahuje 615 sonettů; některé jsou prý též orthografické a etymologické. Dnes se půjdu teprv na ni podívat. Kommentár ale ještě není dotištěn. Také Karlíček tu na několik dní zas v Praze, ale zejtra opět odjíždí. Na jistou osobu — která jak vám známo nedávno byla v blátě, veliké mezi námi rozkyselení. Dozvídáme se téměř s jistotou, že ten ohavník naši matici jakožto nebezpečnou společnost ve Vídni udal, (ač sám mezi zakladatele její se postavil). Jaká to hadí, pekelná politika! Tudy ondyno ten pokřik, nebo sem bylo psáno k policejním úřadům, by bedlivé oko na to měly, a jak to tudíž odpověděly. Nezasluhuje-li ten chlap ničemný, aby mu nos a uši uřezal, a do řeky jej hodil.

Kdo ví, zdali i pan polesný na tom nějakého nemá podílu, nebo já tomu bratříčkování nevěřím; aspoň ten hlas se též pronesl; nebo že polesnému matice sůl v očích, to jisto, a byť k tomu jak chtěl sladké řeči přidával! Mělo-liby se i to potvrditi, však bychom věděli jak tomu — žílu zatíti. Musejníku již první arch šťastně vytištěn. Neměli prý jak slyším papíru, a tudy se to pozdrželo.

V Prešpurku vychází nový časopis Tatranka, redaktor Palkovič, již tu první svazek máme. Hrubý papír, hrubý tisk, ale redaktor ještě hrubší.

Buďte zdráv, brzy a šťastně se vraťte.

Líbá vás váš

Ladislav.

Toho dne večer. Právě jsem dočetl Slávy Dceru nové vydání, při všech zde onde naskytujících se vadách mistrovské dílo! — Jmena *Matice česká* dále přitiskovati zapovězeno, ostatně zůstane vše beze změny.

(Chmelenský Čelakovskému.)

Na Tetíně dne 23. června 1835.

Můj drahý Čelakovský!

Zde sedím, čili lépe řečeno, běhám a smažím se po polích a ladech těch, kde druhdy Tetka Štěpničkovy básně čítala s touhou po milenci rozplameněnou do hájku nad Berounkou zalezouc, kde Tuman a Kuman — par nobile fratrum! — Ludmilu zbožnou uškrtíce, strašívají až podnes příchozí o půl noci jakýmsi štěkotem skuku, čili dlouhou chvíli tvořícím, zde tedy smažím se již pět dni — činí 20 zl., budu se ještě smažiti až do soboty — čtyry dni — činí nově 16 zl. to jest šestnácte

zlatých itcm stříbra. Není to žádná malichkost: o páté ráno vstát, a pak z pole na pole, z kopce na kopec, ze stráně na stráň až do poledne, pak jíst a pít — ještě víc a po obědě do večera diktovat, pak večeřet, pak listy pansofické skoumat, a pak o jedenácté teprv vstát. Tak se můj drahý! vede mně, a nebude-li hůře, jsem s tou strašící spokojen.

A jakž pak se daří vám? — Co dělá Brockhaus? — Nezpomíná na Šillera? Co nového v Praze? — Prosím, pište mi, sic zde umru samou prosaickou smrtí, a bylo by o můj mladý věk škoda, neboť vím, že o mém vytřelejším soudu pochybnost, a já nechci, aby se o tom pochybovalo, já chci, aby se o tom ten, komu na tom záleží, přesvědčil, že soud vytřelý nemám, nebo co jest na věci, která jest vytřená? ta tuším, již ani věci není.

Prosím, zajdete k mé choti, a optejte se jí, zdali můj list od 19. června t. r. obdržela, a pište mi sem přes Beroun, zda jsou všickni zdrávi, zvláště, zdali Ladislávek můj své očko zcela zhojené má. Budete-li hned psáti, dostanu list ještě než odjedu, a zbydu tím starost mi nemilou. Korrekturu druhého půl archu „Věnce" p. Špinka, jejž srdečně pozdravuji, ať jen pošle Skraupovi.

Vás a celou rodinu vaši v duchu objímaje jsem

váš srdečný

Chmelenský.

(Chmelenský Čelakovskému.)

Na Tetíně, začátek července 1835.

Rozmilý kmotříčku!

Velmi nekmotrovsky se ke mně chováte, že mě v mé samotě žádným listem potěšiti nechcete. Mně se zdá, Bůh milý ví jak dlouho, že od Prahy jsem vzdálený — nebo, co zde slyším, víc švábské než české jest. — Vždyť se za ten čas mnoho nového přihoditi muselo; musejník snad vyšel již, Věcka vyletí v outerý a Květy snad slunce nepopálilo, a to vše já musím mjeti. Pište mi tehdy aspoň co nového, nechcete li, abych zde zesladčil, zesedlačil a zpitoměl.

Velmi zajímavý byl mi výskok na Karlstein, kdežto jsem před včírem dvě utěšené hodiny strávil. Nevím, byl-li tento hrad krásnější v své slávě, než je v svých rumech velebnější. —

Dnes se snad — bude-li mi jen trochu možno, do Zdic podívám. Vorel, onen výborný skladatel hudební, jejž si již dávno seznati přeji, jest tam lokalistou. Snad si u něho pro Věnec něco ukořistím! — Prosím Vás, překvapte mne někte-

rými písněmi do Kytky; neboť jest nám teď více písní potřeba, než kterékoli jiné věci. Radost jsem měl v Berouně — kde se sice velmi málo česky čte, — i věnec i některé jiné české písně viděti.

Pozdravte všecky známé a zvláště Špinku; ku konci budoucího týdna, as tak okolo 10ho července se snad vrátím. Já vás i s rodinou vaší objímám a v naději, že hned listem svým drahým občerstvíte duši mou žížnivou, jsem

váš srdečný

Chmelenský.

V Praze 6. července 1835.

Milý kmotříčku!

Což u šípka vám mám psáti? Ještě ani týden nejste z Prahy, a za tak krátký čas se věru nic takového přihoditi nemohlo, coby za psaní stálo.

Chodíteli dolů nahoru po mezích, lituji Vás; totě nesnesitedlné horko, div člověku v hrdle nevyprahne. Já dnes počal něco snovati pro Libušu, ale šlaka nejde to, kolečka tím horkem jsou tuze rozeschlá, a jaksi mi také vypráhlo. Nu 10 řádků jsem již předce napsal, a to mnoho! mezník tedy již položen.

V sobotu bylo volení rektora magnifika. Jungmann na předběžné oznámení, že ho voliti chtějí, se poděkoval a nepřijal předstíraje množství zaměstnání svých; Köhler též odpověděl a pročež zvolen Knoll. Také jsem se dověděl, že ze čtvrtletních plodů nic ještě nevyšlo, a přijdete snad právě k hotovému. Slovníku se sází poslední arch, časopis má v pátek vyjíti; theologický snad až někdy k sv. Jakubu.

Poručena se vám činí má rodina, a váš upřímný kmotr vás srdečně líbá

Fr. Čelakovský.

V Praze 13. máje 1836.

Nejmilejší příteli!

Tentokráte Vám nezávidím v kraji požívání dnů májových. Jaký to nestydatý máj! U nás topiti musíme jako o vánocích a v úterý — den po Vašem odjezdu — probudiv se ráno, vidím všecky střechy sněhem pobílené, a sypal se, jakoby ještě masopustní zima hospodařila. Tu mi bezděky připadly na mysl řádky z té básně, která mi jest skoro ze všech mých nejmilejší:

Ach jak těžko jarní růži,
Kdy sníh pozdní na ni padá!

Mně se všecko zdá, že Máj letošní mstí se na nás, že tak šibeničnicky bylo o něm zpíváno. Nešťastný básník i s celou svou romantikou! Kozla nám po ní, ještě ovoce a tudy i víno — blaho básníků — jak slyším na všecky strany pomrzlo. A také okurky — jsou všecky ty tam!

Z té zkázy vznikne hlad, a z hladu pojde mor,
Ten všechen vyhubí, co živý bude, tvor.

To jsou plody hrozného byronismu; leč slovo „plody“ mne napomíná, bych vám oznámil, že prešporské „Plody“ také již vyšly a do Prahy se dostaly. Počal jsem hltavě ještě z nevázaného exempláře čísti, ale brzo jsem se nasytil, a položil jsem to do nejdolejší skříně, by mi to nikdy více do rukou nepřišlo. Ti chlapíčkové si tancují, jak jim zlý duch píská. Ostatně zdá se, jak jsem ledakams nahlédnul, že některé básně pěkné jsou a dobrou naději dávají; leč, jak pravím, přesvědčiti jsem se o tom nemohl, ježto mi nemožno jest v tom mamlasském eufonisování něco napořád přečísti. Snad by dobře bylo, to co dobrého vybrati, opraviti, a řádným jazykem u nás přetisknouti dáti. Mimo to jest ta knížečka tak tištěna, jakoby ani jediné korektury byla neměla.

O stavu mysli své vidí se mi potřebno podotknouti, že jakkoli nyní spokojenější, předce velice mrzut jsem a to nejvíce proto, že po tom velikém blouzení ještě nijak domů trefiti nemohu, to jest pramének básnický, bez toho i jindy ne tak výnosný, jak bych žádal, tak tuze přesechl, že z rozličných konců začínaje, nikde se vody dobrati nemohu. To mi velice nemilo. Ještě se o jeden pokusím prostředek, dala výhost na několik neděl vší práci i jestli ani to nespomůže, pak zoufám.

O den později.

Po včerejším ráno psaném lamentu dal jsem se do básnění, předce něco na sobě samém vynutiti chtěje, a tuto pošlám do Kytky dva kousky až do večera napsané. První z nich uvede-li se do hudby, muselo by se to hlučným způsobem státi, a skladatel by zde použíti musel tak nazvaného vrabčího choru. Druhé duetto mne trochu mozolů stálo, jak se vám zdáti bude, uslyším od vás. Až jen se lépe zas do věci vpravím, snad přijde něco lepšího.

Pan hr. —b. již se vrátil s potěšitedlnými zprávami. — *—v mi prý již před tím dobře nakloněn, a k přímluvě jeho tím ochotnějším se býti ukázal, tak že referentovi H. poručil, až ta věc přijde, by ho pozorna učinil. Tolikéž týž dobrý pán mluvil i s referentem, který mne se ujíti slíbil, a pak odjiždějě mezi napsanými punkty ad memoriam ministrovi, také ještě o záležitosti naší zvláště se zmínil. Teď již dechu volněji po-

padám, ješto naděje v jasnější obraz se podává. Na Vašoně jsou všickni velice hněvní, přesvědčivše se, že on jest udavačem.

Navštívil jsem před chvílí rodinu vaši, a tu jsem se dověděl, že synáček váš této noci byl stonal, tuším, že záškrt naň dolehal, ale přikládáním pijavic a rychlou pomocí nebezpečenství se odstranilo, tak že mu dnes již zase dobře. Ostatně zdrávo u vás všecko.

Přijměte mé vroucí díky za upřímnost a přátelskou ano bratrskou službu, kterou jste v mých záležitostech po celý ten čas dal na jevo, a zač vám věčně jsem zavázán.

Těší se na vaše navrácení vás srdečně líbaje

Ladislav.

(Chmelenský Čelakovskému.)

V Kroměříži dne 26. července 1837.

Můj předrahý Čelakovský!

Den ode dne těším se a čekám, že mne list váš obraduje, čekám však marně a nadarmo. Vím sice, že život váš nynější barev, aspoň jarých a veselých barev prázden jest, avšak příteli, jako já se býti vším právem chlubím, jest vše jedno, v jakémkoli způsobu se vaše počínání ukazují. Nehleďte na to, že já vám málokdy píši, mně nezbývá času, a pak kdybych i kdy měl, nebyly-by moje listy nic jiného, leda opisy listů mé Luise, s vámi všecky mé příhody dělící, psaných. I list tento není zajímavý, a nemůže jím býti v mém prosaickém životě; není a nemůže býti nic jiného než vyzvání, aby Ladislav svému nejvěrnějšímu příteli brzy psal.

Moravu a Slezsko znám teď ve všech krajích, a všude jsem všemožně ohledával stránky, zdali by se z nich květ literatury naší vynutiti dal. Dlouho jsem váhal svůj soud o straně té pronésti, a však teď pronáším směle, že ani za půl století se žádného ovoce dočkati nelze. Lethargie zde vládnoucí je strašná, ano tak veliká, že se ani není co báti, aby se cizí chuť zde usadila. My máme zde pravidlo to: Pastvy a pivo, pivo a pastvy, to živilo naše předky, to uživí i nás; a pak dlouhý-li je život ten, aby jsme si hlavy trápili?

Krajiny k Slezsku se chýlící jsou již polštinou načichlé; kraj těšínský jest již celý polský. Polské nápisy ve všech vesnicích, a kdo se trochu polštině nenaučil, porozumí zde málo. Slezsko pruské jest co do sprostého lidu celé polské, ale v městech n. p. Kačeru, Ratiboru se měšťák za polštinu již stydí, řka: Ach, Herr Je! nur der ganz gemeine Mann spricht die ganz und gar nicht schöne wasserpolakische Mundart. Bei uns

in Ratibor ist sie, Gott sei Dank, ganz verschwunden. — Duchovenstvo, jako u nas, i zde jeste nejvice by řeči české pilné bylo; ale i to za českým daleko kulhá. Větší díl praví: Co pro mou osadu potřebuji, to umím. — Tak to zde jest; protož se nespolehej Čech ani na Slováka, ani na Moravana, a jenom přívalem osvěty z Čech se vší mocí přišlým, zatopí se všecka shnilost, a zbudí se činnost k literatuře.

Můj život nyní počíná býti velmi jednoduchý. Novost všelikých předmětů, která mne z počátku zajímala, přešla, a já tou cestou ouřadování kráčeje, nenacházím nikde, leda v rozprávce výborného guberniálního rady Hasnera, zotavení a duchovní potravy.

Velice mne mrzí i boli, že se v novinách nijaké změny vašeho stavu dočísti nemohu. Není možná, abyste do nesnází nepřišel. V té věci mi otevřeně a srdečně pište. Já mám právo na důvěru celou vaši, a jistě mne shledáte ve všem, že nejen ústy jsem váš

ve všech nehodách věrný

Chmelenský.

Co pak dělá Musejník? — Vždyť již musí býti hotov?

Co dělá Vinařický? — Tak málo se o mých milých a o literatuře dozvídám. Považte jen to, že každá i ta nejmenší zpráva mne velice těší, a pište.

Právě teď jsem dostal Starožitnosti a vývěsky z Musejníku. Jsem ještě dlužníkem k svátku vašeho Ladislavka, mého malinkého kmotříčka; udelejte mu za honorář mého pojednání o Kritice nějakou radost. Vaší choti rozmilé vše krásné. Vaše děti hlbám. Pište hned.

V Praze 31. července 1837.

Nejmilejší příteli!

Již jsem čekal na list váš právě jako káně na déšť — ještě není ani hodinu v rukou, a již odpovídám; však i tentokráte jenom některé hubené a zběžné zprávy podati mohu.

Mus. čas. teprv 7 archův; bude ještě tuším 1 $^1/_2$, což tak do polovice tohoto měsíce se potáhne. Pravou ohyzdou svazku toho jest článek o korunních mincích přes arch silný — kdo bude míti trpělivost ho přečísti — nevím; já nejméně 5krát korrekturu odložiti musel, boje se hryzení. — Palacký, mám za za to, byl by cos takového jistě tisknouti nedal, a kdyby měl pod kůži jiné vzíti. Však vybyly jsou, jen co já vím, dva lepší články, tedy z nuzné potřeby se to nestalo, ale p. interimredaktor jest již té povahy, žeby člověka toho nerád si rozhněval.

Dosléchám, že se na vás dva sršnové vyřítili, jeden ve

verších a druhý v prose. Muž však ještě ani jedno ani druhé pred oči nepřišlo. O prvním (Klácel 2. sv.) vám na Moravě nemůž býti neznámo, druhé jest Hronka. Leč jak pravím, neviděv toho ani onoho, aniž touže viděti, nemohu též soud posud projeviti; jen to vím, že bylo s mrzutosti o tom vypravováno. Vás to lýkání doufám neomráčí lekem. Ale to mi jde na mysl, jest-li že ani vy jste svou hedbávnou kritickou rukou té luze vyhověti neuměl, kdož by se chtěl o to pokusiti. Od některého času stala se v tomto ohledu veliká změna v mém smýšlení, a ne tak snadno mne co budoucně pohne ke psaní článkův kritických, leda by nevyhnutedlně potřeba kázala. Můj soud o té věci jest asi tento v několika slovech: Nač mám já (a tak rovně i vy), jsa čehos lepšího schopen, sloužiti oslům za hřebelec? a možnéliž i drsnatou srst jejich vyhladiti? Pravda, může se namítnouti, že ačby i dotýkaný o nic se nezlepšil, předce jiní váží z toho užitek. Prozatím ale může se ten a takový užitek i jinými cestami dociliti. A zde poněkud proti vašemu článku o kritice tak soudím, že dokud u nás dospělých a řádných v každém ohledu kritikův společnost ve způsobě neviditedlné francmaçonské lóže se nezřídí, nemůže pravdivý soud o věcech míti volného průchodu při našem vášnivém a neostříleném spisovatelstvu. Jest to arci bohužel znamení ještě nízké vzdělanosti, a komu ještě jakakoliv pochvala líbezně voní, tomu, a byť sebe spravedlivější bylo, každé pohanění velice smrděti musí. Kdo při chvale nemůž chladným ostati, ten tím méně při haně. A chladnost tato literácká nepochází ze žádné hrdosti, ze žádné otrlosti, ale jest poněkud přesvědčením o své pravé ceně, jest nejjistější znak vzdělanosti. A však bez toho každý moudrý ví, že literní snažení se točí a má točiti okolo čehosi lepšího a vyššího, než jsou tyto obě marné a pomíjející věci. Že vy se ostatně s takovýmito nedouky v žádné spory nepustíte, vím beztoho a pročež o tom dosti. Stíhal jsem chod prvních čísel (5) Ost und West, a jsem z toho velmi potěšen, že se to tak hezky špatně dělá. Tu se rabují české časopisy staré i nové, a pak: Aus dem Russischen! — Můj prognostikon, již vidím, do roka do dne se na vlas vyplní.

Mimo vaše dva listy psané k rodině nedáno mi nic více čísti, pročež vše mi novo, cožkoliv píšete v listu ke mně, třeba by jste se opakoval. Ani ještě nevím, kdy vy zase hodláte z Moravy? Víte-liž sám již? Palacký snad již také za 14 dní se vrátí. Vinařický mi nedávno psal, celý ale list jeho jedná o celtickém jazyku. Kudy se tam dostal, jest mi divno.

Co na závěrek listu svého jste podotknul, jest arci věc, že i nad sebe lehčejší mysli vlasy vstávati museji, a jen otcovské lásce to přičísti se může, že již dávno všecka mysl se nepozbyla. Při vší až i nejnuznější skrovnosti, předce posud

klín klínem se vyrážel a šlo to, že jen kola se míjela; teď ale mne již tak ztuha dojalo, že jsem Bůh ví nevěděl, odkud nastávající činži zapraviti, an se opět přísloví stvrdilo, když nouze nejvyšší, Bůh nejbližší. Přede včírem opět prostřednictvím arcib. tiskárny došel mne zapečetěný holý list, v němž tolik bylo složeno, jako v onom lonského roku v měsíci lednu. Řečeno mi, že neznámý mladý člověk tam to odevzdal, s tím doložením, by mi dáno bylo jmenem upřímného přítele mého. Zdali to z též ruky pošlo, jako poprvé, nevím a dovědčti se těžko; zatím Bůh žehnej šlechetného dárce toho, ať on kdokoliv. Velikého štěstí mi také tím dopřáno, že všickni při té stísněnosti předc pořád zdrávi jsme. Že vy, drahý příteli, mezi všemi nejvěrněji spolu se mnou cítíte a účastenstvím ke mně se pojíte, o tom jsem úplně přesvědčen. Aj již mi papíru se nedostává. Líbám vás srdečně s mou rodinkou.

Váš

Ladislav.

(Chmelenský Čelakovskému.)

V Kroměříži dne 5. srpna 1837.

Radostí mne dojal váš list, můj věrný Ladislave! celým svým obsahem, nevyjímaje ani zprávu o dvou sršních, jenž se na mne dílem ve verších, dílem v prose vyřítili. Verše Klácela jsem právě dnes četl a těšilo mne velice seznati v sobě jakési phlegma, jež jsem ani posud míti nevěděl. Na mé dobré svědomí! já se nemrzel, ano rádbych se byl smál, kdyby jen čemu bylo bývalo. Ne, ne! p. Klácele! ode mne na tu satýru, jak ji jmenovati ráčíte, nedostanete odpovědi. Upřímně se vyznám, že již druhý svazek Klácelových básní od 31. července mám, že jsem hned první den čisti počal, a tři básně přečetl, ale čtvrtou jsem váznul tak, že u mé postele tyto ležící básně ani celý první arch rozřezaný nemají. Ten Mynon, a ten Obranovič, ta Břeska, ten Křivdoň, ten Světloň a ten Svojan i ten Rovnoslav tak se mi mátli, že jsem vždy knihu odložil. Že ty básně již tak záhy mám, za to jsem jen doktorovi Ottovi, tchánu tiskaře Rohrera, a zástupci arcibiskupa při mé komisí povinnován.

Snad bych je, nemluvě zde se žádným o literatuře české, ani byl neprošel, kdyby mne váš list byl nezpravil, že mně zde jedna báseň obětována, a však teď neměl jsem důležitější práce, než listy rozřezávati, a letem po všech básních mou chválu hledati. O ukrutný Klácele, jakou vodou jsem probřídati musil, nežli jsem v posledních verších mou žádost ukojil. — Ukojena jest na věky, a tedy o Klácelovi více ani slova. Doufám, že i ve

Hronce, kterou však čísti nechci, má čest uražena není, a tak i o prosaické té haně ani slova.

Neměl jsem již velké chuti do vydání Kytky na rok 1838; teď ale musí vyjíti, děj se co děj. Mám několik Poputnic; ty vám pošli; mimo to některé básně od Marka a Picka; snad se něco do tiskárny u Špinky odevzdá. Srovnejte pak to, jak sám za dobré uznáte, pište — budete-li Vackovi psáti, — aby on a Šohaj něčím přispěli, a možná-li, přidejte i vy nějaký kvítek z vaší zahrádky. — Mrzí mne velice jen to, že několik snad let na spisování pomysliti nemohu. Ti pánové budou myslet, že mne odstrašili. Inu ať myslí, co chtějí! Do Prahy se vrátím snad až v prosinci a v únoru zas musím do Moravy. Kdy se všecky mé úřední práce i na arcibiskupských, i na Lichtenšteinských panstvích skončí, to jen sám Bůh ví. Já zřejmě české vládě do Prahy v tato slova psal:

Zur Beendigung meiner Amtshandlung ist eine bisher unberechenbare, jeden Falls eine sehr lange Zeit erforderlich. Já nahlížím teď, že se zcela v juristu proměniti musím, a že rád budu, ostane-li mi tolik času jen ke čtení, abych nezesedlačil. Považte jen to: komisarové zemského soudu moravského jsou appellačním soudem od dnešního dne zpět voláni (že prý jim do českých panství nic není), gubernialní rada Hasner odjede za 14 dní do Prahy, a já samoten mám za obromnou tuto práci odpovědným býti. — Bůh mne posiliž!

Pište mi častěji, abych aspoň v listech mé rodiny a mých přátel potravy pro svého umdleného ducha nalézal. Ode mne neočekávejte žádných, leda jalových listů; mé nejkrásnější hodiny musím službě královské obětovati, a tak sedám vždy k stolku, abych svým milým psal, obyčejně až před spaním, jsa celý utrmácen.

Palacký mi poslal velmi zajímavý list z Terstu a cokoliv vydá v Musejníku o cestě své, to mi vždy hned poslati hleďte. Každé slovo jeho aby bylo zlatem psáno.

Od koho vám pomoc přišla, tuším já dobře snad; přišla ze šlechetných rukou jistě, a tak ji přijmouti směle můžete. To však nemůže stačit. Zde vám přikládám cedulku, již, až se Hasner do Prahy vrátí, jemu odevzdáte. On neví účel cedulky té, a jest odemne jen žádán, aby vám 50 zl. stř., jež mu při odjezdu odevzdám, doručil. Pomohu-li jen sobě od dluhův, které mne ještě od promoce doktora tíží, pomohu dále svému věrnému příteli.

Zatím se mějte dobře, zlíbejte za mne svou rodinu, a zpomeňte, že zde brzo z cela opuštěn bude váš

Chmelenský.

(Chmelenský Čelakovskému.)

V Kroměříži 24. srpna 1837.

Váš poslední list (bez datum) mne velice potěšil novinami tolikými. Dobře bude, kdy mně, předrahý Ladislave! častěji psáti budete. Píšte mi častěji — vše co se od vás dozvídám, jest mi velice zajímavé; ode mne však nežádejte nic obšírného. Co se mne zde týká, jest buď tak prosaické, že to ani za psaní nestojí, anebo opět tak dlouhaté a rozvláčné, že se to jen ústně čas po čase vypravovati dá.

Ostatně čekejme všecko dobré od času. Čas béře, on však též dává, a konečně píseň se snad předce dobře skončí.

S Palackým jsem se ač jen na krátký čas, a však předce potěšil. Gaja, přijde-li zpět, pozdravujte mým jménem srdečně. Co mi o Kampelíkovi píšete, není mi divno. Každý enthusiast musí svým časem své mínění změniti. Byl i u mne čas, kde jsem se Kollarovi takořka klaněl a všecko cizé peří za jeho vlastní měl. Jsou hory, kde kastalské zřídlo vysýchá.

Vinařický mi nepíše, což mne velmi mrzí. Či snad můj list z Kroměříže neobdržel?

Zde vám posílám 14 Poputnic a několik písní pro Kytku. Dělejte s ní co chcete, jen ji brzo k tisku přichystejte, což snad možno bude, ješto vám zde téměř polovičku posílám. Markových 7 písní bude k dobré potřebě, ale, co z Pickových 19 písní vyberete, nevím. Já vám aspoň krom 14. a 19ho čísla nevím mnoho kalého. Velmi pilně opisuje ze všech končin.

První ročník Kytky měl motto německé, druhý české; snad aby jste k třetímu ročníku nějaké polské vyhledal.

Rád jsem, že i vy některý kvítek do kytky té vevijete. Snad také něco Macháček pošle.

Nebude-li žádné příhodnější písně, s kterou by se Kytka počít mohla, dejte moji: Pěvcovo bohatství.

Líbaje vás i s rodinou vaší mi velmi drahou, jsem s celou duší váš

Chmelenský.

1. září 1837.

Jak to čas let svůj náhlí
W. Skott.

Tato slova mi právě připadají, chystajícímu se Vám psáti, a nevědoucímu z kterého konce začíti. Tak jest můj drahý, sladký, nejmilejší kmotříčku! ale za několik dní již čtvrt roku uplynulo, co jste nám byl z objetí vychvácen, a čas ten věru jako voda uplynul. Praví se, že jenom blaženým, v rozkoši žijícím lidem dni a měsíce rychle prchají — i toť bych dle pra-

vidla tohoto musil já arci mezi velmi šťastné náležeti! ješto, vyjmu-li nepřetržené toužení po Vás, čas ten jako sen mi utekl, a utekl při mnohých a velikých trampotách. Mám však za to, že jenom tomu, buď on v blahém neb neblahém stavu, čas rychle uplývá, kdo nemá kdy na tok jeho mysliti. A tak se děje i mně, den jak den a téměř po všecky hodiny prací zaňatému. Hle první díl Slovníka již přečten a několikrát — prostudován — etymologicky na cedule vypsán, a opět dle svých zakončení všecka slova vypsána a rozřaděna. Mozolovitá tato práce arci na čas ani myslit nedala. Až budu tímto způsobem s celým Slovníkem bohdá hotov, budu moci i já říci, že jsem kus obrovské práce vykonal. A pak resultát toho všeho! — jistím beze vší chlouby — velice to prospěje našemu milému jazyku, ješto mnohý jeho hlubinu proniknouti bude moci.

Jaké štěstí Xa. potkalo, z přiložených tuto řádkův jeho sám vyrozumíte. Dar ten mi ukazoval, jest ještě méně než z tuctových. Radostí neví kam se díti a co počíti. Zpropadení cáři, ti nám tak mnohého nedotrhnutého dotrhnou. Zamýšlí X. opět sbírku básní, jako na poděkování slavným básníkům dělati dati, a je tištěné J. Mtu. odeslati. Tuto-li věru původní myšlénku mu někdo nepohaní a s ní ho nesvede, nestojím za to, že i vy pozvání obdržíte o nový věnec se pokusiti.

S Palackým jste se tedy, jak mi řečeno, ne na dlouho potěšili, také mi od Vás ničeho nevyřizoval, leč že zdráv a vesel jste: však i to mě těšilo. Nalezl v Rayhradě jakési staré písmo cyrilské a vypravovav o něm Švi., jej celého do ohně přivedl — a to víte, když on do ohně přijde, že není k obstání. I vrtí mu tento antikvárský červík pořád mozkem, až ani spáti mu nedaje, a nedám mnoho za to, že se co neviděti na Moravě neoctne; kdyby poslední svazek již byl dotištěn, zajisté by ho Morava již viděla. Vybývá však ještě asi 6 archův, a než ty se dodělají, chladnější podzimní povětří nepochybně i jej ochladí. P. přejal nyní zas redakci, a již v Praze pobude až dď vyjití čtvrtého svazku.

An tento list píši, donešena mi novina, nevím sám již ani, mám-li říci smutná; takt vše na mně a při mně v suky přešlo, že tni kamkoliv, i sekera by odskočila. Z krátka: přišlo, prý, tyto dni k řízení zemskému, aby konkurs pro stolici českou znovu byl vypsán a držán. Ze směsice myšlének, kterou tato zpráva v mé hlavě zplodila, ani se vymotati nemohu, srdce pak jest při tom tvrdo a němo, jakoby se mne to ani netýkalo. Co Vy tomu, milý Chmelenský, říkáte? Jak se při tom jednati bude, sám ještě nevím; ale to aspoň doufám, že se to nyní se mnou předc někam hnouti musí. Co se mne týče, přál bych sobě nejvíce ono v knížecím domě — též pro budoucnost

z ohledu mých dítek. Ještě nyní konec položen bude, ujíti se toho, jak jen možná, neopominu. O tom však budoucně více promluvíme, až věc vyjde v svět, a pak i Vaší pomoci mi bez toho bude třeba.

Palacký má alespoň tu zásluhu, že byv ve Vídni, ačkoliv mi neprospěl, aspoň hotovou mísu onomu troupovi se stolu shodil, tak že nyní jest naděje, že mu se toho nedostane. Vůbec jest to tedy znamení, že nižádný z konkurrentův za schopného uznán nebyl. Můj bože! jakýž to konečný předc konec vezme!

P. gub. rada přijev, hned se odebral do lázní, odkudž se ještě nevrátil, a procež jsem s ním posaváde nemluvil. V tiskárně u Špinků se to nyní jaksi z tenka vaří, praví, že jeden pres zastaviti se musí. Tak-li nyní, ano Slovník, jakž bude dále? Mně Špinky líto pro jeho nepřičinlivost, aspoň nevhodnou přičinlivost; sám se přes den samou korrekturou moří; ostatní jde, jak se komu líbí, v krámě hospodaří kdo chce atd. To bude věčně deficit. —

Byť byste nyní třeba sám žádných novin neměl, máte co na mé dva listy odpovídati, a pročež nemeškejte toužebnost moji co nejdříve uspokojiti, jenž vás srdečně líbám

váš

Ladislav.

Od mé rodiny — ut semper.

(Chmelenský Čelakovskému.)

V Kroměříži 2. září 1837.

Milovaný Čelakovský!

Doufám, že vám moje příspěvky do Kytky láskou pana gubernialního rady Hasnera již doručeny jsou. Pakli ne — nebuď vám obtížno se u něho pro ně staviti. Dělejte jen, aby Kytka se brzo tiskla, a mně se vždy vývěsek zasílal. Při Poputnicích, a sice při čísle 15 změňte název „Jedno srdce“ na „České srdce,“ a řádek poslední téže písně, jenž jest: Jedno srdce jen, změňte též: „České srdce jen.“

Günther mně psal velmi zajímavý list a v něm všecky noviny literatury naší, což mne velice těšilo, ješto zde pro mne jako by ani česká literatury nebylo. Odpovím mu hned, ano jsem již odpověď psáti začal.

Palacký mi pravil, že se prý, jak doslýchá, v Brněnské diécesi pro naši literaturu všelicos dobrého stává. Dejž Bůh, aby to pravda bylo. V Olomúcké diécesi, předešlé mnohem větší, neděje se v tomto ohledu nic. Aspoň já jsem po čas celý nikde ničeho nespatřil, co by potěšitedlné bylo, a jsem teď pevně, přepevně přesvědčen, že nám Moravané — aspoň na

mnoho let — ničím neprospějí a že kdyby Prahy nebylo, i české literatury by nebylo.

Šafaříkův svazek V. Starožitností jsem přečetl, a věru divím se jeho lásce k našemu jazyku, že se odhodlal tak nezištně takové věci českým jazykem vydávati. Kolik medle jest osob u nás, kteří tuto genialní práci jen trochu dle stručnosti oceniti mohou. Jest ze všeho viděti, že Šafařík, ať patříme na kterou koliv stranu, veliký muž jest.

Což Vy pořáde děláte? Pište mi o tom. Kořínkujete pořáde?

Já zde jsem vždy v samých aktech zahrabán, a jediné výslechy s Hanáky působí mi potěšení. Jejich nápady — ač často velmi hloupé — nutí mne skoro až k hlasitému smíchu.

Líbejte všecky za mne, a pozdravujte všech přátel.

Těše se, že mně co nejdříve odpovíte, jsem

váš srdečný

Chmelenský.

---

9. září 1837.

Oba vaše milé listy jedním dnem mi byly doručeny, jeden poslán od vaší drahé choti, pro druhý pak hned jsem si běžel k gub. radovi, a tím jsme tedy v dopisech našich zase v pořádku. Psáti vám mám tentokráte mnoho — než odkud začíti? Eh, napřed odbudeme odiosa. Před třemi dny jsem ponejprv okusil, co jest literácká hořkost — žluč, vztek a rozjitřenost. Jak vám známo, podnikl jsem i vyvedl již nejednu literní šrůtkua důtku, ale vždy to šlo — ať tak dím ze směšných plic, ať i soupeř můj jakkoliv při tom si počínal a se dvořil. Tentokráte ale mi překypělo — zkrátka, věc ta se týkala vás. Šp. — mi podal ku přečtení, co slovácký halama proti vám napsal — dle mého smyslu ale ne spisovatelé, ne vzdělaní lidé, ale hrubí pacholci jen tak psáti mohou. Měl-li bych chlapa toho po ruce, psal bych mu ne perem ale holí na záda odpověď. I běžel jsem s tím k Palackému, který též to byl četl, a důtklivě jsem mu domlouval, by toho bez slova nenechal. On cosi tosi — konečně předc to řekl, že toho bez podotknutí nenechá. Nalezl jsem toho večera u něho více známých, též jednoho neb dva Slovákofily — i pověděl jsem jim z duše do duše za tepla své mínění, třebať jim to nevonělo. Daremné ty stránky ve Hronce posud-li jste nečetl, učiňte mi to k vůli a nečtěte je — udělejte tak, jako i já jsem ve dvojí podobné případnosti postupoval, nechtě o čmaříkách takových nic věděti, a považuje je za nepsané. To jest jedno a to vám přišlo z toho, že jste trochu — ach jak levně! proti srsti zasáhl. Jiným jste zas zhřešil, hladiv tuze po srsti. Palacký si mně na vás stěžoval (šlo-li to zcela ze srdce,

nevím), že váš poslední článek s velikou mrzutostí četl, že se diví redaktorově nesoudnosti, a že vám to snad jen z toho ohledu odpustí, an jste to z přátelského přenáhlení učinil. Vizte, jak to ve světě nyní děje se! Chtěl jsem vám cos o enthusiasmu pověděti, ale poněvadž vy sám v posledním listu svém o tom jste se zmínil, a enthusiastem se již nebýti pravíte, tedy staň se pomlčení. Co do tohoto článku — mne s tíží co kdy z mé rovnováhy přivede; okoličnosti mne učinily nedůvěřlivým, a snad příliš, tak sice, že pod tu dobu nejsem přesvědčen jen o *dvou* osobách, že ani oni proti mně kdy nepřátelsky jednati nebudou, aniž já jsem s to jim příčinu k tomu dáti, neb od nich toho se nadáti. Jeden jest ten, k němuž tyto píši řádky, druhého se dovtipíte. (Vinařický.) Ostatní mi vše nejisto a pochybno.

Konkurs jest tedy vypsán k 16. listopadu. Kam to se mnou se hne, ještě zcela nevím, ale spíše hlásiti se opět budu, nežli ne. Mezi tím časem hodlám u kněžny ze vší síly se ucházeti, která nyní venku jest. Zde, milý Chmelenský! mi platnou službu učiniti můžete listem k insp. F., který, jak víte, jest jediný dokument slov nebožtíka knížete, na nějž se mi odvolati. Že on to nezapře aniž zamlčí, jsem jist a nepochybuji; ale jde tu též o to, aby i on k mému prospěchu živějšího slova přiložil. Vy a rodina vaše blíže v známosti jste s nimi než já, a protož jak sám nahlížíte, že by nejlépe bylo, k přátelské žádosti mé obětujte listu svého, mně též o tom zprávu daje. Prozatím však má záležitost, z ohledu profesury, považována buď (a tak i o tom mluveno) za ztracenou; sicež bych zase do nového odkazování a odkladův na budoucnost uběhl. Jak těžké by to pro mne bylo v nynějších okoličnostech, sám považiti můžete. Dále já pak se ucházeti budu, a v brzce sám písemně ke kněžně žádost zhotovím.

Předevčírem zde byl Vinařický, a jen jako Prahu prolítl; přišel ke mně večer v 9 hodin a byli jsme spolu něco přes hodinu. Jeho však jediná a jediná rozprávka po ten celý čas nebyla o ničem jiném — leč o Keltech. Tázal jsem se, proč vám nepíše, i pravil, že byl tak celý čas v Keltismu zahloubán, že mu nebylo lze nač pomysliti; teď ale že vám chce resultaty svého skoumání podati. Obdržíte tedy brzo list keltický. Minulý týden ztratil Šafařík jednoho synáčka z dvojčat; ale větší mu ještě ztráta hrozí z ohledu manželky, která nijak zotaviti se nemůže, a nevím, by tuto zimu přečkala. On sám ale jest zdráv, zdravější než kdy jindy.

S „Kytkou“ nedá se náhliti, co jste poslal, to mám, více nic. Musíme čekati, až ještě více dojde, až snad i nade mnou nějakým přečkem se Musa smiluje. O tom budoucně více. — Líbá vás co nejsrdečněji váš *Ladislav.*

(Chmelenský Čelakovskému.)

V Kroměříži dne 11. září 1837.

Když jsem, můj předrahý kmotříčku, váš poslední list (bez datum) obdržel, již jsem o všem věděl; neboť četl jsem konkurs ve Vídenských novinách. — Inu, kdo ví, k čemu to prospěje — bez toho tenkráte malá naděje se nám usmívala. Snad — a skoro bych řekl, jistě se věc ta lépe skončí, nežli jsme všickni myslili. Jen když prozatím smutný obraz nejistoty zmizel. Teď se hned ucházejte o bibliotekářství u Kinských. Bude-li třeba, já hned Schlosserovi psáti budu. Meškati se nesmí. Co se mne týče, na mne se můžete vždy spolehnouti až tam, kam síla stačí. Neopomínejte tedy mne o všem zpraviti, cokoliv a jakkoliv počínáte. Co se státi má, musí se státi písemně, protože snad až v prosinci do Prahy se vrátím. Pravda to, že čas let svůj náhlí, a než se nadějeme, budeme se opět v náručí líbat.

Radost mám srdečnou z toho, že tak mnoho pracujete. Vy to musíte činit, třeba jste i nejtěžšími nehodami stíhán byl. Vás ani to nejhorší nesmí odstrašiti, nemá-li váš život, zcela jen vlasti a literatuře obětovaný, ztracen býti. Já mohu vždy říci: I co mi po všem, co se mám s tím neb oním haštěřiti; proto že mne jiná povinnost i před světem i před mým svědomím zastane, a proto že mi Bůh tak velkou hřivnu neudělil, aby o ni škoda byla; — to vy nesmíte, a dobře vy to cítit musíte, že nesmíte. Dobře máte, že z ohledu vašich dítek služba u Kinských lepší než profesura pro budoucnost; avšak budoucnost zanechme Otci všemohoucímu, ač i já dileček svým časem, kdyby se zvlášť o zaopatření vašeho syna jednalo, na sebe bych vzal, kdyby se mu otce nedostávalo. Kde jedí tři, nají se také čtvrtý i pátý.

Štěstí p. Pešiny mne až k slzám pohnulo. Neméně jeho veřejné poděkování. My ztrápení a trápení, abychom mu básně z rukávu vytřásali, jsme tedy dle jeho poděkování: vzácní vlastenci, slavní básníci, a konečně vzácní jeho přátelé. Jak tam tak pěkně svorně vedle sebe stojíme: Já, Hanka, Štulc, Klácel, Šweiner, Tutta, etc. etc. Inu když mu ten prsten tolik radosti způsobil, sám jsem rád, pakli jsem prašíčkem k tomu přispěl.

Doufám, že jste již s Hasnerem mluvil. Divil se, že jste posud u něho nebyl, psal mi ale, že vás sám vyhledat dá. Byl jste špatně zpraven, že on, přijev, hned se zas do lázní odebral.

Šafaříkovi umřel, jak jsem v Pražských novinách četl, synáček. Škoda, když již tak velký hoch a k tomu ještě Šafařík umřít musí.

Novin německých zde čtu dost, o češtině zde však ani zmínka, v této, jak ji jmenujeme, outlocité Moravě. Zdejší lid

má vzdělanosti velmi potřebí. Hanák jest svou zámožností aspoň obstojný, ale Valach a Slovák! což tu bídy. Slovák jest příliš otrocký. Nerad s ním ouředně jednám. Nezastanu-li já ho, on se sám nezastane.

Předvčírem jsem byl v Buchlově; překrásným tímto hradem, a ještě krásnější vyhlídkou z něho, byl jsem téměř očarován. Leží Buchlov 5 mil za Kroměříží k hranicům uherským. Tam jsem se sešel, obědvav u hraběnky Berchtoldové, i s učeným Berchtoldem i s Fähnrichem. Zpátky jsem jel přes Velehrad a podíval se tam na kostelík, kde prý jednou Cyrill a Method kázávali.

Pozdravení vaší rodině a všem známým srdečné vyřiďte, a mne hned listem obradujte, jenž jsem s celou duší váš

Chmelenský.

(Chmelenský Čelakovskému.)

V Kroměříži dne 15. září 1837.

Z listu vašeho od 9. t. m., můj vroucně milovaný příteli! jsem s mnohou radostí pozoroval, jakou srdnatostí všem bojům života v austroty hleděti umíte. Tak to musí býti vůbec, u vás však zvláště.

Já budu hned psáti i inspektorovi Fišerovi, i dr. Schlosserovi. První psaní půjde budoucí poštou v úředním balíku k Hasnerovi, který je mé Luisince odevzdá. Má Luisinka to psaní pak Fišerovi sama donese. I Schlosserovi z té příčiny psáti za dobré uznávám, proto, že on jest zástupce knížete mladého a hraběnek Kinských, a proto že, až se o vyměření platu jednati bude, svoje zdání o věci té podati musí. Listy ty odejdou budoucí poštou 19. září. Ku konkursu se hlásiti musíte, a byť to i ničeho neprospělo. Nehlásiti se, bylo by se vinným vyznávati.

Divný jest mi v pravdě Kovanský. S listem svým, bude-li v něm toliko o Keltech jednati, nezpůsobí mi mnoho radostí. Do čeho se on nepouští. Mohl by nám arci jinou cestou více prospěti, ale těší-li ho Keltové, přejme mu je, nejsouce pouhým soběckým smyslem nadšeni.

Úbohý Šafařík, pakli mu choť umře. Tak stíhá ty ubohé Čechy vždy všeliké neštěstí.

Co mi o Hronce píšete, musí věc ta arci strašná býti, když tak i vámi hnula. Co mi o Palackém píšete, nevím, jestli mne to čtoucího více bolelo či mrzelo. Ať jen nechá ty věci bez podotknutí, nechci také, by kdo jiný, kdo mne miluje, co zde činil. Ani slova nebuď proti tomu psáno. Nechci, by kdo spor kterýkoli proti svému přesvědčení zastával. Vám děkuji srdečně

za vaše účastenství na věci té, a však nemyslete, že mne takové paškvily rmoutí. Nečetl jsem jich a nebudu je čísti, to vám svatě slibuji. — Odpovědi Palackého zapotřebí nemám, zvláště an je jen z ohledu toho dáti slibuje, že se z přátelského přenáhlení „Slovo o kritice“ napsalo. Artikul tak obšírný se z rukávu nevytřese, a já jsem se nejednou vyspal, než „slovo“ to vypracováno a přepsáno bylo; pročež jsem se také nepřenáhlil, a i dnes bych tak byl psal, jako tenkráte. Já vidím již, že se pro nynější svět literný, jakový u nás jest, nehodím, a pročež nebudu pro tisk již ani slova psáti od dnešního dne. Že slovo své držeti umím, jste i vy, ba i moji nepřátelé přesvědčeni. — Mé úřední postavení nedovoluje půtky a šrůtky se spanilomyslným Slováčkem a útlocitým Moravanem. Nemají-li mé ubohé kvítečky v Kytce pokoje, což medle se může psáti, co by za psaní stálo, a před zákeřníky obstálo? Bez toho, co jsem posud činil, činil jsem s pouhou obětí. Když moje rodina večer dávno spala, i když ještě ráno odpočívala, sedal jsem v mém pokojíčku, brzo úřední věci, brzo co jiného pracuje. Nač to? — S úřední prací budu vždy brzo, aspoň bez přílišného namáhání hotov, ostatní čas radši mé rodině, přátelstvu a čtení mne zajímajících knih obětovati budu. Psáti? — Ať píše kdo jiný, ztraceno mou osobou není ničeho. Slovem, co jsem psal, to jsem psal. Více ani řádky.

Úřední práce mi zde roste pod rukama, kdy hotov budu, to ví Bůh. Kdo tu práci sám nepodnikal, nemá ani ponětí o její ohromnosti. Skončiti-li mi ji Bůh dá, tedy něco jsem vyvedl, co ještě žádný úředník nevykonal.

Gub. rada Hasner mi píše, že se v Praze pověst roztrousila o mém povýšení za lenního probošta (Lehenprobst) do Rakous. Ptá se mne, jestli jsem co pro věc tu učinil. Pověst ta jest pouhý dým, nebo zásluhy mé úřední nejsou takové, aby mi již takový úřad svěřen byl. Mát lenní probošt důstojnost gubernialního rady, a však bych já i v menší důstojnosti rád do Vídně v úřad vstoupil, ač by se mi od vás jen s pláčem loučiti bylo. — Byla by však ta věc i pro mne i pro vás prospěšná, a kdo ví, zdali bysme se brzo nesešli. Hlavní mé snažení by bylo, v okresu co nejmožněji úzkém se pohybovati.

Můj život zdejší — pakli zpomínání na mé drahé v Praze mi trpké není — v skutku velmi příjemný jest, a já tak dobře vyhlížím, a tak veselý i zdravý jsem, jak jsem ještě nikdy nebyl.

Polibte za mne svou mi drahou rodinu a pište opět brzy vašemu vás srdečně líbajícímu

Chmelenskému.

15. září 1837.

Odpovědi vaší, můj zlatý Chmelenský! nemoha se dočkati, musímť opět sám psáti. Tedy pokračování především o recensentství — o té kluzké dráze, na kterou jste vy rovně jako já s nehrubě dobrým prospěchem se byl pustil. Slyšte! Váš článek o kritice bylo opět štouchnutí do vosího hnízda — nalézajícího se v liliové ulici. Zde jste na věky své celé štěstí pokazil a všecku přízeň zmrhal. *Starý* vos, jak se dosléchám, byl celý běsem posedlý, naříkal na vaši neupřímnost, a nemůže vám na jmeno přijíti — ač prý se domnívá, že já jsem hlavně vás k výpadu tomu ponukl. Tedy předce zase aspoň zásvit naděje k dobré vůli. Tutéž vedl sobě i u Šafaříka, jak mi od něho potom pověděno, a doložil mezi jiným: nedá-li, prý, nám závist (oho!) o „Květech“ chvalně se zmiňovati, tedy si vyžádá, abychom s potupami doma zůstali. Zde máte předpis, dle něhož se chovati třeba, v Rusích by to jmenovali ukaz. Potkali jsme se tu ondyno se starým na hradbách, ale šli jsme okolo sebe, jako by jsme se byli jak živi neznali.

Včera odejel odtud Kovanský. Jsa posledně u mne po mnohém okorování sdělil mně ten úmysl svůj, že v listop. též se bude o prof. hlásiti a konkurs dělati. Byloť a jest posud mi to nemálo divno — farář, mající 140 korcův polí, štolu etc. etc. a to by vše dal za 600 zl.? Věc tato jest mi trochu ještě nová, a musím dříve k ní přivyknouti, než souditi počnu. Přichází mi to v rozličném způsobu a vidu, husarskému palaši však to není nepodobné — jest tu ostří, jest tu i zadní tupá strana, a jest tu i u prostřed dobrá ocel, přes kterou Vávrům těžko přeskočiti. Což medle vy tomu říkáte?

S tiskem „Kytky,“ jak jsem již podotknul, trochu počkati musíme, až se ještě něco sejde. Větší díl vašich písní se mi líbí, P. jsou ovšem špatné a M. projdou. Pomalu i já ze sebe vynutím anebo jako z holého citronu vymačkám, ač to bude dosti malé a jen tak pro jmeno čili pro rozmnožení jmen. Šp. vtipný ponavrhnul, by se též Slováci pozvali!! —

Mezi psaním přichází mi zrovna váš milý list, z něhož nahlížím, že jste můj poslední dnes týden odeslaný ještě neobdržel. Oč jsem v něm žádal stranu Fišera, nezapomeňte, a co nejdříve v tom se mi laskavě propůjčte. V čem se mi nabízíte z ohledu Šlossera, ovšem platno bude, a jsem z toho povděčen. Já kněžně co nejdříve psáti budu, jen vy mi cestu u Fišera připravte. Co, jak a kam psáti, zůstavuji cele vašemu rozsudku a opatrnosti, i mám za to, že dobře bude.

Hostů — jedoucích skrze Prahu, učených i neučených tu dosti, přírodozpytci též se již scházejí, ale mnoho — mnoho prý jich zůstane doma v Němcích za pecí. Purkyně též tu. Za to

Palacký opět odejel do Sas, příští týden však se zase vrátí a začne Musejník. Z jeho sbírek a nálezkův římských jsem ještě ani řádku neviděl, ano o všem tom skoro nic s ním posavad nemluvil.

Šafařík jest u velikých trampotách a mrzutosti. Jest to ale kousek, žeby člověk z kůže vyskočiti mohl. Co on v letošním prvním svazku učenosti vynaložil na vysvětlení slovanských *run* v Bamberku t. Černoboga, a zatím jsou to ne *runy* ale *kury*. Kollara i s jeho Minou nehezky napálili. Jistý cestující Slovan tu věc na místě tam znovu vyšetřoval — nu což to jest? Stojí tam před kostelem dva lvíci starodávního tesu pro ozdobu, jakých prý i jinde v Němcích dosti, a ledakdes v zahradách, a do jednoho vryl kdosi před mnoho lety, zvěčniti se chtěje, jakýsi „Nomina stultorum“ své jmeno, které se čte (I chybí) OHAN (O . . .), ostatní věkem již v písčitém kamenu tom vyhlazeno. Nu a tu to máte, na tomto bezbožném Johanovi jaká soustava dala se vystavěti. Může-liž kdo skepticism v těch a takových věcech, ku kterému já se z většího dílu hlásím, za zlé pokládati?

Můj chlapík často na pana „kmotla“ zpomínává, hádáváme se spolu, že ho více nepozná: a on vždy: oč že poznám! Od mých ode všech poručení, já pak vás srdečně líbám, dychtiv po brzké odpovědi.

Váš

Ladislav.

Jaké jsou to novotiny
Místo palach — rákosiny.

J. G. Marek.

V Kroměříži dne 26. září 1837.

Váš list, můj rozmilý Čelakovský, jejžto jste 15. září psal, mi takových věcí donesl, že v skutku nevím, jsem-li chlapec nebo holka. — Kovanský chce dělati konkurs? — To je mi trochu rohaté. Snad vám předce řekl, proč mu 600 jest sumou větší, než-li 1500? — Já myslím, že pohnútka bude ta, aby se ustavičným mrzutostem s mým starým pánem vyhnul. A druhá, třetí, — kdož to ví. Mně jen to jest divno, že se ku konkursu hlásiti chce, věda, že i vy se hlásiti budete. — Když byl konkurs poprvé vypsán, tenkráte jsem byl ještě sekretářem, a teď se vám vyznávám, že, kdybyste vy byl konkurs byl nedělal, já bych se byl hlásil. K 600 zl., jež profesura česká vynáší, byl bych si byl druhých 600 zl. skrz agentství právnické,

i úředníkům císařským nezabraňované, snadno vydělal. Ale Vy jste se hlásil, a já na to vice ani nezpomněl. Vy jen konkurs dělejte, vám buď neuškodí *žádný* — anebo každý. Věřte mi, můj věrný příteli, že já se v Praze ani více nepoznám, a že bych byl rád, kdyby pověst, že se tam neb onam do Vídně dostanu, poněkud pravdivá byla. Třeba za dvorského koncipistu, ač bych z počátku po tenku pískati musil, bych rád tam šel. — Inu, pan Bůh nejlépe ví, co mi prospěje, a to dá.

K nesnázím Šafaříka jsem se srdečně smáti musil. I učenému se někdy noha podvrtne. Kdyby to jen Šafařík nebyl.

Že Ladislávek Váš pana kmotla pozná, sam pochybuji. Předně: Pan kmotl bude o 6 měsíců starší, jest trochu silnější, má zdravější barvu a plnější tváře. To mu musíte říci. Mně zde v Moravě velmi svědčí, ale teprva nyní, z počátku mi zdejší voda, kteroužto s vínem píti navykati jsem musil, nedobře k duhu šla. Já byl zvyklý dvě i tři skleničky piva v Praze píti, a zde jsem tak nechati musil, nebo pivo zdejší a vůbec v celé Moravě jest pod kritikou.

Co mi o *starém* vosu píšete, není mi divno, že však na neupřímnost naříká, to mi jest opět rohaté. Ať jen si rozpočte, co jsem za tolik let, co ještě dva dny, než jsem letos z Prahy odjel, pro něho učinil. — Ale nechme toho, může-li on mne oželiti, já mohu jistě jeho. Na mladého vosu jsem již dávno měl tak malou choutku, a jen tak, jak se stalo, sáhlo to až do živého. — Dost o takových ničemnostech a věcech mne nehodných.

Výslechy s Hanáky jsem již dokončil, a jsem rád; nebo již bych si byl pomalu jich nehezký akcent navyknul. Česky mluviti zde bez toho není příležitosti, nebo zde všecko vychování i nejmenších dětí jest německy. Kázaní jsou zde každý svátek dvé, jedno německé a jedno české. Děkan zdejší, rodilý Slezák, muž velmi vzdělaný, jest výborný český kazatel, jehož řeči rád poslouchám. S ním u večer v kasinu denně whist hrávám. Uvidím rád, jak se v Chrlicích česky mluví. Vy byste se byl jistě smál, slyše mne hanácky mluvit. To mi ale mnoho lásky u Hanáků získalo, a jen té veliké důvěře jejich má kníže co děkovati, že jsem tolik pro arcibiskupství vydobyl a do pořádku uvedl.

Hodina pošty bije a já musím končit. Chtěl jsem list ten až v Chrlicích dokončit, že však v dnešním listu mé choti dosti místa i pro ten list se nachází, dostaváte jej o poštu dříve. Jsem váš jako vždy

Chmelenský.

(Chmelenský Čelakovskému).

V Kroměříži 19. října 1837.

Vy nevíte ani, přemilý Čelakovský! co mi rozkoše svým pilným dopisováním působíte. Každá pošta jest mi andělem, nesoucím mi pozdravení přátel mých ze všech nejmilejší. Poštovský musí v pravdě toho mínění býti, že si s milenkou jakousi dopisuji, proto že můj gardista, jak mile pošta přijede, tak dlouho mu z krku nejde, pokud jej, a sice hned prvního neodbude.

Kněžně Kinské, mám za to, abyste stran bibliotekářství hned psal. Dopátrati se v Praze snadno cesty, kterou se jí list do rukou bezpečně dodá. Do prosince čekati jest dlouho. V tu dobu budu již v Praze, a pak uvidíme, co se dá skrze Schlossera dělati. Dráha musí býti do toho času aspoň ražena.

Vaše přátely i nepřátely znám já dobře, a se vším co jste mi psal, snáším se cele.

Hlavně potřebí, abyste mluvil s kněžnou, a možná-li poručníkem její rodiny, hrabětem Schönbornem. — Pište mi jen vždy co obmýšlíte, a jestli a co bych činiti mohl. Znáte mne.

Za obstarání Kytky srdečně děkuji. Jen když bude obstojná. Na zvláštní věci není pomysliti při našem nynějším stavu. Čvrtá strofa hanácké písně se bude muset opraviti, ješto Hanáci *pšenici* žito, a *žito* rýž nazývají. Snad takto:

Nač se starat o své pole,
Starost zbytečný je kříž,
Zaseju-li oves v role,
Sklízím žito nebo rýž.

Když jsem, stěhuje se do Chrlic, své papíry přebíral, nalezl jsem ještě jednu píseň, kterou jsem již dávno hledal, a však sepisuje písně pro Kytku, nijak naleznouti nemohl. Zde jest:

1.

Pěkně na chodníček
Zářil mi měsíček,
Když jsem šel za mou milou.
Na chaloupku svítil,
Jako by byl cítil
Blaženost a lásku mou.

2.

Kradu se k okenku,
Klepu na milenku —
Aj co mi neodvírá? —
Strachy tváře blednou —
Klepu ještě jednou,
Strachy duše umírá.

3.

Oči, oči černé,
Což jste vy nevěrné!
Mne jste aspoň sklamaly;
Že mne i jiného
Jste do háje svého
V jednu dobu lákaly.

4.

Smutně domů kráčím,
Slzou chodník máčím,
Měsíc naň víc vesvítí;
Svítí jen do háje
Na hrob mého ráje,
Můj žel více necítí.

Nemáte-li dost — můžete snad tuto píseň někam vlepit. Takových písní, jako vaše „Dva přípitky“ kdyby bylo as tucet. Jest to v pravdě píseň v pravém smyslu toho slova.

Inu jen když některé písně pěkné budou; aspoň se dočkala Kytka tří ročníků. Do třetice všeho dobrého.

Nemohu se dočkati dne, kdežto Prahu uvidím a své přátele obejmu, avšak vím dobře, že kdyby ty, jež miluji, s sebou vziti mohl, s celou duší město bych rád opustil, kde se mým přátelům a mně tolik příkoří stalo. O žeť všude tolik podlých duší.

Já jsem aspoň v Moravě mnohem šťastnější, než jsem se býti domníval, a to snad jen proto, že zde o literních tretkách a pletkách ničeho neslyším. Věřte mi a uvidíte to, že Morava na mne a můj budoucí život velice působila; stal jsem se praktičtějším a to v nynějším soběckém životě za mnoho stojí. — Vloudí se mi arci mnohá slza v oči, a však dá Bůh, že i ta vyprahne: dobře, že papír dochází.

S celým srdcem váš a vaší mně drahé rodiny

Chmelenský.

---

26. října 1837.

Zvířata ve zvěřinci bývají nepokojná, a sem tam ve své kleci přecházejí, když čas krmení jejich se přibližuje. Tak i já po několik dní, tušení maje, že již by list od vás, můj předrahý! měl přijíti, ovšem ne před krmením, ale po obědě mezi 1 a 2. hodinou — kdežto listař obyčejně přicházívá — sem tam po pokojíku jsem přechodil, až včera jeho se dočekal. Teď se zdá, že bych zase tím dopisovatelským proudem, po němžto jsem se druhdy ponášel, pustiti se mohl; neboť od mnoha let, jak víte, jsem všemu dopisování téměř byl odvykl. Chuť ta se snadno dá, jen když jest **komu** psáti, totiž tomu, při kom jest srdce naše.

A nyní především o mých věcech, v nichž vy tak srdečně podíl máte. Od mého posledního listu mnoho jsem se dověděl — ač nebrubě potěšitelného, přec zajímavého — dověděl i to, že jak dříve moji nepřátelé o mne hráli, tak také i jeden či dva z těch nyní hrají, jež jsem, ne-li za vroucí, aspoň za snesitelné přátely považoval. Zde o tom trochu šíře psáti musím. Náš **pán** (pane!), jenž jako voda každou skulinku najíti a jí prokloužnouti umí, vyptával aneb spíše vyzvědal při posledním sejití se našem ze mne ledacos z ohledu Kinského, a když jsem mu otevřeně řekl, že mi nic jiného nyní nezbývá, leč vší mocí ucházeti se o to, co mi nebožtíkem knížetem připověděno, prohlásil se bez obalu v ten přátelský smysl, žeby to nerad viděl, by se mi bibliotekářství dostalo, a to tím spíše, ježto již od hraběte Schönborna má písemní přípověď, že toto místo pro

Š— jest zachováno. Co jsem já mu řekl, snadno se domyslíte. Kdyby jinak byly losy mé padly, i ját bych z toho srdce, jako sobě samému, místa toho přál Š—; nyní však on poněkud aspoň má své zachystáníčko, já pak docela žádného, i když by mi za zlé mohl položiti, že dříve na svou rodinu mysliti jsem přinucen. Zdá se mi, že i F. ni teplé ni chladné řeči, o kterých jsem se vám již předešle zmínil, s tímto pánovým podtají kucením nějak souvisí. Po této rozprávce já se déle již nerozmýšlel a minulý týden ihned své listy k hraběti Schönbornovi, a kněžně napsal a poštou jeden do Kostelce, druhý do Chocně odeslal. Obě tato místa, kde se panstva nyní zdržují, jsou v sousedstvu, a tudy myslím, že věc ta tam venku od poručnictva můž snáze umluvena a určena býti. Ovšem jest nyní čekati, až se do Prahy vrátí; pak opět tam i tu oustně prosby své opakovati budu. Do té doby bez toho nic se nerozhodne, a do té doby již i vy u nás budete.

Dále — jakáž to politika toho slavného politika byla ve Vídni! Když byl u ministra Kolovrata, tento mu prý řekl (a tak P. sám mi vyznal), že nedostane-li se mi profesury, má pro mne skriptorství u zdejší biblioteky zachováno býti. Načež on mu: Exc.! es ist uns nicht um den Čelakovský zu thun (arci, ten může hladem pojíti), sondern dass die Kanzel von einem tüchtigen Manne besetzt werde, wie keiner der Mitkompetenten ist.

A na to teprv ministr se prohlásil, že mu na tom záleženo, by kathedra ta řádným profesorem byla osazena, a když tedy více schopných k tomu jest mužů, aby byl konkurs znovu vypsán. Tyto věci mi vypravoval bibliotékář Šp., vrátivší se minulý týden z Černikovic, kde s radou E. mnoho o té věci mluvil. Ostatně prý myslí týž E., že není vše ztraceno, a že nechybím, budu-li opět konkurrovati. Toto jednání P— a tyto okolčnosti mne za několik dní velice znepokojily a v truchlomyslnost pohřížily, ješto jsem se toho nikdy od něho nenadál.

Konkurrenti nastávající, o nichž zde onde se prosléchá, nebudou ani o mák lepší nežli byli před tím. Stalo-liby se tedy, že by se opět stranu mne — jakož předzvídati lze — hlasové dělili, nic není přirozenějšího, než že by k vyhovění oběma stranám na V. padlo, a v ohledu tom, jsa při tom i kněz, jest mi nanejvýš nebezpečen, a dosažení cíle zaměřeného téměř nemožné by mi činil. Já se mu o to domlouvati nechci a nemohu, ale stane-li se tak, po shodě mezi náma veta. Ano my sami se škrtíme, zasluhu jeme-liž, by nas kdo litoval v stavu našem? Třetí prázdné skriptorství nyní právě se dosadilo, obdržel je Glaser; teď v bibliotece hnedle kusa Čecha nebude — a ba již není.

Vaše mi nově přislaná báseň jak pak se má nadepsati? Z ohledu písní vašich rádbych se z ohledu některých strof s vámi poradil, pročež s tiskem nepospícháme. Něco však již vysazeno při svém příjezdu najdete; bez toho za 14 dní pak práce ta se může vykonati. Obálka se již tiskne. Purkyně se se Špinkou trochu neshodl, chtěje u něho dáti tisknouti Torquata.

Líbá vás srdečně váš

Ladislav.

(Chmelenský Čelakovskému.)

V Kroměříži dne 31. října 1837.

Zoufal by člověk nad světem; nevím však více-li ze zlosti, či z litosti. Já se sobě zdál, přečta váš poslední list od 26. října, můj jediný Čelakovský! tak malý a téměř tak zdrcen, že se mi vidělo lépe, abychom toho světa, nad nímž nám zoufati jest, ani byli nepoznali.

Věděl! já již dávno, že vy mezi Čechy málo přátel máte, avšak takové zabíjení, jaké nyní pozoruji, o tom se mi ani v nejsmutnější noci nesnilo. Dobře, že té duše zabíjeti nemohou, a tak žijeme, a bohdá vzdor našim nepřátelům živi budeme.

Konkurs musíte dělati. Jak jsem vám již psal; vám buď žádný, buď každý ublíží. Kdo ví jak se ta věc smele. Pověst, že by já do Vídně se dostal, ještě zcela neumlkla. Dosléchám se, že chtí lenního probošta — muže as 75 let starého — do pensí dáti, kdo ví nebudu-li právě v pravý čas ve Vídni. Budu-li ve Vídni, může se to jen dvojím způsobem státi; buď budu u vlády zemské, jelikož lenní probošt jest k ní co referent v manských věcech přivtělen, aneb budu u dvorské kanceláře. Obojí může k prospěchu býti. — O to buďte jist, že vždy a v každé i té nejsmutnější době ve mně přítele nezměněného shledáte, a že spíše na sesutí světa než na nevěru mou věřiti můžete.

Dobře jste učinil, že jste hned do Kostelce a Chocně psal. Místo to vám náleží před Bohem i před světem. Jest povinností to jen, když se vám to dá, co byste již dávno byl měl, kdyby smrt jináče byla nepodřízla nit štěstí vašeho.

Že by F. a P. v jakémsi srozumění byli, pochybuji. F. jest vždy, jako jste jej teď seznal, nic nežli sluha pána svého, pokud se věc jeho vlastní kůže netýká. Jemu bude jedno, kdokoliv se jeho pánům zalíbí. Neopomeňte hned, jak mile se oba vrátí, hned se k nim s oustní prosbou obrátiti.

Odpověď na list tento pište mi do Výškova (nach Wischau in Mähren), ježto se tam nějaký čas zdržovati budu.

Co se Kytky týče — nečekejte s tiskem až do mého příchodu, neboť se obávám, že s tíží před polovicí prosince přijdu; a pak bych se nerad hned zas do oprav literních pustil, jelikož mne hned úřední práce zajmou a má rodina též právem některé hodiny ode mne žádati bude.

Kytka se může tím spíše tisknouti, protože první archy bez toho jsou práce cizé, a poputnice až konec činí. Je-li co v poputnicích k opravení, opravte co můžete sám, a kde nechcete neb nemůžete, pište mi do Výškova; opis těch písní mám bez toho u sebe, a tak se to dá snad krátce dělat. A ostatně, což na tom záleženo, pakli co z mých věcí nedokonalého na světlo vyjde. Já jsem již s literním světem součtoval, a nežádám ani paprslečku ze zářivého věnce slávy. Rád bych byl velice, kdyby Kytka do polovice listopadu vyšla; ať jest potom jaká chce, a že vy mi v tom pomůžete, jsem ubezpečen, třeba práce poněkud krušná byla; jedná se zde o moje slovo, a to jsem nikdy nezrušil, a pak, jak jsem psal, vynechte co se vám líbí, a pakli máte dost více prací cizích, vynechte zcela moje chybné práce a dejte jen ty tisknout, které jsou obstojné. — Titul k poslední písni ani sám nevím. Nenapadne-li Vám žádný jiný, napište: Chodníček lásky. Já jiný nevím. Vůbec se mi vždy s titulem mých písní zle dařívá.

A nyní vzhůru s duchem i duší vaší — vy nesmíte se v truchlomyslnost pohřížiti, a sice právě proto, že tak málo přátel máte. Vaše neštěstí vás právě musí zdvihati. Vám Němci vždy více přáli, než Čechové.

Vinařický mi psal; zde vám jeho dopis přikládám s žádostí, abyste mi jej schoval. Psal jsem mu, že mně to velmi divno bylo, že se on k profesuře hlásí, vám že ani on ani kdo jiný, aneb každý uškoditi může, a že doufám, že on první bude, který vám štěstí přáti bude, pakli se vám to dostane, co vám náleží, že vás posud za jediného mám, který na kathedře české seděti má, a že si nemohu posud ani jiného mysliti, ač že po vás bych jej nejradši na kathedře viděl, rozumí se, pakli se to s velikou obětí jeho nestává. — Nuže s Bohem! můj drahý a pište hned vašemu

Chmelenskému.

(Chmelenský Čelakovskému.)

Ve Výškově, 18. listopadu 1837.

V dobu tu, v které tento můj list čísti budete, již jste, můj milovaný Čelakovský! konkurs přestál, a já velice toužebně na váš list o něm jednající čekám.

Že jsem vám hned na list váš poslední neodpověděl, toho příčina vězí v tom, že jsem po dnešní den stálého bytu nikde neměl. Toulal jsem se po lesích, obědval pod širým nebem, vždy jen studená jídla před sebou maje, a nocoval v bytech myslivců větším dílem též v lesích. Polovice této krušné práce první jest odbyta, a druhá již tím jest méně obtížna, že z bližších lesů Výškovských aspoň každý večer do Výškova přijedu. Za týden jest zas cele dobře.

Váš list mne velmi zarmoutil, avšak nemůže to jináče býti. Psal jste jej poněkud rozhorlen, a já vím, že když já výlevy hněvu vašeho spravedlivého cítil, vy již s myslí pokojnější běh věcí vám hrozících, avšak toliko vám hrozících, nikoli ničících pozoroval. váš celý život jest jeden boj, tolik šarvátek jste statně odbyl, dá Bůh, že i to přemůžete, a pokoj musí ještě nastati.

V týdnu měsíce prosince od 10. až k 16. téhož měsíce se jistě bohdá veseleji obejmeme; avšak i pláče vaše nebudou mi nepříjemné. Že Vás co nejsrdečněji miluji, tuším to že víte, vím, že jsem váš nejstarší přítel.

Píšete, že můj poslední list na vás tolik působil, že vás tolikou hořkostí a zas tolikou sladkostí oblil. Co jsem psal, již sám nevím, neboť já hned po přečtení vašeho listu odpovídal; tolik si však pamatuji, že jsem jej v rozhorlení psal, a že jsem spolu s ním můj kšaft literarní onomu papíru svěřil.

Já mám za to, že proto ten list tolik na vás oučinkoval, že byl psán — slzami.

Odpověď na váš list od 5. listopadu psáti nemohu; já nejsem v stavu, jej ještě jednou čísti, a kdybych i byl, odpověď naň by archy obnášela.

Šafaříka by mi skoro líto bylo; za tolik práce, za tolik obětí tak málo uznání. Svět jest nevděčný. Jak pravdivá jsou slova básníkova: Beatus ille, qui rura paterna atd. Ať Kollar píše co chce, já ničeho takových pletek soběckého ducha čísti nebudu. Proto mi Šafaříka líto není, a spíše těch, kteří se ho dotýkají. On studoval tolik let, on takovou učeností nadaný muž, zdaliž ten, jenž jej opravovat chce, méně učený a výborný býti smí; aj to tuším! snadno se rozhodne. Že i on chybě jest podroben, kdož to zapírá, ale buďme prozřetelní, vidíce při něm tolik dokonalostí.

Já vás a vaši rodinu srdečně líbám, a snažně žádám, byste mi hned odpověděl. Já ve Výškově pobudu až do konce tohoto měsíce.

Kočár čeká — musím do lesa. S Bohem, můj předrahý, vás vobjímá váš

Chmelenský.

(Chmelenský Čelakovskému.)

Ve Výškově 25. listopadu 1837.

Jsou listy, jichžto spatření mne vždy jakousi ouzkostí svírá, jež otevra nečítám hned po prvé, ale jen probíhám. Mezi listy ty náleží jen dva, totiž ty, jež mi moje Luisa, a jež mi vy, můj nejdražší příteli! posíláte. Jak velice se bojíme o to, co tak vroucně milujeme, čeho stav nepříjemný nás děsí, a čeho ztráta by nás nešťastnými učinila.

Tentokráte váš list od 20. listopadu hrál jakousi bujnou veselostí, která mému srdci nejvítanější lahůdkou byla. Takové listy pište mně častěji, takový list jako tento byl mi dnes zvláště milý — proto že mne gubernium opustilo. Považte si — na mou nesnázi směšnou pohledna — čtvrtý měsíc již čekám na 400 zl., které mi z komerálních důchodů sem poslány býti mají a potud ani zmínky. I píši sekretářovi Kalinovi, aby, nebude-li jinak, peníze od žida vypůjčil a mně poslal. Není mi sice tak zle, abych si pomoci nemohl, ale taková váhavost i na můj opětný doléhavý dopis k vládě musila by i toho se tknouti, který bílou krev v těle má. Kdybych já nebyl flegmatista — to by byla pěkná mela.

Vaše zprávy o konkursu mne velmi těšily, ale jmena konkurrentů jste mohl předce určitěji udati. Ty ptáky i ta zvířata znám všecky a je to hrozné, jak se to pěkně rýmuje, já však za to měl, že se jich více hlásiti bude. Tedy je vás jen 10? V Moravě se hlásil *jediný* stoupiv rytířsky v souboj. Onen z rytířů Boskovických, jmenem Všembera. Není to malum omen toto nomen? Aby on potom všem nevzal to, po čemž se všecko shání?

Otázky konkursu stály za odpověď. Dobře, že jste byl u nejvyššího purkrabí. Jen s vámi ven do světa — tak to dobře. Muži jednat sluší.

Mrzí mne to, že Špinka s Kytkou tak váhá. Věc tak malá, která po dva roky vždy v 8 dnech skončena byla. Možno-li popožeňte tu věc, nerad bych byl, aby se teprva v mé přítomnosti dokončila. Vůbec mi jest divno, že na dva mé listy žádné odpovědi od něho nemám.

Pošlete mi to, co vytištěno, totiž ten půlarch do Kroměříže, kde se dojista až do 7. prosince zdržím. Ve Výškově pobudu již jen asi 5 dní.

Palacký mi poslal tištěný list — již jste jej snad také četl, jeť to poslední arch tušim časopisu musejního. Zajímavý jest vlaskými zprávami velice, a díl jsem již znal z jeho listu, jejž mi z Terstu poslal. Konec listu toho jest vámi přilákán; ještě jste mi jednou psal, že se Palacký na vaši domluvu vyjádřil, že k libozvučným hlasům Hronky též některé své přiloží. Psal jsem mu již odpověď.

Brzy se již spatříme a obejmem, zatím vemte nejsrdečnější políbení od

vašeho

Chmelenského.

(Chmelenský Čelakovskému.)

V Olomúci 13. dubna 1838.

Můj přemilý!

Jaké se změny asi zas udají za tu velikou chvíli, než se opět obejmeme? — Již opět stojím zde sám — v cizině — ač předce veseleji než v loni; neboť naše naděje opět zkvítají — ovoce-li se žádaného dočkám, snad vás již letošní rok poučí — a já nyní již na poli známém, a přízní všeobecnou podporován i s větší chutí se zde pohybuji, nežli lonského roku, kdežto se mi z počátku roku břemena překážek v cestu metala.

Zde jsem opět — Němcem, ne sice podle srdce — jakž by to se poněmčiti mohlo, ale podle jazyka. Já se nyní vždy na každou velkou hostinu těším; kdo mne zná, ví jistě, že ne pro její jídla a nápoje, alebrž proto, že toho dne všecko, co zde k honoratiorům se počítá, pozváno jest, a pak že aspoň při jednom stole — k němuž si obyčejně sami Čechové sedají — česky se hovoří.

Já zde čtu moravský časopis: „Moravii“, která aspoň dle své tendencí jmena toho více hodna jest, nežli „Bohemia.“ V 13. čísle počíná artikul o moravských Slovanech jaksi z hlubokosti mé těžkosti — jsem dychtiv, jak věc tu pan Maňak provede.

Co slyšíte o profesuře? Pište mi hned. Já píši právě list Hasnerovi o tom, který zítra na poštu odpravím. I Güntherovi chystám psaní, a první dny budoucího týdne je odeslati hodlám.

Mně se zde dobře vede, a cesta moje náleží k oněm, kde jsem velmi pohodlně se měl. Počasí bylo krásné ano i noci teplé. Již v 8 hodin v zelený čtvrtek jsem sem dorazil.

Vy se asi hodně tumlujete s bibliothekou; aspoň hned

celé bibliotheky a každého díla tíži, čili cenu uvážíte aspoň materialně.

Klicpera se bude ženiti, a sice s jednou dcerou pekaře, děvčetem sotva dvacítiletým. Lidé mu to za zlé pokládají, i nu: Lob und Tadel muss ja sein. Já nemoha chváliti a nechtě haněti, radši mlčím. — Chmela překládá pilně Flora.

Teď jest jaro; abyste nestal se prosaickým, pěstujte kvítí aspoň pro mou Kytku.

Líbaje vás i vaši rodinu jsem

váš starý

Chmelenský.

Pozdravujte všech známých a přátel upřímně.

---

1. máje 1838.

Můj drahý Chmelenský!

List váš první dříve mne překvapil, než jsem se ho nadál, ale za to nyní tím déle druhého listu od vás trochu nedočkavě očekávám. Snad již mezi tím, co tento se odesílá, jest na cestě.

Ovšem byl předešlý můj list i krátký i hubený, ješto se mi na ten čas vší formy i materie k lepšímu nedostávalo; ale za to snad vy tím více nyní obojí jste opatřen, a co nad oplátku učiníte, budete míti u mne schováno k vydatnějším časům. Co Gen. s věcmi dělá, nevím; jenom to vím, že přede včírem vše bylo ještě u něho, a k vyššímu místu žádné předložení posud se nepodalo. Byloť tedy ono opětné a opětné napomenutí málo platno, a snad tím více ku většímu pohodlí jej ponouklo, jinak-li jak se domýšlím, liška ta jakési tajné skoky nečiní. Toť byste byl musil dlouho na to vyvaření čekati. A však i když to dnes neb zítra dále přijde, nevím, jak bych se co jistého o tom dověděl, leč jedině skrze vás, anebo náhoda-li sic něco mi k uším donese.

Hlavní mi zaměstnání nyní bibliotheka. Zítra to již půjde do třetího pokoje, a do polovice t. m. doufám býti hotov. Při tom seznamuji se aspoň s kabáty těch chlapíků, jež komandovati budu. Druhá práce bude, dálbůh, dívati se co mají na čele psáno; nejveselejší pak bude do vnitřka se jim podívati, a k nim anatomický nůž přiložiti. Zatím bedny tento týden odvážejí se do hibernácké ulice; nebo kněžna se stěhuje do zahrady a později ven na panství. Od zemského soudu též rozhodnutí ještě nepřišlo. Má hraběcí učednice též dnes odjíždí

z Prahy. S jakou chutí a ochotností zvláště tento poslední čas se měla k češtině — milo mi na to pomněti. V theoretické části za ty nesplna tři měsíce ku podivu daleko to přivedla. Nyní jen zásob jí třeba, a v těch ona pomalu i venku sama bude nepochybně prospívati, ješto přirozeného daru jí nechybí. Bych z ní srdcem i jazykem hodnou Češku vyvésti mohl, bylo by mi velice potěšitedlno. Uvidíme, jak dále se to bude dělati. O koníku ohlavi opatřeném, jejž jste k G. vypravil, jsem se již v předešlém listu zmínil. Nyní ještě to podotknouti musím, že běhal tu onde po Praze, až se k slavnému Illyro-mikrologu dostal, který ho prý portretoval a do své konírny u Házů (snad oslárny?) zavřel, to jest, bez podobenství řečeno, dá prý jej přitisknouti k dokonávanému právě třetímu svazku. Proč a nač? to nevím. Relata refero.

Ač již nastává Máj a tedy i jaro, však o básnickém nějakém rozpoložení není ani pomyšlení, a mohu cele to o sobě říci, co v listu jednom Göthe praví o sobě: Mir ist es jetzt so zu Muthe, als wenn ich nie ein Gedicht gemacht hätte, oder machen würde. Lad ten, jehož k tomu potřebí, se docela u mne vytratil, aniž ho snažím se více obnoviti.

Lepšího však bez ohně toho prvotního sotva bych co vyvedl, než mi posud možné bylo, a špatnější básně tvořiti nechci. Ten živel básníkův mimo to, jasný a otevřený svět před ním a vůkol něho, jest pro mne ztracen, a snad na vždy; okolnosti posledních let a ještě více lidé donutili mne více a více v sebe samého vstupovati a obmezovati se, který stav nikdy duchu básnícímu ani přiměřen ani přízniv býti nemůže. Za to ale není na odpor všelikému skoumání a obhlížení se na poli vědeckém, a vykonám-li ještě co za dnů svých, bude to nepochybně v oboru tomto. Od choti mé s pěkným poručením přání všeho dobrého. Váš

Ladislav.

(Chmelenský Čelakovskému.)

5. máje 1838.

Saprmente! co je to? — Píšete mi, můj milovaný kmotříčku! že jste mi již jednou psal — a já od vás, kromě listu vašeho dnešního (od 1. máje) ani řádky neobdržel. A poc tausend saprmente! co je to? — Píšete mi cosi o slavném *Illyro-mikrologu*, který mého koníka ohlavím opatřeného a k G. vypraveného portretoval a do své konírny u Házů zavřel. — Doufám, že to pouhý váš žert, nebo nelze mi se toho ani ve snách domysliti, aby se moje přátelské listy, zvláště kde šprým patrnou převahu má, tak nadužívaly. K čemu, a nač má sloužiti

takové slovo, jež často jen proto píšeme, aby se papír vyplnil, když již nic zajímavého psáti nevíme. Totě by byla hrozná muka býti vlastencem a spisovatelem, když by člověk ani slovo napsat a promluvit nesměl, aby to hned do tiskáren se nedostalo. Čím však dál přemejšlím, tím více vidím, že to jen žert, pouhý žert jest. A tedy o tom ani slova více.

Že se vaše věci se strany profesury tak špatně hýbají, mrzí mne velice. I nu — zde jakési strašné fatum již od prvních počátků vládnouti se zdá. — Pomoci není žádné jiné nežli trpělivě čekati. S Bočkem jsem mnoho mluvil, a on mi mnoho slíbil. Neprospěje-li, aspoň jistě neuškodí. Nejvyšší kanclíř přijede 17. máje do Moravy na svoje panství a vrátí se až v srpnu do Vídně.

Dobře je, že máte tolik práce s bibliothekou; ta teď musí být onou hvězdou, po které se vždy ohlídati musíte, tu vám žádná zloba nevezme. Vím teď jistě, že jsem se nemejlil v udávači nešťastného poznamenání vašeho v novinách českých. Vím teď jeho jmeno jistě, jakož i vy též.

Accidit in puncto, quod non sperabatur in anno. — Není možné, aby rok minul, kdežto vy byste ani básničky byl nenapsal. Naturam expellas furca, tamen usque recurret. Tím se těším, že i letos do Kytky se u vás nějaký kvítek narodí. Jeví se naše city rozličně, a duch básnictví jest tak rozmanitý, že v každém položení a stavu básník básní, a psáti je může, jestli jen chce.

Zítra pojedu do Opavy — tedy ještě o devět mil dále od Prahy. Tam mi tedy další správy posílejte. Já už těch kommissí mám až pod krk, a až se jen obojí té kommissí sprostím, budu se snažně ucházet o službu, kde bych mezi svými milými dlíti mohl. Jest to věc velmi nepohodlná býti ouředníkem i při snídaní, i při obědě, i při večeři.

S p. Mošnerem jsem se zde blíže seznámil. Jest to v pravdě výborný muž, pln tichosti a mírnosti. Na Prahu nemůže zapomenouti. Bočka diplomatář, a sice díl druhý snad ještě ani letos k tisku nepřijde, a tak se celé práce ještě dlouho nedočkáme. Nemá ještě všecko ani z censury. — Poslal jsem p. Šafaříku některé anakreontické písně Vittorelliho, dostal-li pak je? Co dělá Musejník? — Palacký — jak mi píše, — celý den se jen samým historikováním obírá. — Rád jsem tomu, že Dr. Staněk znenáhla u ouřadů místečka dostává — on se ne zcela hodí k lékaři jen o praxi se živícímu.

Líbám vás i vaši rodinu, a toužebně na odpověď čekaje jsem váš

Chmelenský.

13. máje 1838.

Včera jsme přivedli ohromné to tělo, vážící mého dle uvážení od 800—1000 centnéřů do rakví. Kdyby to byl nějaký Němec vykonal, zajisté by řekl: Jetzt habe ich mich einer geist reichen Arbeit entledigt; a věru kdybych všecku tu učenost, kterouž jsem měl v rukou, v hlavě míti měl, prasknouti by musila. Pomoz pán Bůh, až při vzkříšení toho obra zase do života volati budeme, z čeho však letos již ztíží co bude, Vše to jest složeno v hrab. Kinském domu, a ne v zahradě, jak se z počátku myslilo, ješto kněžna na tento měsíc do zahrady se odstěhovala.

Také tyto dni přišlo od zemského soudu potvrzení k povědomému článku, což opět bude, ač ne velikým, předc nějakým přispěním v klopotách vezdejších.

Konečně, jak slyším, předce se od křižovnické strany ledy hnuly. Zevrubného však o tom posud nic nevím, nikam nepřicházeje.

Potkal jsem přede včírem maní na ulici Havránka a ten mi to vypravoval, podotknuv též o předložení, jenž takové býti má, jak sám si pomysliti můžete. 2. Vinařický, 3. Koubek. Snad se od vás časem více o tom dovím; neboť zde není, kdoby mi více oznámiti mohl. Škoda, že tu nejste! Za dopisy k guberní r. Hasneru a za štemování olomuckého Bočka mé díky. Z Prahyť to nepochybně půjde, jak žádost naše — ale Vídeň! Vídeň! Nu musíme se těšiti tureckou filosofí, anebo říkati: co pán Bůh dá, to se státi má, — což jedno jest.

Špinka má dnes první ohlášku. Vzkazuje vám poručení. Stará se po sv. Janě odebéře na dům. Což na svatbu jeho byste nepřijel? — Nu, snad přijedete na křtiny.

Básnění, milý kmotříčku, mne nechává na pokoji, a já jeho též. Psal mi můj kmotříček minulého roku mezi jinými hrozbami i toto „já s literním světem na čisto součtoval“ — — že se ale v účtech sám s sebou zmýlil, nemám mu za zlé, anobrž těší mne. Já zas naproti tomu nic takového nepíši, ale dokáži skutkem! Netřeba mi vám tuto o hodných k tomu pohnutkách a příčinách se zmiňovati; víteť je bez toho, to jenom podotknu, že nemohu-li dosáhnouti úplného vnitřního poklidu, aspoň po zevnitřním toužím, a toho se mi zajisté dostane — *nepsaním.*

I proč bych po tom sáhnouti neměl, čeho za tak levný peníz lze dosíci. Jsem jist, že při zachovaném po několik let mlčení s mé strany, utichnou i vášně proti mně se všech stran

pobouřené. Nač dobrými úmysly popouzeti na sebe nenávist? Bylo příležitosti dost k zmoudření. O literních zdejších věcech, ani o musejníku nic — nic zhola nevím. To jediné vám oznamuji, že Kollar béře předplacení a již i tiskne: „Sláva bohyně a původ jmena Slávův etc.“ Jak z návěští toho vysvitá, nemoha se Slávy nic v Evropě pořídíti, odebral se do Asie k brahmínům, a tam se vyučil hluboké moudrosti. Učené bliktry! Není-li vám líto dvou zl. stř., volno vám se předplatiti. Dnes byli Monteki; zaskočil jsem na poslední akt do divadla; bylo skoro prázdno, pěkný den vyloudil diváky jinam.

Od choti mé a synka pěkné poručení.

Líbá vás váš

Ladislav.

---

14. června 1838.

Fikrmente, kmotříčku, co je to? již mi trpělivosti do kapky vysáklo! Máte-li pak svědomí, kmotře milý, že mne tak dlouho beze všeho psaní necháváte? Váš druhý a poslední list od letoška jest od 5. máje; tedy již dnes *čtyřidcátý* den, co jste na mne docela zapomněl — nevěrníče! Čtyřidcet dní a nocí ani slovička od vás napsaného nemíti — ó kýž byste to náležitě uvážiti mohl a chtěl, jaký to hrozný — přehrozný pro mne půst. Nebylo by divu, by se i pokušitel dostavil a mně myšlénky vnukal, jak bych za to měl pomstu brátí. — Leč — apage! — Zkrátka, já sobě vaše dlouhé mlčení nijak, přemýšlej jak přemýšlej, vysvětliti nemohu. Čili jsem vás v čem pohněval? urazil? Čili i vy ten valný počet oněch rozmnožiti chcete, kteří od dvou let mne více neznají, ač jsem jim jindy nebýval nevítaným hostem? Však hle, tato ztráta jediného byla by mně trpčejší, než desíti jiných. Pro bůh, jen pak povězte aspoň, co v tom vězí?

Že jste můj list od polovice máje do Opavy odeslaný obdržel, jest mi známo, a já po tu dobu žádné od vás odpovědi na něj nemám. Upokojte pak již nyní co nejrychleji mou touhu neskončenou.

Z novostí nehrubě mnoho, tak že to skoro ani za psaní nestojí. Literaturní letopisec pustil zase z přístavu koráb (*korább* dle předůvtipných etymologův pochází prý od *kůry*; — nu, může býti —) — aspoň tento koráb, o němž zde řeč, jest holá kůra, a kapitán jeho pařez, nebo-li špalek. Totě něco hrozného! takového plodu ještě u nás nebylo, a já divím se jen, jak to mohl censor — četl-li to sic — propustiti. Recensi na tu machlaninu věru trefnou jste již nepochybně v Bohemii četl. Obchází tu o tom tento epigram, čího původu, nevíme:

Ryby, pulce, žáby, raky,
Jak je dostal ve své saky,
Všecky na rožeň napíchal
Pro své hosti rybář *Michal.*

Krom mnohých Illyrův také zde žijící tři Rusi jsou tam uvedeni co čeští spisovatelé, a Bodanský čta to byl celý zlostí bez sebe, že ho tam položil jako žáka H. Dal mu tedy skrze Hansg. vzkázati, že je pošetilý hlupák, což tento mu věrně vyřídil. To vám věru pravá komedie s opicemi! — Cetera cogita domi.

Což tomu říkáte — konkursy ještě nešly z Prahy. Nevím vám o tom dále čeho pověděti; jen to jsem se dověděl, že byla ta věc a zvláště prý skrze mne od gubernium k vyjádření k městskému hejtmanství poslána. Zde jsem vaši nepřítomnost opět hrubě pohřešil. Nevím, jak se pronesl.

V impressi jest pravá Sodoma — starou tak žehravost popadla za plíce, že to těžkou nemocí odstonala. Já tomu nerozumím — aniž vidím, jaký to konec vezme. Ona mu nyní nechce odtud, a jak slyším, docela jinou vede. Bylo to věru nerozvážlivé, že se oženil, nežli se starou co vyjednal. Nyní asi bude pozdě, co s ní začínati.

Až budete psáti svému panu švakrovi, mějte ho k tomu, aby nám opatřil a poslal spisy v Cetyni vycházející. Jemu to bude věc snadná do Kotora je dostávati. Nezapomenete na to? Tak by nás i jiným mohl někdy obmysliti, co v Dalmacii vychází, ač vychází-li co.

Nu, a nyní brzkým a hojným listem nahraďte, co bylo promeškáno. Vaše drahá choť zle sobě naříkala, že po 8 dní listu od vás nepřicházelo, a což já mám tomu říci?

S tím vás srdečně líbám a s celou rodinou vše dobré přeji.

Váš

Ladislav.

---

20. června 1838.

Píši tentokráte, milý Chmelenský, k vám po třetí již, a neobdržím-li ani nyní odpovědi od vás, píši — naposledy; aspoň vím, co sobě z toho vzíti mám. Od 5. máje nemám žádného slova od vás, toť mi divno, nad míru divno. Psal jsem vám brzo na to do Opavy, psal jsem opět dne 14. t. m. do téhož města a den na to jsem se teprv dověděl, že odtud odjíždíte do Krňova. Nezastihl-li vás více můj list v Opavě, jsem však té naděje, že za vámi poslán byl. A vy předce v ustavičném trváte mlčení, což mne velmi skormucuje. —

Pohnútkou mého nynějšího listu jest také to, abych vám za tepla dal zprávu, že tento týden konkursy do Vídně odchá-

zejí. 15. to bylo přednášeno, a večer téhož dne byl příznivý našim věcem pán z Celetné ulice u mne, by mne o tom zpravil; nenalezl mne však doma. Já druhý den byl u něho, kde mi chod celého jednání oznámil. Referent prý z ohledu mne byl trochu v nesnázi z počátku, a připraven na odpor při dávání hlasů. Po přednešení ale šlo to, jak jen lze žádati, i připadlo mi primo loco per unanimiam.

I druzí dva ponecháni, jak podáni byli. Městský hejtmann prý se nevyjádřil nic k mé škodě, ale více negativně tak, že za krátký čas svého bytu zde o mně ničeho pověděti nemůže, rekomandoval však rytíře Boskovického jakožto schopného a dobře smýšlejícího kandidata. Kdyby též byl jen o trochu lépe svůj konkurs dělal, bylby mu M. jistě k veliké platnosti; a tomu prý se sám potom divil, že jeho práce tak špatně vypadla. Přes dva příkopy tedy opět šťastně jsme přejeli, ale bojím se, že zas při třetím neb čtvrtém pohromu vezmeme.

Vicepraes. P. se ondy komus prohlásil, že jediný jest člověk v ouřadech, který mi všemožně na škodu hledí, kdyby prý toho nebylo, šlo by prý všecko snadně. Nejmenoval ho, kdož to asi?

V neděli jsem se náhodou sešel u Staňků s P., jejž jsem čtvrt leta nejméně ani okem nespatřil. Myslil jsem, že aspoň od něho něčeho o vás se dovím, ale on mi též ničeho neuměl pověděti, řka, že vám již dávno odpověď dlužen. Medikové tam provozovali jakousi hanáckou operetku, pak některé scény z Don Juana, a jak náleží hezky, tak že jsem se tam více povyrazil, než od dávného času v divadle. Již připadám na tu myšlénku (zvláště poněvadž, jak jste psal, mé první psaní vás nedošlo), že snad naše listy k ztracení přicházejí. Toť by bylo věru podivno! Nu tento, neb budoucí týden snad mi to vysvětlí; neboť snad předce nějaký list váš mne potěší.

S tím vás srdečně líbá

váš

Ladislav.

---

8. července 1838.

Můj nejmilejší!

Zpráva o nedobrém stavu zdraví vašeho nás velice zkormoutila a polekala, i děkuji Bohu, že to ještě tak se obrátilo, a jak nám poslední list váš oznamuje, že nebezpečnost minula, a zase k lepšímu se schyluje.

Častokráte jsem se v duchu divíval nápadně trvalému zdraví vašemu, mohoucímu vzdorovati tolikeru úsilí vašemu, ano ať bez obalu dím, i násilí jemu ze strany vaší činěnému. Leč odtud až potud, a hřešiti v zdraví své jest věc vždy nedůtklivá.

Horké počasí, cesty, namahání sil duše i těla při nynějších pracích vašich, a k tomu všemu vaše horká z míry krevní povaha, již to postačovalo k rozprouzení krve a k způsobení neduhu, kterýž se vás dotekl. Nyní — a v čem ne dle domnění, ale dle přesvědčení mého soud vynáším — požívání horkých nápojů, jichž nepřítelem jste nikdy nebyl, hlavní toho stalo se příčinou. Vím, že ze samé té nebezpečné příhody sám sobě lepší poučení pro budoucí dny života svého — nám tak drahého života! vezmete, nežli by to sebe širší a důtklivější čikoliv řeč učiniti mohla; přece však nemohu opominouti, co váš nejvroucnější přítel vás co nejsnažněji prositi, abyste budoucně lepší zřetel ke zdraví svému obrátil, a hlavně pak v užívání horkých nápojů co nejmožněji ujmu si učinil, pití pak vína docela výhost dal, a tudy v tomto článku jako celý pravověřící k alkoránu se přiznával. Vězte, že kdykoli nádobu s vínem podávati budete k ústům, že *pijete slzy své drahé choti, svých dítek, svého přítele* — nuž, bude-liž vám moci nápoj ten chutnati? — Vaše nejmilejší choť jest touto příhodou náramně sklíčena, i měli jsme jí to co vymlouvati, a ji těšiti, by se jen poněkud uspokojila. List váš od 3. jí trochu mysli zase dodal, ač strach a bázeň z ní docela vyhostiti nelze. Div to jest a bude, zůstane-li to beze všeho působení na její stav, v němž se nachází. Leč ani ona aniž já sám upokojeného srdce nebudu, dokud vás zase mezi sebou nespatříme. Ach, jak daleko ještě do té doby!

Na můj poslední list jsem ještě odpovědi od vás neobdržel; což v těchto okoličnostech mi nedivno i vím, že náhradu za to dáte, jak možné bude, a že i starost i touhu mou brzo upokojíte. Písně Vittor. mne překvapily a tuze zajímaly; odkud je máte? I jest to nejchutnější kousek z celého musejníku; ostatek, co v něm, jest věru velmi chatrné. Nebyl jsem tomu povděčen, slyše, že Palacký redakci pouští, a řekl jsem vám to, tuším, hned. On předc měl péči u vybírání, opravě atd., což nyní nebude, a Mus. vznešen bude tak jako olim Světozor na péči svatým i nesvatým spomocníkům. Po přečtení článku na str. 240 od Marka jsem knihu nevrle odhodil od sebe, takového cos, takovým nečeským a ba potvororuským jazykem psaného nebyl by Palacký nikdy vytisknouti dal. I literní zprávy jsou holé antikvárství, o jiných třídách literatury buď nic neb velmi maloučko se připomíná. Choulostivost redaktorovu i z toho viděti, že se z podávání všech kritik vyvazuje. Však dosti o tom, uvidíme, jak dále bude; čas přináší růže — ale také trní.

Dnes týden tu byl Kovanský. Začátek, prostředek a konec rozprávky byli Celtové a Germané. Loni nám pověděl, že Bastarnæ tak se jmenovali od pazderen, nebo-li pazderí; nyní vyskoumal, odkud mají jmeno Chattové a Srbové. Nu, odkud? že tam ti v cha-

tách, tito ve srubech bydleli. O tom již není nejmenší pochybnosti, že Germané byli Slované. Já mu řekl, že dokázání toho i přeji i nepřeji: nepřeji proto, poněvadž každý, komu se nápotom ve psaní germanismy vytýkati budou, odvolati se moci bude na to a říci, že germanismy tedy nic jiného nejsou, leč slovanismy. Co slyšeti, přijde-liž sem předce baron Šrenk anebo snad stolice Olomúcká se mu dostane? Konkursy, jak jsem vám již psal, jsou ve Vídni, třeba-liž dále nějaký krok učiniti? Ach, já nic nevím; vám-liž co připadne? Krom toho mimo vás není, kdoby si práci dal, aby o tom zpropadeném Quis, quid, ubi — na mysli přemítal. S prahnoucím srdcem čekáme další zprávy o zdraví vašem, a já líbaje vás co nejsrdečněji, nic vám nyní lepšího přáti nemohu, leč *fac valeas*! Váš

Ladislav.

(Chmelenský Čelakovskému.)

17. července 1838.

Můj jediný Čelakovský!

Jsem opět zdráv, a za to tím více Bohu děkovati musím, jelikož moje nemoc dosti nebezpečná byla. Vy jste ale hrubě na mýlkách, vynášeje, jak píšete, ne dle domnění, ale dle přesvědčení svého soud, že se požívání horkých nápojů stalo mé nemoci příčinou. Právě toho času, plných osm dní jsem ani kapky vína ani piva v ústech neměl, a aniž já obyčejně rád víno nepiji. V společnostech přátelských jste snad viděl, že jsem si kdy něco dovolil, ale v šroubovaných jako jsou mé nynější, aneb každodenně nestojím o víno — o samotě naň ni pohlídnouti nemohu. — Vždyť já obyčejná vína ani nepiji — jediné, jenž mi chutná, jest žampanské a však jen zřídka, a v společnosti přátel. Kdybych byl tentokráte nemoc byl nepřemohl, jediné ve službě státu, jako voják na bojišti bych byl umřel. — Vy neznáte žádný můj úřad, žádný co já ročně v něm učiním. Jsem však to činiti dlužen; mne se jen stát srdečně ujal, a tak po pětiměsíční praxi postavil, jak se ani hrabatům nepoštěstívá. Stát mně, mé ženě i dětem tak radostné dny připravil, jak se nám ani bylo ve snách neudalo; Chmelenský nebyl nikdy a nebude nevděčníkem. Povinnost svou já aneb zastati, aneb se ze služby poděkovati musím; já mohu první, proč bych činil poslední?

Nerostou lesy na samých obrových vrších (Riesenberg) jakož byl ten, který mé bujné zdraví zlomil, a než se docela zotavím, slíbil mne v lesích zastati zemský radda, odevzdav mi, dokud mi libo, pole, luka a pastviny, aneb jiné domácí práce. Co tedy do horkých nápojů — byla vaše starost zbytečná, a

bylo by mně líto bylo, kdyby mi byl hrob vás z vašeho omylu vyvesti nedovolil; ale i co do přílišného namahání v úřední práci — i zde buďte jist, že budoucně jen to činiti budu, quid humeri ferre valeant — a bude toho dost; má ramena sílí opět; nenít ve mně krůpěj nezdravé krve. Doktor se sám divil, ač mne s chirurgem svým plných 14 dní, co jsem v posteli ležel, všemi mokami medicinskými i chirurgickými u p. sekání žilou, visikatory, klystyry, medicinami, prášky, pilulkami atd. dosti natrýznil. Tři i čtyrykráte denně byl u mne. Od 12. června jsem na nohách, a jísti smím všecko, cokoliv mi chutná, hovězí maso, zadělávané, všecky pečeně atd. Nejspíše mne pošle doktor as na 14 dní do Karlovy studně (Karlsbrunn).

Radost mám, že jste per unanimia předložen. Kolovrat Březnický musí opět na ministra. Starejte se o to. Jak slyším, tedy jest Mitrovský na svém panství v Wiesenbergu a Boček u něho. Já as za tři neděle se odstěhuji do Goldensteinu, jenž hraničí s Wiesenbergem. Pak navštivím Bočka, a snad se dostanu i k Mitrovskému.

Dobře máte, že s nemocí mou mnoho výloh jsem i měl i míti budu. Toby však nic neškodilo, kdybych já teď v císařských dietách jako v Olomouci byl. Zde jsem placen od Lichtenšteina, jenž nám jen skrovný Vorschuss dal, a až ku konci komisí, jako se to vždy u privatů děje, ostatek zaplatí. Však i to neškodí. Zatím vám posílám něco; nestačí-li, pište mi hned — moje přátelství k vám je vymyslivé i snad se dá předce ještě co vymačkati. Můj nejmilejší kmotře! vy musíte být budoucně otevřenější. Jste-li v nesnázích — pište: potřebuji tolik a tolik! — Budu-li moci, pošlu vám, nebudu-li, napiši: můj zlatý! tolik nemohu — ale vem to — to mne nebolí. — Tak to musí mezi námi býti, a myslete sobě vždy, že já vaším bratrem jsem — ano miluji vás — Bůh ví, víc než bratr bratra.

Bych nezmeškal poštu, musím končiti, nemoha na všecky články vašeho listu odpověděti. Nahradím to svým časem ouplně.

Já to tušil, že se mi něco ve Slezsku stane! Odkud ta melancholie, od té doby co jsem na Slezskou půdu vkročil?

Váš

Chmelenský.

20. července 1838.

Můj nejmilejší kmotříčku!

Naše listy litají, jakobyste dvě míle od Prahy se nalézal, tak rychle a s překvapením za sebou, což neděje-li se po blízkosti krajin, jistě po blízkosti srdcí.

Toť bylo tento prošlý týden jedno překvapení za druhým. Dejtež sobě o tom všem tuto vypravovati zprávu na rázných svědectvích založenou.

V pondělí tedy, jak pravím, překvapil mne váš milý list, jejž jsem ještě neočekával, a na nějž k odpovědi hned přistoupím, jak mile se trochu od těchto všech překvapení zpamatuji, totiž až vám je zevrub vypovím.

V outerý bylo překvapení veliké, ješto odpolední dobou zaklepáno na dveře, an tu mimo vše nadání Palacký. Jej máte nyní na Moravě, a nepochybně již jste se i viděli spolu. Oné vám též více pověděl o mých záležitostech, jimž teď ne tak brzo konce předvídám. Tutéž zprávu, jak velice prý mně ve Vídni slovo „Sausprache“ uškodilo, již dříve jsem nabyl od pána Březnického, a nechtěl jsem tomu ani víry dáti, až mi to Palacký potvrdil. Že mi nic takového ani do mysli tím méně do úst nevstoupilo, netřeba vám podotknouti. Vidíte, k jakým hanebným klevetám pop ten vzal své outočiště.

Pravda-li však, co o pravdě se praví, že konečně předce vítězí, mám teď o svých věcech mnohem větší naději, nežli kdy prvé; a vítězství to bylo tím větší, radostnější a stkvělejší, že leží potupena a hanební nepřátelé před světem oblíčeni.

Ve středu překvapil mne Illyr Gay, a pak jsme u Presla u vybraném vlasteneckém spolku stolovali. Ptal se hned i na vás, a dává vás mnohokráte pozdravovati. Odejel do Karlových Varův, kdež se za 3 neděle pozdrží. Je-li jen polovice toho pravda, co nám o výborném duchu budícího se na jihu Slovanstva vypravoval, jsou zprávy ty velice potěšitelné. Jejichť život, jejich rozkvétání slouží i nám ku posile, a toto s dvojí strany přistupování k nepříteli společnému bude tím jistější a výnosnější.

Ve čtvrtek bylo největší překvapení! Přišel totiž s Amerlingem ke mně bratr Cyrill! O něm vám však málo psáti mohu, sicež bych musil uměti třeštiti. Jen to připomenu, že K—ovi na jmeno přijíti nemůže: nazývá ho největším na světě špinavcem etc. Tak u nás sstupují rychle bohové s Olympu do kaluží!

Pátek prošel bez překvapení, a včera, totiž v sobotu byli jsme překvapeni křtinami u V—, o čemž od něho samého stejnou dobou s tímto mým lístkem návěští obšírnější obdržujete. A dnes v neděli, jen co toto psaní dopíši, budeme překvapeni

spolu s vaší drahou chotí popatřením na Moskvu v boudě na Josefském place, kamž jíti hodláme. Čím nás dále osud překvapí, o tom vám vědomost dáti neobmeškám.

A nyní k vašemu milému listu. Bohyně *Πενία*, jížto jsem propadl, donucuje mne nezdrahati se aniž upejpati u přijetí veliké oběti, kterouž mi vaše přátelská ano bratrská láska přináší. Líto mi jen to, že mi nemožno, aniž vidím, zdali kdy možno bude, vám za tu šlechetnost a náchylnost ke mně, kdy dáti nějakou sebe menší náhradu. Přijměte tedy celé mé srdce a mé nejvřelejší díky, jak mým jmenem, tak jmenem mé rodiny. Co o Kl— píšete, tak se mi líbíte. Dostal jsem tedy již do rukou škvár ten, a přečetl poslední ty listy (ostatku nechám na pokoji), nic-li jiného, může vás dosti uspokojiti Marcialovo vyřčení:

Non scribit, cujus carmina nemo legit.

Mně aspoň není tolik srdnatosti, bych třetinu té knížky přečísti mohl. — Musejní časopis zítra snad se vydávati bude. Z ohledu Kytky rád vše vám obstarám, a doufám, že i třeba non favente Musa jednu neb druhou písničku sklepu. Vackovi budu co nejdříve psáti. Váš příchod ovšem na dlouhý čas jest odložen, však hle, již dva měsíce uběhly jako sen, i přečkáme dá Bůh také šťastně ještě vybývajících.

S tím vás co nejsrdečněji líbá váš

Ladislav.

(Chmelenský Čelakovskému.)

V Krnově dne 23. července 1838.

Ač jsem vám, můj přemilý, teprva nedávno psal, předce i teď opět vám psáti musím, proto že bližší data vím, jak Uhlíř*) své zboží přes vodu přeplavil.

On je pořádal na tři díly dle písmen. Nejskvostnější byly:

A. I. Č, II. W, III. K.

Kdyby se ale na prvním diamantu vrub starý nebyl ještě vybrousil, a druhý se více neskvěl, než se vskutku skví, tedy

B. I. K, II. A, III. St.

Krom těchto šesti i s uspokojeností by se postaviti mohli:

C. I. H, II. F, III. Šem.

O dii immortales! Tak jen Uhlíř může soudit. Protektor Boskovického dí: dass gegen Čelak. seit jener Zeit nichts Nachtheiliges vorkam, ja es scheine vielmehr, seine Lebensweise hätte seit jener Zeit, als er als Fürst-Kinskýscher Bibliothekar angestellt

*) Köhler, který sestavil kandidaty profesury české, jak nahoře udáno.

ist, eine andere biedere Tendenz angenommen atd., končí tedy, že Čelakovský patří na první místo. Stareček Janeček praví:

I. Č, II. V, III. K.

a vyvrátiv Uhlíře končí: Es wäre in der That zu hart, wenn Čelakovský, dieser allgemein geschätzte umsichtsvolle böhmische, ja allgemein slawische Literator und musterhaft sittlicher Familienvater wegen einer historisch vorlautigen Uebereilung, wobei er auf eine politische Störung kaum gedacht haben mag, und wegen welcher er sofort durch die erfolgte Entfernung von der ihm bereits anvertrauten Kanzel und der Redaktion der böhm. Zeitung empfindlich genug gestraft wurde, bei der Besetzung dieser Stelle nach seinem hohen literarischen Verdienste nicht gewürdigt werden sollte etc. etc. und dass er, wenn er als Professor nicht entsprechen sollte, nach 3 Jahren ohnehin nach dem bestehenden Gesetze entfernt werden könnte — o zlatá slova, která se mi nejlépe líbila.

18. července se to celé zboží do Vídně dostalo. Tedy vesele, a mnohokráte vesele, náš tatíček ještě živ!

Já jsem již cele zdráv, a dnes pojedu do lázně, bych tam svoje zdraví utužil. Dr. Malík mi pravil, že mi za to ručí, že se moje nemoc, kterouž jsem tak šťastně a rychle přestál, více nevrátí. Tedy se radujme, však my se zase tak zdrávi, ne-li zdravější shledáme, jako kdy jsme se nacházeli.

Zdali jste můj list poslední od úterka, tuším od 17. červ. dostal?

Líbaje vás srdečně, jsem zcela

váš

Chmelenský.

---

25. července 1838.

Můj nejdražší Chmelenský!

Že jste se nám uzdravil, mám z toho takovou radost, že bych Apollovi a Musám hekatombu chtěl obětovati — ale čeho? Nu třeba hekatombu epigramův! Jest to ovšem chatrná oběť, a asi taková jako onoho Řeka, jenž veza daktyly při bouři morské polovici Neptunovi slíbil dáti, zachrání-li ho, a když se tak stalo, snědl potom daktyly, a však bohu tomu předc věrně polovici obětoval, totiž pecky. List váš poslední byl opět otisk ducha mého přítele, jak s ním v duchu a srdci se nosím. Nežehři na osud, že mi nechce nad jednoho více přátel přáti; neboť mi dopřál celého. Za dnů mladosti býval Kamarýt mým jediným druhem; ten mi odňat, a nahraženo mi jiným v plné míře. Umím sobě pokladu toho vážiti. Lehoučkou důtku na poslední stránce listu téhož zasluhuji ovšem, ale přiložiti musím

hned, že ji vždy zasluhovati budu. Jestiť to již jako v kořenu mé povahy, a nelze se toho zhostiti. Ostýchám a bojím se vždy komu býti těžkým — a čím kdo mi milejším, tím více — a žádost neb prosbu předložiti, jest mi vždy oheň proskočiti. Jen nejtužší potřeba může mne k tomu dohnati. Není to hrdost, ale již to tak jest, že myslím, jako mně dolehači, skuhralové etc. grex mrzutí jsou lidé, žebych i já v tom světle neb stínu jiným se jeviti musil. Pamatuji se z mých mladších let, že i k samým rodičům tutéž ostýchavost jsem míval, a raději trpěl všeliké nedostatky, než o ně se domlouval, tak že často oni sami dříve toho se domyslili, než já se hlásil. Vím já a sám Bůh, v jakých zápasech jsem byl po tato poslední léta, ale ani slovo o tom nezavznělo ni v sluch mé choti. Co těžkého, pokud možné, nesu sám rád, co radostného, s tím se i hned rád dělím s jiným. Zde máte mou zpověď, a doufám, že jako můj přítel vadu, k níž se znám, laskavě při mně prominete. Za přílohu zatím mé díky, vytrhnul jste mi trn z nohy, kdy však splatiti budu moci — kýž mi to brzo možná!

Kamenický zde právě, včera jsme byli u vaší rodiny, vše zdrávo. Hrabě byl nedávno ve Vídni a opět u ministerstva zmínku prý učinil. Leč v ministerstvu nemnoho naděje, jakož vůbec v takové liknavé pány, ti pomahají, kde vůz sám jede. Důležitější věc tedy objiti H.; neboť mně pořád mane na mysl, projde-li to šťastně u komissí, že jest vyhráno. Ale tu právě to zlé, že k tomuto nevím nižádné cesty. Závažnější osoba v té činohře jest arci Mitrovský, kéž by ten své smýšlení o mně zachoval! a do Vídně se vrátil ještě v čas. Nalehnutí na Bočka nebude též bez prospěchu. Učiňte co za nejlepší uznáváte. Potěšte mne brzy opět svým listem, po němž po každém mé srdce okřeje a při čtení jeho se rozhřeje. Valetudinem tuam cura diligenter.

Váš

Ladislav.

(Chmelenský Čelakovskému.)

V Krnově 19. srpna 1838.

Můj přemilý Čelakovský!

Ač na můj poslední list od vás posud odpovědi nemám — a jsou to již dnes 4 neděle, co jsem vám jej v psaní mé ženy poslal —; předce musím já zas psáti, proto že vy nepíšete. A věru napíši se úředních věcí tolik, že nerad opět k stolku psacímu sedám.

Píšete, že jsem vám trn z nohy vytrhl. Zaplať pán Bůh! neboť věřte mi, že jsem se ostýchal, tak málo poslati — ale Bůh je můj svědek, nemohl jsem dále. Ta nemoc, ta nemoc! — A když již všecko víte, co v nejhlubší skrýši mého srdce schováno — 400 zl. stř., jež posavád dlužen jsem — to mi mnohý koncept kazí; zvláště onen dluh v mé nemoci tak mne znepokojoval, až mne někdy studený pot polil. Jak by je byla moje ubohá vdova zaplatila.? — Za tím a pod tím — já jsem opět zdráv, a ony 400 zl. musí ještě letos zapraveny býti, děj se co děj. — Já se divím, jakou kouzlou vy v hospodářství vycházíte. Moje žena jest jistě dobrá hospodyně, nepřeje si mnoho vyražení, a já jí předce již letos 100 zl. stř. poslati musel. Arci teď zas to slehnutí — a tak se vždy něco semele. Moje 4 děti — to jest: až je v říjen úplně sečtu — bude moci jen zemský radda uživiti. — Ale nechme toho; však on nás pán Bůh neopustí. Kde nejtíže, Bůh nejblíže.

Bočkovi jsem psal. Nejvyšší kanclíř byl dne 14. srpna v Kroměříži u arcibiskupa, vraceje se opět do služby do Vídně. Škoda, že já v Kroměříži nebyl. Loni jsem tam byl 4 měsíce, a tu kde nic tu nic. Ten los je předce škádlivý.

S velikou radostí jsem četl zprávu v Moravii v čísle 49 od 16. srpna o poctě, která se Šafaříkovi v Brně stala darováním stříbrné číše a brillantového prstenu. Zde vám pro něho odesílám jmena oněch dědin v pruském Slezsku, kde se posud českopolsky (wasserpolakisch) mluví. Kde jsem se českého jmena dopídil, dal jsem je do závorky, kde ne, musí Šaf. s německým za vděk přijmouti.

V osmi dnech se opět odeberu do Moravy a sice do Goldensteina. Zaplať pán Bůh! nebo v Slezsku jsem posud žádného štěstí neměl. Pište mi tedy tam a sice hned.

A co dělá Kytka? — Rád bych, kdyby budoucím měsícem vyšla. Vždyť je mých vlastních prací na polovic Kytky, a dostanete-li kde dvě dobré větší poetické práce, u př. balady — jest taková knížečuška hned hotova. Jenom v předmluvě mi něco změňte. Jest ta předmluva tak psána, jako by Kytka i r. 1840 a dále vždy vycházeti měla. Za to teď státi nemohu. Od té doby co jsem na Slezskou půdu vstoupil, zdá se mi jako by moje celá básnická žíla byla vyschla, ano jako bych byl jakživ ani verše byl nenapsal. Dejte tam tedy do předmluvy nějaké „jestli“ „snad“ anebo takové slovičko, kde bych se ctí obstál, kdybych Kytku více vydati nemohl. — Jestli mi Kytku brzo vydati můžete, velikou mi radost způsobíte — zdá se mi, jako by můj labutí zpěv přinesla.

Nazpíval jsem se již dost — mnoho teplé krve ušlo již

srdci mému — ať teď zas jiný zpívá, s větším vděkem zpívá, nežli se mi podařilo.*)

U vás, doufám, že je všecko zdrávo; moji srdečnou úctu i mamince i choti své oznamte; že malá kmotrata líbám v duchu, rozumí se samo sebou. — Mně se po domovu velice stýská a ještě as čtvrt leta se jen toužením a nadějí kojiti musím. V němčině se zde hodně dotvrdím, nebo téměř čtyry měsíce jsem českého slova nepromluvil. V Goldšteině to též jinak nebude.

Já jsem teď již zas silný dost a barvy tak zdravé, jako kdy jindy, ano zas tak tlustý — to jest hubený, jako jste mne vždy znal; ale šetřit se ještě pořáde musím.

Divno mi, že mně Palacký tak dlouho neodpovídá. Jak pak se daří jeho choti?

Buďte zdráv a buďte vždy mně tím, čím já vám jsem a vždy budu vaším nejupřímnějším

Chmelenským.

(Chmelenský Čelakovskému.)

V Golštýnu dne 7. září 1838.

Ovšem, žeť jsem, můj drahý, k české zemi blíže; ale předce jsem váš list od 27. srpna teprva 6. září, tedy teprva jedenáctý den obdržel. Dobře má Kollar, že by láska zvláštní pošty míti měla, a zde v *Golstenu* — tak to stojí zde psáno na veřejných tabulích: německy Goldenstein, česky Golsten — jenž s panstvím Grulichem hraničí, tak dlouho na list čekati jest tím smutnější věc, ješto zde ač na nejstudenějším, předce též na nejvyšším punktu celé Moravy stojím, tedy okem orla bych i mou drahou Prahu viděti a jeho křídlama tam i brzo doletěti mohl. Obilí u nás dozrává, růže kvetou, chrousty čili babky létají, a oves i hrách a čočka jsou ještě zeleny. Před třemi dny počaly na některých záhy zasetých polích již i žně. Krajina zdejší jest v pravdě divokokrásná, a v teplých dnech, jak je teď od osmi dnů máme, je zde i příjemné bydlo. Škoda že se zde skoro celý rok topiti musí. Náš vrchní topil — mimo 20 dní — *celý* letošní rok. Vyhlídka z mého pokoje jest očarovatelná. Zámek leží na vysokém vrchu, pod ním teče serpentinem řeka Brod a pozadí činí vrch lesem okadeřený, i opět jiný, z něhož i chatrče všeliké i role rozličná dokazují, že člověk trpělivostí nesmírnou i ze skal chleba vynutiti může. Vů-

---

* Prosíme laskavého čtenáře, aby si, čta nahoře uvedená místa, zpomněl, že Chmelenský půl leta po napsání jich zemřel, a zajisté jej hluboce dojme předtucha básníkova. *Vydav.*

bec zde chudoba, jako všude v horách, veliká, jazyk vůbec německý, ač zde ve všech vesnicích aspoň české názvy vesnic vidíme, což bychom nadarmo tam v Slezsku hledali, kde pouze německá řeč se mluví. Němčina zdejší jest ale hrozná. Zde jsem aspoň vrchního, Čecha, rozeného v Černém Kostelci napadl. Navyknul jsem ale tak té němčině, že i s ním německy mluvím. Není to prý zdvořilé, mluviti česky, když každý češtině nerozumí, třeba bychom v Moravě byli.

Co do mé Kytky? — mně vše jedno a musí býti! Dvě kvítka nečiní Kytku, nesejde-li se více nic — musí bez toho tak necháno býti. — Byla mi Kytka, abych se tak vyjádřil — *hračkou* potěšitedlnou, při které jsem si vždy myslil, že i při mém velikém břemenu ouřadu obtížného něco pro literaturu konám. Jaké to klamy a mamy! — I s tou hračkou se teď bez zdrahání žehnám a stane se to letos v skutku slušnějším způsobem, nežli by se to za rok stalo, kdežto by se bez toho tak nechati muselo. Jak jsem již řekl, mně je vše jedno, dělejte s mými pracemi, co chcete. Dobře máte, píše: „Nevím, jak Musa dále v básních s námi naloží. — Já bych myslil, že nehrubě dobře. Hněvati již se počínám na ten český nebásnický národ, jenž za celý rok ani čtyry archy básniček vydati v stavu není. Nebude z nás nic, říkal ke mně děkan Kroměřížský, když jsme spolu, oba s největší pozorností ve whistu hrávali, a předce proti našim soupeřům obstáti nemohli — a proč, že jim z každého prstu atut vykoukal. Z nás taky nebude nic — samé až — *až* Slovník vyjde — to jest celý rok — a jak dlouhý jest chudému rok! — *až* se Matice zotaví — to bude víc než rok — a zatím se nám nové *až* narodí. — Ani jediný almanach posud *celý český národ* vydati v stavu nebyl, a počítá se těch Čechomoravanoslováků tuším 6,000.000, t. j. šest milionů. Výbor z těch 6,000.000 se jistě letos zas sejde v Praze k sv. Václavu, aby se vědělo, co každý za ten celý rok — neudělal. Ale to nic nedělá. Napíše se protokoll, že se zase plány nové kují, a pak se sejdem zas, hm! šest milionů. Dejte nám jich jen šest tisíc, a my zplesáme, nemajíce jich nyní ani šest set. My si v skutku hráme na literaturu; že předce někde *něco* výtečného se vyskytne — i ty můj Bože! i v nejplanější krajině najdeš nějakou vzácnost, které se i břichopásek podiví. Prosil zde jeden farář, aby jej ze zdejší strašné a studené krajiny na nějaké pohodlnější a teplejší štací přesadili. Jakou dostal odpověď? Aby prý zde jen ostal, lepších pstruhů, nežli v Goldstenu, že ani kníže ve Vídni sám nemá. — Na zdraví Šafaříkovo se v Brně mnoho flaší vypilo (on že nepil, vím jistě), a on? On se doma sotvy bramborami obživí. — Zle v literatuře, kde její koryfeové hladem umírají. — A to je národ? Mně je

všecko jedno. Dělejme si třeba komplimenty — ty se nám posud nejlépe dařily. Předce to konečně ponenáhlu k tomu součtování s tím literním světem dojde.

Že budoucího almanachu redakci vy s Palackým míti budete, těší mne, ješto jen tím způsobem jeho znik a zdar se pojistí, a tedy si z mé zásoby ty básně vzíti můžete, které se vám líbí. Vypište si je ale, proto, že já duplikátu nemám. Kytku ostatní až do mého návratu doma podržte, pak já si sám pro ni přijdu.

Ještě více se však těším, že jste se již ve vašich etymologických studiích na jisto ustanovil. Věk náš má svoje meze, nedobře bylo by takový plán stavěti, který by přes něj sahal. Dávno jste již mlčel — čas jest veliký, abyste se *brzo* ozval.

O den později.

Také vám musím nějaká *curiosa* z Golstena psát. Golsten, jemuž se komplimentem *město* říká, jest největší curiosum. Znáte Kovaň? — Tedy znáte i Golstén.

1. Na ulicích zde i v jiných místech stojí velikými literami psáno:

Hier besteht die Armenversorgung, — Zde jest ustanoveno zaopatření chudých,

slyšte consequentiam:

daher wird der einheimische Bettler gesetzlich abgestraft und der fremde abgeschoben. — protož žebrák domácí právně potrestán, a cizí šubem odpraven bude.

Laciný to způsob chudé zaopatřiti.

2. Jeden krejčí chtěl být mistrem, odmrštěn jest cechem a všemi ouřady, až konečně císař sám povolil, aby byl mistrem. Ten vzdor celému cechu dal dělat tabuli, která nad jeho krejčírnou jest vyvěšena. Vyhlíží takto: Nahoře stojí:

Durch Seine Majestät
Mein Meisterrecht besteht.

Pod tím nápisem jsou nůžky krejčovské, a pod těmi jmeno: Franz Schieszler, Schneidermeister.

3. Stal se ze mne veliký piják: nebo denně 18 i 20 žejdlíkových sklenic vody vypiji. Čujete oučinky Gräffenberku, jen 2 hodiny odtud vzdáleného. Proč tu vodu piji? — Jen proto, že mi Priesnitz pravil, že mi svědčit bude; a ona mi v skutku svědčí. Člověk musí jen Priesnice a Gräffenberg vidět, a pak bezděky k němu důvěrou se poutána cítí. Není nic skromnějšího nad Priesnice. Všecko se mi tam líbilo, jen jídlo ne — ach to je veliká bída. To mlíko s marcipánem, ta nechutně připravená jídla, a zas mlíko a voda. Byty jsou z většího dílu

cikánské skrýše — on ale divotvorec, a knížata i hrabata jedí mlíko s marcipánem, ostávají v hnízdech pod střechou přepažených a stanou se zdravými.

O vaší věci se zde ničeho nic nedovím, tedy mi brzo sám o ní něco pište. Žehnej ji Bůh sám.

Líbaje vás jsem váš

Chmelenský.

---

19. října 1838.

Právě dnes tři neděle uplynuly, co jsem se z přítomnosti vaší potěšil, ač ještě nebylo to se zdravím vaším tak dalece dospělo, jak bych z toho srdce sobě i vám přál. Těší mne, an vyrozumívám z listů vašich k rodině, že nejen v ničem se nepohoršilo, alebrž že i dále síly přibývá. Já s netrpělivostí čekám na vaše konečné sem přijetí, a věda pak vás býti mezi svými milými, tím budu mnohem upokojenější. Bůh vás posilniž jak na těle tak i na duchu a uveď v stav bývalý. Ostatně třeba i trochu té zpropadené hypochondrie, anebo jak jí Rusové říkají té chandry zůstalo, z toho si mnobo dělati nebudeme. Co to jest taková chondra, tomu jste jindy při mně rozuměti nemohl, teď to víte. Teď jsme si i v tom zas bližší, a když nás oba dálbůh napadne, ó což se tu roztomile těšiti a vyrážeti budeme!

Za ty tři neděle, co jste pryč, zhola nic nového, co by za psaní stálo, se nezběhlo, a nebo k mým uším nedošlo, a protřásaje všecky kapsy, nic z nich, leda něco mizerných drobtů vytřásti nemohu, čím bych lístek naplnil.

Co hned za čas vašeho bytu zde o vašem ordinariovi proskakovalo, bohužel se potvrdilo, i jest ssazen se stolice. O tom však bez pochyby vám již vaše panička psala, a protož dále o tom mlčím, také z té příčiny, že mi teskno, o věci z mnohé stránky se mou podobné zmiňovati se. O hanební udavači, nešlechetná mstivosti!

Minulou středu jsem po čtyrech letech opět se octnul v německém divadle. Přilákal mne tam Göthův Faust, neboli sceny z něho, kdež Mefistofela dával znamenitý La Roche. Stála nás pohromadě hezká hromádka Göthianův a při tom Čechův. Nezi jinými též Dr. Strnad. První oddělení nám bylo skoro veselohrou; neboť nejen že na scéně vše tak vyhlíželo jako u Strnada, ale i rozmluva v mnohých místech jako s něho kopirována byla. Tu jeden druhého pošťuchoval a glossoval. Nedám nic za to, by mu jmeno českého Fausta nezůstalo. Den na to večer podařila se zas schůzka asi 40 vlastenců u Staňka, nechci říci učená, jaké loňské byly — ale ovšem veselá. Dávala se

hanácká operetka o jakémsi Jurovi a Mandě, při čem se věru bylo čemu z plných plic smáti. Potom mezi zpěvem a rozprávkou ušel ostatek večera. Byl tu též nějaký ruský šlechtic přítomen, po Evropě cestující — to je chlapík! — nic mu nechybí, než viditelné rohy, a říci se může o tom cestovateli, že hus letí za moře, a hus domů zase se vrátí.

V Kuchli příštím rokem zřizovati se budou kúpadla pro nemocné à la Prisnic. Nu pak si z nemocí mnoho dělati nebudeme, majíce Hygeji a vodu u huby. Hrabě Březnický z jara jede přes Řeky do Palestiny, Syrie etc., jak mi ondyno Šohaj pravil, nepochybně Vacek pojede s ním. To již bude za to státi. Palacký ještě nic nepsal; teď již bude asi v Římě. Na Musejník tu kdys již i náš shovívavý Jungmann toužil: „Ten časopis matici rok od roku více peněz stojí, a pořád se dělá špatnější.“ Mirum! opět dím, že peníze mnoho mohou ale ne všecko. Z Vídně ani nejmenšího neslyšeti — to jsou časy! ani nevydávají hlasy. Za to vydává opět Hlasy ku přivítání arcibiskupa redaktor časop. theol. a jde to plným kúrem; neboť pějí samé svěcené nádoby.

Ostatně jak u vás tak i u nás všickni jsme zdrávi; buďtež i vy bedliv zdraví svého a pište brzo, zvláště kdy k nám se vrátiti hodláte, svému

Ladislavovi.

(Chmelenský Čelakovskému)

V Rudě, 30. října 1838.

Potěšil-li vy jste se se mnou v Praze, já dojista též s vámi, jest to však jen holé potěšení a sluneční paprslek za pošmourných dnů, dokavad předešlého zdraví nenabudu — ach nabudu-liž kdy!

Vy i tu mučitelkyni hypochondrii chválit umíte, — já nemohu, třeba i v ruském tak krásného a zvučného jmena „chandra“ měla. Rilkova nehoda mne omráčila. Váš osud není roveň s R—ým; vy jste ztratil chleba, on ale chleba, a — což stokrát více než chleb a život — čest! Já nevím, jak dlouho bych jeho břemeno nesl. Jakž teď sta nepřátel jeho plesá, a hanba mi to říci, většina jsou Čechové.

Vaše rozprávka o Faustovi mne rozesmála; rara avis to u mne. Že epigrammy čtem — rožumí se.

Bude-li Vacek s Hanušem Kolovratem cestovati, může si toho v pravdě plný milion ceniti.

Věřím rád, že mi mnoho o české literatuře psáti nemůžete, aniž já rád co o té marcipánové literatuře nynější slyším. Štěstí pro mne, že jsem součtoval; ač se to již dříve státi mělo.

Koupil jsem si v Praze *Přemyslovce*. Bylo mnoho hluku o nich, a pěkné vydání mne lákalo. — Já se při nich nerozehřál, vše tak matné, pracné, jako by je byl básník dříve německy byl psal a přeložil. A ten ubohý otec všech Přemyslovců, o tom nám jen praví, že se s Libuší oženil a pak umřel. — Nechme toho, ať to žádný neslyší, já prosím Boha teď jen o pokoj, neboť jsem, abych pokoje došel, mou harfu na sta kusů roztřískal.

Není mi divno, že nic z Vídně nepřichází. Ferie a pak korunovací vlašská jsou toho příčinou.

Ať mnoho Pešina nečiní — Šrenk jest rozumný muž a neuvěří slovům jej velebících básníků duchovních, ani ho neznajících.

O mém zdraví velmi nerad piši, proto že to dnes tak, zítra tak. Od 19. t. m. zas doktoruji — medicinu a prášky, a zdá se mi, že oboje by se svého účinku chyběti nemělo. Já již téměř odvykl doufati. V celku bych myslil, že je mi líp, ale tělesná síla nepřichází.

Kdy se do Prahy vrátím, nelze mi zhola říci, — až s Rudou hotovi budeme. Abych marné naděje v mé choti nebudil, psal jsem jí, že až v prosinci domů přijdu.

Zatím vás vezmi Bůh v svou ochranu i s rodinou vaší, a třeba se budoucně slova moje, jako posud, ve smíchu a přívětivosti neoblíkala, buďte jist, že i můj pošmourný obličej a soužená prsa to samé srdce kryje vašeho nejstaršího přítele

*Chmelenského.**)

*) Poslední to list Chmelenského Čelakovskému. Chmelenský zemřel brzo na to dne 2. ledna 1839.

Vzájemné dopisy

F. L. Čelakovského a K. Vinařického.

1831—1850.

1831.

V Praze 5. března 1831.

Milý příteli!

Ohromen zprávou, kterou mi právě před chvilkou služka od Alžbětinek přinesla, s žalostným srdcem vám dávám smutnou zprávu, že naše drahá Marie Antonie včera s poledne o 4. hod. v Pánu zesnula, raněna dle slov poselkyně té znáhla mrtvicí, kdežto ještě v polední hodině v refektáři se nalézala. Pohřeb následovati má v pondělí; více mi posud vědomo není. Právě tam myslím se podívati.

Váš

Ladislav.

V Strakonicích 25. července 1831.

Připomenul jste mi odcházeje posledněkráte ode mne a právě tak skroušeným okem na mne pohledna, jako já asi na mou drahou Marii, abych vám psal mezi tím časem, co od sebe míle nás odlučují. Ač jsem neslíbil, činím předc, a z toho nahlížeti můžete, jak milý a vzácný jste mi, kdežto právě v plnosti blaha svého na vás zpomínám a tyto řádky k vám hotuji. Možná, že mi k tomu také nejvíce jest to pohnútkou, že asi pobývaje vedlé lásky mé ve společnosti milé o vás jsme rozprávku vedli — snad vám neznělo v uších? Jak blaženě těchto několik dní v otčině své jsem prožil, tak sice jako nikdy před tím, o tom vám zevrubně psáti bylaby zbytečná a marná snažnost moje, jakbych vám tuto mohl vypsati. Čeho jsem při mé nevyrovnané Marii toliko tušil, a v básnickém nadšení pokládal a doufal a žádal, aby se nalézalo, to všecko nyní uskutečněno nalézám — toto outlé srdce, tato nevinná mysl zasluhuje nejlepšího na světě osudu. O by mi možné bylo vše co nejdříve k jejímu oblažení učiniti!

Novin nyní žádných ode mne neočekávejte — kdežbych jich tuto vzal, kde jedna novinka všecku mou mysl zaměstnává! jestliže co toho bude, ponechám toho na naše shledání. Bohužel! ode dneška za týden již mne zase v Praze; — již počíná mi

býti teskno. Leč co platno. Asi za čtrnáct dní po mně se matinka má přibéře za mnou, která vás prozatím uctivě pozdravuje a vám se poroučí.

Také přítel Plánek své poklony vám vzkazuje, jemuž by velice milo bylo, kdybyste z Březnice k němu záskok učiniti mohl, abyste se osobně co nejdříve seznámili.

Že více nepíši, omluviž mne u vás sv. Pavel: Bych jazyky mluvil lidskými a andělskými a *lásky* by neměl atd., z kterého textu nahlížím, že láska a mnozí jazykové a mnohé řeči se neshodují.

Buďte zdráv, a zpomeňte širším lístkem do Prahy na svého

Ladislava.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Dolních Břežanech dne 15. srpna 1831.

Milovaný Ladislave!

Na pečeti listu vašeho významu plný symbol blahé naděje spatřiv, předvídal jsem již, že se blahoslaviteli břehů Vatavských dobře daří. A jak teprvé jsem zplesal najda pojištění toho, co jsem dříve jen tušil! — Jaká to živost, jaký to oheň v každém slovu! — Drahý, blažený druhu můj, kéž by žádný mrak více nezastínil jasno budoucích dnů vašich! kéž by brzo zavítala vám ta utěšená doba, kdyby jste neopouštěl více ráj svůj u Vatavy! Zatím, bylo-li by ještě, coby oddalovalo vás ode přístavu žádoucího, zajisté samo to oddálení podnětem bude vám k velikým a slavným podniknutím. Milost vaše a vlasti genius uveď vás ku chrámu blaha, cti a slávy!

S pánem svým*) z Vltavo-Týna se navracujíce noclehovali jsme v Táboře. Nemeškal jsem poslat pro našeho milého přítele Kamarýta a hned za poslem šel jsem mu vstříc. Těšil jsem se, že snad i vás najdu v Klokotech. V alejích ke Klokotům našli jsme se. V hostinci příležitost se mi udála představiti ho arcibiskupovi. Po večeři šli jsme do pokojíka, a že tam právě dvě postele byly, musil p. K. se mnou noclehovat. Štěbetáno do noci; ráno jsem ho doprovodil domů, a on mne zase do Tábora. Líbá vás srdečně a s ním váš

s celou duší vám odd aný

Vinařický.

Zítra časně ráno odjedeme na Březnici,**) a pobudeme tam asi 14 dní. Pak možná, že se do Prahy budu moci podívati.

*) Arcibiskupem Jos. Aloys. hrabětem z Kolovrat-Krakovských, u něhož byl V. ceremoniářem a sekretářem.

**) K bratrovci arcibiskupově, hraběti Hanušovi z Kolorat-Krakovských.

Pozdravení všem známým vlastencům. Palackého se zeptejte, dostal-li mé psaní již skoro přede 3 nedělmi jemu odeslané? Kamarýt mi pravil, že se Vacek-Kamenický za kaplana zámeckého do Březnice dostane. Je-li tam již, bude to utěšené shledání. Na Vorlík snad jen na den se odeberu, ač bych rád také vaši dědinu neboli raději váš ráj viděl: než pro pouta má to se vyvésti nedá!

1832.

V Praze dne 9. srpna 1832.

Nejmilejší příteli!

Nemyslil jsem, mluvě s vámi před několika dny v Praze, že tak brzo za vámi psáti budu; aspoň co se mezi tím časem přihodilo, pokládám za dostatečnou důležitost, bych vám ji oznámil. Na p. redaktora časop. th. sedl sršeň pro letošní přídavek sv. Aug. Já se řídil dle jeho slov, že mohou letos opět 4 knihy se tisknouti, což on nezapírá, ale opět namítnul, že nevěděl, mnoho-li dají, a že Špinkovi vzkázal, by více jak 15 archů se netisklo. Což mi tedy do toho! Ale kasírovi poručeno, aby Špinkovi plat za tisk staven byl, a tento včera mi oznámil, co se děje, načež já sám jdu ku kasírovi, který mi též praví, že knihaři nařízeno, by jen tři knihy vázal. Rád uvidím, co se čtvrtou knihou budou dělati, ješto již tím se nerozum na jevo dává, poněvadž stránka toho dílu až na konec pořádkem běží. Šel jsem potom k samému p. Václ., bych o tuto věc povážlivě s ním porozprávěl: on ale takovou řeč se mnou započínal, jako by nějakého chlapce neboli služebníka svého měl před sebou. Ale zmejlil se; neboť když k takovému přijde, vím i já, kterak jazykem zatočiti, nezůstal jsem tedy i já pozadu, a co mi na srdci bylo, totéž i z úst vyletělo, čímž ovšem jsem ho ještě více podpálil. Na to jsem se mu pěkně poděkoval, že od dnešního dne od časopisu i od dalšího překládání sv. Aug. docela upouštím. Načež mi řekl, abych dělal, jak se mi líbí. A s tím jsem se poroučel.

Takto tedy věci stojí, a nechme je tedy tak býti! neboť ačkoliv případností touto mé okolnosti se pohoršily, přece raději na suchém chlebě chci trvati, nežli s takovým lidem jednati anebo zpupnost jeho snášeti. Těším se aspoň tím, že bez toho stav můj tak velice politování hoden, že již jedno i kdy ještě hůře, ano nechce k lepšímu se schylovati. Trochu naděje skládám ještě v to, že snad nyní opět se Speranským o věc ruskou bude se jednati. Sklame-li i ta, pak hotov jsem skok učiniti, kterým buďto k lepšímu vyváznu, nebo vaz zlomím; nebo v této tísni nelze mi déle trvati.

Potěšte mne, drahý příteli, jestliže vám na chvíli, lístkem nějakým; líbaje vás srdečně, jsem váš *Ladislav.*

(Vinařický Čelakovskému.)
Františkovy Lázně 14. srpna 1832.

Rozmilý Ladislave!

Nevím sám, co mi v těchto dnech více tesklivosti způsobilo, oumrtí-li bratra mého Josefa čili obsah vašeho listu.

Vaše to nepohodnutí se s p. k. V. a ještě více vaše na jevo mi daná malomyslnost zarmucuje mne velmi. I pobízíte mne, abych vás potěšil v tísni té. Dovolte přede vším nezastíněným okem ohledati věc. — Když mi před čtyřmi nedělmi Špinka povídal, že proti vůli redaktorově čtvrtou knihu svat. Augustina tisknouti počíná, pravil jsem mu se žertem, že si učiní zásluhu, jestli v nedostatku kasy časopisní na své útraty přídavek rozmnoží. I vy jste se mi, tuším, něčím o tom zmínil; já tehdáž nepochyboval, že vyložíte-li p. redaktorovi své důvody, on nebude na odporu, pokudž by jen kase mohutnosti se dostávalo, aby i ta čtvrtá kniha na světlo letos již vyšla. Z příhody poslední soudím, že se potřebné vespolné srozumění nestalo. P. redaktor, považovav nedožádané povolení za zlehčení a urážku sobě, k nevrlosti popuzen byl. Nechci sice zastávati nahlé důrazy na vás; ale nemohu také za dobré položiti odpor učiněný ze strany vaší. Plamenem nehasí se plamen. Slovo to upřímné nepovažujte za kárání, ale toliko za připomenutí pocházející z úst nelíčeného přítele, který trpkým zakusením podobných nehod za zákon sobě položil, nepodávati příčiny ku hněvu popudlivým, a sedne-li na ně sršen, sehnati jej opatrným způsobem, a toli nemožno, vyhnutím aneb oddálením se ochrániti sebe před — potrkáním. Ovšem krev má byla by snad také jako vaše překypěla a pokličku chladné opatrnosti do ohně strhla. Než — co na plat, již se stalo! Nebudu více mudrovati, z jakých příčin dva čeští charakterové spolu nedobře pochodili: ale přistoupím raději k tomu, co nyní činiti jest. Smířiti vás sobě ještě netroufám; setkání to nemilé v živé ještě je paměti; aniž se písemně to státi může. Z krátka má rada jest, zůstaviti p. redaktorovi, jak mnoho přídavku letos vyjíti má. Vlídnost budoucího p. redaktora zdá se připovídati, že vytištěná kniha ani Špinkovi, tím méně překladateli ku ztrátě přijde. Jestli pak jaká při tom inkonsekvencí, aneb dokonce nerozum, padne na stranu rozkazatelovu; vás se jistě netýká.

Nebuďte tedy tak zarmoucené mysli! nepodlehejte dotiskům jediného mrzutého okamžení! víteť dobře, co vašemu srdci schází, a právě hleďte zachovati onen poklid mysli, kterého ke všemu počínání, má-li se dobře skončiti, potřebí jest. Nechtějte jediným nerozváženým krokem zavříti sobě cestu, kterou jste posud kráčel, nevida před sebou pohodlnější — bezpeč-

nější. Vzneste se nad pominulými a měnivými příhodami, kterým každý člověk podroben jest; a nevažte na člověka jediného,*) jehož povahy posud vám neznámé jsou, celou svou naději; ve všech světa kruzích najdete lidí, kteří se nebudou podobati vašim ideálům. Než se tedy jakého-koliv úmyslu uchopíte, ohledejte všecky jeho stránky pokojnou, nezastíněnou myslí.

O kéž se vám, drahý příteli, brzo dostane místa, kde byste jako v živle svém volněji se pohyboval! To jediná žadost mého srdce, které s vámi vždy sdíleti hotov jsem

váš

Vinařický.

1833.

(Vinařický Čelakovskému.)

Kovaň 13. července 1833.

Rozmilý Ladislave!

Čekal jsem stále, že mi psáti budete, ale posud nedočekal jsem se. Rozmyslete se pak a smilujte se nad opuštěncem, který na každou zprávu z Prahy jako na smilování se těší.

Byl jsem posud velmi zaměstknán; a však podnes není všecko v pořádku v archivu farním a jiných hospodářských věcech.**) Předce však již trochu oddechu pociťuji.

Čím se obíráte? Co obmýšlíte? Spěcháte prý s sv. Augustinem ke konci, jak mi Černý***) psal. Dobře tak! Budete míti jej s krku, a pak s chutí opět do něčeho, co by vás i nás těšilo. Já se nyní zase chopím Bohuslava a mezi tím také — kus po kusu — Svatoplukiádu přeložiti hodlám. Podzimek a zima tuším mně poskytne dosti času, že jich obou dokončím, NB. budu-li zdráv, jakž posud jsem.

Vylítnete-li si letos někam z Prahy? Oberte sobě Kovaň. Smluvte se s ml. Jungmannem a přijďte pospolu. Podívali bychom se na Bezdězy, Trosky, Libuň atd.

V Ml. Boleslavi nalézají se dva znamenité kancionály bratří Českých. Možná, že by se daly získati pro České Museum.

Což pak slyšíte o Langerovi? Jestli pak posavád v Bohdánči? Jak stojí věc vaše Olomúcká? Poskytněte mi toužebně čekaných zpráv o sobě i druzích.

Vaší paní mateři vzkazuji upřímné pozdravení.

Mějte se na všem dobře a brzy potěšte písemně a pak osobně svého

Vinařického.

---

*) Totiž Speranského. **) Vin. dosedl ku konci dubna 1833 na faru Kovaňskou. ***) Zpovědlník u Karmelitánek, překladatel Faedona Mendelssohna a j. v.

V Praze 12. listopadu 1833.

Velectěný, milovaný příteli!

Právě tímže perem, a skoro i tímže namočením v inkoust, kterým jsem sv. Augustina dokončil, počínám tyto řádky k vám psáti. Tentokráte, tuším, z nedbalosti a Bůh ví z čeho, viniti mne nebudete. Rozmýšlím právě, jak člověk mnohdy bez rozmyslu ledaco předce vykoná, čeho by snad nikdy při mnohém rozmýšlení byl k cíli nedovedl, ba ani snad nezapočal. Tak se mi dělo s Městem Božím. Nyní, bych měl znovu tuto práci anebo podobnou podniknouti, vím, žeby mne nikdo k tomu nepřivedl. Není-li však tato práce neplatna, předc toho nelituji, ačkoliv několik let ze života mého skrze ni téměř vymazáno.

S Olomouci se smeklo — obdržel místo to jiný, můj soupeř, jak bylo se toho naditi. I to protahování mělo své dobré; před půl létem by mne to bylo snad mrzelo ano i rmoutilo, nyní si z toho zhola nic nedělám. Ale žádati budoucně nebudu o nic, a třeba nikdy samo nepřišlo.

Známo vám, že obmýšlela se hned před půl létem nějaká změna s Novinami českými, — tehdáž k ruce P. Šafaříka. Ješto ale on v tuto věc uvázati se nechtěl, usnulo to opět. Za těchto posledních dnů zase se o to rokovalo — a již skoro mne k tomu přivedli, že v tuto práci se pustiti hodlám s novým rokem. Aspoň na jeden rok zkusím své síly. Uvidíme, bude-li ta rostlina na květ. Poslyšte a pak mi povězte své mínění. Noviny vycházeti budou 2krát za týden půlarchem; k nim nepochybně též půlarchový Oznamovatel. (Ouředni list prozatím se ještě vypouští, ješto nebylo rádno najednou velikou reformu činiti, což prý po roce — po dvou snázeby se získalo.) K tomu archový časopis (místo Rozličnosti nazván *Česká Včela*) a rádbych, aby mezi zábavou a poučováním šla střední cestou. Však vám to brzo vydaný prospekt lépe objeví, posud sám ještě všecko důkladně nevím; nebo věc na konec není posavádě vyjednána.

Přejmu-li tedy tuto práci, jak již myslím, že se stane, chovám naději, že i vy, milý příteli! buď versem, buď prosou dle chuti a po chvíli někdy něčím přispěti též neobmeškáte a Včelce té také některý kvítek pro med poskytnete. Ostatně také o rozšíření dle možnosti v okolí vašem se postaráte. K Novinám a Oznamovateli musím si držeti pomocníka (Tomíčka), kterýby běžné a snadnější věci pracoval. Házové mi tuto smlouvu podávají, chtějíce mi z každého odběratele 3 zl. v. č. ročně platiti. Nyní při té veliké miserii s cibulí, jak české noviny vycházejí, počítá se předce přes 400 odběratelů. Snad bych předce to na 500 dohnal, a tu by mi zůstalo 400 zl. stř., ješto

pomocníkovi třetí díl ze svého přijmu chci dávati. — Začátek bude trochu perný, práce mi zcela nová, neobyčejná, a bude se co po rukopisu ohlížeti a sháněti. Myslím však, když jsem postačil za rok na 20 archů Augustina, že také na 30 Včelky napiši, ostatek snad předce dobří známí a přátelé doplniti pomohou.

Nyní rád bych váš soud slyšel. Mějte se na všem dobře, pamětliv jsa na milujícího vás

Ladislava.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani dne 23. listop. 1833.

Rozmilý Ladislave!

Zpráva, že jste přeložení sv. Aug. o městě božím šťastně ku konci přivedl, potěšila mne velmi. Již tedy dokončno to dílo, které vás po několik let zaměstnávalo! Nemyslete však, že čas naň vynaložený, jak mi píšete, z života vašeho vymazán jest. Že práce ta neplatná není, ujišťuji vás.*) Duchovenstvo si jí vysoce váží, a znatelé se nemohou dosti vynadiviti, s jakou obratností jste zamotané leckdys periody originálu v plynnou češtinu uvedl. Neuvádím toho zde, abych vám lahodil, než abych vám odňal onu myšlénku trudnou, jakobyste byl pole neúrodné přeorával. Než hodlaje se o tom, až celý spis tiskem výjde, veřejně vyjádřiti, přestávám zde šířiti řeči.

Že se s Olomúcí smeklo, jak mi zvěstujete, uvidíme časem, k čemu bylo dobré. Vy zůstaňte mezi námi! Po mracích jasno bývá. Podávanou vám redakci novin českých, myslím, abyste přijal. Rozšířenější noviny najdou jistě v kraji většího počtu odběratelů. Neb čeho se posud Čechové mohli dočísti na půlaršíku, jehožto čtvrtá kolumna nezřídka ničemnými obrovskou frakturou vytištěnými naplněna bývala návěštími? A kdož mohl zalíbení míti v nedbalém a nemotorném slohu? — Spojená s novinami „Včela česká“ prospěšně bohdá v národu bude působiti. Bude-li včelou, uvítá ji zajisté lid náš, který se vždy raději poučnými věcmi, než jalovými tretkami obírá. Omne tulit punctum qui misscuit utile dulci. Zdravý med budiž Včely úkol. Ta zastaniž u nás místo přespolního Pfennig-Magazinu. Nespouštějte se toho předsevzetí. Těším se brzy spatřiti prospekt vámi ponavržený. Jakými takými pracemi milerád, co do mne bude, přispěji. I odběratelů několik v okolí svém vyzískám. Zatím vám především dobrého zdraví, utěšené mysli, chuti ku práci a daření se ve všem žádám. Vaši paní matku uctivě pozdravuji. S Bohem!

Vinařický.

*) Výtečný ten spis zahrnuje mimo jiné veliký poklad zpráv historických a národopisných.

V Praze 21. prosince 1833.

Milovaný příteli!

Ve jho tedy jsem již zapřažen*) a s novým rokem táhnouti musím. Jen abychom v hanbě nezůstali! toho se nejvíce lekám. A věru s přibližováním toho času veliké mám starosti. Věc ta jest skoro jakoby do loterie sázel. Nevím, jak bude s censurou; nevím, jak s časem vystačím; nevím mnoho-li odběratelů bude, ještě posledním redaktorstvím nemálo čtenářstvo rozmrzelé; nevím také, budu-li podporu nějakou míti při časopisu; nebo sám dostačiti v stavu nejsem, a než by půl léta minulo, musil bych vším o zem dáti. Formát, jak vidíte, volili jsme dosti veliký, a arch spotřebuje mnoho rukopisu, a 52 takových archů do roka není maličkost! — Zde vám něco ohlášení posílám, trochu pozdě s nimi také přicházíme, arci to všecko půl léta a ne měsíc dříve mělo se vyjednávati a obstarávati.

Jak pravím: jest to pro tento rok zkouška — a zkouška veliká; podaří-li se, bude na budoucnost výhra, zvláště bude-li hojnější počet odběratelů, mohu směleji Házům diktovati, co vše činiti mají o zevnitřní ozdobu; nyní při té beztoho levné ceně nedá se tuze na ně doléhati.

Nu, a co rozmilý děláte? jak se máte? Že jste zdráv a spokojen, doufám i žádám srdečně. Ubohý Jungmann mladý včera byl zaopatřen a dnes je den právě osudný a krisis nemoci jeho. Přál bych, aby z toho vyniknul; otec nebylby sic k utěšení. Letos veliké nehody naň doléhají.

Pamatuji se, že jsem u vás viděl Lva z Rožmitálu německy (Horký?) a snad i originál (pokud) latinský. Nemohl byste mi jej zapůjčiti? Však na to dosti času, kdy vám příhodno. Možná, že bych se na léto do něho pustil.

Přislíbenou pomocí jste mne potěšil. Nepochybuji, že vše, cožkoliv přistrojíte, dobrá a záživná strava bude. Zvláště rád bych péra vašeho také použil k artikulům literním — rozumí se, pokud vašeho při tom pochvílí.

A tuť bych hned vám předložil Cicer. Řeči Macháč., neboť rád bych něco tak jako kroniku literatury naší zavedl.

S tím vám přeji dobrý nový rok, líbaje vás srdečně

váš

Ladislav.

*) Míní vydávání Novin se Včelou.

1834.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani, dne 7. ledna 1834.

Množství zajímavých a důležitých zpráv vašim novinám, hojnost zdravého medu vaší Včele, ducha milosrdného vašim censorům, a prozatím 3000 odběratelů vám v tomto novém roce z té duše žádám a věrně přeji.

Dříve již, než vaše psaní s přiloženými listy návěštními mne došlo (29. pros. večer), předplatil jsem se s p. farářem Skalským na vaše noviny a Včelu. Návěští ona mi zaslaná na všecky strany po známých rozesílám, a doufám žádaného účinku. Včele posílám zde přeložený list pana Bohuslava z Lobkovic pod nápisem: „Praha a Pražané r. 1500.“ —

Horkého „Lva z Rožmitála“ a latinský text z museum vypůjčený jsem p. Hankovi opět odevzdal, na něhož Vás tedy odkazuji. — Nemohl byste mi, až po chvíli míti budete, něco o směru cesty p. Jana z Lobkovic do Jerusalema a o povahách jeho napsati? aneb opisy vaše mi ku přečtení zapůjčiti? Použil bych toho ku krátkému pojednání o zvyku putování panstva českého do zemí cizích, k životopisu Bohuslavovu, kteréhož bych rád již skončil. Jen kdyby mi p. Hanka psal, jestli již porozprávěl s knížecím Lobkovským bibliothekářem p. z Latenberků, zdaliž se v knížecím archivu něčeho ku práci mé příhodného nenachází. I milé mi bude, dozvím-li se, že odtud ničeho nemohu očekávati, abych marně nečekal. Opětujte u příležitosti mou žádost p. Hankovi.

K vaší zamýšlené kronice milerád vám zasílati chci kratičkých artikulů literních, která by však dle mého zdání jen stručných oznámení o vyšlých knihách č. zavírati měla. Kritiky a obšírnější posudky zanechány buďtež Musejníku. Nechtěl bych, aby časopisy naše stejnými se zanášely předměty. Což abyste k té kronice návěštník připojoval, v kterém by se s dorozuměním spisovatelů k veřejnosti přivádělo, kdo a jakou prací se obírá? čímž by zbytečným dvojnásobným překladům z jazyků cizích poněkud přítrž učiněna býti mohla.

Žádoucí věc jest, aby Včela vaše byla pouze populární, ovšem ve smyslu ušlechtilém, jako na př. Pfennig-Magazin.

Pravidlo: Co všech zajímati a většího počtu odběratelů poučiti může, měj zde své právo a místo. Věci lehké, písničky erotické buďtež docela odtud vyloučeny. Zábavnou a užitečnou popularností získáte lid, sobě slávu, prospěch vlasti. O povaze Včely české pěkně a vhodně se pronesl Chmelenský.

Jen ať se do listů vašich chyby a poklesky tisku nevluzují! V 2 prvních půlarších jsem již jednu i druhou spozoroval. Mějte o to péči. Ostatně splňte důvěru, kterou k vám Čechové, krajané vaši, mají.

Zdaliž pak nyní docházíte ku prof. Jungm.? Ubohý otec potřebí má útěchy a povyražení ze zármutku. Psal jsem mu předevčírem, ovšem jen krátce: pište mi, jak zdraví jeho a rodiny jeho stojí. Bože, to byla rána pro ty dobré duše. Já se sam nad tou nenadálou ztrátou nemohl posud utěšiti. P. Štulc snad vám také již projevil, co přátelé zesnulého chystají, složení totiž základu peněžitého do pokladnice pro česk. literaturu pod názvem: Památka Jos. Jungm. mlad. od přátel! Sličná to a vyvedení hodná myšlénka! — Maminee vaši srdečné pozdravení vzkazuji. S Bohem, můj Ladislave! Pište brzy svému

Vinařickému.

---

16. ledna 1834.

Milovaný příteli!

Ačkoliv ještě odpovědi na můj poslední list nedostávám, předce slyše, že zde k vám pohodlná příležitost, nemohu opominouti aspoň přátelské pozdravení vám vzkázati.

Jakou cestu před sebou mám, nepochybně se k vám již doneslo, a byl bych sám již dříve vás o tom zpravil, kdybych byl psáti mohl. Asi 10 dní jsem ani péra v ruce neměl — toť bylo pro mne něco hrozného, a zrovna v nejtužší práci — podebral se mi na pravé ruce celý prst, a ještě ovšem není zahojen, ale předce již poněkud psáti mohu. Nyní mi počíná nehet slízati. Tedy k té cestě opět, kterou k hromnicům do Strakonic činiti se chystám. Z jakého úmyslu, uhodnete. Kýž by vše i budoucně k spokojenosti této mé nejdražší polovičky se dařilo!

Což bych sobě toho byl vážil, kdybych ji z rukou vašich byl přijmouti mohl! Vím ale, že bych se svou žádostí byl oslyšen — a také se pamatuji, když jsem jednou o této věci tak z daleka s vámi mluvil, že jste mi nedal na to odpovědi, aspoň ne té, jaké jsem očekával, a tudy ve svém přání jsem arci pouskrovniti musil. Vím však a přesvědčen jsem, že nicméně předce podílu přátelského na této mé důležitosti béřete. Ve středu před hromnicemi jedu ven, a za týden jsem zase v Praze.

Mám za to, že již několik čísel Novin a Včely v rukou vašich — co vy, co jiní říkají — jak jste spokojeni, v čem nedostatek a vady pozorujete — to mi oznamte.

Mnoho-li venku odběratelů poštami, ještě nevím, ale v Praze proti lonsku počet se po tu dobu ztrojnásobil. S censurou posud jsem spokojen a budu i budoucně, setrvá-li tak.

Již také touženě čekám na slíbené potravy od vás pro Včelku naši. Slyším, že jste hodně pilen — těším se z toho

velice a již jako sup vyhlídám na Bohusl., Svatopl., nějaký (jak slyším) katechism pro ženichy a nevěsty — leč ten měl již dávno vyjíti, pro mne přijde — post festum.

Bohu vás poroučím — přeji vše dobré a potěšitedlné k svátku vašemu a těším se, že brzo Prahu navštívíte a též líbajícího vás srdečně

Ladislava.

---

13. února 1834.

Milovaný příteli!

Na vaše dva listy spěším dáti odpověď. Za přislaný s prvním listem příspěvek vám srdečně děkuji, ale s jakým hrozným osudem potkalo se toto klassické přeložení listu Bohuslavova! To sám spatřujete, maje nepochybně již číslo 6. Včely v rukou. Již ve vysazeném archu napadlo censorovi celou kolumnu z toho přetrhnouti; arch ten mimo to podržel při sobě až do noci, tak že jsem to dříve neuzřel, až druhého dne vytištěné. Ačkoli mi posud nic v censuře presidiální mazáno nebylo, předce toto první uvítání jest mi nejvýš nemilé, a příležitě budu věděti jak vytknouti, zvláště čekaje, až tento list s jinými druhou censurou propuštěn a vámi vydán bude. Ješto tedy tam vše vytrhnuto, co se Pražan*) týče, mohl moudrý censor také již titul „a Pražané“ vynechati. Jsem přinucen, po druhé takováto pojednání raději hned v rkp. censuře předložiti, aby se opět podobná hloupost nestala, a potom z toho medvěd nevyhlédnul, (jejž ubohý sazeč do 5 hodin z rána sázeti musil). (Tudy i tam mnoho omylů, ješto jsem korrekturu toho kousku neměl.) O bližších okolnostech cestování p. J. z Lobkovic chtěl jsem já se již dříve *vás* ptáti, co by vám vědomo bylo o tomto pánu českém, ješto pana bratra jeho ze vrub na líc jste prostudoval, a tu vy o podobnou věc se mne dotazujete, o níž vám zhola nic pověděti neumím. Cestu tu bych vám v opisu srdečně zaslal, ale jak vidíte, vyjímám nyní sám z ní do Včely; snad odtud pomalu směr toho putování brzy seznáte, anebo přijeda snad brzo do Prahy, proběhnouti ji můžete.

Nyní k utěšenému listu druhému. Přijměte nejpředněji vroucí díky za přátelské své přání ke dni, kterýž mezi nejblaženější života svého pokládám. Tuto však neočekávejte ode mne širšího popisu mé svatby a ostatních věcí, dosti buď na tom, že s Marinkou jsem — šťasten. O ostatním vám oustně více, až se domluvíme.

---

*) Míní list Bohuslavův (u Cornovy str. 459), v němž popisuje Prahu a líčí mravy obyvatelstva za věku svého (1502).

Teď žíti hodlám spokojeněji, žíti: Musis et patriæ, amicis et Mariæ.

Teď jenom vy hleďte brzo do Prahy a na naše nové hospodářství se podívati. Dle mých popisů zná vás Marie tak dobře, žeby vás mezi stem rozeznala a těší se velice na uvidění se s vámi; zatím vzkazuje vám svou úctu. Pozdravení vám vzkazuje Vacek a Chmelenský, ti dva jonáci vám řádili o mé svatbě, tak veselých vlastenců jsem jak živ neviděl! My dva, chvála Bohu, když se do toho dáme, také hezky smíchu a žertů natropíme, ale to nic není co ti lidé tropili; Strakonice by byli převrátili. Ač jsem již týden zase v Praze, předce z našich ostatních pánů a přátel jsem skoro nikoho neviděl ještě. — považte, takový jsem domased a novinář! NB. Pozdrav od milého Slámy. Přeji vám všeho dobrého

váš

Ladislav.

Od maminky zvláštní poklony.

(Vinařický Čelakovskému.)

Na Kovani 7. dubna 1834.

Milý Ladislave!

Předzvídal jsem žalostný osud listu Bohuslavova o Praze a Pražanech: temný jakýsi cit mi jej napovídal. I obmýšlel jsem v listu vám podotknouti, abyste sám vedlé zdání svého jedno či druhé místo, které by na vážky bráno býti mohlo, vypustil: než vypravovav tehdáž mnoho listů, učiniti to jsem zapomněl. Divím se ale a lituji, že se vám ta událost před vytištěním neoznámila, abyste tento nelitostivě vykleštěný list buď mi nazpět byl odeslal, aneb alespoň nesmyslný nadbyt v titulu byl vypustil. Než co se stalo, odestáti se více nemůže. A Bůh ví, jakou černou notu u mého přísného Katona jsem sobě vyzískal! Že však jsem žádný špatný úmysl u vydání toho přeložení neměl, svědomí mně svědčí.

Když jste byl ještě v Strakonicích, psal jsem Špinkovi na spěch, aby vám mou žádost projevil, byste v příštím čísle Včely oznámil jmenem mým, že mimo účinnou a ochrannou podporu v Pánu zesnulého p. arcibiskupa Chlumčanského časopis pro katol. duchovenstvo své skutečné do veřejnosti uvedení děkovati má horlivosti a stálosti bývalého Pražského suffragana, nyní biskupa Tarnovského, (tit.) pana Frant. Pištěka. — Nevím, zdali vám Špinka to psaní ukázal, aneb o tom zmínky učinil, vím ale, že to posud ve Včele nevyšlo. Vidí se mi k tomu prohlášení důležitá příčina. Než nyní snad již pozdě.

Ze Včely a z Květů znamenal jsem nejednou, že redakce obou časopisů na sebe nevraží. Nad míru se mi to nelíbí, jelikož tuším, že by, neustoupí-li moudřejší, z takových šrůtek a důtek nic kalého nevykvětlo. Po několik let trvala pěkná harmonie mezi českými spisovateli (po skončení prudké ypsylonojotomachie). Kéž by nikdy více nevypukalo takových a podobných půtek! — Odpusťte, že vše to píši. Přítel příteli upřímo své smýšlení vyjevovati povinen.

Noviny vaše se líbí, i Včela dosti rozmanitá. Kdo sepsal: Známky dávné vzdělanosti národů? Smetana-li? dobrá to práce, a výborně se hodí obecenstvu. — P. Franta mohl ovšem svou recensi trochu kratčeji a pořádněji upodobiti. Myšlénka nejedna dobrá se leckde vyskytuje; škoda, že podstatné a prospěšné věci titěrkami zaclonil. Zvláště mile mi zavítávají novosti z literatur slovanských. Nepouštějte se tohoto stálého zřetele na pobratřence naše.

Z vašeho domácího štěstí se srdečně raduji. Nechť vám nikdy neodkvete! Zvete mne do Prahy, abych se na vaše hospodářství podíval. Přijdu ku konci tohoto měsíce. Že jste mne tak živě své Marii vyobrazil, pěkný důkaz přátelství našeho. Zatím se mějte rádi, až osobně se z vašeho štěstí radovati bude moci

váš nelíčený přítel

Vinařický.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani 17. srpna 1834.

Milovaný Ladislave!

Stále ještě se kochám v rozpomínání na ty pěkné a utěšené chvíle, které jste mi se Chmelenským způsobili. Hleďte brzy zase obnoviti toto mé potěšení.

Vaší Včele odesílám: „Obraz Čech“ a „Láska k vlasti,“ obě z J. Balba.

Co dělá Bohdančan*)? Měli byste jej pozbuditi ze sna. Čili „chýžka neviditelná“ jeho práce, anebo-li Tomíčkova? Kouzelná v ní fantasie! Líbí se mi.

Co dělám, p. Ondrák vypraví. Srdečné pozdravení vaší choti a matince. Vy pak alespoň listem brzy navštivte svého

Vinařického.

---

*) Langer.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani, 6. září 1834.

Rozmilý Ladislave!

Z čísla 35. Včely dověděl jsem se, že Jar. Balba „Obraz Čech“ v budoucím čísle vyjíti ma. Spozoroval jsem zatím, že jeden verš ku konci, 63tý, kusý jest, a sice o jednu nohu kratší. Není-li číslo to ještě vytištěno, opravte jej tak:

Brázdy tu jsou osením, révou obláčeny kopce;

Zdali pak p. Palacký v Praze? psal jsem mu dvakráte a neodpovídá mi, ač jsem jej snažně o to žádal, zvláště by mne zpravil o losu „Taroků“**), které jsem mu po p. Ondráku opsané odeslal. Upomeňte jej laskavě, aby mi alespoň krátce o tom něco věděti dal.

Improvisací p. Gorčińského se mi velmi líbí.

Chystáte-li vy pak nám opět nějaké dílo o sobě zvlášť? Co dělá Chmelenský? Nepochybuji, že jest pilen.

Náš pan biskup (Litoměřický) nahlíží nutnou potřebu známosti českého jazyka u duchovenstva. Nedostatek českých kněží v naší diecesi jest citelný. Nynější subrektor v Litom. semináři, p. Jos. Pfeifer, bývalý můj soused, lokalista v Bukovně, bude učiti alumny češtině. Doufám bude prospěšně působiti na svém místě. Co nejdříve pošlu mu mé navržení české stolice v Pražském semináři.

Až dohotovím Bohuslava, počnu pracovati a sbírati u jiných příspěvky ku prostě národnímu časopisu, jejž bych ve čtyrech svazečkách po 5—6 arších v Mladé Boleslavi vydávati chtěl. Titul chci obrati: *Lidomil.* I. Nový rok, II. Pomláska, III. Pouť, IV. Posvícení. — Obsah náboženský, poučný i zábavný, sloh sprostý. Učiním brzy o tom veřejnou zmínku.**) Naději se u svých přátel a šlechetných krajanů účinlivého přispění k tomuto jak se mi zdá na nejvýš potřebnému a užitečnému podniknutí. Našel-li bych dobrodinců, prodávaly by se svazečky za nejmenší penízek. Buďte mi v tom také raden a pomocen.

Pozdravuji vaše milé, vy pak pište brzy svému

Vinařickému.

---

*) Humoristická satyra tato po dlouhém rozvažování z censury vyšla v Musejníku 1834. IV. 359. pod nadpisem: Taroky, kámen mudrců.

**) Podniknutí zamýšlené rozrazilo se na přílišných požadavcích Ml.-Boleslavského tiskaře za sazbu a tisk.

9. září 1834.

Velemilovaný příteli!

Na dnes obdržený druhý Váš lístek spěchám odpověděti. Přede vším mé poděkování za pěkné Balbovy básně. V první kulhal nejen hexametr jeden, ale též pentametr. „Musa to jen &c," jež jsem doplnil, jak jsem uměl a mohl; nebo vaše oprava již po vytištění přišla.

Palackého ještě v Praze není; myslím však, že konec tohoto týhodne přijede. Kde však nyní jest, ani sám nevím, zatím milý Šafařík za něho vede redakci časopisu musejního. Tážete se: Chystám-li co zvláště o sobě? Divná otázka! Kdež bych k tomu já ubožák pochvíli nalezl; s velikou nouzí a těžkostí že postačuji, bych aspoň na dva neb tři archy Včely měl vždy rukopisu v zásobě. Jen si pomyslete, brzo-li neuteče rok a 52 archů Včely a 50 a více archů novin není věru maličkost. Při tom sečtete-li články v tom, naleznete, že polovici dobrou svým perem psáti musím, a přijdou-li i cizí práce, předce vždy nějaké opravy v nich jest potřebí, která též práce a času stojí. Mimo to kdyby příhodné články již pohotově byly, ale pročítání rozličných denníků a časopisů a vybírání z nich také hezky času stojí. Tu máte mé Jeremiády. To dobře vím a uznávám, že všecko toto hlomození za mnoho nestojí, a že by to také jiný na mém místě v té míře dobře zastal, i žebych čas svůj na něco lepšího vynaložiti mohl: ale co dělat, když jsou mi ruce svázány a já s časem na jiné ke své největší mrzutosti vystačiti nemohu. Jest mi tu s Göthem zpívati:

und so verderb' ich unglücklicher Dichter
hier in dem schlechtesten Stoff Leben und Kunst.

Myšlénku vaši z ohledu populárních spisků nelze mi jinak, než schváliti, ač ještě nevím, v jakém způsobu věc tu zamýšlíte. V potřebách lidu našeho nejméně posavade u nás bylo pracováno. Lítáme, skáčeme, vozíme se, kotrmelce děláme (a jak!), ale pěkně rovně choditi anebo sličně tancovati ještě neumíme. Jsem dychtiv, až své myšlénky o tom předmětu buď někde veřejně anebo v listu od vás obšírněji čísti budu. Jen neustávejte v tomto předsevzetí — cíl toho jest věru úsilí hoden. O eine Schrift, die das ist, was eine Erbauungs-, eine Bildungsschrift für den grössten, nutzbarsten, ehrwürdigsten Theil der Menschen, das Volk, sein soll: — gebet mir, wenn ich Alexander wäre, einen goldenen Kasten her; ich weiss nichts Besseres in demselben zu verwahren! — Doch nein! Ein Schriftsteller der Art wird mich mit dieser Ehre auslachen; er hat einen schönern Ort für sein Buch, den armen Kleiderschrank, und für die Lehren, die sein Buch enthält: das Herz des redlichen Lesers, der ihn theuer hält. (*Herder.*)

Bohužel, že spis ten, o kterém v listu svém zpomínáte (Svět.), k tomu cíli nesměřoval aniž směřuje. Nahlížím však dobře, kde závada, ale nelze, aspoň velmi těžko bylo by ji odstraniti. O příspěvky p. A. hrubě nestojím: nebo kdykoli poskytne, musím to zcela předělávati. Ve Světozoru měly býti věci ze železa anebo z dobré ocele, a tuť! dávají se kudličky z platiny, srpy a kosy ze samorodného duzíku atd. atd. Spis ten přestane tímto rokem.

Poručení uctivé od mé drahé choti a maminky.

Váš

Ladislav.

Těšte se na krásné přeložení krakoviáků od Vladimírského! — Již se dotiskuje.

V Praze, dne 11. prosince 1834.

Tak jste se posledně z Prahy ztratil, že posaváde nevím, zdali jaká předůležitá příčina byla příčinou kvapného odjezdu vašeho, anebo zdali snad, rozmrzev se na mne, ač nevím opět pro jakou příčinu, ani nejmenší vědomosti o svém odchodu jste mi neposkytl. Této druhé věci tím více se obávám, ješto po celoměsíčném odplynutí ani řádkem jste ještě na mne nevzpomněl. Dělá mi to ovšem hýblata, a proto také jeda, zítra budou tři neděle, skrze Mladou Boleslav, nesměl jsem se osmělíti do Kovaně udělati záskok. — Či tomu nevěříte? Jak se líbí. Nu, a teď honem s novinami ven. Předně tedy, ješto nepochybuji, že jakožto můj předrahý přítel na mých domácích záležitostech podíl béřete, oznámiti vám musím, že dne 29. listop. pán Bůh pomohl mé milé manželce a že jsme obdarováni synáčkem Ladislavem. Všecko šťastně, Bohu díky! se odbylo, a matka i dítě výborného požívají zdraví. Kluk jako mladý Bořivoj, a má se k světu, i k básnictví tuším, an v noci někdy počíná již zpívati znělky.

Dnes k večeru byl u mne p. Akermann*) rozloučiti se, ješto zítra ráno odjíždí z Prahy na dalekou cestu. Jede předně do Vídně si pro peníze na cestu do Kodaně, jsa ustanoven za kaplana u rakouského vyslanectví při dánském dvoře. Kam osud naše známé rozprašuje! Loučí se i s vámi — tak mě žádal

*) Znatel jazyků slovanských, nyní kapitolní děkan v Litoměřicích, přeložil do dánštiny Svobodovu „Školku,“ ku přání královské princezny dánské, která dle vzoru pražské opatrovny a dle návrhu p. Akermanna založila opatrovnu dítek v Kodani. Za zásluhy své byl p. Akermann podařen řádem Danebrogským a učiněn prvním katol. farářem v Kodani.

vám vyříditi — a prosí, byste jej měl vymluvena, že sám nepíše, pro náhlost povolání toho, ješto mu nikde času ani k nejdůležitějším věcem postačiti nemohlo. Snad jej zase, dá Bůh, po několika letech u nás spatříme.

Musejník se již (!) tisknouti začíná. Vaše roztomilé Taroky činí začátek.

Chovaje při sobě naději, že mne brzo listem potěšíte, jsem s přátelským políbením váš

Ladislav.

(Vinařický Čelakovskému).

Na Kovani 14. prosince 1834.

Ladislave!

Dnes jsem dostal vašeho listu, i píšu v tu chvíli, a zítra nesu odpověď sám do Boleslavi. Kdybyste nebyl „otcem Ladislavem" začal bych: Aby vás — střela Paromova! — aneb něčím podobným, že ale nyní na světě vás potřebí pro synáčka i matičku, změním kletbu svou v dobrořečení: Aby vás i vaši milou Marii Ladislav Ladislavovič miloval! Mnoho štěstí tedy, a božího požehnání! Než proč pak ten panáček na sebe tak dlouho čekati dal? Pravili jste v Praze, že kdybych o 7—14 dní později byl přišel, že jsem mohl býti křtitelem. Já čekám a čekám, až mi pan otec o svém důstojenství zprávu dá, i chystal jsem se hned složiti vinše na budoucí rozšíření tohoto utěšeného titulu: čekám 7 neděl a dostanu ode hněvivého pantatíčka výtopek, a teprvé potom očekávanou zprávu. Což pak jste stále od 29. list. kolíbal a hýčkal? aneb mladého Ladislava diktované znělky na papír kladl, že tak pozdě o tom mne zpravujete?

Z Prahy jsem ovšem zmizel. Opozdil jsem se poslední den odpoledne v kamerálním úřadě na novém městě, čekaje na hraběte Lažanského, kterému jsem musel slíbiti, že ho v jeho bureau navštívím; pak jsem si objednal nocleh na hospodě až na Poříčí, odtud šel jsem k Palackému, a pak k Šafaříkovi; nenašli jsme ho doma, až pak jsme na ulici jej potkali, šli jsme nazpět, dali se do řeči; p. Šafařík něco nám četl, ušel čas a bila 8. hodina večerní, aniž jsme se nadáli; v dešti mne Palacký provázel až k Veterlovům, kdež mi sotva tolik času zbylo, abych sobě své věci sebral — avšak jsem tam polovici téměř zapomněl. Zanechav tam, aby vám vyřídili mé pozdravení a omluvu, pospíchal jsem, abych dostal vozu, jenž by mne převezl na Poříč. — Nu máte mne ještě v podezření? A vy jste se již proto mstil nade mnou? Pravda-li, že jste jel Boleslavou? Neměl bych tomu víru přiložiti; a jestli tomu tak, nejste za to chvály hoden. Odpusť vám to genius našeho pří-

telství! — Náš Akermann tedy přes moře se béře. Jsem nad míru potěšen, že na mne vzpomenul. Pojede-li pak ještě Prahou? Vyřiďte mu, že jej bratrsky hlbám. Ať nezapomíná na českou vlast! a bude-li mu možná něco v cizině pro ni pohledávati, ať hledá a dejž Bůh, ať mnoho najde k ozdobě její.

Co mi píšete o potýkání se pro krakoviáky, nelíbí se mi. Kéž by takových šrůtek nebývalo mezi krajany! Nevedou k ničemu. Času na mále ke věcem potřebným: co do takových? Možna-li ještě, vezměte tu věc nazpět, aby nepřišla u veřejnost, jinak obávám se zlých následků; tak jako z nedorozumění se s Tylem nic kalého nevyjde. Mluvím k vám, příteli, co přítel upřímný o vaše jmeno dobře smýšlející. Neberte každé slovo na váhu tak přísnou a citlivou; a u veřejnost alespoň čehosi takového nevynášejte. Publikum se nad tím horší. Dobrá věc tím ničeho nezíská. Přijměte tato slova má s tou myslí, se kterou vám jich podávám.

Pozdravení vyřiďte ode mne Chmelenskému a jiným známým, s kterými se sejdete. Jsem velice zaneprázdněn a rovněž mrzutými věcmi. Přikládám do posledního listu Včely „Místní morálku“ rozmnoženou; bude-li vhod. Chci později psáti něco pro Musejník o jmenech místních československých. S Bohem!

Váš

Vinařický.

1835.

28. ledna 1835.

Milovaný příteli!

Bylo mi řečeno od p. Ondráka, že hodláte brzo do Prahy přijeti, a protož odkládal jsem s psaním na ústní promluvení; nyní však vida, že vaše hodlání třeba na měsíce by se táhnouti mohlo, musím předce dříve psáti. Od těch dob, co váš poslední list jsem obdržel, opět dva mužové sešli s literní společné dráhy naší, jen že druhého ne tak žel, jako prvního. Ztráta přítele *Černého* jest z nejednoho ohledu bolestna, a jeho rychlý odchod mne velice zkormoutil. Také veliká se ujma stala časop. th.; oní nejen že sám mnoho pracoval a přispíval, jak mohl, ale také byl právě vůdcem redaktorovým, tak že se nyní obávám, by příliš podivné skoky nečinil. Po několik let tuze žalostný osud nás potkává. Kéžby na tom zas na dlouhá léta bylo přestáno!

Za váš onehdejší místopisný příspěvek „Stěhování“ do Včely, který mne i mnohé jiné poobveselil, srdečně děkuji; přál bych, aby vás rozmarná chvíle na více podobných vedla. Čta to ponejprv byl jsem pořád na váhách mezi smíchem a podivením pro krušné to trochu jmen tak příhodných sebrání.

Vaše mínění a rada přátelská vzhledem literních těch hádek vděčně jest přijata i k srdci připuštěna. Co se první týče (Květy), znáhlil jsem se ovšem — non omni hora sapimus, a než týden po napsání toho minul, litoval jsem, ač pozdě, že jsem se mezi uliční nd vmísil. Co zas druhé se týče (H.), když mne list váš došel, již věc ta byla vysazena, a byť i nebyla, nebyl bych ji vzal nazpět, ješto sám za pravdu dáti musíte předně, že jsem, mluvě o vadách přeložení samého neboli machlanice té, osobu všemožně šetřil, za druhé pak nejenom tuto, ale v každé podobné případnosti za povinnost si kladu, jazyk nám tak drahý proti každému břidilovi hájiti.

Než mluvme raději o jiném, u př., kdy p. *Bohuslav* asi z Kovaně do Prahy hodlá přenesti se, a potom na cesty po Čechách a Slovanech se vydati? Nemohu více říci, nežli že toužím po čtení jeho v jazyku materském, presvědčiv se dokonale již po částkách, jakým mistrným veršem a mnohem mistrnější mluvou jej Karlíček můj nám znárodnil. Kéžby pak chtěl opět do Virgilia neb Horacia zakousnouti! Netuším, žebychom se od koho jiného lepšího překladu nadáti mohli.

Ostatní politické a literní novosti, které vím, vám bez toho jinou cestou zděluji, pročež o všem tom nyní mlčím, a klada na závěrek poručení od mé rodiny trvám v přátelské lásce

váš upřímný

Ladislav.

(Vinařický Čelakovskému.)

Na Kovani, 7. února 1835.

Milovaný Ladislave!

Utěšený váš list ode dne 28. ledna přišel mi právě vhod, i vytrhnul mě z nemilého pohnutí mysli. Můj Bohuslav, po němž se žádostivě ptáte, okouší nepříznivého osudu. Že jsem jej v říjnu do Prahy přinesl, víte: než mezi své přišel a svoji nepoznali ho. Jakýsi vlasteneček prorokoval, že nenajde mnoho čtenářů, i sbančil tím Špinku tak, že se mu mnoho zdálo povoliti mi přitištění pětiny celého vydání — 200 expl., na něž jsem si papír zjednati hotov byl, abych část svým známým obětovati, část za jiné potřebné knihy vyměniti mohl. — O, české honoráry! Na polovic outrat byl by ho Špinka přijal; počítal ale tiskařské lucrum, t. j. vše dvojnásob: tehdy byl bych já vlastně všecko byl zaplatil, on by byl jen pres a písmo půjčil, a za to polovičku celého vydání! Než, byl bych i k tomu se byl podal; ale ta nedůvěra při té příležitosti na jevo přišlá zabolela mě tak, že jsem opovrženého Bohuslava zpět na Kovaň

přestěhoval. Vědom jsem sobě, že jsem dílo to tak ustrojil, že ho i méně vzdělaný Čech prospěšně užíti a zažíti bude moci. Během více než sedmi let věnoval jsem práci té téměř všecky doby své prázdné: i nebyl bych toho byl učinil, kdybych nebyl přesvědčen, že spisy Bohusl. důstojny jsou čtení i uvážení každého Čecha a že přeložením jejich poskytnu dobrou stravu duchu naší mládeže, zvláště pak mladým šlechticům, pro něž věru málo posud spisů českých máme. Byl jsem sice na tom — dostav tuty dny návěstí, že i kdos druhý na svůj náklad vytisknouti se ho zdráhal — podržeti jej ještě asi rok doma; než vámi povzbuzen vydám jej hned na svůj náklad, a sice toliko as 500 expl. v 8°. Vydání buď dvojí: jako slovníka p. Jungmannova část na pěkném bílém, ostatek na skvostném papíře. Básně chtěl bych ozdobiti dáti slušnými vignetkami. Poptejte se, prosím, pp. Haasů, co by všechno to stálo? Na skvostnější exemplář by se snad prenumerací rozepsati mohla? Kdo by napřed zaplatil, dostane exemplář skvostnější za budoucí cenu sprostějšího. Kronberger-Weber přijal by ho snad do komisse za 25 ze sta? Nuže umluvíte-li to tak a převezmete-li, můj Ladislave, dohled na korrekturu — (první mohla by se mi po poště zasílati) — osvobodíme bohdá duši Bohuslavovu od těkavého se na břehu Lethejském potulování a sám český náš Radamáš popřeje mu pokojného bydla v ráji slovanském. Žádám vás o toto ochotenství, i pošlu vám po první bezpečné příležitosti rukopis. Než se dotiskne, vypracuji potřebná vysvětlení, která se na konci přidají. Dedikační list „knížecímu rodu Lobkovickému“ také potom se k vytištění zašle. Později vydám pokus historický pod titulem: „Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic, obraz osvícenosti české za králů Jiřího a Vladislava II.“

Zdaliž pak se u pp. Haasů moje lístky odměnné pro mládež školní tisknou?

Nyní se bavím vypracováním: „pokroků literatury české od r. 1831—34“ pro de Carro Almanach de Carlsbad. Hodlám jednati o založení a působení Matice České, o znamenitějších pracích českých, — letos šířeji o časopisech, — především pak o slovníku Jungmannovu, této pýše a slávě naší; potom dolíčiti se vynasnažím potřebu známosti jazyků slovanských pro cizé zpytatele historie evropejské, starobylosti, jazyků atd. I chtěl bych rád také ukázati, jaké publikum na české literatuře podíl béře? K tomu cíli potřebuji udání:

1. Kolik ze zakladatelů Matice České: šlechticů, duchovních, úředníků, učených (spisovatelů, profesorů, doktorů), studujících, měšťanů, rolníků atd.? *Jak velký její kapitál ku konci roku 1834?*

2. Kolik odběratelů mají časopisové: Theol., Musejní, Světozor, Včela, *Krok*, Květy? a z kterých nazvíce stavů?

3. Kolik vyšlo spisů českých ouhrnkem r. 1831, 1832, 1833, 1834, a sice: poučných, vzdělavatelných (theol., modl.), zábavných? a sice: *přeložených, původních?*

4. Kolik asi spisovatelů českých o sobě, a přispívajících k časopisům? ze kterých stavů, a možná-li kteří jmenovitě?

Tyto otázky zaslal jsem p. Ondrákovi po poště 1. února z Mladé Boleslavi; kromě těch podškrtnutých, kterých jemu, prosím, ještě sdělte, aby se mi na to u našeho Palackého, a skrze něho u tit. p. Stuchlého, u vydavatelstev a j. vyptal, a zprávu asi do 8—10. nejdéle do Kovaně mi poslal; neb musím v polovici února býti hotov. Můžete-li ochotnému p. Ondrákovi přívětivě k ruce býti, učiňtež to. Zač, bude-li vaše vůle, pro vaši Včelu onen přehled přepracuji. V mém sousedstvu zemřel dne 24. ledna b. r. důst. p. Jan Pavlík, bisk. litom. konsistorní rada a vikář okršlku Ml.-Boleslavského, děkan v Bezně, horlivý kazatel a přítel mládeže i lidu. Sepsal také několik kázaní příležitostných.

Za laskavé zpomenutí vaší milé rodiny na mne uctivě děkuji, vzkazuji odměnné pozdravení. Jak se má k světu ten váš Ladislav Ladislavovič?

Toužebně čekám na brzkou odpověď. S Bohem, můj milý Ladislave, potěšte co nejdříve lístečkem vašeho upřímného

Karla.

V Praze 12. února 1835.

Váš list, příteli drahý! datovaný 1. (7.) února, obdržel jsem teprv 9. Kterak se to stalo, nerozumím, ješto za 8 dní nyní přes Berlin novinami zprávy z Petrohradu k nám přicházejí — a Kovaň předce leží o několik mil blíže ku Praze než Petrohrad. Tedy k věci, a nejpříze k Bohuslavovi, jejž bych tak velice rád již tištěného viděl. Dle žádosti vaší chtěl jsem hned s Ludvíkem Hásem o to promluviti, ale odejel právě do Vídně, a teprv v příští týden se vrátí, protož se to odložiti musí do jeho příchodu. Zatím však vám myšlénky své povím co do této věci: Zůstanete-li při svém předsevzetí vydati jej svým nákladem, dosti buď 400 výtisků na obyčejném papíru (u př. jako Musejník neb theologický časopis) a 200 na pěknějším. Tak nepochybně přišel by arch tištěný na 14—15 zl. stř. Nyní si spočtěte, kolik by to asi archů v celku dalo. Ozdůbkami, o nichžto se zmiňujete, ovšem by se náklad znamenitě zvýšil. Dle mého soudu byla by věc nejlepší, kdyby knihu tuto naše Matice vydati mohla. Rozbírám si to takto: Vydáte-li sám,

ztíží většího odbytu naleznete, než u př. při Virgilu, ještoBohuslav kromě literních lidí není dosti rozhlášen u nás, a již ode dávna předsudek panuje proti latiníkům medii ævi — tuto ovšem křivý — ale věc tu těžko najednou změniti: když by ale Matice jej vydala, tu by nejprvé zdarma dáním do 300 a více rukou, a právě kdebychom ho rádi viděli, se dostal a tím i rozhlásil, potom také i k národu ostatnímu lépe si cestu prorazil, cožby za mnoho stálo. Přijměte ponavržení toto jediné jakožto upřímné mé mínění, však volno vám dle své libosti a náhledu jednati. Co dále se korrektury týče, nejen z lásky k vám, ale i ke knize samé s největší ochotností převzíti hotov jsem. Špinkovi jsem v té věci jednání jeho zdaleka vytýkal, on však se tomu smál, a pravil, že o své škodě to učiniti nemohl, ještoť jste prý od něho 250 výtisků si vyměňoval.*)

Neméně se těším na vaši práci pro de Carro Alman. Mluvil jsem včera s p. Ondrákem, pravil, co žádáte, že vám již psal, pročež jen v krátkosti na dotazy vaše. Zakladatelů Matice circa 350, totiž numer neboli lístků, a kapitál circa 14 tisíc na hotovosti. Co do odběratelů časopisů: theologický dle posledního svazku m. r. 885, musejní kromě rozdavků okolo 200, tedy k 500. Světozor s nejvyššího stupně 1800 spadl nyní na 1400, Krok, Květy nevím. Noviny z počátku předešlého roku k 500, na konec roku 350. Posud na rok 1835 jich 370, což vše špatnou útěchu a naději dává. Hásovci, nevidouce v tom žádného užitku, ano spíše škodu pro příští rok, chtějí jediné $\frac{1}{2}$ archu novin za týden a $\frac{1}{2}$ archu nepolitického listu v poloviční ceně vydávati, ještoť noviny české aspoň pro jmeno vydávati jsou přinuceni skrze smlouvu, sice by jich dávno byli pustili.

Divná to ovšem věc, že národ náš, jak z toho patrno, novin míti nechce, a jest to dle mého soudu zlé znamení. — Co se mne týče, jsem si vědom, že v té věcí všecku dal jsem si práci a ještě dávám, že noviny naše jsou lepší než všecky ostatní v rak. říši vycházející (ještoť je znám). V pojednání svém připomeňte také jako zvláštní věc, že ze stavu šlechtického sotva jednoho máme spisovatele (avšak ani německy nepíše žádný), kdežto v jiných zemích u př. v Rusích, Polště aspoň polovice šlechticů mezi spisovateli, což i před 200 a 300 lety v Čechách. bývalo.

Čtu právě Hesioda českého (neboli nečeského), kýžby ho nebylo! Kdo mohl tento hexametr napsati:

Najmi si (službu) bezdětnou; neboť *otelená* je daremní —

---

*) Vin. chtěl si tolik aneb alespoň 200 výtisků dáti přitisknouti, volen zapraviti papír (V. list předešlý).

o tom suďte sám! — Vysvoboď nás Pane! od tohoto hejna mazalů ničemných, kterých v naší literatuře nikdy tolik nebylo, jako nyní, a kteří jsou naše zkáza a záhuba.

S tím se vám s rodinou poroučím a vás srdečně líbám, váš

Ladislav.

(Vinařický Čelakovskému.)

Na Kovani 17. března 1835.

Milovaný Ladislave!

Šťastně censuru prošed Bohuslav Hasištejnský pod pres přichází. Opětuji tedy svou žádost, abyste laskavě jednu korrekturu na sebe přijal, a zvláště na to bystrý svůj zřetel obrátil, aby což se při častém opravování skladateli snadno přihoditi může, kdesi sedmá noha k hexametru se nepřiplichtila, aneb aby jinde o pěti nekulhal. Jednu korrekturu mně též Špinka po poště zasílati bude.

Přikládám vám tady první zpěv Svatoplukiady. Přečtěte jej a bude-li vám libo a vděk, od verše 25 až ku konci zpěvu prvního dejte jej otisknouti ve Včele pod názvem: „Svatopluk vězeň. Z Holého.“

Projevuje se tady povaha Svatoplukova lépe, než ji p. Budislav „Malý“ v Jindy a Nyní pojal, zvláště když se vše to s ostatním jeho myšlení a konání způsobem v jednotu spojí.

Bolelo mne to nemálo, že p. Malý Holého Svatopluka za „lstivého zrádce“ prohlásil, v němž jsem něco lepšího, ano hrdinu ušlechtilého hledal a našel. Stálo mne to mnoho přemahání, abych se byl neozval proti tomu křivému soudu, jenž se poněkud i mé osoby týkal; jelikož uznal-li jsem lstivého zrádce za šlechetného muže, což medle o mne, jenžto jsem za učitele mravů povolán, publikum Jindynyňské smýšleti mohlo? Než nechtěl jsem se zaplésti do hádky — i nechal jsem a nechám posud tak; leda, žebych — bez ohledu na onen p. Budislava Malého soud — ve zvláštním pojednání charakter Svatoplukův, jak jej Holý pojal, vytknouti se pokusil.

Já posud mám báseň tu za dílo klassické ve svém způsobu, a lituji, že není české. Což? abych původního skladatele vybídnul, by dílo to sám přečeštil? Co se vám zdá? Zjevte mi o tom své mínění. Vašemu uzavření to zanechávám taktéž, chcete-li onu částku ve Včele dáti vytisknouti. Čiňtež co a jak se vám líbí.

Nemaje žádného jiného spisu, prosil bych vás, abyste, chcete-li

kus ten dáti vytisknouti, jej dal p. Vojtěchovskému, skrze p. Ondráka, k opsání ochotnému: aneb jinak-li uzavřete, abyste mi rukopis ten po bezpečné příležitosti (od Špinky jdoucí) odeslal nazpět, což se učiniti neostýchejte, mate-li jediný k tomu důvod.

A co dělá Ladislav II.? Doufám, že milá vaše rodina dokonale zdrava, což vám vždy srdečně přeji a žádám

váš upřímný

Vinařický.

---

13. dubna 1835.

Milovaný příteli!

Jedním dnem a jednou hodinou obdržel jsem posledně váš list se Svatoplukem a list od p. Slamy s procházkami po jižních Čechách, které se vám líbiti budou. Bohuslava, myslím, po svatcích vezme Špinka do práce, a ujednali jsme to tak, že druhou korrekturu mi dá k přehlednutí; bylo-liby kde co potřebí, připomenu, a pak se vám poštou odešle. Což od dalšího Svatopl. zčeštění jste upustil? Jak se líbí! od Virgilia však upustiti nesmíte. Jan Holý vydal ve vyšlém letos almanachu v Uhřích. „Zora“ nazvaném, 10 selanek slovačinou psaných. Bude-li kdy, zčeštím je a vydám.

Pronešený jindyný soud křivý nesmíte tak těžce nésti, a zapomeňte docela na něj, ještě i u veškerém poblikum dávno naň zapomenuto. Takových věcí sobě nemnoho všímejme, k nimžto náleží i ondyno daná odpověď, odpolou psaná panem Hesiodistou, odpolou zas jakýmsi mi neznámým čmarýkářem. Tintíšek ten prý byl nejvíce tím uražen, že jsem vás za příklad v překládaní mu předložil, a z toho i před jinými veřejně posměch si dělal. Musíť ten pán veliké mínění chovati o sobě, ještě tam proti tomu se ohražuje tak z ostra, že i šestiměrem nedopočtěným vám krutě v čelo bije. Nu nechmež mu radost z takového mistrovství.

V příštích číslech Včely začne se tisknouti hrab. Krasińského Agaj-Chán, dílo mistrovské, které vám zajisté mnohou utešenou chvíli způsobí. Mně aspoň básnický výtvor tento velice se líbil, a stálo mne to trochu práce, bych čtení to populárnější učinil, než jest v originálu, o několik tonů však jsem předce spustil, než bylo u př. v Panně Jezerní. Nu, a jak se vám líbí listy našeho milého Bojenického? — Muě dobře a dobře. Jeho bývalá školačka, která vás před léty zpěvem svým okouzlila, která i mne tehdáž věru nemálo zajala — bude se vdávati. Radujtež se společně, že tato vlastenkyně švarná hodného vlastence si vezme, jejž i vy znáte — dra. Lešanovského, který nyní v Strakonicích co místní lékař se umístí a naši Ža-

ninku tam pak za sebou odloudí. Náš milý Bojenický spropadený kousek tu vyvedl, tak že všickni s tím předce spokojeni býti musíme.

Nyní vám ještě hrozné tajemství svěřím, a sice, že měsíce června s Chmelenským chystáme se na Kovaň podívati se, cesta naše půjde přes Mělník; Chmelenský vás zamýšlí opět jako loni překvapiti, kdy však, kterého datum, to říci nesmím, abych tajemství to hrozné nevyjevil, vy však jste důmyslný a dovtípíte se.

O jiných aspoň radostných novinách vám nic psáti nemohu a nevím; neboť celá Praha, jak vám známo, jest ve smutku, a pročež líbaje vás srdečně a přikládaje zvláštní poručení od mé rodiny jsem váš

Ladislav.

---

24. máje 1835.

Po odbytí písemního a ústního konkursu jest můj drahý Karlíček první, s nímž písemně porozprávěti spěchám. Tedy předně o témž konkursu, ku kterému se hlásilo 6 kandidátů, mezi nimiž i někteří sordidáti. Otázky byly tyto: 1. Wodurch unterscheidet sich das slawische Zeitwort hauptsächlich von dem Zeitworte der Deutschen und Lateiner? 2. Wie bezeichnet der Slawe den reflexiven Begriff? hat der Slawe einen Artikel und wie hilft er seinem Mangel ab? 3. Woher kömmt es, dass die Slawen nicht auch wie die Deutschen und Italiener und selbst Franzosen alle eine und dieselbe Schriftsprache haben? Gibt es ähnliche Erscheinungen bei alten und neuern Völkern? O těchto otázkách své mínění zde obšírněji nekladu, vy se sám domyslíte, a ostatek si někdy dopovíme. Ješto nyní každému na vůli ponecháno přednášeti oustně, o čemkoliv mu líbo, zvolili naši kandidáti následující předměty: já: Uiber Idiotismen und idiotische Schreibart; Vrantěvič první otázku písemní; Hanka o přednostech jazyka českého před ostatními slovanskými. Havránek vzal si za themu, jak Čech Němce vyslovování má učiti. Konečně přednášel p. Vávra o českých inkunábulích.

Bohuslav mně dělá veliké potěšení, to zas kus řádného českého čtení, jakého málo a nám velice potřebí. Nyní však asi tisk trochu váhavěji půjde; nebo považte, slovníku není ještě ani polovice na toto čtvrtletí vytištěna a časopisu ani první arch.

S ponavrhované opravy pravopisné i v mapách na čisto sešlo, a jsem tomu věru rád, že nedá se opět podnět k novým různicím, aspoň ku škeření se mnohým. Chmelenský jest jurista, a věděl, zač to stojí, když černé na bílém, byť sebe míň bylo.

Měli jsme úmysl já a Chmelenský na letnice na Kovaň se podívati, a vzíti s sebou Šafaříka, který samým sezením a namáháním div o zdraví se nepřipraví, by za několik dní na cestách aspoň trochu se protřásl. Od vás a s vámi chtěli jsme na Trosky se podívati a pak přes Jičín zase do Prahy — ale slyším, že toho času, provdávaje svou milou sestru, zaneprázdněn budete, a tudy bychom nepochybně přišli nevhod. Nu odložíme to na jinou chvíli, třeba dá-li Bůh na přes rok. Příští čtvrtek vyskočíme si s Chmelenským do Minic, *) abychom předc nějak ještě máj i na venku viděli.

Mé poručení všem vašim milým a zvláště p. far. Skalskému (Procházkovi), pak má rodina se vám uctivě poroučí.

Líbaje vás jsem váš

Ladislav.

---

31. máje 1835.

Drahý příteli!

Jenom několik slov z ohledu cesty naší tento týden. Ve čtvrtek bohdá ráno vyjedeme, a polední dobou jsme jako loni v Mladé Boleslavi, kdež vás tedy spatřiti doufáme a se těšíme. Naše prázdniny rozšíříme až do úterka, tak abychom toho dne v poledne zase v Praze byli. Chceme však z této cesty kromě Kovaně a Kovanského miláčka ještě jiného prospěchu míti a sice uzříti Hrubou Skálu, Trosky, Libuň etc. Melantrich**) a Krasoslav tyto kraje ještě neviděli, budou si moci v čem líbovati, a i mé oko i srdce touží v těchto mi známých krajinách opět trochu se poobčerstviti. Tedy z Boleslavi ještě týž den, čtvrtek, obrátíme se přímo k Jičínu; odprázdněte se na dva dni a pojeďte s námi: toť bude „wyzvolone towarzystwo!“ V sobotu na noc pak na Kovaň, kdež celou neděli a pondělí vám obětujeme, čili ať lépe dím, vy nám. Šafaříka musíme nechati v Praze; neboť pro svou churavost jest přinucen tímto měsícem zase do Karlových Var se brátí. Palacký též stůně, přichází naň ob den zimnice, ale již se zdá, že lépe bude.

O ostatních důležitostech více ústně při našem shledání, na které se velice těší váš

Ladislav.

---

*) K tehdejšímu p. faráři J. Jirsíkovi, nyní biskupu v Budějovicích.
**) Špinka; Krasoslav = Chmelenský.

19. června 1835.

Nejmilejší příteli!

Přijměte nejprvé mé díky za laskavé hostinské přijetí a za příjemnosti těch několika dnů, jež jsme tak radostně ve společnosti vaší ztrávili. Pobytí to při vás bylo mi letos tak jako v loni opravdu okřáním, ale pěknost okolí Kovaňského více tentokráte než ponejprv mne jímala. Ještě s vámi v onom milovidném lesnatém ouvale na palouku se uhostuji, ještě roklinou ode mlýna ke hrádku kamennému se procházím. Ovšem jsou divočejší, zajímavější, více překvapující jiné mnohé krajiny, jež jsem viděl, ale tak ladných, duchu hovících a k poklidu ho zovoucích málo jsem nalezl, i hodil by se dobře rámec obrazu jejich k obrazu štěstí domácího, ano i odtamtud jest výhled na vzdálené kopce a hory, i odtud na pyšné a vysokoletné sny mladosti. Čemuž vám ale popisuji, nač sám patříte, čeho denně požíváte!

Na cestě rozmrzel jsem se v Boleslavi tak tuze, že až posaváde jen s bolestí na tu příhodu vzpomínám — rozmrzel jsem se slovem božím, jež jsem tam, vstoupiv do kostela, jazykem protivníků našich hlásati slyšel. Pozoroval jsem však, že kazateli křesťanské to vyučování šlo asi tak od srdce, jako nám třem k srdci. Můj Bože, co se to u nás děje! — Věc tato mě velice znepokojuje; mámť na mysli obraz našich sousedních Lužičanů — nejprv jazyk nám vraždí po městech, zámcích, městečkách, až pak i po vsích dlouhou — dlouhou smrtí vyhynuje. Jelikž tu divu, že rakouský Slovan vzmáhání se obra severního za svou jedinou čáku pokládati musí, ještě jinak před železnou berlou jeho trnouti by musil.

Takto rozkyseleni jsouce, brali jsme se ku Praze, an tu do koše k nám jakési Švabisko čtvrté přisedlo; zdálo se býti hovorné Švabisko, ale když my na všecky začátky řeči jeho vždy jenom česky odpovídali, nebylo jináče, než jakoby ho celý svět byl omrzel — tu on zívat — tu spát — tu koušit tapák — tu od skuky nevěda co dělat, a to nám věru bylo nemalou horkého dne ochladou. Vím, že v tak příjemném spolku Šváb ten neboli civilisovaný kordonista jaktě živ necestoval.

Odesílám s poděkováním rukopis Svatopluka; naděl pán Bůh zas jiného mnoho a brzy! Teplé a nedeštivé počasí nynější, ač všem jest včelám hojno, naší předc není: té více svědčí deště a nepohody; nebo tehdáž jenom — jak moudrý můj Thersytes pověděl — hospodáři prý medu jí přinášívají.

Palacký již opět z nemoci okřívá, almanach celou duši

jeho zajímá, a mám naději, že bude cosi řádného a nám velmi i prospěšného i chvalitebného. Příští měsíc hodlá k vám z Lobkovic s rodinou svou na dva dni vyskočiti: o tom však on sám vám psáti bude.

S tím vás srdečně líbám váš

Ladislav.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani, 21. července 1835.

Milovaný příteli!

Vaše tklivé vzpomínky na Kovaň v listu posledním obnovily i v duši mé všecky ty živé výjevy v naší přátelské besedě o letnicích. Jestli kdo, tedy já osamělec uprostřed takových druhů okřál. Jen alespoň každý měsíc takový kvartet, a blaženost má byla by vrchovatá! Opravdu, vzpomenu-li sobě na naše hovory, z plného věru se posud pozachechtávám.

Že vás německé kázaní v staročeské — Mladé Boleslavi rozmrzelo, snadno pochopuji; i já jsem o tom nelibost svou ondy p. děkanovi, našemu nynějšímu zástupci ouřadu vikariátního projevil. On mi pak všecky své obranné listy proti tvrdým rozkazům bývalého biskupa Lit. Milde okázal, z nichž jsem ouplného přesvědčení nabyl, že se šlechetně bránil. Avšak ku potěšení vašemu říci vám mohu sub rosa, že, ačkoli přísně nařízeno má dotčený děkan, každou druhou neděli kázaní německá držeti dáti, že to se z dobrých ovsem příčin nestává: jediné pro pokoj s ouřadem krajským nyní asi šestkrát na nejvýš do roka německy tam se káže, a dá-li se to činiti, pomine i to zponenáhla. (Německý kazatel mívá tam někdy ledva 30 posluchačů.)

Zdaliž pak brzy Bohuslav pod pres opět přijde? Pracuji nyní pilně na životopisu Bohuslavově: avšak pohřešuji výhody spisovatelů pražských. Na štěstí jsem sobě o věcech hlavních potřebných výpisů, dokudž jsem v Praze bydlel, učinil: jinak bych se doň dáti nesměl. Ku konci druhého měsíce t. j. srpna hodlám práci tu dokončiti. — K lepšímu vyznačení pouti pána Bohuslava z Lobkovic rád bych se pronesl o poutích vůbec, a o starodávném obyčeji tom u šlechty české zvláště; i sestavil bych stručnou parallelu poutí z 15. století, a sice: Lva z Rožmitála, Martina Kabátníka, Bohuslava a Jana z Lobkovic. Než o cestě Kabátníkově nevím ničeho, leč co v historii literatury naší stojí. I rád bych do ní nahlídnul, abych oučel a povahu cestovníka bezpečně vytknouti mohl. Což není nikdež tato cesta Kabátníkova k dostání? A mohla-li by mi buď opatřena neb půjčena býti? Mohl-li byste mi k ní pomocen býti? aneb alespoň

jakouž takouž zprávu o ní mi v krátkosti dáti? Zavděčil byste si mne velmi!

Palackého do Kovaně touženě očekávám, že mi však nepíše, obávám se, že by snad churav byl. Přál bych, aby mne brzy vytrhnul z té nejistoty a mne zpravil, kdy asi ke mně přijeti míní. Psal jsem jemu o tom již před 5 nedělmi. — Neopouštějte mne, přátelé moji, a navštěvujte mne často, když nemožná osobně, alespoň písemně. Vyřiďte mé srdečné pozdravení vašim milým a všem známým, přede všemi Chmelenskému, jemuž, jakmile budu věděti o jisté věci výpadek, psáti se chystám.

Na váš příští list jako dítě na vázané těší se váš

Vinařický.

Polovice září 1835.

Drahý příteli!

Nepochybně se již hodně na mne mrzíte, že tak dlouho na váš list neodpovídám. Byly však toho všelijaké příčiny a závady, nejvíce pak nedostatek času, ješto jsem se pořád chystal, hodně mnoho vám psáti; ale vida nyní, žebych na „hodně mnoho“ ještě déle odkládati musil, píši zatím to, co před rukama; přijmětež s málem za vděk, říkávají.

Minulý měsíc byl jsem v Strakonicích se svou rodinou. Na cestě asi hodinu pozdržel jsem se u milého p. Slámy, od něhož vám zvláštní mám vyříditi poručení. Stal se z něho celý apologet. Jednu apologii neb obranu jeho, týkající se časop. theol., čísti budete co přídavek k témuž časop. Jinou a to německou dal mi též v opisu s sebou do Prahy, a ta jest mnohem horší, týkajíc se věci velmi důležité. Brojič proti národu a jazyku našemu, Písecký krajský, vydal otázku na všecky vikáře v tom kraji: „Ob es an der Zeit sei, die deutsche Sprache in alle Schulen des prach. Kreises einzuführen“? Nadál se nepochybně, že vikářové k tomu přisvědčí, a pak by to k vyššímu místu, jakožto potřebu a žádost byl zadal, by nějaké zásluhy tím sobě vyzískal. Jest ale naděje, že pp. vikářové ujmou se, čeho ujíti se povinnost jim káže. Pokud Slámovi známo, jediný vikář rožmitálský bil k straně krajského, řka: „Warum nicht, es wäre recht schön, wenn unsere Jugend auch in der Trivialschule den Unterricht in der deutschen Sprache bekäme“. Sláma jmenem vikariátu Mirovického ale notnou kapitolu četl. Takových samostatných rozumných a horlivých obranců jenom 20, ti by vydali! Mezi jiným též odrazil tím smyslem, že nikoliv není čas, aby se mládež němčila, ale čas jest, by vyšší úředníci a představení (jako p. krajský) rozuměli a učili se jazyku toho lidu, na jehož mozoly živi jsou a se krmí.

O cestě Kabátníkově vám ničeho pověděti nemohu, ještě jsem jí neviděl ani nečetl. V cís. kr. bibliothece jí není, a myslím, že ani v museum, ještě jsem se hned loni tam po ní sháněl. Jiný též nikdo o ní nic věděti nechce. V rukopisu jest v biblioth. kapitolní. Požádejte příležitě p. Pešinu, by se ji tam odtud vypůjčil a mně ku přečtení dal; já vám pak povím, co na ní jest.

Onen týden jel skrz Prahu p. Kollar, já ho však neviděl. Jak slyším, jede do Sas oženit se. Mína jeho udělala mu zpropadený kousek! Ze slávského nebe ještě jednou přišla oblažit jej. Řekněte potom, že se divy starého světa neopětují! Náš Orfej svou Evridici přivolal též ze říše stínů.

O tom vám bude Chmelenský více oustně vypravovati, který tyto dny chystá se do Krnska. Zaslechl jsem cosi, že Palacký s ním pojede, jistotně ale nevím, stane-li se.

Poručení uctivé od mé rodiny. Vás líbaje srdečně jsem

váš

Ladislav.

---

21. září 1835.

Drahý příteli!

Psal jsem vám minulý týden a doufám, že jste list můj obdržel. Tentokráte u velikém spěchu a u veliké záležitosti. Píši vám jmenem Palackého a všech našinců. Nejvyšší purkrabí včera Palackého schválně dal k sobě volati, a na srdce mu vložil, by od naší Matice, tak jako před 3 lety, vítání se učinilo na příjezd JJ. Mstí. do Prahy.

Věc tato velmi důležitá. Nezbývá mi času, bych šíře o tom mluvil, ale jindy dopovím.

Nyní sedněte ještě jednou na Pegasa a honem do spolku našeho něco udělejte, by nás přec 8 neb 10 bylo. Vydání bude tak skvostné, ne-li skvostnější, jak předešlé. Tento týden však by to zde již býti musilo, totiž nejdéle do 27. neb 28. Tím se Palackému i mně velmi zavděčíte. Líbá vás

Ladislav.

(Vinařický Čelakovskému.)

23. prosince 1835.

Rozmilý Ladislave!

Bolestně se dotkla duše mé zpráva o nehodě vaší. — Pěvče veliké Panichidy a cara Aleksandra*), čeho jsi se dočkal na *slově* bratra jeho? — I nepochopuji, jaké viny dočiniti se může spisovatel v té zemi, kde censury stává! Čili jsi, šlechetný muži, na sebe vzal odpovídání za *jiného*? Oběť náramná! Než jak mohlo nedopatření novinářovo škoditi také kathedře vaší? — Doufám, že snad jen na čas se to stalo, na čas totiž vyšetřování.

Milý, drahý příteli! Cítím vaši strast v plné míře. — Vy ji cítíte čtvernásobně. Než právě proto mužně nes osud svůj, syne, choti, otče! Netrať mysli, netrať srdce! Nejsou tobě ztraceni přátelé. Doufej! těš manželku i matku svou, jichž spolu žádám, aby se nepoddaly malomyslnosti. Snesitelným bohdá bude učiněn osud váš, nyní na počátku těžký a trpký.

Nyní vás žádám, abyste mi co nejdřív, jak věci vaše stojí, upřímně řekl a oznámil. Učiním, seč budu. Zatím to v krátkosti. Příštikráte více. Líbám vás i pozdravuji a ku potěšení na naději v Boha a dobré lidi odkazuji vaši mi ctěnou rodinu. S Bohem, můj milý Ladislave! Váš

Vinařický.

---

31. prosince 1835.

Můj předrahý příteli!

Bouře, která se byla nad mou hlavou sehnala, Bohu díky již přešla, a nebe se opět trochu vyjasňovati počíná. O této, v životě mém velmi památné události ovšem jste již úplné nabyl zprávy od našeho milého, drahého Chmelenského, i snad odjinud, pročež o tom zpomínati již nebudu, jakož sám se domyslíte, že mi též bolestno býti musí, zmiňovati se o tom. Bůh sám naprav zlého nepřítele mého**), a nedej, by on někdy těch strastných dnů zakusiti měl, které jsou mne přikvačily.

---

*) Naráží na dojemné žalozpěvy v „Ohlasu písní ruských“. Písně ty dedikoval r. 1829 Č. Vinařickému, a byv 5. září 1843 hostem na Kovani napsal do výtisku dedikačního tento dvojverš:

Před lety Tvé duše hlas sladký v mé povzbudil ohlas,
Sešli se pak v souhlas — v souhlasu věčně budou.

**) C. vyslanství ruské odbíralo Noviny české, a tam se vždy čítaly přede všemi články Ruska se týkající. Odtamtud bez prodlení zakročeno o vyšetření závadného článku, jehož censor presidialní náhodou přehlédnul. Podezření, žeby byl kdo Čelakovského z Prahy udal, ukázalo se později bezdůvodným.

Za váš útěšný lístek vám upřímně děkuji; byltě též rosou pro mé vyprahlé srdce, jakož i neštěstí tohoto na mne seslaného proto velice si vážím, že skrze ně objevila se mi láska mých přátel a náchylnost obecenstva tak světle a skvěle, že k slzám pohnut jsem, kdykoliv na to pomyslím.

O věci této bylo by mnoho psáti, mnoho mluviti; vše to z dobrých příčin ponechávám k našemu ať brzkému neb pozdějšímu uvidění se. To však připomenouti musím, že mi sám můj anděl strážce dal to vnuknutí, že jsem při zavádění protokolu, pokud jen koliv se cti se srovnati dalo, vinu na svá ramena převzal: tím jsem aspoň se zachoval nejv. purkrabímu, který mi toho jistě pamětliv jest a i bude. Což by mi bylo prospělo, bych se byl dočista umyl, jakož jsem mohl, když by skvrna na presidium byla zůstala? Také právě slyším, že soukromě obdržel již nejv. purkr. návěští z Vídně, že tato věc beze všech dalších následků tam se vyrovnala, a nyní očekáváme, až úřední cestou o tom zprávy přijdou.

Že jsem o redakci přišel, toho věru neželím; neboť při tom skrovném platu bylo to náramné lopotování, času mrhání a — práce Danaid.

By však příhoda tato měla též zlý účinek míti na učitelskou stolici, to bych přetěžce nesl; ne z ohledu osobního zisku, jako spíše proto, že jsem se přesvědčil, co dobrého bych odtud působiti mohl. S trnutím a strachem vstupoval jsem první měsíc pokaždé na kathedru, ale vida později neobyčejnou pozornost mých posluchačů, a čítaje jim v tváři sladkou tu příchylnost ke mně, tím většího podnětu k zachování se jim jsem nabýval a na každou hodinu poslední ten čas dětinsky jsem se těšil. — Dnes má *Norbert Vaněk* pohřeb.

Od presidium poslána mi tyto dni práce ku překládání 40 archů tištěných (Trestní zákon o přestupcích oupadkových), s kterou do hromnic hotovu býti mi uloženo, nelze mi tedy šíře psáti. Nevím, má-li práce tato býti za náhradu neb pokutu. Přeji z celého srdce, by nastávající rok byl pro vás tak blahý, jak předešlý, pro mne však potěšitelněji se skončil, než tento letošní. Líbaje vás co nejsrdečněji, jsem váš

Ladislav.

1836.

11. února 1836.

Předrahý příteli!

Na list min. měsíce k vám poštou vypravený žádné odpovědi nedostávám, toužebně ji očekávaje, což mi poněkud divno. Píši tedy po této mimořádné příležitosti, abych se domluvil a

vás ku psaní vybídl; neboť ovšem nic právě ani důležitého, aniž potěšitelného nemám, co bych zvěstovati mohl.

Věci mé nikam s místa hýbati se nechtí, a tento nejistý a téměř již zoufalý stav mne tuze malomyslným činí. K tomu smrt předobrotivého a šlechetného knížete!*) Tato rána ještě bolestnější, než byla první. Jaký to přehrozný osud nad námi vládne! Ztráta to pro vlast celou — nebo jakými nadějemi jsme se kojili, až na dlouze neb na krátce do Prahy se dostane, sám nejlépe víte. Že se mně smrtí jeho ujma veliká stala, oželel bych — ó by jen stál ještě mezi živými! Jak velice jsem otce svého miloval, ani pro něho jsem tak netruchlil a neplakal, jako pro tohoto výtečného muže a dobrodince mého.

V tomto ohledu vyhlídky mé v bezpečnější budoucnost uložily se s ním do hrobu, an příliš rychlá smrt přes to všecko kříž udělala. Že sám ze své vůle se nabídnul a mně bibliotheku svou pod dohled s zvýšením platu dáti chtěl, přátelé naši již nepochybně vám oznámili; oumysl tento však zmařen, ješto právě tou dobou, co v skutek jíti měl, neštěstí to se přihodilo, — písemního pak nic nestává. I obyčejný plat můj běží dle poukázání daného (aneb dávaného každoročně) kasírovi až do měsíce září t. r., pak i tomu konec.

Nyní zbývá mi ještě poloviční ta čáka k stolici, zmejlí-li mne i ta, pak věru co počíti již nevím. Od nového roku dnem nocí ukován jsem ku práci nevděčné a hnusné, o které jsem se vám již zmínil. Bohu díky, že již ke konci se blíží, ač ještě asi 7 archů vybývá a nejdéle do 20. t. m. mám býti hotov. Kdyby to mělo jen ještě měsíc tak trvati, buď bych docela ztupěl při tom, anebo o zdraví přišel, aspoň zrak tímto přílišným namáháním velice trpí.

S uctivým vám se poroučením mých milých líbám vás srdečně váš

Ladislav.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani 15. února 1836.

Můj rozmilý Ladislave!

Upokojení, které jsem poněkud z vašeho předešlého listu od 31. prosince, a ještě více z psaní pozdějších Chmelenského a Špinky nabyl, dodalo mi opět chuti a síly, že jsem úkol svůj pro de Carrův almanach až do 4. t. m. a tyto dni některé odložené ouřední práce vykonati mohl. I zasednul jsem právě ku

*) Kníže Rudolf Kinský † 27. ledna 1836.

psaní vám, an mi syn učitelův přináší balíček od Špinky a v něm list váš 11. t. m. Můj drahý příteli! cítím tíhotu osudu vašeho. — Nenádálé úmrtí výtečného a šlechetného knížete ztráta jest, která se ničímž nahraditi nedá. Přemnohým zahynul k zármutku On dobrým, k největší ale tvé starosti, Ladislave! Než milovaný druhu, nedejme se přemoci krutým střelám měnivého osudu. V strasti přitul se druh ke druhu oužeji! Milujete-li mne, neoslyšíte mé žádosti. Se Sp. o to jednám, aby co nejdříve Bohusl. dotisknul; já bohdá do počátku března životopis dokončím; i naději mám, že spis ten, zvláště mezi duchovenstvem odbytu najde. Na všecken pád Špinkovi garantuji výlohy. Vás pak žádám, abyste za svou práci, kterou při korrektuře máte, čistý výnos z prodeje ode mne přijal. Neoslyšte prosby té, kterou činím, nemoha v tu dobu jinak posloužiti vám a dokázati svou dobrou vůli. I chtěl bych rád s vámi o prostředcích pro budoucnost porozmluviti: než já teprvé po sv. Jiří do Prahy přijeti budu moci. Což ale, až se nyní sprostíte překladu toho zákonníka, nebylo by vám možná ke mně se na několik dní vypraviti? Věci ty nedají se tak vypsati, jak rozmluviti. Můžete-li se k tomu odhodlati, pište mi 21. t. m.: druhý den večer dostanu vaše psaní, a pak v kterýkoli den mi určíte, přijedu pro vás do Ml. Boleslavi, kdež bych u Flaklů na vás čekal. Kdyby se Krasoslav náš s vámi vypraviti mohl, tím lépe by bylo.

Vaši dobrou i milou choť i ctihodnou vaši máteř uctivě pozdravuji, i žádám jim v těchto okolnostech mocnou posilu i potěchu s nebe.

I čekám toužebně v příští pondělí listu od vás, jsa vždy z té duše

váš

Vinařický.

---

1. prosince 1836.

Přemilý příteli!

Ode tří měsíců asi jest toto první psaní, které píši, a protož se diviti nesmíte, že po tak dávný čas žádné zprávy ode mne samého neobdržujete. Snad naši přátelé tím pilněji mé obmeškání nahražují. Že jsem v takové míře, jak nikdy před tím, v dopisování zvahavěl a ochábnul, ať zkrátka a upřímně dím, jest toho nejhlavnější příčina nejistota a bědnost mých věcí, která zmrtvělost jakousi na mého ducha uvozuje a mrzutost ke všemu okolo sebe plodí, že právě se dne na den vleku se svým životem. — Stav tento jest hrozný a kdo nezkusil nic podobného, nemůž pomysliti. Pohled na mou rodinu při domácím nedostatku, ješto všeho příjmu načisto jsem pozbaven, jest trn každým

okamžením do srdce bodoucí. Zdá se, že mi nastává opětování lonské truchlohry.

Vypravoval mi milý můj Chmelenský, že Lidomila hodláte v Bolesl. vydávati; nevím, zdali to mám, čili nemám chváliti. Že vám to při ruce, jest arci výhoda, ale já myslím, že by z Prahy samé spis ten větší rozšířenosti nabyti mohl. A což ouhlednost? zdaliž k tomu tamější impressí postačí? To však vy sám lépe posouditi budete moci. Pak hleďte, jak jste již druhdy připomenul, přivtěliti do každého dílku aspoň jeden z tištěných již jinde článků příhodných, by nebyl nedostatek materialu. O tomto však podnikání očekávám širší zprávy od vás samého příležitě.

Palackého historie tu mezi Němčíky mnoho hluku dělá, křičí zle a vytýkají mu, že prý jest proti německému interessu psána. Kýž by se jen na to ohlédli, co oni sami křivě, bezstoudně a vražedlnicky proti Slovanům ve svých historiích píší.

Pamatuji vás též na slovo, že maje pokdy, pomysliti chcete o knížce pro dítky naše z městského stavu, neboli o sličnější fibuli. Toho nám nejvejš potřebí; neboť časté jest slyšeti o knížku takovou dotazování. Kýž pak podle Linnéův, Homerův, Horaciův etc. našich povstane také nějaký Kampe neb Salzmann! Což dělá Aeneas?

S tím vás srdečně líbá, připojuje uctivé poručení od svých

váš upřímný

Ladislav.

(Vinařický Čelakovskému.)

Na Kovani, dne 11. prosince 1836.

Drahý příteli!

Častokráte ve svých dopisech jsem se po vás doptával: ale ani Chmelenský ani Špinka mi na otázky mé neodpovídali. Nevykládal jsem si to mlčení na zlou stranu, ještě mě Palacký, když jsem v Praze byl, ujišťoval, že kdyby všecko očekávání nás sklamalo, že alespoň bibliothekářství u Kinských se vám dostane. Tím bolestněji dotklo se mne psaní vaše od 5. prosince, čím méně jsem se domníval, že by vaše věci v tak truchlivém stavu se nacházely. Než můj milý, zde nesmíme hlavu ani sklopiti, tím méně ji potratiti. „Ne ze slzí, ale z pilné ruky naděje kvitne!“

Na vaše pobídnutí dal jsem se hned do spisování „Nového abecedáře.“ Z něho vám zde již podávám okázku: píseň o písmenkách pro dítky v opatrovnách českých. Hodlám uvesti nový způsob prvního vyučování dítek. Myslím, aby se začínaly

znáti abecedu velkou latinskou, kteráž výhodu největší jednoduchosti do sebe má; tahy těchto písmen vypodobňovati dítě nejspiše trefí. Připojené povídky budou spolu vysvětlení obrázků. Všude se musí brátí ohled na povahu a smysl dětí. Knížka by mohla vyjíti ve velké dvanácterce, asi s 8 tabulemi, na kterých 6—8 obrázků. Na straně přiložené písničky jsem poněkud ponavrhnul, co by se asi vyobraziti mělo. Pozeptejte se, prosím, co by to všecko asi stálo? rytí totiž, malování a vytisknutí. Se spisováním chci do svátků vánočních býti hotov, nepřijde-li nenadále ouřední práce mi pod ruku.

Za příčinou „Lidomila“ bylo by potřebí s vámi se umluviti. Milerád jej také v Praze vydávati se uvoluji, přijmete-li na sebe korrekturu a jiné ještě péče redaktorské. To všecko se jen oustně vyjednati dá. Pročež odprázdněte se na několik dní ke mně a všecko bohdá k cíli přivedeme. Neopusť nás jen důvěra v nebe a v sebe! Pište mi, prosím, hned, můžete-li a kdy přijíti. Přijdu vám naproti do Mladé Boleslavi, jakmile mi určíte den svého přijetí.

Chmelenského srdečně pozdravuji.

Pozdravení mé vašim milým domácím. Na blízké vaše toužebně očekávané přijetí z té duše se těším.

Jsem vždy váš upřímný

Karel.

---

15. prosince 1836.

Předrahý příteli!

Nemaje právě nic důležitého před sebou, co by mne tuze na Prahu vázalo, ani sic pro nynější sevřenost žádné větší a ustavičnější práce podniknouti nemoha, snadno bych se ovšem mohl rozhodnouti ku přijetí vašeho laskavého pozvání na Kovaň, kdyby domácí jedné překážky v tom nestávalo, která mi nedá tohoto času z domova se kam vydati. U příčině jest to, že choť má tento měsíc, a skoro již nyní každý den do šesti neděl se čeká, — více vám tedy k omluvení sebe podotýkati netřeba.

Vaše rychlost a hotovost ku spisování Abecedáře mne překvapila a jsem tomu povděčen. Vyť ovšem u vychovatelství a školnictví větší než já zběhlost máte; však dovolte přece, bych vám některé své myšlénky stranu té věci tu prohodil, vybera sobě to ono, hodí-li se jinak do krámu vašeho.

Nám vlastně třeba dvojí knihy takového druhu, a sice předně jedné pro dítky od prvních začátků čísti se učící, a pak pro dítky již poněkud čísti umějící, slabikáře a čítanky, obé s obrázky, což rozděliti sluší. Zatím o první jakož potřebnější a předcházející. As tímto chodem: hlásky: a, o, u, e, i, y, —

též dlouhé; pojení se souhláskami v několika třídách vždy tvrdě vyslovovanými, však aby to hned celá slova, a dále i průpovídky pokud možná činilo. 2. třída první + souhlásky: le-v, pá-n etc. a zde již širší pole ku skládání slov a průpovídek. 3. dvě souhlásky + hláska: tvá, hla-va etc. opět tak. 4. rozdíl mezi měkčením a tvrdým: ne, ně, ny, ni, de, dě, t etc. be, bě etc. pak na konci let, leť, vždy pro rozdíl stejné. 5. au, ey, ay, r, l etc. 6. Ostatní, kde však netřeba se pouštěti až do nejtěžších slabik (škřek atd.), toť samo se dá po umění nabytém čísti snadnějšího.

Již pak nyní samu látku ke čtení, vždy zachovávajíc dělení slabik, až na několik listů ku konci. V těch nejvíce povídačkách buďte prvnější, možná-li, as jako vaše Milina neb 4 částky roku, pak vždy těžší a těžší, přidávajíc po lotu, a tu se hleď k obrázkům dítě zajímajícím, jenž potom dle předmětu se zhotoví. Vaše píseň o písmenech jest dobrá, přiložil bych ji však na konec spíše za přílohu. Obsah její z počátku (neboť jen předříkáváním by se mu vštípiti musila v paměť) není dosti pro dítě zajímavý; co též jste podotknul o jednoduchosti tahů v literách velkých, jest jedno dle soudu mého, ješto dítě, to co nám v té jednoduchosti světlé, rozbírati schopno není, a tudy prostý jako složený (a tento snad spíše ještě) obrázek písmeny stejně se mu v paměť vtiskuje. Však vy tomu lépe rozumíte, a své mínění nevydávám za nic jiného leč — mínění. Podotknu ještě, že s tím příliš spěchati netřeba, když do roka do dne knížku tu spatříme vyšlou, jsme blaženi. Z ohledu Lidomila očekávám od vás zřejmější tedy v té věci pronešení se, pak co mého možného bude, rád učiniti hotov jsem.

Těžko, příteli můj milý, netratiti mysli v stavu tom, v jakovém já se nalézám, ba sám se divím, že ještě tolik síly mi zbývá. Děkujte Bohu, že vás nikdy do položení takového neuvedl. V tom máte pravdu, že mi ono bibliothekářství jest slíbeno, když by mne profesura minula; ale co mi počíti nyní, co mi počíti, jestliže rozhodnutí to, ať již jakékoliv, ještě půl léta neb rok se protáhne, jakož příklady máme, že po mnohá léta kathedry od supplentů opatřovati se nechávají? Teď na čisto jsem zbaven všeho příjmu, i té podpory z domu knížecího, ješto poukázání v Pánu zesnulého knížete jenom do měsíce září na kasu bylo učiněno. Zde jestli sám Bůh prostředku nějakého neučiní, nevím co sobě s rodinou počnu.

Mé přátelské políbení, jenž jsem váš upřímný

Ladislav.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani 17. prosince 1836.

Rozmilý příteli!

Jak stojí naše věci? Koubek, tuším, má největší naději. Inu, můj milý, buďte jen trpěliv a statečné mysli. Já jsem posud nezadal.

Chmelenský náš se snad již do Prahy vrátil. Doma-li již, zvěstujte mi, musím mu psáti.

Špinka k vaší ruce vám odevzdá Bohuslava 61 výtisků na velinském a 126 výtisků na psacím papíře, kteréž vám dle úmluvy náleží. Já se nyní stále obírám studováním Tacita, Cæsara, Strabona, Šafař., pak spisů Kufahlových, Ludenových atd. Že větší díl Tacitových Germanů původu byl slovanského, nabývám vždy většího přesvědčení.*) Doufám, že jsem uhodil na utěšené resultáty. Sbírám „stopy Slovanů v Tacitově Germanii“ a k tisku to připravuji. Než mnoho ještě potřebuji, především: dobrý atlas starého a středověkého světa, zvláště bych rád mapu Peutingerovu, dobré vydání Plinia, Ptolemea, a nějaký slovník holandčiny a švábského nářečí, stává-li ho kde.

Možno-li vám něco z toho mi kde vypůjčiti a mi poslati, učiníte mi náramný vděk.

Pište mi brzy, a hodně mnoho, ostatně buďte se svými zdráv a veselé mysli. Dabit deus his quoque finem!

S Bohem! Váš

Vinařický.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani dne 20. prosince 1836.

Milovaný příteli!

Skoro dětinsky jsem se těšil na příchod váš do Kovaně: žel mi, že světější povinnosti vaše z domova vám odejíti nedovolují. Očekávám tedy vyplnění žádosti své v jinou dobu, v kterou vám se na několik dní oddáliti bude volno.

Domácí péče vaše tklivě se mne dotýkají: živ jest ale starý Hospodin a Otec nás všech! V loni bylo hůře v ty časy,

*) Pravlast německých kmenů jest bezpochybně Skandinavie, Dánsko a Jutsko. Odtud vyšli bezpochyby Čimbři a Teutoné i Anglo-Sasi. Kauci, Frisové, Frankové šířili se v porénských krajinách. Alemani, Durinci, Švábi, Bavoři a j. jsou smíšenci s bývalými slovanskými Germány. Pozdnější podmanění Polabanů, Pomořanů, Srbů Lužických atd. je z dějepisu známo. Němčina má dobrou pětinu kořenů slovanských. *Pozd. pozn.*

a proměnilo se všecko v lepší čáku; i nynější nesnáze nabudou konce.

Vaší milé choti vzkazuji srdečné pozdravení i žádám ji na Bohu v těchto dobách dobré a statečné mysli.

Písničku o písmenách jsem ovšem na rychlo dělal — z většího dílu na cestě do a z Boleslavi; — proto také někde klouže, jinde klopýtá. Až bude celý abecedář sestaven, pošli ho vám; i dám jej ku přehlédnutí p. Svobodovi, vzornímu učiteli na Hrádku. Do Lidomila chystejte co se vám zdá vhod. Všecko, co lidu — v mezech občanského života k osvětě a ušlechtění, měj tam místo. Pole jest náramně prostranné. Oznamte mi, co byste asi do něho chystati chtěl. Nyní po dvě — tři neděle budu úředními věcmi příliš zaměstnán; potom s chutí do práce.

Z toho srdce vám žádaje, aby nový rok s novým a stálým utěšením vám zavítal, jsem vždy

váš upřímný

Karel.

1837.

10. ledna 1837.

Můj přemilý Vinařický!

Především přijměte mé nejsrdečnější díky za propůjčení se vaší laskavou pomocí v mém klopotném stavu, kteréžto já sic, znaje poměr váš k otcovskému domu, nikoliv bych v tom způsobu používati nesměl, kdyby jiných prostředků bylo lze se uchopiti. Zapíši to hluboko v paměť svou, a přál bych, kdybych vám brzo nějakými službičkami svými k líbosti býti mohl.

Týden před novým rokem pomohl šťastně Bůh mé choti k dcerušce — Ludmile, a ku potěšení mému obě po tu dobu dobře na zdraví se mají; mne však mezi tím časem na několik dní ne sice nemoc ale malá churavost napadla, že jsem dnes a včera ponejprv teprvé zase z domu vyšel. Včera pak zase Chmelenský ulehl, dobrovolně, dav si jakýsi žlázovitý výrostek operovati, s nímž se již po několik let mučil. Řezání to, jak mi pravil, bylo bolestné, však nic to nebezpečného není, a nejdéle do 14 dní bude zase zahojen.

Ondyno jsme měli malou schůzku u Palackého, kde rokováno o zlepšení Časop. Mus., má prý nyní k němu nazad jakési literární všeevropejské repertorium přivtělováno býti: kde však těch Evropanův nabudeme, já nevím. By pojednání byla dobrá a hojnější, bylo-by ovšem k přání, by časopis ten, ne-li v lepší, aspoň v též dosavadní míře a váze udržel se. Belletristiku chce Palacký docela vyloučiti — však, vyjma něco básní, bez toho jí

mnoho nebývalo. Mně po tu dobu na sepsání čeho nebylo možná ani pomysliti. Proto však nemyslete, žebych snad zaháleе se oddával, nikoliv! i v tomto krušném prožívání se dne na den, vynakládám všecko své pochvíli dílu, které všelikeré moci duše mé zcela zajalo, a popřeje-li Bůh ke konci je přivesti — neboť dalekou mám cestu před sebou — více prospěchu přinese, nežli kolik svazků básní a kopy článků žurnalních, jenž bez toho, jako listí se stromu do tiše pod ním tekoucí Lethe padají. Čeho se práce má týká, vám bez toho jest povědomo, — ústrojnost a povaha slovanského jazyka jest div na světě, jemuž nic podobného nenalézám, věc ta však nesmí se za hříčku a ukrácení chvíle, jak někteří posud činili, považovati, — niti jsem se již s pomocí boží dopátral, a tak snad i klubko to dá se rozvinovati. Mezi indoevropejskými jazyky — jiných ovšem povědom nejsem docela — není žádný, ani sám ten řecký, kdeby, ať tak dím, první počátkové mluvy lidské tak světle, jak z povahy věci, přirozených zákonů a samého ústrojí, vynikali, jako zde, a etymologové všickni, ať oni k Řekům, Hindům, neb kamkoli putují, neznajíce gruntovně jazykův slovanských, vždy ve tmách tápati budou, ješto hlavní kruh v řetězu, ano duše skoumání všeho, jim schází.

To jest má pevná víra a sladká naděje, že zvědavost lidská udeří někdy i na tento pramen v Evropě, a okusivši jeho chutné vody, nespustí se ho pojednou. Když tak časem v hustém tom mraku tu hvězda, tam hvězda náhle se mi zasvítí a k nálezku vede, věřte, že žádná jindy práce, a třebať se i poněkud mi podařilou zdála, mne tak netěšila, jako zde onde vypátrání na tomto poli nové stezičky. Toť mi ale jedinou jest nyní úlevou v mých trampotách, ano druhdy tím i cele na ně zapomínám.

Prof. Presl vydává svou mineralogii — ale — ale — Líbám vás co nejupřímněji, a připojuji uctivé poručení od mé rodiny.

Váš

Ladislav.

Ano — Chm. mi se dnes zmínil cosi o vašem záměru týkajícím se klassiků řeckých a římských. Věc to žádoucí! ale síly! Buď vyvedení toho ponecháno ku konci Slovn. J., zatím pak, kdo může, čiňme k tomu přípravy. Tou myšlénkou se i já již dávno zanáším, a jako z duše jste mi ji vyňal.

6. listopadu 1837.

Milovaný příteli!

Divno mi velice, že již po tak dávný čas ničeho o sobě věděti nedáváte, ještě, nemýlím-li se, posledněkrát ode mne vám bylo psáno. Možná ale, že rovně tak i vy se divíte, proč já mimo svůj obyčej opět list k vám vysílám — k vám snad jej nečekajícímu, aniž vítajícímu. Nuž k věci.

Byv posledně v Praze, předložil jste mně úmysl svůj, že hodláte na cizí vybídnutí*) též k nastávajícímu konkursu se hlásiti. Mně tato věc tehdáž tak tuze překvapila, že ani sám nevím, co jsem vám na to řekl, anebo říci chtěl, neb měl. Mimo to byl já tehdáž ještě poněkud sám na rozpacích, budu-li se hlásiti neb ne, chtěje dříve povahu nového položení svého vyskoumati a pak dle toho se zříditi. Co mi o mé záležitosti této v známost přišlo, po bedlivém skoumání jest, že není casus desperatus, jak se o tom *jistý pán všech botův prohlašovati ráčil, vše z pouhého přátelského úmyslu.* — Mimo to dáno mi z vyššího místa pokynutí, bych opět se o místo to ucházel.

Domníval jsem se též na začátku, že to byla u vás jen kvapná, mimoletná myšlénka, kterouž *pohled na tučnou faru* bez toho zapudí.**) Ujišťováno mne ale nyní poznovu, že to dle zpráv z listů vašich ouplná opravdovost. Já bych mohl arci i zde čekati na konec, ale k čemu to? Dilemma toto jest velmi prosté a snadné k pochopení. Buďto vy stolici neobdržíte, k čemu tedy vaše bylo namáhání? anebo obdržíte — i kterak bude pak možná vám mně a mně vám patřiti směle do očí, ještě já, což osvědčuji před Bohem, byl-li bych na místě vašem a vy na mém, kroku toho nikdy bych neučinil (a snad znáte stav můj a mé okolič-nosti!), ještě já vždy té myšlénce musil bych místa dávati, že vy jste mne ne z nuzné potřeby, ale ať nejlevněji dím — *ze svévole* od cíle mých žádostí odtisknul, ještě konečně vůbec dosažení neb nedosažení místa tohoto jest otázka, od níž celý můj budoucí literní život závisí. Kdo mi uškodil při prvním zápasu? Ne cizinci ale našinci, kteří o mne ukládali, na mne donášeli, ano *i ten*, o němž jsem mněl, že se mé věci s celou duší ujímá, pod hříšnou šalbou mi nejvíce ve Vídni uškodil, *což nyní mi k ušim se dostalo.* — O bych raději ničeho o tom

*) Jungmanna a Palackého, kteří dobře zpraveni byli, že ubohý Č. „naděje k české stolici nemá.“ Tak se vyjádřil president č. musea, hrabě Kašpar ze Sternberga, jehožto kroky za Čel. ve Vídni zůstaly marnými.

**) Vin. hlásil se ke konkursu s vědomím a s *úmluvou* Čelakovského. Věděl z úst gub. rady Václavíčka, že si „gubernium zůstane důsledné,“ že totiž ponavrhne Čel. v předloze opět na první místo. Odejmutí redakce „Novin“ Čelakovskému bylať dostatečná satisfakce ruskému vyslanci ve Vídni. Vin. neučinil nikdež kroku o přímluvu neboli rekomandaci, ačkoliv by byl měl mocných příznivců; i připověděl příteli

byl nezvěděl, a důvěry v lidstvo se nepozbavil! Jižť dobře píše můj drahý Chmelenský v posledním listu svém, že to dávno pozoroval, že více mám přátel a příznivců mezi Němci, nežli mezi Čechy samými. To tedy odměna za 20 let ze života mého obětovaných? I budeť i mně se dle této přízně zachovati budoucně. Já daroval vše, co jsem měl, a seč jsem byl; jiní drobty s německých hodů svých nás krmili, — a slovou velicí vlastenci! — Mně krok ten, který se takto státi musí, nemůž za vinu býti položen, ale těm, kteří mocí a silou mne k němu dohánějí.

Ostatně tyto řádky nekladu proto k oku vašemu, jako bych se snad soupeřství vašeho na poli grammatickém obával, pak-li by jen jinak věc má spravedlivému soudu byla podrobena; překážkou ale jistotně budeme druh druhu *), a tudy tím spíše slabší strana vítězství si vydobude.

Zde máte věrný obraz smýšlení mého o té věci beze všeho obalu; vámť ovšem zůstaveno říditi se svými náhledy. Ostatně proklouzlo-li mně v těchto řádcích slovo jaké neuhlazené, naději se, že jím uražen nebudete, vy, jenž sám jste druhdy mně svobodnou, nevykrucující se, přímou mysl Bohuslavovu tak vysoce velebil, ač ovšem mezi ním a mnou převeliký jest rozdíl, ale způsob jest způsob, a vždy sobě roven.

S tím zůstávám

váš upřímný

Ladislav.

1838.

10. ledna 1838.

Příteli veledrahý!

Odpusťte, že na váš poslední lístek teprvé nyní po třech nedělích odpovídám. O našich záležitostech vám posavádě málo zvěstovati mohu; jenom to mi známo, že minulý týden venkovská vypracování přišla, a tudíž celá ta halda již prvnímu posuzovateli od direktorátu odevzdána. Než však to od di-

svému, že dobrovolně odstoupí, kdyby před ním ponavržen byl. Mělť pro sebe úplné tři běhy filosofické s mimořádnými vysvědčeními z pedagogiky, z archaelogie a diplomatiky, kterých dvou posledních si dobyl na universitě Vídeňské r. 1821. Tehdáž vysvědčení školská mívala svou váhu. Vkročení jeho byl v podstatě své přátelský pokus v prospěch Čelakovského, jenž měl oddáliti soupeře jeho ostatní. A však i jinak byl vykládán krok ten u lidí totiž, kteří blaženost lidskou po „tučnosti příjmů“ posuzují. Co dále Č. psal o „svévoli,“ přičítati se musí jeho nehodami zakalené mysli a pomluvám, které tehdáž v Praze květly. Kdyby šalby bylo bývalo v ústech Vinařického, nebyl by se více obnovil přátelský svazek mezi nimi. — Toto vysvětlení podal nám na dotaz náš p. Vin. —

*) Aby toto domnění odňal příteli svému, po učiněné předloze vzal pak na druhé místo postavený V. svou žádost nazpět.

rektorátu dále půjde, nepochybně zima i jaro utečе. Ve Vídni byli jsou soupeřové dva, v Olomouci jeden, totiž potomek rytířův Boskovických, Všembera, kteryž prý, jak mi byl hned Chmelenský psal, nepochybně všem před hubou pobere. Vám, jak pozoruji, dělá přišlý sem z Polska Koubek vrtochy. Netuším, že by týž byl tuze na závadě, ještо o tom jeho strýcovství nikdo nic neví, a snad ani on sám, dle povahy člověka toho, z jehož úst teprv vždy asi desáté slovo pravdivé vychází. Abych vám jen jedno pověděl: rozloučil se tu s námi se všemi, povídaje, že přímo přes Vídeň jede zas do Polska, a zatím, jak slyšeti, sedí po tu dobu na — Blatné. Nemáte žádné staré mince na prodej? Věděl bych dobrého kupce. Jeden z našich spolukonkurrentův, jenž stoje u okna čmáral, shání se všude po starodávních penízích, chtěje jimi dar učiniti referentovi ve Vídni, ad captandam benevolentiam, dověděv se, že jest milovníkem a sběračem toho druhu památností.

K žádosti vaší, co k Tacitovi etc. líto mi, že sám ničeho nemám, čím bych vám posloužiti mohl. Desky Peuting. jsem viděl u Šafaříka; snad buď zrovna od něho, aneb skrze Palackého mohly by vám k nahlédnutí dány býti. Tacitovy Germ. velice se chválí Grimmovo vydání, nedávno vyšlé. Švábského nářečí jest velmi dobrý Idiotikon, jejž sám před několika léty jsem měl v rukou: Schwäb. Wörtb. v. Joh. Christoph Schmid, Stuttg. 1831 (etymologisch sehr belehrend). Tent byste skrze Kronbergra snadno ještě dostal. Nejlepší vydání Ptolomaea a Plinia vám Palacký poví, ant nepochybně jakožto historik sám je míti bude. To však jsem slyšel jednou od Šafaříka, že dobrého, kritického vydání spisů Ptolemæových posud nestává. Nepotřebujete-li Slovníčku etymol. Jarníkova, buďte tak laskav mi ho zapůjčiti a příležitě poslati. Špinkovi jsem se zmínil jednou o daru z lásky vaší mi přisouzeném; on však mi pravil, že to nemá ještě s vámi součtováno.

Náš Chmelenský zdráv se vrátil, a očekává listu od vás. Kopytar psal recensi do Gersdorfova Repertorium na Palackého historii. Kopytar a na Palackého, můžete si pomysliti. Že by však takový — — — a — — — byl, toho jsem předc do něho nehledal, ač jsem ho sic dosti poznal. Soudil bych potřebu toho býti, by Palacký důrazně se mu opřel.

Přeji vám z celého srdce s novým rokem tímto všeho dobrého a utěšeného. Pro mne již třetí nový rok přesmutný nastal, i snad bude do třetice všeho zlého. Dejž Bůh, by pak jen k lepšímu se jednou nachýlilo.

Líbám vás srdečně

váš

Ladislav.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani, 22. ledna 1838.

Pro nehodu odesláno teprvé 26. ledna.

Rozmilý příteli!

Váš před týdnem došlý ke mně list zbavil mne konečně tesklivého domnění, které vaše dlouhé mlčení ve mně zbudilo. O stolici českou jsem posud nezadal, i nezadám, leč byste vy, příteli, mne ubezpečil, že vám to vhod a vděk. Ale upřímně se mnou mluvte. I mně bude vděk, řeknete-li: „Příteli, nech toho!“ Mne z Kovaně nic nevyhání. Mám pokojný, dostatečný, ano bezpečnější chleb, než stolice ta ho poskytuje. Proč jsem se o ni pokoušel, víte již, i darmo bych to zde opětoval. Také neočekávám, že by mi tam samé růže a bez trní rostly. Vímť, jaké kritice za našich kritických časů každé slovo s kathedry řečené bývá podrobeno; vím, jak ledajakýs školáček panem profesorem potřásává; i nemohu sebe klamati samolibým domněním, že bych se všelikým poklesknm vyhnouti uměl. — Svésti jsem se dal toliko smělosti jistých lidí, o kterých známo, že grammatiku tehdáž poprvé do rukou vzali, když se stali kandidáty. Jejich důvěra k sobě samým dodávala také mně srdce, a já šel, jako onen osel v bájce, na led — alespoň se podívat. Mám-li si zaklouznouti, jsem na rozpacích. Již jsem se všeho byl odřeknul, ale v posledním listu Chmelenský mne nabízí k zakročení. Nevím co učiniti mám, tedy vy rozhodněte.

Děkuji vám za literarní návěsti. Grimmovu Germanii a Schmidův švábský slovníček si opatřím. Ale oznamte mi zevrubný titul Grimmova spisu. Zdaliž by mi pak někdo Plinia, Strabona a Ptolemæa půjčiti chtěl? — Jarníka vám po nejbližší příležitosti pošli.

Všeho dobrého na Bohu vám žádaje jsem vždy váš upřímný

Vinařický.

---

7. února 1838.

Předrahý můj přítcli!

Tážete se v posledním listu svém a výslovně k poradě mne vybízíte, máte-li konečně zakročiti?*) Jak divně námi lidmi osud hraje, jak velice proměnám podléhá myšlení naše! Já, jenž před čtyrmi měsíci jsem vás téměř od toho odváděl, nemohu

*) O českou stolici Pražskou; ješto nebylo naděje, aby se Čel. dostala, zakročil o ni pobídnut Jungmannem a Palackým Vinařický: vzal ale žádost svou nazpět, ačkoliv na druhém místě hned po Čelakovském předložen byl.

nyní jinak, leč vám k tomu raditi, ano vás co na mně jest, vybízeti, abyste se hlásil, jinak-li s vaší strany tytéž trvají okolíčnosti, tatéž chuť, totéž smýšlení. Jakého původu tehdáž má choulostivost byla, ani sám sobě nyní dostatečně svědom nejsem. Nyní pak, ješto nám i spolubojovníci i povaha jejich známi jsou, obdržela věc jinou tvářnost. Již tedy i pro katedru samu i mně k vůli to učiňte, a brzo žádost svou ku direktorátu zašlete. Jak vše stojí a pokud mi v známost přišlo, tuto vám bez obalu a věrně podotknu: Konkursy mimo nadání špatně se odbývají, tak že právě nyní, jak slyším, i od třetího censora k direktorátu odevzdány jsou, a tam-li přes příliš dlouho leželi nezůstanou, jest naděje, že již budoucího měsíce a nebo v dubnu k zemskému řízení dodány budou. Tedy snad ještě letos přijde to k skoncování. O zdání professorův jen tak něco jsem zaslechl. Müller vás postavil na druhé místo, též Špirk; Presl však za druhého položil Amerlinga. Na všechen způsob v předložení budete, a jest toho třeba, aby vystoupením vaším jiný nežádaný host na místo vaše se neposadil. Neboť nepřijde-li ten onen v předložení, předce není se tak snadno čeho báti, by vzat byl. Vyjímaje konkurs váš a Amerlingův jsou prý ostatní konkursy až hanba špatně pracovány. Jakové tedy předložení se stane, bude-li se stricte na konkurs ohled bráti, snadno uhodnouti.

Oč jste vy sobě, drahý příteli! tak dlouho hlavu lámal, bychom totiž měli nějaký list pro lid venkovský*) — aj toť vyplněno. Máme ho! aspoň dle jmena; ale nevím, čím se děje, že do toho všeho darebáctví a ničemnictví hrom nepere. Vás nepochybně první dva dvouarchové svazečky (homeopatické!) již došly. Nahlédnul jsem ondy do jednoho, aj co jsem četl! V němčině nepochybně stojí: Im Winter, wenn sonst nichts zu thun ist, lässt der Wirth sein Gesinde dreschen. Česky: V zimě, když není co dělati, dá hospodář svou čeleď mlátiti (kýžby také redaktora!). — Zkrátka, časopis tento jest bratříček onoho píseckého, a snad ještě nezdárnější. Ubohý náš lid, jemuž se takové caparty na rozum věšeti smějí. Kýž pak by někdo hlas mající o tom někde důtklivě a vážně promluvil — vy anebo Sláma. Svrchovaný čas! Vůbec, kdo jen trochu očima v svět hledí, nemůže nepozorovati, že od několika let důležitosti naše velice couvají a zacházejí.

Dosléchám, že Palacký redakci časopisu musejního skládá, a že odevzdána bude Šafaříkovi. Ujme-li on se toho a přičiní-li sám ruky, budeť se nalézati opět v dobrých rukou; nechá-li

*) Vin. upustil od úmyslu svého dílem pro překážky, dílem, že kr. hosp. společnost o něco podobného zakročila.

však jiné se oň starati, jak to bylo se Světozorem, nevím, co z toho vyjde.

Uctivé poručení od mé rodiny.

Líbaje vás srdečně jsem váš

Ladislav.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani, 19. května 1838.

Drahý příteli!

Že jsem vás 9. b. m. po druhé navštíviti mínil, bezpochyby vám vaše paní pak oznámila. Rád bych byl s vámi ještě porozprávěl: než o čtvrté odpolední sedal jsem již na rychlík. Palacký mi v Praze sdělil, že direktor filosofický dvojí předložení učinil, jedno dle písemného vypracování a druhé dle ústního přednášení; v onom prý jste vy napřed, já druhý, Koubek třetí postaven, v druhém prý Koubek první, vy druhý a já třetí. Koubkovi, praví se však, že policie pochvalného svědectví nepodala. — Ku konci února s jediným gub. radou (Václavíčkem) jsem o našich věcech mluvil a se vyjádřil, že já na nejvýš za vámi postaven býti žádám: on mi na to: „ovšem gubernium sobě věrno zůstati musí," odpověděl. — Nyní jsem se dověděl, že dv. r. Halaška přísně se držeti míní toho, co profesorové, direktorát a gubernium ponavrhnou. Tak se prý Hal. vyjádřil k Weitlofovi, jenž právě přede včírem na Něměřice přijel. Podle všeho toho dobrému následku se nadíti můžete.

K nastoupenému bibliothekářství vám srdečně štěstí přeji. Dobrý tedy letos počátek! Nebe dá, že brzy přemůžete nehody vás postihnuvší a že šťastně skončíte zkoušku protivného osudu.

Nuže tedy, milý pane bibliothekáři, máte-li pak ve své knihovně, čeho bych ke svým studiím o starých Germanech potřeboval? Bez pochyby že tam toho dosti. Než smíte-li pak něco a komu jen půjčiti, a pod jakými výminkami? u př. mně?

Jestli pak tam dobrý Ptolemæus? a grammatika i slovníček (byť by sebe menší) jazyka wallonského? a mohl-li byste mi kdy Radlofa opatřit? aneb alespoň něco ze všeho toho, abych se najednou vše pohltit chtíti nezdál. — Ubezpečuji vás, že mé slídění nebude zcela marné. Že stěhování *celých* národů v Germansku, vyprazdňování *celých* krajin, vymizení Keltů, *náhlé* rozšíření Slovanů m. 400—500 r. p. K. a stotožnění Němců se starými Germany — pouhé pověry jsou, tohoť mám dobré důkazy. Přál bych sobě s vámi o tom šířeji porozmluviti. Přijdete-li pak jednou zase na Kovaň? Přijďte jen a brzy! S Bohem!

Váš

Vinařický.

28. listopadu 1838.

Přemilý příteli!

Připověděl jsem vám posledně, že jak mile něco psaní hodného před sebou míti budu, neobmeškám vám to sděliti. I píši, a lituji toliko, že nic takového psáti nemohu, co by vám a mně samému nějak bylo potěšitedlno. Především stav našeho Chmelenského mne nejvýš nepokojí a kormoutí. Přijel dne 17. t. m. ach, Bože! v jakém způsobu zdraví svého! Byl-li jsem nad ním zaražen, když zde byl při sv. Václavě; nyní tím více. Z pokoje ubohý nevychází více, a co dříve lékaři vydávali za obtíži zlaté žíly a jater, po skoumání nynějšího jeho ordinária přešlo na souchotiny, nač již dříve plivání krve a kašel dosti zřejmě ukazoval. Onť sebe v horlivosti úřední ani necítil, a chovaje přes devět neděl neustále v těle svém horečku, snažil, přemáhal se až do oupadu, až dále nemohl, tu teprv na domov a stav svůj si vzpomněl. Bez přepínání mluvě, považuji nynější položení jeho za velmi nebezpečné, a může-li mi co k naději posloužiti, jest jenom to, že již pomalu ke 40. roku se blíží, kdež toto zlé ne-li přemoci, aspoň skrotiti se dá, a pak dobrá pověst o zkušenosti přijatého nyní lékaře. Jaký zármutek v rodině jeho panuje, můžete sobě pomysliti. Pro mne pak nic není v světě, co by mi ztrátu tohoto přítele nahraditi mohlo. Jaký šlechetný muž jest Chmelenský, jaké srdce jeho, poznal já nejlépe za těchto posledních let; neboť čím více neštěstí mé všecky jiné aspoň zde v Praze žijící přátely buď zapudilo ode mne, aneb hrubě ochladilo, ano čím větší nehody mne potkávaly, tím větší láskou ke mně se družil a tužil, a bez něho sám nevím, jak bych byl tato léta přetrvati mohl, nepřijda u těžší ještě pády. Jsem přesvědčen, že cítíte se mnou, drahý příteli, v jakém sklíčení vám tyto řádky píši, a že stejně i vy, čehož Nejvyšší rač odvrátiti, ztráty této se lekáte. Pozoruji, že v tomto běžícím desítiletí těžká ruka Boží jest nad námi jak jednotlivě, tak vesměs. Tolik hodných a platných mužův nám zemřelo, takové nehody, nepřátelství a nedorozumění vznikly, taková rozervanost a rozplašenost na všech stranách, že štěstí by bylo, by zlé to ještě v horší nesáhlo a nás docela nepoplenilo! Od některého času nelze mi zhostiti se té smutné myšlénky, že s jazykem a literaturou naší den ke dni k horšímu se schyluje, tak jakoby i blízký dokončení svého Jungm. Slovník ne základním ale hrobovým měl býti jeho kamenem. Jak by mysl má při všech jiných klopotách aspoň v síle získala, kdybych se přesvědčiti mohl, že to jenom mámení jest a nepodstatná domněnka.

Minulou neděli byla rodina má opět rozhojněna přišlou na svět dceruškou, ku kterémužto tak nazvanému štěstí a pože-

hnání nyní aspoň nemohu sobě přáti, a to tím spíše, poněvadž choť má tentokráte zdravím svým dosazovati musí.

Špinka přijat již a potvrzen náležitými úřady za impressora. O Palackém posud ničeho neslyším. Psal svému tchánu z Říma, kamž šťastně se dostali. Více nic nevím. V badáních na ten čas toliko mechanisuji; jakž vám se skoumání daří? Vy jste vzbudil rozprávkami svými ve mně pozornost na jistý linguistický článek, jehož ne tak brzo byl bych sobě povšimnul. Uvažuji nyní při svých pracích a znamenám vše, co k objasnění sloužiti může bližšího poměru v kořenech slovanských a německých, v smyslu užším. Srodnost kořenův v jazycích severogermanských daleko menší jest, pokud nahlížím, než v němčině vůbec běžné. Zde makavé jsou stopy působení slovanského. O tom však jinou dobou více. Srdečně vás líbaje, jsem

váš

Ladislav.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani, 9. prosince 1838.

Drahý příteli!

List, jejž jste ke mně 28. listopadu vypravil, došel mne teprvé 3. prosince. Známka poštovská „Nimburg“ s přípisem: „Nach Kowanitz bei Nimburg nicht gehörig“ na jevo dává, že pošta s ním zajela do Nimburka, jakož se to skoro vždy stává s listy s českým nápisem ke mně vypravenými. Páni důstojníci poštovští, neznajíce lokativů českých, čtou místo „na Kovani“ — nach Kowanitz, a to leží u Nimburka. Váš dosti opatrný přídavek „p. Mladá Boleslav“ došel bezpochyby vyložení: „bei Mlada“ — tak se jmenuje ves nedaleko Kovanic u Nimburka — „im Boleslauer (= Bunzlauer) Kreis.“ — Pro uvarování budoucího blouzení žádám vás, abyste ne sice těm nedoukům, ale mně k vůli, abych o několiko dní déle na vaše listy vždy mi žádoucí čekati nemusil, pod slovo „na Kovani“ přidal: „bei Jungbunzlau.“ — Není bohužel jiné pomoci.

Churavost našeho Chmelenského kormoutí ne méně mne jako vás, milý příteli. Pro bůh! že on se tak málo šetřil při svých úředních pracích! K uzdravení svému potřebí má ouplného uprázdnění. Zdržování se na jaře v kraji na zdravém povětří a užívání jednoduchých jak pokrmů tak léků, zvlášť ale kozího mléka, dobrého by účinku u něho působilo. Uzná-li to lékař za dobré, ponavrhnu Chmelenskému, aby venkovského léčení použil u mne. Ješto se nyní v Bezně MDr. Krčmář usadil, nebyl by náš přítel porady a pomoci moudrého lékaře vzdálen. —

Přikládám tady lístek Chmelenskému, jejž přečetše posuďte, hodí-li se, aby mu byl doručen. Myslíte-li, že by otištění jeho někde v některém časopisu, u př. Musejníku — hodí-li se tam a přijat-li by byl — našemu příteli jakého takého způsobilo potěšení, opatřete to. Učiňte co se nejlépe vám viděti bude.

Že se nad arci nehrubě veselým stavem jazyka našeho a literatury tak těžce kormoutíte, nelibo mi. Což pak byl osud jeho před 30 lety veselejší a dali-liž se tehdáž mužové: Kramerius, Jungmann, Puchmír atd. nehodami jeho odstrašiti a zármutkem opanovati? V nesnázi jeví se muž. Činiti sluší, nikoli naříkati. Není posavade ztraceno nic, času i místa získáno mnoho. Zatím se literatura ve všech okresích pohybovala a jazyk náš přestál onu velikou zkoušku, že se hodí k vyšší poesii i za orgán věd, toť dokázáno. Nedostoupilo-li se všudy vrchu dokonalosti, není se čemu diviti. Skokem sama příroda ničeho nevyvádí. Že si jazyka našeho odrodilá šlechta posud málo všímá, tak tuze neškodí, jako kdyby ho sama jediná pěstovala. My jsme silnější než Poláci a Maďarové. Šlechtičtí rodové vymírají dříve, než kterýkoli národ. I doufám, že národ český tak brzy nevymře, a s ním ani jazyk jeho. Šedesát let řeže nám normálka jazyky: a přece ještě jsme neoněměli. Praha se neněmčí více; slovo české tam sice nepanuje, ale již se všudy ozývá a jím se tak nepohrdá, jako před 20 lety. „Čeština se zdvihá," přisvědčuje již poloněmec i poločech, a tento poněkud již jako z obyčeje slýchaný výrok pravdivější jest, než měkký nářek: „Čeština klesá." Takový nářek z úst několika českých literatorů vynešený více by uškodil, než všecky německé normálky dohromady. „Co do té češtiny, nad kterou již i její pěstounové zoufají?" Takový byl by ohlas v lidu vůbec na ono nedůvodné lkání. Potřebí našim literatorům jen ušlechtilé chuti, osvíceného rozumu, mírného ducha, čistého srdce a vůle, která méně sobě a více vlasti sloužiti usiluje. Pročež, drahý příteli, jen setrvejme — opuštěn jest, kdo sebe samého opouští — člověk i národ. — Příštikráte něco o svých studiích. Nyní jen ještě podotknu, že Strábo mi velikých věcí vyjevil, a mne v mých posavadních nálezích potvrdil a k další práci takořka posilnil. S Bohem!

Vinařický.

1839.

2. ledna 1839.

Můj drahý příteli!

Se zkormouceným nad míru srdcem píši k vám tyto první řádky v novém roce, ku kterémuž vám mezi jinými božskými dary přede vším stálého zdraví z celé duše přeji. Po našem

příteli jest veta! Až posavade kojil nás lékař nadějí, že lépe s ním bude, a že toliko času k tomu potřebí; včera však se prohlásil, bychom již na nejhorší hotovi byli, že nejdéle jestě čtrnácte dní s ním to trvati může. Vy pochopíte žalost, která nad touto zprávou v jeho milé rodině a v mé panuje. Tak smutného nového roku jsem se nenadál, ač mi stav nemoci jeho za celý ten čas velmi pochybným se zdál, zvláště za těchto posledních neděl, kde patrno při něm, že očitě chřadne a se tratí tak, že všecky kosti v něm by sečetl. Seslabl již tak, že větší částku dne bez přítrže spí, a tudy konec jeho spíše usnutí a shasnutí nežli smrti bude podoben. On sám o svém nebezpečném stavu neví, a kojí se tou nadějí, že zdráv bude, ano přede včírem pravil: Dejte mi užívati co chcete, a dělejte se mnou co chcete, jen když zase zdráv budu.

V tomto truchlém stavu k žádosti choti jeho připojuji i já svou k lásce vaší, pakliby jináče zlá povětrnost a jiná zaměstnání vám v tom nepřekážela, nemohl-li byste aspoň na den sem se odprázdniti, zvláště za tou příčinou, by od vás jakožto svého milovaného přítele byl zaopatřen a posilen na cestu z této časnosti. Neztíží-li se mimo nadání rychleji nemoc jeho, čekáme vás tedy k příštímu pondělí 7. ledna.

Mně nelze více psáti. Buďte zdráv.

Váš

Ladislav.

---

3. ledna 1839.

Milovaný příteli!

Našeho Chmelenského není více. Dnes právě v půlnoci Bůh ho k sobě povolal. Šlo to s ním velmi rychle. Včera odpoledne byl ještě při sobě a zaopatřen páterem Havránkem. Bůh nám dej posily tyto dni!

Líbám vás

Ladislav.

---

28. září 1839.

Můj drahý Vinařický!

Již jsem myslil, že se na mne hněváte, anebo že jste zapomněl i na mne i na slíbené oznámení, an hle tu list váš včerejší z obojí domněnky mne vyvedl. Toť jste arci byl zavalen až po krk pracemi, starostmi o hosti, zábavami etc. a však co to vám obratnému a mrštnému a bystrému! nebyloť nic jiného, leč že jste opět po několik dní do bývalého ceremoniářství se octnul. Kýž bych já byl mezi tak hlučnou býval společností, jak mi

praveno bylo, co bych tu byl světa poznal, co nových etymův slyšel, co politických rozprávek! Nu těším se tou nadějí, že tato letošní předsvatováclavská schůzka nebyla poslední, a že snad přes rok neb za dvě léta zase se obnoví, že pak i mne k tomu pozvete, a nepozvete-li, přijdu sám, buď vám libo neb nelibo.

Za článek do theol. čas. jsem vám vděčen, jest tak, jak jsem si žádal, ale časopis již hotov až na poslední arch, poslal jsem to hned k p. redaktorovi, i s dopisem z Kovaně, snad to ještě na konci bude přivtěleno. Již před třemi nedělmi poslal jsem vám 20 expl.*); tyť již dávno vás dojíti musely, a nyní mi píšete o 60, nevím však zdali to inclusive s těmi 20 neb bez nich; nepochopil-li jsem dobře, můžete mi, co nad počet, zpět poslati. Zdá se, že ta brošurka dobře půjde na odbyt.

Špinka již nový garmond, týž co v Musejníku, si opatřil, tiskne se jím nyní právě Staňkova anatomie. Totě hezky, že zas k impressí zření máte, a k tomu s perlami. Pěkná naše literatura od několika let velice se ztenčila a slovem jest hrubě nepěkná. K tomu i to těžké a olověné vědecké závaží na ní! strach jest, aby ji docela nestrhlo. Přeji sice, jako kdo jiný, spisům vědeckým, které se rodí z naší půdy a na naší půdě, ale toho učeného přelívání jsem vždy nepřítelem, ješto z něho nic leč Němec a zase Němec nevyhlédá. Ti páni ani sami netuší, jak velice svou dobrou vůlí chod literatury naší zdržují.

Připověď vaše milá mi jest, že z počátku neb na konec příštího měsíce zase vás v Praze uvidíme. Zatím ale do těch dob vždy ještě ruku k peru přiložiti můžete, a mne řádky svými potěšiti; neboť přál bych, abysme spolu v hustějším střídání se listovním zůstávali, než se to posud dálo. To však jen na vás záleží.

S tím vás srdečně líbá

váš

Ladislav.

---

1. prosince 1839.

Milý poutníče!

Jaké se to pověsti o vás po městech pražských roznášejí! jakého jste nám strachu nahnal! Vypravovali totiž jedni o vás, že na nebezpečných cestách vašich Scytové vás zabili; druzí opět, že Keltové vás přepadli, a přepadše jali, a javše uvěznili, a uvěznivše — teď je konec, dále nevím co počíti s touto nitidissima figura Zimmeriana vel Cymbriana. Až nyní teprv s ně-

*) Perly posvátné. 1 svazek. Vin. překlad: Perlen der heiligen Vorzeit od Lad. Pyrkera.

jakou utěšenější jistotou dosléchámc, že vy sedě pokojně a pohodlně na sídle Kovaňském Strabonovými a Melovými a Pliniovými etc. čerknokněžnickými literami stíny těch zašlých divochů a barbarů neustále před se citujete, a tudy že vám ani tolik času nezbývá, byste přátelům svým aspoň o svém zdraví a životě nějaké zprávičky dáti mohl.

Prožlukli Germani, Longobardi et cetera turma! já těm lidem od jak živa nebyl tuze příznivý; teď jsou mi teprv sůl v očích! Leč načněme z jiné bečky. Zde vám posílám právě dotištěný Ohlas*) a přeji, byste ho s tím potěšením četl, s jakým já ho psal. Nemohuť tajiti před vami, že tato knížečka ze všech mých prací mi jest a zůstane nejmilejší, ano že ji ze všech i za nejpodařilejší považuji. Jiným se ovšem jinak zdáti bude, proti čemuž nic nemám; já však mám své důvody a příčiny, proč takto soudím, a čelnější jest ta, že jako v morálním světě srdce nad hlavou stoji, rovně i v poesii obrazo- neb citotvorná moc srdce (neumím lépe vyjádřiti to, co němci Gemüth, das Gemüthliche jmenují) daleko vyniká nad obrazotvornou moc hlavy, a protož pro nesnadnost věci spíše bych se uvolil ještě pět Ohlasů ruských psáti, nežli jeden český. Však vy to sám nahlédnete, a pročež netřeba mi o tom slov šířiti.

Chtěl jsem ještě více psáti, ale připadá mi, že bez toho na můj poslední list jste neodepsal, a že tentokráte po druhé píši, děje se vymínečně, jinak u mne to stojí pevně: list za list po bratrsku.

S tím se vám s rodinou poroučeje a vás srdečně líbaje jsem

váš

Ladislav.

Ubohou paní kmotru Chmelenskou opět nové neštěstí potkalo, před 8 dny pochovala svou matku. Tak z klopot a zármutku ani nevycházíme.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani, 15. prosince 1839.

Milý Ladislave!

Polekal jste mne svým „Quousque tandem“, 1. t. m. ke mně došlým. Ano bezpochyby toto uleknutí bylo příčinou, že jsem potom v noci křeče do žaludku dostal, které mne ale šťastně minuly, tak že po nich méně zbylo, než po Skytech, Sarmatech a Keltech v našich novokrojných kronikách. — Žehřete, příteličku, na mé zábyvy s vymřelými Germany, Longobardy atd.? I věřte, jsou to lidé, nyní alespoň neškodní. „Zajali“ mne ovšem

*) Ohlas písní Českých. Od Čel.

podivnými svými příhodami, ale ani tito ani Kelti ani Skytové mne „nezabili," ani bohdá kdy nezabijí. Smějte se mi, vy učení páni, jak vám libo; možná, že se příliš časně smějete. I nekritikujte knihy, jichžto ani titulu neznáte, aby se vám nedělo jako neb. Dobrovskému. Skeptik ten rád se také posmíval; ale netrpěl, aby kdo o svrchované pravdě jeho bláznivého dovozování jmen „Čech a Slez" pochyboval. Ale zapomínám se — si duo faciunt idem, non est idem, a: Quod licet Jovi, non licet . . . Než nechme toho; jest vám to „sůl v očích." O čem ale mám psáti? Co pak vy rád? Již vím! Neceknu o Skytech a budu raději s vámi kořínky hledati. Apropos! odkud pochází slovo: „Němec"? To vším právem patří do slovníku a slovozpytu českého, s nímž vy se obíráte. Vezměte tedy na sebe tvář nejpřísnějšího etymologa: já také podobnou navliknu škrabušku. Počínám: a vy slyšte! Naše ň nikdež není kořenné, ale bývá obyčejná přeměna zvučky j. Důkaz: jeho — z něho; jemu — k němu; jí — k ní; taktéž od: jád-ro — ňád-ra; od ját-ra — v-nit-ř (odkudž i jitrnice); sněz = s-jez; sňatek = s-jat-ek; sněm od sjeti; a podobně němý = jemý od kořene j-mu, ja-ti; němý původně znamená tolik co jatý. Viz Jungm. Slov.: Tak se jim zdáše oběma jakoby byla na smysle *němá*" (= jata). Zvíře němé = nerozumné t. j. jaté na smysle. — Rovněž se říká jemčina i němčina (Slov. Jungm.) = vrata u jezu. Bezpochyby od kořene ja-ti; že vrata tato jímajíce vodu nepouštějí přes jez. — Z téhož kořene pošlé také považuji slovo Němec = Jemec, tolik co pol. jatec = jatec = kriegsgefangener. Znamenité jest, že Němci to slovo Němec jako Jemec vyslovují. Latinské mancipium = otrok nese kořene toho historickou stopu na sobě. Víme že mancipia Římanů slouli *zajatí* nepřátelé; s čímž staročeské *jman* = Vasall (původně tolik co zajatý) a něm. *Mann* totožné jest. Kořen obou = jmu, jman = jímám. Cfer jimanec = der Gefangene (Slov. Jungm). V něm. Mann odpadlo počáteční J, jakož i my posud mluvíme vůbec: meno = jmeno; mění = jmění; mám = strč. jmám; sem = jsem. — „Man" slýchal i psal tedy též Říman v slově: man-cipium, jehož druhá polovice tutéž analogii od -capio — vyjadřuje. Z dějin také známo, že zajatí stávali se za starodávna otroky vítězů. Pročež i národní jmena klesla ku smyslu tomu sníženému, u př. Davus, a Geta u Řeků; Servus (= Srb) u Latiníků i Škipetárů; Helot u Spartanů; Slaw (Sklav) u Řeků, Novolatinců i Němců; Mensch (mež) u Němců (neboť mylné je odvození slova Mensch od adj. manisc, což znamená adj. männisch, od Mann). Tak též i Skandinavští a Baltičtí Gothi (Gauthi Gauthiones, Teuti Teutones = Deutsche; neb G—D—T se ve-

spolek zastupují v nářečích) bývali j m a n o v é aneb j e m c i —. Němci Slovanů sousedních. — Nuže co tomu říkáte?

Ale nechám již všeho kořínkování a obrátím se k věcem živým. Váš „Ohlas“ mne velice potěšil. Četl jsem jej s pravou rozkoší, ačkoli že jsem jej z většího dílu znal již z časopisu muscjního, a mnohé kusy také nazpaměť věděl, ježto jsem z něho častěji svým hostům čítával ledaco k povyražení. Píseň: „Žehravý“ nadepsanou počítám v něm za svrchovaně krásnou. Jest tam ideál srdečné české ženušky vytknut. Svůj exemplář přepustil jsem P. Jonášovi, zámeckému kaplanu Klášterskému u Hradiště. Dá ho bezpochyby hraběti Waldsteinovi, jemužto se vaše píseň: „Za dnů mladosti atd.“, zpívaná při domácí akademii, velice líbila, tak že si ji jedinou opakovati dal. — Chtěje několika známým ouředníkům týž vděk způsobiti, žádal jsem po včerejší příležitosti Špinku, aby mi na místě vás hned 10 expl. poslal.

O své „Růži stolisté“ jste se mi ani nepochlubil. Nuže vítej nám! Pošlete mi ji hned, jak bude dotištěna, abych o ní ve své zprávě o české literatuře v almanachu de Carrově zmínku mohl učiniti. — Nuže můj milý, nahradil jsem vám tuto, co jsem prvé psáti obmeškal, a pište jen opět a já hned se zase ku psaní budu míti. — Paní Chmelenskou velice lituji a Boha žádám, aby rány srdce jejího léčiti ráčil. — Nebo vás také zachovej i vaše milé! — Můj otec, chvála Bohu, jest mnohem zdravější než bývali. — Kdy pak asi Špinka začne Perly tisknouti? Druhou částku mu po svátcích pošlu. — Pozdravuji všech známých přátel, i těch, kteří se mi smějí. Mám je přece rád, byť by se mým vynálezkům posud nedůvěřovali. Mohu však jich ubezpečiti, že stojím na pevné půdě. Váš

Vinařický.

---

13. prosince 1839.

Můj drahý!

Na první stránce listu vašeho cítím jakési špičky a štulce a šňupky. Odkudž to a z jakéž viny mně ubohému? Vždyť jsem já, pokud se pamatuji, vašim Keltům etc. ani jediného vousu tam skroutiti se neosmělil; já jen na ně žehral, reptal proti nim a svou nevrlost na jevo dával pouze proto, že oni, a jen oni vám byli na překážce tak dlouho psáti mi odkládajícímu, a to jsem, trvám, vším právem na ně i zahromovati náležitě si mohl. Dejme pak i tomu, ač nevím, zdali bych sám sebe neobelhával, že bych i z jiné příčiny proti nim zakyselen byl, nic by to nebylo divného. Mne popichují jiní, proč bych i já nesměl?

Znáte onu studentskou hru, kde jeden druhému buchty do

zad dává, říkajíce: dej dále! toť právě tak i s námi. U př. kdosi buble na Šafaříka, proč nepokračuje v Starožitnostech. Šafařík si stěžuje na Palackého, proč nepíše česky historii; Palacký na uvidění mi oči vytýká slovníkářstvím a prach k ničemu se nehodícím grammatikováním; já svou buchtici pečenou a zapečetěnou zas bych rád odbyl u Vinařického a Vinařický et sic porro in infinitum. Toť ona evangel. pravda o břevně a mrvě v oku; a děje se rovně i nám, jak někdy Göthovi se dálo, jenž dí:

Titius, Cajus die wohl Bekannten! —
Doch wenn ichs recht beim Licht besah,
Einer steht dem anderen so nah,
Am Ende sind wir alle Pedanten.

Pravda sice, žebych rád od vás ještě hodně mnoho tak různých a pěkných hexametrů etc. viděl, jakých jste nám již posud na první jídlo byl předložil; nicméně však vzdáleno jest ode mne, bych koho s nastoupené cesty měl zrazovati a sváděti; vít každý nejlépe, a já též, kam ho srdce táhne a seč jsou síly jeho, a mimo to jsem při vás i o tom přesvědčen, že na každé procházce něco dobrého nalézati umíte. Tedy pro dorozumění budiž na tom dosti.

Co jste mi napsal o slovu „*něm*“ od *imu*, *jati*, nepodléhá žádné pochybnosti, a jsem tomu rád, že také vám se to naskytlo. Tuž dedukci mám i já touž měrou ve svých cedulích zaznamenanou, jako bysme to byli s jedné tabule byli sňali. Dále též myslím, nebudou-li míti proti dalšímu odvodu vašemu historikové co namítati, s etymology snadno narovnáte, co do slova Němec; aspoň já v tom ohledu nic odporného nevidím. Polákům slove posud zajatý: jeniec, Kriegsgefangener, a v malorus. nĕnec (нѣнець). Záměna liter *n* a *m* dá se dobře i obyčejným přechodem, a ještě lépe grammaticky ex consonantia participiorum vysvětliti. Naproti tomu ještě pochybuji, dobře-li zavrhujete Mensch od manisc., a pozorna vás činím, že tato stará adj. forma posud čistě v daništině se zachovala, kde slove: Menneske a NB. *rt* gen. neutr., odkudž i v něm. též, ač jiný smysl: das Mensch, což nepochybně na adjec. poukazuje.

Že vám byl vhod Ohlas, komuž mileji slyšeti jako mně. A věru nelišíme se v chuti; neboť i já za tu „Žehravý“ a pak Toman (i na té si zakládám) ochotně všecky ostatní dáti hotov jsem. Kýž bych rozuměl hudbě! na tu první chtěl bych nápěv míti, jak si ho myslím, a jak mi při psaní zněl v srdci.

Za hrách slušné díky. Zbytečná byla starost, zdali to u nás jídáme. Náš stůl mívá sedm jídel — ne však denně, nýbrž za týden; ty se jako kolečka v hodinách pořád stejně s boží nedělí otáčejí; mají tu dobrou vlastnost, že nám vždy

chutnají a že jsou laciné, a mezi těmi bývá též hrášek. Tak dobrý jako tento, však u nás by za peníze nedostal. Nuž v úterý kdykoliv zasedáte k stolu, vězte, že u nás na stole mísa s kovaňským hrachem. Rok tento více nemilého a žalostného měl ovšem v sobě než radostného, nechť to vezmeme, jak vezmeme, a však s pomocí boží i to přestane. Přeji vám i všem našim milým, by příští rok a léta to nahradila. Náš dobrý Jungmann. Ztráta milované dcery nedá se ani v stínu nahraditi radostí, která několik dní před tím mu byla způsobena.

O růži stol. budoucně. Po novém roce chci ji dáti do tisku. Tak tedy jak na konci listu slibujete, i činte vždy a vždy, že totiž rád nás předce míti chcete, a buďte ubezpečen, že i ti, kteří se vám smějí, a to zajisté jen z plic, z celého srdce vás milují, mezi nimiž i

váš

Ladislav.

1840.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani 23. ledna 1840.

Drahý příteli!

Oko za oko, zub za zub! říkávali staří: a my mladí říkáme: Štulec za štulec, šňupka za šňupku! — Ovšem, ovšem pravdu máte: „Jotanti i Ypsilanti všickni zároveň pedanti.“ Pod takovéto přiznání se také podpisuji. — Jsme smířeni.

Zmínil jste se o hexametřích. Budoucí týden opíši první svazek „perel posvátných.“

Pan archib. Pyrker již se mne opět tázati dal, kam práce ta dospěla. Žádám vás, příteli, napomeňte Špinku, aby mi určitě psal, může-li to hned do práce vzíti. Nebudeli moci anebo nechceli, dám je jinde vytisknouti. Spolu očekávám od něho odesl. musej. a theol. časopisu, vaši růži stolistou (6 exempl.), Vlastimila, Věnce (2 exempl.) a pytvy (2 exempl)., jestli již hotova. Vše to ať na mé útraty mi po poštovském voze odešle.

Mám rozvržený přehled novější literatury české do almanachu de Carrova. Rád bych tam podal statistický přehled milovníků jazyka a naší literatury podle stavů jejich. Zakladatelé matice české budou mi sloužiti za základ. K tomu cíli bych již rád měl poznamenání zakladatelů mat. české od r. 1839. Psal jsem již o ně p. dr. Staňkovi a Šafaříkovi, žádaje jich, aby mi je laskavě od sboru musejního opatřili. S toužeností na ně čekám.

Rád bych také věděl, kolik předplatců má časop. bohoslovní, Balbiho zeměpis atd. Přikládám zde druhou cedulku, kdež poznamenáno, čeho bych se rád dověděl. Přehled onen bude

dosti zajímavý a okáže bohdá, že skoro všecky třídy národu našeho na literatuře a na čtení podíl berou, ovšem každý podle chuti a potřeby své.

Z Ohlasu vašeho, jenž se mi ovšem vůbec líbí, zajímaly mne tyto písně nejvíce: I, IV, VIII, IX, X, XVI, XVII, XIX, XXIV, XXVIII, XXXII (český John Bull!), XXXIII, XXXIX, XLII, XLV, XLVII, LVI. V úvodu jste nám podal krátkou sice ale jádrnou a pravdivou charakteristiku našich národních písní. Učiňte totéž o našich příslovích a vydejte je nám brzy. Tato zavírají v sobě poklad prosto-národní filosofie; v písních pak jeví se poetická stránka našeho národa. Z obou lze souditi na cit, ducha a vtip národa.

Vaši růži stolistou toužebně očekávám. Není-li ještě dotištěna, napovězte mi alespoň, co to za růži? Báseň? Pravda? Nedejte se mi dlouho trápiti hádáním.

Panu Malému se líbilo, dotknouti se v Dennici mého badání o *Keltech*. Jak rozdílní a častěji sobě odporující úsudkové o Keltech a zvláště o jazyku jejich posud se slýchati dávají, může každý uzavírati z toho, co p. Šafařík ve svých starobylostech na str. 306 a 307 podotknul. Kde p. Malý přesvědčení svého nabyl, že Kelti a Slované byli „od jakživa rozdílní národové“, dlužen jest nám pověděti. Dokudž toho nedokáže, zůstanu při svém úsudku, ku kterému mne bedlivé zpytování skoro všech památek keltických přivedlo. *Důkazy o blízké příbuznosti Galských, Germanských a Slovanských národů* jazykem, mravy, náboženstvím, domácím i obecným životem jsou takové, jaké se jen podati mohou o společné příbuznosti Čechů, Slováků, Poláků, Rusínů, Rusů, Srbů, Illyrů etc. Zde vám na ukázku přikládám Slovanský výklad několika galských slov, který se s povahou věci vyznačené a spolu se svědectvím starých spisovatelů dokonale srovnává.

1. Sidon Ap. Ep. IV. 6. píše dle Diefenbacha Celtica I.: „*Vargorum* nomine indigenæ (Arverni Galli) *latrunculos* nuncupant.“ Eyhle Varg = starosl. Vrag = Vrah = latro. — r — zde přenešeno jako v polab. gard = grad = hrad (cfr Garten, hortus); Wartislaw, Pomer. dux = Vratislav; u Theophana *Δαφγαμηφος* = Dragomir; marmor = mramor atd.

2. August. de civ. Dei XV. 20. „Quosdam *dæmones*, quos *Dusios* Galli nuncupant.“ — Dæmones = Dusii = Dusi (starý nom. pl. od *duch*) aneb ďasi. Oboje má svůj kořen čisto slov. duch od du—ji; ďas od děs—iti.

3. Diosc. IV. 69. u Diefenbacha.: *Ὑοσκιαμον . . . Γαλλοι βιλινσντια.*“ Hle: Hyosciamus = *βιλινσντια* tolik co: *blinica* = blín od koř. bli—ji. Že se — i — mezi b a l častěji vysouvá, cfer: amabile = frc. aimable. —

4. Vita S. Remigii, ap. Diefenbach: „In *vase*, quod vulgo *benna* vocatur.“ — *Vas* = *benna* = polsk. bania = *báně*; že e = á, srv. kransk. jedro = jádro; red = řád; Svev, Šváb.

5. Pausanias ap. Diefenbach. „Unus quisque scit, a Gallis *equam* vocari *marcam*.“ — Equa = marca = marcha = *mrcha*; špatný kůň. Že se a před r klade, sr. pol. martvy = mrtvý, pol. marchev = mrkev; varsta = vrstva; kransk. varba = vrba; Že C = ch: srv. marchev = č. mrkev; Lycus (řeka) = Lech. rectus = recht; plecto = flechten (rad. pletu).

6. „Barbara de pictis venit bascauda Britannis.“ Bascauda al. *bascanda* (vysvětluje Diefenbach I.) = Art Gefässes = č. *bandaska*. — Že se písmě a zvučky často tak přenášejí srv. θαλπος = teplý; rapidus = prudký; srb. namastir = monasterium; srb. surla = Rüssel. Nedelice ex Neledice, Chron. Gotv. atd. — bandaska, koř. báně? Bandaska pol. baniasta (č. nádoba). Že d = j Kransk. med ex mej = mezi; frc. raie = řada; Sabaudia = Savoyen.

7. Strabo (IV. 3.) uvádí jmeno Galského kopí: *Ματαρις παλτυ τι ειδος*.“ Nevyskytuje-li se zde koř. met-ati? Mataris tedy tolik co metarice = metalice = metadlo, t. j. čím se metá. Že a = e, srv. kransk. dan = den; jad = jed; lan = len, a j. — Že r = l: frc. acier = ocel, frc. titre = titulus; sabre = šavle; marmor = marmel atd. — Konc. -is srovnává se s naši -ice.

8. Diefenbach pag. 21. „*Αγασσευς, αγασσαιος, eine Art Hunde*. Cfr: ogar = pol. ogarz = ohař. Že a = o, srv. krans. arazh = oráč; asellus = osel; srb. akov = okov a t. d. Že s = ž = r, srv. kran. more = může; arbos = arbor.

9. Plin. III. 17. „*Equorum domitores Eporedicos* suo appellant idiomate Salassii.“ — *E* jest předsuvka, špaň. estrada = střída; esclave = Sklave; frc. escarpe = škarpa; frc. ecorce = kůrka. — *poredicus* = *pořadič* od pořaditi; st. sklad. II. 204 = spořádati; zde pořaditi koně tolik co equos domare. — NB. Salassi (cfer salaše) bývali sousedé Salvů. *Σαλυοι* = Salvi = Slavi. Že l se přendává, srv. pelso = pleso; mad. szalma = sláma; alban. balta = bláto; kran. polk = pluk; dolg = dluh atd. Že *υ* = v: *δρυς*, *δρυος* = drvo. — Tito *Σαλυοι* (latiníci píší Salyi), u Plinia *Saluvii* = *Slavi* bydlili na ústí Rodana. Znamenité jest, že se rameno Rhena, Issel, v středověku jmenovalo *Islaha* = *Islava*, jako Maraha = Morava, Litaha = Litava a j. Tamť obývali staří *Islevones*, nedobře čtení Istaevones, později pofrančení Salyi. Jezero, do něhož se to rameno Réna vlévá, jmenuje Plin. Flevo = Vlev. Že f = v, srv. fousy a vousy (valsy = vlasy), frc. raifin = Traube cfr réva a j. — Rovněž se jedno rameno Dunaje u slevu s mořem jmenuje Islava. — I — jest

předsuvka u Malorusů obyčejná u př. izrada = zrada; slc. išla = šla; str. česk. u Kosm. Izbignev = Zbyhněv; Yzhorelic = Zhořelice atd. — Zbývá: Slava, jmeno mnoha slov. řek a potoků. Sem patří též řeka Sala, v středověku = Salaha = Salava = Slava; a Sava = Sala. — Pokračování budoucně.

Váš

Vinařický.

---

8. července 1840.

Můj předrahý!

„Nu, buď tedy odhodláno!“ pravím s Macháčkem, překládavším druhdy větší díl oper na líbezně zrýmované *áno*. Ano! přes týden mě máte u sebe na Kovani. „Na lov! na lov! mně byt zde jalov!“ dím opět s týmž klassickým ač protičasoměrným spisovatelem, jenž u věštím duchu svém byl viděl druhdy naši Libuši, jenž „hyn stoupá, pěstujíc žábu na lokti“! — Jaký to opět romantický obraz! až se skoro v břiše kroutí.

Píšete mi, abych si společníka vzal s sebou. Dr. Staněk mi napoly přislíbil, nepřibudou-li mu sic noví pacienti. Na všechen způsob ale, s dovolením a vybídnutím vaším, vezmu s sebou Ladislava, aby též jednou viděl, že za pražským horizontem také ještě země jest.

Při tom tedy použijeme od vás nám poukázané příležitosti vaší, vracující se 14. z Prahy.

Dotiskují se právě: Aelteste Denkmäler der böhm. Sprache, o nichž již víte.

Těším se na další pohovoření

líbaje vás

Ladislav.

---

27. prosince 1840.

Můj drahý Vinařický!

S novým rokem stará přátelská láska — a všeho jiného dobra dostatek! K tomu pak ještě neunavenou sílu přeji a chuť ve všem literním počínání, zvláště pak k tomu, v čem jsme včerejšího dne na vás vzpomínali. Neznělo vám v uších? Měli jsme malou schůzku u J., kde se konečně za příčinou nového roku rokovalo, co a jak od Matice příštím časem má vycházeti. Učiněni tři rozdílové *a)* Biblioth. staroč., *b)* novoč., *c)* klassikův jinostraunych totiž cizonárodních. K prvním dvěma se již ledacos předběžně ponavrhlo, co se s jistotou přijmouti dá; leč třetí! tu to vázlo; a nevím, by i nezvázlo, nenajdou-li

se k tomu ruce, a především ruce vaše. Neměl bych to sice před časem vyzváněti; ale vyť učiníte, jako byste nic nevěděl, — že mnohostranné pozvání, žádosti, prosby atd. co nejdříve na vás se přihrnou o to, byste v této věci povolným se ukázal, a opět — a opět nejpříze k svému Virgilu sáhnul. Soudě dle toho, jak jste započal, a jak vůbec s latin. klassiky zápasiti umíte, nevím, byste čím výtečněji naší literatuře a ať dím upřímně i jménu svému lépe posloužiti mohl, jako překladem třeba jediného Virgila. Vyť jste sám mne před několika lety vybízel a jednou v listu, jak se pamatuji k našemu drahému Chmelenskému, bychom se společně v to dílo uvázali. Hle, teď pěknější než tehdáž příležitost k tomu se poskytuje. Již tedy nic výminečně, ale určitě a plně na závazek se nám dejte, že k těmto žádostem dostáti chcete a volíte. Za to v naději, že Eneidu česky čítati budu, uložím sobě ten půst, že se nedotknu postních jídel z řecké mísy Vlčkovské.

Staročeská bibliotheka s prvním číslem svým Kornelem nebyla hrubě šťastna. Výbor se spolehl na učeného redaktora spisu toho, a po vytištění teprv vyděli jsou nadělení! Teď se musí několik archův a zde a tam celé listy přetiskovati, by aspoň to nejhorší se trochu zakrylo. Budeť ale předce jen drátovaný pekáč. Leč o tom dosti; budoucně budou radní páni moudřejší.

Dr. de Carro byl vašim dodatkům povděčen, ale stěžoval si mně ondyno, že jste ho bohatstvím téměř zasypal, a že neví, nebude-li pro nedostatek místa museti polovici toho nechati na budoucí rok. Vaše sněmy snad již také dotištěny; konec mi ještě do rukou nepřišel, a já již mnoho neděl nebyl u Špinky, — jsa rád, když ho nevidím.

Vězím nyní nejvíce v Příslovích, a rád bych měl příštím rokem práci tu s krku sbytou. Jest to uzlovatá věc! doufám ale předc, že z toho něco potěšitedlného vyspěje.

Lužickou grammatiku jsem hned po vašem odjezdu v knihkupectví dal zaopatřiti; ale posud jí nedostávám. Jest to bída, co v Lipsku neleží, toho skrz naše knihkupce se nedostane a dostane-li se, tedy hezky pozdě.

A tak vás srdečně líbaje jsem váš

Ladislav.

1841.

(Vinařický Čelakovskému.)

13. února 1841.

Můj drahý Čelakovský!

Vaše v posledním listu mi udělená zpráva o předsevzetí sboru musejního k vydávání trojí bibliotheky potěšila mne nad míru. Dle vašich slov jsem ovšem po celý leden očekával zevrubnější o tom ohlášení, anebo vyjádření, zvláště abych věděl, v jakých lhůtách a po jak velkých svazcích přeložení „klassikové jinostranní“ vycházeti mají; neb jinak bych se dříve nemohl rozhodnouti k slibu, dokud bych sám sobě neosvědoměl, zdali, nejsa vždy pánem času svého, dostáti bych mohl úloze mi určené.

Ondyno mi dr. Staněk podobného cosi oznámil; i bylo mi ku podivu, že kromě sboru musejního p. dr. Amerling s podobným se zaváží podniknutím. Ano do Květů již postavili, že má Aeneida již přihotovena. Takové přenáhlené ohlašování musí býti na ujmu nejen osobám, ale i věci samé. Psal jsem o tom našemu Staňkovi. I nemohu se dosti vynadiviti, že dr. Amerling kromě průmysl. posla a zeměpisu, obou nedokončených, kromě přislíbených kněh Bridgewaterovských bibliotheku všenárodní a slovník všenaučný atd. ohlašuje. Staněk mne žádal o přeložení Cæsara. Co mám dříve počíti: dokončiti Perly a Aeneidu anebo počíti Cæsara? I kýž by se to dalo všecko upéci jako houska!

Toužím spatřiti dílo vaše o příslovích. Dr. de Carro mi psal, že výběrek přijal do almanachu svého. Dobrá to věc. Pracujte; ukázav nám poësii národní ukažte nám nyní filosofii lidu našeho. Bohdá, že jest rozumnější, než kopa německých systémů mudrckých! O mudrctví! o mudráctví! Jak se točíš v mozcích učených a přeučených v kalu a víru směsice věčné! Voltaire, Rousseau, Barthe, Kante, Schellingu, Salate, Hegele! jak jste sobě podobni a opět nepodobni! Jděte k lidu do školy! Lid básníky zpívati naučil, a snad i mudrce zdravému rozumu učiti bude. Ale dosti o tom!

Lužickou grammatiku jsem ondyno dostal. Zač stojí, zapravím co nejdříve v Praze.

Brzké šťastné a utěšené shledání se s vámi přeje sobě

váš upřímný

Vinařický.

(Vinařický Čelakovskému.)

Začátek března 1841.

Drahý příteli!

Z Litoměřic dal mi tyto dni alumnus Zuman návěští, že jste povolán na stolici literatury všeslovanské do Berlína. Tomu-li tak? a byloli-by, k čemu se odhodláte? — Těžké to rozhodnutí.

Co jsem dávno zamýšlel, nyní před sebe beru, totiž sepsání knížky ruční k mé abecedě pro rodiče, jimž navedení podati chci, jak by se v prázdných chvílech obírali s dítkami svými a jim první cvičení po domácku udělovati mohli.

K té knížce přidám návěští o užitečných knihách, jednajících o vychování a o věcnatém cvičení mládeže.

Znamenal-li jste kde v mé abecedě nějakých nedostatků a vad, poznamenejte mi jich; snad by se v oné knížce napraviti daly.

Snášim zponenáhla materialie k druhé knížce malého čtenáře. Znáte-li kde co dobrého, co by českého přeložení anebo přepracování zasluhovalo, oznamte mi.

Obrázky k abecedě mám posud u knihaře v Mladé Boleslavi: jak mile budou oříznuty a exempláře srovnány: pošlu vám částku dle úmluvy učiněné.

Dávno jste mi poslal již grammatiku lužickou: ale neudal cenu její. Prosím, oznamte mi ji, bych mohl zapraviti dluh ten. Kdy pak nastoupí Ladislávek s tatínkem svou cestu do Kovaně?

Trvám vždy váš upřímný

Vinařický.

P. S. Nepotřebujete-li již Valašskou grammatiku mou, odevzdejte ji Špinkovi, aby mi ji s knihami sebranými spolu zaslal. Rád bych někde se dopídil slovníka Valašsko-latinského anebo V.-německého. Nevíte, kde bych ho dostal? buď k zakoupení anebo k zapůjčení.

---

17. března 1841.

Můj drahý Vinařický!

Což se již dávno chystám vám psáti! Ale tolik sem tam zmítání a v pracech zapletenost byly překážkou, že pořáde den ode dne jsem odkládal, až již nyní obdržený lístek váš dvojnásobně na dluh mne upomíná.

Zmiňujete se o vítané a šťastné myšlénce, jíž přidržeti se radím i prosím, jsa již napřed přesvědčen, že se vám podaří, a tudy ke mnohému bude prospěchu. Dobré vychovávací spisy a vůbec v obor mladého věku sáhající jsou moudrému a soudnému

učiteli pravý poklad, čímž více méně zkušenému. O tom jsem se nejlépe přesvědčil při vaší abecední knížečce, jejížto cenu teprv — pravím jen to co upřímně myslím — při skutečném užívání jsem poznal a uznal. Neboť jak snadně a skoro hravě chlapec můj z ní se čísti naučil, vím nejlépe já, a sotva jsem se toho nadíti mohl; a po mnohonásobném té knížky prohlédání, nenalézám, by se co vytknouti dalo a opraviti potřebno bylo. Naskytne-li se mi k druhému dílu Malého čtenáře, neopomenu zaznamenati. Soudím za dobré, nebude-li sic jiného s dostatek, byste vložil do spisu toho několik článků z knížky „Ladislav a dítky jeho;“ mámť za to, že ze všech prací V. Nejedlého jest tato nejlepší, ano že by zasluhovala opětného vydání. Zvláště se mi v ní to líbí, že jak věcí tak jazykem již 6letému dítěti veskrz jest pochopitelna, a smím-li podlé mého synka závěrek činiti, mnoho dětem zalíbení působí. Přidáte-li pak též něco ve verších, neopomeňte zhotoviti několik kousků asi tím duchem, jako jsou u př. německé básničky pro dítky v Jahrbuch v. Jaksch 1840. str. 114 atd. O jiném jindy; jakož pak bych rád později o té věci s vámi oustně šíře porozmluvil.

Žádanou grammatiku dám k Šp.; připadá mi, že jste ji již jednou žádal, ale byl jsem na to pozapomněl. Slovník věru neznám žádný; zdá se mi však, že jsem jeden starý lat. val. kdys u Šafaříka viděl. Nepochybuji, požádáte-li oň, že vám ho zapůjčí. Mimo to se poobhlédnu, není-li co novějšího a v knihkupectví.

A nyní o tom, co vám již z Litoměřic tedy bylo napověděno. Král pruský se v tom prohlásil a tak tomu chce, by v Berlíně a ve Vratislavi byly všeslov. kathedry, jakož o tom v novinách již před 6 nedělmi psáno bylo. Jest to věc znamenitá a důležitá pro Slovanstvo, rovně jako koncessí, která se Polanům a jazyku jejich tam stala. (Toť si ale můžeme pomysliti, že to u naší vlády bude trn v oku.) Kdož by z nás ale nepřál, by stolice ty co možná dobře osazeny byly! by snad vše to po některém času v dým a páru se neobrátilo. Ale kde a odkud? Tak mnoho a tak málo Slavistův! Že bych já měl jaké povolání obdržeti, o tom nic nevím; pověst ta, která se i po Praze roznesla, pošla odtud, že v Lipských všeob. Novin. byl o tom článek, kde se též podotklo, že Šafařík a já jsme, on do Berl. já do Vratislavi, povolání. Že pruské ministerium hledá a se táže po kandidatech, jisto jest; neboť tak sem z Vratislavi psáno bylo k Šaf., zdali bysme my dva, když by se pozvání stalo, ku přijetí volni byli neb ne. Šafařík kategoricky odpověděl, že toho nepřijme. Ač nevím zevrubně, jaké k tomu má příčiny, předce nerad jsem, že se tomu nacele povoliti nechce, a tudy bude-li mně pokynuto, sám jsem ještě rozpačit, měl-li bych

zakousnouti. Nu uvidíme; prozatím mi to ještě mozkem nevrtí a tudy na to ani nemyslím, věda kam to před 12 lety s ruským pozváním přišlo. Někteří se domýšlejí, že později i na některých jiných německých universitách podobné stolice zřízeny budou. A což dostane-li se ta moda i do Turek? Mát i Abdul Medžid hezkou hrstku slovanských poddaných. Pak jest vyhráno! zajisté i na Rakousy to přijde, ješto i zde také ještě Slované mluviti se neodučili.

Zítra čekáme Palackého z Vídně; co pak nám asi nového s sebou přiveze?

Mějte mne poručena sobě a svým milým
vašeho upřímného

Ladislava.

Neznáte to přísloví: Medvěd bourá boudu atd., ku kterému dni připadá, a jak celé zní? Já to slýchával jako chlapec; teď ale se upamatovati nemohu. Nevíte-li též, dejte se poptati v osadě. Rádbych je měl, a zde mne nikdo zpraviti neumí.

(Vinařický Čelakovskému.)

18. dubna 1841.

Můj drahý Ladislave!

Sníh již i led uplynul; osení zelená se i louka.
Mízu chová vrboví a Láslavku na píšťalu lýko.

Nastává tedy čas, abyste dle úmluvy k nám na Kovaň se podívali. Pište tedy, kdy přijedete do Benátek, abych mohl v určitý den poslati vám přležitost.

Jak stojí nyní věci Berlínské a Vratislavské? Šafařík odepřel a vy — snad se také sotva rozhodnete. Zůstaňte v Praze, kde — post nubile — blaze. Zatím přijeďte na Kovaň a budeme zde putovati — libo-li vám — chvíli po staré Kelto-Gallacii, po Skythii a Sarmatii — aneb raději — po Kovaňských stráních a luhách. Ostatně se rozumí, že déle u mne pobudete, pročež vezměte sobě něco s sebou ku práci, abyste se mohl čím baviti v čas deštivý.

U Palackého vyptejte se na noviny vídeňské, abych se jich dověděl prostřednictvím vaším, kdyby Palacký psáti neměl kdy.

Do Prahy tehdáž nepřijedu, leda později v letě anebo na podzim.

Dotčené vámi přísloví: „Medvěd bourá boudu“ připadá na hromnice, dle vyřknutí a svědectví mého otce, jenž velikou částku staročeské prognostiky nazpamět umí. Jestli totiž na hromnice mrzne, říká se: „Medvěd bourá boudu,“ t. j. nastane brzy obleva, pouští-li však, tedy prognostikují novou zimu a ří-

kají: „Medvěd staví boudu.“ Z toho vidno, že to přísloví padá ještě do věku medvědovitého v Čechách.

Vidíte, můj milý, že jest na Kovani klassická půda z ohledu přísloví, nový to a mocný podnět, abyste sbírku svých přísloví s sebou přinesl a se svým Ladislávkem potěšil vašince

Karla

---

31. máje 1841.

Můj drahý příteli!

Již se stydím, že vás tak dlouho bez odpovědi nechávám. Poslední tento čas ale odkládal jsem skoro schválně až do příjezdu Šafaříka z Berlína, kamž jak víte obeslán byl, aby o stolice slov. oustně jednáno bylo. Doufal jsem vždy, že se Prušanům podaří, jej ku přijetí stolice Berlínské skloniti, a že tudy mně snadnější cesta do Vratislavi se zjedná, kdežto by stav věcí ovšem jinou byl dostal podobu. Toť se nyní jak vidím nestalo, a jeho okoličnosti v Praze učiněním jej kustosem při zdejší bibliothece ovšem jsou takové, že netřeba mu toho v cizině hledati, čeho doma nalezl. Já na jeho místě nejednal bych také jinak. Výminky a plat, které se mi od pruské vlády podávají, jsou arci velmi příjemné, a přece — kdyby mi třetina toho zde byla dána — nešel bych, — patriæ fines, et dulcia linguimus arva. Předvídám s jistotou, že šťasten a spokojen tam nebudu; než v mém klopotném stavu nelze mi jinak učiniti, by nic jiného nebylo, tuto oběť jako otec jsem povinen své rodině přinesti, aby ona aspoň pro svou budoucnost lepšího opatření došla, a tudy i mé dítky lepšího vychování. Mám tyto dni psáti ministrovi odpověď a svůj úmysl vyjeviti; v jakém zmítání na mysli se nalézám, sám považiti můžete. Dejž Bůh, aby mi na srdce vstoupilo to, co by k dobrému vedlo.

Byl bych sobě přál, by se bylo dalo i s vámi o tyto věci oustně porozprávěti, ale již vidím, že mi to nemožno. Vašemu laskavému pozvání na Kovaň stíží mi bude možná zadost učiniti. Odhodlav se konečně, budu míti tolik zde práce a chystání, že s těžkem mi jakého času vybývati bude. Mimo to potřebí bude s mou rodinou ještě k rodičům mé manželky podívati se na dní několik.

Uctivé poručení od mých milých. Brzkého očekávaje opět listu od vás líbám vás srdečně váš upřímný

Ladislav.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani dne 9. června 1841.

Drahý Ladislave!

Hluboce mnou pohnul váš list na večer minulý pátek mi doručený. Vždy jsem vám přál, abyste ve své vlasti na podobné místo, které se vám v cizině nyní podává, byl postaven. Bolestně pohřeším vás. Ještě ale nynější povolání vaše samo v sobě čestné a rodině vaší, ku které vás první povinnosti svaté váží, prospěšné jest, a příští vaše účinkování na nejvýš prospěchu slibuje obecné dobré věci: doufám, že vyšší ta důležitost takového postavení pozdvihne mysl vaši a zmírní poněkud alespoň přirozenou touhu, která vás ku drahé dědině váže. Nejtíže ji bude ovšem přestěhování to doléhati na vaši milou choť; ona nejživěji pohřeší srdci našemu drahé obvyklosti půdy domácí. Než i její materské srdce nabude bohdá z oněch ohledů té síly, že, když vy se svou a její malou vlastí — rodinou — budete přebývati, i ona teď pozná místo své od prozřetedlnosti Boží vykázané. Zapomněl jste mi napsati, kam a kdy se ubírati hodláte. Já však nemohu propustiti vás, abych se dříve s vámi nerozloučil. Ježto ale vám navštíviti mne nelze, oznamte mi co nejdříve, jak dlouho v Praze ještě pobudete, a kdy bych vás tam ještě zastihnul. S toužebným srdcem vypravím se k vám.

Zatím vám i vašim milým na Prozřetedlnosti Boží vše dobré a šťastné žádám, a jsem z té duše jako vždy

váš věrný přítel

Vinařický.

---

5. července 1841.

Můj drahý Vinařický.

P. Šafařík navrátiv se z Berlína přivezl mi pozvání od ministerium k universitě Vratislavské; neboť byl Berliňanům se v určitém odepření sám ještě vyhýbal, a tudy teprv dne 12. m. m. konečně jim odpověděl, že z Prahy jíti nemíní. Téhož dne přiložil i já jsem k jeho listu odpověď, že podávané místo ve Vratislavi přijíti hotov jsem i předložené mně výminky; nic však více jsem se nezmínil, z ohledu Berlína, a zůstane-li při tom, budeť mi milejší byt ve Slezsku. Avšak dle slov Šafaříkových vyrozumívám, že již v Berlíně bylo vprotokolováno, kdyby on do Berlína jíti neměl, by mne tam potáhli. Jsem tedy i na to připraven. Od toho však času ještě žádné odpovědi ani dekretu jsem neobdržel, což divno není; neboť od vlády (tak to tam způsob) ponavržení se nejprv činí k universitnímu senatu, a ten teprv o toho a toho professora žádá, tak sice, že proti vůli

univ. vláda žádné moci nemá jakéhokoliv professora po své libosti, jak to jinde, dosazovati. Ostatně já bych se nic nemrzel, třebaťby se to i rok ještě protáhlo; neboť jest to poważení hodno, nastoupiti takovou stolici bez nějaké přípravy. Nyní teprv vidím, co a kde všudy chybí, ani jedné knihy nemáme, by v sobě ze slovanských nářečí příklady obsahujíc do rukou ke cvičení podati se mohla. Chrestomathie taková, buď již jakkoliv, hned na prvním počátku stlouci se musí. K srovnávací gramatice zhola žádných příprav není, a tak to jde dále. Ne bez strachu myslím na začátek a aspoň na první rok. Inu musí se za vděk přijmouti s tím co bude; rok od roku doufám, půjde to lépe; jen čas — jen čas. V gramatických druhdy badáních a pracích člověk se nalopotí celý týden a snese jedva tolik, by tím čta hodinu vyplniti mohl. Již buď jak buď, nějak bude, říkáváme.

Pravil mi dnes dr. Staněk, že se chystáte brzo do Prahy, a sice také proto, bychom se ještě před odchodem uviděli, a promluvili a se potěšili. Rád budu příští vašemu, ač s mým odchodem, jak vidíte, to ještě spěchu nemá, a dříve sv. Václava není ani pomyšlení, bych se vypraviti mohl, i kdyby tam to míti chtěli, ač tuším, že doléhati nebudou. Ještě mi zde mnoho práce, a rád bych některých pramenů tu ještě použil, jichž tam nesnadno dostati.

Mám k vám snažnou prosbu. Vy máte jeden exemplář Šafaříkova spisu Abkunft der Slawen; nemohl byste mi ho přepustiti? Já zde nemohu exempl. se dopídíti, a rád bych ho měl. Nechtěl-li byste mi ho prodati, aspoň mi ho zapůjčte na jistý čas, neb do té doby, až bych já předc jinde knihy té příležitě si zaopatřil. V tom-li mi posloužiti vůle vaše, pošlete aneb přineste mi knihu sám.

S tím vás srdečně líbá

váš

Ladislav.

---

30. září 1841.

Můj drahý!

Již zas hezká hrstka dní uběhla od našeho na Kovani radostného spolu pobytí, a já dostav se opět do Prahy tak jsem se zagramatikoval, že bych byl málem na celý svět zapomněl; ale teď, jako jezvec po zimě, vylézám na boží den — a gramatictvím hnedle dám zase o zem. Záležitost pruská mimo nadání dostává jinou tvářnost, a zdá se, že všecko se zvrtlá, tak že z toho mračna, kromě toho trochu hřmotu, žádný déšť nebude. Já nedbám; vidímť, že ten mrzutý osud, jakož vícekráte již za života mého, zase jenom mne za blázna měl, a mne poškádlil; po

čase bude i to zapomenuto. To jisto, že do Vratislavi prof. slov. liter. již nepřijde, ježto nemohou kandidata nabyti, který by jim byl po mysli; i jest to ovšem těžká věc, kathedru bez professora založiti, tímť se snadno mohou před světem ospravedlniti, berouce své slovo nazpět. Zůstává ještě Berlín, a s tím si dají na čas, až se ještě jednou rozváží, má-li tam předce professura ta přijíti, čili nepřijíti. Kdyby byl Šafařík přivolil, bylo by vše dávno rozhodnuto; že tedy se všeho konečně sejde, za to on odpovídej.

Před dvěma nedělmi tu byl Cybulský a vyřizuji vám od něho uctivé poručení. Jemu určena professura polského jazyka aneb v Poznani aneb při berlínském gymnasium jednom. Nyní zde dr. Purkyně.

Ejhle! Vy jste s nábožným Eneášem tak dlouho nám odkládal, až vám věnec a slávu překladatelskou jiný z rukou vytrhl. Eneida přeložena jest, a tyto dni přislána k musejnímu sboru na vydání. Přeložil ji R —. Jaké to však dílo, ještě nevím. Tak vám také sděliti musím, není-li vám to povědomo, že již r. 1804 jistý Angličan Rutter asi v těch mezích jako vy starou Sarmácii najíti se domníval, trochu ale více k severu ji posunul. Spisu jeho jsem neviděl, jenom v Hallische Ergzgsbl. jistý recensent o tom zběžně se zmiňuje. Zas tedy tu ono staré: Nic nového pod sluncem!

Již tedy nepochybujme, že se, dá-li Bůh zdraví, zase v Praze shledáme, a snad i vícekráte ještě uvidíme. Též i na Kovani, na niž můj Ladislav často vzpomíná.

S tím vás srdečně líbá

váš

Ladislav.

---

9. prosince 1841.

Můj předrahý příteli!

Připověděl jsem vám, jak mile co se v mé záležitosti udá, že vám ihned o tom psáti budu. Tyto tedy dni jsem obdržel z Berlína list od ministra; neboť jsem byl z počátku listopadu k němu samému psal, a jej o nějaké konečné rozhodnutí té věci žádal. Činí mi tedy pozvání, bych co nejdříve do Berlína přijel, kde lépe se dá ústně o tom všem porozprávěti a uzavření učiniti. Odhodlal jsem se tedy i k tomu a dá-li Bůh po svátcích, neb po novém roce vydám se na cestu. Nebude-li sic jiného, uvidím alespoň kus Němec, a svezu se na parojezdu. Zatím však myslím, že i to prospěšno bude, když to a ono na své oči uvidím; snad potom snáze z této nynější váhavosti se vytrhnu

a pro jedno neb druhé rozhodnu. Po svém navrácení vám opět zprávu dáti neomeškám, jak věc stojí.

Má pravice mi dělá veliké starosti, rheumatismu posud se zbaviti nemohu, a některý den, jako právě i dnes, jedva péro držím a s velkou těžkostí píši.

S tím vás srdečně líbám, váš

Ladislav.

1842.

Dne 3. února 1842.

Mám pro vás list z Berlína napsaný, a přečítaje jej nyní poznovu znamenám, že jsem jej v nedobré míře napsal, a protož jej u sebe zadržuji pro uvarování výkladův, jakých jsem do něho položiti nemínil. V Berlíně jsem se celý předešlý měsíc pozdržel, a měl jsem mnoho práce, než jsem toho na těch pánech vydobyl, aby mne ne do Berlína, nýbrž do Vratislavi povolali, což se konečně předc podařilo, a již mám na to ministerialní zvolení v rukou, nyní ještě očekávám potvrzení od krále a prohlášení. Pan ministr v tom zřejmě mi dal svou vůli znáti, bych ještě v měsíci dubnu čtení započal; jest mi tedy čas tuze přistřižen, předce však z Prahy nemyslím se dříve stěhovati, leč až dvě neděle po velkonočních svátcích. Do toho však času mám naději, že ještě s vámi v Praze se uvidím. Pak vám všecko o své cestě a o Berlíně zevrubně vypravovati budu.

Váš krajan p. Př., který mne několikráte navštívil, vzkazuje vám skrze mne srdečné pozdravení.

Z novostí zdejších jsem to potěšitedlného nalezl, že spis hraběte Thuna konečně povolen a již se i dotiskuje. Ostatně jsem se ještě ani dobře v Praze nepoobhlídl. Měl bych arci vám ještě mnohé věci psáti, ale mám své příčiny, proč toho nečiním — cætera cogita domi.

S tím vás líbá váš

Ladislav.

V Praze 14. března 1842.

Můj drahý příteli!

Toto jenom v krátkosti. Na svátky jedu ven s mou celou rodinou k tchánovi do Strakonic, kdež se asi do 7. dubna pozdržím, pak od toho dne až do 16. pobudu ještě v Praze, a v druhé polovici dubna odebrati se hodlám. Tak to alespoň v mé radě uloženo, nesáhne-li nějaká vyšší moc v to, a nezvrátí-li tudy mé plány a úmysly. Nebo potvrzení královo ještě v rukou nemám, ač je každý již den očekávám, a bez něho nemohu ještě o zdejší propuštění neb pas se ucházeti. Možno-li vám tedy k nám do Prahy před mým odjezdem ještě zaskočiti,

učiníte mi arci velikou radost, což s nejlepší jistotou mě zde nalezti mezi 7—16. dubnem, jak již podotčeno; státi by se muselo. Ostatně u nás nic zvláštního, nic nového — cicho wszędzie, cóż to będzie? Dr. Ammerling staví na domě veliké dřevěné observatorium: můj Ladislav jda ondyno se mnou okolo, všimnul si toho a divil se, jaký p. doktor bude míti pěkný — holubník.

Tedy do shledání, zatím vás srdečně líbá

váš

Ladislav.

Ve Vratislavi dne 22. máje 1842.

Můj drahý příteli!

Dnes 14 dní jsem posledně nocoval v Čechách, jmenovitě v Náchodě, neboť jsem se touto stranou ubíral, maje to hned v Praze tak zařízeno, že mně zde bez pasu snáze přes hranice pustili, sic jinak bych obyčejnou jel cestou, totiž přes Boleslav, a tudy snad ještě s vámi se viděl. Tahali mne přes míru a náležitost s vyhotovením pasu, a nepochopuji posud, proč mne tak dlouho zdržovali, a zbytečně trmáceli, ještoto potom, dověděvše se o mém odjezdu hned mi pas napsali, jejž jsem právě včerejšího dne dostal.

Co říkám Vratislavi? zdejšímu životu? jak se mi tu líbí? O tom všem nemohu ještě mnoho pověděti. Tísní mne ještě náramná tesknost a touha po vlasti, a jest mi chvílemi právě až k zoufání, anebo tak zle — tak zle, jako si myslím, že tomu býti musí, kdo kohos zavraždil. Kýž bych to již měl přestáno! Tak se též mé ženě děje, která ubohá živé duše známé mezi svým pohlavím nemá, aniž se tak brzo naditi může, že míti bude. Tak jest, můj milý, co je Němec, to je Němec všudy, a k tomu Prušák hladký a sladký – a srdce žádné.

Tolik vím, že jsem obět velikou přinesl; ale proč a zač? to ještě nevím. Leč již se stalo, zlomiti tomu hlavu nelze. Tento týden počnu svá veřejná čtení. Posluchačův bude snad několik studujících Polákův, mezi nimiž prý sobě někteří již na to stěžovali, že rozený Polák nejsem; neboť těmto lidem u větším díle jen polszczyzna na mysli leží, ostatní Slovanstvo jim tolik co Tatarstvo. S těmi nepochybně více kříže než radosti míti budu.

Živobytí zde v poměru dražší než v Praze, a potrava na větším díle i špatnější. Jiné věci, ku př. bavlněné zboží, titěrky a hříčky, jsou o něco levnější.

Zřizuji se právě pomalu ve svém bytu, a počínám stavěti knihy na police; ale otvíráním beden a přehazováním mých věcí na hranicích mnoho knih a papírů se mi pokazilo, což mně při mé mrzutosti ještě více rozmrzelo.

Odpoledne jsem byl s mými na procházce za městem a toužebně jsme do dáli ke Krkonošům, jen jako sen ukazujícím se oku, pohlíželi. Tak se děje vyhnancům!

Potěšte mne brzo a často svým listem a dobrými zprávami z Prahy a z Kovaně.

Líbám vás srdečně

váš

Ladislav.

(Vinařický Čelakovskému.)

30. května 1842.

Můj drahý příteli!

Ještě před odjezdem vaším z Prahy očekával jsem list od vás, i kojil jsem se nadějí, že cestu svou přes Ml. Boleslav obéřete, kdež jsem vás s několika okolními přáteli spatřiti doufal: ale nedostalo se mi té útěchy. Posléz došel mne 27. t. m. list váš. Můj milý! přirozená a pochopitelná jest vaše počáteční tesknost; a poněkud ze vlastní zkušenosti představiti si umím cit onen touhy po vlasti; zakusil jsem toho již osmnáctiletý mladík ve Vídni, a poněkud opět před devíti lety po svém z Prahy na samotu mou se odstěhování. Vytrhnutí se z okolností známých a milých všude stejně na člověka působí; jen pomýšlení na povolání své z ponenáhla pocity onyno konejší, a vrací-li se časem opět, popláče si chvíli srdce: než přesvědčení, že nové okolnosti i nový obor činnosti nám vykazují, dodává vůli nové posily k vyvětení se z temného bludiště trudných a truchlivých citů. Podotknul jsem, tuším, již v předešlém listu svém, že vaše drahá choť velikou oběť přinese, než její ušlechtilá a tichá povaha najde u prostřed milé své rodiny svůj svět k materskému účinkování. Obapolná rozvaha, s kterou jste ke změně svých okolností přivolili, a výhodnější postavení vaše nynější vykáže vám podněty ku pokojnému se odevzdání příznivější bohdá budoucnosti. Nepovažujte se za „vyhnance“; stojíte na místě, kde své vlasti mnohé a snad bytnější služby budete moci prokázati, než kdybyste byl v lůně jejím. Kromě vašeho a Miczkiewiczova stanoviště není posud třetího místa, odkud by se předsudky civilisovaného (!) světa proti Čechům a Slovanstvu vůbec s lepším prospěchem odklízeti daly. Stanoviště to jest takořka pro vás udělané a důstojné ho zastání nejvýš důležité. Prospěch Slovanstva, čestný a výhodný váš stav a dávné — dobrovolné — celou duší přilnutí k věcem, s kterými nyní úředně se obírati máte — láska ku povolání svému zapuzuj každé truchlivé pohnutí v mysli vaší. Činným a obezřetným působením a přívětivým se svými posluchači jednáním a s vašimi kollegy zachá-

zením získáte sobě bohdá přízeň oněch a vážnosť těch. Byť by jste hned nade všemi předsudky nezvítězil, čekejte času; z ponenáhla se všecko na lepší stránku obrátí.

Že vám do Vratislavi pas poslali, za dobré znamení považujte.

Z Prahy mi poskytují jen časopisy zprávy. Jediný Staněk mi dopisuje; posléz mi oznámil, že sbor musejní 14. května rokoval o præmiích za dobré došlé spisy; uznaly se za dobré, ale ještě se odložily, až by matice větších sil nabyla; dále rokováno o přijetí nejnovější opravy našeho pravopisu, i uzavřeno, a p. prof. Jungmann se uvolil, požádati p. školastika Raucha, aby poslední tato oprava i do škol byla uvedena. Přál bych, aby se brzy a na něčem pevném a konečném usnesli.

Panu dru. Purkyni vyřiďte mou úctu. Budete-li si pak dopisovati s p. Petrem Dubrovským, prof. Varšavským?

Vaší mi velectěné paní choti vzkazuji svou hlubokou úctu a přeji, aby se brzy udomácněla se svými dítkami.

S Bohem, moji drazí! Jsem váš srdečný přítel

Vinařický.

Ve Vratislavi dne 18. července 1842.

Můj drahý Vinařický!

Právě toho dne, když jste psal první list ke mně do Vratislavi, roznemohl jsem se a nemoc má trvala úplně 14 dní, než jsem opět z domu vykročiti mohl; byl to nápad gastrické zimnice, jak lékař pravil. Divné však jest to, že všickni od nejmešího do největšího již zde nějakou chorobu přestáti jsme museli, hned snáze a kratčeji, hned i dosti těžce. Zdejší klimát nezdá se míti mnoho zdravoty do sebe, k čemuž ještě tímto rokem to přišlo, že za příčinou nadržujícího sucha částí města tekoucí říčka Olava tak přeschla, že kromě trochy bahna a mezi tím tekoucí stružky v celém řečišti žádné vody není. A můj byt, jakkoliv sic dosti pořádný, leží asi deset krokův od této Olavy. Večer zvláště z té bahnité hniliny tak smrdutý výpar vystupuje, že o páté hodině s poledne nerádno okna otevřená nechávati, a tudy raději v horku se smažíme. Také to k nezdravosti místa zdejšího mnoho působí, že město těsně staveno, množství domův do 4 poschodí vedeno (čeho v Praze ani vidět není), a tudy ačkoliv Vratislav ani polovici prostranství staré Prahy nezajímá, předc počtem obyvatelstva k tam tomu se blíží; neboť zde se počítá 93 a v Praze 120 tisíc. Lid tu tedy na sobě sedí, jako stěnice v starých staveních.

Píše mi přítel Staněk, že vám mé listy k přečtení sděluje, již tedy pozor dávati musím, abych se zbytečně neopakoval.

Brno 1876.

Před začátkem své nemoci byl jsem započal svá čtení. Že to tak špatně půjde, toho bych se ~~byl~~ do své smrti nenadál. Na prvním čtení sedělo přede mnou celé auditorium v 5 osobách, v druhém byli 4, a v třetím zas 5. Nyní po šesti nedělích, co opět čtu, se to tak drží, že na jednu prelekci jich asi 7, na druhou pak 12 přicházívá (nejvíce Poláci). Zde tedy osud pro mne, jak vidíte, žadné výnosné nivy neuchystal, dostal jsem se na kamenitou půdu se svým hospodářstvím, a ponese-li kdy co, Bůh to ví. Musím se aspoň tím těšiti, že někteří z mých kollegův ještě slabší kolleje mají, tak u př. prof. vyšší mathem. má 2 a 3 posluchače, a prof. Webrovi, jenž státní vědy přednáší, se tímto půlrokem jeden celý student hlásil. Co chlebíček dává, za tím se i tu jak u nás všecko hrne, chléb jest hlavní pohnútka studujících, a blažený professor, který chléb peče a ne suchárky, jenž tvrdších zubův potřebují.

Vydal jste báseň in honorem evacuationis culinae, a má být též pěkně tištěna. Nemám ji ještě ani Kytky pro dítky, ale snad již brzo dostanu. Jak jste šťastný, že Kytky uvíjeti můžete, s tím se mnou konec. Také kromě prvního svazku vašich Perel nic dále nemám.

Vy jste mne jindy zvával k sobě do kraje, a abyste mne snáze vyloudil, maloval jste mně venkovské krajiny, veselosti, vychvaloval zdravé povětří atd.; což? odbyv si nyní biskupskou návštěvu, neměl byste chuť trochu do světa se podívati, jak to váš p. skalský soused dělává, a podívati se nejdříve a přede vším na Vratislavskou miserii, na vyschlou Olavu, na zasmušilého Ladislava? Vidíte, i já umím sbírati argumenta ad hominem! Jestli vás však letos sem nedostanu, nepochybuji, že se mi to na přes rok podaří, a že snad do toho času i některou ještě stránku naleznu, která by vás ne odstrašiti, ale přilákati mohla. Na přes rok také již se bude jezditi po Freiburské železné dráze, a Freiburk jest 6 mil od našeho Trutnova. Nezapomněl jste, oč jsem se vám byl již ústně zmínil, najdete-li totiž ve svém okolí a u známých co ze starých věcí a tisků českých, byste to pro mne dobrotivě vydobyl a koupil za jakoukoliv cenu? Anebo máte-li sám něco při sobě, bez čeho byste býti mohl? Jest mi toho zde velice třeba, zvláště až literaturu přednášeti budu, by se též něco těch věcí ukázati mohlo; nebo zdejší bibliothéky zhola nic nemají, a mluviti o věcech takových bez seznámení se třeba jen povrchně s nimi, nebylo by s prospěchem, aniž by vnadilo. Nezapomeňte, prosím.

Poručení a pozdravení obapol ouhrnkem a úplnkem.

Líbám vás srdečně

váš

Ladislav.

20. listopadu 1842.

Slovo s to! Nevkročí-li žádná překážka mi v cestu a dáli Bůh zdraví, uvidíme se v příštím létě ve Vratislavi anebo v Teplici Slezské. Na to se však ještě umluvíme. —

Posílám zde *a)* kosmografii českou, *b)* Veleslavínův kalendář historický a *c)* téhož spis o vrchnostech pro bibliothéku slovanské společnosti ve Vratislavi. Vybízíte mne, abych udal cenu knih přepuštěných; než ostýchám se to učiniti, neznaje důchody této mladé společnosti; jsouli malé, byloby hříšno co požadovati, a v té případnosti bych žádal, aby tento chvály hodný spolek ode mne je přijal v dar, jakožto důkaz potěšení mého, že bratří z příbuzného Polska nyní také se po naší literatuře ohlížejí.

Do tétéž bibliothéky přidávám jeden výtisk Perel posvátných v 3 svazcích; 1 v. Sněmu zvířat; 1 otisk Tacitovy Germanie, 1 v. Kytky, 1 v. české abecedy s obrázkami. Vy pak přijměte pro sebe 1 úplný výtisk Perel posvátných, kdež první svazek nově přetištěn, 2 otisky několika čísel Ost und West, kdež můj přehled české literatury najdete, jejž sem tam na žádost Glasrovu podal, a 2 výtisky Kytky pro vaše dítky. Druhý výtisk Perel posv. odevzdejte mým jmenem panu drovi. Purkyni.

Nyní zprávy z Prahy. Seznámil jsem se s panem Wocelem, zpěvcem Přemyslidů a nyní „Kalicha a meče.“ Dobrý to přírůstek našincům, muž, který do sebe má ctihodného razu; pěknou o něm chovám naději.

Má apologie naší literatury pro Almanach de Carrův*) nedostala od nejv. úřadu Imprimatur. Můj původní rukopis jest ještě v rukou gub. rady . . . a jak mi píše de Carro plný červených a černých (!) křížků. De C. se ale předce ještě pokouší, aby to pokudž možná mutatis mutandis na světlo vyšlo. Litoval bych věru práci toho dobrého muže, jenž se našich věcí skoro con amore ujímá. Než kdyby i to zmírněné předce propustiti nechtěli, odhodlal jsem se stížnost si vésti u dvorské censury. Napíši k tomu článku ještě memorial k vládě, a v tom si dovolím říci věci, kterých jsem dříve nenapsal.

Poboční obrázek stůj zde o censuře divadelní, kterouž má p. rada „Srdnatost.“ K otevření česk. divadla Stögrova složil Tyl prolog asi tohoto obsahu: „Každý člověk mívá sny a přání; málo které se vyjeví a vyplní. I my jsme měli sen a přání a hle oboje se vyplnilo. Snili jsme o novém chrámu Tha-

*) Vin. podal do zmíněného almanachu r. 1831, 1835, 1836 a 1841 přehled literatury české. Psaná r. 1842 apologie čelící proti Grosshofingrovým útržkám neprošla censuru a časové okolnosti marným učiniły každé odvolání se na vyšší místo.

liině: a hle nyní ho máme. Dnes v něm službu konati počínáme. Málo síly v sobě cítíme ale tím větší důvěry k vaší lásce, a té se poroučíme.“ — Každý, i krátkozraký člověk, a bezpochyby také vy v proslůvku tom ničeho by nenašel než velmi sprostý locus communis. Ale p. „Srdnatost“ bystřeji vidí. Neumí sice česky; úředníku královskému v Čechách toho není potřebí: ale dal si prolog od kohosi přeložiti a překlad prý byl takový, že „Srdnatost“ užásla nad tou českou drzostí. „Buben“ prý a „korouhev: a v Čechách revolucí hotova!“ Nechápete? Inu musím vám jeho syllogismus rozebrati. Vidíte — pověděl by nějaký pražský Eckensteher — „Čechové měli sen“ — „revolucí je také sen“ — ergo „Čechové chtěli při otevření českého divadla počíti revolucí.“ — Nuže, můj milý, pláčete-li po Praze, takový šátek vám slzy setře. — Ještě něco. Maně jsem vešel k „Rožni“ k obědu. Sedím a později přijda naproti mně zasedne Ebert. Víte, jaké paskvily ten člověk na naše Čecháčky dělá.*) Nyní se mi chlubil, že jest „na listě psanců“ první, ješto se prý Čechové o to pokoušejí, aby všech Němců z Čech vyhnali. A myslíte, že slova takových štváčů nemají více váhy, než by naše přísahy měly? Ale dosti o tom. Ať si ubohou „srdnatost“ můra tlačí! Zmínil jste se o Tacitově Germanii a nacházíte tam směsici živlů německých a slovanských.**) Dobře, můj milý, dobře jste uhodil. Moje studie hezky pokročily. Až se sejdem, přinesu vám snad své mapy podle Tacita a Ptolemæa. Podivíte se!

Nová učená Evropa divně si představuje Evropu starou. Po libosti ničí v ní národy, vyprazdňuje ohromné krajiny, a hned je zase naplňuje a to lidmi ze step Asiatských a z Kaukazu holého — kdež lidé jako červy ze země vylezají. — Ó věži babylonská! tobě se učený svět posud smál: ale na místě tebe si vystavěl jiné zmatení jazyků. Slabá strana německé všeučenosti byla a jest posud neznámost nejstarších středoevropejských řečí, které posud svou přesnost zachovaly, míním nářečí slovanských. Řada nyní na Slovanech, aby mezery tyto vyplnili.

Nyní se obírám *prostonárodním* překladem Odysey v desítisyllabních trochaických verších na způsob našich staročeských a srbských zpěvů. S vynecháním nadbytečných rozvláčností původního textu vejde se jádro originalu právě v tuto formu a sice verš k verši. Ukázal jsem to též na prvním zpěvu Iliady podáním věrného metrického a po boku prostonárodního takového

*) Želeti jest, že se míněné satyry na sprosté Čecháčky nepodobaly jiným dílům velmi nadaného básníka, jako na příklad Vlastě a Otakaru, a že Ebert později upustil od úmyslu smiřovati obě národnosti v Čechách!

**) Na tento zdravý úsudek zapomněl později Čelakovský.

překladu, což snad v prvním svazku Musejníka 1843 čísti budete. Moji domáci *) se mnou své služby vam i vaši ctěné paní skládají. Vaše dítky též pozdravuji.

Váš věrný přítel

Vinařický.

Ve Vratislavi 26. listop. 1842

Můj drahý příteli!

Osvědčuji vám za tepla, že mne list váš milý i se zrním do slámy vloženým došel, mnním knížky, knihy i ten balvan, **) jejž s ruským východem, nemajíce vlastního, knižištěm nazývati musíme. Ještě jste ale stranu ceny jen tak tak ledaco prohodil, z čeho nejsem dosti moudrý, nemá-li ta věc jinak spěchu, musím toho na domluvení se s vámi ponechati; neboť dá-li Bůh na příští léto anebo vy mě v Kovani uhlídáte, anebo já vás do Vratislavi čekati budu, jakož jste již slíbil. Při tom však vás předce ještě jednou žádám a připomínám, vyskytne-li se kde co budoucně z českých tiskův starých, byste pro mne skoupiti neopomíjel; mně zde i samému té stravy třeba, nemám-li se napolo aneb zcela poněmčiti. V Praze jsem na kupování těchto věcí hrubě nemyslil, dílem nemaje k tomu nákladu, dílem též moha těchto spisů všude a kdy libo bylo, do rukou dostávati. Ale zde to jináče. Z novočeské literatury není se bohužel! čemu v češtině přiučovati, zde nám zůstanou naši předkové mistry. Musím též vyznati, že za čas mého pobytu zde náramný hlad se mne chytá — a sice hlad knížní. Již jsem za těch několik měsicův přes 200 tolarů platil za knihy. Nic to není mi divného. Člověk hledá společnost, zde jí mezi němými živými nenalézám, hledám ji tedy mezi mluvícími mrtvými. Až jen budu míti trochu svou školu s krku, která mi téměř všecken čas ujímá, pak si zasednu k té hostině s chutí.

Mé dítky již se příjemně s vaší Kytkou baví a jsou z dárku povděčny. Co mi o Praze píšete, již jsem trochu dříve cos zaslechl: jsou to pěkné zprávy! Třeba se z dálky na tu hnusnou a hloupou porobu dívati, by celou tu ničemnost uvážiti lze bylo. Přijdeť i na kopřivy mráz! Zde svobody dost, a ještě se jí více hledá, a neomylně i nabude, což i na Rakousy bez působení nezůstane. Král náš jest výborný panovník, třeba ale na rakouskou a ruskou vládu ohled bráti, a ty trochu v cestě stojí; přec ale to pořád zde ku předu jde. — Ebert! a na listě psanců!

---

*) Otec a sestry.

**) Česká kosmografie, jak známo, nejhrubší foliant český z tak řečeného zlatého věku.

Od mé rodiny všecko milé a uctivé poručení. Potěšte mne brzo zas svým listem a hojnými zprávami, jenž vás srdečně líbám

váš

Ladislav.

Zde míváme také české besedy. Vždy v neděli odpoledne přichází jednou Purkyně ke mně, a po druhé já k němu, pijeme černou kávu, povídáme si o Čechách atd. Vidíte, jak nouze učí Dalibory housti.

1843.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani, dne 26. února 1843.

Můj drahý příteli!

Maje váš list poslední před rukama, s ustrnutím vidím, že čtvrt leta čekáte na odpověď. Bojím se napřed vaší domluvy. Než omluva má zde také stůj! Počítal jsem, že mé *Varito a Lyra* brzy po novém roce bude dotištěno; abych vám zároveň výtisky poslal, odkládal jsem psaním; ale zasílané ke mně z Prahy korektury prodlužovaly vždy dotištění. Včera jsem teprvé výtisků dohotovených dostal. Z pěti zde vám poslaných odevzdejte jeden panu dru. Purkyni s mou úctou, až k němu na besedu přijdete. Výtisky ostatními nakládejte po vůli. — Vím, že se zasmějete nad těmito hračkami: než dojdou svého cíle, vytrou-li trochu zrak a sluch Němcům a Nedočechům, jazyku našemu posaváde hrubost a nezvučnost vytýkajícím. Z toho stanoviště je posuzujte.

Nyní k odpovědi na váš list! O určení ceny peněžité knih vám ondyno zaslaných vrtochy si nedělejte; bývalyť moje, nyní jsou vaše.

Těším se na vyplnění přípovědi, že vás v Kovani uhlídám. Ať přijede spolu také dr. Purkyně, já vás pak odměnně ve Vratislavi navštívím.

Pastor Kovanecký, Straka, mnou dožádán hledá pro vás knihy. Přijdou-li ale vám theologické — biblí (Nový zákon) — Žalanský etc. vděk?

Caskovu knihu „Kagalnitcha“ naprosto neznám; o Klonowiczi se mi rovněž ani nesnilo. Jeho mínění o vlasti Cikánů podivně s mým se srovnává. Děkuji vám za ten výpisek. — Tracký Bacchos jest slovanský „bog“. Cikáni naopak jmenují beng (bog) čerta. Že Cikáni Thračtí, Helenští a Maloasiatští od nepaměti lidské se Slovany *Bulgarskými* sousedili, světlé mi

jest. Zpomeňte si jen na horu *Orbelos* = Or-bel = gorabela. Opposit. Černa gora.

Má samota obtěžuje mi sice badání moje, ale nezoufám, i kdybyste se mi všickni vysmáli! Já etymologisuji toliko tam, kdež mi příroda toho dovoluje. Na důkaz vám uvodím *přítoky horního Rěna*. Posud tam jsou vody, hory, lesy, jezera, nesoucí prastará jména slovanská. Vyčtu vám nejdříve přítoky rénské, jmenované:

a) dle barvy: *Madris* = Modrica. — *Reus* = Rus. *Vila* = Bila. *Sorna* = Černa. *Motr* = Modr. *Albela* = Běla. Alba = Laba = Bala, Biala, bílá. *Bellen* = Bělen. *Schiltach* = Žlta, Žlutava. *Mury* = Murka. *Niver* (přeložením syllab, jako Albe, Labe, běla) = *Černý*, vedlé *Smiecha* = Směda. *Mura* = Murach, Muraha = Mura, Morava (znamená také vodu černé, tmavé barvy). *Rude* = Rudá. *Nida* = Hnida, Hněda. *Wilina* = Bilina. *Mudt* = Mut. *Fella* = Běla. *Sinna* = Siná. *Werna* = Vraná. *Fetterucha* = Vatrucha od slc. Vatra. *Rhen* = Rjen, rděn, voda rudé barvy. Rencke = Rjenek etc.

b) podle jiných vlastností: Plesura od pleso. *Stokach* = Stokava = stok. *Bruska* = Brzká, rychlá. *Kala* = Kala, kalná. *Pegnitz* = Bahnica. *Linbach* = Hlin, hlinovitý potok etc.

c) dle původiště: *Taurus*, Tur dle polab. tjora znamená horský tok. Totéž *Arar*, Arola, Aar = Horal, Orla, Orava. *Mosig* = Mužík od ilyr. muža = bařina. *Harnafa* = Hornava. *Bratahа* = Bradava, Brdava. *Arez* = Horec. *Baunaha* = Bunava dle ilyr. buna = lesní bystřina. *Uraha* = Orava, Horava. *Sala*, Salaha, tolik co Liasa, Ljasava (odtud Salavan = Slovan, tolik co Lešan, jako *German* dle ilyr. germ). *Sorbice* od srbů = hrbů, pahrbů (odtud Srb, obyvatel hrbů tolik co Horvat). *Golaha* = Holava tolikéž co Olava od hola = les. *Tubaris*, Tauber = Dubra, Dubrava. *Hramaha* = *Hrmava*, z hrmu (Busch) vzniklá. *Alanza* = Holnice aneb Holanec, od hole. *Sulmana* od sulm = chlum, jako srb a chrb a hrb. (Sierra špan. = Hiera, Hora, cfer. srdce = Herz etc.) *Funz* = Bunec, malá Buna atd.

d) dle okolností: *Langarus* = Luhar. *Bregentia* = Bregnica. *Orbe* = Vrba, Vrbava. *Alse* = Olše, Olšava. *Lauch* = Luh. *Salusia* = Zaluže, Zalužanka. *Elsenz* = Olešnice etc.

Jezera Helvetská též mají jména ve slovanštině významná, u př.: *Bieler* See = Bílé j. *Murtner* S. = Rmutné j. *Sarner* S. = Čarné, Černé j. *Egeri* S. = Ogré, t. j. zažloutlé j. *Luzern* = Luh čern. *Thun* = tůň etc.

Item *Hory* kolem staré Helvetie = *Jura* = Hůra. *Jula* (Julische Alpen) = Hůla. *Tour* = Tjora, hora. *Simplon* =

Siná pláň (planina). *Velan* = Belan. *Servino* = červén. *Rosa* = Rusá. *Leutschen* = Lučan. *Furca* = Vurcha, Vrcha. *Adula* = Jadla, jedlová. *Bernina* = Brna, načernalá. *Albiola* = Biola, bialá, bilá. *Chur* = Hůra. — *Rhaetico* ilyr. Rútko, Rút, vysoký vrch. — *Arle* = Orla, Horla (i Orel = Adler znamená horského ptáka = Horala). *Abnoba* od il. àpno = àpnova, vápenná. *Alba* = přesazením = biala = bílá. *Ercynia* silva jinak Orcinia (Tacit.) = hora crna, černá = černý les, posud Schwarzwald. *Marciana* silva = Murčanský les na ř. Murce atd.

Pohledněme na galogermanské kmeny: U Cæsara: *Galli*, u Ptolemæa: Galatae = Holi, Holáci, holané, obyv. hol, lesů, lad aneb holých vrchů. (U Mladé Boleslavi máme posud Holy vrchy; jsou po straně lesem porostlé, nahoře jsou holé, lada). Gallia znamená tedy = Galija, Golaja, holá ladovitá země. *Germani* u Plinia *Hermiones* = od ilyr. germ, česk. hrm = obyvatelé hrmů (Buschländer). Pagus *Urbicenus* = Župa Vrbičanská na řece Urbě, Vrbě, Vrbici, nyní Orbě. *Harudes* = Charvati. *Marcomani* u Cæsara = Murčané, Moravané na řece Murce, přítoku Réna, a Muře, přítoku Nekara.

Triboci = Trebáci = Srbaci, srov. hrb = trb = srb. (hora, tjora, horby, Sorbi etc.).

Galského původu: *Helvetii* = Hlváci, hulváti, jako Horvat, Rvat od hor: tak Hlvat, Hulvat od hol. *Latobrigi* od břehů Vlaty, nyní Vutach (srov. Blota, Blta, Bltava, a Vltava, Fuldaha, a Votava, Otava). *Rauraci* od řeky Arary = Aravci = Oravci, obyvatelé župy Aargau. *Tulingi* = Dolinci obyvatelé dolin v nynějším Frickthal t. j. Brigodole etc.

Jmena *měst Helvetských* u Ptolemæa také dobrý smysl v slovanštině poskytují: Forum Tiberii nyní *Zürch* = Trh (srov. v Iberii *Julitorgum*, quod forum Julii). *Brigantium* = Bregnice město i řeka. *Bojodurum* = Bojů dvůr. *Solodurum* = Dvůr na Solci přítoku Aravy. *Carnodunum* = Černý týn (u Cæsara *Noviodunum* Bojů osada = Nový týn). *Campodunum* (Kempten) = týn na Kampu, visuté skále. *Abudiacum* = Budeč. *Meddulum* = Mejduly = Mezidoly atd. Ve středověku na Muře (přít. Nekara) ležel *Murhard* = Hrad Murský, v sousedství *Budin*heim, *Hora*heim.

Tyto stopy v oněch porénských krajinách ukazují, že také země *Charvatská*, odkud naši kronikáři *Čecha* vyvozují, není jiná než stará Helvetská *Rhaetia* = Rvatia od ilyr. Rvat = Horvat, Charvat.

Považíme-li, jak Němci naše jmena zeměpisná kaňhají, nemůžeme očekávati, aby se tatáž jmena v ústech Římských a Řeckých přesněji byla zachovala; péro také ledaco mění: nicméně Ptolemæova jmena ku podivu podobna jsou těm, jenž jsou po-

sud na těch samých místech živa: Na příklad hory a lesy v okolí Čech:

Melibokkos — Malé Buky, Bacenis u Cæsara, později Buchonia = Bučina. *Semana* = Šumava od česk. šema, šuma. *Gabrita* = Gabrica, habřice v Rakousích u městečka Göpfritz. *Louna silva* = Lomna, Chlomna, nyní Manhardsberg. *Askiburgion* = Jažci-wurch, Ježek u Liberce. — *Korkonti* (jmeno obyvatelů) Krkonošů, od slov. Křak = Knieholz. — *Siderorychia* = Žďáry vrchy mezi Čechy a Moravou. *Sarmatica* hore = Sarmatské hory, od sarm, srm = hrm. t. j. lesnaté pohoří mezi Váhem a Nitrou.

Staří germanšti Slované dávali sobě jmena od hor a vod, u kterých sídlili. Na příklad z Ptolemæovy Germanie uvedu obyvatele naší vlasti a sousedstva nejbližšího: *Marvingi* = Moravinci na ř. Murach a *Kamavi* na ř. Kamavě (Cham) v Bavořích u hranic Českých.

Chati na řece Čhatě (Katzbach) = Čati = Čaši. *Tubanti* — Dunavci na řece Dunaji, kde župa středověká Donachgove (Donavské kolo, Donau Kreis). *Teuriochaimi* = Třichlumy, u chlumu jmenovaného posud Dreisseselberg v jižných Čechách. *Bonochaimi* pod chlumy u potoka *Bony* (Bona, il. buna = lesní bystřina). *Calucones* = Ka-lučané, k lukám bydlící na obou stranách řeky Labe v severních Čechách, kdež ve středověku bylo knížectví *Lucké*, anebo na Ploučnici = Palučané. *Narisci* = Nařičtí na řece (Dunaji) bydlící (v Rakousích západních). *Rakatae* = na ř. *Rakytně*. *Kampi* na ř. Kampu. Adrabokampi = Ogrubokampi t. j o Grubý Kamp (Grosskamp) bydlivší. *Soudini* okolo řeky Světlé (Zwettel) a Smutě (Schmida). *Tejrakatnae(rae)* mezi Tajou (Dyjí) a Rakytnou. *Sidoné* = Svitané na řece Svitavě v Moravě. *Markomani* na ř. Moravě. Kovadi = K Vodě (Odře) bydlivší. Tamž (na hranicích Moravsko-Slezských) posud *Kovadie* (srov. Wasser-Polaken). *Silingi* na Slenze v Slezsku. *Lugi douni* = Lužici dolní; *Lugi orani* = Lužici horní. *Lugi Boeri* = Luhy na ř. Bobru.

Chairusci = Srbští v okolí města Srbiště (Zerbst) na Labi. *Kamavi* (druzí) na ř. Kamenici v nyn. Sasku.

Nejobydlenější a Římanům nejznámější část Ptolemæovy *Sarmacie* (Srmacie s krajiny srmaté od srm, hrm) padá do dnešního Slovenska. Ptolemaeův zeměpis v ústech Slovanských ještě žije. Pohledněme na hory, kterých v Sarmacii uvádí:

Karpaty znamenají (dle česk. *Krpě*, Krpata, Schneereifen) sněžné hory. *Venedika* hore = Vondavské hory u ř. Ondavy. *Rifaja* hore = Rypy u Rusínů se jmenují východní výběžky Karpat. (Ryp = Hrib = Hrb). Tento hornatý díl Sarmacie omylně kladou Němci do Rus na vzdor přírodě, která v rovinatých Rusích takových hor nevykazuje. Dalť se mýliti při-

daným počtem stupňů, jejž Ptolemæus sám za bezpečný nevydává, a jejž opisování častější porušilo. Zde platí příroda a jmeno v ústech prastarého národu zachované více než cifra všelijak porušitelná a patrně porušená.

I *řeky* Slovensko-Uherské a Haličské měly již za věku Ptolemæova ta samá jmena, jakých posud mají. (NB. I zde opisování porušilo přesnost původního čtení zvláště při udávání uhlův nebeských. Na mnoha místech stojí půlnoc místo jihu a západ místo východu a naopak.)

Ptolemæova *Vistula* = Visla. *Rhubon* = Raba v Haliči. *Chesen* = Sanok, San; *Tanais* = Dunajec v Haliči. *Turuntes* = Turec. *Chronos* = Hron.

I ve starých jmenech národních neb raději ve jmenech župních vyskytují se jmena řek podnešní u př. *Venedi* na *Vandě*, Ondavě, Vondavě: *Sulani* (*Σουλανοι*) = Slované u ř. Saly (Salavy) v Haliči. *Anartoprakti* na prazích Hernada. *Saboci* = Šajaváci na Šajavě. *Piengité* na Pjeně. *Tanaitae* = Dunajci na Dunajci. *Oflones* = Obělané na ř. Bialé v Haliči. *Basterny* = Bistrané, na Bystré neboli Bystřici. *Karpiani* na Krupině atd.

Etymologista může se mýliti: ale příroda a nesmrtelný národ nelže.

Neměl jsem jiné látky, o které bych byl vám něco napsal. Přijměte tyto některé resultáty z mého posavádního badání, ovšem bez ladu a skladu. Do mrtvého toho kostlivce, jemuž Němci všecky oudy překroutili, vdechneme bohdá přec někdy ducha. Historie stará i středověká, i rovně zeměpis veliké opravy potřebuje. Já v ní našel mnoho bludů, pověr a lží. Ubohé Slovanstvo! všude hrdě pošlapáno!

Kdybychom měli dobré mapy, v kterých by také každý potok, každý vršek, každá ves jmenem vyznamenány byly: ukázal bych Němcům, že není téměř ani čtverhranné míle po celé bývalé německé říši, kde by se patrná stopa Slovanstva nebyla posud zachovala. Výhody a pomůcky velikých bibliothek na své poušti pohřešuji.

V prvním svazku Musejníka letošního najdete můj metrický a prostonárodní překlad I. zpěvu Iliady. Uvidím, který se vám lépe líbiti bude.

Pište mi brzo; nechtějte se pro mé prodlení pomstiti dlouhým mlčením. Nahoře položená příčina ospravedlní

vašeho

Vinařického.

Ve Vratislavi, 1. máje 1843.

Můj drahý příteli!

Hnedle bych si byl z vás zlý příklad vzal a vám tak dlouho na váš list neodpovídal, jako jste vy to na můj poslední učinil. Musím však si pospíšiti, než nám kollegia začnou, sic mohlo by se státi, že by pak mé psaní ještě déle než vaše poodloženo bylo, ač nevím, co bych vám na ten čas zajímavého pověděti mohl, vyjímaje jednu zprávu, která mně i píšícímu radost působí i snad vás také zajímati bude. Chci psáti o Vinařickém — o tom již nejen listův odkladateli, Cikánův*) a starých geografův vykladateli, ale i, a to zvláště — medoplynných básniček skladateli a Homérově překladateli. S pěkným na vrch! A Jove — Homero principium. Jak mne ondyno Musejník došel, padl jsem dychtivě na první zpěv a neodložil knihy z rukou, až jsem jej přečetl. Přál jsem si vždy od vás přeloženého Virgilia někdy čítati; ale teď již nejen toho Římana od vás přeloženého přál bych literatuře naší, ale rovnou měrou a věru mnohem více i otce Homéra. Jak byste se vlasti své zavděčil a nás velice potěšil, ano i sobě mnoho rozkošných dob připravil, kdybyste se k této práci odhodlati mohl a ba jenom chtěl! Totě něco docela jiného — dím, jak myslím a cítím; neboť zajisté víte, že jsem v pochlebování až příliš skoupý — toť něco jiného v jazyku našem, nežli překlad Vlčkův, jehož tři stránky po sobě čísti nebylo mi možné, a celého přečísti museti, za trest bych pokládal. Že však soud tento můj toliko o překladu na levé stránce ležícím a ne spolu o onom na pravé desítistopném platí, odkrytě vyznávám. Jakožto provedená domněnka, můžeť i to své místo míti; na té však ukázce dosti buď. Homér mého dle zdání to není. Překlad váš v hexam. jest obraz sličně v barvách vyvedený; tento druhý nic není než kostra**) anebo perem zhotovený rysuněk, kde arci tentýž předmět, ale —. Volením krátkých výrazův a vymýtěním všech epithet, tohoto lesku na motýlčích peroutkách dalať by se, tuším, každá báseň z hexametrův na týž počet bělých veršíkův přerobiti; není to ale to, co býti má. Škoda, že jste práci na tuto brykuli vynaloženou raději hned k zhexametrování druhého zpěvu neobrátil. Dejtež nám brzo zpěv druhý, třetí atd. spatřiti. Verš 33. nemohu s jazykem naším srovnati; ostatně jsem nic odporného, ale mnoho — velmi

*) Vin. psal do almanachu Karlovarského na pobídnutí dra. De Carro článek o cikánech, a porovnává jich tam s Thrackými Cikony, což Čel. po svém obyčeji valchuje.

**) Několik soudných spisovatelů přisvědčilo Vinařickému, a rádi byli by měli celého Homéra v takovém převodě prostonárodním. Spor chutí měl pak za následek, že V. nechal překladu, jak uměleckého, tak prostonárodního.

mnoho překrásného znamenal. Tam stojí „moře rozječeného," nepochybuji, že vám samému napadne, že to nejde. Jest to tolik, jako by řekl místo mlčícího — umlčeného, anebo místo zpívajícího ptáka — rozzpívaného. Čta sobě téměř veskrz nahlas vaši Lyru a Varyto, byl jsem tím metrickým kunštíkem překvapen; vyznati však musím, kdyby mi někdo chtěl dávati takové povahy jazyk naveskrz (consonant + vocal + consonant + vocal etc.) nechtěl bych ho za celý svět za ten náš takový, jaký sám v sobě a sebou v své úplnosti jest. Byloť by mi při tom věru tak, jako chtěl-li by mně přes den a týden ničím jiným leč sladkými dýněmi krmiti. Zde však jako argumentum ad homines quosdam má to svou příčinu a tudy i místo. Po tom čistém homérickém víně nelze mi na ten čas pustiti se i do vašeho geografo-etymologického droždí, jemuž jak vidím, vykvašení samému třeba, než se ku kvašení hodí. Pravím s oním Maďarem, protírajícím sobě k západu a východu fousy: Lehet — nemlehet (možná že tak, možná i že ne tak). Že jste však nás Čechy až i s černým čertem*) sjednal — to vám Bůh odpusť jakožto nejtěžší hřích etymologický. Odvození Germanův od slova „germ" toliko u illyrsk. Slovanův běžného nijak chváliti nemohu; onoť souvisí spíše se skand. hurma, což také křovinu znamená, a ke jmenu národnímu jedno ani druhé žádného vztahu nemá.**)

Před rokem jsem trávil poslední dny v Praze! Jak ten čas ubíhá — a já se tu i dnes ještě tak cizím býti cítím jako první neděle — nejde to, již vidím, že se zde nikdy neujmu. Mezi tím časem obdrželi jsme přírost v naší rodině, ale rozeňátko

*) Vin. má Germanské Chatti, jinak Catti a Chassi, za předky Čechů. Vzpomeneme-li na přeměny: brat = brach, kmotr = kmoch, podobá se, že Chat = Čach, Chassi = Časi, s polskou vokalisací na místě Čech, Češi. Catwalda = Čachov vladař. Srov. Bojorix = Bojovrik č. rek. — Chatti byděleli podél hercinského jinak orcinského lesa. Hora = les u Slováků Hora crna = Černý les. I sahali k lesu, jejž jmenuje Cæsar Bacenis = Bučinas (locativ od bučiny), v pozdějších listinách Buchonia = bučina. Spojenci Sygambrů (Suchoborů) a Cerusků (Serských, luž. Srbů) bojovali proti Římanům. Drusus přemohl jich u Arbala (Hora bjala) r. 11 před Kr. Jejich města jmenují se: *Noviesion* = Nová ves, *Melocavus* = Veliká ves, a *Gravionarium* = Červona Ara = Červená Hora. Etym, význam slova: Čaty = počátky, kraj. Cach tedy co krajinec. Chassi bydlili po kraj Rénа i Mohana. Město Katzenellenbogen slulo Cattimelibocus = Čatie Maliboka t. j. počátek lesnatého pohoří Melibocus = Malý Buk. Srov. Bučina. Nechť učení Němci podají přirozenějšího výkladu těchto jmen! Nechť se vykáží lepší analogií, než těchto na příklad uvedených. Čel. posmíval se tomu, mysle na Katy, a na černé čerty.

**) Nemá-li slovo: „germ" žádného vztahu s národním jmenem Germani = Germjani = Busch-ländler: nesmí se pak více odvozovati: Lešany od: les, Hvožďany od: hvozd, Bučany od: buk, Srb. Šumadija od: šum a t. d.

naše po třech nedělích zase nás opustilo; předevčírem byl týden, co jsme strojili pohřeb. Že jste ve svém okolí na pátrání po starých tiscích nezapomněli, dobře jest. Jsou-li theolog. spisy a písmo sv. v obstojné ceně k nabytí a zvláště pak jsou-li celé exempl., i ty budou vítané. Žalanský psal mnoho, co tam jest od něho prodajného? Hodí-li se to však, vy nejlépe sám rozhodnete. Obrátím-li se příští ferie k hranicům českým, anebo kams jinam, ještě se vrtkám — o tom si ještě povíme; snad byste vy jinak přes Krkonoše si zalitl? Akademie zvířat*) brzo vyjde?

Buďte zdráv a pozdravujte ode mne, jenž vás srdečně líbám

váš

Ladislav.

Ve Vratislavi dne 22. června 1843.

Čemuž pak se můj milý přítel na tak dlouho odmlčel? skutečně-liž se na mne mrzí a hněvá, jak mi o tom z Prahy cos napodotčeno bylo? Uražen-liž proto, že se s jeho etymologisováním snášeti nemohu? Tof by za to stálo! Na tomť věru nás obou spása nezáleží, a těžko jisti, když se nechce, těžko mi říci stříbro, ano olovo. Neboť ač vím ode dávna, že odporu s této stránky nesnadno snesete, předc toho jako přítel ode mne žádati nemůžete, abych vám přisvědčoval k tomu, o čem docela jiné přesvědčení u mne se stanovilo, a čím dále tím více se stanovuje.**) A konečně, táži se vás samého, zdaliž tomu tak jest, abyste o výsledcích těch sám byl úplně a s jistotou překonán, totiž v chladnějších a pokojnějších dobách, když obraznost méně pracuje. Pochybuji velice. Po takovýchto bludičkách hnával se já též; ale teprv od mistrův v této vědě, Grimma a Boppa poznal jsem, jak se po této dráze bezpečně kráčeti má a může, a dal jsem předešlými způsoby o zem. Tou cestou kráčí i náš Šafařík, ale máme mu to i já i Palacký (takť se ještě před 10 dny o tom projevil) za zlé, že s vámi otevřeně nejedná a toliko mlčením vás odbývá, ješto se nejednou o nevedoucím k žádnému cíli počínání vašem určitě byl prohlásil.***) Jakožto vtipné hříčky a svého koníčka bychom vám toho rádi přáli, ale škoda, věčná

*) Akademie zvířat vyšla přiložená „sněmům zvířat“ teprvé r. 1863. Pět prvních kapitol líčí tu „akademii Atlantidů,“ v které se líčí vady a výstřednosti moderní literatury.

**) Po více než třicetiletém studium Vin. neupustil od bádání svého, a doufá, že cesta jeho není naprosto bludná.

***) Zvěčnělý Šafařík slíbil nám druhý díl Slovanských starobylostí, v kterém chtěl líčiti mravy slovanských kmenů: proč slibu svému nedostál, časem se odkryje.

škoda času a vtipu vašeho, který by mohl jinak a lépe vynaložen býti. Že ten onen v sousedstvu vašem po témž chodníčku ač s rovným prospěchem kráčí, nikdo mu to za zlé nepokládá; mát aspoň čas umrtvující zábavu, a nehřeší hůře s jiné strany. U vás jest to jinak; od vás víme, že se čehos lepšího nadíti smíme i můžeme. Leč již dosti o tom — dixi et salvavi. — A protož již z milosti k přátelství vašemu, tohoto předmětu nebuď ani v písmě ani v rozprávce ode mne dotýkáno. Přistupme k něčemu veselejšímu. Za dva měsíce nám nastanou ferie. Sedím tu na rozpacích, kam se mám na pár neděl obrátiti. Jedna noha podlé položení bytu mého, totiž levá měří k Varšavě, pravá naproti tomu ku Praze, a tak vám od rána do večera obě ty noze ustavičný spor vedou — ač beze všech etymologií. Nelze mi jinak, leč vás za soudci vyvoliti a vyvolati:

Se sestrama rozřešite pravdu,
Ježe vaditě sie o dvě cestě,
O dvě cestě k Varšavě i Praze.

Dotekl jste mne loni domluvou, proč jsem vám byl neoznámil, že se v slezských Teplicích nalézám, ješto byste se byl též přes hory do Slezska podíval. Nuž, co se loni omeškalo, staň se letos. Mám tento návrh a návrhem tím ponavrhuji, řekl by nebožtík Z., abyste vy tento podzim předně nejrovnější cestou do Vratislavi si zaskočil, potom zde dle libosti nějakou kolikost dní pobyl, a pak bychom jeli odtud přímo pod Krkonoše do Varmbrunu. Odtud vezmouce si průvodčího ubírali bychom se na český Parnas neb Helikon, totiž naši Sněžku, a pak bychom se shoupli k Jitčinu, k Boleslavi a ke Kovani ozvěnoslavné.*) Jak dále ku Praze, o tom bychom pak narovnali. Za společníka bychom si vzali z Vratislavi pana Smolera, hodného Srba a v Lužicích agitatora neboli budíčka. Žebyste se tímto výletem dobře potěšil a nejméně na celý rok zotavil, o tom není pochyby. Odhodlejtež se jen a přijeďte narovnat ten spor mých nohů. Přivolí-li jinak okolnosti vaše, nejraději bych vás očekával od 24. srpna do 1. září. Mělo-liby pak sejíti s toužebného přání mého, jakož nedoufám, zaměřil bych s počátkem září k Varšavě. Viztež nyní, co všecko jest v moci vaší! Toť by byl zas svátek pro Vratislav! Minulý týden vyjel od nás přítel Palacký do Berlína, pobyv tu šest dní, — to bylo, jakoby k nám ubohým výhostkům hned půl Čech bylo přijelo.

V naději obdržení brzké a potěšitedlné zprávy od vás, líbám vás poroučeje se vám i vašim milým váš

Ladislav.

*) V Kovani líbila se Čelakovskému ozvěna od kostela na straně půlnoční, která srozumitelně krátké věty opakuje. Tak též v rokli pod Spikaly.

(Vinařický Čelakovskému.)

Na Kovani 27. června 1843.

Milému Lad. Čelakovskému.

„Rozrešuji pravdu se sestrama“ —
Vádu mezi vašima nohama, —
„Ježe vaditě se o dvě cestě
O dvě cestě k Varšavě i Prazě.*)“
Spor ten rozrešim, můj draze-
Ceněný hned — bez vády a pěstě:
Podlé věkožízných bohóv práva
Budiž naše *pravá* noha zdráva!
K Vratislavi já na příští rok
Pravou nohou napnu krok.
Letos počněte vy putování
Pravou nohou ke Kovani.
Přiďte k nám! i *Smoler* drahý
Oba dva u nás
Uvítají vás
Druzi naši z Prahy.
Pozveme jich k sobě
K té žádoucí době.
Z domácího klína
Vyjedu vám — v utěšený den, —
Jenž mi dřív buď ohlášen —
Naproti až do Jitčina.
Odtud zajedeme do Libuně
A pobyvše den v přátelském lůně**)
Pospíšíme na vědomou stráň
K hrádku starému sem na Kovaň.
Za jasna se podíváme na Bezděz,
Vzejdi tam našemu srdci ples!
Za pošmúrné venku doby
Pohlednem na minulosti hroby.
Za tím skončím Dariovu výpravu
Přes Ister, Oar, a Tarnavu.
Nemějte však, milý brachu,
Že nás Čudi snědí, strachu,
V zeměpisném slovozpytu
Věřte mi, já věřím přírodě
Více, než sloviček náhodě.

*) Narážka na předešlý list Čelakovského.
**) U ctěného děkana Ant. Marka.

Keltovi, Sarmatu, Skythu
Já nesfoukám svíci živobytu;
Z Kaukazu já nevyvádím, jako myší
Rody národů; znám Kaukaz bližší;*)
S Němci netotožním všecky Germany.
Nehledám, nevidím všude Slovany.
Starých národů nezničuji,
Půl Evropy náhle nevyprázdňuji,
Jako potakači Němců činí.
Létopis a příroda,
Souhlasných jmen výhoda,
Lidu posavádní mrav,
Základy jsou mých soustav.
Nechť mne napřed kdokoliv,
Neznaje úmyslu mého
Z bludu viní svévolného,
Jaký mnedle bude div,
Také-li já zabloudím?
Zabloudili také jiní,
A bloudíti dále budou
Cifrou lichou, cifrou sudou.**)
A však já mám stejné právo
Skoumat věci okem svým.
Co činím já, dobře vím.
Buď jen oko moje zdrávo!
A snad dočkáme se jednou chvíle,
Že z mé napřed odsouzené píle
Vyjde předce jakýs užitek,
Jenž někomu bude vděk.
Nikomu své nevnucuji zdání,
Smysl můj cizímu též nebrání.
Vůdce jiných budiž Bopp a Grimm:
Já se jejich pravdě také pokořím,
Pevnější-li podají mi nit
V starém labyrinthu Dædalovu:
I hned vlastní roztrhám osnovu
A dám smyslu svému kvit!
Věřte, přátelé, mně není
Známo vzácnějšího potěšení,

*) Část sedmihradských sněžných hor Rusíni také nazývají Kaukazské hory.

**) Rozumí tu cifry Ptolemæovy často porušené, čehož důkaz množství variantů v rukopisech i knihách tištěných.

Leda pravdu novou najíti,
Aneb bludů starých pozbyti.
Buďte si jiného mínění;
V té nevinné věci náhled dvojí
Lásku přátel nemění.
Zůstaneme navždy svoji!

Vinařický.

Ve Vratislavi 17. srpna 1843.

Milý příteli!

Tentokráte jenom několik slov; neboť bude dost času ústně doložiti ostatku. Mé toužení do Čech obdrželo vrch, i hodlám tedy co nejdříve přelitnouti přes hranice. Tento týden a budoucí se skončují naše čtení a pak honem do čerstvějšího povětří. Ještě — jak z posledního vašeho básnického poslání vyrozumívám — sám se laskavě nabízíte do Jitčina přijeti, přijímám tento důkaz přátelské ochotnosti vaší, a doufám tedy v tomto krajském městě vás srdečně políbiti. Vyjedu, dá-li Bůh, v pondělí dne 28. srpna — den sv. Augustina! — podvečerní dobou z Vratislavi poštovním vozem, a tudy jak mám vypočítáno, den na to v úterý odpolední dobou nepochybně v Jitčině se octneme, kdež abychom se neminuli, u prof. Šíra na vás se doptávati budu. Pan Smoler Lužičan, jak jsem již podotknul, pojede se mnou. Mělo-liby se pak státi, jakož nemyslím, že bychom vás v Jitčině nenalezli, tedy odtud již přímo bychom se ku Praze ubírali, a teprv na zpáteční cestě do Kovaně zarazili. Pro Prahu mám uloženo asi půl měsíce. Snad i vy se s náma na naši starou matušku podíváte. Leč o tom si potom povíme.

V naději brzkého uvidění líbá vás srdečně váš

Ladislav.

1844.

Ve Vratislavi 11. máje 1844.

Můj drahý příteli!

Mé dlouhé — dlouhé mlčení! — Praví se obyčejně: nepíše — dobře se mu vede. U mne právě bylo naopak. V největší žalosti srdce svého sděluji vám tu zprávu, že dnes 14 dní má nejmilejší manželka z této časnosti do oněch lepších bytů se přesídlila. Ztráta to pro mne a pro mou rodinu ničím nenahraditedlná. Zkoušení, která Bohu tímto rokem na mne seslati se líbilo, byla převeliká, i velebím i za ty rány dobrotivou

ruku jeho; nebo tím více se nyní duše má k němu obrátila a prošedši tyto palčivé plameny hoře a zármutku, tím větší stálosti a pevnosti nabývá. Od ledna měsíce počaly se nemoci v mé rodině a zastihly nás kvapem, vyjímaje jedinkou mou nejstarší dcerušku, všech bez výminky. Kdo sám toho nezkusil, nemůž sobě pomysliti, jaký to stav byl — byt plný nemocných, nalézajících se v rukou cizích osob, k tomu nesrdečných a jen svého zisku hledajících. Choroba má ovšem jen tři neděle trvala, ale sotva jsem trochu zas okřívati počal, tu tím hroznější pro mne nastaly chvíle, ano to s mou drahou chotí ke konci se schylovati počalo. Štěstí mé, jakého jsem při ní po těch deset let požíval, bylo příliš veliké, a proto nemohlo velké stálosti míti. Díky Bohu za to, čeho mi popřál a čím aspoň částku mého žití oblažil.

Vratislav, která bez toho pro mne vší vnady prázdna byla, stala se mi nyní teprv pravým žalářem. Nešťastný den, v který jsem z milé Prahy a vlasti vykročil! Kýž by mi dvě leta z života mého mohla vrácena býti, což by mne nic nebylo s to odtud vylákati! Ale žití mé ode dávna již odsouzeno jest k ustavičnému sem tam přemítání a trampotám — ó, že tak málo poklidu a bezpečnosti na zdejší pouti mi popřáno bylo!

A čímž vy, můj předrahý! se výmluvna učiníte, že jste po tak dlouhé časy na mne žádným řádkem nevzpomněl. Ovšem právo hostinství žádalo, bych já prvé se byl přihlásil; však litoval bych toho velice, jestliže tato jedinká cerimonie vám byla na závadě. Mimo to, což jest ve Slezsku, co by vás zajímati mohlo, ješto pro mne každá sebe menší novinka z drahé vlasti jest právě hojící balsam.

Doufám, že se brzo spolu osobně shledáme: neboť mám zase toto léto před sebou cestu do Prahy a do Strakonic, kterouž, popřeje-li Bůh zdraví, nejspíše v měsíci červenci nastoupím. Tolik na ten čas při tom skormoucení jak mysli tak srdce mého, toho srdce vám vždy a upřímně oddaného.

Váš

Ladislav.

(Vinařický Čelakovskému.)

Na Kovani, 21. máje 1844.

Můj drahý, milý příteli!

V minulý den Vstoupení Páně měl jsem kázaní, v kterémž jsem na některé čisté radosti a útěchy ukazoval, jimiž Bůh věrného křesťana již i na této zemi blaží a nehody časné jemu oslazuje, i ačkoliv předmět ten sám v sobě utěšený byl, pocítil

jsem jakousi mi nepochopitedlnou tesknost při pojednání o něm. Bylať to jako předtucha toho, co zatím čekalo na mne. Z kostela domů přišlému odevzdali mi list váš od 11. května. Černá pečeť na obálce věštila mi již zármutek váš. Ubohý! lituji vás z té duše, uměje ceniti domácí ctnosti v Pánu zesnulé, a tudíž i velikost vaší ztráty. Bůh vás potěš! ánobrž již potěšuje vás! Důkazem toho váš list, v kterém projevujete onu mysl tichou a nábožnou, křesťanu věrnému příslušnou, která jediná s to jest, mírniti city bolestné a léčiti rančné srdce v nehodě, ježto potkala vás. Slzel jsem, čta psaní vaše, a však jsem jím opět se potěšoval. Hluboce tknuti byli sousedé, jenž vás znají a kterým jsem včerejšího dne při vikariátní visitací četl list váš. Důvěřujte se v Boha, jehožto cesty jsou nezpytatedlné! Ačkoliv pouť vaše vezdejší ledakdy byla příkrá — byla také častěji utěšená — a opět bohdá bude usnadněna. Nehody vezdejší jsou mraky přehánějící se po obloze, ale jasno se z novu vrací. Doufám, že na příští cestě své do Prahy a do Strakonic o Kovaň zavadíte. Oznamte mi den a čas, kdy byste do Mladé Boleslavi doraziti mínil, já si pro vás tam přijedu. Tamž čekal jsem na vás i v loni v ten den, v který že se vrátíte z Prahy, ústně jste mi pravil. Nenašed vás, litoval jsem, avšak nemohl jsem se nadíti, že v noci tamtudy pojedete, jak mi později za příčinou mé otázky Staněk náš odpověděl.

Líbám vaše dítky a ochraně Boží s nimi vás poroučím

váš upřímný

Vinařický.

Dítkám vašim posílám troje modlitbičky. *)

Ve Vratislavi 29. června 1844.

Můj drahý příteli!

Ještě před naším toužebně očekávaným shledáním několik slov. Děkuji vám srdečně za projevenou v posledním lístku sdílnost a snažné připojení toho, co by k mému uspokojení sloužiti mohlo. Šťasten, komu přátelský soucit rány obvazuje a času k léčení odevzdává.

V sobotu dne 6. b. m. pod večer, dá-li Bůh, vyjedu z Vratislavi, a jak počítám asi půlnoční dobou s neděle na pondělek dorazíme do Boleslavi. Nedá se to jinak zříditi, poněvadž rakouská pošta jen jednou denně, a to v 8 hodin ráno z Landshutu odjíždí. Laskavé předsevzetí vaše, ano mi do Boleslavi vstříc přijíti slibujete, jak vidím, nedá se tedy pohodlně vykonati, a já tedy uložil tak, že přijeda do Boleslavi a odevzdav

*) Právě tehdáž vyšlé: Modlitby maličkých.

věci své v obyčejné oné nám ode dávna hospodě u Flaklů, počkám několik hodin k ranní době, a pak s Ladislavem přes onen utěšený háj ranní procházkou ke Kovani se ubírati hodlám. Mám jakési tušení, že toho času též někoho z Prahy u vás naleznu, jinak-li mne nezmýlí.

Jak se těším na české povětří a na vás, můj drahý, jenž vás již napřed srdečně líbám

váš

Ladislav.

V Mladé Boleslavi, na začátku srpna 1844.

Milý příteli!

Tuším, že vám nemilo nebude, když vám sub rosa zprávu dám, že tento pátek na Kovaň hosti z Prahy dostanete, a sice p. dra. Friče a Staňka a s nimi Антонии, половицу сердца моего, — anobrž celé. — Od vás pojedou pak do Libuně, o čemž již psali p. děkanovi. Nevyzradte mne potom.

Líbá vás srdečně váš přes Boleslav domů se vracující přítel

Ladislav.

Ve Vratislavi dne 30. srpna 1844.

Srdečně milovaný příteli!

Nemohu vypověděti, jak velice jsem byl potěšen letošním výletem svým do vlasti, jak jsem okřál na duchu i na těle! Což jest to něco utěšeného ta naše česká země, něco rozkošného ta naše Praha! a ať hned doložím, hned po ní ta roztomilá Kovaň, zvláště ona čtvrt její, do níž se branou Katusickou vjíždí, a kde můj drahý hostitel přebývá. Vzdávám mu upřímné díky i za letos mi a synku mému prokázané hostinství, ano ještě více bych mu děkoval za to vlídné přijetí dvou hostů a jedné hostě — kdybych se opět zrády — černé zrády obávati nemusel.

Poslyštež, lásky vaše, několik slov, která se čtou v epištole na Kovani psané a z Prahy nám poslané doslovně takto: „N. N. zrádně se choval, mne totiž panu faráři Vinařickému prozradiv; nebo sotva jsme své věci složili, již počal p. farář srdečné přání a konečně mi ukázal, odkud tuto zprávu má. Mé štěstí, že cyrillku znám, sice bych byla prodána. Kdybysi vedle mne seděl, zahrozila bych trochu prstem; ale hněvati bych se proto předce ani okamžení nemohla, proto že mě tato zráda atd. atd. —“

Tak jste vy tedy zachoval ono tajemství, jež jsem vám byl pod Flaklovou pečetí mlčelivosti z Boleslavi odeslal? Jest to ten vděk za mou ochotnost, ano jsem vás před překvapením ostřehnouti chtěje oněch několik minut našeho tam pozdržení i hned k napsání listu vynaložil, a sice v takovém spěchu, že když pravice psala, levice jedné a též chvíle po večeři do mísy sáhala? O hrozné to viny! Běda vám a blaze nám, až od vás za toto provinění náhradu žádati budeme! Amen.

Litoval jsem našich drahých cestovatelův, že uhodili na tak špatné povětří, jak mi Antonie píše. Máme to ale letos rok, že by se sám již za sebe měl styděti a se svým počasím se skliditi. Toť bude tentokráte podzimek, při nejmenším 9 měsícův dlouhý. Ale což dělati, ze všech věcí na světě si nejmíň dělám z povětrnosti, a vždy říkám a těším se tím, že špatná povětrnost předc jest lepší než dokonce žádná.

Smrt, ač předvídaná, našeho milého přítele p. děkana Bechyňského*) mne velmi zarmoutila. Jak málo takých vroucích, vlasti milovných duší, jak málo takých praktických horlitelův máme, a jak jsme jich zvláště nyní potřebni! Tak se z té pěkné řady našich prvních bojovníkův jeden za druhým odtud ubírá — kýž by jenom zůstavené mezery po nich lépe a hojněji se vyplňovati chtěly. Bůh mu buď štědrým odplatitelem! pokoj prachu jeho!

Již se nám zas zima rychlým krokem blíží. Těkavý můj motýl Kovaňský, jenž rovně v létě jako v zimě s kvítka na kvítko přeletuje, zajisté zas v některý vhloubí se kalíšek (však nemíním naplněný mělničinou), aby pro sebe a pro nás nové vyssál sladkosti. Kýž bych mu tam nad psací stůl aspoň pěknou sochu některé z devíti sester postaviti mohl, která by ho ráno a večer pamatovala, o čem přemýšleti a k čemu péro přiložiti jest povolán a tudy povinen!

Potěštež brzo přítele vašeho nějakým slovem od sebe, jenž vás srdečně líbá

Ladislav.

Mou úctu vašim milým na faře, pak p. faráři Skalskému a pak p. Katusickému. S Bohem!

---

*) Zvěčnělého národovce Fr. Slámy.

(Vinařický Čelakovskému.)

11. září 1844.

Drahocenný příteli!

Nemyslím, že mi kdy kyrillica většího potěšení způsobila, než tehdáž, když ve čtyrech slovcích jsem ji našel v lístečku vašem „v pondělí večer o 7.“ sine dato z Boleslavi ke mně vypraveném.

Můj drahý, při návštěvě vaší nebylo vhod vyjádřiti vám, že jste svým dítkám povinen nahraditi matku a ještě méně bylo lze prohlásiti, co mi tanulo na mysli při čtení srdečných řádků, kterých šlechetná Bohuslava paměti vaší zesnulé choti do Květů věnovala. A hle mé tajné přání se uskutečniti slibuje. Staněk a Frič mi brzy po vás osobně vysvětlení podali a já pak směl po uvítání slečny Antonie na Kovaň jí na jevo dáti své potěšení, že vyšší prozřetedlnost tak to spořádala, aby v pěkné školce domácí, která jak jejímu ušlechtilému úmyslu tak i srdci zadost učiní, nabyté umění své pædagogické v život uvedla. Antonie s výrazem srdečným to za svatou povinnost prohlásila. Že pak jsem jí tu vaši kyrillicu ukázal — nebudete považovati snad za zrádu? Nuže, udělte mi rozhřešení!

Obloha nebeská byla ovšem po celých 5 dní pořád zasmušilá: než my se předce pod střechou vyráželi tak, jak možná s takovými dušinkami, které si svůj humor humorem oblakovým pokaziti nedají.

Moji hosté chtěli 20. srpna do Libuně: ale já jich zdržel; 22. pak odjeli do Prahy: synkové Fričovi pobyli do 2. září u mne. 5. září jsem vaše psaní z Vratislavi dostal. Obsah jeho poskytuje mi utěšeného důkazu, že okříváte k novému životu, což mi bylo pravou útěchou ve dnech, kdy se mi dostalo zprávy o úmrtí našince Slámy.

Nyní opisuji na čisto Kytku druhou, kterou vašim milým dítkám: Ladislavovi, Lidmile, Ludovice a Marii na památku připsati mínim.

Zachovej vás Bůh s milými vašimi ku pěkné budoucnosti a k útěše

vašeho upřímného přítele

Vinařického.

NB. Panu Smoléři vyřiďte mou úctu; právě mi hnihkupec poslední svazek Lužických písní poslal, a já celý spis nyní vázati dal: i těším se na obsah, do něhož jsem posud jen povrchně mohl nahlednouti, a však jsem již cenu jeho poznal.

Ve Vratislavi dne 28. října 1844.

Můj předrahý příteli!

V jednom listu vašem, jejž jsem sobě NB. mezi autografy českých spisov. byl uložil, čtu d. d. Kovaň dne 26. ledna 1834 takto: „Psal jste mi, žebyste rád svou Marii z ruky mé přijal. Kdybych byl o vašem úmyslu jen o týden dříve se dověděl, byl bych, ovčičky své doma opatřiv, s vámi do Strakonic se odebral. Jen položte ruku na srdce, i hned řeknete: ej co já dbám na farára, já sa trimám etc. propouštím vás v pokoji; než nebude li požehnání jiným vám udělené dosti vydatné, sám sobě vinu přičítejte.“ —

Když nyní opět tyto řádky čteme, ledaco mně i vám na mysl tanouti musí. Když jsem se před 10 lety do Strakonic pro svou nezapomenutedlnou družku mé mladosti ubíral, měl jsem čtvrt cesty od Strakonic po pravé ruce přítele Vacka, jenž mi tehdáž sám k tomu svatému obřadu byl se nabídnul. Ano nyní na tom jsem se ustanovil, s pomocí Boží v též příčině ku Praze se ubírati, mám zase čtvrt cesty od Prahy, po pravé ruce přítele Vinařického, ku kterému já se nyní s tou přátelskou žádostí obracím, bych z jeho ruky přijmouti mohl s požehnáním hojným obnovení domácího štěstí svého. Žeby ono prvnější požehnání nebylo dosti vydatné bylo, na to sobě stěžovati byl by hřích, jediné trvalosti mu scházelo, a té vy nyní ke všemu dobrému ještě pro nás na pánu Bohu vyžádejte a nám udělte. Že jste i vy úmysl můj schválil, jak mi poslední list váš osvědčuje, bylo mi milo rozuměti. Přesvědčuji se, čím dál tím více, že v nynějším stavu svém nic lepšího jsem učiniti nemohl. Antonii, kterou jsem již ode dávna ctil, jakož my všickni, nyní z celého srdce miluji, a nepochybuji o tom, že spolu šťastni budeme. A co mi vedle toho rovně důležito, jest to, že dítky mé ztrátu matky své v ní budou míti úplně nahraženou. Nebo tak, jak to nyní u mne chodí, by to pořád jíti mělo, bylyby ubožátka k politování, anebo bych já nic jiného dělati nesměl, než ustavičně po nich oko nésti. Cizí ani to neudělá, zač mu dobře zaplatíš, neřku-li co z dobré vůle a z vlastního puzení. A zvláště ten zdejší lid! to jest pravý hrmec. Kdybych byl býval o ten kousek moudřejší, o který nyní jsem: víte, co bych byl v měsíci srpnu udělal? Byl bych ještě jednou o Kovaň zavadil, a tam pražské hosti s vámi očekával. Zpropadená věc, že mi to tehdáž nenapadlo! Nu, až po druhý! Ale měšťáci prý na podruhy mnoho nedají. Máme s Toninkou tedy umluveno a ujednáno s provodu, vlastně ale ještě před provodem. Do těch dob arci ještě mnoho vody uteče, ale což to, vždyť i čas, týden za týdnem a měsíc za měsícem jako voda utíká. Dá-li Bůh se nám toho ve zdraví dočkati, chystám se velkonoční svátky slaviti v Praze, a hned ten týden po svátcích k novému sňatku svému přistou-

piti. Záležeti to bude na vás, který den k tomu vyvolíte a nám ustanovíte. Tentokrát sa trimám farára, něch on nahladně do kalendára.

O dohotovené Kytici bylo mi milo se dověděti. Za radost již nyní jmenem mých dítek děkuji. Což dělá hexametrovství? či se má říci hexameterství? Důležitá otázka! — snad obé dobře; proto, že se říká bratrství a zas kmotrovství. Jen jich přes tu zimu aspoň myriadu udělejte a nás jimi přivítejte. V cvičeních našich počal jsem právě se studenty čísti spisy Bohuslava z Lobkovic.

Mějte mě sobě a svým milým srdečně poručena, jenž jsem vždy váš upřímý

Ladislav.

(Vinařický Čelakovskému.)

9. prosince 1844.

Drahý příteli!

Srdečnou žádost složenou na mne listem od 28. října ovšem považuji za výlev přátelské vaší ke mně lásky, a milerád se vám k oné službě posvátné obětuji. Dejž Bůh — jakože všickni doufáme, aby sňatkem tímto domácí štěstí vaše na všecku budoucnost pojištěno bylo! Za příčinou k určení dne k oddavkám vešel jsem v radu s příbuznými vaší oblíbené — (když jsem na sklonku 28. listopadu byl v Praze) a srozuměli jsme se vespolek na výroční svátek páně ženichův t. j. 2. dubna b. r. Hned po vel. svátcích stíží bych mohl přijeti do Prahy a mimo to bylo by dispensací potřebí za příčinou zákazu oddavek až do neděle sprovodní. Nepochybuji, že si své věci k určenému dni náležitě budete moci spořádati. Bohdá bude to „dies fasti!“

Kytice druhá již v tisku; o svátcích vánočních očekávám korrekturu prvního archu.

Následkem vaší otázky o hexametrovství připojuji vám v závěsce počáteční strofy z mé básně naučné „Vlast.“ *) V Kovani jsme rozprávěli vespolek o potřebě rozmanitějšího rozměru ve skladbě takové. Předělal jsem na ten způsob počátek, a celou skladbu tak přiodíti zamýšlím, ježto se mi zdá, že střídáním se chodu tříchvilného se dvojchvilným celek větší živosti a rozmanitosti nabude. Hexametry by se ovšem nejlépe hodily: ale rým jest populárnější. Pište mi své zdání o tom. — Pana Smoléře přátelsky pozdravuji, vás s rodinkou vaší líbám

Vinařický.

---

*) Popisní báseň ta, věnovaná jarým synům a dcerám české vlasti, vyšla teprvé r. 1863. Rozdělená jest na tré: I. Země naše a plody její. II. Lid náš a život jeho. III. Snahy a city naše.

1845.

Ve Vratislavi 17. ledna 1845.

Drahý příteli!

Děkuji vám přede vším za přípověď vaši, kteroužto jste se v posledním listu svém prohlásil povolným býti k žádosti mé. To prozatím, než vám ústně budu moci obnoviti díky své i z prokázané přátelské lásky i za vaše srdečné přání. Bylo-li však vaše rozpočítání v Praze k 2. dubnu dobré a vhodné, o to vy vizte. Mluvil jsem včera s panem farářem od sv. Dorothey (fara, ku které náležím) a zmínil jsem se předběžně, že 23. února o první ohlášku jej žádati budu, a tak potom následující neděle. On však mne pozorna učinil na to, že postního času ohlášky se nedějí (jak to u nás, již ani nevím), což arci počty mé velice zmýlilo; neboť jsem se hodlal již prostřední svátek do Čech vydati, a když by zde ohlášky dříve začíti se nemohly, až po postě, tuť bych ovšem teprv s tím hotov byl až na provodní neděli, a teprv potom s vysvědčením bych přijíti mohl, což nijak s mým záměrem nesouhlasí, ať nic nedím, že již asi od 8. dubna nám kollegia začínají, a protož bych zvláště u ministerium o dovolení žádati musel. Nerozmýšlel jsem se tedy dlouho, a požádal jsem, aby hned tuto neděli Septuages. s první ohláškou se začalo, a tudy aby ještě tímto masopustem proběhly. Vím sice, že jest nařízení, aby nejdéle v šesti nedělích svatba na to se odbývala, zde však se to tak přísně nebéře, jen když měsíc nad tento určený čas neminulo. Zda-li ale i u nás v Rakousích to na vlas neberou, nevím. Musel jsem se již na to odvážiti. Snad to těmito příčinami se dá omluviti, a kdyby p. farář v Praze cos namítal, snad má moc konsistoř to potvrditi. Co myslíte? a co o tom víte, spravte mne, abych do pletek anebo do zbytečného promeškání neuběhl.

Tyto dni bylo u nás volení nového knížete biskupa. Hodnost ta se dostala p. Diepenbrokovi, gener. vikáři v Řezně, někdejšímu sekretáři a příteli slavného Seilera. Jde o něm pověst dobrá, a jest věru potřebí statného pastýře vrchního na tomto bouřlivém zde moři. O nešvarách, ježto se za těchto časův od samých katolíkův zde naplodily (Ronge, Cierski, Regenbrecht atd.), nepochybně i k vám neradostné zprávy došly. Není dost na tom, že se zde katolíci proti nejjízlivějším protestantům, jakých jen kde býti může, v šiku nalézají, ještě i nad to s této strany ctižádostivými hulákači plodí se rozbroje. Kdo to vše z blízka pozoruje, co se tu rotí, o tom každodenně čítaje a slyše, ten může více o zlobě a vášnivé nesnášelivosti protestantů povídati, než oni o naší.

Okázka z Kytice přiložená k listu z ohledu proměněného

verše mi se dobře líbila. Dá se to plynně a líbezně čísti. Snad již brzo celou spatříme?

S připojením úcty mé p. far. Skalskému, jakož i vašim milým domácím jsem vždy

váš upřímný

Ladislav.

Ve Vratislavi dne 13. dubna 1845.

Můj drahý!

Právě dnes týden vkročil jsem s večerem po vykonané šťastné cestě zase do obydlí mého s chotí mou nejmilejší. S ní se opět vrátila blahost a radost a tudy i spokojenost do srdce i do bytu mého, po níž jsem tak velice toužil. Neméně cítí se i dítky mé oblaženými v lůně této jim znovu Bohem darované matky; zachovejž nám jeho neskončená dobrota tento nový poklad, jejž jsem byl z rukou vašich přijal, a jehož cenu dobře vážiti umím. Přijměte ještě jednou mé nejsrdečnější díky za přátelskou tu ochotnost, s kterou jste se k žádosti mé ku Praze ubíral, i za to vřelé objevení laskavého přátelství vašeho ke mně v přeradostný den sňatku mého. Antonia má mnohem snadněji a rychleji, nežli jsem se nadál, přivyká novému domovu svému, což velmi k upokojení mému přispívá, a všecku dobrou naději pro budoucnost mi slibuje.

Dítkám našim učinil jste Kyticí veliké potěšení. Ladislav a Lidunka si přáli vám zvláštní za to učiniti poděkování. Zde je přikládám. Já pak vroucně přeji, aby péro vaše na naši českou mládež ještě často si vzpomnělo. Vy jste cit, mysl i mluvu dítek tak výborně poňal, a z toho všeho jim zdravý, záživný pokrm připravovati umíte. Nezapomněl jste, čeho si choť má i se mnou od vás tak snažně obdržeti přeje? Míním řeč onu tak dojemnou. Není však na to žádného spěchu, a jen v těch dobách na papír to položte, když právě nic důležitějšího na práci míti nebudete.

S mnohým poroučením se a úctou od Bohuslavy líbaje vás srdečně jsem vždy váš

Ladislav.

Ve Vratislavi dne 24. srpna 1845.

Můj drahý příteli!

Již mě svědomí hněte, že vám tak dlouho nepíši. Nemaje dříve žádného pořádného pochvíli, odkládal jsem a odkládal; poslední zas tyto neděle jsem cos zaslechl, že vás doma není,

že jste se vydal na cesty, do lázní, a to již byla spravedlivější příčina, že jsem znova psaním odkládal. Teď ale již velice toužím zvěděti, jak se vam daří, a co děláte. V domácnosti mé, Bohu díky, nyní dosti dobře to vyhlíží a jsem v novomanželství svém zcela spokojen. Máme zde právě hosti z Prahy; obě sestry přijely jsou ponavštivit choť mou, a s nima též Josef a Božena. Bavíme se co nejpříjemněji, a jen to jest při tom mrzuto, že již zase k odjezdu se chystají. Kdy pak vás také jednou na Slezské půdě uzříme a uvítáme? Slíbil jste mi to sice, nechať tedy slib ten dlouho netíží hlavu vaši.

Byl jsem velmi potěšen tu nedávno obdrženým 1. dílem Výboru. Jest to předc potěšitelno popatřiti, ano z těch nejdávnějších věkův literatury naší něco takového sestaviti se dalo. Bože můj! kdo by před třidceti lety co podobného byl jen tušiti mohl, kdežto celá stará naše literatura, pokud tehdáž známa byla, do skrovného svazečku by se byla dala vtěsnati. Též minulého měsice, jsa trochu chorý a nemoha jiné práce konati, asi týden jsem pročítal některé plody nejnovější belletristiky naší. Poslední Čech a Markův Mastičkář mě zvláště těšily; jest to již předce něco, co se čísti dá, ač mně obsah mnohem více nežli sloh zajímal. Jest to divná věc, že posud do jistého pravdivě českého a nám vlastního tvoření sad a do svobodnější syntaxí vpraviti se nemůžeme, jsouce tak naskrze pojati ve vazby jazyka německého. Tak u př. Tylův sloh byl by dosti dobrý a přirozený, by nebylo této nadzmíněné vady; ale čtěte ku př. třeba hned první list v Posl. Čechu, a shledáte, že položiv pod české slovo německé bez proměny místa máte všude tu nejpravidelnější německou konstrukci. Tak se to zajisté nedá činiti s našimi starými spisovateli, třebať i zábavným slohem, jako to v Labyrintu, byli psávali, aby se s německé té punčochovité tváře české dělati oplesky daly neboli otisky. Obyčejně vymlouváme se v té příčině vychováním německým. Pravda to, ale jen z částky. Proč pak každý spisovatel, ať Němec nebo Čech, jináče tvoří a klade sady, píše-li latinsky, a hledí se ze vší moci pošinouti k duchu jazyka toho? Proč tedy i my tutéž šetrnost nejevíme k jazyku svému, ať nám jest a má býti mnohem více na snadu, nežli jest latina? V tom vězí hlavní vada — tak já aspoň soudím — že větší díl našich písařův nechuť cítí k staré literatuře naší, a známo-li jim co z ní, tedy jen tak s povrchu a ne z jádra. Doufám ale pevně, že někdy i na pravou tu cestu jazyk náš přiveden zas bude a přiveden býti musí, jinak-li řeč býti má o české a svůj vlastní ráz mající literatuře. Co zas do ducha a obsahu málo nám činí potěšení vyšlé za těchto posledních let plody básnické: málo tu štělku, a skoro samá zadina. Zvláště náš Kamenický v znělkách svých dává na jevo,

že velice ochabnul. Spísky nové naší milé Boženy Němcové ještě zde nemáme; ale těším se na ně.

O rozmíškách Lipských ovšem již máte povědomost, nedám za to mnoho, že brzo o čemsi podobném také z Prus slyšeti budete. Postaveni tu jsme jako nad sopkou, jen co buráceti nepočne. Předpovídají se nám tu půtky a boje o náboženství pojíti mající z hlavně vržené od novokatolických odtržencův. To mi jaksi směšno a nechce mi do hlavy, by lidé nic nevěřící za toto *nic* krev měli prolévati. Jinak to bývalo za předešlých století. Nicméně stav tento nynější jest dosti nebezpečný a kritický proto, že pod pláštěm náboženství docela jiné kryjí se zámysly. Ostatně zdá mi se, a byť toto tak nazvané německé katolictví (!) i více ještě se rozšiřovalo, že stálosti míti nemůže, poněvadž nikoliv na zdraví alebrž na chorobě časové jest založeno. Již se to nyní ukazuje, Přibil má svou stránku, Čerský nevěda kudy kam, sahá po augspurské konfessí, Theiner u nás vylézá s novou zas liturgií, a tak čím více hlav bude, tím více smyslův. U této nevázané luzy německých publicistův a rozbrojníkův jeví se jakési trpké zanevření na rakouskou vládu, zvláště proto, že nikudy do sousedních Čech svými svodnými naukami proniknouti nemohou; tamť se jim zdá býti nejpříhodnější místnost k rozdmýchání plamene. Všechnu chválu zasluhuje vláda naše, jenž k odvrácení toho zlého vše, co jen koliv v moci její jest, vynakládá. Kýžby krajanům našim i v této příčině zdravý rozum vždy tovařišil. Včera jsme doprovodili naše milé švakrové po železnici, dnes jsou již opět na české půdě.

Poroučeje se vám a vašim milým i se svou chotí, líbám vás srdečně vždy váš

Ladislav.

1846.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovan dne 31. března 1846.

Drahý Ladislave

Od konce minulého dubna — v loni — čekal jsem půl léta na váš v pozdním podzimku mi poslaný list: a to bylo příčinou, že jsem také půl léta k vám nepsal. Spravedlivá to msta! Blízký ale svátek váš a zároveň utěšenější ještě památka výroční pobízí mne ku křesťanskému se smíření! Nuže tedy ruku si podejme! Hněv můj pominul.

A co jsem slyšel v únoru v Praze? Šeptalo se tam a napovídalo a předpovídalo něco! Proroctví toho nepochybný výklad poskytlo mi nejnovější Fričovo psaní! Tu to máme! Vaše

rozmilá choť vám přinesla nejutěšenějšího vázaného! Šťastný otče! Šťastná rodičko! Ať roste váš nový miláček vám ku potěšení.

Švagrům a kmotrům vašim slíbil jsem v Praze, že, nezaskočí-li mne nějaká překážka, s nimi se podívám do Vratislavi, a že budu pomáhati křtíti toho vašeho milostného pohanečka: ale Skalský farář mi to pokazil; odjel do Říma a má jen velmi mladičkého zástupce, kterémuž dohlížím. Za tou hlavní překážkou přijeti k vám nemohu.

Na Kovani nevíme žádných novin: já se pořád jen stařinami obírám. Mohl bych vám sice ledaco *nového* povědĕti o těch prožluklých Keltech a Čudech; ale vy jste nevěřící Tomáš. Proč ž ani slova! Někdy vám to — neděste se — tištěné podám ačkoliv bych se vedle předpojatého smyslu vašeho obávati mohl, že to ani čísti nebudete. Naprav vás Koniáš! — Já to nespálím!

Nyní nemáte také kdy dlouhé psaní čísti; vidím vás u kolébky a slyším jak zpíváte:

Usni, usni, pacholátko, —
proč pak nechceš spát? —
posud jsi jen nekřtěňátko:
ale mám tě rád!
(Echo na Kovani):
Ale mám tě rád!

S Bohem šťastní rodiče!

Vzpomeňte si také na vašeho přítele a ctitele

Vinařického.

V dubnu 1846.

Milý příteli!

„Hněv můj pominul!“ pravíte. Věřím; zvláště, anoť nebylo proč se hněvati. A co mi to líčíte o jakémsi to mém pololetním mlčení, o tom věru nic nevím, a troufám si toho dovesti, že tomu jinak, totiž, že já nekřiv a vy neprav. Ne, ne! na takové tanty-vanty já svou dceru nevydám. Leč dosti o hněvě; mluvme raděj o zlosti a mrzutosti. Ba, což se zlobím a mrzím na vás nehezky, že jste nás tak za nos popotáhl, dávaje nám jako za sklem med lízati. Dobrý Frič pln ochoty zvěstuje mi ondy pověst veleslavnú, nač se již tak dávno těším, že v skutek přijde a my vás tedy konečně předc jednou ve Vr. spatříme. Děláme již s Antonií rozvrhy, návrhy — a tu to máme, Vavrda v rúty! Frič píše zas atque canit receptui. E! když šel pan děkan Procházka na procházku do Říma, jděte si vy na procházku třeba k šípku! Avšak ani ta římská cesta za výmluvu nestojí. Vímť, že nyní okolo Skalska i Kovaně vše zeleno, tedy pastvy

dost, a ovečky Menalky mého i toho toulavého Tityra upasou se bez pastýřů.

„A kteraká věc ho ponoukala do Říma se podívat?
Svoboda?“

Na tohoť se mohl v Praze, a to v dvojím i trojím vydání, podívati.

Škoda, věčná škoda, že ten milý host nepřijede; co bychom se tu byli narokovali, nahaštěřili, naradovali a nasmáli! A bez Celtův, toť se rozumí, bylo-by se též neobešlo. Tuto zimu jsem se i já trochu s Celtismem obíral a některé věru znamenité věci vynalezl. Ale bych vám o tom psal, nezdá se mi radno; byloť-by to vodu do Dunaje nositi. Vy to nepochybně již víte a musíte věděti. Zde tedy ani prioritu svých vynálezkův hájiti nemohu. To jediné podotknu, že mezi jiným též jsem bádal, jaké krmě byly Celtům nejmilejší, a jaké podnes po nich pozůstaly (neboť jakou zbraň, oděv atd. měli, to již Němci dávno vědí a vyskoumali). A tu mám na to jisté a nepodezřelé důvody, že nejmilejší potrava jejich byly jsou — calty, jak samo jmeno bíledně ukazuje. Činí-li vám *a* a *e* v těch dvou slovech jaký vrtoch, cf. pol. caly, praca, české celý, práce; z čehož jisto a nepochybno, že tehdejší Poláci „Caltové,“ Čechové pak Celtové vyslovovati museli. Také to jest nanejvýš důležité, a máme toho nevyvratitedlné důkazy, že Celtové před svým vyhynutím nejdéle v Praze a sice okolo *prašné* brány jsou bydleli; odtud podnes celetná ulice jejich památku nám zachovala.*) Hle, takýchto zlatých zrnek mám ještě více, jež bych vám byl všecky předložil, jen kdybyste byl do Vrat. přijel. O Čudech jsem nikdy nepochyboval, že byli Slované — byltě to, jako i pokrevníci jejich Maďaři, cudný a cudovný lid!— Že vy mi nevěřících Tomášů spíláte, z toho věru sobě ani tolik nedělám, jako z toho, že k nám nechcete přijeti. Prosím vás mnedle, jak pak lze jinému věřiti, anoť tak často ani sobě samému věřiti nesmím. Tak jest! Hmoždívám se mnohdy při vydobývání lecjakéhos kořínku, až pot na čele stojí a jazyk vyprahne; myslím konečně a volám: teď to máš! výhra! ale přihlédnuv zas po některém čase blíže, vidím, že v kořínku červíček, i šmejknu tím opět pod stůl. A tak se pořád více a více v nevěřícím tomášovství upevňuji. V tom mně ale velikou křivdu děláte, domýšleje se, žebych já v tom se kdy přemoci mohl, bych spis vámi vydaný, ať jakéhokoliv druhu, bez přečtení ponechal. Snad i to přijde, že mi ona místa z tištěného jasněji svítiti budou, která mne v rkp. v temnu ponechávala. Slýchávalť jsem nejednou v Čechách zdravou tuto průpovídku: Musí to býti pravda, sice by to nebyli tiskli! a té se držím.

*) Cf. Lorenz Dieffenbach Celtica 3. Behrend Celten und Germanen etc.

Měl jsem vám vyříditi od milé choti mé uctivé poručení; ale neučiním toho; neboť se hněvám, že jste odřekl. Doufám ale přec ještě, že snad nás překvapiti hodláte, a jen v té naději vás srdečně a přátelsky líbá

váš

Ladislav.

A teď si nemůžete na mé dlouhé mlčení stýskati, ačkoliv i dříve toho nebylo. Abych komu půl léta nebyl odpověděl, to se ještě nikdy nestalo, jak tento list nejlépe svědectví dává; u vás ale musíte býti nejméně o čtyři měsíce s kalendářem pozadu; protoť i letos tak brzo jaro máme. Přijdete? — viďte, že ano! — Sic mine i nás Kováň okolo jedoucích, dá-li Bůh!

1848.

21. února 1848.

Dobrý příteli!

Zlým mne nazýváte hned prvním slovem listu svého? — Jda po slovech sv. písma nemohu jinak, leč *dobrým* jmenovati vás za to. A dále, aby tato opačnost nejen ve slovech, alebrž i v skutku zřejma byla, odpověděti spěchá zlý ten dobrému po projití jedva dvoumecítma dvou dnův, ant sám čekal na odpověď příze nic více aniž méně dvacíti dvou měsícův!! Leč nebylo zlému na škodu ani to předlouhé pomlčení; neboť vyplynulo mu z toho naučení, že v jistých dobách života nevolno i s dobrými přátely žerty prováděti byť sebe nevinnější. Čehož jsem se před dvěma roky ovšem nenadál, a tudy dlouho vaše oněmění jsem si vysvětliti neuměl, až mi byla od jinud svíčka poskytnuta. Zatím když vy hotov jste tuto němou episodu v knize přeskočiti, nezpouzím ani já se proti tomu. Na to však, rád bych, abyste nezapomněl, že vlastně vy jste to sám býval, jenž mne byl vyzýval k epigrammatickému dobrodružství, a tudy shřešil-li jsem, padát částka hříchu toho rovně i na vás. Teď ale jsem se tak pevně ustanovil, že mnou ku šprýmům nepohnou ani vaše bojobigarské sfinxy aniž jaké jiné abracadabra. Řku po prostu: nerozumím tomu. Ostatně říkával nebožtík baron Jeník (však jste ho znal) a dobře měl:

Si quis amat ranam, ranam putat esse Dianam,
Si quis amat trnkam, trnkam putat esse merunkam.

Máť každý z nás nějakého koníčka, až ho aneb jezdec stahá neb on jezdce uvláčí. Chcete-li věděti, na jakém já nyní jezdím, povím. S celou duší jsem se uvrhnul do rostlinářství, a lituji, že jsem nikdy na tuto dráhu neuhodil. Totě život! a zdravota a kouzla! Možná že i vy mne politujete, že jsem se dal do dělání sena. Poslyšte, co mne k tomu přivedlo. Za posledních let, jak víte,

bavila mne nejvíce etymologie slovanská, i zahloubal jsem se v ni již na ten stupeň, že mne jako nějaká choroba opanovala. Přišlo až i k tomu, že kdykoliv jsem se jal něco českého psáti, a třeba to jenom list byl, nikdy mi již slova co slova, a co roucho myšlenek padati nechtěla, ale z každého téměř slova ten etymologický ďáslík své ostré růžky vystrkoval na mne. Jaké to pachtění! a kam povede? Ne! pomyslím sobě, za tento zakopaný poklad, a bych ho i zdvihnouti měl, svou duši čertu nezapíši. Tudy etymologické kunštíky budou míti bohdá na hezký zas čas pokoj přede mnou. Přišlo loni léto, začal jsem s Ladislavem potulovati se po okolí Vratislavském, pomáhaje mu s počátku rostliny sbírati a zakládati herbář. Ale brzo mne to lákalo jíti dále a dále. Jak se těším na blížící se jaro, až země zase své rozkošné dítky vysílati počne! Gramatictví ponechám na kvasnice, a jen pokud musíme! A teď se ani humoru báti nepotřebujete, jenž druhdy z perných kořínkův vynikal. Já nyní zpytuji lístky, kalichy, korunky atd., aniž mezi řadami hrnčův na okně roste jaká čemeřice, alebrž samé nevinné květiny, netřesk atd.

Což dělá vaše někdejší oblíbené klassické studium? Nikdy již na Aeneáše nábožného nemyslíte? Jednou jste řekl, že spisové tito málo mají odbytu a v lid průchodu. Ejhle, nemusela-liž by Matice vydaná Aeneida nejméně na tři tisíce vzrůsti? Či vám to ještě málo? Ale namítnete snad: Vždyť mi to bez samospasitelného **au** nevytisknou! Oho! než s překladem hotov budete, trvám, že i to klassické **au** s neméně klassickým **y** hořké paměti na korábu se octne. Posud jest to věru bezpříkladná tvrdošijnost, jakou ti musejní patres conscripti na jevo dávají. Nezbývá nic jiného, leč stejným penízem spláceti a vytrvati. Rád bych byl již několikráte to ono do Musejníka zaslal, ale raději to ležeti nechávám. Jest to ovšem malicherné; ale malichernost oněch pánův nemůže se jinak zbíjeti, leč opět malicherností. Škoda, že nemáme vedle Musejníka ještě aspoň jednoho časopisu, kde by se podobné práce ukládati mohly! Palacký již jednou řekl: nepovolím! a tudy tu proti němu nelze čeho pořídíti důvodem, jediné mocí a opět zpourou. Druzí, jak víte, jsou mu po vůli, třeba mnohý i proti vůli. Schvalovalbych i změnu **w** ve **v**, kdybychom již naskrze jen latinského písma užívali. Leč co se i toho týče, jsem hotov tudíž přistoupiti k většímu hejnu. Jsem žádostiv z péra vašeho čísti, co jste při posledním pobytu v Praze narovnal. O tom mne zpravte. Neboť ačkoliv tyto věci vlastně jen tštici v žaludku plodí, nelze předc si jich nevšímati.

Antonie, která zas Bohu díky zdravější, své uctivé poručení vzkazuje i s naší mládí. Což i ode mne domu vašemu, jenž jsem nezměnně váš *Ladislav.*

(Vinařický Čelakovskému.)

V Kovani, 24. února 1848.

Milý Čelakovský!

Po dvamecítma hodinách psaná odpověď na váš list od 21. b. m. budiž vám náhradou za pomlčení dvamecítmaměsícové. Jednou jste mne nabíral, nazývaje hostinství mé „obratným, bystrým atd. ceremoniárstvím.“*) Vy jste nikdy nezastával službu ceremoniarskou a přece jste si ceremoniárské pravidlo vytknul, že nepsáváte až po odpovědi. Já v mé samotě nevěděl jsem kořínkářovi psáti leda o kořínkách: a jestli ten mne trochu ostřeji na vidličku napíchnul, než bylo radno: proč se divíte, že jsem 22 měsíců mlčel? „Odjinud“ prý se „vám svíčka“ podala: nevím jestli ta svíčka nebyla bludičkou. Žert ústní, byťby byl obojetný, snadno se vysvětliti dá: méně psaný. Vy rád škádlíte: já bývám chvíli nedůtklivý. Proto jsme se již několikráte pohněvali, ale vždy, tuším, jen z plic. Špička je u vás samorostlá — trn u růžového rozmaru. Špičkujete i tehdáž, když se prostě mluviti stavíte. Píšete mi u př. v posledním listu o mé Sfinxi „po prostu“: „Nerozumím tomu“: per figuram præteritionis uvádíte ale hned „ranam — dianam a trnkam merunkam“ nebožtíka b. Jenika. — Quidquid tentabam dicere, versus erat, zaznamenal tuším Virgil o sobě: Vy co napíšete, jest epigram, a kdo tu vaši „alteram naturam“ zná, hledá a vidí bod i trn a tam, kam jste ho snad ani nenastrčil. Pravíte také, že jsem já vás vyzýval „k epigrammatickému dobrodružství.“ Cum grano salis! k Martialu ovšem: ale varoval jsem vás také před povědomým dobrodružstvím v Musejníku, jehožto sled se pod číslem 9. v oddílu 2. vašich epigrammů vidí. Sunt certi denique fines. Pravíte, že jste se odřekl „etymologických kunštíků a nyní že bylinaříte.“ Dobře máte; kdybych měl tak čackého syna jako vy, také bych s ním raději putoval po polích a lukách divů Božích, a milejší byla by mi „polní tráva“ než všecka etymologická „krása a sláva,“ při které vadne srdce. Však i bylináři mají své „abracadabra“ a z „čemeřice a netřesku“ zdá se také vykukovati „daslík.“ — Ale nežt! Dávejte mi špičky a rány a trnky — jen pište bez pravidla ceremoniárského: a chcete-li mne poškádlit abracadabrou a sfinxí**), přijeďte i bez pozvání na Kovaň. Vždyť jste sám napsal:

*) Viz list 28. září 1839.

**) Vinařického zajímala studia archaeologická již ve Vídni r. 1821, kdež v c. k. kabinetu antickém vídal mnoho řezaných kamů. R. 1846 poznal v bibl. univ. v Praze veliké dílo Ebermayrovo: Thesaurus gemmar. antiqu. astriferarum. Flor. 1750. Tamž č. 138 vyobrazena sfinx s nápisem, jehož výklad svým časem V. uveřejní, zároveň s výkladem nápisu: Abracadabra na amuletech. — Čas ukáže, byla-li ta studia docela marná.

„— — — — — — — Však i hosta přijímá
sobě ledakdy Slovan, protože právě přišel.“

A někdy se zřejmé pozvání proto opomíjí, že na př. již druh s rodinou zamluven a hospodář obává se, žeby dvěma stranám nemohl opatřiti pohodlí, kteréby všem pozvaným náleželo. Kdo bez ceremonií sám se ohlašuje, ten přijímá jak co jest a jak to časem býti může. Toto pravidlo platí v mé knize ceremoniárské.

Ptáte se po Aeneáši a poukazujete na Matici, dokládajíce, že bych pak měl „3000 čtenářů.“ Oho! kdybyste mne ujistil, že ho přečtou jen 300, dám se do práce a nebudu čekati, až mne sbor pobídne, a až přijme **ou** a **v**. — To se tak brzy nestane. Divíte se té tvrdošijnosti našich „patres conscripti,“ a jste žádostiv ode mne se dověděti, co jsem při posledním pobytu v Praze narovnal. Slyšte!

„Většina prý rozhodla; kdo se té nepodrobuje, nezná kázně.“ My prý se přísně musíme držeti grammatické soustavy Dobrovského a forem bratří českých, atd.

Já na to opět a opět odpovídal: Českých bratrů není více, oni psali duchem a formou svého věku. V biblí bratrské hebreismů, latinismů i grecismů nazbyt. Dobrovský opravil orthografii bratrskou: sbor na polo*) pak opravoval Dobrovského: z těch samých příčin měloby uvedeno býti psaní *ou*, kde se tak vyslovuje; rozeznáme pak snadněji autora od outora atd. Já nemohu pochopit, kde se ty nedůslednosti v těch jinak osvícených hlavách vzaly. Analogie grammatické jsou pouhé funkce rozumu. Dávejme rozumu místa, kdež on s úplným právem panuje. Připomenul jsem, bludy a chyby Dobrovského že Palacký, Šafařík, Hanka, Jungmann a jiní již na mnoze opravili; Dobrovský že není autorita pro věčné časy. Domnělé klassické formy našeho jazyka že jsou někdy titěry a pošetilosti, kterým se český Honzík směje, u př. pomazala mu *hlavy*, piji; to pijí, pošlí zdá se býti z Francouz přibylé vyslovování u = ü, milüjü = miliji také prý psávali přebroušení klassici. Náš Honzík posměšně se Vaška ptá: „Slepice křičí!“ Hádej Vašku, kolik jich křičí, jedna nebo více. — „„Aj takových obojetností mají Francouzi““ prý „„více.““ — Ale pro Bůh! Francouzi nejsou nám pravidlem a živý, zdravým rozumem nadaný národ náš také nějakého práva má, kterého šetřiti mají přeučení páni. Rozešli jsme se s heslem: Amicus personæ, inimicus causæ! Jediný vy byste ještě pro-

*) Totiž na místě j = í, g = j, = g. — Poslední oprava dovršila sjednocení našeho pravopisu. Pravidlo naše: „Piš, jak mluvíš“ jest pedagogicky rozumné a prakticky prospěšné; usnadnuje mládeži čtení a psaní.

niknouti mohl prostředkem dra. Presla. Jako vy i já z tétéž příčiny nepodávám ničeho do Musejníka. Ať vidí ti páni, že se zapření rozumu honorárem uplatit nedá. Já raději o své ujmě budu vydávati své jaké také práce, než abych k nesmyslu onomu vůli přidal. Ještě něco! „Má-li sbor popustit, anebo ostatní se mají sboru podrobit?“ bylo ultimatum. Ne, odpověděl jsem: sbor si slávu svou nezadá, když vyslyší důvodné prosby předsudkem nepojatých mužů. Týdeník okazal, že autorita sboru nepronikne svým **au**. Ba není pravda, že to **au** literární odštěpence na Slovensku obrátí. Ale již mi nezbývá místečka, leč na pozdravení vašich milých a vás. Dejte o sobě brzy zprávy

vašemu

Vinařickému.

Ve Vratislavi dne 6. března 1848.

Milý příteli!

Když dnes již se mi, jak říkáme, ruka utrhla, tak že z celého konce listy do Čech vypravuji, bylo by hřešno, abych Kovaň pominul. Především pak drže se pořádku v listu vašem k glossám opět některé glossy přidati musím. Nuž, co mi o hostinství ceremoniarskem se zmiňujete, ani se nepamatuji, bych byl co o tom kdy pronesl, aniž stalo-li se předc, té nejmenší ostroty v tom hledati nesmíte; proteč i zde zas doložiti musím, že slovům těm vašim nerozumím, aniž pozoruji, kam míříte. Váš pak způsob v přijímání hostů ano i bližších přátel, jakož pozorovati jsem dosti mohl, vždy jest ten a takový, že spíše nadtočinění než nedočinění vám by se vytýkati mohlo, ač i tu každý v domě svém jest pánem, a mne nikdy nic zdržovati nebude z příčin vedlejších zaraziti o Kovaň, pokud koli vlídné tváře hospodářovy tam se naději, a na tom dosti. Dále: vymaloval jste mne v hlavní mé povaze tak trefně, že jsem sebe nemohl nepoznati. Tato altera natura mi arci za čas života mnohou nepříjemnost způsobila: ale vyznati dlužno, že také ledacos dobrého s sebou nesla, aspoň za to mám, že by bez ní na poli básnickém nikdy nic u mne nebylo vzešlo. Divím se tomu, že vám byl kdy žert můj ku pohoršení. Aspoň o tom buďte jist a ubezpečen, že nikdy ze zlého úmyslu nevycházel a bohdá nebude; mnohé ale vyletuje u mne beze všeho úmyslu. Toť arci chyba, ale nemohu za ni, věrně se přiznávám. Má povaha v tomto kuse jest taková, že se nepamatuji, aby mne byl kdy někdo vtipem neb jakýmkoliv žertem a šprýmem uraziti mohl. Vždy jsem ho aneb vděčně přijal aneb pokud možná oplatiti hleděl. I v tom se cítím býti katolíkem. Co mne ale nad míru popuditi může a téměř mnohdy k zoufalství div ne-

přivedlo, jest ona chladná, odměřená a vypočítaná protestantská zdvořilost (a spíše ji mám za hrubost), ona pánovitá founivost, s nížto do nejdelší smrti se spřízniti nijak mi možná není. Ta mi zde v Slezku již mnohou chvíli zhořčila, ačkoliv ani v Čechách výborných toho druhu exemplářův se nedostává. Smysl můj, jejž jsem do onoho epigram. dobrodružství vložil, tuze jste porozšířil, já myslil toliko na přátelské dopisy, ano i v těch někdy Kovaňský epigram se vyléhl. Co pak mi opět omítáte, že v některých svých epigr. jsem s živých exemplářův kopie bral, nezapírám; ale pověztež mi jedinkého jen epigrammatika, jenž by totéž byl nečinil? Či myslíte, že se epigr. v povětří rodí? Vystupuje se jen tehdáž ze slušných mezí, když kdo jmenován, což že někteří činili, neschvaluji. Ale každý epigrammatik si přeje, nemá-li ho před sebou, aby aspoň se nalezl prototyp k jeho hříčce; sic by takový epigram byl suchá sláma. A kde mi na ono č. 9. ukazujete, chtěl bych se nevím oč založiti, že osoba jak vy se domníváte tam míněná toho na sebe nepotáhla a nepotáhne. A tudy ani to není urážkou!

Aeneáš! Aeneáš! ten mi pořád vrtí mozkem. Četl jsem zas tu nedávno několik zpěvův; jest to předc překrásné dílo! Věřte mi, kdybych se tak přes příliš jinorodými věcmi nebyl ohrnul, žebych ještě nyní zakousnouti deset měl chutí. Ale zbytečně bych se o něco pokusil, seč síly mé již nejsou; zvláště že i hotovosti jazykové mi pořád více ubývá, ano i hexametrování ode dávna velikého namáhání stálo.

A nyní k té stránce listu vašeho, kterouž mi zas nemálo žluč vzbuzena. Za vaším pokynutím píšeme s přítelem Purkyněm též k Preslovi, vlastně skrze něho ke Sboru musejnímu. Kýž by jen ještě několik hlasův odjinud tam též došlo! Jak smýšlí o této věci p. vik. Marek? Jestli on též pro ni, požádejte ho svým i mojím jmenem, aby i on v tom krok učinil. Jim tam nyní nebude též jeho prohlášení obojetné z mnohých příčin. Kýž by sbor mus. neosoboval si práva u věcech, kde se mu toho nijak připustiti nemůže. Kdo kázeň na jiného ukládá a k ní zavazuje, i *právo* i *moc* k tomu míti musí. Či to má sbor musejní? Ani jedno ani druhé. Předstírá-li též autoritu? Ovšem té k vůli se mnoho ve světě děje, ale nepovinno se to díti, co neslušného a nespravedlivého. A jakž, namítám mu, nemáme-liž nyní autority jiné a zajisté vyšší v konsistoři? Ale ani ona, ani sbor mus. ani kdo jiný v pravopisu můž autoritou býti. Autoritou jest oprava sama, tím dotvrzena, že již většinou přijata. Táži se jich též rovně jako vy, kde a odkud dáno sboru to právo, že se opovažuje pro tak malichernou příčinu většinu spisovatelstva vylučovati ze své literní činnosti, anoť každý si to zajisté za čest klade, může-li v této národní věci nějak perem

svým přispěti. Jsem nyní žádostiv, jakou odpověď na tyto a podobné punkty obdržím, ač obdržím-li. Pak teprv chci ku veřejnosti appellovati. Leč dosti prozatím o této až nadto omrzelé věci.

Když se Černochové do Ameriky prodávají, když v Turcích atd. s otroky a otrokyněmi se frýmarčí, co tu křiku, jaká to hrubost! U nás v Němcích se ale vystavují na trh bělochové, a kupčí již tím, co i pohanům bylo v uctivosti. Přiložené zde listky z našich Novin vám ukáží, co míním.*) Blahoslavený národe slovanský, že ještě na tom stupni vzdělanosti nejsi! Kýž bys ho nikdy nedosáhl! Málo které číslo, aby se podobné koupě neohlašovaly, zde jsem vám jich pár, jak mi do rukou padly, vystřihl, druhdy bývají ještě nestydatější. Jaká to mravnost v lidu, jaká uspořádanost v domácnosti a v rodině — sami posuďte! Dokud jsou tolárky, dobře: když ty vylétaly, jde jeden zas hat, druhá tichý, a jest zas dobře. A to vláda nevidí, do toho jí nic není. Jak velebím v podobných věcech přísnost vlády rakouské, a nemůžeme jí za to dosti děkovati. Nastává nám zas nová doba! Bůh sám ví, tato-li mračna hustá vítr rozptýlí, a nebo nebudou-li zas z sebe hromy chrliti. A poněvadž se masopust končí, končím i já tímto politickým svým vyznáním:

Vzdej králi čest a vládě chválu!
Chraň, pane Bože, toho bálu,
Kde každý svou by chamstvo hrálo,
A hudebnictvo tancovalo.

Váš

Ladislav.

Mou úctu p. děkanovi Skalskému (Procházkovi).

1850.

(Vinařický Čelakovskému.)

V Týně n. Vltavou 2. dubna 1850.

Rozmilý Čelakovský!

Dnes tomu pět let co jsem dlel u vás. Slavil jsem s vámi jmenoviny vaše a ještě vyšší svátek jara nového vašeho života. Zpomenutí na ten den zůstane mi vždy utěšeným. Letos jej světíte poprvé se svou drahou Bohuslavou ve vlasti své. Přeji oběma vám z té duše, aby výroční ten den vždy tak blahodárný vracel se vám.

---

*) Čel. horlí na vznikající tehdá způsob hledati nevěstu novinami.

Světil jsem tu památku dokončením třetí a početím čtvrté knihy Aeneidy, které jsem se opět chopil na vaše slovo. Ačkoli zde mnohem více zaneprázdnění úředního mám, než bývalo na Kovani: používám nicméně každé prázdné a pokojné chvíle, abych dále pokročil v díle započatém. „Nulla dies sine linea!“ bude mi pravidlem a bohdá koncem roku tohoto dohotovím práci tu dosti krušnou.

Ale čeho pak jsem se nedočetl ondyno v Pražských novinách, že prý sbor matičný jakousi druhou Matici zakládati míní za účelem, aby se pomocí té vydávaly spisy učené a také překlady klassikův! I nechť si medikové také svou Matici založí! Medicinou, bohoslovím, právnictvím a politikou ať se nikdá neobírá Matice naše prvotní: ale proč by měli býti vyloučeni klassikové z péče její, nepochopuji. Právě vydáváním těch vyhoví se nejspíše prvotnímu účelu Matice — všestrannému vzdělání našeho jazyka. A myslí-li kdo, že jeden a druhý sedlák nebude chtíti býti údem Matice, že vydává vědecké věci a klassiky — skoro se mýlí. Já jsem na své uši slyšel sedláka po podobné námitce odpověděti: „Nic nedělá, že mnohým spisům musejním nerozumím, čeho já nedovedu, dovede můj syn.“ — Aneb je líto někomu, aby se 3000 exemplářů klassiků netisknulo jako ostatních musejních kněh — a chce-li aby se na ně asi polovička připlácela? Nechť se, prosím, takoví páni rozpomenou na ta léta, když se na slovník Jungm. a starožitnosti Šafaříkovy připláceti muselo: byla by bez mála Matice zahynula. To by se zajisté opětovalo. A což nebude-li se komu líbiti klassik přeložený? nechť prodá svůj výtisk antikváru a tam z těch 3000 bude jich alespoň více k dostání ku prospěchu chudších študentů, jenž nemohou býti údy matičinými a předce by si rádi za levný peníz koupili překlad klassika aneb jinou vědeckou knihu. Promluvte o tom, prosím vás, s ostatními údy sborovými a nedejte své slovo k tak záhubnému zámyslu. Jest-li se více papíru spotřebuje na podělení údů matičiných, neškodí. Potěšte mne brzy odpovědí svou!

Váš upřímný ctitel

Vinařický.

P. S. Pozdravujte našinců, zvláště Staňkovic, Fričovic, Palackých, Vocela atd. mým jmenem.

Dopisy

F. L. Čelakovského k Plánkovi.

1820—1850.

1820.

V Praze 1820.

Nejmilejší Jene!

V Praze blaze — ale draze. — Milý zlatý Vlastislave! rozmilý příteli! Vzdálen od vás, vzdálen tichosti venkovské a radostných zábav, vzdálen všeho odtušení, jenž mi kynulo ze žloutnající se stráně po boku vašem, v ohromném hluku městském sem tam se válím, zpomínaje ach! již tak brzy na vás a touže. Kéž mi tam možná býti, pod nebem bysme ještě četli sitné tyto plodiny Gesnerovy, a spílajíce, každý svou pastýřku na paměti měli; anebo s Markem na vaší světničce rozumujíce a rozkládajíce, z výtečnější českosti se těšili. Zde vám odesílám obé — čtěte je sám, zpomínaje si na mne; rozprášíť se ta hrstka času, a my je budem předc jednou spolu čísti, třeba čísti v spolku hezkých děvčat, a k tomu ještě mnohé jiné.

Mé Zábavy básnické jsem podal našemu zákonníku, dnes mi je dal zpět — s pochvalou. Považte — Jungmann mne pochválil — to hned o půl střevíce výš kráčeti mohu. To je roztomilý mužíček! ale ne proto, že je pochválil — nikoli, nýbrž proto, že je — — roztomilý mužíček; já ho mám rád, celého bych zceloval, kdyby jen se dal. I Vlastimila chválil; jenom trochu na jeho Milka skuhral. Nyní se dají povlovně do censury; pro Smrtonoše! jen ať se nedostanou Nejedlému do pazourů (on je taky censor) ten by škaredě mrkal. Polák je v Praze a zrovna jeho okna jsou naproti Jungmannovým; ti jsou si ovšem blíže, nežli my ubožátka. Polákovu cestu do Italie jsem četl, vyšla v Dobroslavu od Zieglera, i také ta česká básnířka Retikova se již dává slyšeti, a hezky slyšeti. Ostatně bude nový časopis pod zprávou pp. Preslů pod jmenem Krok vycházeti, na všeliké a pomyslitedlné třídy umění se vstahující. Tato zpráva je mi velice milá. Nový básník Slovák, jmenem Kolár, zdá se mi vše převýšovati, co posud v básnictví, Jungmann mi některé jeho básně čísti tu lásku měl. Sám neustavně pracuje na svém slovníku a na dílách jiných, tuším do Kroka. Hlasatel český již dohlásal. Hlásal ovšem v noci, nyní se dní, a ve dne hlásného nepotřebujeme. Co jsme si dělali za naději od našeho tak vychváleného museum, ještě ani domu pro ně

nemají, vše leží na hromadě a — hrom to sboř! Němci nad tím vládnou, a hňupové chtí, by jim Čechové podružili. To mne mrzí. Snad se zjinačí. To nejhorší je, že žádný společný duch mezi Čechy nepanuje, co jeden staví, druhý boří, a tak to jde neustále, jeden tvrdohlavější než druhý. Kdypak jednou vybředneme?

Jenom my, milý Jene, buďme svorni, pracujme pro drahou vlast bez chřestu — nás blaženosti tiché neminou a ty jsou ty nejpěknější. Nestůjme, neliknujme se a uvažujme výrok moudrého Göthe: „Nic nepomíjí, nežli jediné ten, kdož v požívání a koukání věk tráví.“ Práce buď heslo naše.

S tím vás, drahý příteli, líbám váš věrný

Ladislav.

Pěkné poručení na vaši nejmilejší manželku a na mé strýčky.

Mé pěkné poručení, třeba i několik hubiček našim Kačenkám, Terinkám a co těch světic více v našem kalendáři.

V Praze 14. prosince 1820.

Rozmilý příteli!

Již se věru hanbím, že na vaše tolikeré a tak výnosné, mnohoobsažné a časté dopisy žádné odpovědi neodesílám. Vy mně tak často píšete, že jistě v každé proměně měsíčné list nejméně jeden od vás obdržím, a já lenivec a zapomněnlivec minulých časů vám jsem nepsal jak 9. července (v oupluku), kdežto jsem vám o mých romantických poutích po vlasti, jako v Libnické lázni, v Nových hradech přes Budějovice (kdežto jsem Kamarýta nenatrefil), do Rábí, Zvíkova atd. obšírně byl psal; nu ale, což pak jest to tak dlouho? Červenec, srpen, září, říjen, listopad, prosinec — nu chvála Bohu! teprva půl léta. — Nu, tak as předce dvě psaní do roka — — Plánku, Plánku! Votava nešťastná, u které blízko bydlíte, a po které se vozíváte, zastudila nad míru srdce vaše. — To nejsou časy Zlochovské, jako bývaly před 6 lety. Krev již valně překypěla. Tenkráte to bývalo jináč, kdežto jsme v panské zahradě na vodě, v lesích, v kuřidle, v stráni, na lukách, na hrázi, chudobky na vlastenské půdě vyrostlé trhávali, a v nich se více kochali, nežli nyní v nejpěknějších růžích. Já aspoň blaženějších hodin neznám (za odplynulé děkuji vám srdečně) a snad se do nejdelší smrti podobných nedočkám. Tak jsme my, tak i život náš! —

Mluvil jsem o minulých feriích v Králové Hradci s panem Zieglerem skrze ty práce vaše, kteréž jsem mu byl jednou poslal. On mne ale ujišťoval, že obdržev je opsal, a do censury zaslal.

Díl ten ale, v kterémžto i práce vaše i jiné byly, že tentokráte k ztracení přišel. Jestli je máte, milý příteli, v opisu, pošlete mi je, já bych nyní věděl kam s nimi. Nezapomeňte! a pak-li co máte připracováno, pošlete s sebou. Já slýchával často, byv ještě chlapec doma, to slovo *nádor*, kteréhožto význam mně již z mysli vypadl, víte-li, nebo doptáte-li se, pošlete mi vyznačení toho slova v několika výpověděch, to pro Jungm. Slovník; on přišel jednou na to slovo, a neví podobně významu pravého. Nemejlím-li se, tedy to něco od dobytka, snad laloch visící, nebo vemeno. Nevím. To také nezapomeňte.

Novostí a novin velmi pomálu. Literatura naše jakoby spala. Almanach na rok 24. se v Hradci dotiskuje a do nového roku přijde, na kterémžto Vlastimil silný podíl pracemi svými bere. Taktéž Marchal v něm se slyšeti dal, i já s několika maličkostmi. Na přes rok vyjde skvostnější a pěknějšími rytinami, jak mi bylo psáno, ozdobený. Když pak vy se podíváte zas do Prahy? — Tu bych vám byl vlídnější, nežli posledně, za kterou příčinou vy snad se na mne hněváte. — — Já jsem se poznal a vaše krátké pozdržení samo mi bylo jaksi nemilé. — — Nezapomeňtež na mne a pište mi brzo, hle! Kamarýt skoro v každém listu se mně honosí, jak často mu dopisujete, a já mu ničeho o vás psáti nemohu, protože ničeho o vás se nedozvídám.

Zatím vás líbaje, jsem

váš upřímný přítel

Ladislav.

Mé uctivé poručení na váš rod, jakož i mým rodičům.

1821.

V Praze 1821.

Rozmilý příteli! Zamrzlý Jene!

U vás je to pravé z ručky do ručky. Kdyby mu člověk celý rok nepsal, on se nevtípí, aby dvě psaní za sebou poslal. Tak lenivý jste, a to nepovídám jen já, nýbrž tou notou zpívá i náš Vlastimil. Víte, že nám není tolik kdy, mně zanášejícímu se vychováváním a pěstováním a jemu bděním a přehrabováním se v svatých písmech. Z našeho Mila bude žalmista Páně a to jak náleží. O kéž je ho možná jen na hodinku v černé hazuce viděti! — Než něco o našich básních. S těmi jsem jen zlost pokusil, zlobivá censura tři básně vymazala, totiž: Velenu, Odu na Smělost (smělí arci nesmíme být) a Náš věk. — K tomu pan J. mi to vymluvil, bych je ve sbírce tiskem nevydával, nýbrž bych mu dal některé vybrat do ročníku, který budoucího roku vydávati míní. Já poslech. Teď novosti. *Krok* je již venku. Šilerovu Stuartku od Šafaříka censura propustiti nechtěla, jedná

prý se tam mnoho o svobodě. Museum klesá. Hanka je dokonalý muž! minulý týhoden obdržel z Petrohradu stříbrnou medalii, libru tiže, spolu výtisk překrásného přeložení Rukopisu Kralodvorského ruštinou: v polském též již vyšel. Vidíte vlastenče! tak i Rusové české zásluhy uznávají, jenom Čechové ne; jenom dvůr rakouský ne.

Bohužel, že od řízení žádné podpory nemáme. Pište mi brzy a mnoho; já to všecko vám vynahradím dá-li Bůh ústně. Nu, to si toho zas povíme. Ale to bude? Dříve ne, až mne můj Vlastislav do Prahy navštíví.

Já vás líbám, váš věrný přítel

Ladislav.

Mé poručení na paní manželku, na Terinku a na Kačenku.

Jedno vás prosím, máte-li ten díl Hlasatele nového, kde se nalézá Naučení Isokratesa k Demonykovi, zapůjčte mi ho, ale to co nejdřív, my ho překládáme z řeckého — o svátcích vám ho zas odešlu. Vyplňte tuto mou žádost.

S Bohem!

1827.

V Praze 3. ledna 1827.

Milý Jene!

Ač jsme sobě zas hezky dlouho pomlčeli, předce nový rok mi zas nějakou vědomost od vás přináší, a já i hned odpovídám. Vidíte, že to toliko na vás záleží, chcete-li častější dopisy ode mne obdržeti, pište a já vám pokaždé odpíši jistě, ale bez tohoto závazku byste mohl do soudného dne ode mne listu očekávati. Já to aspoň činím s každým mým dopisovatelem, a zvláště vím-li, že jej lenost zdržuje ode psaní. S novým rokem obnovmež i my naše přátelské smýšlení a utvrzujme se v obapolné lásce na dlouhé budoucí časy a možná-li i na věky. Vy jste tedy příjemně konal pouť po jižních krajinách naší vlasti. I já jsem kdys tyto kraje prolezl s blaženým citem, jakový se již nyní zřídka v mých prsou ozývá. Rád bych se ještě jednou tam octnul na Čertové zdi, s těmi osobami, s kterými jsem ji navštívil — ale přání moje jest marné. Že pak jste na Meidstein nepřišel, to by bylo něco pro vás. Jak se domnívám, ani nevíte, že národní museum vydává český časopis? Hned vám tuto outratu udělám, a již jste jakožto předplatitel zaznamenán. Však tu musím zevrubněji mluviti. Bylo dlouho rokováno, má-li se od museum vydávati též časopis český. Chtěli totiž toliko německý míti, ano p. president hrabě Sternberk a tajemník Milauer předstírali, že Čechové literaturu nemilují a že by ne-

bylo odbytu. Konečně ale se usneslo, že též český čtvrtletní se vydávati bude. Ale — úsudek pana presidenta hezky zklamal; nebo posud je předplatitelů na německý 94 a na český ke 400. Mnoho též přispěla ona nečest, kterou pan president . . . . . Vím tedy, že vám milo bude, anto vám tuto hned I. díl posílám. Nenašel by se žádný více v Strakonicích, který by předplatil? Firbas? některý duchovní? etc., snad by též Votruba podskalský, neboť jest horlivý podpůrce literatury české. Pojednání Jungm. o klasičnosti se vám jistě líbiti bude, a což píseň veselé chudiny. Krok nový teprvé vykročil z censury a v těchto dnech snad se začne tlačit. Šírův *Výbor* který žádáte? první či druhý díl? Druhý šel teprvé do censury; a první tuším jste si již tu v Praze koupil. To vám též musím oznámiti, že nynější nejvyšší purkrabí se skoro každodenně v češtině cvičí, Palacký mu dává hodiny, taktéž i kněžna Thurn veliká jest milovnice jazyka našeho, mezi předplatiteli z Bavor ji naleznete. Ode mne se letos mnohého nenadějte; nebo jsem až po krk v pracích, které moje budoucí povolání vyhledává, tak že chvilkami oddechu při básnictví nalézám. O Dobrovského se bojím, že nebude dlouho živ; nebo na svá stará kolena začíná česky psáti, jakož uvidíte v časopisu.

Tím vás srdečně líbá

váš

Ladislav.

Mé srdečné pozdravení na rodinu vaši i na mou máteř milou.

V Praze posledního ledna 1827.

Milovaný příteli!

Nakvap jen několika řádky tentokráte o sobě vědomost vám dávám; nebo jsem ani nevzpomněl, že tentokráte je tah, a lutrista již čeká. Zde tedy jest Výbor a máte ještě něco u mne. Kroka se již tiskne druhý arch a ku konci února vyjde. Posílám vám též lístek čili snímek, podle ruky našeho Jana Husa dělaný, který jsem podle jeho rukopisu se vší pilností udělal, a vám obětuji. Abyste tomu rozuměl, tedy první dva řádky znamenají česky: „Utrhač a posluchač obá ďábla nosí na jazyku.“ Třetí řádek zas: „národu českému tři hlasy povoliti —“ Pak jeho podpis. Na přiložený druhý lístek vás žádám, abyste mi několik řádků do mého památníku napsal (ovšem veršem) pro věčnou našeho přátelství památku, a příležitě mi jej zase odeslal.

Jak se vám líbí musejní časopis? Tu novinu vám též dávám, že jistý Angličan Browen překládá náš Kralod. Rukop.

do angličiny. Dva kusy již vyšly v jednom Londýnském časopisu, ale ještě je tu nemáme.

Tu novinu vám též dávám, že v Rusích se na 4 universitách zakládají stolice všeslovanské literatury a jich jazyků, kde tedy i naš český hlaholiti bude. Místa ta jsou: Petrov, Moskva, Charkov a Kazaň. — — — Tyto přestávky rozmyslete! Poláci též ve Varšavě všeslovanskou kathedru míti budou. Jak to pro budoucnost veselo! —

Buďte zdráv a pište zas brzo

vašemu upřímnému

Ladislavovi.

Zejtra děláme první konkurs, mnoho si ale prozatím neslibujme. Ať je to jak chce, aspoň jsou jednou vyhlídky na více stran.

S Bohem!

1828.

V Praze 12. července 1828.

Můj drahý Jene!

Myslím, že jsem vám již psal o milém Bowringovi a jeho obšírném anglickém pojednání o literatuře české v Londýně vyšlém. Ostrou bránu tam doráží na Josefa II. a na náš dvůr, že jazyku, jejž 5 milionů lidu mluví, volnějšího průchodu dáti nechce. —

Josefa nazývá pošetilcem a jeho snažení o vyhubení jazyka národního troupovské. „Jakýmž dekretem, praví, dá se veleti, jakou řeč matka k dítěti u prsou má mluviti, jakým zákonem zapovědíti, aby člověk to nejdražší mu po otcích dědictví, jazyk jejich, ve vazbu pojímal atd. Právě toto uhnětení vzkřísilo jak maďarskou, tak českou literaturu; neboť zde se nepíše pro zisk a z chlouby; nýbrž lepší částka spisovatelstva z čistějších oumyslů o svůj jazyk se zasazuje a každý jednotlivec tu myslí, ať tak dím, jakoby na peru jeho blahost, stálosť a život jazyka a vlasti záležel atd.“ A dále: „K pozorování jest však v spisech nejedněch spisovatelů českých jakási bolná truchlomyslnost nad úpadem jazyka a nad opovržeností jeho (a tu uvádí slova Jungmann. Mus. časp. I. str. 38), nám však se ze všeho, což před sebou máme, zdá jináče, a líbějším okem patříme na tyto jarní sladké výkvěty na polích českých. Nic tu netřeba bědovati nad odpadlou šlechtou, a vyrodilými vyššími stavy; neboť hesovné šlechtictvo a boháčové posud nikde cenu a jádro literatury kterékoli neurčili aniž ustanovili. Třeba tu horlivosti, rozmahání

se vlastenectví a lásky k jazyku atd.“ O našem Kollaru praví: jeho myšlénky že září a slova jeho že pálí. Z těchto několika míst, které jsem vám vytáhl, poznáte, jak šlechetného a právě lidského ducha jest Bowring. Více jej poznáte, udá-li se nám příležitost, z listů jeho ke mně psaných, a ze spisů jeho. O noviny z Prahy tážete-li se? těch nemnoho. Krok se dotlačuje, a najdete tam pěkné pojednání od A. Jungmanna o slovanské mythologii. Časopis theol. bere zrůst, počítaje již 1000 odběratelů, musejní hubení a klesá, dostav se do rukou kněhkupeckých a jsa posud v rukou ač schopného, však nedbalého redaktora. Časp. theolog. ač literaturu naši nepovýší, však mám naději, že k rozšíření jejímu valně přispěje.

Přikládaje mé uctivé poručení na vaši rodinu jsem líbaje vás

váš

Ladislav.

V Praze dne 5. října 1828.

Drahý můj Jene!

Důtku, kterou mi ve svém listu činíte, přičítaje mi ochladlost v přátelství, poodložím na stranu, aniž vyhledanými chci výklady zodraziti; neboť mi srdce samo přisvědčuje, že tomu není tak, aniž kdy dábůh bude, jelikož vás stále tím upřímným citem miluji, jako kdy jindy, ba vroucněji, než kdy jindy. Prchlivost ona a rozkvašenost mysli již ustává, která jindy ledakdys seménko různice mezi nás zasila, a přátelství mnohým počtem roků stvrzené stává se vždy více dražším a dražším. Již jsme postoupili oba v ta léta, příteli milý, kde sobě ovšem mnohou vzácnou známost snad dobudeme, ale čas ten k nabývání nových přátel minul. Ti se musí nalézati v pěknějších dobách, na jaře života našeho, a zpomenutí již na tyto předešlé doby nejpříjemnější sladí, tuží, rozhojňuje již samo v čase tom získané přátelstvo, rovně jako po žádné částce roku tak netoužíme, jako po jaře a slavičím zpěvu. Věřte, ty doby se aspoň pro mne více nevrátí — ten poklid tehdejší ducha, jako hladina Votavy naší, více se nevrátí, tu se oko zhlíželo ve vlnách jejích, tu duch v sobě samém a v duchu přítele; ó že jsme si více těch radostných časů vážiti neuměli!

To bylo vše před 10 lety; co bude za deset jiných let? kde se octneme a jak? kdož to ví. Mne jisto na mé začaté spisovatelské dráze nic tak milého a líbého, byť bych nevím co ještě psal, nepotká jako tehdá, když se básnička z mého péra vyvinula, a já vám ji čta, pochvalu a líbost v oku pozoroval. Tak jste mne sám svým listem bezděky do fantazií zavedl — že skoro bych nevěděl kde a kdy přestati.

Dvě neděle měsíce minulého jsem pobyl v kraji, a proto ta odpověď později k vám přichází. Byli jsme jak jindy v Bydžovsku. Na Votavě by bylo ovšem dnem více srdce okřálo, než na Cidlině za týden. Mám však naději, že se, dá-li Bůh, v Strakonicích o velkonočních svátcích uvidíme, neboť připadnou v pozdějším jaře.

Dobrovský jest v rozumu pomaten, a myje rukopisy zem; mluví pak nejvíce, že se musí a musí do Čech uvésti slovanská liturgie kostelní. Buďte zdráv, líbá vás váš srdečný

Ladislav.

1829.

V Praze 6. března 1829.

Můj přemilý Jene!

Spěším na váš milý list ihned odpověděti, a vás tudy k brzkému zas odpisu získati. Toužení mé s vámi, s milou mateří a vůbec s krajinou naší zas jednou se uviděti tak ve mně se vzbudilo, že tím milejší každé zvání vaše mi přichází. I přijdu, přijdu — leč ne na tyto jarní svátky, ale na podzim s celým se srdcem na vás na všecky těším. Uplyneť i hrstka těchto mezi tím ležících dnů, a pak nám shledání tím milejší, tím příjemnější bude. Podzimní čas, ač sám nevím proč, poskytoval mi vždy v otčině mé nejutěšenější doby; tuť mne líbá truchlomyslnost vždy brávala ve svou náruč — ó jak věčně mi drahé, věčně památné budou mi chvíle, které ve stráni naší, dohoupav se tam na lodičce vaší, takto sám a sám v živém citu a přemýšlování jsem protrávil. Jak se to vše změnilo! Tenkrát jsem byl svoboden a nyní ve vazbách, den ke dni se přitužujících, snad i ty brzce rozervati přáno bude. Dej Bůh, abychom i vy i já i mnozí z našinců dobře prorokovali o Rusích. Čím více člověk zkušenosti a rozšíření nabývá, tím více bezpráví to, které se nám děje a jak v přehrozné bídě se nalézajíce v jarmu lkáme, nahlížeti a cítiti musí. Každá zpráva o vítězství jejich v novinách tak mi pohybuje srdcem, jako bych byl jeden z počtu jejich. A jest to národ, který jak v síle, tak v umění den ke dni prospívá, až radost! Jen ti jsou a budou mstitelé naši a snad i podporou. Což by bylo z ostatního slovanstva bez nich? Všickni jsou na mizině, a kdyby h . . . . . německá na ně nemusila ohled bráti, věřte, že by se tak na našem převrácení a zničení pracovalo, žeby brzo kus slovanského kabátu a někdy ani slova více slyšeti nebylo. Milujme je za to, milujme s celou duší! a ač nám politika hnusná zabraňuje tuto milost na jevo dávati, a zřejmě každému spíše volno za těchto časů zastavatelem nevěrných Turků se státi: tím upřímněji rozšiřujme lásku a víru k těmto bratrům, kde a jak se to dá dělati.

Z plamene Moskvy pošlo světlo na celou Rossii i na ostatní Slovany; ani o tom sami nevíme. Zde vám přikládám na pochoutku píseň, která z plného srdce ruského pojíti musila, a tam se zpívá.*)

Poslyšte, co mi minulého měsíce Vlastimil psal o Obrohradském: — „v tom kdo myslíš, že mne překvapil? poutník Zl! tuť bylo vítání, a omlouvání, a písně ustoupily pivu a chlebu, a z kapsy lezou dva exempláře hrdinskožebráckých písní německých: Einkerkerung und Befreiung. Čtu, obrátím, a ono hned tam tištěno: kostet 40 kr. CM. Přebírám listy v mysli počítaje, a čtyry lístky mimo obálku za 40 kr.! Já na tuto zdvořilost zas nejzdvořileji odpověděl, aby totiž chudý p. básník odpustil chudému mecenáši, že tu vysazenou cenu ani ve špatných penězích zapraviti nemůže! tu se zapejřil více než přítomné pivo, a to že není jeho úmysl, a hm — hm — hm!“ — Jen počkejte, však na vás též jeden výtisk přileze. Že Nejedlý Janek vydal německý aršík proti jotistům, již jsem vám tuším psal; že ale se dotišťuje pátý arch Jungmannovy odpovědi přepeprné, to jsem vám nepsal. Na vyzvání německé professora českého jazyka musila chtěj neb nechtěj odpověď též německy psána býti. Ale dostal, že se z klasičného pádu nezpamatuje.

Mějte se dobře! Váš

Ladislav.

1830.

V Praze 15. října 1830.

Rozmilý příteli!

S takovou horlivostí a dychtivostí, plné srdce maje touženbosti a naděje, vám tentokráte píši, jako se již po dávné časy nevím upamatovati, a jako bych se s vámi již léta byl neviděl, kdežto vidění naše ještě ani na neděle se nedá počítati. Považte, netrpělivost ta takového stupně dosáhla, že jsem již v Klokotech na vás list měl na dvou stranách rozepsaný, chtěje ho poštou k vám odtud poslati, leč jakási neustavičnost a mysli nepokoj nedaly mně ke konci přijíti, tak že jsem až do Prahy všecko psaní odložiti musil. A hle ještě jsem se v našem sídelním městě neobhlídnul, ještě ani 24 hodin mého zde pobytí neuplynulo a již k vám řádky své obracuji. Považte si, jak horlivého máte dopisovatele! Možná, že řeknete: vím já vím, co tuto horlivost rozněcuje — a i já vím, že s pravdon se nechybujete. Oh Strakonice! ty město moje otcovské, jak drahé jsi se mi stalo, jaký to něžný, krásný kvítek na tvém lůně se rozvinul! — Cesta podzimní tato z mnohých ohledů a z jednoho nejvíce

*) Veliká panichida. Viz Čelak. Sebr. básně.

velice mi památná a lituji, že pozdržení moje u vás tak rychle mi odběhlo, tak že mi právě jako sen přichází.

A nyní povězte, co dělá anděl ten milovaný, jenž byl celou cestu naší rozprávkou a jedinou přeutěšenou myšlenkou? Vyřídil jste všecky mé poklony uctivosti a pozdravení nejvroucnější? Doufám, že mé důvěry se hodným učiníte. O kolik vzdechnutí toužebně s hory Klokotské s námi putovalo za vámi do Strakonic ve způsobu přenábožných poutníčků k této ušlechtilé a spanilé Marii, jakou rozkoší oplývalo srdce po celé ostatní cestě při každém na ni vzpomenutí!

Nemyslete, příteli milý! že svědectví vaše o krásných vlastnostech této naší přelibezné krajanky pozornost mou k ní obrátilo, ó již od prvního hned spatření více sobě srdce mé přálo než jsem vám chtěl vyjeviti, a byloby divnější věcí, kdybych při pohledění v její nevinnou, sličnou ano andělskou tvář beze všeho citu a chladným byl mohl zůstati, a každé okamžení v přítomnosti její dva následující dny ztrávené, každé to pro mne blažené okamžení mne přesvědčilo, že tato zevnitřní pěknost o mnoho vzácnější krásou ducha a jemností srdce jest podporována a povýšena. Pamatuji vás tedy na váš přátelský slib učiněný mi na rozchodu, že jmenem mojím to milostné dítě o dovolení požádáte, bych sám co nejdříve lístkem k ní samé psaným mohl se obrátiti. Přivolí-li k této mé prosbě, tedy nedlete i hned a co možná jejími slovy mně o tom zprávu dáti. Zatím sám rozmilé Marince ode mne vše co nejkrásnějšího víte oznamte, mé nejšetrnější poklony jí objevte, a v sladké její upamatování mne uvádějte. Podobně i její jemnost paní máteři s ruky líbáním jakož i panu komissarovi mne uctivě mějte poručena. Vše ostatní s největší netrpělivostí očekávati budu.

Zde vám odesílám 2. díl sv. Aug., jsa té naděje, že vám aspoň jako památka ode mne nemilý nebude, ačkoliv mám za to, že vás při čtení neomrzí zvláště v té částce, kde o pohanském bájesloví jedná a o dávních školách filosofických světlé vyobrazení podává.

A jakž, smím-li se ptáti, vy jste z Vorlíka domů přiklusal? jak vám svědčil výskok ten — mně bude na vždy k radostnému upamatování. S Vlastimilem jsme se jednoho dne na krev pohádali, tak že bych mu byl hnedle na tom okamžení z Klokot utekl — ještě ten starý svárlivec — za to si ale počká, než ode mne jakého hlasu obdrží. Považte — není-li to rozum pod opatek dávati, začal mi ledacos o strašidlech tvrditi, až i konečně dovozovati, že tam kdesi v okolí nějaký člověk živě, který při měsíci žádného stínu nemá. Načež já mu chladným smíchem, že nepochybně on sám tam to přivede, že o jasném poledni nic z něho, než samý stín nezůstane, a tu jsme byli

v sobě jako dva Abderiti, kteří se o stín oslův hádali. Přál bych mu faru v Neustupově, je-li tam jaká.

Buďte zdráv — pozdravení mé přátelské celému vašemu domu i mé milé máteři. Mně pak brzce o důležitosti srdce mého co nejdříve obšírné zprávy dávati nedleteo.

Váš upřímný

Ladislav.

1831.

12. března 1831.

Nejmilejší příteli!

Na vaši v Marinčinu listu projevenou žádost ondyno nebylo mi možné dospěti; neboť jsem ani nevěděl o přirychleném minulém tahu, a byť bych i věděl byl, nic by to nebylo prospívalo, poněvadž Marinčin list teprve ve středu k večeru mi byl doručen, na kterýž jsem v sobotu poštou odeslaným listem hned odpověděl. Mezi tím časem velikým jsem byl zastížen zármutkem, v němž až posaváde trvám. Naší drahé Antonie není již mezi námi, dnes týden odebrala se do lepších a blaženějších sídel, aniž jsme se nadáli jejího rychlého odchodu; neboť celá její nemoc trvala asi čtyry hodiny. Dne 7. t. m. byla pochována, smutnou mi zanechajíc památku na den narození mého. Oznamte tuto truchlivou novinu mé milé maminc, která ji osobně znala, a tak též mé nejdražší Marii, na kterou ona často laskavým připomínáním se dotazovala, ničeho sobě více nežádajíc, než osobně s ní se seznámiti.

O daření se vašeho divadelního podnikání, a o všem, což k tomu přináleží, zpraviti mne neobmeškejte, zvláště pak, které kusy jste ke hře obrali, v kterých osobách vy, v kterých Marie má vystoupila. Kýžbych jedním večerem tam před oponou se mohl octnouti!

Jestli přiložené Posvícení se hodí, sám nevím; neboť jsem v divadle nebyl, když bylo hráno, jelikož maje lepší často věci k vidění, nejsem veliký milovník her Štěpánkových. Tentokrát se na vás mrzím, že mi lutrista žádného listu ani řádku od vás nepřinesl, a pročež i já jen v krátkosti tuto vás odbývám.

O Polácích a Rusích rozličné zprávy se den ke dni roznášejí, tak že se neví čemu věřit. To jisto, že z obou stran náramné krveprolití se děje — jaké to škody tolikerého slovanského lidu! A proč padá a hubí se? Pro hrdou důmněnku jediného člověka! Nežby byl polskému národu v tom povolil, co mu svatým právem náleželo, raději valnou částku pěkného vojska z obou stran na zmar uvádí. Že však nyní Rusové Polákům nebudou povolni, jistou jest věcí a kdyby vše na to obětovati musili, což jim ale z toho přijde? Vyhubená země, vysí-

lené vojsko, a otrocký národ, který vždy záštím ke svým bude vříti utlačitelům. Ubohý národe polský! Toho památky v dějinách není, aby s takovým hrdinstvím který národ svou věc byl bránil u nerovném počtu a síle, jako tento!

Líbá vás těše se na brzké zprávy

váš

Ladislav.

V Praze 24. června 1831.

Milý Jene!

Tentokráte list váš nemilou pro mne zprávu obsahoval týkající se zdraví předrahé Marie a však jak potěšitedlné mi byly zprávy, které jste mi posud poskytoval, tak i takovéto od vás vždy vděčně přijímám. Já však doufám, že brzo zas s jejím zdravím se polepší, a žádám vás snažně, abyste mi co nejdřív vědomost dáti neobmeškal, ať jakákoli, povinnou díku u mne za to najdete, bude-li potěšitedlné návěští dvojnásobnou. Toťbychom jinak na mnohé radosti vzali ujmu a zkrácení, kdyby Marie do těch dob neměla zdráva býti. Co se jenom na vaši lodičku natěším — pak by mně ani ta zabaviti nemohla. Přiložený tuto lístek jí doručíte.

O nynějším položení a jitření politickém v Europě musíme všecko na ústní rozprávku ponechati a zevrubněji o tom si pověděti i také mínění svá sděliti. Není ale toho rozumu, jenžby s to dosti moudrý mohl býti, kam to všecko povede. Co však před třemi sty a více lety na světě se dělo o svobodu v náboženství, totéž za našich dnů se díti počíná o svobodu národní, a pochybuji, že jakým žezlem tato žádost dá se více utlačiti.

Jak ale pravím: o tom, a o vojně, a koleře atd. ústně více, snad do toho času ještě předmětu k rozprávce přibude, ješto nyní každý den cosi nového zrozuje. Zatím se oddejte nábožným rozjímáním, a svaté zpívejte si písničky, ku kterému cíli a konci vám tuto pomůcku posílám. Den mého přijití — jak jsem vám předešle psal, však do toho času nejméně ještě jednou psáti hodlám.

Líbaje vás jsem vaším

Ladislavem.

Září? 1831.

Můj milý Jene!

Že jsem se posledně s trpkým srdcem od vás odebíral, jako snad ještě nikdy — snadno uvěříte. Také nevím, abych kdy byl dnů blaženějších ve své otčině požil, jako tentokráte,

což se rovně i z vašeho spolku a přispění k tomu dělo, a vlastně i z jiného ohledu té blahosti jste vy z dávna k tomu hlavní přispívatel. Za to vše, jak za vaši přátelskou vlídnost a ochotnost, tak za prokázané skrze vás pohostinství, prozatím mé srdečné díky. Hodlal jsem vám hned brzo po svém příchodu do Prahy psáti — jsem ale rád, že jsem toho neučinil — podruhé nestrouhejte mrkvičky, jakou měrou měříte, takovou bude vám též odměřeno. —

Nejenom mnohé suchoparné trochu práce, ale též nedosti posaváde upokojená mysl nedovoluje mi do té doby k Musám prohlídnouti, abych poněkud ty sladostné chvíle i písní zadržel, když ze skutečnosti již vymizely. Opominuto však nebude. Moje lonské navštívení pohnulo mne ke zpěvu, čemuž by toto letošní totéž učiniti nemělo. Lonské s drahou Marií seznámení ani tak se nazývati nemohlo; byloť toliko více jenom udivení; a již to postačovalo k rozvlažení zpěvné mysli. Pělť jsem toliko z větší částky o vlastnostech, jakých sobě srdce mé žádalo, aby možné bylo při této nejmilejší shledati; nyní se upřímně vyznati musím, že maje příležitost po více dní s ní obcovati, nejenom toho, čeho jsem sobě tehdáž jen v duchu žádal, při ní shledal jsem, ale mnohou ještě pěknou a ušlechtilou stránku vyšetřil. Jakžby tento krásný záměr v budoucnosti nebyl všeho snažení hoden! Jest, jest — i doufám, že mým přičiněním brzo stane se, aby byl i dosažen.

Maminka, která zdráva dostavši se do Prahy již nyní ve svém novém hospodaření se pohybuje, dává se vám i manželce vaší uctivě poroučeti. Líto jí bylo, že při odchodu již jí tolik času nepostačovalo, aby ještě jednou s vaší milou chotí se byla rozžehnati mohla.

V domě p. Venty prozatím moje uctivé poručení a poklony. Drahá Marie mi odpustí, že tentokráte jí nepíši; jestli ne dříve po poště, obdrží jistotně list ode mne se slíbenými musikaliemi budoucí cestou poslem lutristou, který na budoucí týden opět jde do Prahy.

S tím vás srdečně líbám váš

Ladislav.

Mnoho hluku tu dělá báseň Langerova: „České lesy," viz Čechosl. 5., kterou Nejedlý Janek udal jako politicky nebezpečnou a buřičskou, tak že censor a spisovatel k tuhému se zvou odpovídání. Jak to vypadne, nevím.

V Praze 15. října 1831.

Můj milý Jene!

Zdá se, že naše milá vlast předce pánu Bohu jest milejší, nežli Vídeňákům; nebo co náš nejlaskavější mocnář kordony vyzdvihl (dříve než kolera byla ve Vídni, bylo jich arci potřeba!), jaksi váhavěji sobě ta nemoc počíná, a přestojíme-li šťastně ještě jeden měsíc, máme skoro vyhráno. Ve Vídni ale stále zle zuří, tam již do dvou tisíc se rozstonalo, ačkoliv pravda, že nyní již z nemocných přes polovic se uzdravují. Co tu hluku bylo a bude! a co zmatenice nadělal skrze ouřady rozdávaný prášek (solik vápený), ku kterému zmatku i český translator cirkulářů nemálo přispěl, zač nyní nemalé má opletání. Nebo v tom patentu veřejném stálo: Tento prášek jest k tomu a tomu *užívání*, místo k té potřebě, a tudy každý myslil, že v ouplném smyslu jej *užívati* musí, čímž nejedno se stalo neštěstí. Vidíte, jak mnoho často na jednom slově záleží! Vy arci maje dům o samotě nepotřebujete se příliš báti, ale to zas veliká chyba, že při vodě, kamž tato nemoc ráda se táhne — pročež nejezděte také více na loďce, ale odkliďte ji na půdu, až zas na jaro na ni těšiti se budeme. Že ale v blízkém sousedstvu 4 lékaře máte, arci nic dobrého z toho nesoudím — tím spíše umoří, a tu již vás napřed lituji; nebo aspoň půl cholery máte v sousedstvu. A Zlocha k tomu! —

Že o mně často rozprávíte — jest mi milo slyšeti, i já zas častěji za to na vás myslívám; zvláště večer, když samoten sedávám, nejednou vzpomínám, že jistě u V. příjemněji čas trávíte. Tuť sobě i povzdychnu, a pomyslím: blažený člověk!

Tamto dlí, a tam ji zříti přáno!

Ten hezký plánek, jejž můj milý Plánek udělal, musí při vší chuti z mé strany zůstati v planosti. Těším se jednak z toho dobrého rozmaru, jejž v listu na jevo dáváte, a již z toho nahlížím, že jest to před posvícením, což teprv o a po posvícení — jenom při posvícení pamatujte na choleru! Ale žel, jak pravím, ten hezký plánek dáme pod verpánek. Chytrý Plánek! on by nám dal přednost a šel by třeba s maminkou za námi! Oho! ne tak, milující tak tuze se nezapomínají, aby nešetřili a nevážili sobě starších, kterým všude ovšem přednost náleží — a raději tedy chodívají oni vzadu. Pamatujte si to! To se rozumí! A což teprv při tom cechování — bude-li jak píšete při tom hudba, a Marie přítomna, tedy vám za sebe též jednou poskočiti sobě dvoluji. Ale moudře! to se také rozumí!

S Poláky již tanec docela dokončen. Ubozí! mně jich líto, lepšího osudu zasloužili. Na jaro nepochybně počne tanec s Francouzi, neboť nesvoboda nevytrpí, aby kde svobody stávalo, ale přálbych, aby dostali posledního pomazání tito dusičové ná-

rodů. Jenom se bojím, že již Francouzové pravou dobu promeškali. V přiložené tuto částce časop. theol. čtěte pojednání první, to vás bude těšiti, ostatní za mnoho nestojí; a tak též sv. Aug. 3. posílám k postavení ke druhým do almary.

Připojené psaníčko odvzdáte dle nadpisu, a mějte mne sobě i ve své rodině poručena. Taktéž vše milé od maminky.

Líbaje jsem váš

Ladislav.

Vlastimil hodlá co nejdřív vydati modlicí knížku pro dospělé i nedospělé; a brzo na to do tisku chystá celoroční kázaní ve třech dílech (na předplacení). Ten jest nyní, jak slyším, velmi pilen. Také sbírá pomalu všecky, kde jaké litanie na všecky příležitosti a svátky.

V Praze dne 30. prosince 1831.

Milý Jene!

Minule jsem poodložil psáti, poněvadž se ještě u nás nevědělo, kam a kudy a jak cholera svůj běh započne a obrátí. Avšak i nyní vám málo více, nežli co vám bez toho pražské noviny donášejí, pověděti mohu. Ten týden před svátky tato nemoc rychle se šířiti počala, na Františku do některých domů tak se zapeřila, že již na štědrý den ve dvou domech skoro po 20 i 30 osobách se roznemohlo, tak že těch několik, jenž ještě tam na živu a zdrávi zůstali, odtud se vybrali, a domy ty dokonale se zamkly. Odtud se dala nemoc ta do židovského města, a tam posud nejvíce obětí si vybírá, podobně i ve Smečce mnoho se jich roznemohlo, a právě jak slyšeti i také v Podskalí již se šíří. Ostatně se nemůž říci, že jen některé čtvrti města obsedla; nebo i z prostřed města a z hlavních některých ulic (jako z Celetné ulice) zhusta lidé se rozstonávají a umírají. Počet rozstonávajících se jest mnohem větší, nežli noviny udávají, počet ale umírajících věrně se tam udává, pro tu příčinu, že mnozí doma bez lékařů si pomáhají, a teprvé umrou-li, do počtu kladeni bývají.

Ze všeho viděti, že cholera u nás hůře nežli ve Vídni řádí; nebo tam nerozstonávalo se a neumíralo denně více nežli u nás, ačkoliv lidnatost skoro třikráte větší. Ostatně v živobytí veřejném nečiní to žádného rozdílu, vše tak jakoby tu ani cholery nebylo. Těšíme se ještě tím, že roku 1813 v Praze za čtvrt léta na hlavničku neboli na požilnici 7000 umřelo; tolik jich v Praze cholera nezachvátí. Vůbec posud dotýká se tato nemoc nejvíce lidu nejnuznějšího, anebo nešetřícího svého zdraví, anebo nestřídmě v jídle a v pití si počínajícího. Krom tohoto počtu

jedva desátý člověk, kdeby nic takového příčinou nebylo, mohl by se nalézti. Největší neštěstí zde na doktory jako na nedouky a hrobaře. Běda tomu, kdo do špitálu musí, nebo tam se posud ani jeden z desíti neuzdravil. Po domech kde se kdo rozstůně a může míti obsloužení doma, žádný se ani po lékaři neptá a užívá domácích prostředků, které nejvíce pomáhají. Neboť páni doktoři učeně a pravidelně do onoho světa odesílají. Dr. Krombholz na začátku ve špitále dělal zkoušku studeným způsobem, totiž polykáním a obkládáním ledem a šťastně všickni těmito léky do věčnosti se odebrali. Zde umělost lékařská srazila vaz. Nebo co se této nemoci týká, každá bába tolik a snad více ví nežli doktoři.

Z té příčiny dr. Held, jeden z nejučenějších a zde zvláště ode dávna na slovo vzatý, vyřekl se všeho léčení v této nemoci a svědomitě řekl, ačkoliv jsem ničeho neobmeškal čísti a rozbírati, co kde posud o této nemoci psáno, předce nyní tolik vím, jako před tím, zde učenost naše došla konce, a dryáčníkem býti nechci. Zajisté svědomité to vyjádření, jenž tomuto muži čest přináší. — Proto všecko netřeba tratiti mysli, ani se strachovati. Obyčejně počátek cholery se jeví čímsi kolice podobným v žaludku anebo křečem, jindy pouze toliko běhavkou neboli ouplavici činí se začátek, pročež třeba pozornost míti na proměny ve svém těle a tudíž užívati prostředků. Nejmenším zanedbáním za čtyry i také za dvě hodiny člověk ten tam býti může. Již také zde máme naději, že brzo k ubývání tato nemoc se nachýlí; nebo máme ji tu již celý měsíc. Co se vám zdáti bude, mám za to, že u V. přečtete, jakož i ostatního z Marinčina listu se dozvíte. Vaše těšení, o kterém mi se zmiňujete, bylo arci nejveyš řečeno v nečas, a nedivím se, že tak přijato bylo — totiž ukázáním vám pat. Jsou jisté věci, že žertu netrpí rády. Vy jste to tak způsobil, jako bývalý arcibiskup Salm-Salm, který jsa němec přišel jednou na české visitací, a rádby byl k osadníkům předc několik slov českých promluvil, jimž se z paměti vyučil, a hned na začátku řeči místo: Milé ovčičky, já vás přišel potěšit, — nemotornou německou výslovností mu vyjelo: Milé ovšišky já fas přišel *poděsit*; tak také vaše *těšení* bývá obyčejně *děšení* a za to patříte na *lešení*. A byl bych blázen, abych já vás omlouval, co kde velemoudře probleknete. Tuto jsem pro vás opsal něco na zub z Hormayrova historického almanachu na rok 1832. Tento byl po 14 let rakouský historiograf a po ten celý čas vypsal si ze státního archivu nejdůležitější věci. Byv ale potom pronásledován a zvláště s naší censurou nespokojen, odebral se do Bavor, kde již po 3 léta žije, a všecky h . . . . . rakouské svědomitě a spravdlivě na světlo nyní vystavuje. Mezi

mnohým jiným v tento (zde přiložený) smysl o nás se vyjádřil. Čím více nám zde zabraňují mluviti, tím veřejněji budou přec venku o nás nejen provolávati, ale křičeti hlasem velikým. O tom byloby mnoho psáti.

Za vaše přátelské přání vám děkuji a přeji podobně srdečně i s maminkou vám i rodině vaší šťastného nového roku, aspoň by šťastně byl k budoucímu přečekán. Vás líbaje

váš

Ladislav.

1832.

V Praze 8. června 1832.

Milý Jene!

Ač bych měl příčinu trochu se na vás pohněvati, že jste mi onehdy radost zmařil, však aspoň tím jste v posledním svém listu mne opět trochu udobřil, že mi naději vrchovatou dáváte k vidění se našemu v Praze toto léto. Tedy slovo dělá muže, a ne muž slova, totiž marná a lživá. Jako vy ve svých lístech jindy hrozné spěchy předstíráte, tak bych já nyní říci mohl, že opravdu v největším spěchu píši, a skutečně pro samý spěch ani nevím, odkud bych co nového do mysli přivedl, co by vás zajímati mohlo.

Vám v této věci ovšem snáze, ješto vždy a vždy jest-li ne s nebe, aspoň z pravého ráje psáváte, my však k vám — skoro bych řekl — z muk očistcových, neohlížeje se na to, že přede mnou na stole sv. Augustin leží; ale ten právě činí, že nepochybně již na tomto světě očistcové muky skrze něho si odbývám. Trochu jsem se před tím jinými pracemi opozdil, a jmyní již vidím, že voda ne do bot ale do huby teče, zvláště, ješto této po srdci Vlastimilově sepsané knihy letos asi 20 archů jištěných má vyjíti, a ty se za týden, ani za měsíc sfouknouti, ak sám rozumíte, nedají. O matici české naší tu radostnou zprávu vám dáti mohu, že vždy více a více prospívá, že již 140 zakladatelů počítá, a tedy v krátkém čase dobré ovoce ponese. Již se tiskne třetí kniha jejím nákladem „Domácí lékař," velmi dobrý spis pro naše publikum. Prof. Jungmann nás tyto dny velice polekal najednou se rozstonav, načež krev silně plíti počal, již jest mu ale lépe a právě dnes odjel k p. Markovi do Libuně, aby se venku trochu zotavil. Vyšlo právě nové vydání Slávy dcery, ale ještě je tu nemáme. Obsahuje 500 znělek — jaká to hojnost! Očekáváme dychtivě, co tam asi vše bude.

Pokušení! — tu vám zrovna okna proti oknům přes ulici zůstává hezká dívčina — tak pěkně rostlá jako Marinka, a tu zas právě, když po pokojíku chodím a z okna pohlídám, zdali

by mně ještě něco nenapadlo, co bych vám psáti mohl — nu, nu! — jenom nepřipadejte na žádné zcestné myšlénky — pošetilče! — a nechte mne dříve dopověděti, tu vám právě zas blízko okna sedí, co byste řekl s kým? To sám nevím, jakž byste vy mohl věděti, ale to vím a vidím, jak horlivě a ohnivě tu v oči si pohlížejí — tu ruka okolo šíje, — tu časem i jako hrdličky se zobáčkují z toho tedy se dovtipte, kdo to asi může býti; a řekněte, není-li to pravé pokušení! při tom ale vyznati musím, milé pokušení; neboť mne vždy příjemně a sladce na nejdražší Marinku pamatuje. Buďte zdráv a věren slibu svému.

Váš

Ladislav.

---

21. listopadu 1832.

Můj milý Jene!

Již právě dnes měsíc, co váš poslední list psán byl — tentokráte jsem se věru stal nedbalcem v dopisování k vaší milé osobě. A však vy mně to za zlé pokládati nebudete, věda, že za to tím hojněji na vás zpomínám. A jak jináče? Ješto každodenně mnoho set mých myšlének k Marince zaletí, musilo by se věru s podivením státi, aby vy jste se také k těmto myšlenkám nepřipletl neboli nepřimísil. A tím skutečně honositi se můžete, že tedy — vyjímaje jediné Marinku — ze všech milých nejvíce mi tkvíte na mysli.

Stále a pořáde jen mne pozýváte k sobě do toho města, odkud jinak (věčná to vám hanba!) zasloužilé, statečné, velesloutné muže vyháníte. Dnes právě vycházeje dopoledne z domu — koho na schodech potkávám? I rytíře Obrohradského, jejžto jsem ale pod pěknou záminkou tudíž ze schodův svedl, načež mne sprovodil několika ulicemi, stížnost sobě veda na nevděk Strakoničanů. Jaké to ušlechtilé, poctivé duše jste se sprostili! Není vám, milý příteli! teskno a smutno okolo srdce pro ztrátu tak vznešeného přítele, jenž vám aspoň před 15 léty celé své srdce byl věnoval? Jaký to běh tohoto světa! Leč jak říkají Němci — Spass a parte — jaká to změna s tímto člověkem, který jak pozoruji, nejen co do srdce ale též co do rozumu den ke dni chudším se stává. Jest to divná a považení hodná věc, že kdokoliv v umění a ve ctnosti ku předu nepokračuje, nemůž státi, ale nazpět jíti musí. Pište mi pak, neboť vám známo býti musí, co jej tak náhle ze Strakonic vystrnadilo. Holý mi říci neumí, a z úst jeho jsem se ovšem dověděti nemohl. Měšťanství to tedy a slavné sousedství nemělo dlouhého trvání.

Vy již chcete míti zprávy z Petrova, ješto sotva teprv pan ministr tam se byl navrátil. Teprvé snad s příštím jarem na

to se dotazujte, neboť to není jako doletěním z Prahy do Strakonic.

Že jste strašnou choleru šťastně přestáli, z toho se těším srdečně, zvláště, že vám lze říci:

Sčítám milé své vůkol sebe,
A hle, vidím vše své milé.

Tážete se mne o mé smýšlení z ohledu politického stavu nynějšího — co mi po politice? Mně více po poetice. Že Němcům pouta se strojí a vazby, co nám do toho? Nám nemůže škoda Němcova než k prospěchu býti.

Ruský kabinet jest největší šibal a plete rozum celému světu; a však myslím, že sama prozřetedlnost vše ke zrůstu tohoto mocnářství činí, aby ono samo a někdy skrze ně i ostatní národové svobody dosáhli. Čím více se zmahá a roste, tím bližší den vysvobození. Nynější stav Belgie a Holandska jest ovšem povážlivý a myslím než půl léta mine, že mnohem — mnohem více věděti budeme.

Zde vám opět přikládám pro večerní zábavu kus Musejníka.

Líbaje vás srdečně jsem vaším upřímným

Ladislavem.

1840.

V Praze 7. června 1840.

Milovaný příteli!

Z té samé ruky, kteráž mi váš milý list odevzdala, obdržíte i tuto mou krátkou odpověď, s mnohým srdečným pozdravením. Že vám mé poslední spisy byly po chuti, těšilo mne výslovně od vás se dověděti; jsou to asi nepochybně poslední mé básnické plody; aspoň tak nyní u mne uloženo, anebo nic více nezpívati, anebo k tomu okamžení poshověti — dočkám-li se ho kdy? — až bych i něco buď ještě lepšího, neb tomu rovného vyvesti mohl. Netoužímť po té cti, aby se o mně řeklo, že jsem byl hojným spisovatelem; raději méně, a to obstojné buď. Ostatně pak, že nezahálím, jist buďte, ač má pilnost k jiným a k takovým věcem jest přiložena, které ne pojednou vyseděti se dají, ale mnoho času — mnohá léta zaujímají. Míním svá zkoumání a studia týkající se češtiny a slovanštiny vůbec, v kterémžto oboru někdy ovšem prospěti se nadějí kojím.

Vaše milé pozvání pro letošní rok odloženo býti musí; avšak dá-li Bůh zdraví, na přes rok jistotně tento úmysl v skutek přivesti hodlám. Pak budeme zas o rok starší, a tudy o rok moudřejší, uleženější — a tím samým chutnější. Letos, a sice

v polovici tohoto měsíce mám uloženo asi na týden podívati se na Kovaň k Vinařickému, ješto mě již dávno k tomu nutká a vybízí; nyní pak mu v tom po vůli býti musím, ješto před nedávným časem z těžké nemoci se byl vybral a okřívá. Ale jakž pak? Vám-liž nikdy nebývá k žádosti, zase jednou naši starou Prahu spatřiti? Prahu, která za těchto posledních let o tolik svou tvářnost změnila, žebyste sotva svým očím uvěřil. A což by se to nemohlo ještě letos státi, dokud ještě pěkné počasí? O věřte, že touž měrou, jako já se býti doufám u vás vítaným hostem, i vy byste byl u mne a u mé rodiny. Odhodlejtež se k tomu! Jste-li pravý Plánek jak jindy, nepochybuji, že i s tímto plánem usrozuměn budete.

Přikládaje nás všech milé poručení vám a rodině vaší jsem vás líbaje

váš upřímný

Ladislav.

1844.

Ve Vratislavi 28. prosince 1844.

Můj drahý příteli!

Že list tento můj právě snad k novému roku k vám zavítá, jest toliko náhoda: neboť nemám vlastně pro tento den nic lepšího a zvláštnějšího pro vás leč to, co vám již po třicet let každým dnem a každou dobou z plného srdce přeji. Nebeské království vam sice též přeji, ale nyní ještě ne, nýbrž až potom, hodně dlouho potom, až vás samého svět omrzí, a vy sám k sobě povzdychnete: ach, kde asi rostou prkna, z kterých rakev budou dělat Plánkovi. Leč pryč od takovýchto nenovoročních myšlének! Chcete-li však předc moje přání si opětovati, přečtěte si třeba ono, které jsem vám někdy v bujarosti dnův našich byl učinil, začínající: Příteli pohleď, jak venku tam mrzne atd. Když tu posledně oko mé na tyto řádky vaší rukou přepsané padlo, naplnilo mne to divným citem a jaksi melancholií mě ovanulo, když jsem povážil, co v té prostoře času radostného i žalostného se zběhlo, a že již vůz života našeho k večerní straně se nachyluje. Což dělati! nelze jinak leč losu tomu se dobrovolně poddati, ať se na to neptá či nám libo či nic!

Při posledním mém pobytu v Strakonicích jste měl arci málo radosti se mnou a ze mne, ani já se pamatuji, bych vás byl tak málo kdy požil jako tentokráte, jsa ještě tuze bolestí svou zaměstnán, ano mimo to právě tato místa tak přemnoho k žalostnému upamatování mi poskytovala, jako nikde jinde v té míře. Vám o tom výklad podávati nepotřebuji, vy se sám do-

myslíte. Bohu díky, že ale právě po tomto naplnění sě hořem a jako ztrávením jeho duše má zase nabyla posily, a čas pomalu přispíval k zaléčení té rány. Nyní jedenácte let tomu, chystal jsem se k sňatku s mou předrahou Marií. Byla to šťastná, blažená léta, která jsem s ní prožil! Oznámiti vám musím, pakli vás odjinud ještě tato zpráva nedošla, že i nyní zase k podobnému kroku se chystám, jsa o tom přesvědčen, že co věrný a nejstarší můj přítel upřímný podíl v mém štěstí bráti budete. Buď vám i to svědectvím o blahu prvního manželství mého, že neváhám i po druhé do stavu toho vstoupiti. Jsou ale i jiné důležité příčiny nad to, proč tak jednati téměř přinucena se vidím. Oblíbená má nevěsta, kterou se i tentokráte směle před světem honositi mohu a která zajisté nesklamá mé naděje v ni skládané, osobně vám nepochybně známa nebude; ale mám za to, že aspoň dle jmena znáte švakra jejího Dra. Staňka, mého přítele. Bylatě již z předešlých let dobrá přítelkyně, a tak i sestry její, mé Marie, a tudy se známost má nyní s touto ušlechtilou dívkou a srdečnou Češkou bez mnohých okolkův započíti dala a brzo i v lásku vroucí se proměnila. Dále o jejích pěkných vlastnostech tuto se zmiňovati za nepotřebné soudím; udáť se nám bohdá ještě příležitost, že ne-li dříve, aspoň někdy do Strakonic k vám ji přivedu a s ní vás seznámím. Náš sňatek nepochybně v měsíci dubnu b. r. slaven bude. K oddavkám jsme si nyní vyžádali přítele Vinařického, faráře Kovaňského. Má Antonie zajisté bude věrně pečovati o vychování mých dítek a zvláště mých dcerušek; neboť ani schopnosti ani lásky k tomu jí neschází. Toto jsou, jak se domnívám, nejzajímavější noviny, které vám na ten čas z Vratislavi sděliti mohu. Mimo to ještě připomenu, že za těchto posledních časův náboženská třenice a kvašení mezi protestanty a katolíky slezskými vždy horší tvářnost dostávají. Kdo se chce o této mrzké nesnášelivosti přesvědčiti, nech se podívá do Slezska. Nic není jízlivějšího na světě nad protestanta, kde ho práva chrání; ale i katolíci naši ubíhají do výstředností, a nemohou se větším dílem aspoň v tom zastávati, že proti útokům se chytají jezuitské braně. Blaze tomu, kdo nad tímto proudem stojí a pokojnou myslí na to vlnobití se dívá.

Buďte zdráv, potěšte mne též někdy nějakými zprávami Strakonickými a mějte mě poručena své choti milé i své rodině, jenž jsem s nezměnnou přátelskou láskou

váš

Ladislav.

1845.

Ve Vratislavi 5. května 1845.

Můj drahý příteli!

Když jsem se před velkonocí za svou vyvolenkou do Prahy ubíral, měl jsem tak zlou cestu a tak špatné počasí, že věru horšího býti nemohlo, ano hnedle bych byl řekl, že skoro lépe jest, docela žádného počasí nemíti, nežli takové. K tomu se mi z neopatrnosti v Praze ještě i to přihodilo, že jsem od vroucího srdce mé milenky náhle do studeného povětří venkovského jednou se odvážil a tudy si notné nastuzení utržil, tak že jsem zrovna o svátcích ulehnouti a více jak týden na loži zůstati musel. Považte si to, před svatbou a stonati! jaké to bylo nejen položení ale i položení mé. Na štěstí, že mne tak příjemné fantasie obletovaly, že jsem ani trapný stav svůj náležitě uvážiti neuměl; na štěstí jsem měl tak pečlivou a milostivou obstaravatelku v této nemoci, jakou si jen kdy srdce mé přáti mohlo, a jakou bych žádal, by každý nemocný nalezl. V tomto sladkohořkém, v tomto žalostnoradostném postavení přiletěl ke mně váš list milý. Přeslabikoval jsem si ho, nemoha ještě čísti, a již tím jsem jako po užívaném receptu okřál. Četla si ho hned i má Antonie: i byla rovně potěšena, divíc se nemálo, jaký stkvostný kámen se leskne v koruně města Strakonického, o němž bohužel! ostatnímu světu tak málo vědomo. I musel jsem hned k žádosti její po barvách a štětci sáhnouti a jí vyobraziti zdárného toho vlastence a poctivého muže, ano, co ještě větší cenu u mne má, svého nejdávnějšího a převroucného přítele. Tento můj opis ji očitě zajímal, těmito zpomínkami z dávných let naší mladosti okřálo i mé srdce, a to též mnoho, tuším, k mému uzdravení rychlejšímu přispělo. Jak z listu vašeho vyrozumívám, tedy již vám jest známo, jaká vroucí a jak ušlechtilá vlastenka jest má Toninka: nu, vyť jste býval také rozplamenčn láskou vlasteneckou a jste ovšem i posaváde, a pročež vám nebude divno, řeknu-li, že nejdražší choť má již nyní, neznajíc vás ještě osobně, si vás vysoce váží a se vám co nejsrdečněji poroučeti dává. Což bych si přál, byste se na mou šťastnou domácnost podívati mohl a o mé opět mi navrácené blahosti vlastním okem se přesvědčil! Ale mé vybídnutí vím žeby bylo marné, a pročež nezbývá mi nic jiného, leč tou myšlénkou se kojiti, že nastane bohdá ta doba, kdy já vás sám s mou drahou polovičkou ve vlastním bytu vašem jedenkráte navštívím. Pak zas budeme veseli — tak veseli, až se Boubín otřásati bude a okolo Strakonic ležící vrchy s námi plesati.

Bych vám i s jiných stránek mou převýbornou choť vyobraziti chtěl, k tomu mé péro nestačuje, o tom bych vám jen

ústně a to jen slabý nástin podati mohl; to byste sám jen svým bystrým okem a smyslem pochopiti byl v stavu.

Dosti buď na tom, když vám se vyznám, že v každém ohledu úplného štěstí po boku a v objetí mé rozmilé Toninky nalézám.

Z Prahy dosléchame o radostných správách zvláště co se i stavův našich týče, že arci jenom po zrnku, ale předce již naši národní věc před svůj sněm potahují. Mám nyní čím dál tím více plnější naději k příznivější nám budoucnosti. Vždyť nemohou se jediní Čechové minouti s nabytím svatých těch práv, o něž se nyní téměř všickni národové hlásí. I to, že jsme posud mírným a povolným krokem kráčeli k cíli, musí nám tím více v dobrou stranu vyloženo býti.

Buďte zdráv a spokojen — tato dvě slovička obsahují nejhlavnější věci, jež vám k připadajícímu na příští týden svátku vašemu přeji. Mimo to pozdravujte od nás všecky své milé v rodině jsa vždy pamětliv

věrného přítele svého

Ladislava.

1847.

Ve Vratislavi dne 9. máje 1847.

Můj drahý příteli!

Konečně jsem zas jednou byl potěšen listem vaším, který mne před měsícem byl došel. Tuť opět musím do vás stížnost si vésti, že tak skoupě ke mně se chováte a vždy celý celičký rok proběhnouti necháváte, než zase hlas váš aspoň psaný slyšán bývá. Víteť dobře, jak velice mne zde v cizině každá ať již jaká koliv zpráva z vlasti, tím pak více z otčiny mé potěšuje: jinak jest to se mnou, já pramálo mám před rukama, co by vaši zvědavost vzbuditi aneb upokojiti mohlo. Což může dobrého z Němec přijíti! Co slyším? a to z vašich vlastních úst slyším? Vy byste byl měl býti roku lonského v Krkonoších? na Sněžce? a k nám do Vratislavi nezaběhnouti? A o takovém hříchu zmiňujete se mi v listu svém beze všeho ostýchání? Víte-li pak, že to jest právě tak, jako kdybych já přijel až do Podsrpu anebo do Kuřidla a pak se zase obrátil, do Strakonic se ani nepodívaje. Co byste soudil o mém srdci? co o mém rozumu? Bezbožníče! takli tomu v skutku jest — a jak jinak, ano vy sám to píšete? — co si mám o tom mysliti, a jak to vykládati, opravdu nevím, ješto nyní od nás do Krkonošů si vyskočiti, právě jen za hříčku, za malou procházku se považuje, kterou i ten bez rozpaku podniká, kdo již má na jazyku duši.

A vy jste se od toho zdržeti mohl, vy, maje zdravé nohy a k tomu dobré boty! a mimo to železnici pod nosem, po níž se ve dvou hodinách do Vratislavi shoupnouti možná. Odpusťte, když vám bez obalu řeknu, žeby takový kousek byl nedokázal ani ten, kdoby přes Přelouč byl připutoval na Sněžku.

Radostí se ovšem srdce šíří, když pohlížíme na nynější rozkvět a zdárné se šíření jazyka našeho milého a literatury naší, která ovšem onomu za nejpevnější základ slouží. Jest to rozkošný pohled na nynější vzmáhající se činnost na vše strany a v tak mnohých stavech. Hle co práce a setrvalost ve třídceti létech dovedla, z té malé hrstky tehdejších literatorův jak se rozhojnil počet! A tak to doufám pořád k lepšímu půjde; nebo tento proud již čiň co čiň se více zastaviti nedá. Jen ještě školy české, a pak máme vyhráno. O tuto věc by se každý občan, a zvláště měšťanstvo nyní všude co nejhorlivěji zasazovati mělo. Budou-li školy, budou i úřadové potom čeští, jedno bez druhého nejde.

Od dneška za týden slaví se v Čechách den sv. Jana; u nás ve Slezích toho ovšem není. Nicméně zůstává to vždy svátkem v mé rodině, a podobně i v mém srdci, anoť vroucně si vzpomínám na přítele milého u Otavy, přeje mu z té duše všecko blaho, na které on sám jen pomysliti může. Chtěl jsem i nějakou malou upomínku přidati, tak cosi, coby se vázanému podobalo, ale naděje mě zmýlila. Buďte tak dobrý, až budete míti příležitost do Prahy, napište pár řádkův k mému švakrovi, Dru. Staňkovi, a on vám odešle výtisk nejnovějšího vydání mých básní, které se právě dotiskují a asi ve 14 dnech vydávati se budou. Přijměte tento malý dárek a způsobí-li vám několik příjemných okamžení, bude mi mílo.

Váš

Ladislav.

1848.

Ve Vratislavi 13. máje 1848.

Milý příteli!

Za několik dní slavíte opět svůj svátek, a sice ponejprvé konstitučně. Při těchto velikých a nenadálých změnách, ježto se dály a dějí, zůstává však přání mé ono, jak bylo za všech předešlých let, i tentokráte k vám nezměnné a tudy doufám, že také shledaná přátelská naše láska při nijakém převratu změnám podléhati nebude. A na tom dosti.

Rád bych vás z projevené v posledním listu nedůvěry k nynějšímu stavu věcí káral, ale věru nemohu. Zamotán jest

politický ten uzel v Evropě dostatečně, ano vždy více se ještě zadrhuje. Sám Bůh ví, kdo jej ale vymotá, anebo spíše rozetne? Či nějaký nový Napoleon, či nový Petr Veliký? Ač se v historii nic dvakráte tímže samým způsobem neopětuje, začátek nynějších událostí — a na začátku zajisté jsme teprv — má cosi velmi podobného s počátkem 30leté války; jen že tehdáž vypukla pro náboženství: nyní ale národové za jazyk a národnost se zbraně chytají. A pak pevnost a důraznost mysli, jaká byla Ferdinandu II., té nacele nyní schází. Jak sobě naše vláda vede — jest nepochopitelno. Kam to s naší říší as přijde, a který a jaký život zas z této shnilotiny vznikne, kdož by předvídati mohl nejsa prorokem? Nevyhlíží to ale ani u nás o nic lépe; ač plamen v hlavním stavení a štítě trochu udušen, šlehá předc ještě všude stranami anebo doutná silně. V našem městě nemine ani týden bez shloučení se lidu a nepokojův. V sousedním Poznaňsku se bijí na život a na smrt.

Nejpěknějšího ale nadělení očekáváme teprv od nastávajícího německého sjezdu neb parlamentu ve Frankfurtě. To bude teprv brynda. A což až teprv jednou Rusové spustí! Však to nějaké bude! říkává můj soused a krajan Purkyně, a má také dobře.

Nu, a jak pak se daří v naší malé republice Strakonické? Jak pak jí jdou k duhu ty nové svobody? Město naše počítá, jak za to mám, 4000 obyvatelův, a tedy má právo k příštímu sněmu deputovaného voliti. Či se již o to stalo přihlášení? A pak, ať jen žádnému Nečechu hlasové nepřipadnou. P. Šmidinger nepochybně v to se uváže a bude v našich dolejších krajinách apoštolovati. Nový život a lepší, jenž nyní našim školám nastává, nepochybně se též již v městě našem ukazuje. Tohoť lze očekávati od našeho hodného a národní věci příchylného učitelstva, jak jsem se o tom minule u vás byl přesvědčil. Teď pánům těm nic více ruce nesvazuje, by dle svého přesvědčení a tudy s větším prospěchem než dříve krásné ovoce ve školách pěstovati mohli. Pozdravte příležitě uctivě ode mne oněch pánův, s nimiž jsem tak příjemný večer u vás byl ztrávil.

Čtete-li pak u vás také Národní Noviny? Nyní jest jiná radost býti redaktorem, než za oněch hubených let, když jsem veda novinářství plévy opálati a zrno odhazovati musel, a tu mě ještě přes prsty klepáno. Tak se časy mění!

Poslední den t. m. že slovanský sjezd v Praze, to bez toho víte. Rád bych i já se tam podíval, ale ještě nevím, dovolí-li tomu okolnosti, t. j. bude-li se to moci státi bez podezření; neboť i zdejší Němci jak vůbec, mají tak dobrou chuť na nás Čechy a na Slovany vůbec, žeby nás oblo požírali, kdybychom nebyli pro jich zuby trochu tvrdých kostí. Teď s němčinou

v rakouské říši bude pomalu dobrou noc. Vláda rakouská nechceli v propasť se střititi, nad níž již stojí, musí se Slovanům v náruč vrhnouti. Oni tam ve Vídni arci s těžkým srdcem se loučí s tou starou německou odvárkou, vždy ještě hledíce, kudyby vyklouzli, — ale nic jim to nezpomůže. Bůh to nebožtíkovi Metternichovi zaplať; onť byl větším dobrodincem Slovanův než sám chtěl a myslil. Považte, kdyby tento převrat jen před desíti lety se byl přihodil, pochybuji, že bysme my Čechové a jiní jižní Slované ještě méně nynějším útokům odolati s to byli.

Síla ruského vojska stahující se ku hranicům se všech stran jest náramná. Až ti se hnou! budou asi Němci jináče zpívati.

Poroučejte mě svým milým v domě. Ano, připomenouti musím, že minulého měsíce zas má rodina rozmnožena synáčkem Bohuslavem. Však bude nám pro budoucnost mužského pokolení potřebí. Potěšte mě zas brzo nějakými zprávami z otčiny naší, nečekaje zas až na přes rok do mého svátku.

Buďte zdráv! Váš

Ladislav.

S poručením od mé manželky i syna Ladislava.

V Praze 1848.

Drahý příteli!

Jsem v Praze! Co toto slovo Praha v nynější době znamená, snadno uvážíte. A když již v té drahé naší matičce se nalézám, přirozeně to jde jedno za druhým, že též na ty všecky osoby s vřelým citem myslím, jenž se nalézají v lůně naší vlasti, a tudy též na mého z dávna milovaného přítele Jana. Neměl jsem naděje, že letos ještě naši konstituční Prahu uvidím, avšak předce se to stalo a to jen náhodou. Dostali jsme ve Vratislavi pozvání k jubilejní slavnosti, jenž zítra se držeti měla, *) a tu mě naše vysoké školy co deputovaného k tomu sem poslaly, ale již na cestě jsem se dověděl, že s té slavnosti opět sešlo, což však mi velikou žalost nezpůsobilo, neboť účel mé cesty při tom byl ještě jiný a ten se tím nezmařil. Hledal jsem již zde v Praze a poptával se po roztomilém našem slavíčku, ale nemilo mi bylo slyšeti, že tu není, a že právě Strakonice se z přítomnosti jeho anebo ať již pravěji dím z přítomnosti její se těší. Nepochybuji, že rozumíte, koho myslím. Vyřiďte, prosím, příležitě oběma slečinkám mou úctu a pozdravení, a že jsme ve Vratislavi dlouho byli u veliké starosti o ně, když se byly o letnicích za oné nešťastné doby do Čech odebraly. Připomeňte též, že často zpo-

*) Slavnost založení university Pražské.

mínám na Letzte Rose — a že mi často i v uších znívá i myšlénkami mihne.

Zde nyní vše v největším napnutí, jak to s Vídní vypadne a s Maďary. Na hradě vše dnem nocí čistí a opravují a chystají; neboť za dvě neděle zde bude císař s dvorem a pobude přes zimu a snad i déle. Kam sněm přijde, nevíme. Dvůr prý ho chce přeložiti do Prahy, ale naši deputovaní z větší části tomu odporují, a to z dobrých příčin. Zkrátka jest to nyní předůležitá doba, která velmi mnoho rozhodne. Brzo uslyšíte více. V Praze pokoj. Toto jen v krátkosti a jak vidíte na pospěchu píši. Potěšte mě brzo zas listem, pozejtří vyjíždím zas z Prahy a přímo domů. Moji švakrové vás pozdravují. Já pak vás srdečně líbám.

Váš

Ladislav.

Včera jsem se srdečně zasmál, slyše, kterak jeden měšťan v Čechách německého úředníka vyplatil, řka mezi jiným po uzavření německého protokollu: Měšťan, sedlák nemá času, by se německému jazyku učil a nepotřebuje toho; ale úředník jest vůdce, rádce a učitel lidu, protož oba jazyky důkladně uměti má, a t. d. a t. d. Kýž by takových měšťanů v Čechách tisícové a tisícové byli, pak by ovšem naše věci šly rychleji ku předu.

S Bohem!

1849.

V Praze, 10. srpna 1849.

Milý příteli!

Jsem v Praze! více Vám říci nepotřebuji; neboť tato dvě slova již sama praví, že se opět vyplnilo jedno z mých přání. Chystal jsem se dávno vám psáti, ale vždy odkládaje usmyslil jsem si konečně, že z té mrzuté Vratislavi vám již ani psáti nebudu, až teprv z Prahy, což i činím hned za tepla po svém příjezdu, ač mám ještě hlavu nedobře ku psaní uspořádanou pro množství těch novostí, stavících se mi odevšad před oči a na mysl, i též pro neobvyklost místa, jak to obyčejně v prvních dnech bývá. Vykonali jsme toto bohdá poslední stěhování zdrávi a šťastně celá rodina, a činíme právě přípravy k novému ubytování, jsouce posud pohostinu u našeho švakra dra. Staňka. Obydlí naše jest na široké ulici č. 736, tedy víte, kam rovnou nohou jíti máte, když do Prahy přijdete. Přál bych, aby vám brzy chuť přišla to učiniti, neboť byste nás velice tím potěšil, zvláště i mou manželku, která dychtiva jest osobně vás znáti.

Počal jsem výše stojící řádky psáti hned den po našem příjezdu, ale nastaly hned návštěvy, příchod známých, chození a t. d., tak že jsem téměř ani oddechu nenalézal. Nyní tedy po několika dnech pokračuji dále. V Praze a ve vlasti naší nalézám skoro vše tak, jak jsem o tom již dříve spraven byl z novin a z přátelských dopisův; některé však věci spatřuji v jasnějším, jiné zas v temnějším světle. Ve mnohém posud úplná směsice, neví se ještě kam a kudy; zvláště ve studiích skoro nic ještě neuchystáno, a tak to kráčí jak pánbůh ráčí, jeden kouká a čeká na druhého, sám málo co čině. Ostatně, co se naší národní věci dotýče, nesmíme nikoliv mysliti, že jsme již vyhráli; pravý boj trvá stále, odpůrci naši vztyčují zase hlavy; nic však méně jsem přesvědčen, že se jim více nepodaří, nás přivesti do předešlé poroby. Co platno, není vítězství bez boje; avšak i tento vždy jest sladký, jen když čáka, že marně se nevede.

Co pak v mé otčině se děje? Odtamtud nemám celý věk žádné zprávy, a ve veřejných listech o ledajakém hnízdě dosti často se píše, ale o slavných Strakonicích nikdy ani muk! Dejte aspoň vy ke mně o našem městě něco slyšeti a tudíž i o sobě.

Prozatím jen těchto málo slov; až mi bude trochu více oddechu, povím ledacos obšírněji, ač mnoho toho jest, co jen ústně by se pověděti dalo. Co dělá p. páter Šmidinger, zdráv? přichází k vám? pozdravte ho ode mne.

Má celá rodina se vám poroučí, a tou měrou i já všem vašim milým, líbaje vás srdečně

Váš

Ladislav.

1850.

V Praze, 14. máje 1850.

Drahý příteli!

Co bych vám mile o zdejších poměrech mých a stavu věcí sděliti mohl, dá se v nemnoze slov pronesti. Spokojenější jsem ovšem zde ve vlasti, nežli v cizině to bylo, a také zde i okres k působení a činnosti širší nalézám nežli onde. A to jsou dvě okoličnosti, které už za něco stojí; ostatně pak v pracích a zaměstknáních vězím zde až po krk a to druhu přerozličného, tak sice, že ve Vratislavi ani za týden tolik práce mi pod ruce nepřicházelo, co zde za jediný den. Tam jsem tedy více byl pánem svého času. Avšak i z toho sobě mnoho nedělám, pokud jen síly stačují a můj dobrý humor při tom netrpí újmy. Při tom, bohu

díky, jak mně tak i vší rodině mé zase zdraví mnohem lépe zde svědčí, nežli kdykoliv před tím ve Slezsku. Tolik o mé osobě.

Co do zevnitřního stavu našeho, jak politického tak národního, patřím na obojí pokojnou myslí. Ovšem, tam jsme se ještě nedostali, kam by náleželo, tím méně tam, kam nyní dvě léta naděje a touhy naše horovaly; avšak ne ze všeho toho mouka bývá, co se na koš nasype, jsou i otruby. Pocouvlo-li se opět nazpátek a couvá-li se ještě, nesmí nás to mýliti; tak přes příliš strunu tu napnouti, jak prv byla, pánové ti nedovedou, a praskne zase, ano dříve; vůbec pak sobě v tomto stavu celé Evropy žádné stálosti slibovati nemůžeme na dlouhé časy, čím pak více shůry dusiti a tlačiti by se chtělo, tím ostřeji bude ze spodu vystřelovati. Pohlédneme-li pak my Čechové vůkol sebe, to uznati musíme předc, že ze snažení toho posledního předc nějaké dobré ovoce nám zůstalo a zůstane; ale co získali jiní! aspoň Němectvo nic, a ba ještě hloub zabředlo; a to nám může býti flastrem na novější rány. Život náš národní posledním strkem tím popohnal se nejméně o 20 let ku předu. Už teď předc snáze bude veslovati nám dále i proti proudu. O těchto věcech dalo by se nyní psáti, žeby ani papíru nestačilo; tedy povíme si o tom někdy, ač těžko říci kdy; neboť příští podzimek pro mnohé práce čekající na mne ztíží kam z Prahy vyskočiti mi možné bude. Však možná, že o feriích asi na týden pošlu syna svého tam do vašich krajin.

Buďte zdráv a poroučejte mě ve své rodině, taktéž pozdravení od mé manželky.

Váš upřímný

Ladislav.

1851.

V Praze, 2. února 1851.

Milý příteli!

Nemohl jsem dříve na váš list, který mně byl brzo po třech králích doručen, odpověděti, protože p. Wenzig zde v Praze se nenalézal, byv při nějaké školní konferenci skoro přes celý měsíc leden ve Vídni. Teprv tyto dni jsem mohl s ním mluviti. Co a pokud jsem z jeho řeči vyrozuměl, vám tuto sděluji. Jakož škola naše, co vím od svých nejmladších let, nikdy se nenalézala ve stkvělém stavu, však jak mi to o svém shledání vypravoval, jest to v tak špatném stavu všecko, že to skoro nikde hůře neshledal ve vlasti naší. Jaká toho příčina, snáze jest se domysliti, nežli překážky ty odstraniti. Hlavní vada nepochybně leží ve špatných platech učitelův a ve příliš malých školních fundacích. A tu jest ovšem, jak to všude ve světě, za málo peněz

málo muziky. Oprava tedy z kořene byla by jen tehdáž možná, když by město chtělo a mohlo učitelstvo lépe fundovati. To samé jest také s direktorem. Na ten plat, jejž nyní béře, nebude vám Strakoňanům nikdy možné, dostati muže samostatného, který by se povolání svému obětoval. Chtělo-li by se tedy město k vyšším platům uvoliti v té míře, jak to v jiných jest městech, u př. v Táboře, nebude žádné obtíže v opravách celého školství, a tudy i vybrání si direktora dle libosti zůstaví se vám docela na vůli. Že pak čtvrtá třída se u vás aspoň tak dalece zastaviti musí, aby vysvědčení žádná vydávati nesměla, jest věc docela rozumná. Jakéž tam máte učitele, jižto by předmětům, jak na 4. třídu sluší, vyučovati mohli? A vyučuje-liž se v skutku čemu z toho, co ze 4. třídy se vyhledává a předepsáno jest? Kdož tam učí strojnictví, silozpytu, zeměpisu, rejsování a t. d. a t. d.? Mimo to byl Wenzig velmi uražen, jak mi pravil, ničemným vyučováním němčině a nedbalému učení v mateřské řeči; anoť škola naše předc neleží uprostřed Němec, ale mezi Čechy. Ještě nejlépe byl spokojen s učitelem v nejnižší třídě. Co mi ostatně o jakýchsi nemilých sporech mezi učiteli a direktorem a jiných věcech vypravoval, to sem nenáleží, a protož o tom pomlčím. Potud tedy o záležitosti této, abyste viděli, jak jiní na stav ten školy Strakonické patří. Zde tedy není jiná pomoc, než o platy se starati, a volení direktora pak dostanete jistě hned do svých rukou už pro tu příčinu, že velmi závadné a škole škodlivé jest ono časté dozorcův střídání, když úmrtím jinam na fary se dosazují, a tudy jedva v městě se ohřávše jinam zas běží, na několik let těch nedávajíce si ovšem velké práce se školou.

Z Prahy co bych Vám psáti mohl, jest málo, a to nehrubě potěšitelno. Kam se to s naším konstitučním stavem kloní, vidíte sám na své oči. Nedobrým časům jdeme vstříc. Zde nyní dráže žíti, nežli ve Vratislavi bylo. O společenském životě tu ani potichy, všickni jako vlci, každý jinam do lesa, a kdo trochu jiného jest politického zdání než jiný, už mu přestal býti přítelem a známým. A těchto věr politických jest věru více nežli jiných. Zlaté časy bratrské Jungmannova věku, ty jsou ty tam! a věru lituji, že jsem se z Prus hýbal. Mimo to ani v domácnosti vlast mi svědčiti nechce. Žena má churaví, stůně už od půl roku, a nepodá-li jaro a léto polepšení, zlé mám tušení. —

Listy od vás mě vždy potěšují, a protož kdy vám čas a chuť ku psaní, dávejte o sobě vědomost

vašemu příteli

Ladislavu.

Mé poručení v rodině vaší.

Přídavek.

Listy

jeptišky Marie Antonie k Čelakovskému.

Marie Antonie, vlastně Josefa Pedálova narodila se dne 18. února 1780 na Vyšehradě. Otec její, ryzí Čech, byl mistr hrnčířský. Zrušením některých klášterů rozptýlila se též řehole sv. Kláry, k níž náležela teta Josefinina, Anežka Pedálova. Tato usídlivši se na Vyšehradě u bratrance stala se první vychovatelkou a učitelkou Pedálovy dcerušky. Ač Anežka po dvou letech už umřela, předce vyprávkami svými o životě klášterním položila sémě do mladistvého srdce, jež později se vyvinulo. Josefa pak navštěvovala školu vyšehradskou. Vyznamenávajíc se schopnostmi přednášívala české proslovy na veřejných zkouškách s nápadným nadšením. Není posud dosti vysvětleno, jaké obzvláštní poměry osobní staly se hlavní pohnútkou, že myšlenka v ní dozrála odříci se světa a v klášteře se uzavříti. Úmrtím jedné hraběnky, jeptišky, sě jí umožnilo na uprázdněné místo bez složení věna vstoupiti do řádu sv. Alžběty, což učinila 21. listopadu l. 1803. Dne 9. září 1805 složila řeholní slib, přijmouc jméno Marie Antonie. Povinnosti své konala s velikou horlivostí, zbývajícího času ku vyššímu se vzdělávání používajíc, ku čtení knih a ku cvičení se ve spisování. Během času sepsala něco básní a některé povídky, jichž tré tiskem vyšlo. Pod jménem Dobrovlastka psala též do Čechoslava a do Poutníka Slovanského (1826, za redaktora Fr. Tomsy). Celkem o sobě vydala: Život sv. Alžběty (1816), Chlebové posvátní (modlicí knížka pro ženské 1820), Serafka, dárek dcerám městským (1826), Keř rozmarinový (1830), Myrtový věneček (1828). Umřela l. 183? dne 4. března, a spočívá na druhém Volšanském hřbitově po levé straně u zdi. Nápis na náhrobku sepsal Čelakovský.

Ctihodný pane!

Včera řekla mně vrátná, která prozatím vchod do našich zdí střežila, že jistý pán po mně se ptal. I kdož by to byl jiný, než drahý přítel můj Čelakovský?

Tak jsem sobě pomyslila, a velkou bych měla lítost, kdyby jiná toho byla příčina, nežli povinnosti mého stavu a povolání (které mně svaté jsou), že mně nebylo lze z vašeho přátelského navštívení se potěšiti.

Ráčil jste to býti skutečně vy, příteli můj? Pak-li ano, tedy neračte mně za nezdvořilost pokládati, čeho se jen z lásky k Bohu a z úctivosti k mému stavu ráda zbavuji.

Ráčil jste obdržeti můj poslední lístek? Činí mně to starosti; má služka pravila, že jej jakési sobě rovné osobv odevzdala; nerada bych to viděla, aby v cizé přišel ruce. Já váš lístek často sobě čítám a myslívám, kdybych takových více obdržela, zeť bych brzy výbornou Češkou a skladatelkou nejvzácnějších listů se stala. Však netěšily by mne, pakli bych si je musila vyprositi neb vynutiti, nýbrž jen tenkrát, když by pocházely z vašeho vlastního puzení.

Bůh vás zachovej!

Kdybyste po této službe nějakou vědomost o sobě dáti ráčil, těšilo by velmi vaši vlastenku a upřímnou přítelkyni

Antonii.

Dne 13. listopadu roku?

Vůbec zvláště vážený pane!

Mně drahý příteli!

Váš lísteček roztomilý včera obdrževši, velmi jsem se zaradovala. Věru, divně jsem sobě vykládala příčinu vašeho mlčení a nepřicházení. V tiché samotě dávajíc vlastnímu srdci otázky, zase jsem je sama zodpovídala.

Snad zapomenul? Ale Čech, Čelakovský? To není možná, tak brzy! O jistě že jsem jej urazila a v posměch sebe uvedla svým snad neprozřetelným psaním?

A hle! teď zase tak píši. Však nemohu, nevím jinak.

Píšu-li česky, jde mi od srdce;
k přiteli psáti, o jak jest sladce!

Kdypak mne předce navštívením poctíte? Tento týhoden mám velmi mnoho zaneprázdnění. V našem chrámu Páně máme celotýhodní slavnost, v kuchyni též před sv. Alžbětou velmi mnoho práce, protož ani nechci žádati, abyste v ten čas mne navštíviti ráčil: ale po sv. Alžbětě, to již mne neračte té radosti svévolně zbavovati.

Teď doufám, že mně uvěříte, že upřímně píši.

Příteli! Jáť píši jen k vašemu srdečku, račte zničiti tyto řádečky, aby snad někdo lehký v posuzování se nehoršil, jakoby mé jednání s vlastním se nesrovnávalo povoláním.

Bůh všemohoucí račiž vás zachovati vždy cnostného, nábožného, pak zdravého.

Srdečně se vám odporoučí vaše přítelkyně

Antonie.

Čelakovský! příteli můj drahocenný!

Ještě jen několik dní, a rok tento prchne k oněm tisícerým předešlým, a věčnost jej pohltí, a nikdy — nikdy nevrátí se více! —

Valný kus cesty jsme si zase letos ušli k vlasti naší! I nás pohltí věčnost — vaše však jméno, Čelakovský! zůstane zde nesmrtedlné. — Je mně jaksi teskno, umínila jsem si tedy ještě letos zabělmouti k vám, drahý příteli, abych zvěděla, jak se vám vede. Ráčíte býti zdráv, vesel, spokojen, šťasten? — Jste-li v Praze, a nebo snad v jiném dílu světa, na sta mil od Emauzské vzdálen doliny? — Včera zase jsem si vytáhla vaše krásné lístky a čtla jeden po druhém; v jednom z nich mezi jiným čtla jsem toto: „Ráčíte snad mysliti, že jsem na vás a na příbyteček váš zapomenul! O ne, to se jistě nikdy nemá státi.“

Čelakovský! Tenkrát jsem to věru nemyslila, ale teď to myslím. Ráčiteli pak sám věděti, že v tomto roce všeho všudy třikrate jste mne navštívil?

Ale odpusťte, že vám činím předházky, odpusťte, vždyť ony pocházejí z upřímného srdce.

Co pak vám mám přáti k novému roku? Viďte, toť by bylo směšné, abych teprv právě k novému roku chtěla něco říkati vám, jako bych nikdy jindy na vás nemyslila a vám i v jiných dobách dobra s nebes nežádala; když však posud tento světa obyčej a zvyk se zachovává, že přátelé a známí k novému roku jeden druhému štěstí žádajíce, rozličné zasílají lístky, tedy já to po nich dělajíc také řeknu dnes, co každého dne a v každé době vám přeji, totiž zdraví, spokojenost, lásku u Boha

i lidí, štěstí zde i na věčnosti; zde aby se vám dařily vaše práce a vlastenecká podnikání, tam — u věčnosti aby vaše jmeno bylo v knihách psáno života a t. d. Hleďte, drahocenný! toto všecko ne ze zvyku, jen snad k novému roku, ale v každé době přeje vám vaše upřímná

Dobrovlastka.

Dne 7. března roku?

Srdečně milovaný příteli!

Ó, dnes musím k vám, můj Čelakovský, a kdybych ještě více práce měla, předc aspoň jen několik sloviček v péro vlíti se vynasnažím. Že mému srdci vzdálen býti neráčíte, seznávám z dnešního plesu. Aniž sama jsem věděla, že den vašeho narození mně tak radostný bude. Vyť jste ještě dnes libě sníti ráčil, když já již pro vás k Bohu vzdychajíc, množství všeho blaha vám žádala, aniž opominula jsem díky vzdáti Všemohoucímu, že naši milou vlast vámi obdarovati ráčil.

Vaše ať překrásně leta
V tiché plynou blahosti;
Lopot neznejte kdy světa,
Vás trapné miňte zlosti.
Bůh jenž obdaroval vámi
Českou drahou naši vlast,
Pomoc jeho budiž s Vámi,
Zbožnost a cnost tvoř vám slast.
Když v Parnassu co v svatyni
Jmě vaše se skvít bude,
Darujte vzdech přítelkyni,
Jí když zde víc nebude!

Ještě jen slovičko. Příští týhoden celých 7 dní nebude mne doma, v neděli totiž 11. půjdu v samotě do samoty, a navrátím se až 18., však i tam k Bohu za vás slovičko promluví vaše přítelkyně

M. A. D.

Dne 24. ledna roku?

Čelakovský! příteli drahocenný!

Ač srdečný váš list hned při doručení dychtivě jsem čtla, předc s touhou očekávala jsem dnes večera, abych odstraníc se po práci v pokojné obydlíčko, ještě některou dobu, této potěšitelné zábavě obětovati mohla. Vyť znáte spláceti práci moji, drahý příteli! Na Hromnice vás budu s radostí očekávat, třebať by nejpěknější kus v divadle byl provozován, vímť, že jej Čelakovský opustí pro přítelkyni. Právě dobře jste ráčil voliti den k navštívení na Hromnice, poněvadž tento týhoden i příští ne-

děli málo budu míti času — příčinu vám zjevím oustně. A pak vám toho napovídám o pomněnce mé, a vy zase o vaší resedě. Také vám řeknu, jak velmi se mi líbí ta píseň k panně nejsvětější. Zatím za všecko vám srdečně děkuji, oustně více.

Bůh vás zachovej!

Tuze na spěch píše vaše upřímná přítelkyně

M. Antonie.

Čelakovský! příteli drahocenný!

Srdečný vám vzdávám dík za váš roztomilý a mně velmi drahý lísteček. Ale řekněte mně, upřímný příteli, která pak z bohyň vás obdarovala tím čarodějským perem, jímž tak snadně můžete zajímati a poutati srdce?

Povězte mně to, a i já tu božskou dcerku o takové požádám péro. Však darmo bych se snažila takového pokladu dosáhnouti, proto že bohyně je střeží a jen milencům svým uděluje. — Více o tom oustně s vámi.

Račte pak mně brzy navštíviti, abych se vám předce jednou za všecko poděkovat mohla. S tou Serafkou máte také mnoho práce, ale za to také bude vyšňořená! Všecko se mně líbí, tisk, papír, jen že bude velmi skrovná, inu, co již dělat, až po druhé budu hledět něco obšírnějšího zhotovit.

Což pak dělá vaše „panna jezerní“? Těším se srdečně na ni. Kdypak mne předce hodláte navštíviti? Račte mně po této službě nechat věděti, kdy jistě vás mohu očekávat. Třeba ve všední den, kdy se vám líbí.

Teď vás zatím Bohu odporučujíc, přítelkyní zůstávám vaší až do hrobu.

Dobrovlastka.

Svatě milovaný příteli!

Skutečně, tentokrát bych se snadně nadáti mohla, že mne z nedbalosti viniti budete; a nebyloby divu, proto že spísky vám milé a snad i potřebné tak dlouho při sobě zdržuji. Však neračte se mrzeti, drahocenný, chtíc k nim připojit aspoň několik řádečků, odkládala jsem den ke dni, ale mé denní práce mne takměř vší zbavují radosti, ve večerních pak tichých dobách skoro po ten celý čas v ráji ztraceném ráj hledajíc se bavila, v obdivu pozorovala jsem čistý básní těchto výtvor. S díků vzdáním vám je zpět odevzdávám, ale vaši „Marinku“ tu podržím v zdích našeho kláštera, v mé celičce ji zavru, smím? mohu? ano? Toť je zase roztomilounký spísek, mně dvakrát

drahý, předně že hezký, a za druhé že tvůrek mého Čelakovského. Ráčíte býti zdráv? Hodláte brzy zajíti v dolinu naši tichou? Ó přijďte příteli mně drahý, mát vám ledacos co povídati vás vroucně milující

Dobrovlastka.

1828.

Můj Čelakovský!

Klásky tyto myrhové sbírajíc, stále po vás, příteli drahocenný, toužím, chtíc se dozvěděti, dobře-li je takto v snopeček vázati jsem započala?

Věru, nedůvěřuji se v sbírání klásků dále pokračovati, pokudž vy, nestranný sudí, svůj úsudek mně nezjevíte, stojíli za to, bych je vlasti podala.

Víte, že v celé vlasti nemám žádného mimo vás. Cožpak ještě jednou mám to povídati, vám že všechnu svoji důvěru jsem obětovala? Však proč bych toho tajila? vždyť pak znám vaše upřímné srdce a vím, že nemilé byloby slyšeti vám, o vaší Dobrovlastce leckdes v české společnosti směšně rozprávěti.

V sobotu bohdá zase tuto moji službu k vám pošlu, neboť musilať bych přítele srdci drahého málo milovati, kdybych jej v takovéto povětrnosti v pod-Emauzskou zvala dolinu, protož prosím, přehlídněte doma jen začátek mé vlastní práce, a pak úsudek svůj račte oznámiti vaší vás ctící a milující

Dobrovlastce.

V březnu 1828.

Můj Čelakovský!

Dnes den vašeho narození! — Snad ještě spíte? Ja již skoro celý žaltář v svatyni vyzpívala, a na vás mnohokráte nábožně vzpomněla. Boží beránek když dnes v mé se vložil srdce, první prosba moje byla za vás.

Že vám vše dobré z upřímného srdce přeji, to ví onen, jenž v hlubinu srdce nahlíží, a vy to též víte. Bylo by tedy zbytečné, bych modlitbičku svoji vám měla odříkávati.

Jsem zdráva, i vám rovněž takého zdraví přeji. Nedozvěděl jste se posud ničeho z Rus, ani od kněžny Taxisové? Čelakovský! těšíteli se nad něčím, dopřejte i mně s vámi se těšiti. Kdo ví? zdaliž jediný z přátel tak srdečného běře podílu na blahu i smutku vašem, jako upřímná

Antonie.

Svatě milený příteli!

Miluje-li Čelakovský krásná slova? Běda mně — neboť nemám mu co k svátku dáti! — Miluje-li upřímné srdce? Blaze mně, zde s každým mohu o závod zápasiti.

Den přikvapil, an české Musy slavně ozdobené oběti kladou na skvostný oltář, jakový Čelakovskému vystavěly, pějíce v pilném cvičení krásných písní. Poslouchala jsem opodál jich libého hlasu, chtíc kradmo něčemu se přiučiti, bych i já českému pěvci cos zahodného podati mohla! Již. již chápala jsem se péra: a aj tuť zvuk nikdy neslýchaný zavzněl v ucho mé. „Panna jezerní“ počala zpívati. — Musy se utišily v obdivu jedna k druhé šeptajíc, kradmo pravila: tuto nadchl Čelakovský. Ja pak stála zde celá zarděná nad pomyšlením, že zpupná má žádost napřela ruku k péru, chtíc zpěvy psáti Čelakovskému. To mne takměř popletlo, že Musy, i oltář, i báseň, i rým všecko najednou zmizelo. Jaké zde porady? I prchnu před Čelakovským, tím čarovným pěvcem, a půjdu k Františkovi.

Tobě tedy, milený Františku! Tobě jen dnešní mé přání! Kýž tě ruka Páně, ta dobrotivá, jak dosavádě, tak mnohých ještě roků v nepřetrženém zdraví, nezkaleném blahu, útěše a spokojenosti zachovává. Kýž ti milosti poskytuje zde, bys onu palmovou ratolest věčného pokoje tam, v neskončené radosti od Spasitele svého obdržel!

To ti srdečně přeje tvá na tebe při svaté modlitbě pamětlivá

Antonie.

Můj Čelakovský!

Ó že pak k nám nejdete, drahý příteli, v tomto měsíci, v těchto dnech, abyste se mnou obdivoval vznešenost přírody, kterak před oknem mého tichého obydlíčka v plné kráse se rozprostírá. Každým dnem vyrůstají nové krásy. Nedávno bylo stromoví plné pupenců, pak sněhobílé, a nyní je všecko jako brčál. As před třemi roky vsadila jsem do mé malé zahrádky dvé stromů, tušim javorových, za obraz přátelství, a s těmi mám nyni velkou radost: jeden, jenž opodál stojí, roste v jednom prutu sám, druhý, jejž jsem přímo pod okno mé celičky vsadila, když as na loket od země vyrostl, rozprostřel se, a nyní pnou se vzhůru dva kmeny z jednoho stromu plné ratolestí, a ptáčata rozličného druhu na větvinkách jeho se houpajíce tvoří plesy. Hnedle bude stínem ratolestí svých chladiti příbyteček můj a snad i slavíček v něm se uhostí a bude s ozvěnou pěti o závod.

— Přijďte pak se podívat, Čelakovský můj, a přineste mně s sebou zpěvy pastýřské, co přeložil p. P. Vinařický, slyším je chváliti, S díkou vzdáním odevzdá vám je zase vaše upřímná přítelkyně

M. Antonie.

Můj Čelakovský!

Vím, že jste včera vícekrát než jindy na mne si zpomínaje sám sebe se tázal, „kterak asi strávila svůj den?“ povím vám, že velmi blaženě. A kdopak asi největší mi způsobil radost? Hádejte! to schválně nepovím. Před polednem jsem musela často k fortně běhat rozličná přijímat přání, po polednách však z čeličky své ani jsem nevyšla, samajediná s Bohem rozmlouvajíc, pak lístek váš několikrát čtouc, s ním se těšila.

Později sestřičky večeří poděliviši šla jsem do té zahrádky, co je uprostřed kláštera, těmi vysokými zdmi obhražena, povšimnul jste si jí kdy? je proti kuchyni. Tam pak, mezi ty zdě, vaše jsem zavlíkla srdečko, a jeho krásné vlastnosti zpytujíc, s ním celou hodinu jsem rozmlouvala. Františku! Věřte, že čista jest duše má, a proto silně k vaší rovněž tak čisté duši přilnula.

Pomyslete, co jsem učinila bez vašeho vědomí a vůle?! Zavřela pak jsem to vaše srdečko tam, kde mému blaze jest, totiž do srdce Ježíšova.

Co tomu říkáte? — Ubohý! Nenadál jste se toho, když jsa malé pachole o pod-Emauzské dolině jste zpívával, tam za těmi zdmi že i vaše srdce bude zavřeno! — Však nelitujte toho; ta, jenž je uchovává, zná jeho cenu, a bude je opatrně střežiti, by zůstalo čisté, Bohu se líbilo po všechny věky.

Buďte s Bohem!

Antonie.

Můj Čelakovský!

Kdo ví? mělali M... takovou radost s těmi sedmnácti přátelskými listy, jako já cítila z vašeho pozdravení.

Nepochopuji, kterak to možná outlému srdci, tak mnoho míti přátel? A nevím, co bych činila já, kdybych padesát, aneb sto lidí, tak jako vás, můj Čelakovský, milovala?

Toť musí býti náramná pletenice, když tolik přátel v jedné době, někteří se radují, a jiní truchlí. V takovéto příhodě bych arci nevěděla, mámli s oněmi se těšiti neb s těmito kvíleti? Budiž tedy velebena Prozřetedlnost, že se mnou jinak učiniti ráčila.

List z Rychnova, již dávno s tužbou očekávaný, mně dnes zaslal p. Kubelka, ovšem časně z rána, pro mne však již příliš pozdě. Právě odesla služka na trh, po které jsem list, plný domluv p. R., na poštu zaslala. Prosím vás tedy, drahý Čelakovský, uslyšitelí, že někdo ze známých ji v těchto dnech psáti bude, nechť v několika slovech oznámí, že jsem její list obdržela, neboť já nerada komu množím starosti.

Též mně píše pí. Rettigová o nějakém pásku, ten však jsem neobdržela.

Musím se vám též přiznati, příteli můj, že žádost Rettiččina strany toho proutku do umrlčího věnce je pro mne velmi obtížná věc. Věru, k tomu já se nehodím, abych mohla cos mluviti člověku, kterého jsem jakteživa ani neznala, ani neviděla. Čelakovský! Vy jakožto výborný znatel nelíčených citů víte, že moje celá útroba jest vlastní srdce: píšili kdy co, tedy vždy beru ze srdce, a bála bych se hříchu, kdybych něco mluvila, o čem by srdce nevědělo.

Že i tento lísteček ze srdeční jest útroby, sám seznáte a líp než já porozumíte, že kdyby pí. R. obsah jeho se dověděla, mohla by se mrzeti.

Velmi ráda bych s vámi ústně mluvila, nemožnoli pak vám přijíti, tedy mně zase po p. Kubelkovi list od Rettičky zašlete, a něco k němu přidejte od vás. Nedověděl jste se ještě ničehož strany mé knížečky? Tiskneli pak se již?

Bohu vás poroučí vaše upřímná

Antonie.

Můj jediný příteli!

Vás jistě tímto svatým mohu jmenovati jmenem; kdybych neznala vaše upřímné srdce, skoro bych se odřekla všeho světského přátelství. — Když však vaše přemilé lístky (ač jich jen po skrovnu mám) čtu, tuť poznávám, jakého jste ducha, a že jste jeden z těch, o nichž pravil Pán, že z tohoto nejsou světa. Proto tedy v vás tak důvěřuji, aniž komu závidím cti, slávy a přízně osob nejdůstojnějších. Toť vše jest jedno svaté lásce, zlatými řetězem, aneb chudou jen páskou opásán jest drahý přítel. — Aniž se modlím, by vám Bůh bohatství a slávu dal, nýbrž jen zdraví, spokojenost, setrvání v dobrém, útěchu ducha a radost srdce vám vyprositi se snažím. Té radosti přeji vám, kterou cítívám já, když v svaté samoté, v vyšší zaberu se rozjímání a žádný světa hluk mne nevytrhuje; tenkrát duch můj v nadhvězdné zaletí krajiny, a já procházívám ulice Města Božího, o kterém vy tak rád rozjímáte, a jehožto krásu vlasteneckými barvami vyobrazujete. — Bůh žehnej podnikání vaše, jímž ne-

smrtedlnou památku sobě pozůstavujete, která vás bude blažit v den poslední.

Ach, stála-li pak by za to ta hrstka dnů našeho žití, abychom jen pro dosažení vezdejšího blaha, aneb znamenitého přátelství tak přílišně se namáhali? Což pak po valném číslu přátel, pakli málo který věrně stálý jest?! Když zvuk archanjelské trouby příchod Suditele tvorstva veškerého oznamovati bude, a kosti spráchnivělé spojí se s duchem svým; tenkrát se k sobě přihlásí přátelé věrní, a přátelství jich bude neskončené. Čelakovský! tato slovička jen proto psala jsem, chtíc vám učinit známy mé radosti. Záměr však můj jest, tímto lístkem vás požádati, abyste došel k panu Pospíšilovi (je prý v Praze) a domluvte mu strany mé knížecky, a vyjednejte to s ním dle Vaší libosti, jak vy to uděláte, tak to bude dobře vaší sestře v Kristu

M. Antonii.

Posílám vám trochu malinové šťávy, nádobku si tam nechte též. — Nepřelejvejte jí.

S Bohem buďte!

V Praze 31. prosince 1828.

Můj Čelakovský!

Nedivte se, že proti zavedenému nynějšímu obyčeji jednám. Mámť za to, že vykoupení lístků k novému roku sama v sobě dobrá sice věc jest — však že snad toliko oněch jen se týká, kteří z upřímného přání, a srdečného přátelství obnovení, pouze zbytečnou ceremonii udělali. Mezi námi však jest každá písmenka, kterou jeden druhému pišeme, důkaz vždy zrůstajícího přátelství a svaté nikdy nepomíjitedlné lásky. Rovněž jako moje pomněnka, čím více ji v letě zalívám, okopávám a ošetřuji, tím více se zelená a krásno-modře květe: tak i naše přátelství zrůstu nabývá po každém, buďto osobně spolu rozmlouváním aneb písemním upamatování.

Přijměte tedy, drahý příteli, mé novoroční přání, jenž z upřímného srdce pochází, jeť ovšem to staré, co vloni a před loni vám jsem přála, totiž zdraví, sílu, moudrost, lásku, pokoj, radost ducha, bázeň Boží, kteréžto jsou dary utěšitele Ducha svatého, a které každodenní prosbou vám na Bohu vyprositi se snažím, toto vše a k tomu ještě mnohé milosti Boží vám přeji. Za novoroční však dárek přináším vám ujištění své stále trvající přátelské lásky a upřímnosti.

Ráda bych k spisování života Jobova přivolení na vás si vyloudila, ondy se vám nezdál předmět ten se líbit, protož jen v největším spěchu vhodila jsem první myšlénky na

přiložený arch, nebudiž vám obtížno začátek mé práce přehlídnouti, načež úsudku a rady vaší očekávajíc zůstávám jak vždy vaše upřímná sestra v Kristu a vlasti.

M. Antonie.

Můj Čelakovský!

Včera k fortně vás doprovodivši, do své celičky jsem se vrátila. Sednu ku stolku a řkouc sama k sobě: „musím dojíst sama, co můj Čelakovský zanechal, proto že je již na tom olej a tím samým se to nemůže déle ukládat“ — v tom jakýsi vnitřní hlas zpurně mne káraje, praví: „Bláznivá! což pak nevíš, že hřešíš proti církevnímu přikázaní? vždyť je dnes pátek. Pro všemohoucího Boha!“ zvolala jsem, a tvář má rděla se hanbou při pomyšlení, že jsem vás tak lhostejně k jedění masa pobízela. Mohlať ovšem vaše vyřknutá otázka: „Co je to za maso?“ mne upamatovati; já ale na celý pátek zapomněla pro radost, kterou vždy z vašeho navštívení cítím. Prosím vás, co pak jste o mně včera soudil? Více o tom ústně s vámi hodlá mluvit vaše nejupřímnější přítelkyně

M. Antonie.

Můj Čelakovský!

Zápisky sestry Celestiny, které jste mně dobrotivě daroval, velice sobě vážím, a líbí se mi náramně, tak jako všecky vaše spisy mně drahé jsou. Přispěje-li mi milost Boží, tedy hodlám na základě tom krásné stavení utvořiti. Bohdá po svátcích doufám zmírnění mé kuchyňské práce a starosti, a zdravějších dob. Ráda bych o té věci s vámi, můj upřímný, se domluvila, možno-li vám ještě tento aneb druhý týhoden, některé odpůldne k nám zaběhnouti mimo čtvrtek a sobotu, velkou bych měla radost. Poslední však týden před svátky již mně nebude lze ani na čtvrt hodiny od kuchyně se odprázdniti. Vím též, že vás, můj drahý, naše duchovní obřady nábožně zajímají, protož bych vás ráda vyzvala na zelený čtvrtek do naší nemocnice, když naše velebná matka dvanácti chudým myje nohy, a na bílou sobotu ku vzkříšení do našeho kostela; je sice kostel zavřen, ale přátelé a známí jsou tam též s námi.

Přijměte přiložený obrázek ode mne na památku.

Velebnému pánu Vinařickému račte ode mne srdečné pozdravení vyříditi; prosím, doručte mu přiložené péro na zuby, že mu je posílám z pouti, a že bych ho ráda někdy do své celičky uvedla, aby mě brzy po svátcích navštívením poctiti ráčil.

Pán Bůh budiž s vámi!

Můj Čelakovský! Příteli můj nejdražší!

Nebude uražena láska vaše tímto maličkým dárkem, pakli vzpomenete, že vám je posílá ona, jenž vás nejupřímnější sesterskou láskou miluje.

V pondělí přijeli k nám na rozloučení velebný otec Pešina a p. Pospíšil, ráda bych již vše pověděla vám, můj nejdražší, co jsem slyšela a mluvila, protož těším se na příchod váš k nám.

Zatím vás Bohu poroučím a jsem vždy

vaše nejupřímnější sestra v Kristu a vlasti

M. Antonie.

Můj drahý Čelakovský!

Dnes již hned z rána mě potěšil lístek váš. Ó dobře, že svět nezná, jak velké ceny jest to vaše srdéčko, on by mně je jistě vydral, a pak jím lstivě a podvodně jednaje, třeba i před časem usmrtil. Můj upřímný! Že se radujete, slyše o mně čestně rozprávěti, to mně již dávno jest známo, a protož si vás tak velice vážím, a co nejdražšího přítele ctím. Že mnohými pracemi jste zaměstknán, tohoť mi lze se nadíti, a proto jen zdraví a posily pro vás na Bohu vyprositi se snažím. Já též stále nesmírné mám práce, ne však perem, nýbrž vařečkou. Ondy mě naváděl jeden duchovní otec, abych prý potloukla všecko to kuchynské nářadí, a pak že by mě snad sestřinky zabednily do celičky, a já bych prý mělá času více věnečků víti, tuším však, že kdybych i všecko potloukla, předc by mne sestřinky nezabednily.

Když budete psát velebnému příteli svému Kamarýtovi, prosím, vyřiďte mu vše, co by mně slušelo na jeho uctivé pozdravení říkti.

Bohu vás poroučí vaše upřímná

Antonie.

Můj drahý Čelakovský!

Což pak jste se snad odebral do jiného dílu světa, že o Vás ani není pocitu? Anebo snad v nějaké zasněžené chatrči bydlíte? Anebo vám zamrzly dveře, jak mně okna, tak že tam ani pro svíčky nemohu? Anebo vám všechen inkoust zmrzl? Hleďte, kterakých já o vás mám starostí! — Jste-li pak zdráv? já mám náramný kašel, a prosím Boha, aby vás od takového chránil. Udělala jsem pro vás a sobě bezové cukrovinky, jsou domácí prostředek proti kašli, posílám vám je, pilně jich užívejte. Co pak dělá náš milý Kamarýt? Neopomiňte mu mé

srdečné pozdravení oznámiti. Jeť mně ovžem dlužno mu psáti, ale prosím vás, zapravte zatím vy nějak můj dluh. Ráda bych se spískem svým zase jedenkráte s místa hnula, a proto každé okamžení k tomu jen musím vynaložiti; však ale jen co aspoň trochu popojdu, pak budu hned sama své dluhy poctivě spláceti.

Těším se zejtra, bohdá, spatřiti vás. Zatím vás v milost Boží poroučejíc, zůstávám

vaše upřímná

Antonie.

Můj drahý Čelakovský!

Vždyť snad, pro Bůh! žádné neštěstí včera vás nepotkalo? Vaše nepřijití mně nepokojné spaní v dnešní noci způsobilo. Odpusťte outlému, pro vás starostlivému srdci, že z rána již na zvědy k vám spěchá. Pan doktor Chmelenský čekal na vás od 3 až do půl páté hodiny, seděli jsme v hostinském pokoji, a již nám bylo oboum zima, já měla v celičce teplo a jen na váš příchod jsem čekala, neboť nerada koho, mimo vás a ty, které vy přivedete, do mé celičky přivádím, čímž jedině svoji zvláštní k vám vážnost a lásku dokázati mohu. — Ale pomyslete si pak, můj upřímný, jaký to mám kříž! v pátek mne navštívil prof. Sedláček a zase mne znova nutil, abych psala kněžně. Můžete si pomyslit, že jsem se až do oupadu bránila, neboť majíc v paměti vaše slova, jež jste ondy řekl: „Máte dobře, že nepíšete," protož stále Sedláčkovi odpírajíc, všelijak jsem se vymlouvala, až on se již hněval, já však ani na hněv nedbala; když ale řekl, že tedy on sám pod mým jmenem bude psáti, jen abych já to mojí rukou opsala, to jsem předc nechtěla, proto že tolik důvěry v něj nemám, on by to asi každému povídal, a to bych nerada. Napsala jsem tedy raději sama několik veršíků, a nemám pokoje, pokud se vám nevyzpovídám. Nehněvejte se zlatinký! věřte, nemohla jsem si pomoci.

Našemu Kamarýtovi chci do pamětního lístku napsat řádečky následující:

Třebať nepřišly si blíže
Naše tvář a osoby,
Stejných citů mocnost víže
Čistých duchů podoby.
Příbuznost ta dále sahá,
Komu ctnost a vlast je drahá,
Tomu pěstí láska pravá
Věčně nevadnoucí květ.

Čelakovský můj! nemáte nic proti tomu, mohu to zaslat? pakli ano, tedy mně to poopravte, a povězte, kterak se píšou

pamětní lístky, neboť já jsem jaktěživa žádný nepsala — než vám, a ondy jeden Rettigové. Možno-li vám dnes mne navštíviti, vzkažte mně to po této služce, pakli ne, tedy jí řekněte, v kterou chvíli po poledni bych mohla k vám poslati, a připravte zatím lístek, abych vaše mínění mohla se dozvěděti, chci vám poslat pečeného holoubka, a proto bych byla ráda, abysme vás doma natrefili, aby mohla nádobí zase vzít domů.

V ochranu Boží vás poroučí

vaše upřímná

Toninka.

Můj drahý Čelakovský!

Již se mně to zdá býti celou věčností, co toho nejmenšího o vás jsem nezaslechla. Vím, že i vy divně sobě myslíte budete, proč asi žádného k vám neposílám, slíbil jste mi knihu sv. Augustina, máte ji již připravenou? i lístek snad též, rád byste to poslal a nevíte jak? Na Kubelku se asi hněváte, viďte, že je to pravda? Snad přijdete sám dnes, připovídá mně to srdce, že přijdete, popílím si tedy vám, můj svatě milovaný, nějakou radost připraviti. A jakou? Inu napíšu lístek, nechám ho na stole ležet, vy přijdete: „Co pak to píše?“ a budete číst „Můj drahý Čelakovský!“ viďte, že budete mít radost?

Mám dnes hodnou chvíli času, je mi však jaksi teskno, abych se trochu povyrazila, všecky vaše lístky jsem si znova přečetla, a těší mne, tak jak bych dnes obdržela je. Čelakovský můj! kdyby — — — — —

Co pak jste to učinil, můj upřímný? Čekala jsem vás jako angela z nadhvězdných příbytků, a vy skutečně sám osobně — v našich zdech — u naší fortny — a předc vaše Antonie nespatřila vás! — Hněvala jsem se na Terynku, že vás nezadržela, musela jsem ji však hned zase milovat, proto že mně přinesla drahý lístek od vás a vaši tak dokonalou práci, a obrázky od Kamarýta oboum nám drahého, nechám však schvalně co dřív jsem psala, abyste věděl, že vždy naše srdce jsou blízká, a že právě v tu dobu co vy mně, i já psala jsem vám. Zejtra pošlu službu k vám, nebylo mně možno tento týhoden ji poslati, proto že byla v prádle. Lístek pro Velebného Kamarýta co nejdřív zhotovím.

Když byste mně chtěl psáti, nač se vždy srdečně těšívám, po té, co vám posluhuje, můžete to vždy zasílati k hořejší fortně, tam ať se na mne ptá, a já k ní hned poběhnu. Těším se však, že se s vámi o tom, i o jiném brzy oustně domluví

vaše vás upřímně nezměnitedlnou láskou milující

M. Antonie.

Můj drahý Čelakovský!

Posuďte, co ten p. prof. Sedláček udělal! Poslal mně balík plný básní a psaných listů, a já je mám po českých městech a místech rozposílat. Jistě se tomu zasmějete, pakli si mne představíte, kterak při otevření toho natlačeného balíku jsem se divila, zočíc pojednou tolik listů. Majíc hlavu plnou starostí, a pravou ruku plnou práce (proto že v levé mám pakostnici, ta je mi již několik dní neplatna), ani jsem nevěděla, co dříve honem čísti. Pro větší pokušení list od kněžny byl hned z předu, přečtu jej a divím se, proč p. prof. mně jej posílá, vždyť pak náleží jemu; čtu tedy druhý, ten ale byl týž samý, jen jinou psaný rukou; plesknu tím, vezmu třetí, ten též tak, pak čtvrtý atd., ale všecky od slova k slovu jednoho obsahu; tu zas list na Dobromilu, ten zase na jistou Důstojnost, i toť jsem blázen, co pak to má býti? Konečně přijdu na list, jenž mně náleží, tu teprv jsem se smála i zlobila. Vy mne znáte, můj Čelakovský! víte, kterak je mně mučírnou, když mám psáti lidem, kterých jakteživa jsem neviděla, a o kterých i vy nejraději mlčíváte, aniž k mé slouží radosti, mnoho míti přátel. Bůh, vy a vašich několik přátel, které drahými nazýváte, toť je dost mému srdci, nevím tedy k čemu to má býti dobré, abych k vůli Sedláčkovi chodila po světě pánům poklony skládat. Přečtěte si tedy Františku ty listy a povězte mně, co o tom soudíte. Zítra ráno si zase pro ně pošlu k vám.

Jste zdráv? Přijdete k nám hned, jak se navrátím z pouti? Budete mně mezi tím časem psát? I arci že ano.

Zatím vás Bohu poroučím a zůstávám

vaše upřímná

Tonička.

Můj drahý Čelakovský!

Váš slíbený list tentokráte ouzkostně jsem očekávala. V neděli řekl mně Kubelka (co nejprvnější novinku), že vy a pan Hanka v Rusích důstojný úřad nastoupíte, a že včera, totiž v sobotu, od obou císařských dvorů vám přišly zprávy, Ruský prý vás žádá a Rakouský propouští!!! Tyto zprávy mne náramně polekaly, neboť jsem myslela, že snad dříve již nežli já z pouti se navrátím, Vy můj předrahý! Prahu opustiti nucen budete. Nevím, možno-li vám se domysliti, jakou jsem snášela v srdci bolest. — A byloť by to také, vždyť pak jsme ještě spolu ničeho pro celou budoucnost nevyjednali. Vždyť pak já mám plné srdce otázek, které mně máte ještě zodpovídati. Předně, stranu katolického náboženství, budete-li se moci v Rusích svobodně k němu hlásiti, a jiné všelikteré otázky; jen abych

na všecko vzpomněla, až k nám přijdete. Jen se již uspokojte, Ladislave můj! nebo co vám ve vlasti je nejdražší, to ovšem že opustíte, ale nikdy neztratíte. — Ó, mnoho ještě mám s vámi mluviti, neboť bych ráda vašemu i mému srdci odlehčila.

V neděli den vašeho narození! Odpusťte, drahá duše! že tentokráte žádných radostných nejevím citů, tuším, že i vy jich prázden jste, a sv. apoštol praví, bychom truchlili s truchlícími; však ale ledva Beránek Boží do mého srdéčka vložen bude, hned vaše záležitosti mu budu přednášeti, jakož denně činiti zvyklá jsem.

Posílám vám list pro Kamarýta, přečtěte si jej dříve a posuďte, mám-li jej zaslati. Že Kamarýt z druhu lidí není, kteří přátelské listy po krajinách a městech známým i neznámým podávají, tohoť lze mi snadně se nadíti, proto že je přítel váš — vy ale předc více, nežli já, jej znáte, a mně jistě vždy upřímně radíte, činíte tedy co se vám líbí, a co lepším býti uznáváte, buďto zapečeťte list a pošlete Komarýtovi, anebo mně jej vraťte. Pošlu k vám s neděle, někdy ve čtvrtek službu, připravte mně zatím jaký lístek, pošlete moji pečeť, a nechte vědět, kdy vás mám očekávat. 14. se vrátím z pouti, kdyby vám bylo možno, já bych měla pohodlnou chvíli od 10 až do 11 hodin v neděli před polednám s vámi rozmlouvati, pak zase na den sv. Josefa po polednách, a nebo po sv. Josefu tu neděli též po polednách; nechte mne vědět, v který z těchto tří dnů vás mám očekávat.

V ochranu Boží vás poroučím a zůstávám

vaše nejupřímnější a věřte že nejupřímnější přítelkyně

M. Antonie.

Čelakovský můj jedinký, upřímný, drahý!

Za vaše srdečné přání k mému svátku nemohu náležitě slovy děkovati, neboť sama nevím, kterak bych pohnútky svého srdce nazývati měla. Bolest cítím náramnou, a předc se raduji — kvílím pro odchod váš v krajiny cizé, na sta mil vzdálené, a plesám, že nikdy neztratím vás. — Toť je podivná míchanice, bolest i radost v jednom srdci a v jedné době. — Chválím vaši prozřetedlnost, že mne ponenáhlu připravenou činíte k přestání té smutné chvíle, kterou ne lehce přestojím. Ale proč pak jen vám to všecko povídám? Což však platno mlčet; když také má ústa před vámi něčeho zatají, vyzradí to mé klevetivé oko, a pak víte všecko, i to, co v hloubi srdce dosti opatrně uzavírám. Ale však i já také o vás vím všecko; a třebať byste sedmerou pečetí ústa upevňoval, vímť já jinou cestičku, kudy k srdci se dostati, a v něm všecky skrejše vysliditi. Oustně více o tom.

Můj drahý Ladislave! tuším, že dokončení mého spísku předce jen na vás dojde. Já myslím, že by to byla patrná ne-

stejnost v řeči Bolestinině, protože z předu, kde představuje chudou jen dívku, Bolestina mluví velmi vznešeným výrazem; a jako vznešená hraběnka přednáší svoji řeč na způsob sprosté jen dívky; přečtěte si list ten poslední a sdělte mně upřímně rady. Ale což pak platna rada, když nemám vaše pero? Musy své nejkrásnější pero k vám jen zanášejí, pak arci že vaše listy v přirovnání k jiným zvláštního jsou lesku. Prosím vás, můj Čelakovský! jen to již nějak dokončete, vždyť vás již nikdy tímto způsobem nebudu obtěžovat.

Co pak dělá náš dobrý páter Vinařický? Včera byl u nás Milost pán biskup, já projevila litost, kterou cítím, protože v knížecí poslední vůli na Vinařického zcela se zapomnělo. Jeho Milost však mne těšil, že Vinařický je celé kapitoly miláček, a že se naň bude příležitostně pamatovati, což mně nemalou činí radost, neboť láska ctností získaná jest srdci blaženější, nežli drahé dědictví pochlebováním vylouděné.

Vyřiďte mu ode mne srdečné pozdravení, a řekněte ať mne brzy navštíví. Kdypak ale vás mám očekávati? Nemohl byste k nám přijít zítra? Přijďte, Čelakovský můj! možno-li vám, s radostí vás očekává

vaše upřímná sestra

Antonie.

Můj drahý, upřímný Čelakovský!

Ba věru! Terynka ondy nehrubě se mi zavděčila, přivedši svého hosta do mé celičky, právě tehdáž, když já s vámi, příteli můj milovaný! v důvěrném rozmlouvání se těšila. Že pak ta Terynka je tak nevšímavá; není jí tajno, co Ladislav jest mému srdci, ví, kterak jej čekávám, a ona předc tak snadně všecku radost mně pokazí! Od toho dne teskní duch můj, cítíc bolestně, že v životě mém vezdejším velmi málo radostných dob lze mi okusiti! Radostně vzešlo mně jitro v předešlý pátek, tušíc vás z kraje příchozího. Vaše navrácení v toto sídelní město, Ladislave můj! žádný mně neoznámil, žádný, leč mé vlastní srdce, to mně příchod váš stále zvěstovalo. Jaké to duševní spojení mezi přátely, jichž láska tak svatá, upřímná, stálá jako naše! již patrně vidím, že duch můj při vás bude dlíti i tam v krajině cizí, když mezi mnou a vámi bude tři sta mil dlouhá vzdálenost. Ach, toť budou teskné doby, když v duchu s vámi mluviti, všelicos vás se dotazovati budu, a žádné odpovědi neuslyším! Můj drahý Čelakovský! věřte, já se den po dni víc a víc všech lidí bojím, a jeť se taky co obávati, aby nebylo více takových jako onen nesmyslný p. doktor. Ten ošklivý člověk, do jaké to nehezké pověsti mne všude uvádí, já se han-

bou rdím, když mne někdo před moudrým člověkem praví býti jeho přítelkyní, a on se ještě může vychloubati mojí zvláštní k němu náklonností?! O ten hrdý, smělý blázen! Škoda, že naše rozmlouvání, Ladislave můj! ondy při něm se skončilo; já jsem od té doby nevrlá, přijďte brzy k nám a povídejte mně o vaší další cestě, o Strakonicích, o Táboře, o Klokotské hoře atd.

Zde vám posílám poslední Kamarýtův list, na který jste již odpověď četl, od té doby jsem žádný neobdržela.

Zatím se mějte dobře! Bohu vás poroučí

vaše nejupřímnější přítelkyně

Antonie.

Dobrý Čelakovský! Mně drahý příteli!

Ač jsem sobě umínila, že tenkráte bez vašeho vědomí budu Kamarýtovi psáti, při kterémžto úmyslu skoro až do této chvíle jsem trvala, ale darmo, není mně možno, Ladislave! nemohu list ten zapečetiti, pokud vy drahý! jej jste nečetl. Když jej přečtete, prosím, učiňte to z lásky Kamarýtovi a mně, a pošlete ho ještě dnes, takhle k večeru na poštu, zítra ráno jede pošta do Tábora, nebo já hrozně nerada mimo poštu list zašlu, proto že v těch branách všecko vyslídí, a kdoví, jak a kdy by jej Kamarýt obdržel; také bych nerada, aby z jiné strany sobě můj Keř měl objednati, proto mu raději napřed dávám věděti, že mu ho ve středu pošlu. Také vám, drahý příteli! posílám jeden exemplář, neboť bych to velmi bolestně nesla, kdybyste ten samý z jiné ruky dříve nežli z mé měl obdržeti. Ve středu bohdá ráno k vám pošlu službu, zašlete mně po ní zase zpátky Kamarýtův list a moji pečeť.

Bohu vás poroučím a zůstávám

vaše upřímná

Antonie.

Na rozloučenou.*)

Jednu cestu jsem zvolila,
Po té budu kráčeti,
A pevně si umínila,
Z té že nechci sstoupiti;
Neboť patrně poznávám,
V světě že nic stálého;
Tedy za lepší uznávám,
Vzdáliti se od něho.

Do kláštera jest má žádost,
Tam je mého štěstí květ;
Nemá pro mne žádnou radost
Tento klamů plný svět.
Lepší jest klášterní tichost,
Než světa hluk a marnost,
Protož dám mu raději výhost,
Opustím jeho švarnost.

Měj se tedy dobře, světe,
Dél v tobě být nemohu,
Chtěls mne rmoutit častokráte,
Předc tě jednou přemohu.
Moc slibuješ, málo dáváš,
Dary tvé jsou podvodné;
Upřímnosti si nevšímáš,
Jen zavádíš nevinné.

Seznala jsem ošemetnost,
Která v tobě panuje,
Nezakládám v tvoji věrnost,
Neb vím, že lest miluje;
Raději zanechám všeho,
Jakž jsem si umínila,
Z cizího jsouc moudrá zlého,
Které tvá lest svodila.

Vímť jedno krásné místečko,
V malé leží dolině;
Ach, toť radost jest nad všecko,
Tam živu být v nevině,
Pro Boha bližnímu sloužit,
V svaté pospolitosti,
V nemocných Krista obsloužit,
Toť jsou rajské blahosti.

Alžbětinou bez odkladu
Dcerou věrnou zůstanu;
V Svato-Františkánském řádu
Svou povinnost zastanu;
Kde rez, molové neruší,
Poklad chci založiti;
A přátele nejmilejší
Pro Boha opustiti.

*) Tato báseň nalézala se mezi listy Marie Antonie, a na konci připsáno jest rukou Čelakovského: „Toto skládala má kochaná M. A., když se v 20. roce do kláštera ubírala. Jest též její rukou psáno.“

Ovšem že jsem opustila,
Co mně bylo milého;
Mým odchodem zarmoutila
Přítele upřímného;
Ale však Bůh stokrát více
Mou oběť vynahradí;
Též potěší jeho srdce,
Když mě šťastnou uvidí.

Očekávám s dychtivostí,
Čeho se ten svět leká;
Když se děvče v své mladosti
Vší radosti odříká;
Má bude největší radost,
Živu být v samotnosti,
Tam mé srdce najde hojnost
Duchovních veleslostí.

Oku co pohoršlivého,
Vzdálím se od vidění,
Chod bez hřmotu tanečního,
Řeč, uši od slyšení;
Čistě stále chci šetřiti,
Bych muziku andělskou
Mohla slyšet a užiti
Za čistotu panenskou.

K tobě volám, Bože milý!
Popřej mně jen stálosti,
Popřej, Pane milostivý!
Neopusť mne v žalosti;
Daruj mně též té blahosti,
Kterou přeješ pokojným,
Dej mně též od té stálosti,
Kterou dáváš pobožným.

Chci tě, Pane, vždycky vzývat,
Ráno, večer, celý den;
Pokorně ti díky zpívat,
Bys byl věčně veleben,
Ty mne chraň od všeho zlého,
I ďábelské chytrosti,
Posléz přijmi ducha mého
K sobě k věčné radosti.

LIBRARY OF CONGRESS
0002391184A